SERİ KATİLLERİN CİNAYET PSİKOLOJİSİ

ZİHİN AVCISI

NEW YORK TIMES BESTSELLER

MINDHUNTER

JOHN DOUGLAS & MARK OLSHAKER

Diyojen

ZİHİN AVCISI

MINDHUNTER

JOHN DOUGLAS & MARK OLSHAKER

Çeviren: Feray Tarımtay

FBI Davranış Bilimleri ve Araştırma Destek Birimleri'ndeki
çalışanlara,
Quantico'ya, Virginia'ya, geçmişe ve geleceğe –
bu yolculuktaki araştırmacı dostlara, iş ortaklarına.

Tüm dünya birleşip örtmeye çalışsa da,
Gözden kaçmaz kötülükler, çıkar ortaya sonunda.

-WILLIAM SHAKESPEARE,
Hamlet

Yirmi Yıl Sonra

John Douglas ve Mark Olshaker

Birlikte yazdığımız Mindhunter (*Zihin Avcısı)* kitabının ilk basımından bu yana yirmi yıldan fazla bir süre geçti ve bu arada çok fazla şey değişti. Fakat çoğu şey de aynı kaldı.

Bu sayfalarda adı geçen yakın arkadaşlarımızı ve ortaklarımızı kaybettik: John'un seri katil çalışmasındaki ilk partneri ve profil uzmanı Robert Ressler; Büro'nun cinsel suçlar uzmanı ve Quantico'nun en parlak ışıklarından biri olan Roy Hazelwood; John'un Araştırma Destek Birimi'nde – ISU – çalışan ve suikastçı kişiliğin anlaşılmasına büyük katkılar sağlayan Gizli Polis Teşkilatı emektarı Ken Baker. O zamandan beri ebeveynlerimizi de kaybettik, yani şimdi "eski nesil" bizleriz.

Yeri gelmişken, yeni nesil FBI profil uzmanları yetişti ve artık yerin yirmi metre altındaki (bu derinliğin ölü insanlardan on kat daha aşağıda olduğunu söylerdik) ofislerde "gömülü" değiller. Şu anda US Route 1'de* Quantico'daki hükümet konağı binasındaki Deniz Piyade Teşkilatı'nda bulunuyorlar. Profil uzmanı grubu şimdi Davranışsal Analiz Birimi – BAU – olarak biliniyor.

Tıp nasıl bilim ve sanat arasındaki bölgede kalıyorsa profil çıkarma da bu bölgede yer alır. Ve tıpkı hekimlerde olduğu gibi, bazı profil uzmanları diğerlerinden daha iyi ve daha deneyimlidir. Televizyon ve internet, *Zihin Avcısı'nın* yayınlandığı ilk yıllardan beri kendine profil uzmanı diyen kadınlarla ve erkeklerle

* ABD'nin doğu kıyıları boyunca uzanan bir karayolu (Çev. N.)

dolu; birçoğunun elle tutulur bir yeterlilik belgesi ya da gerçek bir deneyimi yok. Bu kişiler çoğunlukla yarardan çok zarar getiriyorlar. Akademik odaklı profil uzmanlarının bile kanıtları yanlış yorumladığı ve soruşturmanın ya da savunmanın stratejisini tamamen yanlış bir tarafa yönelttiğini gördüğümüz vakalar oldu. Oldukça profesyonel bir yerel emniyet teşkilatı ile işbirliği içinde çalışan yetenekli ve deneyimli bir profil uzmanı ile birlikte genellikle daha hızlı bir tutuklama ve daha başarılı bir kovuşturma süreci olacağını hatırlamak gerekir.

Yazdığımız suçlarla ilişkili birkaç şüpheli yakalandı. Unabomber, Green River Katili ve BTK Katili'nin tutuklanmasından biraz sonra bahsedeceğiz. Larry Gene Bell, on yedi yaşındaki Shari Faye Smith'in ve dokuz yaşındaki Debra May Helmick'in korkunç cinayeti nedeniyle idam edildi. Martin Luther King Jr.'ın suikastçısı James Earl Ray ile birlikte şehvet katilleri Jerome Brudos, Joseph Christopher ve Arthur Shawcross hapishanede öldüler. Cinayete teşebbüs eden John Hinckley Jr. ve Arthur Bremer tahliye edildi. Kaliforniya'nın "Sapa Yol Katili" David Carpenter ve Charles Manson seksenli yaşlarında ve hâlâ parmaklıklar ardında. Ve John'un Milwaukee sokaklarındaki ajanlık günlerinden FBI suç (çözüm) ortağı Joe Del Campo, yakınlarda *Survivor* isimli televizyon programında yer aldı. Eski bir federal ajanın neler yapabileceğini asla tahmin edemezsiniz.

Tıpkı bizim gibi her yazar, kitabının yirmi yıldan fazla süredir basılıp satılmaya devam etmesinden büyük memnuniyet duyacaktır. Okuyucuların tepkileri gerçekten inanılmazdı ve hem bizler hem de ailelerimiz için büyük bir gurur ve memnuniyet kaynağıydı. *Zihin Avcısı*'nın devam eden bu başarısının izahını şöyle yapabiliriz: Bizim kitabımızın ardından çok sayıda benzer kitabın yayınlanması, programlarının başarısını bizim çalışmalarımıza borçlu olduklarını kabul eden televizyoncular ve film yapımcıları ve şimdi de *Zihin Avcısı* kitabını temel alan Netflix orijinal dizisi. Son yirmi yıl içinde bilim, teknoloji ve soruşturma tekniklerindeki kayda değer ilerlemeye rağmen, insan zihninin ve motivasyo-

nun temel prensipleri aynı kaldı ve büyük olasılıkla da her daim aynı kalacaktır.

Gerçek suçun tüyler ürpertici içeriği ve trajik sonları olduğunu düşünecek olursak, okuyucular ve izleyiciler için neden bu kadar merak uyandırıcı olduğunu sıklıkla soruyorlar. Bize göre yanıt, gerçek suçun doğası gereği "insanlık hali" adını verdiğimiz şeyin ana hatlarını ve temel prensiplerini hakkıyla ele alıyor olmasıdır. Bu ifade ile hepimizin hissettiği içgüdü ve duyguları kastediyorum: Genellikle eşit ölçüde kökleşmiş yetersizlik ve kendinden nefret etme duyguları ile birlikte aşk, nefret, kıskançlık, intikam, hırs, şehvet, neşe, üzüntü, dehşet, hayal kırıklığı, umutsuzluk, kendini haklı görme ve muhteşem olduğunu hissetme... Gerçek suç anlatıları, insanlık halini apaçık bir şekilde gözler önüne serer: Bu içgüdü ve duyguların dehşet verici uçlarındaki sıradan insanlar. Aynı şekilde anlattığımız her bir gizem, bildirdiğimiz her bir vaka, izini sürdüğümüz her bir sonuç; kahramanlar, kötüler ve mağdurlarla dolu kendi içinde bir ahlak oyunu haline gelir.

Emeklilik sonrasında John ne zaman bir danışmanlık davasını kabul etse, savcı için de çalışsa savunma için de çalışsa, ücretli bir danışman da olsa hayır amaçlı ücretsiz de çalışsa, her seferinde aynı şeyi söylerdi: "Beni tutabilirsiniz, fakat ben kurban için çalışıyorum." Bizim ilk sorumluluğumuz her zaman için budur.

Şimdi, *Zihin Avcısı*'nın ilk basımından bu yana kapanan davaların bazılarına şöyle bir bakalım.

Neredeyse John'un ölümüne yol açacak olmasından dolayı, içimizde en çok kalan vaka Washington Eyaleti'nin Green River Katili'ydi. Gary Leon Ridgway, Pacific Yolu'nun Sea-Tac adı verilen şeridinde toplam kırk sekiz kadını ve daha sonra en az yetmiş bir kişiyi öldürdüğünü itiraf etti. Öldürdüğü kişilerin birçoğu kaçaklar, fahişeler ya da başka açılardan savunmasız kurbanlardı.

Kimliği belirlenememiş suçlunun çıkarılan ilk profili oldukça açıktı: Yalnızlığı seven bir mavi yakalı, muhtemelen kolaylıkla otostopçuları arabasına alabilecek, şehirlerarası çalışan bir kamyon şoförüydü ve kurbanlarını boğup akabinde cesetlerini

Green River Boğazı'na ya da rotası üzerindeki diğer yerlere atabileceği özel bir arabası vardı. Ancak John ve FBI ortakları, kolluk kuvvetleri görev gücünü temel unsurun profil değil, suç sonrası davranış olduğu konusunda uyarmıştı. Bu adam bir şekilde kendisini soruşturmaya dahil ediyor ve olay yerine veya cesetlerden kurtulduğu bölgelere geri gelerek bu kadınlarla ilgili kurduğu fantezileri yeniden yaşıyordu.

Soruşturma o kadar kapsamlıydı ki, John bir noktada özellikle de profilimizle uyum sağlamışsa, kimliği belirlenememiş asıl suçlu ile görüşüldüğünü düşünüyordu. Muhtemelen fahişeler ve kaçaklarla aşk-nefret ilişkisi kurmuştu ve dolayısıyla onları "cezalandırma" konusunda kendini haklı görüyordu. Bu sebeple John, şüphelileri eleme yolu olarak yalan makinesi testlerine güvenilmemesini önerdi. Ayrıca yalan makineleri o kadar da güvenilir değildir, bu yüzden yalan makinesi sonuçları mahkemelerde nadiren kanıt olarak kabul edilir. Sıradan insanlarda gayet iyi çalışırken, bir sosyopat için telleri çıkan metal bir kutuya yalan söylemek pek de zor bir şey değildir.

Gary Ridgway, 30 Kasım 2001 tarihinde sprey boyacısı olarak çalıştığı Renton, Washington'daki Kenworth kamyon fabrikasından ayrılırken tutuklanmıştı. Fuhuşu teşvik ettiği suçlamaları ile tutuklanmış, ardından yapılan DNA testi ile dört kurban ile bağlantılı olduğu tespit edilmişti. Bu gelişme, bilim alanındaki yeni ilerlemelerin önemini de vurguluyordu. Eski kamyon sürücüsü, fuhuş ile ilişkisi olmasından dolayı 1982 yılında tutuklandı ve 1983 yılında Green River vakasında şüpheli haline geldi. Yalan makinesi testine sokuldu ve testi geçti, bu sebeple polis tarafından tekrar değerlendirmeye alınmadı. Testin daha sonraki analizleri, testin düzgün bir şekilde yorumlanmamış olabileceğini gösteriyordu. (Ne şaşırtıcı!)

Uzun süre boyunca çözümlenemeyen davalarda görüldüğü üzere, yetkililer 1987 yılında şüpheliyi tekrar incelediler ve o aşamada saç ve tükürük örnekleri aldılar. Yirmi dört yılın sonunda davayı çözen şey, sonradan dosyadaki örnekler üzerinde yapılan DNA analizi olmuştu. 2003 yılında Ridgway kırk dokuz

tanc birinci dereceden adam öldürme suçunu kabul etti ve savcı-sanık uzlaşmasının bir parçası olarak ek bir suç daha eklendi. Bunun karşılığında idam dışında şartlı tahliye imkanı olmaksızın ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırıldı.

Geriye dönüp baktığımda, profilin yanıldığı temel noktanın failin bekar olduğu tahmini diyebilirim. Aslına bakılırsa Ridgway üç kez evlenmiş ve bir dizi kız arkadaşı olmuştu, hepsi de Ridgway'in doymak bilmez cinsel iştahından bahsetmişti. Vietnam Savaşı sırasında deniz kuvvetlerinde bulunmuş ve sık sık buradaki fahişelerle ilişkiye girmişti. Bu ilişkilerden birinde bel soğukluğuna yakalandığını düşünecek olursak, bu kendinde fahişeleri cezalandırma hakkı görmesinin nedenini açıklayabilir. Bu türde bir seri katil için böyle bir tetikleyici olaya sıklıkla rastlanır.

Yıllar içinde daha fazla araştırma bir araya geldikçe, profil uzmanları üretken bir seri katilin – uzun süre boyunca yolda olanların bile – bekar olması ya da ilişkisi olmaması gerektiği gibi bir sonuca varmak için acele etmeyeceklerdir. 13. Bölüm'de ("En Tehlikeli Oyun"), fahişeleri toplayan, onları özel uçağıyla ormana götürüp birer hayvan gibi avlama dürtüsü ile evlilik hayatını birbirinden tamamıyla ayrı tutabilen Alaskalı fırıncı Robert Hansen ile tanışacaksınız.

Kendini BTK Katili olarak ilan eden Wichita, Kansaslı Dennis Rader da bir çeşit avcıydı, ancak avını sinsice evlerindeyken izliyordu. Tüm aileleri maruz bıraktığı ve cinayet sahnesini detaylı bir biçimde resmettiği "Bağla, İşkence Et ve Öldür" adındaki sanatsal becerisinden gurur duyuyordu. John ve FBI meslektaşları Roy Hazelwood ve Ron Walker, bu resimler ve Rader'ın kullandığı dil sonucunda kaçak biri ya da eski bir polis veya daha büyük olasılıkla kolluk görevlilerine özenen biri olabileceğinin farkına varmışlardı. Seri katiller, kurbanları üzerindeki güçlerinden zevk alırlar, bu sebeple polis memurlarının sahip olduklarına inandıkları güce imrenme eğilimi gösterirler.

Araştırmacı bakış açısına göre BTK vakasındaki tuhaflık, cinayetlerin birden kesilmesiydi. Normalde bu gerçekleştiğinde

kimliği belirlenememiş suçlu ya farklı bir bölgeye taşınmıştır veya seri cinayetleriyle bağlantısı olmayan başka bir suçtan dolayı hapse atılmıştır ya da ölmüştür.

Fakat BTK vakasında yıllar süren sessizlik sonrasında suçlar devam etmişti. 1974'te beş kişiyi, 1977'de iki kişiyi öldürdü. Ardından 1985 ve 1986'da birer kurban olduğunu iddia edene kadar sessiz kaldı ve 1991'de son kurbanını öldürene kadar beş yıldan fazla bekledi. Bu katillerin çok az bir kısmı gittikleri yolun ne kadar kötü olduğunu görerek suç işlemeyi bırakmaya karar verdiğine göre, bunun başka bir açıklaması olmalıydı. Rader kendini kontrol edebiliyor ve geçmiş suçlarının fantezileriyle daha uzun bir süre yetinebiliyor muydu?

2004 yılında dünya ondan tekrar haber almaya başladı. Çalışmalarıyla övünüyordu ve kendisiyle hiçbir zaman kesin olarak bağlantısı kurulmamış eski bir suçu işlediğini iddia ediyordu. Rader'ın medyaya ulaşmasına şaşırmamıştık. İşledikleri suçlar, seri seks avcılarının neredeyse hepsi için hayatlarının en önemli, en tatmin edici ve "başarılı" yanlarıdır. Yetkili makamlar ya da medya ile iletişim kurmak onlara duygusal bir doyum sağlayan imza unsurlarından biri ise, durmaları da olası değildir.

2004'ün sonlarında, sanki BTK'nın iyi niyetini kanıtlayacakmışçasına, kimliği belirlenememiş suçlu, Wichita polisine kurbanın sürücü ehliyetini ve el ve ayakları bağlı, başına plastik bir torba geçirilmiş kadın bir oyuncak bebeği gönderdi. Bu, "sanatının" başka bir örneğiydi. Yetkili makamlara yazdığı ve sayıları artan mektuplar serisinde, yerel bir televizyon istasyonuna göndermeyi planladığı bir disket ile takip edilip edilemeyeceğini sordu. Polis, *Wichita Eagle*'a verilen bir seri ilan aracılığıyla önceden anlaşılmış bir iletişim sistemiyle ona mesaj gönderdi ve onu takip edemeyeceklerini söyledi.

16 Şubat 2005'te, yerel Fox televizyonuna bağlı KSAS, BTK'nın gönderdiği varsayılan bir paket aldı. Paketin içinde altın bir zincir, kurbanlarını bağlayan ve ağızlarına tıkaç koyan bir katilin ciltsiz bir romanının kapağının fotokopisi, içlerinden bi-

rinde *Wichita Eagle* aracılığıyla daha fazla iletişim kurmak adına talimatların yazılı olduğu birkaç endeks kartı ve Memorex diski vardı. Diskin içeriği hayal kırıklığı yaratacak kadar sıradandı: Cinayetler hakkında hiçbir şey yoktu, sadece "Bu bir test" yazan ve polisi endeks kartlarına bakmaya yönlendiren bir dosya vardı.

BTK'ya söylediklerinin aksine Wichita Polis Teşkilatı, diskin üstverisini – *Zihin Avcısı'nı* yazdığımız ilk zamanlarda daha önceden hiç duymadığımız bir terim – analiz edebilmiş ve diskin Christ Lutheran Kilisesi'ne ait bir bilgisayarda kullanıldığını ve en son "Dennis" tarafından düzenlendiğini bulmuştu. İnternet araştırması sonucunda Dennis Rader'ın kilise konseyi başkanı olduğu ortaya çıktı. Rader'ın arabası olan siyah Jeep Cherokee, BTK'nın paketlerinden birinin bırakıldığı bir olay yerinden ayrılırken görülen aracın tarifine uyuyordu.

Rader ile DNA bağlantısı olup olmadığını saptamak için bölge savcısı ofisi, Rader'ın kızından öğrenciyken Kansas Eyalet Üniversitesi Tıp Kliniği'nde yapılan smear testini analiz etmek için izin çıkarttı. Kansas Araştırma Bürosu örneği analiz etti ve BTK'nın kurbanlarından birinden alınan bir örnekteki DNA ile uyuştuğunu tespit etti. Dennis Rader, tutuklanmasının ardından nihayet suçlarını itiraf etti ve Gary Ridgway gibi, ölüm cezasından kurtuldu.

BTK Katili'nin önceki FBI Davranış Bilimleri Birimi araştırmasındaki ilk profili, bu gibi sadistik suçlar işlemiş kişilerin büyük olasılıkla bekar olacağını öngörmüş, fakat aynı zamanda "failin kız arkadaşı varsa ya da evliyse, kadının oldukça pasif, itaatkar ve/veya bağımlı bir konumda olduğunu tahmin ediyoruz" demişti. Bu değerlendirmenin oldukça doğru olduğu ortaya çıktı.

Dennis Rader polis memuru değildi ancak Park City, Kansas'ta çimlerinizin çok uzun olmadığından, köpeğinizin tasmasının takılı olduğundan ve kar yağışının ardından kaldırımınızın kürendiğinden emin olan, belediyeye bağlı bir uyum görevlisiydi. Tebligatları dağıtma konusunda çok katıydı ve bir aile, köpeklerine sebepsiz yere ötanazi yaptığından şikayet edecek kadar ileri gitmişti. Bu işten önce Hava Kuvvetleri'nde bulun-

muş, Wichita Eyalet Üniversitesi'nden adalet yönetimi alanında lisans derecesi almış ve bir ev güvenliği firmasında çalışmıştı. Buradaki örüntüyü görmeye başladınız mı?

Bu bir tarafa, birbirini izleyen hapishane görüşmeleri sonucu, Rader'ın çocukken küçük hayvanlara işkence ettiği ve kadın kurbanlarının iç çamaşırlarını çaldığı ortaya çıkmıştı.

Dava ve hüküm süreci bittikten sonra John, El Dorado, Kansas'taki El Dorado Islah Tesisi'nde Rader ile görüşme fırsatı buldu. John'un aklından çıkaramadığı soru, Rader'ın neden tekrar tekrar durup, acımasız cinayetlerine devam ettiğiydi.

Rader'ın anlattığına göre, oldukça basit, kendi halinde, son derece "insani" bir yaşamı vardı. Bir öğleden sonra karısı Paula, beklenmedik bir zamanda eve geri dönmüş ve onu kadın kıyafetleri ile kurbanlarının iç çamaşırlarını giymiş bir halde bulmuştu. Ancak Paula'nın sütyen ve külotların nereden geldiğini bilmesine imkan yoktu. Şok olmuş ve tiksinmişti. "Zararsız" fetişini makul açıklamalarla anlatmaya çalışmış, kendi ruhuyla mücadele ettiğinden ve bunu aşmaya çalıştığından bahsetmişti. Karısı ise bir daha tekrarlanması durumunda onu terk edeceğini söyleyerek tehdit etmişti.

Bunun, tekrar başlaması için yeterli olup olmadığını söylemek zor, ancak Rader Paula'ya polisi ya da herhangi birini aramak için bir neden verirse, kısa süre içerisinde BTK cinayetlerinin hatıra eşyaları ile ilişkisi kurulacağının farkına vardığı kesindi.

Bir süre boyunca anılarıyla, çizimleriyle ve hatıra eşyalarıyla yetinmeyi becerebilmişti, ancak en sonunda dürtüleri o kadar güçlenmişti ki, Rader tekrar evlere girmeye, esaret ve işkence sahnelerini canlandırmaya başlamıştı. Ve yine kurbanlarının kıyafetlerini giydiği bir sırada karısına yakalanmıştı. Rader'ın şansına Paula hâlâ olaylar arasında bağlantı kurup durumun ne olduğunu anlayamamıştı. Pasif ve bağımlı eş profilimize uyduğu halde Paula, kocası hakkındaki gerçek ortaya çıkar çıkmaz boşanmayı isteyecek cesareti kendinde bulmuştu.

John, Dennis Rader'ın BTK isminde ısrar etmesinden, diğer seri katilleri izlediğini ve onlara hayranlık duyduğunu anlamış-

tı. Rader'ın 1950'lerin Los Angeles'ında kadınlara ucuz roman dergilerinde fotoğraf modelliği gibi sahte işler teklif edip, onları kandırarak dairesine ya da başka bir yere götüren, ardından bağlayıp kadınlara cinsel saldırıda bulunan, boğan ve cesetlerini çöle atan "Yalnız Kalpler Katili" olarak bilinen Harvey Glatman'i idolleştirdiği ortaya çıktı. En sonunda 1958 yılında kaçırmaya çalıştığı bir kadın kaçıp polise gitmeyi başardığında tutuklandı. Yargılandı, suçlu olduğu kanıtlandı ve 18 Eylül 1959 yılında San Quentin Eyalet Hapishanesi gaz odasında infaz edildi.

Dennis Rader, Harvey Glatman'in "Tamamen iple alakalı" sözünü alıntılamıştı. Bu tam olarak ne anlama geliyor? İp, denetimi sembolize ediyordu. Nihai fantezi, bu kurbanları hayatta tutmak ve süresiz olarak onlara hakim olmak olabilirdi, ancak iki adam da bunun mümkün olmadığını biliyordu.

Glatman ve Rader'ın cinayet kariyerlerinin süresi arasındaki fark, şans meselesinden başka bir şey değildi. Örneğin, ne Rader ne de Gary Ridgway üstün bir zekaya sahipti. Yalnızca suçlarını takıntı haline getirmişlerdi ve olaylar arasındaki bağlantı geç kurulduğu için şanslıydılar. Fakat işin garip yanı Rader'ın yıkımı, *Zihin Avcısı* yayınlandığı zamanlarda kimliği tespit edilememiş olan başka bir seri katile benziyordu. Muhtemelen bu üç katilin hepsinden çok daha akıllıydı.

17. Bölüm'de ("Herkes Kurban Olabilir") teknoloji sektöründeki akademisyenlere ve insanlara bir dizi karmaşık bomba posta gönderen, o zamanlar kimliği tespit edilememiş Unabomber hakkında yazmıştık. Kurbanlarının üçü ölmüş ve yirmi üçü yaralanmıştı. Cihazlarından birini Chicago'dan uçan bir Amerikan Hava Yolları yolcu jetinin yük ambarına sokmayı başarmıştı, ancak paket patlamadan paketten dumanlar çıkmaya başlamış ve tetikte olan pilot, tam da uygun bir zamanda acil iniş yapmıştı.

Unabomber, Dennis Rader'ın aksine kendisine toplumsal bir kimlik saptamamıştı. İsim, FBI'ın vaka kod adından geliyordu: ÜNiversite ve Havayolu BOMbacısı (UNiversity and Airline BOMber), UNABOM. Bu failin profili çıkarılırken, FBI ve

sürekli büyüyen görev gücü arasında anlaşmazlık çıkmıştı. Bir yandan havayolu ile ilişkili, bomba yapmak için gerekli teknik becerilere sahip bir teknisyen olabileceği söyleniyordu. Bir yandan da geliştirdiği strateji ile bomba yapma becerileri konusunda oldukça zeki oluşundan dolayı John'un yarattığı profile göre bir üniversite ile ilişkili olmasının daha olası olduğu belirtiliyordu. Kimliği belirlenememiş suçlu aynı zamanda tahta parçası ve ağaç kabuğu gibi sahte ipuçları ve ilgisiz nesneler bırakabilirdi.

Unabomber *New York Times*'a büyük şirketlerin taktiklerinden ve *Exxon Valdez* petrol sızıntısı gibi çevrenin yağmalanmasına ilişkin konulardan şikayet eden mektuplar göndermeye başladığında John, yazılarının niteliği ve tarzı dolayısıyla suçlunun akademik bir kimliği olduğundan daha da emin olmuştu. Belirli şikayetler ve bombalardaki odun kullanımı ile birlikte, neo-Ludist, kendine has bir tarza sahip, teknoloji karşıtı olduğu sonucuna varılmıştı.

Son olarak, yıllarca süren aralıklı bombalamalardan sonra, Unabomber *New York Times*'a bir ültimatom gönderdi. *Times* ve *Washington Post*, teknoloji hakkındaki "manifestosunu" yayınlarsa, faaliyetlerini durduracaktı. Aksi takdirde devam edecekti.

Bu talep üzerine hem basın hem de suç dünyası camiasında çok fazla tartışma ve vicdan muhasebesi yapıldı, birbirleri arasında görüşmeler düzenlendi. *Times* ve *Post* yönetimleri, bunun nasıl bir örnek oluşturacağı konusunda endişeliydi. Artık fikrini duyurmak isteyen her tehlikeli akıl hastası gazeteleri rehin alabilecek miydi? Suç dünyası camiası her zaman olduğu gibi, taklitçileri cesaretlendirmek ve katilin taleplerine boyun eğmek konusunda aynı ölçüde endişeliydi.

Quantico'daki Araştırma Destek Birimi'nin fikri daha netti: Halk, çoğu defa en büyük ortağımızdır. Mantıklı ve makul tüm ipuçları tükendiğinde, vakayı çözmeleri için sıradan vatandaşlara şans verin. Başsavcı Janet Reno, Araştırma Destek Birimi'nin tavsiyesini kabul etti.

Bu düşünce yapısı geçmişte işe yaramıştı. Daha sonra daha

ayrıntılı olarak görebileceğiniz gibi *Zihin Avcısı*, Tampa Koyu cinayetini çözmeye çalışırken, failin el yazısı olduğu düşünülen bir dizi talimatı ilan panolarında yayınlamayı öneren özel ajan ve profil uzmanı Jana Monro'dan bahsetmektedir. Bu yöntem suçlarından dolayı infaz edilen Oba Chandler'ın tutuklanmasını, kovuşturmasını ve hüküm giymesini sağlamıştı.

Unabomber vakası şimdi pek bilindik olan bir durumla sonuçlandı. Gazeteler "Endüstriyel Toplum ve Geleceği" başlıklı 35.000 kelimelik makalesini özel kesitler halinde yayınlamayı kabul ettikten sonra, Linda Patrik isminde bir kadın, gençlik danışmanı/sosyal hizmet görevlisi olan eşi David Kaczynski'yi, yazıların önceden de şüphelendiği erkek kardeşinin fikirleriyle korkunç ölçüde benzer olduğuna ikna etmişti. Theodore "Ted" Kaczynski, Harvard Üniversitesi ve Michigan Üniversitesi'nden matematik alanında doktora derecesi almıştı. Yıllardır Montana'nın uzak ormanlarında küçük bir kulübede, elektrik ya da musluk suyu olmadan yalnız başına yaşıyordu.

Mark, erkek kardeşini ihbar etme konusunda eşi Linda ile birlikte yaşadıkları ahlaki ızdırap konusunda David Kaczynski ile konuşmuştu. Erkek kardeşinin kimliğini tespit etmeden önce David, Ted'in suçlarından dolayı idam edilmemesini garanti altına almak için, büyük bir özen ile yetkililerle anlaşma yapmıştı. Her ne kadar birtakım seri ve yağmacı cinayetler için idam cezasını destekliyor olsak da, gerçekten kahramanca kararları ve eylemleri dolayısıyla David ve Linda'yı suçlayamayız. Ted şimdi Florence, Colorado'daki federal "yüksek güvenlikli" cezaevinde birden fazla müebbet hapis cezasını çekmektedir.

Oba Chandler ve Unabomber'daki bildiri türündeki strateji, BTK'nın kimliğinin daha önceden tespit edilmesini ve durdurulmasını sağlar mıydı? Bunu hiçbir zaman bilemeyeceğiz, ancak büyük olasılıkla işe yarayacağını düşünüyoruz. İşledikleri suçlar birbirinden tamamen farklı olsa da, uyumsuz dâhi Ted Kaczynski ile sadist ve yeterince başarılı olamayan Dennis Rader, aynı muazzam ego algısına sahipti. İkisi de bu dehanın toplum tarafından fark

edilmemesine dayanamazdı. İki vakanın da çöküşünü bu getirirdi.

İş olup bittikten sonra fikir yürütmek kolaydır. Bu işte öğreneceğiniz şeylerden biri, her vakanın çözüldükten sonra ne kadar açık ve net göründüğüdür. Polis memurları, sadece suçlunun bildiği vaka detaylarını paylaşmak konusunda anlaşılır biçimde isteksizdir. Ancak Wichita polisi BTK'nın çizimlerinin bazılarını, olay yeri betimlemelerini ve kurulan diğer iletişimleri açığa çıkarsaydı, Dennis Rader'ın işyerindeki, kilisesindeki, sosyal çevresindeki ya da hatta evindeki biri onun işlerini tanıyabilir, en azından yetkili birimlerle iletişime geçecek kadar şüphelenebilirdi.

Zihin Avcısı'nı yazdığımızdan beri, belirli suçların görülme sıklığı değişti. Genel olarak şiddet suçları düşme eğilimi gösterirken, istismarcı cinsel yönelimli katillerin sayısı nispeten aynı kalmıştır. Bize göre bunun nedeni, bu tip suçlu patolojisinin diğer suç girişimlerine kıyasla toplumsal koşullar ya da gelişen polis faaliyetlerinden daha az etkileniyor olmasıdır. Geçtiğimiz on altı yılda, 1995 Oklahoma City federal binası bombalama eylemini aktardığımız zamanlarda ortaya çıkmaya başlayan bir olgu olan yurtiçi ve milletlerarası terörden dolayı endişelenmeye başladık. 1996 yılında Charles Whitman'ın Texas Üniversitesi'nin kulesindeki cinayetler serisinden farklı olarak kitle katliamları korkunç derecede yaygın bir hal almaya başlamıştı. (Whitman'ın otopsisinde beyninde küçük tümör bulunmuştu, ancak danıştığımız seçkin bir nörolog tümörün konumunun, davranışları kontrol eden bölgeleri etkilemeyeceğini söylemişti.)

Daha önce belirttiğimiz gibi, suç türlerinin değişmiş olmasına karşın, tetikleyici temel etkenlerin aynı kaldığını tespit ettik.

İster Ted Kaczynski gibi bir posta bombacısı, ister Charles Whitman ya da çok sayıda okul nişancısı ya da dünyanın büyük bir çoğunluğunu bezdiren bir yığın dini terörist olsun, incelediğimiz zihinler birbirleriyle benzerlik taşıyor. Bu insanlar kendi umutsuzluklarını, hastalıklarını, başarısızlıklarını ve/ya amaçsızlıklarını telafi etmek için kişisel bir iddia ya da siyasi bir bildiri

olarak kitlesel şiddeti kullanıyorlar. Yine, bu içsel umutsuzluk, kişisel büyüklük duygusu ve karşılanmamış hak sahipliği duygusuyla sürekli bir çelişki içinde olabilir, ancak bu bireylerin istisnasız hepsi biri olmak ve yaşamlarında anlam bulmak isteyen, yetersiz ve önemsiz kişiler. Cesur olabilirler – yanlış yöne sapmış olsa da bir amaç uğruna ölmeyi seçmek, sıradan bir karar değildir – ancak güçlerinin tek dayanağı olarak şiddeti seçmişlerdir.

Büro'dan emekli olduğundan ve dışarıdan vaka almaya başladığından beri geçen yıllarda, sonraki kitaplarımızda görüldüğü üzere tıpkı Mark gibi, John'un bakış açısı da oldukça genişledi. Araştırma Destek Birimi'nde ajanlar sanıkların değil, yalnızca polis teşkilatlarının ve şerif ofisinin yönlendirdiği vakalar üzerinde çalışabilirler. Ancak John dışarıya açıldığında, olayları diğer taraftan görmeye başladık ve tüm resmi soruşturmaların tamamlanmadığının ya da doğru bir şekilde sonuçlanmadığının farkına vardık.

West Memphis Üçlüsü ile ilişkilendirilen, 1993 yılında Arkansas'taki üç tane sekiz yaşındaki erkek çocuğun cinayeti; hâlâ çözülememiş bir vaka olan, 1996 yılında Noel günü altı yaşındaki JonBenét Ramsey'in katledilmesi ve 2007 yılında Perugia, İtalya'da Amerikalı öğrenci Amanda Knox ve İtalyan erkek arkadaşı Raffaele Sollecito'nun suçlandığı ve hüküm giydiği, öğrenci değişim programında olan yirmi bir yaşındaki İngiliz Meredith Kercher'ın cinayeti gibi vakalar, polis soruşturmasının kanıtlar yerine peşin hükümlü görüşler ve önyargılar ile şekillenerek yanlış bir başlangıç yaptığında ne kadar korkunç sonuçlar meydana geldiğini net bir şekilde gözler önüne sermektedir. Olay yerlerinin ve fiziksel kanıtların yetersiz bir şekilde muhafaza edilmesi; sahte itiraflara yol açabilen, uygun olmayan soruşturma teknikleri; sahte bilim ve gerçekten bağımsız olarak kendi amaçları olan hapishane muhbirlerine güvenilmesi – tüm bu etmenler haksız mahkumiyetlere yol açabilir ve açmaktadır da.

Son zamanlarda John'un incelediği şaşırtıcı vakalar üzerine derinlemesine düşünmeye, bu vakaları analiz etmeye ve *Zihin*

Avcısı'nda yazmaya başladığımızda, uzun süredir sahip olduğumuz fikirlerimiz ve yargılarımızla yüzleşmek durumunda kaldık. 7. Bölüm'de seri katil çalışmalarının başlangıcında, John ve Bob Ressler'ın Crest Hill, Illinois'daki Stateville Hapishanesi'nde William Heirens ile yaptığı görüşmeyi okuyacaksınız. Heirens, II. Dünya Savaşı sonrası Chicago'sunda kötülüğüyle ün salmış "Rujlu Katil"di. Altı yaşındaki Suzanne Degnan'ı dehşet verici bir şekilde öldürdüğünü ve cesedini parçaladığını itiraf etmiş ve hüküm giymişti.

Görüşme sonrası John, Heirens'ın masumiyeti yönündeki ısrarı karşısında o kadar bunalmıştı ki şöyle yazmıştı: "Quantico'ya geri döndüğümüzde, tüm dava dosyalarını inceledim. İtiraf ve ikna edici diğer delillerin yanı sıra, Degnan olay yerinden alman gizli parmak izlerini buldum. Oysaki Heirens hücresinde o kadar uzun süre boyunca düşünüp, kendisine tüm sorunların yanıtlarını vermek için o denli uğraşmıştı ki o noktada yalan makinesine sokulsa, büyük olasılıkla testi hiçbir sorun yaşamadan geçerdi."

O sözcüklerin yazılmasından yıllar sonra yaptığımız ayrıntılı analiz sonrasında, öyle olmasının nedeninin, William Heirens'ın büyük olasılıkla masum olması sonucuna varmıştık. Evet, üniversite sırasında haneye tecavüz ettiği kanıtlanmıştı, ancak ateşli silahı olmasına rağmen, şiddete eğilimli bir adam ya da şehvet katili olduğu yönünde hiçbir izlenim bırakmamıştı. John'un oluşturduğu profili kesinlikle yansıtmıyordu. Ancak görünüşe bakılırsa polis Heirens'ı tutukladıktan sonra asıl şüpheliye olan ilgisini yitirmişti. Halk ise ahlaksız katilin yakalanmasından memnundu.

John'un tam zamanlı profil çıkarma ve suçlu soruşturma analizi alanındaki yirmi yıldan fazla deneyimini; Chicago Polis Teşkilatı'nın 1930'larda ve 1940'lardaki namını – William Heirens ve soruşturma sırasında daha önce tutukladıkları ve tamamen masum bir Afro Amerikalı dahil olmak üzere, şüphelilere suçu itiraf ettirmek için onları sık sık dövdükleri bilinirdi – delil yerleştirmenin ne kadar kolay olduğunu ve oluşturulan profilin ancak bunu talep eden yerel kanun uygulayıcı kurum tarafından

sağlanan bilgi ve kanıtlar kadar iyi olabileceğini göz önünde bulundurursak, Heirens'ın masumiyeti gitgide inanılır hale gelir.

Tüm bunların çok yaygın olmasına karşın, sonuçta hiçbir çözüm de yoktu. Tekerlekli sandalyeye bağlı seksen üç yaşındaki William Heirens 5 Mart 2012'de Dixon, Illinois'daki Dixon Islah Merkezi'nde vefat ettiğinde, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en uzun süre boyunca cezaevinde kalan mahkumdu.

Bir an için *Zihin Avcısı*'nın bu yeni baskısında metnin belirli yerlerini değiştirme ya da güncelleme yönünde bir istek duysak da, 1990'ların ortalarında yazdığımız metnin arkasında gururla duruyoruz ve metnin herhangi bir yerini değiştirmek yerine okuyucuyu bu giriş yazısı ile bilgilendirmenin en iyi yol olduğunu düşünüyoruz. İnsan zihninin ve motivasyonunun temel öğeleri aynı kaldığına göre, iyi bir suç soruşturmasının da ana hatları aynıdır. Teknolojideki, bilgisayarlardaki, DNA'daki, serolojideki ve kundaklama bilimindeki gelişmelerin ve parmak izleri ile balistik analiz gibi standart araçların tekrar değerlendirilmesinin getirdiği avantajlara rağmen, hiçbir şey iyi bir ajan-dedektif çalışması ile araştırma analizinin yerini tutamaz. Bu olay yeri ve tüm delillerin incelenmesini, mağdur biliminin araştırılmasını, kapıları çalmayı ve makul tüm ipuçlarını takip etmeyi içerir. Uzun lafın kısası, insani unsurları suç çözme sürecinden hiçbir zaman çıkarmayacağız.

Yirmi yıl önce doğru olan şimdi de doğrudur ve hayal edebildiğimiz kadarıyla gelecekte de doğru olacaktır:

Davranış, kişiliğin bir yansımasıdır. Gelecekteki şiddetin en iyi göstergesi, geçmiş şiddettir. "Sanatçıyı" anlamak için, onun "sanatı" üzerine çalışman gerekir. Suç, kendi bütünlüğü içinde değerlendirilmelidir. Deneyimin yerini hiçbir şey alamaz. Suçlu zihnini anlamak istiyorsan, doğrudan kaynağa gitmeli ve sana söylediklerinin şifresini çözmeyi öğrenmelisin. Ve her şeyden önce: *Neden + Nasıl = Kim.*

Ve şimdi sizi bir kez daha, bizimle birlikte araştırmaya davet ediyoruz.

BAŞLANGIÇ

Cehennemde Olmalıyım

Cehennemde olmalıyım.

Durumuma dair tek mantıklı açıklama buydu. Bağlanmıştım ve çıplaktım. Çektiğim acı katlanılmazdı. Kollarımda ve bacaklarımda bıçak yaraları vardı. Vücudumdaki her bir yarığa bir şeyler sokulmuştu. Boğazıma uygulanan güç yüzünden boğulacak gibi oluyor ve öğürüyordum. Penisime ve bağırsağıma keskin nesneler saplanmıştı ve vücudumu yırtarak ayırıyorlarmış gibi hissediyordum. Ter içinde kalmıştım. Çok geçmeden neler olduğunu anladım: Kariyerim boyunca hapse tıktığım tüm katiller, tecavüzcüler ve çocuk tacizcileri tarafından ölümüne işkence görüyordum. Şimdi kurban bendim ve karşı koyamıyordum.

Bu adamların nasıl hareket ettiklerini biliyordum; daha önce sayısız kez görmüştüm. Avlarını yönetmeyi ve onlara hükmetmeyi bir ihtiyaç olarak görüyorlardı. Kurbanlarının yaşayıp yaşamaması gerektiğine veya kurbanlarının nasıl ölmesi gerektiğine karar verebilmek istiyorlardı. Vücudumun dayanacağı noktaya kadar beni hayatta tutacaklar, bayıldığım ya da ölmek üzere olduğum sırada beni uyandıracaklar, mümkün olduğu kadar acı ve ızdırap çektireceklerdi. Bu adamlardan bazıları buna günler boyunca devam edebilirdi.

Beni avuçlarında tuttuklarını, tamamen onların ellerinde olduğumu bana göstermek istiyorlardı. Ne kadar haykırırsam, ne kadar yardım istersem, karanlık fantezilerini o kadar kamçılayıp harekete geçirecektim. Canım için merhamet dilediğimde ya da

kendimi geri çektiğimde veya 'Anne' ya da 'Baba' diye çığlık attığımda onlara gerçek bir zevk yaşatmış olacaktım..

Altı yıl boyunca dünyadaki en kötü adamları avlamanın bedelini ödüyordum.

Kalbim deli gibi atıyordu, resmen yok oluyordum. Keskin çubuğu penisimin derisi içine daha da ittirdiklerinde korkunç bir darbe hissettim. Tüm vücudum acıyla kasılıyordu.

Lütfen Tanrım, eğer *hâlâ hayattaysam, çabucak ölmeme izin ver. Eğer ölüysem, beni bu cehennem işkencelerinden* çabucak *kurtar.*

Daha sonra tıpkı insanların ölüm anlarında gördüklerini duyduğum gibi yoğun, parlak ve beyaz ışığı gördüm. İsa'yı veya melekleri ya da şeytanı görmeyi beklerdim – bunun olduğunu da duymuştum. Ancak tek gördüğüm o parlak beyaz ışıktı.

Ama bir ses duydum: Rahatlatıcı ve güven vericiydi. Hayatımda duyduğum en sakinleştirici sesti.

"John, endişelenme. Her şeyi yoluna koymaya çalışıyoruz."

Hatırladığım son şey buydu.

Aslmda hemşire bana, "John, beni duyuyor musun? Endişelenme. Sakin ol. Hastanedesin. Çok hastasın ama seni iyileştirmeye çalışıyoruz," diyordu. Onu duyup duyamadığım konusunda hiçbir fikri yoktu ama bunu sakinleştirici bir şekilde, tekrar ve tekrar söylemeye devam etti.

O anda hiçbir fikrim olmasa da, Seattle'da İsveç Hastanesi'nin yoğun bakım biriminde komadaydım ve yaşam destek ünitesine bağlıydım. Kollarım ve ayaklarım kayışla bağlanmış, vücudumun her yerine borular, hortumlar ve damar içi hatlar sokulmuştu. Yaşamam beklenmiyordu. 1983 yılı Aralık ayının başlarıydı ve ben otuz sekiz yaşındaydım.

Hikaye üç hafta öncesinde, ülkenin diğer tarafında başlamıştı. New York'ta New York Polis Teşkilatı, Transit Polis ve Nassau ve Suffolk County, Long Island, Polis Teşkilatları'nın

yaklaşık 350 üyesinin bulunduğu bir dinleyici topluluğunun karşısında suçlu kişilik profili çıkarma üzerine konuşuyordum. Bu konuşmayı yüzlerce kez yapmıştım ve aynısını otomatiğe bağlamış bir biçimde yapmak üzereydim.

Aniden düşüncelerim başka bir yere kaydı. Hâlâ konuştuğumun farkındaydım, ancak soğuk terler dökmeye ve kendi kendime, *Tüm bu vakaların nasıl üstesinden geleceğim?* demeye başladım. O zamanlarda Atlanta'daki Wayne Williams çocuk cinayeti vakası ve Buffalo ".22-Kalibre" ırk katliamlarıyla ilgili çalışmamı bitirmek üzereydim. San Francisco'daki "Sapa Yol Katili" vakasına çağrılmıştım. "Yorkshire'lı Karındeşen" soruşturması için İngiltere'deki Londra Emniyet Müdürlüğü'nün Dedektif Masası'na, yani Scotland Yard'a danışmanlık yapıyordum. Bir fırıncının fahişeleri alıp ıssız yerlere götürdüğü ve daha sonra onlara saldırdığı Robert Hansen davası için Alaska'ya gidip geliyordum. Hartford, Connecticut'taki sinagogları hedef alan bir seri kundakçı üzerine yoğunlaşmıştım. Ve bir sonraki hafta Amerika tarihinin en büyük seri cinayetlerinden biri olma yolunda ilerleyen vaka için Green River Görev Gücü'ne danışmanlık yapmak için Seattle'a gitmem gerekiyordu. Vaka, özellikle Seattle-Tacoma aralığında bulunan fahişeleri ve burada kısa süreliğine kalan kişileri avlayan bir katildi.

Son altı yıldır, suç analizine yönelik yeni bir yaklaşım geliştirmekteydim ve Davranış Bilimleri Birimi'nde vakalarla tam zamanlı olarak ilgilenen tek kişiydim. Birimdeki diğer herkes ağırlıklı olarak eğitmendi. Bense hiçbir destek almadan, aynı anda 150 civarında aktif vaka ile ilgileniyordum ve yılın yaklaşık 125 günü Quantico, Virginia'daki FBI Akademi'sinde bulunan ofisimden dışarı çıkıp yolculuk ediyordum. Yerel polislerin baskısı muazzamdı, ki kendileri de vakaları çözmeleri için toplum ve her zaman için müthiş empati duyduğum kurbanların aileleri tarafından muazzam bir baskıya maruz kalıyorlardı. İş yükümü önem düzeyine göre sıralamaya çalışmaya devam ettim ama günlük olarak yeni talepler gelmeye devam ediyordu. Qu-

antico'daki ortaklarım sıklıkla erkek bir fahişe olduğumu söylüyorlardı: Müvekkillerime hayır diyemiyordum.

New York'taki konuşmam sırasında, suçlu-kişilik tipleri hakkında bilgi vermeye devam ettim, ancak aklım Seattle'a gidiyordu. Görev gücünde beni orada istemeyenler olduğunun farkındaydım, bu olağan bir durumdu. Polislerin çoğunun ve birçok Büro çalışanının hâlâ büyücülüğe yakın gördüğü, yeni bir hizmet sunmam için çağrılmıştım. Bunu onlara "satmak" zorunda olduğumu biliyordum. Kendime fazla güvenmeden veya ukala olmadan ikna edici olmak zorundaydım. FBI'ın yardımcı olabileceğine kuşku duyanları ikna etmeye çalışırken, işlerini titiz ve profesyonel bir şekilde yaptıklarını düşündüğümü bilmelerini sağlamalıydım. Belki de "Deliller böyle, efendim," yaklaşımındaki geleneksel FBI ajanlarının aksine, benim işimin en göz korkutucu yanı, *görüşleri* alıp satmamı gerektirmesiydi. Hataya düşersem, seri soruşturmayı hedefinden fazlasıyla saptırabileceğim ve daha fazla insanın ölmesine yol açabileceğim bilinciyle yaşıyordum. Başka bir sorun ise, bu başlatmak için mücadele ettiğim suçlu-kişilik profili çıkarma programını tehlikeye atabilirdi.

Bunların üzerine bir de seyahatler vardı. Birçok kez dört saatlik zaman dilimini aşarak Alaska'ya gidiyor, suya yakın bir şekilde tehlikeli bir uçuş yapıyor, karanlıkta havaalanına iniyor ve neredeyse oraya gelir gelmez yerel polis ile buluşuyor, uçağa tekrar binip Seattle'a uçuyordum.

Belli bir sebebi olmayan anksiyete atağı belki de bir dakika sürmüştü. Kendime, *Hey, Douglas, kendini toparla. Kendine hakim ol,* deyip duruyordum. Ve yapabiliyordum da. Odadaki kimsenin bir şeylerin ters gittiğini fark ettiğini sanmıyorum. Ama başıma feci bir şey geleceği hissine engel olamıyordum

Bu önseziden kurtulmam imkansızdı. Quantico'ya döndüğümde personel ofisine gittim, başıma bir şey gelirse diye ilave bir hayat sigortası ve gelir güvencesi sigortası yaptırdım. Belirsiz ama güçlü korku ve endişe duygusu dışında, bunu neden

yaptığımı tam olarak söyleyemem. Fiziksel olarak zayıf düşmüştüm; çok fazla spor yapıyordum ve stresle baş edebilmek için muhtemelen içmem gerekenden çok daha fazla içiyordum. Uyumada zorlanıyordum ve uykuya daldığımda da çoğunlukla acil olarak yardımımı isteyen birinin telefonuyla uyanıyordum. Uykuya geri döndüğümde ise, içgörü kazandırması ümidi ile kendimi vaka hakkında rüya görmeye zorluyordum. Geriye dönüp baktığımda nereye doğru gittiğimi görmek yeterince kolay, ancak o zamanlarda bu konuda yapabileceğim hiçbir şey yokmuş gibi görünüyordu.

Havaalanına gitmek üzere yola çıkmadan önce bir şey beni durdurdu; ilkokulda öğrenme engeli olan öğrencilere okumayı öğreten eşim Pam'e ekstra sigortadan söz etmeye karar verdim.

"Bana neden bunu anlatıyorsun?" diye endişeli bir şekilde sordu. Başımın sağ tarafında çok fena bir ağrı vardı ve eşim gözlerimin kan çanağı gibi olduğunu ve tuhaf göründüğünü söyledi.

"Sadece gitmeden önce her şeyi bilmeni istedim," diye yanıtladım. O zamanlarda iki küçük kızımız vardı. Erika sekiz, Lauren üç yaşındaydı.

Seattle seyahatimde yanıma, yetiştirilmek üzere Blaine McIlwain ve Ron Walker adlı iki yeni özel ajan almıştım. O gece Seattle'a vardık ve şehir merkezindeki Hilton Hotel'e giriş yaptık. Bavulumu boşaltırken, siyah ayakkabımın bir tekinin olmadığını fark ettim. Ya yanıma almamıştım ya da bir şekilde yolda kaybolmuştu. Ertesi sabah King County Polis Teşkilatı'na sunum yapacaktım ve o siyah ayakkabılarım olmadan gidebilmem mümkün değildi. Her zaman için giyimine özen gösteren biri olmuştum, yorgunluk ve stresin de etkisiyle takım elbisemle siyah ayakkabıları giymeyi saplantı haline getirmiştim. Bu yüzden kendimi şehir merkezindeki caddelere atmış, açık bir ayakkabı mağazası bulana kadar etrafta koşuşturmuş ve uygun bir çift siyah ayakkabıyla, daha da bitkin bir halde otele geri dönmüştüm.

Ertesi sabah, yani çarşamba günü, Seattle Limanı Temsilcile-

ri ile soruşturmaya yardım etmeleri için getirilen yerel iki psikologdan oluşan ekibe sunumumu yaptım. Herkes katil profilime ilgi duymuştu; birden fazla suçlu olup olmadığını, suçlunun ya da suçluların ne tür kişilikler olduğunu merak ediyorlardı. Konunun özüne inmeyi, bu tür bir vakada önemli olan tek şeyin profil olmayacağını anlatmaya çalıştım. Katilin nasıl bir adam olduğunun ortaya çıkacağından oldukça emindim, ancak aynı zamanda bu betimlemeye kolayca uyabilecek bir sürü adam vardı.

Onlara bu süregiden cinayet döngüsünde daha önemli olan şeyin, adamı tuzağa düşürmeye çalışmak için polis güçlerini ve medyayı kullanarak *proaktif* hareket etmeye başlamak olduğunu belirttim. Örneğin, polisin suçları "tartışmak" için bir dizi halk toplantıları başlatabileceğini söyledim. Katilin bu toplantıların birine ya da daha fazlasına geleceğine oldukça emindim. Bunun aynı zamanda bir ya da birden fazla suçlu ile karşı karşıya olup olmadığımız sorusuna yanıt bulmamıza yardımcı olacağını düşünüyordum. Polisin denemesini istediğim bir başka taktik ise, kaçırılan kurbanlardan birinin görgü tanıkları olduğunu duyurmalarıydı. Bunun katilin kendi "proaktif stratejisini" kullanmasını ve olay yerinin yakınlarında suçsuz bir şekilde bulunuşunu açıklamak için ortaya çıkmasını sağlayabileceğini düşünüyordum. En emin hissettiğim şey de, cinayetlerin arkasında her kim varsa, bu kişinin psikolojik olarak yıpranmayacağıydı.

Daha sonra ekibe hem olası kişileri hem de kendi oluşturdukları ve sansasyonel olay sonucu kaçınılmaz olarak ortaya çıkan birçok üzgün deliyi nasıl soruşturacaklarına dair tavsiyeler verdim. McIlwain, Walker ve ben günün geri kalanını cesetlerin bırakıldığı çöplük alanlarını gezerek geçirdik. O akşam otele döndüğümüzde bitkin bir haldeydim.

Günün sonunda otel barında içki içerek gevşemeye çalıştığımız sırada Blaine ve Ron'a kendimi iyi hissetmediğimi söyledim. Başım hâlâ ağrıyordu, grip olacak gibiydim ve ertesi gün polisle görüştüklerinde benim yerime idare etmelerini istedim.

Bir gün yatakta dinlenirsem daha iyi hissedeceğimi düşündüm, birbirimize iyi geceler diledikten sonra odamın kapı koluna "Rahatsız Etmeyin" yazısını astım ve iki ortağıma cuma sabahı onlara yeniden katılacağımı söyledim.

Tek hatırladığım şey yatağın bir tarafına oturup soyunmaya başladığım ve kendimi berbat hissettiğimdi. Perşembe günü iki iş arkadaşım, önceki gün özetlediğim stratejileri izlemek üzere King County Adliyesi'ne yeniden gitmişler, isteğimi yerine getirerek, gribimi uyuyarak atlatabilmem için tüm gün beni yalnız bırakmışlardı.

Fakat cuma sabahı kahvaltı için ortalıkta görünmeyince endişelenmeye başlamış ve odamı aramışlardı. Yanıt veren olmayınca da odaya gitmişler, kapıyı çalmışlardı. Ses yoktu.

Paniğe kapılıp resepsiyona başvurmuşlar ve müdürden anahtarı istemişlerdi. Yukarı geri dönüp kapıyı açmak istediklerinde güvenlik zincirinin takılı olduğunu görmüşlerdi. Aynı zamanda odanın içinden belli belirsiz inleme sesleri duymuşlardı.

Kapıya tekme atıp içeriye girdiklerinde beni yerde "kurbağamsı" olarak tanımladıkları bir pozisyonda, yarı giyinik, görünüşe bakılırsa telefona uzanmaya çalışır halde bulmuşlar, vücudumun sol tarafında şiddetli bir kasılma görmüşlerdi, ve Blaine'in dediğine göre "alev alev yanıyordum".

Otel, İsveç Hastanesi'ni aramış, derhal bir ambulans istemişti. Bunlar olduğu sırada Blaine ve Ron telefonda acil servise yaşamsal durumumu bildiriyordu. Ateşim 41,5 dereceydi, nabzım 220'ydi. Sol tarafım felç olmuştu, ambulansta atak geçirmeye devam etmiştim. Tıbbi rapor beni "donuk gözlü" – açık, sabit ve başka bir yere odaklanmış – olarak tarif etmişti.

Hastaneye varır varmaz vücudumu buzla sarmışlar, nöbetleri kontrol altına almak amacıyla damardan fazla miktarda fenobarbital vermeye başlamışlardı. Doktor, Blaine ve Ron'a bana verdikleri dozla hemen hemen tüm Seattle şehrini uyutmak mümkün demişti.

Doktor iki ajana ellerinden gelenin en iyisini yapmalarına

rağmen, büyük olasılıkla öleceğimi söylemişti. Bilgisayarlı tomografi görüntüleri, beynimin sağ tarafında çatlak ve yüksek ateş kaynaklı iç kanama olduğunu gösteriyordu.

"Basitçe anlatacak olursak, beyni iflas etmiş," demişti.

2 Aralık 1983'tü. Yeni sigortam bir önceki gün aktif olmuştu.

Birim amirim Roger Depue, haberi bizzat kendisi verebilmek adına Pam'in okuluna gitmişti. Daha sonra o ve babam Jack, kızları annem Dolores'e bırakıp, yanımda olabilmek için Seattle'a uçmuşlardı. FBI'ın Seattle Bölge Ofisi'nden gelen iki ajan Rick Mathers ve John Biner onları havaalanından almış ve doğruca hastaneye getirmişti. Durumun ciddiyetini o zaman anlamışlardı. Doktorlar Pam'i ölümüme hazırlamaya çalışıyorlar ve ona yaşasam bile, büyük olasılıkla kör olacağımı ve bitkisel hayat süreceğimi anlatıyorlardı. Bir Katolik olarak, son duaları okuması için bir rahip çağırmış, rahipse Presbiteryen olduğumu öğrenince dua okumayı reddetmişti. Bu yüzden Blaine ve Ron rahibi göndermiş ve böyle takıntıları olmayan başka bir rahip bulmuştu. Rahipten gelmesini ve benim için dua etmesini istemişlerdi.

Tüm hafta boyunca komadaydım ve yaşamla ölüm arasında gidip geliyordum. Yoğun bakım ünitesinin kuralları yalnızca aile üyelerinin ziyaretine olanak tanıyordu, dolayısıyla Quantico'daki meslektaşlarım, Rick Mathers ve Seattle Bölge Ofisi'ndeki diğerleri bir anda yakın akrabalarım olmuştu. Hemşirelerden biri Pam'e alaycı bir şekilde "Kesinlikle çok büyük bir aileniz var," demişti.

"Büyük aile" fikri bir anlamda doğruydu. Quantico'daki birkaç meslektaşım, Davranış Bilimleri Birimi'nden Bill Hagmaier ve Ulusal Akademi'den Tom Columbell liderliğinde birkaç meslektaşım, Pam'in ve babamın benimle Seattle'da kalabilmeleri için para toplamıştı. Çok geçmeden ülkenin dört bir yanındaki polis memurlarından bağış toplamışlardı. Aynı zamanda bedenimin askeri mezarlıkta toprağa verilmesi için Virginia'ya uçuş için planlar yapılıyordu.

İlk haftanın sonuna doğru Pam, babam, ajanlar ve rahip yatağımın çevresinde el ele tutuşarak halka olmuş, benim için dua etmişlerdi. O gece geç saatlerde komadan çıkmıştım.

Pam'i ve babamı gördüğümde şaşırdığımı ve nerede olduğum konusunda kafa karışıklığı yaşadığımı hatırlıyorum. İlk başlarda konuşamıyordum; yüzümün sol yarısı çökmüştü ve sol tarafım büyük ölçüde felçliydi. Sonra kelimeleri ağzımda yuvarlayarak konuşabilmeye başladım. Bir süre sonra, bacağımı hareket ettirebildiğimi fark ettim, hareket kabiliyetim yavaş yavaş artıyordu. Yaşam desteği tüpü yüzünden boğazım çok acıyordu. Nöbetlerin kontrol edilebilmesi için *fenobarbital*den *Dilantin*'e geçtim. Tüm testlerden, taramalardan, omurilikten su alma işlemlerinden sonra nihayet klinik bir tanı önerdiler: Stres kaynaklı viral ensefalit gelişmişti veya stres durumu kötüleştirmişti, bundan dolayı zayıf ve savunmasız bir durumdaydım. Hayatta olduğum için şanslıydım.

Fakat iyileşme süreci acı verici ve cesaret kırıcıydı. Yürümeyi tekrar öğrenmem gerekiyordu. Hafıza problemleri yaşıyordum. Pam, doktorumun ismi Siegal'ı* hatırlamama yardımcı olmak için kabuklardan yapılmış, mantar bir zemin üzerinde duran bir martının heykelciğini getirmişti. Doktor ruhsal durum muayenesi yapmak için bir sonraki gelişinde, ismini hatırlayıp hatırlamadığımı sormuştu, ağzımda geveleyerek, "Elbette Dr. Martı (Seagull)" demiştim.

Olağanüstü bir destek almama rağmen, rehabilitasyonda müthiş bir düş kırıklığına uğramıştım. Hiçbir zaman oturamamış ya da işleri temkinli ve yavaş bir şekilde yapamamıştım. Beni cesaretlendirmek için FBI direktörü William Webster aramıştı. Ona artık ateş edemeyeceğimi düşündüğümü söyledim.

Müdür, "Bunun için endişelenme, John," diye yanıtlamıştı. "Biz seni aklın için istiyoruz." Geriye ondan da pek bir şey kalmadığından endişelendiğimi ona söylememiştim.

---

* Seagull – Siegal benzetmesi. İngilizcede 'seagull' martı anlamına gelmektedir. (Çev. N.)

En sonunda İsveç Hastanesi'nden ayrılıp, Noel'den iki gün önce eve gelmiştim. Hastaneden ayrılmadan önce acil servise ve yoğun bakım ünitesi çalışanlarına, hayatımı kurtarmak için tüm yaptıklarına olan minnettarlığımı gösteren bir plaket verdim.

Roger Depue bizi Dulles Havaalanı'ndan aldı ve bir Amerikan bayrağı ve kocaman bir "Evine hoş geldin, John" yazısı ile bekleyen Fredericksburg'daki evimize götürdü. Normalde 88 olan kilom, 72'ye düşmüştü. Çocuklarım Erika ve Lauren dış görünüşüme ve uzun bir süreden sonra hâlâ tekerlekli sandalyede oluşuma çok üzülmüşlerdi. Dolaşmaya her çıkışımda korkuyorlardı.

Noel oldukça kasvetli geçti. Birçok arkadaşımı göremedim; sadece Ron Walker, Blaine McIlwain, Bill Hagmaier ve Quantico'daki başka bir ajan olan Jim Horn'u görmüştüm. Tekerlekli sandalyeden kurtulmuştum, fakat bir yerden bir yere gitmek hâlâ çok zordu. Bir sohbeti sürdürmekte zorlanıyordum. Kolaylıkla ağlayabildiğimi ve hafızama güvenemeyeceğimi fark etmiştim. Pam veya babam beni arabayla Fredericksburg civarlarında dolaştırdığında, bir bina gördüğümde bu binanın yeni olup olmadığını anlayamıyordum. Kendimi felçli gibi hissediyordum ve bir daha çalışıp çalışamayacağımı merak ediyordum.

Bana yaşattıklarından dolayı Büro'ya da gücenmiştim. Önceki şubat ayında müdür yardımcısı Jim McKenzie ile konuşmuştum. Ona tempoya ayak uydurabileceğimi düşünmediğimi söylemiş ve bana yardım edecek birilerini bulup bulamayacağını sormuştum.

McKenzie halden anlıyordu, ancak gerçekçiydi de. "Bu kurumu biliyorsun. Birisi bunu fark etmeden önce bir şeyler yapmalısın."

Sadece destek alamadığımı değil, aynı zamanda hiçbir takdir görmediğimi de hissediyordum. Aslına bakılırsa tam aksiydi. Bir önceki yıl, Atlanta'da "Çocuk Cinayetleri" vakasında canımı dişime takarak çalışırken, Newport News, Virginia'da çıkan bir

haber yüzünden, tam da Wayne Williams yakalandıktan sonra Büro tarafından resmen kınanmıştım. Muhabir, bir şüpheli olarak Williams hakkında neler düşündüğümü sorduğunda "iyi" göründüğünü, iyi sonuç alınabilirse, büyük olasılıkla vakaların en az birkaçında suçlu bulunacağını söylemiştim.

Röportajı yapmamı isteyenin FBI olmasına rağmen, karara bağlanmamış bir dava hakkında uygunsuz bir şekilde konuştuğumu söylediler. Birkaç ay önce *People* dergisine de röportaj vermiş olmam dolayısıyla önceden de uyarılmış olduğumu öne sürdüler. Tipik bir hükümet bürokrasisiydi. Washington'daki Mesleki Sorumluluk Ofisi'nin karşısına çıktım ve altı ay boyunca süren bürokratik oyunlardan sonra bir kınama mektubu aldım. Daha sonra vaka için bir övgü mektubu da alabilirdim. Ancak o zamanlarda Büro, basının "yüzyılın suçu" olarak adlandırdığı darbeye yardım etmemden dolayı bu şekilde takdir gösteriyordu.

Bir kanun uygulayıcının yaptıklarının çoğunu herhangi biriyle, eşiyle bile paylaşması oldukça zordur. Gününüzü ölü ve ağır bir şekilde yaralanmış bedenlere bakarak geçirdiğinizde, üstelik bu bedenler bir de çocuklara aitse, bunu beraberinizde eve götürmek istemezsiniz. Yemek masasında otururken, "Bugün çok enteresan bir şehvet cinayeti vardı. Haydi size anlatayım," diyemezsiniz. Bu yüzden birçok polisin hemşirelere, hemşirelerin de polislere yakınlık duyduğunu görürsünüz. Bu kişiler bir şekilde birbirlerinin yaptıkları işler ile aralarında bağlantı kurarlar.

Hal böyle olunca, küçük kızlarımla parkta ya da ormandayken, bir şey görürüm ve kendimi, *Bu tıpkı sekiz yaşındaki kızı bulduğumuz, şu ya da şu olay yerine benziyor*, derken bulurum. Gördüğüm şeyler yüzünden onların güvenliği konusunda endişe duyduğum kadar, aynı zamanda çocuklukta başa gelen ufak tefek ama önemli sıyrıklar ve yaralar ile ilgilenmeyi de duygusal açıdan zor bulurum. Eve gelirsem ve Pam kızlardan birinin, bisikletinden düştüğünü ve dikiş atılması gerektiğini söylerse,

aniden onun yaşlarındaki bir çocuğun otopsisi ve o çocuğu gömmeden önce adli tıp uzmanının attığı tüm dikişler aklıma gelir.

Pam'in benim hiç ilgimi çekmeyen yerel politika ile ilgilenen, kendine ait bir arkadaş çevresi vardı. Seyahat programımdan dolayı çocukları büyütme, faturaları ödeme ve evi çekip çevirme sorumluluğunun büyük bir yükü onun üzerindeydi. O zamanlarda evliliğimizdeki birçok problemden biri buydu ve en azından büyük kızımız Erika'nın aramızdaki gerginliğin farkında olduğunu biliyordum.

Başıma bunların gelmesine izin verdikleri için Büro'ya olan dargınlığımı içimden atamıyordum. Eve döndükten yaklaşık bir ay sonra, evin arka bahçesinde yaprakları yakmak için dışarı çıkmıştım. Bir anda içeri girmiş, evdeki tüm profil kopyalarını, yazdığım tüm makaleleri toplamış, bunları dışarı taşımış ve hepsini birden ateşin içine atmıştım. Sadece tüm bu eşyalardan kurtularak duygusal bir boşalma yaşadığımı hissetmiştim.

Bundan birkaç hafta sonra yeniden araba kullanabildiğimde, ölmüş olsaydım nereye gömülmüş olacağımı görmek için Quantico Ulusal Mezarlığı'na gittim. Mezarlar ölüm tarihine göre konumlandırılmıştı ve 1 ya da 2 Aralık'ta ölmüş olsaydım, berbat bir yere gömülecektim: Yaşadığım yerin yakınlarındaki araba garajında bıçaklanarak ölen, genç bir kızın yanına. Onun vakasında çalışmıştım ve cinayet hâlâ çözülmemişti. Orada durup uzun uzun düşünürken, polise katilin gidebileceğini düşündüğüm mezar alanlarını kontrol altına almasını kaç kez önerdiğim geldi aklıma. Burayı izliyorlarsa ve şüpheli olarak beni alırlarsa bunun ne kadar ironik olacağını düşündüm.

Seattle'daki çöküşümden dört ay sonra, hâlâ hastalık izninde deydim. Hastalığın bir komplikasyonu olarak bacaklarımda ve ciğerlerimde kan pıhtıları oluşmuştu. Yatakta çok fazla vakit geçiriyor ve hâlâ günü atlatmak için mücadele veriyormuş gibi hissediyordum. Fiziksel olarak tekrar çalışıp çalışamayacağımı hâlâ bilmiyordum, çalışabilsem dahi kendime güvenip güvenemeyeceğimi de bilmiyordum. Bu süre içerisinde Davranış Bi-

limleri Birimi'nin eğitim bölümünden Roy Hazelwood'un işi ikiye katlanmıştı ve benim devam eden vakalarımın yükünü de üstlenmişti.

1984'ün Nisan aynında Quantico'ya ilk defa geri döndüm ve FBI bölge ofislerinden gelen yaklaşık elli profil uzmanından oluşan bir gruba konuşma yaptım. Terliklerle sınıfa girdim, çünkü ayaklarım kan pıhtıları yüzünden hâlâ şişti. Ülkenin dört bir yanından gelen bu ajanlar beni ayakta alkışladılar. Yaptıklarımı ve Büro'da başlatmak istediğim şeyi herkesten daha iyi anlayan bu insanlardan aldığım bu tepki oldukça spontane ve içtendi. Ve kaç ay sonra ilk defa el üstünde tutulduğumu ve takdir edildiğimi hissettim.

Bir ay sonra tam zamanlı olarak işe geri döndüm.

1. BÖLÜM

Katilin Zihnindekiler

Kendini avcının yerine koy.

Bunu yapmak zorundaydım. Şu belgesellerden birini düşünün: Mesela Afrika'daki Serengeti ovasındaki bir aslan. Doğal bir su kaynağının etrafında büyük antilop sürüsü görüyor. Ancak bir şekilde aslan – bunu gözlerinden anlayabiliyoruz – binlerce hayvan içinden yalnızca bir hedefe kilitleniyor. Aslan, bir antilobu sürü içindeki diğerlerinden daha kolay av haline getiren, zayıflığı, hassaslığı ve onu farklı yapan özelliği algılamak için kendini eğitir.

Belirli insanlar için de aynısı geçerlidir. Ben de onlardan biriysem, o zaman her gün ava çıkıyorum, kurbanımı arıyorum, bu kurbanı bulmak için fırsat bekliyorum. Diyelim ki binlerce insanın bulunduğu bir alışveriş merkezindeyim. Oyun salonuna giriyorum, orada oynayan yaklaşık elli çocuğa bakarken bir avcı, bir profil uzmanı olmalıyım ve olası avın profilini çizebilmek zorundayım. Bu elli çocuktan hangisinin korunmasız ve kurban olmaya uygun olduğunu anlamak zorundayım. Çocuğun giyinme tarzına bakmalıyım. Çocuğun ortaya koyduğu sözsüz işaretleri algılamak için kendimi eğitmeliyim. Ve tüm bunları çok kısa bir süre içinde yapmalıyım, bu yüzden bu işte çok çok iyi olmalıyım. Daha sonra karar verdiğimde harekete geçmeliyim, büyük ihtimalle ebeveynleri iki kat aşağıdayken, bu çocuğu alışveriş merkezinden hiçbir yaygara veya şüphe oluşturmadan nasıl çıkaracağımı bilmeliyim. En ufak bir hata yapma lüksüm yok.

Bu adamları motive eden şey, avlanmanın verdiği heyecandır. Bu adamlardan biri potansiyel kurbanına odaklandığında, galvanik deri tepkisini alabilirseniz, sanıyorum ki doğadaki aslandan alacağınız tepki ile aynı tepkiyi alırsınız. Çocukları, genç kadınları, yaşlıları veya fahişeleri ya da ayırt edilebilir başka herhangi bir grubu avlayan kişiler ya da tercih ettikleri belirli bir kurban profili olmayan kişiler; bunların hangisinden bahsettiğimiz fark etmez. Bazı açılardan hepsi birbirinin aynısıdır.

Ancak belirli şiddet suçlarının yorumlanmasında suçluların avlanması, yakalanması ve kovuşturmasında, yeni bir silah edinmemizi sağlayan şey bu suçluların bireysel kişiliklerinin ardındaki farklılıklar ve ipuçlarıdır. Mesleki kariyerimin büyük bir kısmını bir FBI özel ajanı olarak bu silahı geliştirmeye çalışmakla harcadım, bu kitap da bununla ilgili. Uygarlığın başlangıcından beri gerçekleşen tüm dehşet verici suç yerlerinde her zaman için şu yakıcı, temel soru sorulmuştur: Nasıl bir insan böyle bir şey yapabilir? FBI'ın Araştırma Destek Birimi'nde yaptığımız profil çıkarma ve olay yeri analizimiz bu soruyu yanıtlamaya çalışır.

Davranış, kişiliği yansıtır.

Kendinizi bu adamların yerine veya onların zihinlerinin içine koymak her zaman için kolay değildir, hiçbir zaman için keyifli de değildir. Ancak benim ve adamlarımın yapmak zorunda olduğumuz şey bu. Her biri için bunun nasıl olduğunu hissetmeye çalışıyoruz.

Olay yerinde gördüğümüz her şey bize suçu işlemiş olan kimliği belirsiz kişi – polis jargonunda fail – hakkında bir şeyler söyler. Mümkün olduğunca fazla suç üzerinde çalışarak ve uzmanlarla – yani suç işleyen kişilerle – konuşarak bu ipuçlarını, tıpkı bir doktorun belirli bir hastalık tanısı koyabilmesi için çeşitli semptomları değerlendirmesi gibi yorumlamayı öğrendik. Tıpkı doktorun daha önceden gördüğü hastalık görünümünün çeşitli yönlerinin farkına vardıktan sonra tanıyı oluşturmaya başlayabilmesi gibi, çeşitli örüntüler veya başka bir deyişle üsluplar

ortaya çıkmaya başladıkça, biz de birtakım sonuçlara varabiliriz.

1980'lerin başlarında gerçekleştirdiğimiz ayrıntılı çalışmamızda, hapse atılmış katillerle aktif olarak görüştüğüm zamanların birinde, Baltimore'daki tarihi, taş ve gotik tarzdaki Maryland Eyalet Hapishanesi'nde, şiddet suçlularının oluşturduğu bir grupla çember oluşturmuştuk. Her bir adam kendi başına ilginç bir vakaydı – polis katili, çocuk katili, uyuşturucu satıcıları ve kiralık katiller – fakat en çok ilgilendiğim şey, bir tecavüzcü-katil ile çalışma tarzı hakkında röportaj yapmaktı, dolayısıyla tutuklulara hapishanede bu konuda konuşabilecek birini tanıyıp tanımadıklarını sordum.

Mahkumlardan biri, "Evet, Charlie Davis var," diye yanıtlamıştı, ancak mahkumların geri kalanı, bu adamın bir ajana konuşmayacağı konusunda hemfikirdi. Biri adamı bulmak için hapishane avlusuna gitti. Aksine, Davis muhtemelen merak ettiğinden ya da sıkıntıdan veya başka bir nedenden dolayı geldi ve çembere katıldı. Çalışmada işimize yarayan şeylerden biri, tutukluların çok fazla zamanları olması ve bununla ne yapacaklarını bilmemeleriydi.

Normalde hapishane görüşmeleri yaptığımızda – bu, başından beri doğruydu – önceden suçlu hakkında öğrenebildiğimiz kadar şey öğrenmeye çalışırız. Polis dosyalarını ve olay yeri fotoğraflarını, otopsi raporlarını, duruşma transkriptlerini; suçlunun motivasyonlarına veya kişiliğine ışık tutabilecek her şeyi inceleriz. Bunu yapmak aynı zamanda suçlunun sizinle kendi lehine veya kendini eğlendiren oyunlar oynamadığından ve size karşı dürüst olduğundan emin olmanın en güvenilir yoludur. Fakat açıkça görüldüğü üzere bu vakada hiçbir hazırlık yapmamıştım, bu yüzden bunu kabul ederek durumu kendi lehime kullanmaya çalıştım.

Davis otuzlu yaşlarının başında, 1.95 boyunda, kocaman, iri yarı ve hantal, sinekkaydı tıraşlı, temiz görünümlü bir adamdı. "Beni dezavantajlı bir konuma soktun, Charlie. Ne yaptığını bilmiyorum," diyerek yola koyuldum.

"Beş kişiyi öldürdüm," diye yanıtladı.

Olay yerlerini ve kurbanlarına neler yaptığını tarif etmesini istedim. Anlaşılan o ki Davis yarı zamanlı çalışan bir ambulans şoförüydü. Kadını boğmuş, cesedini ise sürüş güzergahındaki otoyolun yanı başına yerleştirmiş, isimsiz bir çağrı yapmış ve sonrasında ise çağrıya cevap verip cesedi almıştı. Kurbanı sedyeye yerleştirirlerken, kimse katilin içlerinden biri olduğunu bilmiyordu. Onu tahrik eden ve ona en büyük heyecanı veren şey, bu kontrol ve dikkatlice planlama düzeyiydi. Yöntemle ilgili öğrenebileceğim bu gibi bir şey, her zaman için son derece değerliydi.

Kurbanı boğmuş olması, düşünmeden karar veren bir katil olduğunu, aklındaki asıl şeyin tecavüz olduğunu söylüyordu.

Ona, "Gerçek bir polis meraklısısm. Yeteneklerinin çok altındaki sıradan bir işi yapmaktansa kendin polis olmayı, gücü elinde bulundurduğun bir iş yapmayı çok isterdin," dedim. Gülerek babasının komiser olduğunu söyledi.

Çalışma tarzını tanımlamasını istedim: Diyelim ki güzel bir kadın gördü ve bu kadının bir restoranın otoparkına girdiğini fark etti. Babasının polis bağlantıları aracılığıyla arabasının plakasını araştırabilir. Araç sahibinin ismini öğrendikten sonra restoranı arayıp kadını çağırarak arabasının farlarının açık kaldığını söyleyebilir. Kadın dışarı çıktığında onu kaçırabilir – kadını kendi arabasına ya da onun arabasına sokabilir, ellerini bağlayıp arabayla uzaklaşıp gidebilir.

İşlediği beş cinayetin her birini, sanki hatıralarından söz ediyormuş gibi anlattı. Sıra son işlediği cinayete geldiğinde, kadını arabanın ön koltuğunda sakladığından bahsetti. Bu ilk defa hatırladığı bir detaydı.

Konuşmanın o noktasında, konuyu biraz daha açtım. "Charlie, sana kendinle ilgili bir şey söyleyeyim: Kadınlarla ilişki problemlerin vardı. İlk cinayetini işlediğinde ekonomik sorunlar yaşıyordun. Yirmili yaşlarının sonlarındaydın ve yeteneklerinin yaptığın işin çok üstünde olduğunu biliyordun, bundan dolayı hayatındaki her şey sinir bozucuydu ve kontrolden çıkmıştı."

Kafasını sallar gibi yaptı. Buraya kadar her şey iyiydi. Öngörmenin ya da tahmin etmenin çok zor olduğu bir şey söylememiştim.

"Çok içiyordun," diye devam ettim. "Borcun vardı. Birlikte yaşadığın kadınla kavga ediyordun. [Biriyle yaşadığını söylememişti, ama bundan neredeyse emindim.] Ve işlerin en kötü olduğu akşam, ava çıktın. Kız arkadaşının peşinden gidemezdin, bu yüzden başka birini cezalandırmalıydın."

Davis'in beden dilinin yavaş yavaş değiştiğini, açıldığını görebiliyordum. Bu yüzden sahip olduğum sınırlı bilgiyle devam ettim, "Ancak son kurban çok daha yumuşak ve nazik bir avdı. Diğerlerinden farklıydı. Ona tecavüz ettikten sonra tekrar giyinmesine izin verdin. Başını örttün. Bunu önceki dört kadına yapmamıştın. Diğerlerinden farklı olarak, bunda kendini iyi hissetmedin.

Yakından dinlemeye başladıklarında, bir şeylere parmak bastığınızı bilirsiniz. Bunu hapishane görüşmelerinden öğrendim ve sorgu durumlarında da defalarca kullanabildim. Burada tüm dikkatini çektiğimin farkındaydım. "Sana onu öldürme konusunda kötü hissettiren bir şey söyledi, ama yine de onu öldürdün."

Aniden pancar gibi kızardı. Kendinden geçmiş gibi görünüyordu, zihninde olay yerine geri gittiğini görebiliyordum. Duraksayarak kadının kocasının ciddi sağlık problemleri olduğunu ve onun için endişelendiğini; hasta olduğunu ve belki de öleceğini söylediğini ifade etti. Bu bir oyun olabilirdi de olmayabilirdi de – bunu bilmemin hiçbir yolu yoktu. Ancak açıkça görülüyordu ki bu, Davis'i etkilemişti.

"Ama kendimi gizlememiştim. Kim olduğumu biliyordu, bu yüzden onu öldürmek zorundaydım."

Bir süreliğine durakladım, daha sonra "Ondan bir şey aldın, değil mi?" dedim.

Tekrar başını salladı, daha sonra cüzdanını karıştırdığını kabul etti. Kocası ve çocuğu ile birlikte Noel'de çekilmiş bir fotoğraflarını almış ve saklamıştı.

Bu adamla daha önce hiç karşılaşmamıştım, ancak kafamın içinde onunla ilgili net bir resim oluşmaya başlıyordu ve "Mezarlığa gittin, Charlie, değil mi?" dedim. Yüzü kızardı, bu da kurbanın nereye gömüldüğünü öğrenebilmek için basını takip ettiğini doğruluyordu. "Oraya gittin, çünkü bu cinayet konusunda kendini iyi hissetmiyordun. Mezarlığa yanında bir şey getirdin ve onu tam o mezarın üzerine koydun."

Diğer mahkumlar tamamen sessizdi ve pürdikkat bizi dinliyorlardı. Davis'i daha önce hiç böyle görmemişlerdi. "O mezara bir şey getirdin. Ne getirdin, Charlie? O fotoğrafı getirdin, değil mi?" diye tekrarladım. Tekrar başını sallamakla yetindi ve başını eğdi.

Bu, diğer mahkumlara göründüğü gibi büyücülük veya şapkadan tavşan çıkarmak gibi bir şey değildi. Açıkçası tahminde bulunuyordum, ancak tahminlerim birçok arka plana, araştırmaya ve iş arkadaşlarımla o ana dek zaman içinde edindiğimiz ve edinmeye devam ettiğimiz deneyimlere dayalıydı. Örneğin, katillerin, kurbanlarının mezarlarını ziyaret etmesiyle ilgili olan o eski klişenin çoğu kez doğru olduğunu, ancak bunun ille de başta düşündüğümüz nedenlerden kaynaklanmadığını öğrenmiştik.

Davranış, kişiliği yansıtır.

İşimizin gerekliliğini gösteren nedenlerden biri de şiddet suçlarının değişen doğası ile ilişkilidir. Birçok şehrimizi bıktıran uyuşturucuyla bağlantılı cinayetler veya milli bir utanç olmasının yanı sıra gündelik bir olay haline gelen silah suçları hakkında her şeyi biliyoruz. Yine de en çok işlenen, özellikle en şiddetli suç, birbirini bir şekilde tanıyan iki insan arasında gerçekleşen suçtur.

Artık bunu eskisi kadar sık görmüyoruz. Daha 1960'larda bu ülkedeki cinayetlerin çözüme kavuşturulma oranı yüzde 90'nın üzerindeydi. Bunu da artık görmüyoruz. Şimdi bilim ve teknoloji alanlarındaki çarpıcı gelişmelere rağmen, bilgisayar çağının gelmesine rağmen, birçok polis memurunun çok daha iyi ve çok yönlü eğitim ve kaynaklara sahip olmasına rağmen, cinayet oranı artmaya ve çözüm oranı azalmaya devam ediyor. "Yabancı-

lar" tarafından ve "yabancılara" karşı gitgide daha fazla suç işlenmeye devam ediyor ve birçok vakada çalışabileceğimiz suça iten hiçbir sebep en azından hiçbir belirli veya "mantıklı" sebep olmuyor.

Karakteristik olarak birçok cinayet ve şiddet suçu, emniyet görevlileri için görece daha kolaydır. Hepimizin deneyimlediği, son derece abartılı duygular sonucu gerçekleşirler: Öfke, hırs, kıskançlık, çıkar, intikam... Bu duygusal problemler çözüldüğünde, suç veya seri suç sona erer. Biri ölmüş olabilir, ancak bu olup bitmiştir ve polis genellikle kimi ve neyi aradığını bilir.

Fakat son yıllarda yeni bir şiddete meyilli suçlu türü ortaya çıktı – yakalanana veya öldürülene kadar durmayan, deneyerek öğrenen ve yaptığı şeyde gittikçe daha iyi olan, senaryosunu sürekli olarak bir suçtan diğerine mükemmelleştiren seri suçlu. "Ortaya çıktı" dedim çünkü muhtemelen bir dereceye kadar en başından beri, 1880'lerin Londra'sındaki, genellikle ilk modern seri katil olarak nitelendirilen Karındeşen Jack'ten beri aramızdaydı. Biraz sonra ele alacağımız nedenlerden dolayı neredeyse gerçek tüm seri katiller erkek.

Seri cinayet, aslında çok daha eski bir olgu. Cadılar, kurt adamlar ve vampirler hakkında yayılan hikayeler ve efsaneler, bizim şu anda kanıksadığımız, ancak Avrupa'nın yakın şehirlerinde ve Amerika'nın başlangıç döneminde kimsenin idrak edemeyeceği kadar iğrenç olan yasa dışı hareketleri ve sapıklıkları açıklamanın bir yolu olabilir. Çünkü canavarlar doğaüstü yaratıklar olmak zorundaydı. Bizim gibi olamazlardı.

Seri katiller ve tecavüzcüler de tüm şiddete meyilli suçlular içinde en hayret verici, kişisel olarak en rahatsızlık uyandırıcı ve yakalaması en zor olanlarıdır. Bunun böyle olması, bu kişilerin az önce sıraladığım başlıca suçlulara göre çok daha karışık etmenler ile motive olmalarıdır. Bu da bu kişilerin örüntülerini daha kafa karıştırıcı yapar ve bu kişilerin şefkat, suçluluk veya pişmanlık gibi diğer normal duygularla arasına mesafe koyar.

Bazen onları yakalamanın tek yolu, onların düşündüğü gibi düşünmeyi öğrenmektir.

Kimsenin potansiyel suçlu "nasıl olunur"a dair iyi korunan araştırma sırlarını açığa çıkaracağımı düşünmemesi için, sizin derhal bu noktada güveninizi tazelememe izin verin. Ben suçlu kişiliği profili çıkarmayı, suç analizine ve savcılık stratejisine dair davranışçı yaklaşımı nasıl geliştirdiğimizi anlatacağım. Bir kere, benim birimime seçilebilmesi için halihazırda deneyimli olan, son derece başarılı ajanları eğitmek iki yılımızı alıyor. Bunun yanı sıra, suçlu ne kadar çok şey bildiğini düşünürse düşünsün, yakalanmaktan yakayı sıyırmak veya bizi yolumuzdan saptırmak için ne kadar çok şey yaparsa, bize üzerinde çalışacağımız o kadar çok davranışsal ipucu verecektir.

Onlarca yıl önce Sir Arthur Conan Doyle'un Sherlock Holmes karakterine söylettiği gibi, "Aykırılık, neredeyse değişmez bir ipucudur. Suç ne kadar özelliksiz ve sıradan olursa, bunu anlamak o kadar zor olur." Bir başka ifadeyle, elimizde ne kadar davranış olursa, yerel polise o kadar eksiksiz bir profil ve analiz sunabiliriz. Polisin üzerinde çalışacağı profil ne kadar iyi olursa, olası şüpheli popülasyonunu o kadar rahat belirleyebilir ve gerçek adamı bulmaya o kadar iyi odaklanabilirler.

Bu da beni işimizle ilgili bir başka sorumluluk reddine getiriyor. FBI'ın Quantico'daki Ulusal Şiddet Suçları Analiz Merkezi'nin bir parçası olan Araştırma Destek Birimi'nde suçluları biz yakalamıyoruz. Bunu tekrarlamama izin verin: *Suçluları biz yakalamıyoruz.* Suçluları yerel polis yakalıyor ve üzerlerindeki akıl almaz baskıyı göz önünde bulunduracak olursak, birçoğu mükemmel bir iş çıkarıyor. Bizim yapmaya çalıştığımız şey, polise soruşturmaları üzerine odaklanmalarına *yardım etmek*, daha sonra da suçlunun konuşmasına yardımcı olacak birtakım proaktif teknikler önermek. Suçluyu yakaladıklarında, yargılama sırasında savcının, sanığın gerçek kişiliğini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak bir strateji oluşturmaya çalışıyoruz.

Bunu araştırmalarımız ve belirli bir alanda uzmanlaşmamızı sağlayan deneyimlerimiz sayesinde yapabiliyoruz. Seri cinayet soruşturmaları ile karşı karşıya kalan yerel orta batı polis teşkilatı dehşet verici bu olayları ilk defa görebilirken, benim birimim birbirine benzeyen muhtemelen yüzlerce, hatta binlerce soruşturma yürütmüş oluyor. Ajanlarıma her zaman, "Ressamı anlamak istiyorsanız, resme bakmak zorundasınız," derim. Senelerdir birçok "tabloya" baktık ve en "başarılı" "ressamlar" üzerine uzunca tartıştık.

FBI Davranış Bilimleri Birimi'nin çalışmalarını düzenli olarak geliştirmeye başladık ve bu birim 1970'lerin sonunda, 1980'lerin başında Araştırma Destek Birimi olarak tanınır hale geldi. Tom Harris'in unutulmaz *Kuzuların Sessizliği* gibi kitapların birçoğu kısmen hayal ürünü olsa, yaptıklarımızı dramatikleştirse ve yüceltse de, aslında mazimiz gerçek bir suç vakasından ziyade polisiye romana dayanıyor. Edgar Allan Poe'nun 1841 yılındaki klasiği olan "Morgue Sokağı Cinayetleri"ndeki amatör dedektif kahraman C. August Dupin, tarihin ilk davranışçı profil uzmanı olabilir. Bu hikaye aynı zamanda bir profil uzmanının kimliği belirlenememiş suçluyu saklandığı yerden çıkarmak ve cinayetler için hapse atılmış masum bir adamı aklamak için ilk defa proaktif teknikleri kullanmasını yansıtıyor.

Bundan yüz elli yıl sonra, Poe da benim birimimdeki kadınlar ve erkekler gibi adli kanıtların gaddar ve nedensiz görünen bir suçu çözmede tek başına yeterli olmadığı zamanlarda profil çıkarmanın değerini anlamıştı. "Alışılagelmiş kaynaklardan mahrum kalındığında, analist kendini karşı tarafın ruhuna sokar, bunun sonucu olarak kendini onunla tanımlar ve çoğunlukla hata yapmasına veya acele ederek yanlış hesaplamalarda bulunmasına yol açan olayları bir bakışta görür," demişti.

Bahsedilmeye değer bir başka küçük benzerlik daha var. Mösyö Dupin, güneş ışığından ve dış dünyadan uzak kalmak için, odasında camlar ve perdeler sıkı sıkıya kapalı bir şekilde

yalnız çalışmayı tercih ederdi. Meslektaşlarımın ve benim bu konuda böyle bir seçeneğimiz yoktu. Quantico'daki FBI Akademisi'nde bulunan ofislerimiz yerin birkaç kat altında, penceresiz bir alandaydı. Burası aslında ulusal bir acil durum sırasında federal kolluk yetkilileri için güvenlik merkezi olarak kullanılmak amacıyla tasarlanmıştı. Bazen kendimize Şiddet Suçları Analizinin Ulusal *Mahzeni* deriz. Yerin 18 metre altındayken, ölü insanların on katı kadar daha derinde olduğumuzu söyleriz.

İngiliz roman yazarı Wilkie Collins, *Beyazlı Kadın* (gerçek bir vaka üzerine yazılmıştır) ve *Aytaşı* gibi öncü kitaplar sayesinde profil çıkarmayla ilgilenmeye başladı. Ancak Victoria Londra'sının karanlık, gazla aydınlatılan dünyasını açığa çıkararak, suç araştırma analizinin bu formunu tüm dünyaya gösteren kişi Sir Arthur Conan Doyle'un ölümsüz icadı Sherlock Holmes'tur. Alabileceğimiz en büyük iltifat, bu hayali karakter ile kıyaslanmaktır. Birkaç yıl önce Missouri'de bir cinayet vakasında çalışırken *St. Louis Globe-Democrat* adlı gazete benden "FBI için bugünün Sherlock Holmes'u" diye bahsettiğinde, bunu gerçek bir onur olarak değerlendirmiştim.

Holmes'un çetrefilli ve kafa karıştırıcı vakalarla uğraştığı sırada, gerçek hayattaki Karındeşen Jack'in Londra'nın Doğu Yakasında fahişeleri öldürüyor olması da ilginç bir noktadır. Bu adamlar hukukun tam anlamıyla karşı taraflarındalar, aynı zamanda gerçeklik ve hayal gücünün de karşı taraflarındalar. Conan Doyle hayranları tarafından yazılmış olan birkaç "çağdaş" Sherlock Holmes hikayesi ise toplum bilincini etki altına alarak, dedektifi çözümlenmemiş Whitechapel cinayetleri içine atıyor.

1988 yılında ulusal olarak yayın yapan bir televizyon programı için Karındeşen cinayetlerini analiz etmem istendi. Tarihteki kimliği belirlenememiş en meşhur suçluya ilişkin vardığım sonuçları kitabın ilerleyen bölümlerinde aktaracağım.

Davranış profili çıkarma, Poe'nun "Morgue Sokağı"ndan bir

asır ve Sherlock Holmes'tan yarım asır kadar sonra, edebiyattan gerçek hayata taşındı. 1950'lerin ortalarında New York şehri, on beş yıldan uzun süren otuzdan fazla bombalama eyleminden sorumlu olarak bilinen "Çılgın Bombacı" tarafından sarsılmıştı. Grand Central ve Pennsylvania İstasyonları ve Radio City Music Hall gibi yerleri bombalamıştı. O zamanlar Brooklyn'de bir çocuktum ve bu vakayı çok iyi hatırlıyorum.

1957 yılında polis ne yapacağını bilemeyerek, bombalanan olay yerlerinin fotoğrafları üzerinde çalışan ve gazetelerde bombacının alay eden mektuplarını dikkatli bir şekilde analiz eden Dr. James A. Brussel adında Greenwich Kasabası'ndaki psikiyatristi aramıştı. Failin, babasından nefret eden bir paranoyak olması, annesini saplantı derecesinde sevmesi ve Connecticut'taki bir şehirde yaşaması gibi gerçekler dahil olmak üzere, farkına vardığı tüm davranış kalıplarından birtakım detaylı sonuçlara varmıştı. Yazılı karakter portresinin sonunda, Brussel polise şu talimatları vermişti:

Güçlü bir adam arayın. Orta yaşlı. Yurtdışında doğmuş. Roman Katolik. Bekar. Erkek ya da kız kardeşi ile yaşıyor. Onu bulduğunuzda, muhtemelen kruvaze bir takım giymiş olacak. Ceketi ilikli.

Mektupların bazılarındaki referanslara göre, bombacının şehrin elektrik şirketi olan Consolidated Edison'ın şimdiki ya da geçmişteki mutsuz bir çalışanı olduğu söylenebilirdi. Hedef popülasyon ile eşleştirildiğinde, polis 1940'larda bombalama eylemleri başlamadan Con Ed'de çalışmış George Metesky ismini bulmuştu. Güçlü, bekar, orta yaşlı, yurtdışında doğmuş Roman Katolik adamı tutuklamak için Waterbury, Connecticut'a gittiklerinde, profildeki tek farklılık bir erkek ya da kız kardeşle değil, evlenmemiş iki genç kız kardeşle yaşıyor olmasıydı. Polis memuru karakola gitmeleri gerektiğini söyleyip giyinmesini istedikten birkaç dakika sonra, yatak odasından ceketi ilikli kruvaze bir takım giyerek çıkmıştı.

Olağandışı bir biçimde doğru sonuçlara nasıl ulaştığı hakkında bilgi verirken Dr. Brussel, normalde bir psikiyatristin bireyi muayene ettiğini ve daha sonra o kişinin belirli durumlarda nasıl tepki vereceğine dair makul tahminlerde bulunduğunu açıklamıştı. Brussel, onun profilini oluştururken bu süreci tersine döndürdüğünü, bireyi eylemlerinin kanıtlarından tahmin etmeye çalıştığını söylemişti.

Çılgın Bombacı vakasına hemen hemen kırk yıl sonraki bakış açımızla bakacak olursak, aslında vakayı çözmek oldukça kolay görünüyor. Ancak o zamanlarda bu, şu anda suç araştırmalarında davranış bilimi olarak adlandırılan alanın gelişiminde önemli bir dönüm noktasıydı. Daha sonra Boston Polis Teşkilatı ile Boston Canavarı vakasında çalışmış olan Dr. Brussel, bu alanda gerçek bir öncüdür.

Hayali karakterler olan Dupin ve Holmes'un, gerçek yaşamdaki Brussel'ın ve onu takip eden bizlerin yaptığı şey *tümdengelim* olarak adlandırılsa da, aslında yaptığımız *tümevarımdır.* Bu, suçun belirli unsurlarını gözlemleme ve bunlar aracılığıyla daha büyük sonuçlara varmaktır. 1977'de Quantico'ya geldiğimde Davranış Bilimi Birimi'nde öncülük eden Howard Teen gibi eğitmenler, Dr. Brussel'ın fikirlerini Ulusal Akademi derslerinde, polislere anlattıkları vakalara uyarlamaya başlıyorlardı. Ancak o zamanlarda bu tamamıyla kişisel anlatılara dayalıydı ve somut bir araştırmayla desteklenmemişti. Hikayeye giriş yaptığımda işlerin durumu böyleydi.

Kendimizi kimliği belirsiz katilin yerine ve zihnine koyabilmemizin ne kadar önemli olduğundan bahsetmiştim. Araştırmalarımız ve deneyimlerimiz aracılığıyla, ne kadar acı verici ve asap bozucu olsa da, kendimizi kurbanın yerine koyabilmemizin de aynı ölçüde önemli olduğunu fark ettik. Seçilmiş kurbanın, başına gelen korkunç şeylere verebileceği reaksiyonlar hakkında sağlam bir fikrimiz olursa, failin davranışını ve tepkilerini ancak o zaman tam olarak anlayabiliriz.

Faili anlamak için önce suçu ele almalısınız.

1980'lerin başlarında, kırsal Georgia'nın küçük bir kasabasının polis teşkilatından rahatsız edici bir vaka geldi. Şirin, on dört yaşında, bölgenin ortaokulundaki bandonun önünde yürüyen bir kız, evine doksan metre mesafede okul servisinden kaçırılmıştı. Yarı giyinik cesedi birkaç gün sonra ağaçlıklı âşıklar yolu üzerinde, on altı kilometre uzaklıkta bulunmuştu. Cinsel saldırıya uğramıştı ve ölüm nedeni başına keskin olmayan bir cisimle darbe almış olmasıydı. Yakınında büyük, üzeri kanla kaplı bir kaya duruyordu.

Analizimi teslim etmeden önce, bu kız hakkında öğrenebildiğim kadar şey öğrenmeliydim. Çok tatlı ve sevimli olmasına rağmen, bazı ergenler gibi yirmi bir yaşında değil, on dört yaşında görünüyordu. Onu tanıyan herkes rastgele cinsel ilişkilerde bulunan veya flört eden biri olmadığını, uyuşturucu veya alkole hiçbir şekilde bulaşmadığını, ona yaklaşan herkese karşı samimi ve arkadaş canlısı olduğunu söyledi ve bu bana mantıklı geldi Otopsi analizi, tecavüze uğradığında bakire olduğunu gösteriyordu.

Benim için bunların hepsi hayati bilgilerdi, çünkü kaçırılma sırasında ve sonrasında kurbanın nasıl tepki verdiğini ve dolayısıyla kendilerini içinde buldukları bu durumda, failin nasıl tepki verdiğini anlamama yardımcı oldu. Buradan, cinayetin *tasarlanmış* bir sonuç olmadığı, genç kızın onu sıcak bir şekilde karşılamaması sonucu yaşanan sürpriz karşısındaki (saldırganın sapkın ve hayal dünyasına ait fantezi sistemi temel alınarak) paniklemiş bir tepki olduğu sonucuna vardım. Bu da katilin kişiliğine daha da yaklaşmama yol açtı ve çıkardığım profil de polisin civardaki daha büyük bir kasabada bir yıl önceki bir tecavüz vakasındaki şüpheliye odaklanmasına neden oldu. Kurbanı anlamak aynı zamanda polisin bu zorlu şüpheliyi sorgularken kullanabileceği bir strateji oluşturmama yardımcı oldu. Tahminlerime göre şüpheli zaten yalan makinesi testinden geçmişti. Bu etkileyici ve yürek

parçalayıcı vakayı daha sonra daha detaylı olarak ele alacağım. Ancak şimdilik sonunda bu kişinin hem cinayeti hem de önceki tecavüzü itiraf ettiğini söylemem yeterli olacaktır. Suçlu olduğu kanıtlandı ve hüküm giydi ve bu yazıyı yazdığım sırada Georgia'daki ölüm hücresinde bulunuyor.

FBI ajanlarına veya Ulusal Akademi'ye giden emniyet görevlilerine suçlu kişilik profili çıkarmanın unsurlarını öğretirken, suç öyküsünün tamamını düşünmelerini sağlamaya çalışıyoruz. 1993 yılında Büro'dan emekli olmadan önce birkaç yıl temel profil çıkarma dersini veren meslektaşım Roy Hazelwood, analizi üç belirgin soruya ve aşamaya bölerdi – ne, neden ve kim:

Ne meydana geldi? Bu, suçla ilgili davranışsal olarak önemli olabilecek her şeyi kapsıyor.

Neden o şekilde gerçekleşti? Örneğin, neden ölümden sonra vücudun uzuvları kesilmişti? Neden değerli hiçbir şey alınmamıştı? Neden içeriye zorla girilmemişti? Suçta davranışsal olarak önemli olan faktörlerin nedenleri nelerdi?

Ve bu, bizi şuna götürüyor:

Bu nedenlerden dolayı *kim* bu suçu işlemiş olabilir?

Belirlediğimiz görev buydu.

2. BÖLÜM

Annemin Adı Holmes'tu

Annemin kızlık soyadı Holmes'tu. Ebeveynlerim ikinci adım için daha sıradan bir isim olan Edward yerine neredeyse bu ismi koyacaklardı. Kaldı ki geriye dönüp baktığımda yaşamımın ilk yıllarında, gelecekte zihin avcısı veya suçlu profil uzmanı olacağıma işaret eden bir şey yoktu.

Brooklyn, New York'ta, Queens sınırının yakınlarında doğmuştum. Babam Jack, *Brooklyn Eagle*'ın matbaacısıydı. Ben sekiz yaşlarındayken, artan suç oranından endişelenen babam, Hempstead, Long Island'a taşınmamıza karar vermiş ve burada Matbaacılar Birliği'nin başkanı olmuştu. Benden dört yaş büyük, Arlene adında bir kız kardeşim vardı. Başından beri hem akademik hem sportif anlamda ailenin yıldızı oydu.

Akademik başarılarıyla göze çarpan biri değildim – genel olarak B-/C+ alan bir öğrenciydim – fakat kibar ve insanlarla iyi geçinen biriydim. Vasat performansıma rağmen Ludlum İlkokulu'ndaki öğretmenler beni tanır ve severdi. Hayvanlarla çok ilgilenirdim; farklı zamanlarda köpek, kedi, tavşan, hamster ve yılan beslemiştim – annem bunlara izin vermişti, çünkü veteriner olmak istiyordum ve bu uğraşım meşru bir kariyer vadettiğinden, o da beni bu yolda cesaretlendirmişti.

Okulda doğal bir yeteneğe sahip olduğum tek ilgi alanım hikaye anlatmaktı ve bu bir şekilde suç araştırmacısı olmama katkıda bulunmuş olabilir. Dedektifler ve olay yeri araştırmacıları bir sürü farklı ve görünüşte birbiri ile ilişkisi olmayan ipuçlarını alıp bunlardan tutarlı bir hikaye oluşturmak zorundadır, dola-

yısıyla hikaye anlatma becerisi önemli bir yetenektir; özellikle de kurbanın kendi hikayesini anlatamadığı cinayet soruşturmalarında.

Her halükarda yeteneğimi gerçek işlerden sıyrılmak için kullandım. Dokuzuncu sınıftayken o kadar tembeldim ki, edebiyat sözlüsü için dersten önce okumam gereken bir romanı bile okumamıştım. Benim sıram geldiğinde (buna nasıl cesaret ettim hâlâ inanamıyorum), sahte bir kitap ismi ile sahte bir yazar uydurdum, bir gece kamp ateşi etrafında toplanmış bir grup kampçıyla ilgili bir hikaye anlatmaya başladım.

Uydurma bir hikayeydi ve bu sırada içimden, *Kıvırmaya daha ne kadar süre devam edebilirim?* diye geçiriyordum. Bir ayı, kampçıları rahatsız ediyordu ve onlara saldırmak üzereydi, ki o noktada kendimi kaybettim. Gülmeme engel olamadım, tek seçeneğim öğretmene tüm hikayeyi uydurduğumu itiraf etmekti. Vicdan azabı duyuyor, tamamen suçlu olmadığıma inanmalarını istiyordum. Herkes benim bir sahtekar olduğumu düşünüyor olmalıydı, sınavdan kalacağımı biliyordum, arkadaşlarıma karşı mahcup olmuştum ve annemin öğrendiğinde neler söyleyeceğini şimdiden tahmin edebiliyordum.

Şaşırtıcı bir şekilde öğretmenim ve diğer çocuklar kendilerini hikayeye o kadar kaptırmışlardı ki! Hikayeyi uydurduğumu söylediğimde hepsi birden, "Hikayeyi bitir. Daha sonra neler oluyor, anlat," dediler. Ben de anlattım ve kolaylıkla A aldım. Bundan kendi çocuklarıma uzunca bir süre bahsetmedim, çünkü suçun yarar sağladığını düşünmelerini istemiyordum. Ancak bu deneyimimden yola çıkarak söyleyebilirim ki insanlara fikirlerini satabilir ve onların ilgisini koruyabilirsen, seninle aynı düşüncede olmalarını sağlayabilirsin. Bir kanun sözcüsü olarak üstlerimi ve yerel polis departmanını hizmetimizin değeri konusunda ikna etmem gerektiği zamanlarda, bu bana sayısız kez yardımcı oldu. Ancak kabul etmeliyim ki bu bir dereceye kadar, sahtekarların ve suçluların yakayı sıyırmak için kullandıkları kabiliyetle aynı şeydi.

Bu arada, uydurma kampçılarım sonunda canlı bir şekilde kurtuldular. Hayvanlara olan sevgimi göz önünde bulundursak bu, kaçınılmaz sonuçtan çok uzaktı. Bu yüzden veterinerliğe hazırlık olarak, üç yazımı New York'un dışında yer alan, üniversitenin veterinerlik fakültesi tarafından desteklenen Cornell Çiftliği Polis Akademisi Öğrenci Programı'nda geçirdim. Bu, şehirli çocukların şehirden uzaklaşıp doğa ile bütünleşmeleri için harika bir fırsattı. Bu ayrıcalığın karşılığında ben de, okul arkadaşlarım okuldan gelip Jones Plajı'nda güneşlenirken haftada 15 dolara yetmiş-seksen saat kadar çalıştım. Bir inekten daha süt sağmazsam, hayatımda büyük bir eksiklik hissetmem.

Tüm bu fiziksel çalışmalar beni hayatımdaki bir diğer önemli tutku olan spor için iyi bir forma soktu. Hempstead Lisesi'nde beyzbol takımına girdim ve futbolda orta çizgi savunmacısı olarak oynadım. Geriye dönüp baktığımda, bu muhtemelen kişilik profili çıkarmaya olan ilgimin ilk ortaya çıkışıydı.

Beyzbol maçı sırasında durduğum tepede, bir anda sert fırlatmanın veya doğru atışların, işin en zor tarafı olduğu kafama dank etti. Sağlam bir atıcıydım ve oldukça iyi bir tutucuydum, ancak lise çağındaki birçok atıcı zaten böyleydi ve bu sporda iyi olmak için kendinden emin görünmenin ve kalede duran adamı mümkün olduğunca güvensiz hissettirmenin çok mühim olduğunu fark ettim. Yıllar sonra sorgu tekniklerimi geliştirmeye başladığımda, bu önemli biçimde etkili olmaya başladı.

Daha lisedeyken 1.87 boyundaydım ve bu benim o zamana kadar lehime bir durumdu. Yetenek bakımından ligde ne iyi ne kötü bir takımdık ve biliyordum ki saha lideri olmak ve galibiyet atmosferi sağlamak atıcıya düşüyordu. Bir liseliye göre oldukça iyi bir kontrole sahiptim, ancak karşı takımdaki vuruş yapan oyuncuların bunu öğrenmemeleri gerektiğine karar verdim. Umursamaz, tahmin edilemez görünmek istiyordum.

Hempstead takımı, 85 kiloluk savunma çizgisi defansı olduğum iyi bir futbol takımıydı. Oyunun psikolojik yönünün

önümüzü açabileceğini fark ettim. Homurdanırsam ve birtakım sesler çıkarırsam, daha büyük adamlarla boy ölçüşebileceğimi düşünmüştüm ve genel olarak aptal gibi davranmıştım. Çok geçmeden defansların geri kalanı da benim gibi davranmaya başlamıştı. Daha sonra, deliliğin bir savunma olarak kullanıldığı cinayet davaları üzerinde düzenli olarak çalışmaya başladığım zamanlarda, kendi deneyimimden biliyordum ki bir kişinin sırf manyak gibi davranıyor olması, ille de ne yaptığını bilmiyor olduğu anlamına gelmiyordu.

1962 yılında Thorpe Ödülü için Wantagh Lisesi ile oynayacaktık, Long Island'daki en iyi okul futbol takımı için kupa verilecekti. Bizden adam başı on sekiz kilo daha ağırlardı ve biliyorduk ki herkesin önünde canımıza okuyabilecek güçtelerdi. Bu yüzden oyundan kısa süre önce son bir hazırlık antrenmanı yaptık. Tek amacımız rakibimizi yıldırmak ve gözlerini korkutmaktı. İki sıra olarak organize olduk, sıranın birindeki ilk adam, diğer sıradaki ilk adamla mücadele ediyordu – ve neredeyse yere seriyordu. Buna homurdanmalar, iniltiler ve acı feryatları eşlik ediyordu. Wantagh oyuncularının yüzlerinden istediğimiz etkiyi yarattığımızı anlayabiliyorduk. "Bu soytarılar birbirlerine bunu yapacak kadar aptallarsa, kim bilir bize neler yaparlar," diye düşünüyor olmalılardı.

Aslına bakılırsa tüm olay dikkatlice planlanmıştı. Güreş hareketlerine çalışmıştık, böylece bir tarafımızı incitmeden yere sert bir şekilde düşmüş gibi görünebilecektik. Gerçek oyuna geçtiğimizde de, sırf bu öğleden sonrası için akıl hastanesinden çıkmışız ve oyun biter bitmez geri dönecekmişiz gibi bir izlenim yaratmak için kaçıklık seviyesini yukarıda tutmuştuk. Skorlarımız başından sonuna kadar yakındı, ancak en sonunda ortalık sakinleştiğinde 14-13 skoruyla biz kazanmıştık ve 1962 yılının Thorpe Ödülü'nü almıştık.

"Suçla mücadele" ile ilk tanışmam, daha doğrusu profil çıkarma ile ilk "gerçek" deneyimim on sekiz yaşındayken Hem-

pstead'de Gaslight East isimli bir barın güvenlik elemanı olarak işe girdiğimde gerçekleşmişti. Bu işte o kadar iyiydim ki, daha sonra Long Beach'teki Sörf Kulübü'nde de aynı işi aldım. İki yerde de iki temel sorumluluğum, yasal alkol içme yaşının altında olanları içeri almamak – bir başka ifadeyle benden küçük olan herkesi – ve alkol tüketilen yerlerde kaçınılmaz olarak aniden patlak veren kavgaları yatıştırmak ve ortalığı sakinleştirmekti.

Kapıda durduğum sırada yaşı kuşkulandıran herkesten kimlik isteyebilirdim, daha sonra bu kişiye doğum tarihini sorup, söylediği ile örtüşüp örtüşmediklerini anlayabilirdim. Bu oldukça standart bir işlemdi ve herkesin beklediği bir şeydi, dolayısıyla herkes buna hazırdı. Bir çocuğun sahte kimlik alma zahmetine girip, üzerindeki doğum tarihini ezberleyemeyecek kadar dikkatsiz olmasına pek ihtimal yoktu. Bazı insanları, özellikle de genel olarak o yaşta daha fazla sosyal bilince sahip olan kızları sorgularken, gözlerinin içine dik dik bakmak etkili bir teknikti. Fakat içeri girmek isteyenler birkaç dakikalığına rol yapmaya odaklanabilirlerse, yine de denetlemeye aldırış etmezlerdi.

Asıl yaptığım şey, sıranın önüne gelen bir grup çocuğu sorguya çekerken, tedbirli bir şekilde üç ya da dört sıra arkadaki insanları dikkatlice incelemekti. Sorgulanmaya hazırlanışlarını ve beden dillerini gözlemleyip, gergin veya kararsız görünüp görünmediklerinin farkına varırdım.

Daha zorlayıcı olan ise kavgaya tutuşanları ayırmaktı. Böyle zamanlarda atletik deneyimlerime son çare olarak başvururdum. Gözlerinizde tahmin edilebilir olmadığınızı ve açık bir şekilde biraz kaçık davrandığınızı gösteren bir bakış görürlerse, o zaman iri yarı adamlar bile sizinle kavga etme konusunda iki kez düşünürdü. Kendi güvenliğinizi umursamadığınızı düşünecek olurlarsa, işte o zaman daha da tehlikeli bir rakip haline gelirdiniz. Örneğin, neredeyse yirmi yıl sonra, önemli bir seri katil çalışması için hapishane röportajları yaparken tipik bir suikastçı kişiliğin, tipik bir seri katil kişiliğinden belirli ve önemli açılar-

dan çok daha tehlikeli olduğunu öğrendik. Yalnızca baş edebileceğini düşündüğü bir kurbanı seçecek olan ve yakalanmaktan kaçmak için özenle hazırlanmış seri katilin aksine, suikastçı saplantılı bir şekilde "misyonu" ile meşguldür ve genel olarak bunu elde etmek için ölmeye hazırdır.

İnsanların sizin hakkınızda belirli bir fikre – öngörülemez bir şey yapacak kadar mantıksız ve çılgın olmanız gibi – sahip olmalarını sağlarken dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta, yalnızca insanların size baktığını düşündüğünüz zamanlarda değil, görev başında her daim o karakteri sürdürüyor olmanızdır. Marion'daki federal hapishanede kötülüğüyle ün salmış silahlı soyguncu ve uçak soyguncusu Gary Trapnell ile görüşme yaptığımda, herhangi bir hapishane psikiyatristini, söyleyeceğim herhangi bir akıl hastalığı olduğuna inandıracağını iddia etmişti. Bunu becermenin yolu da her daim, hücrende yalmzken bile o şekilde davranmaktı, böylece seninle görüşme yaptıklarında nasıl hareket edeceğini "düşünmek" zorunda kalmazdın. Çünkü seni ele veren şey bu olurdu. Bu yüzden bu türdeki "uzman" tavsiyesinden faydalanmadan çok daha önce, bir suçlu gibi düşünmeyi sağlayan sezgilerim var gibi görünüyordu.

İnsanları korkutma ve kavgayı engelleme girişimim başarısız olduğunda, bir sonraki adım olarak amatör profil çıkarma tekniklerimi kullanmayı ve durum ciddileşmeden kavga edenleri ayırmayı denerdim. Biraz deneyim kazandıktan sonra davranışı ve beden dilini yakından gözlemleyerek, bunları kavga ile sonuçlanan davranış türleri ile ilişkilendirebildiğimi fark ettim. Böylece bir kişinin kavga çıkarıp çıkarmayacağını önceden tahmin edip ona göre davranabiliyordum. Kuşkulandığımda ilk olarak ben saldırıyordum, böylece kişi neler olduğunu tam olarak anlayamadan, şaşkınlık unsurunu kullanıp potansiyel suçluyu binadan dışarı çıkarıyordum. Birçok cinsel katil ve seri tecavüzcünün hakimiyet, manipülasyon ve kontrol alanlarında ustalaştığını hep söylerim – tıpkı benim farklı bir bağlamda uzmanlaşmaya çalıştığım beceriler gibi.

Liseden mezun olduğumda hâlâ veteriner olmak istiyordum. Ancak notlarım Cornell için yeterli değildi. Yapabileceğim en iyi şey, Montana State'te benzer bir programa kaydolmaktı. Ben de 1963 yılının Eylül ayında, Brooklyn ve Long Island çocuğu olarak Big Sky bölgesinin merkezine doğru yola koyuldum.

Bozeman'a geldiğimde yaşadığım kültür şoku muazzam düzeydeydi.

Nasıl ki Montana batının ve sanattaki sınır yaşamının tüm basmakalıplarını ve klişelerini kapsıyorsa, ben de orada tanıştığım kişilerde doğulu bir izlenim bırakıyordum. Bölgedeki Sigma Phi Epsilon organizasyonuna katılmıştım. Neredeyse sadece o bölgenin erkek çocuklarından oluşuyordu, bu yüzden de göze batıyordum. Siyah şapka, siyah giysiler ve siyah botlar giymeye başlamıştım. *Batı Yakası Hikayesi*'ndeki karakterler gibi uzun favoriler bırakmıştım. O günlerde benim gibi New Yorklular, aşağı yukarı bu şekilde algılanıyordu.

Ben de her şeyin tadını çıkardım. Sosyal toplantıların tümünde bölge halkı kovboy kıyafetleri giyiyor ve o yöreye ait dansları yapıyordu, bense son birkaç günü hiç aksatmadan televizyondaki Chubby Checker'ı izleyerek geçirmiştim ve tvist dans stilinin akla gelebilecek tüm çeşitliliklerine hakimdim. Benden dört yaş küçük olan kız kardeşim Arlene, beni dans partneri olarak kaydettirmişti, ben de tüm üniversite topluluğunun dans eğitmeni olmuştum. Daha önce İngilizce konuşulduğunu hiç duymamış, uzak bir bölgeye gittiğimden kendimi bir misyoner gibi hissetmiştim.

Hiçbir zaman çok itibarlı bir öğrenci olmamıştım, ama şimdi öğrencilik dışında başka her şeye odaklandığımdan notlarım hiç olmadığı kadar düşüktü. New York'taki barda güvenlik görevlisi olarak bile çalışmıştım, ancak Montana'da yasal alkol içme yaşı yirmi birdi ki bu da benim için büyük bir düş kırıklığıydı. Ne yazık ki bunun beni durdurmasına izin vermedim.

Kanunlarla başımın ilk derde girişi, dernekteki yoldaşlarımla birlikte kimsesiz ve evsiz annelere bakan bir kurumda tanışmış

iki harika kızı dışarı çıkarmamızla gerçekleşmişti. Yaşlarına göre çok olgunlardı. Bir barda durduk ve altılı bira almak için içeri girdim.

Barmen, "Kimliğini göster," dedi. Ben de dikkatlice hazırlanmış, sahte Askerlik Kaydı kartını gösterdim. Bardaki güvenlik deneyimimden sahte kimliğin gizli tehlikelerinin ve hatalarının bazılarını öğrenmiştim.

Adam karta baktı ve "Brooklyn ha? Siz doğudakiler alçak heriflersiniz, değil mi?" dedi. Bilinçli bir şekilde güldüm, fakat bardaki herkes bize doğru döndü. Artık görgü tanıkları olduğunu biliyordum. Otoparka geri döndüm ve biraları içerek uzaklaştık. Kızlardan biri bizden habersizce bira kutularını arabanın arka bagajına koymuş.

Aniden polis sireninin sesini duydum. Bir polis bizi durdurdu. "Arabadan dışarı çıkın," dedi.

Biz de arabadan dışarıya çıktık. Bizi aramaya başladı. Bunun usulsüz bir arama olduğunu bilmeme rağmen, kesinlikle küstah bir şekilde konuşmayacaktım. Çömeldiğinde bana tabancasını ve copunu gösteriyordu. Bir anda gözümün önünden çılgınca bir görüntü geçti, copu alabilir, kafasına vurabilir; silahı alıp kaçabilirdim. Neyse ki böyle bir şey yapmadım. Bana doğru geldiğini görünce cüzdanımdan kimliğimi çıkardım ve çamaşırımın içine tıkıştırdım.

Dördümüzü de karakola götürdü, bizi ayırdı. Terler içindeydim, çünkü ne yaptıklarını biliyordum ve diğer adamın benim hakkımda yan çizmesinden korkuyordum.

Memurlardan biri, "Evlat, şimdi sen anlat. O bardaki adam kimliğini sormadıysa, oraya geri döneceğiz. Onunla daha önce de sorun yaşamıştık," dedi.

"Benim geldiğim yerde, biz insanları ispiyonlamayız. Bu tür şeyler yapmayız," diye yanıtladım. George Raft gibi davranıyordum ama aslında kendi kendime, *Elbette kimliğimi sordu, ama ben sahte olanı gösterdim!* diyordum. Kartı çamaşırımın içine sı-

kıştırdığım andan beri kart o kadar aşağıya kaymıştı ki, canımı acıtıyordu. Üzerimizi çıkararak arama yapıp yapmayacaklarını bilmiyordum. Bana kalırsa sınırdaydık ve ne yapacaklarını ancak Tanrı bilebilirdi. Bu yüzden hızlıca durumu anlamaya çalıştım ve hasta numarası yaptım. Onlara hasta olduğumu ve tuvaleti kullanmak zorunda olduğumu söyledim.

İçeriye tek başıma girmeme izin verdiler, ancak o kadar çok film izlemiştim ki oraya girdim ve aynaya baktım. Diğer taraftan bana bakacaklar mı diye endişeliydim. En kenara kadar gittim, ellerimi pantolonuma yapıştırdım ve kimliği çıkardım. Daha sonra lavaboya geri döndüm. Beni izliyor olma ihtimallerine karşın kusuyormuş gibi yaptım. Tuvalet kabinine geri döndüm ve Askerlik Kaydı kartını tuvalete atıp sifonu çektim ve çok daha fazla güvenle geri döndüm. Sonunda 40 dolarlık para cezası ve şartlı tahliye ile ayrıldım.

Bozeman polisi ile ikinci karşılaşmam ikinci yılımdaydı ve bu seferki çok daha kötüydü.

Eski yaşadığım yerden iki çocuk ve Montana'dan bir çocukla rodeoya gittim. Dönüşte 62 model Studebaker araba kullanıyorduk ve yanımızda biramız vardı. Deli gibi kar yağıyordu. Direksiyondaki çocuk Boston'dan geliyordu, ben de ön koltuktaydım, bölgenin yerlisi de aramızdaydı. Her neyse, direksiyondaki çocuk dur işaretinde durmadan geçti ve bilin bakalım ne oldu? Tam orada bir polis duruyordu. Montana'daki hayatımı farklı kılan şey sanırım buydu. Polislere ihtiyacın olduğunda etrafta olmamaları hakkında söyledikleri her ne ise, bu 1965'in Bozeman'ı için geçerli değildi.

Bu ahmak demek arkadaşım – hâlâ inanamıyorum – durmadı! Polisi arkada bırakarak hareket etti ve sıcak takip başladı.

Her dönüşümüzde ve polisin görüş açısından bir anlığına her uzaklaşışımızda arabadaki bira kutularını atıyordum. Yola devam ederken karşımıza bir yerleşim alanı çıktı. Hız kesme tümsekleriyle karşılaşıyorduk: *Bum, bum, bum.* Bir bariyere geldik;

polis telsizle haber göndermiş olmalıydı. Bariyerin etrafından, birinin çimli alanının etrafından dolaştık. Tüm bu zaman boyunca, "Şu kahrolası arabayı durdur! Beni buradan çıkar!" diye bağırıyordum. Ama bu ahmak gitmeye devam ediyordu. Araba bir sağa bir sola hareket ediyordu, hâlâ deli gibi kar yağıyordu ve artık siren sesleri daha net duyulur olmuştu.

Bir kavşağa geldik. Frene asıldı, araba 360 derece döndü, aniden kapılar açıldı, arabadan dışarıya sarktım. Kapıda sallanıyordum ve popom karlar üzerinde sürükleniyordu. Aniden biri, "Koşun!" diye bağırdı.

Dediğini yaptık. Her birimiz farklı yönlere koştuk. Kendimi bir ara sokakta buldum. Boş bir kamyonete denk geldim ve içine girdim. Koşarken siyah şapkamdan kurtulmuştum, tersine çevrilebilir siyah ve altın sarısı bir ceket giyiyordum, çıkardım ve görünüşümü değiştirmek için altın sarısı tarafını çevirdim. Ancak terliyordum ve camları buğulandırıyordum. *Lanet olsun, beni görecekler,* diye düşündüm. Aracın sahiplerinin her an gelmelerinden korkuyordum, muhtemelen silahları vardı. Dışarıyı görebilmek için camın küçük bir kısmını temizledim. Bıraktığımız arabanın etrafında her türden hareket vardı: Polis arabaları, takip köpekleri, aklınıza ne gelirse. Ve şimdi sokak arasına doğru geliyorlardı, el fenerleri kamyonetin üzerinde parlıyordu ve altıma etmek üzereydim. Ancak tam buradan geçip de beni bulamamış olmalarına inanamıyordum!

Sessizce okula döndüğümde herkes bu olayı duymuştu, benimle birlikte diğer iki Doğulu çocuğun da kaçtığını, ancak Montanalı çocuğu yakaladıklarını ve çocuğun her şeyi anlattığını öğrendim. Herkesin ismini vermişti ve onlar da peşimizden gelmişlerdi. Beni bulduklarında suçumu inkar ettim ve arabanın kontrolünün bende olmadığını, korktuğumu ve çocuğa durması için yalvardığımı anlattım. Bu sırada Boston'dan gelen sürücü, yayın üzerinde yatak olmayan, ekmek ve sudan başka yiyecek verilmeyen bir hapishane hücresine atıldı. Benimse inanılmaz

şansım ayak diretiyordu. Alkol bulundurmaktan 40 dolarlık para cezası ve şartlı tahliye ile tekrar kurtulmuştum.

Ancak durumu okula ve oldukça sinirlenen ebeveynlerimize bildirdiler. Akademik anlamda işler iyiye gitmiyordu. Sınavlardan hep D alıyordum. Derse hiç gitmediğim için konuşma dersinden kalmıştım – konuşabilmenin en değerli varlığım olduğunu düşündüğümden bu en düşük seviyemdi – kendimi bu güçlükten çıkarmanın bir yolunu bulamıyordum. İkinci senemin sonunda batıdaki maceramın sona erdiği açıktı.

Bu dönemdeki anılarımın tümü talihsizlikler ve hatalarla dolu görünüyordu. Üniversiteden eve döndüm ve hayal kırıklığına uğramış ebeveynlerimin bakışları altında yaşamaya başladım. Özellikle annem, artık asla veteriner olamayacağımı bildiğinden çok üzgündü. Her zaman olduğu gibi kendimle ne yapacağımı bilmediğimde yaptığım gibi spora geri döndüm ve 1965 yazında cankurtaranlık işine girdim. Yaz sona erdiğinde okula geri dönmemiştim, Patchogue'da Holiday Oteli'ndeki sağlık kulübünde bir iş bulmuştum.

Burada çalışmaya başladıktan kısa süre sonra, otelde kokteyl garsonu olarak çalışan Sandy ile tanıştım. Küçük bir çocuğu vardı, genç ve güzel bir kadındı ve onun için deli oluyordum. Küçük kokteyl kıyafeti içinde muhteşem görünüyordu. Egzersiz yaptığım ve vücut çalıştığım için fiziksel olarak hâlâ formdaydım, görünüşe bakılırsa o da benden hoşlanıyordu. Babam, "Seni gece gündüz her saat kim arıyor? Arkadan gelen seslerde ağlayan ve çığlık atan bir çocuk var," diyordu.

Evde yaşamak harekete geçmeye pek olanak tanımıyordu, fakat Sandy otelde çalışanların rezerve edilmemiş odalarda çok ucuza kalabileceğini söylemişti. Biz de bir gün bir oda tuttuk.

Ertesi sabah erkenden telefon çaldı. Telefonu açtı ve "Hayır! Hayır! Onunla konuşmak istemiyorum!" dediğini duydum.

Uyandığımda "Arayan kimdi?" diye sordum.

"Resepsiyon. Kocamın burada olduğunu ve yukarıya gelmek üzere olduğunu söyledi," diye yanıtladı.

Şimdi tamamen uyanmıştım. "Kocan mı? Ne demek kocan! Hâlâ evli olduğunu söylememiştin!"

Hiçbir zaman evli olmadığını da söylemediğini belirterek ayrıldıklarını anlatmaya başladı.

Bu manyağın koridorda koştuğunu duymaya başladığımda ne fark eder ki diye düşünüyordum.

Kapıya vurmaya başladı. "Sandy! Orada olduğunu biliyorum, Sandy!"

Odanın koridora bakan cam panjurlu bir penceresi vardı ve bunları sökmeye çalışıyordu. Bu sırada ben de atlayacak bir yer bakıyordum – ikinci kattaydık – fakat aşağıya atlayabileceğim bir pencere yoktu.

"Bu adam silah veya herhangi bir şey taşıyor mu?" diye sordum.

"Bazen bıçak taşır," dedi.

"Lanet olsun! Çok güzel! Buradan çıkmam lazım. Kapıyı aç."

Savunmaya hazır bir pozisyon aldım. Kapıyı açtı. Kocası koşarak içeri girdi. Doğrudan bana doğru geldi. Ancak gölgedeki siluetimi görüyordu, büyük ve sert görünüyor olmalıydım, bu yüzden fikrini değiştirdi ve durdu.

Fakat hâlâ bağırıyordu: "Adi herif! Defol git buradan!"

Bir gün için yeterince maço olduğumu düşünerek – ve hâlâ erkendi – çok kibar bir şekilde, "Evet. Ben de gidiyordum," dedim. Yeniden turnayı gözünden vurmuştum, zarar görmeden bir diğer güçlükten daha kurtulmuştum. Ancak hayatımdaki her şeyin giderek kötüleştiği gerçeğinden kaçamazdım. Aklıma gelmişken, bir de babamın Saab'ıyla arkadaşım Bill Turner'ın kırmızı MGA'sı ile yarıştığım sırada, babamın arabasının ön aksını çatlatmıştım.

Erken bir cumartesi sabahı, annem elinde Askerlik Kaydı'ndan gelen bir mektupla odama girmişti. Mektupta beni görmek istedikleri yazıyordu. Üç yüz adamla birlikte askeri muayene için Manhattan'daki Whitehall Place'e gittim. Diz çökme ha-

reketleri yaptırdılar, aşağıya doğru eğildiğimde çatlama seslerini duyabiliyordunuz. Tıpkı Joe Namath gibi futbol yüzünden dizimdeki kıkırdak alınmıştı, ancak belli ki onun avukatı benimkinden daha iyiydi. Bir süreliğine kararı geciktirdiler, ama sonunda askere alınacağım konusunda bilgilendirildim. Orduda şansımı denemektense, vakit kaybetmeden Hava Kuvvetleri'ne kaydoldum. Bu dört yıllık bir bağ anlamına gelse de, orada daha iyi eğitim olanakları ile karşılaşacağımı düşündüm. Belki de ihtiyacım olan şey tam da buydu. New York ve Montana'daki eğitim olanaklarından faydalanamadığımdan emindim.

O sırada Hava Kuvvetleri'ne gitmemin başka bir nedeni daha vardı. 1966 yılıydı ve Vietnam kızışıyordu. Politikayla çok ilgilenmezdim, Long Island matbaacılar derneğinin memuru olan babamdan dolayı kendimi Kennedy Demokratı olarak tanımlayabilirdim. Ancak yalnızca belli belirsiz anlayabildiğim bir amaç için kendimi tehlikeye atmak cazip gelmiyordu. Bir keresinde bir Hava Kuvvetleri teknisyeninin yalnızca subaylar – pilotlar – çatışmaya girdiğinde erlerin onlara destek olmak için geride kaldıklarında, tek hizmeti onların sağladığını söylediğini hatırlıyorum. Pilot olma niyetim olmadığından, akla yatkın gelmişti.

Temel eğitim için Amarillo, Texas'a gönderildim. Elli kişilik uçuşumuz (Hava Kuvvetleri talim dersimizin adıydı) benim gibi New Yorklular ve Louisiana'dan gelen güneyli çocuklar arasında dengeli bir şekilde bölünmüştü. Talim eğitmenimiz kuzeylilerin peşinden ayrılmıyordu ve çoğu zaman bunun mantıklı bir açıklaması olduğunu düşünüyordum. New Yorklu arkadaşlarımdan daha sevimli ve çok daha az tiksindirici bulduğum güneylilerle takılma eğilimindeydim.

Birçok genç erkek için temel eğitim stresli bir deneyimdi. Takım ilişkisinin kurulduğu sporlardaki antrenörlerimden edindiğim disiplin sayesinde – son birkaç yıldır ne kadar kötü olduğumu kabul etsem de – Disiplin Sorumlusu'nun söylediklerini gülünç buluyordum. Akıl oyunlarının ve psikolojik manevraların tam olarak

farkındaydım ve zaten fiziksel olarak iyi durumdaydım. Dolayısıyla temel eğitim benim için çok kolay bir işti. Hızlıca M16'da uzman olarak nitelendirildim, bu da büyük olasılıkla lisedeki top atıcılığım sırasında geliştirdiğim amacın devamı niteliğindeydi. Hava Kuvvetleri'ne girene kadar bir şeyleri vurmaya dair tek deneyimim hava tüfeği ile sokak lambalarını vurmaktı.

Temel eğitim sırasında farklı türde belalı bir itibar oluşturuyordum. Saçlarım kazılı bir şekilde ağırlık kaldırdığımdan "Rus Ayısı" olarak tanınmaya başladım. Başka bir uçuştaki bir adamın da benzer bir namı vardı ve birinin aklına eğer boks yaparsak üsse moral olacağı yönünde çok akıllıca bir fikir gelmişti.

Yarışma üste çok büyük bir olaydı. Çok dengeli bir şekilde eşleştirilmiştik ve ikimiz de taviz vermiyorduk. Sonunda birbirimizi eşek sudan gelinceye kadar dövdük ve bu sırada üçüncü kez burnumu kırdım (ilk ikisi lisede futbol oynarken olmuştu).

Bunu söylememin bir önemi var mı bilmiyorum ama uçuşumda elli kişi içinden üçüncü olmuştum. Temel eğitim sonrasında bana bazı testler verildi ve yabancı telsiz dinleme okulu için uygun olduğum söylendi. Fakat yabancı telsiz dinleme okulu doluydu ve bir sonraki dersler başlayana kadar beklemek istemiyordum, bu sebeple yazamıyor olsam da beni yazıcı yaptılar. Clovis, New Mexico'nun yüz altmış kilometre uzağında bulunan Cannon Hava Kuvvetleri Üssü'nde personel açığı vardı.

Sonunda geldiğim yer burasıydı, tüm günü DD214'leri – askeri terhis belgelerini – iki parmakla yazarak geçiriyordum. Salak bir çavuş için çalışıyor ve kendi kendime *Buradan çıkmak zorundayım,* diyordum.

Bu noktada şansım yine döndü. Personel'in yan odası Özel Hizmetler'di. Bunu söylediğimde birçok kişinin aklına Yeşil Bereliler gibi Özel Kuvvetler geliyordur. Fakat bu Özel Hizmetler'di, spesifik olarak Özel Hizmetler – Atletizm'di. Benim geçmiş deneyimlerime bakılırsa bu, ihtiyaç olduğunda ülkemi savunmak için mükemmel bir yol gibi görünüyordu.

Gizlice kapıyı dinlemeye başladım ve oradaki adamlardan birinin "Bu program gitgide kötüleşiyor. Elimizde doğru adam yok," dediğini duydum.

Kendi kendime, "İşte oldu!" diye düşünüyordum. Etrafta gezindim, kapıyı çaldım ve "Merhaba, ben John Douglas, size biraz özgeçmişimden bahsetmeme izin verir misiniz?" dedim.

Konuştuğum sırada tepkilerine bakıyor ve ne tür bir adam istediklerinin "profilini çıkarıyordum". Başardığımı biliyordum, çünkü birbirlerine "Bu bir mucize! Bu adam tam olarak istediğimiz kişi!" dercesine baktıklarını görüyordum. Böylece beni Personel'den transfer ettiler ve o günden sonra bir daha üniforma giymek zorunda kalmadım, tüm atletik programları yürüten er olarak ekstra para ödediler ve hükümetin akşamları ve hafta sonları okula gidebilmem için eğitim masraflarımın yüzde 75'ini karşıladığı Kalkındırma Programı'na seçildim. 40 kilometre uzaklıktaki Portales'de Eastern New Mexico Üniversitesi'ne kayıt yaptırdım. Üniversitedeki D ortalamamı aşmam gerektiğinden, programda kalabilmek amacıyla tüm derslerden A almam gerekiyordu. Hayatımda ilk defa bir odak noktam olduğunu hissetmiştim.

Hava Kuvvetleri'ni tenis, futbol ve badminton gibi sporlarda iyi bir şekilde temsil ettim ve sonunda daha önce hiç oynamamış olmama rağmen beni üssün golf kursunda, golf malzemeleri satılan bir dükkanda görevlendirdiler. Fakat tüm turnuvaları idare ederken Arnold Palmer kazaklarımın içinde harika görünüyordum.

Günün birinde üs komutanı geldi. Bu özel turnuvada hangi dokudaki topu kullanması gerektiğini öğrenmek istiyordu. Neden bahsettiği hakkında hiçbir fikrim yoktu ve neredeyse on yıl önceki dokuzuncu sınıftaki kitap raporumda olduğu gibi bu da açığa çıktı.

"Nasıl oluyor da burayı sen idare ediyorsun?" diye sordu. Derhal golften alındım ve kadınlar için mücevher oyma bölümüne transfer edildim. Taşçılığın ne olduğunu öğrenene kadar ku-

lağa heyecan verici gelmişti. Aynı zamanda kadınların seramik bölümünde ve subayların havuz kulübünde görevlendirilmiştim. Bu subaylar Vietnam'a gidip vuruluyorlardı, bense üniversite diplomamı alana kadar burada fingirdek eşleri için sandalye ve havlu getiriyor, çocuklarına yüzme öğretiyordum ve ne ilginçtir ki bunlar için bana ekstra para ödüyorlardı.

Bir diğer sorumluluğum ise barda güvenlik görevine benziyordu. Havuz, Hava Taktik Komutanlığı ile idman yapan genç pilotlarla dolu subay barının yanındaydı. Birçok kez sinirli ve sarhoş pilotları birbirinden veya kendimden uzaklaştırmaya çalışmıştım.

İki yıl boyunca üniversite diplomamı alma uğraşı verdiğim Hava Kuvvetleri'nde, engelli çocuklara yardım eden yerel bir dernek keşfettim. Eğlence faaliyetlerinde yardıma ihtiyaçları vardı ve ben de gönüllü olmaya karar vermiştim. Haftada bir defa, birkaç sivil çalışan eşliğinde on beş çocuğu patenle kaymaya, minyatür golf veya bovling oynamaya ya da çocukların bireysel becerilerini ve kabiliyetlerini geliştirebilecekleri spor aktivitelerine götürüyordum.

Çocukların çoğu, körlük veya Down sendromu ya da ağır düzeyde motor kontrolü problemlerine göğüs geriyordu. Bazı aktiviteler, örneğin kaykayla kaymak veya iki kolumda iki çocukla paten pistinde dolaşmak, bir yerlerini incitmediklerinden emin olmaya çalışmak çok yorucuydu, ancak bunu çok seviyordum. Aslına bakılırsa hayatımda tecrübe ettiğim çok az şey bu kadar keyif vericiydi.

Her hafta okullarının önüne arabamı park ettiğimde, tüm çocuklar beni karşılamak için koşarlar, arabanın etrafına doluşurlardı. Ben de arabadan inip onlara sarılırdım. Haftalık seans bitip de gitmek zorunda olduğumda ise, hepsi çok üzgün görünürdü. Burada çok fazla şey kazandığımı hissederdim, onlardan hayatımın o döneminde başka hiçbir yerden görmediğim kadar sevgi ve arkadaşlık görüyordum, akşamları da gelip onlara hikayeler okumaya başladım.

Bu çocuklar, üsteyken çalıştığım, ilgi odağı olmaya ve ebeveynlerinden istedikleri her şeyi almaya alışmış sağlıklı ve sözde normal çocuklardan çok farklılardı. Benim "özel" çocuklarım, onlar için yapılan her şeyin değerini bilirlerdi ve engellerine rağmen her zaman için arkadaş canlısı ve macera yaşamaya isteklilerdi.

Çocuklarla geçirdiğim zamanın büyük bir bölümünde haberim olmadan gözleniyordum. Bu, hiçbir zaman anlayamadığım gözlem güçlerim hakkında bir şeyler söylüyor olmalı! Her neyse, "performansım", bana daha sonra özel eğitim alanında dört yıllık burs teklif edecek olan Eastern New Mexico Üniversitesi psikoloji bölümü üyeleri tarafından değerlendiriliyordu.

Endüstriyel psikolojiyi düşünüyor olmama rağmen çocukları çok seviyordum ve bunun iyi bir seçim olabileceğini düşünmüştüm. Aslına bakılırsa Hava Kuvvetleri'nde kalabilir ve bu kariyer ile subay olabilirdim. Üniversitenin teklifini üsse, sivillerin işlettiği personel kuruluna ilettim, ancak değerlendirme sonrasında Hava Kuvvetleri'nin özel eğitim uzmanlığı olan birine ihtiyacı olmadığına karar verdiler. Üsteki tüm muhtaç kişileri düşününce bu biraz tuhaf geldi, ancak sonuç olarak kararları buydu. Ben de kariyer olarak özel eğitim alanına yönelme düşüncemden vazgeçtim ama fazlasıyla sevdiğim gönüllü işime devam ettim.

1969 yılının Noel'inde ailemi görmeye gidecektim. New York uçağını yakalamak için yüz altmış kilometre uzaktaki Amarillo'ya gitmem gerekiyordu ve Volkswagen Beetle'ım böyle bir yolculuk için pek de iyi durumda sayılmazdı. Bu yüzden Hava Kuvvetleri'ndeki en yakın arkadaşım Robert LaFond'un Karmann Ghia'sı ile benim arabamı değiş tokuş yapmıştık. Özel Kuvvetler'in Noel partisini kaçırmak istemiyordum, ancak uçuş saatinde Amarillo'ya yetişmemin başka yolu yoktu.

Uçaktan indiğimde, annemle babam beni La Guardia'da karşıladılar. Suratları asılmış ve şaşkın görünüyorlardı, nedenini anlamakta zorlanmıştım. Ne de olsa hayatımı yoluna koyuyor ve onları hayal kırıklığına uğratmamak için çabalıyordum.

Olan şuydu, üssün yakınlarında VW kullanan, benim tanımlarıma uyan, kimliği belirlenememiş bir sürücünün öldüğü haberini almışlardı. Uçaktan indiğimi görene kadar, yaşıyor muyum, yoksa öldüm mü bilmiyorlardı.

Robert LaFond'un, diğer adamların çoğu gibi Noel partisinde sarhoş olduğu ve kendinden geçtiği ortaya çıktı. Oradaki insanlar bazı subayların ve çavuşların onu arabama taşıdıklarını ve bu sırada kontakta anahtarın olduğunu ve arabaya bindiğinde üsten uzaklaşmaya çalıştığını söylediler. Kar yağıyordu ve yerler buzluydu; bir asker annesinin ve çocuğunun içinde olduğu bir arabayla burun buruna çarpışmışlardı. Neyse ki onlara bir şey olmamıştı, ancak benim külüstür arabamın içindeki Robert ön camı delip direksiyonda ölmüştü.

Bu olay aklımdan çıkmadı. Birbirimize çok yakındık, iyi durumdaki arabasını bana ödünç vermeseydi bunun olmayacağı düşüncesi beynimi kemiriyordu. Üsse geri döndüğümde tüm kişisel eşyalarını talep etmeli, sahip olduğu şeyleri toparlamalı ve ailesine göndermeliydim. Mahvolmuş arabama bakıp durdum, Robert ve kaza hakkında rüyalar görüp durdum. Florida'daki ailesine Noel hediyesi aldığı gün yanındaydım. Aynı hediye, Hava Kuvvetleri subaylarının oğullarının öldüğünü haber vermek için onlara gittiği gün ellerine ulaşmıştı.

Sadece üzüntü içinde değildim, aynı zamanda çok sinirliydim de. Tıpkı daha sonraki dedektiflik kariyerimde yapacağım gibi, sorumlu olduğunu düşündüğüm kişileri iki adamla sınırlayana kadar sorup soruşturdum. Bu adamları ofislerinde buldum, yakaladım ve duvara yasladım. Sırayla dövmeye başladım. Onlardan hırsımı çıkarmam lazımdı. O kadar sinirliydim ki, bana dava açıp açmamaları umurumda bile değildi. Bana kalırsa en yakın arkadaşımı onlar öldürmüştü.

Askeri mahkeme karmaşık bir iş olurdu, çünkü bu iki adama yöneltmiş olduğum suçlamalarla uğraşmaları gerekecekti. Aynı zamanda bu günlerde Vietnam'daki Amerikan müdahalesi hafif-

lemeye başlamıştı ve erlerin birkaç ay içinde erken ayrılmalarını teklif ediyorlardı. İşleri olabildiğince kolaylaştırmak için, personel çalışanları beni birkaç ay erken çıkardı.

Askerde bulunduğum dönemde lisansımı bitirdim ve endüstriyel psikoloji alanında yüksek lisans eğitimine başladım. Artık haftada 7 dolar aldığım GI Bill desteği ile Clovis'te penceresiz, bodrum katındaki bir dairede yaşıyor, her gelişimde ve ışıkları açışımda taarruz düzenine geçen altı santimlik tahtakurusu ordusu ile savaşıyordum. Ayrıca üssün tesislerine giriş hakkım olmadığı için ortamı ve dekorasyonu aşağı yukarı benim daireme benzeyen, ucuz ve köhne bir spor salonuna üye olmuştum.

1970 sonbaharı sırasında kulüpte FBI ajanı olduğu ortaya çıkan Frank Haines isimli biriyle tanışmıştım. Clovis'teki tek sorumluydu. Birlikte spor yaparken arkadaşlık kurmuştuk. Emekli olan üs komutanından benim hakkımda bir şeyler duyduğu ve Büro'ya başvurmam için dikkatimi çekmeye çalıştığı ortaya çıktı. Açıkçası yasaların uygulanması hakkında daha önce bir kez bile ciddi ciddi düşünmemiştim. Yüksek lisansımı bitirdiğimde endüstriyel psikoloji alanında bir kariyer çizmeyi planlıyordum. Yüksek lisansı bitirdim. Büyük bir şirkette çalışmak; personel işleri, çalışan desteği ve stres yönetimi gibi meselelerle uğraşmak sağlam ve öngörülebilir bir gelecek vadediyormuş gibi geliyordu. O zamana kadar FBI ile doğrudan kurduğum tek temas, Montana'dayken eve gönderdiğim bagaj kaybolduğunda olmuştu. Yerel bölge ajanlarından biri, sigorta ödemesini alabilmek için suçu ayarlamış olabileceğimi düşünerek benimle görüşme yapmıştı. Ancak bundan hiçbir şey çıkmadı ve FBI'ın ele aldığı vakalar bunun gibiyse, çok keyifli bir işmiş gibi görünmemişti.

Ancak Frank, ısrarla iyi bir ajan olacağımı düşünüyor ve beni cesaretlendirmeye devam ediyordu. Birkaç kez akşam yemeği için evine davet etti, eşi ve oğlu ile tanıştırdı, tabancasını ve maaş çeklerini gösterdi. Kabul etmeliyim ki benim pejmürde yaşam tarzıma kıyasla Frank kral gibi yaşıyordu. Ben de şansımı denemeye karar verdim.

Frank New Mexico'da kaldı ve yıllar sonra onun da çalıştığı, bir kadının vahşice öldürüldüğü ve ortaya çıkmasını önlemek için bedeninin yakıldığı bir cinayet duruşmasında ifade vermek için geldiğimde yollarımız kesişti. Ancak 1970 sonbaharında, bu tür bir şey yaşanacağı asla aklıma gelmezdi.

Frank, başvurumu Albuquerque'deki bölge ofisine gönderdi. Bana avukat olmayanlar için uygulanan standart hukuk testini verdiler. Fiziksel durumuma ve kaslı yapıma rağmen, 1.87 cm boyuma göre yüz kilom, FBI'ın sınırının on bir kilo üzerindeydi. Büro'da kilo ölçütlerini geçebilecek tek kişi efsanevi başkan J. Edgar Hoover'dı. Kilo verebilmek için iki hafta boyunca Knox jelatini ve katı yumurtadan başka bir şey yemedim. Kimlik fotoğrafında düzgün görünebilmek için üç kere saç tıraşı olmam gerekti.

Ancak en sonunda, Kasım ayında başlangıç maaşı $10.869 olan bir deneme süresi önerildi. Sonunda iç bunaltıcı, penceresiz bodrum katındaki odamdan çıkıyordum. O zamanlar Büro kariyerimin büyük kısmını bir başka penceresiz odada, çok daha iç bunaltıcı hikayeler peşinde geçireceğimi biliyor olsaydım acaba ne düşünürdüm, merak ediyorum.

3. BÖLÜM

Yağmur Damlaları Üzerine Bahse Girmek

Çok kişi başvurur, yalnızca birkaçı seçilir.

Yeni acemiler olarak ikide bir kafamıza sokulan mesaj buydu. Suçla mücadele alanında bir kariyer planlayan neredeyse herkes, Amerika Birleşik Devletleri Federal Araştırma Bürosu'nda özel ajan olmayı arzulardı, ancak yalnızca en iyileri bu olanağa sahip olmayı umabilirdi. Uzun ve gururlu miras, 1924 yılına, John Edgar Hoover isimli gözlerden uzak hükümet avukatının, mali olarak yeterince desteklenmeyen ve kötü bir şekilde idare edilen kurumu devraldığı zamana dayanıyor. Bay Hoover aynı zamanda – FBI'a katıldığımda yetmiş beş yaşındaydı – saygıdeğer kuruluşa hâlâ başkanlık ediyor ve her zaman olduğu gibi katı bir şekilde yönetiyordu. Bu yüzden Büro'yu hayal kırıklığına uğratmamalıydık.

Müdürden gelen telgraf, beni sıradan bir vatandaştan özel FBI ajanına dönüştürecek on dört haftalık eğitime başlamam için, 14 Aralık 1970 tarihinde saat 09:00'da, Washington'da Pennsylvania Caddesi'ndeki Eski Postane Binası'nın 625 numaralı odasına gitmemi bildiriyordu. Gitmeden önce, Long Island'a, yani evime gittim. Babam benimle o kadar gurur duyuyordu ki, evin önüne Amerikan bayrağı asmıştı. Son birkaç yıldır yaptıklarıma bakılacak olursa, hiç resmi sivil kıyafetim yoktu. Bu yüzden babam üç tane koyu "resmi" takım elbise – biri mavi, biri siyah, biri de kahverengi – beyaz gömlekler ve biri siyah diğeri kahverengi olmak

üzere iki çift ayakkabı almıştı. İlk iş günümde geç kalmamam için de beni arabayla Washington'a kadar götürmüştü.

FBI ritüellerini ve bilgilerini içselleştirmem uzun sürmedi. Göreve başlama törenimizi yöneten özel ajan, altın rozetlerimizi çıkarmamızı ve ofis yeminini ederken dikkatle rozetlerimize bakmamızı söyledi. Yabancı ve yerli tüm düşmanlara karşı Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nı destekleyeceğimize ve koruyacağımıza dair büyük bir ciddiyetle yemin ederken, adalet terazisini taşıyan, gözleri kapalı kadına bakarak hep bir ağızdan konuştuk. Özel ajan, biz rozetlere şaşı bir şekilde bakana kadar "Daha yakma getirin! Daha yakına!" diye emretti.

Yeni ajan sınıfım yalnızca beyaz adamlardan oluşuyordu. 1970 yılında birkaç siyahi FBI ajanı vardı ama hiç kadın yoktu. Bu Hoover'ın memuriyet süresinin sonrasında da uzun bir süre değişmedi, mezarından bile manevi ve kuvvetli nüfuzunu kullanmaya devam ediyordu. Birçok adam yirmi dokuz ile otuz beş yaşları arasındaydı, bense yirmi beş yaşında, içlerinde en genç olanlarıydım.

Bizimle anlaşmaya varmaya ve sırlarımızı öğrenmeye çalışacak Sovyet ajanlarına karşı dikkatli olmamız öğütleniyordu. Bu ajanlar her yerde olabilirdi. Özellikle kadınlara karşı gözümüzü dört açmalıydık! Beynimizi öylesine yıkamışlardı ki, benimle aynı binada çalışan ve bana yemeğe çıkmayı teklif eden aşırı çekici bir kadını geri çevirmiştim. Bunun bir tuzak olmasından ve beni denemelerinden korkmuştum.

Virginia, Quantico'da bulunan Deniz Piyadesi Üssü'ndeki FBI Akademisi henüz tam olarak kurulmamıştı ve faal durumda değildi, dolayısıyla ateşli silahlar ve beden eğitimlerimizi burada, sınıf çalışmalarımızı ise Washington'daki Eski Posta Ofisi Binası'nda yapıyorduk.

Eğitim gören herkese öğretilen şeylerden ilki, FBI ajanının yalnızca öldürmek için ateş ettiğiydi. Bu politikadaki görüş hem çok katı hem de çok mantıklıydı: Silahını çekersen, ateş etme

kararını da almışsın demektir. Eğer durumun ateş etmeyi gerektirecek kadar ciddi olduğu kararını aldıysan, bunun birinin hayatını almayı gerektirecek kadar ciddi olduğuna da karar vermişsindir. Olayın etkisine kapıldığın anda, planlama serbestliğine veya zihinsel olarak olayı enine boyuna tartacak zamana sahip olmazsın. Yalnızca söz konusu kişiyi durdurmaya veya yaralamaya çalışmak da oldukça risklidir. Kendini veya olası bir kurbanı gereksiz bir şekilde riske atmak istemezsin.

Ceza hukuku, parmak izi analizi, şiddet suçları ve beyaz yakalı suçlar, tutuklama teknikleri, silahlar, göğüs göğse çarpışma ve Büro'nun ulusal suçla mücadelesindeki rolü gibi konularda da eşit ölçüde titiz bir eğitimden geçiyorduk. Bununla birlikte en iyi hatırladığım birimlerden biri, müfredat programında epey önlerdeydi. Hepimiz buna "küfürlü konuşma eğitimi" diyorduk.

Eğitmen, "Kapılar kapandı mı?" diye sordu. Sonrasında her birimize bir liste dağıttı. "Bu kelimelere çalışmanızı istiyorum." Anımsadığım kadarıyla liste Anglosakson kökenli *küfürlerden* oluşuyordu. Bizden bu kelimeleri ezberlememiz isteniyordu. Böylece bir şüpheliyi sorgulama sırasında olabileceği gibi, sahada kullanıldığında karşımıza çıkarsa, ne yapacağımızı bilecektik. Aynı zamanda bu kelimelerden oluşan tüm vaka raporlarının, kadrolu sekreterliğe değil, ofisin "küfürlü stenosuna" gittiğinden – Şaka yapmıyorum! – emin olmalıydık. Küfürlü steno karakteristik olarak daha yaşlı, daha olgun ve deneyimli, bu kelimeleri ve tabirleri gördüğünde daha az şok olacak bir kadın olmalıydı. O günlerde burada sadece erkeklerin bulunduğunu unutmayın, 1970'lerin milli duyarlılığı, en azından Hoover'ın FBI döneminde, bugünden farklıydı. Bu kelimelerden oluşan bir heceleme testine giriyorduk, metal bir çöp kutusunda yakılmadan önce bu kağıtlar toplanıp puanlanıyordu – ya da ben öyle olduğunu farz ediyorum.

Bu tür saçmalıklara rağmen hepimiz suçla savaşma konusunda idealisttik ve fark yaratabileceğimizi düşünüyorduk. Yeni ajan

eğitiminin ortalarında, Hoover'ın güvenilir teğmenlerinden biri olan Joe Casper tarafından eğitim müdür yardımcısının ofisine çağrıldım. Büro'dakiler ona Sokulgan Hayalet diyorlardı, ancak takma ismi kesinlikle sevgiyle değil, ironik bir şekilde kullanılıyordu. Casper birçok alanda iyi olduğumu, ancak yöntembilim ve terminoloji aracılığı ile organizasyonun çeşitli unsurlarının birbiri ile haberleştiği "Büro iletişimi" alanında ortalamanın altında olduğumu söyledi.

"En iyi olmak istiyorum, efendim," diye yanıtladım. Bu kadar istekli adamlar hevesli çaylak olarak nitelendirilirdi. Bu ilerleme kaydetmene yardımcı olabilirdi, ancak aynı zamanda seni göze çarpan bir adam haline getirirdi. Hevesli çaylak başarılı olursa, zirveye doğru yol alırdı. Ancak her şeyi berbat ederse, yaşadığı hezimet çok uzun olurdu ve bunu herkes görebilirdi.

Casper çetin olabilirdi ancak kolay aldanmazdı, onca zamandır bir sürü hevesli çaylak görmüştü. Bunun üzerine, "En iyisi mi olmak istiyorsun? İşte!" diyerek "şartlar el kitabı"nı bana fırlattı ve Noel tatilinden dönene kadar hepsini ezberlememi istedi.

Sınıfımızdaki iki Akademi danışmanından biri olan Chuck Lundsford olanları duymuş ve bana gelmişti. "Oraya gittiğinde ne söyledin?" diye sordu. Anlattım. Chuck gözlerini devirmekle yetindi. İkimiz de önümde zorlu bir görev olduğunu biliyorduk.

Tatillerde annemle babamın yanına gidiyordum. Ailede herkes keyif çatıyorken, ben iletişim kitapçığından başımı kaldıramıyordum. Benim için tatil olduğu söylenemezdi.

Ocak ayının başlarında Washington'a döndüğümde, hâlâ hevesli çaylak performansımın sonuçlarını endişeyle bekliyordum. Öğrendiklerimden yazılı bir sınava girecektim. Diğer danışmanımız Charlie Price, 99 aldığımı söylediğinde ne kadar rahatladığımı anlatamam. "Aslında yüz almıştın, ancak Bay Hoover kimsenin mükemmel olmadığını söyler," demişti.

On dört haftalık programın ortalarında, her birimize ilk saha ofis ödevinde ne tercih edeceğimizi sordular. FBI'ın çoğunluğu, ülkedeki elli dokuz saha ofisine dağılmıştı. Bu seçimde ku-

rallara uygun ancak haksız bir kazanma durumu olabileceğini sezmiştim. Yeni üyelerle merkez büro arasında çok büyük bir satranç maçı vardı ve her zaman olduğu gibi, diğer taraf gibi düşünmeye çalıştım. New Yorkluydum ve oraya dönme gibi bir isteğim yoktu. L.A., San Francisco, Miami, olasılıkla Seattle ve San Diego'nun atamalarda en fazla rağbet görecek yerler olduğunu düşündüm. Bu yüzden ikinci kademe bir şehir seçersem, ilk seçimimin çıkması daha olası olacaktı.

Atlanta'yı seçtim. Detroit çıktı.

Mezuniyet sonrasında hepimize daimi kimlik, Smith & Wesson .38 kalibrelik tabanca, altı tane mermi ve şehirden olabildiğince hızlı bir şekilde ayrılmamıza yönelik talimatlar verildi. Merkez büro, acemi yeni ajanların Washington'da, Hoover'ın burnunun dibinde başlarını derde sokmalarından korkardı, çünkü böyle bir durum herkese olumsuz bir şekilde yansırdı.

Verilen bir diğer eşya, "Detroit'te Hayatta Kalma Kılavuzu" isimli bir kitapçıktı. Şehir ülkenin ırk olarak en kutuplaşmış bölgesiydi, hâlâ 1967 ayaklanmalarının yankıları sürüyordu ve yılda sekiz yüzden fazla cinayetle ülkenin suç başkenti olduğu söylenebilirdi. Öyle ki ofiste her yılın sonunda toplamda kaç cinayet olacağı üzerine tahminlerde bulunulan dehşet verici bir havuzumuz vardı. Her yeni ajanın yaptığı gibi, ben de idealist ve enerjik bir şekilde yola koyuldum, fakat yakın zamanda neyle karşı karşıya olduğumuzun farkına vardım. Hava Üssü'nde dört yıl geçirmiştim, ancak bir savaşa en yakın olduğum an, futbol ve boks yaralanmalarım dolayısıyla burnumdan ameliyat olduğumda, üssün hastanesinde yaralı Vietnam askerleriyle yan yana yattığım zamandı. Bundan dolayı, Detroit'e gidene kadar daha önce hiç düşman konumunda olmamıştım. Birçok karargah FBI'dan nefret ediyordu; üniversite kampüslerine sızmışlar ve muhbir şebekeleri kurmuşlardı. Bizlerse ağırbaşlı siyah arabalarımızla göze çarpan adamlardık. Birçok muhitte insanlar bize taş atıyordu. Alman çoban köpekleri ve Dobermanlar da bizi sevmiyordu.

Güçlü bir destek veya ateş gücü olmadan, şehrin bazı kesimlerinde bulunmamamız gerektiği söylendi.

Yerel polis de bize karşı öfkeliydi. Büro'yu vakaları "atlatmakla", basın bültenlerini vaka tamamlanmadan çıkarmakla ve polisin çözümlediği suçları FBI'ın kendi istatistiklerine eklemekle suçluyordu. İşin garip yanı, 1971'de çaylak yılımda, aşağı yukarı bin tane yeni ajan işe alınmıştı ve pratik sokak eğitimimizin önemli bir kısmı Büro tarafından değil, bizi koruyucu kanatları altına alan yerel polisler tarafından verilmişti. Benim dönemimdeki özel ajan jenerasyonunun başarısının çoğu, ABD'nin her yerindeki polis memurlarının profesyonelliği ve cömertliğine atfedilebilir.

Özellikle banka soyguncuları çok yaygındı. Bankaların maaş günleri için peşin para depoladıkları cuma günleri ortalama iki veya üç, bazen de beş silahlı soygun olurdu. Detroit'te kurşungeçirmez camlar sıradan bir şey haline gelene kadar, veznedarların ölümü ve yaralanması dehşet vericiydi. Bankanın güvenlik kamerasının yakaladığı bir vaka vardı. Müdür, masasmda yakın mesafeden vurularak öldürülmüştü, o sırada müdürün karşısında oturan, kredi almak için başvuran dehşete kapılmış bir çift, çaresizce olanlara seyirci kalmıştı. Müdür vadeli kasa dairesini açamadığı için soyguncu mutsuzdu. Ve on binlerce dolara erişimi olan tek grup banka memurları değildi. Belirli muhitlerde, McDonald's gibi yerlerdeki çalışanlar da eşit ölçüde risk altındaydı.

Tepkisel Suçlar Birimi'ne atanmıştım, bu da örneğin banka soygunu veya dolandırıcılık gibi, halihazırda işlenmiş olan suçlara karşı gelmek anlamına geliyordu. Bu birimde UFAP Takımı ile çalıştım: Kovuşturmadan Kaçmak için Yasadışı Uçuş. Bu benim için harika bir deneyim oldu, çünkü bu takım her daim çok fazla vakayla karşı karşıyaydı. Ofis genelinde oluşturduğumuz yıllık cinayet havuzunun yanı sıra, bir günde kimin en çok kişiyi tutuklayabileceği üzerine yarışmalar düzenliyorduk. Bu tıpkı

oto galericilerin, belirli bir sürede kimin en fazla satış yapabileceği üzerine düzenledikleri yarışmalara benziyordu.

O günlerde en yoğun iş kolumuz, 42. Sınıflandırma olarak adlandırılan asker kaçaklarıydı. Vietnam ülkeyi ikiye bölmüştü. Diğer kaçaklara kıyasla, 42. Sınıflandırma ile kaydedilen kanun sözcülerine çok daha fazla saldırı oluyordu.

UFAP ile ilk karşılaşmam, bir asker kaçağını çalıştığı servis garajına kadar izlediğimde gerçekleşmişti. Kendimi tanıttım ve sessizce benimle geleceğini sandım. Sonra aniden siyah saplı, bilenmiş, eğreti bir bıçak çekti. Geri çekildim ve bıçaklanmaktan kıl payı kurtuldum. Üzerine atıldım, cam garaj kapısına yasladım. Daha sonra sırtına dizimi yaslayıp başına silahımı dayayarak yere yatırdım. Bu sırada müdürü, iyi bir çalışanını götürdüğüm için sorun çıkarıyordu. *Kendimi neyin içine soktum?* Gerçekten de hayalini kurduğum kariyer bu muydu? Bunun gibi serserileri karakola götürmek için kendimi sürekli olarak riske atmaya değer miydi? Endüstriyel psikoloji müthiş bir şekilde güzel görünüyordu.

Asker kaçaklarının peşinde koşmak, beraberinde duygusal bir karmaşaya yol açmasıyla birlikte ordu ve FBI arasında da öfke oluşturuyordu. Bazen tutuklama emrini takip ediyor, adamın yerini belirliyor ve caddenin ortasında yakalıyorduk. Kızgın bir şekilde bizi durduruyor, takma bacağı ile eklemlerine vuruyor ve Vietnam'da Purple Heart Madalyası ile Gümüş Hizmet Madalyası aldığını söylüyordu. Defalarca şu yaşanıyordu: Gönüllü olarak dönen veya ordu tarafından alınan asker kaçakları, ceza olarak düzenli bir şekilde Vietnam'a gönderiliyordu. Bu adamlardan çoğu akabinde muharebe sırasında kendilerini gösteriyordu, ancak ordu bize hiçbir şey söylemiyordu. Bildiğimiz kadarıyla, bu insanlar hâlâ asker kaçağıydı. Bu da işleri kızıştırıyordu.

Daha da kötüsü, bazen asker kaçağının kayıtlı adresine gittiğimizde, adamın ağlamaklı ve haklı olarak öfkeli olan eşleri

veya ebeveynleri, şahsın kahraman olarak öldüğünü söylüyordu. Yani eylem halindeyken ölmüş, ölü bir adamın izini bulmaya çalışıyorduk ve ordu, zamanını ayırıp bize bunu bildirmiyordu.

Hangi meslekten olursanız olun, alana girdiğinizde birçok büyük ve küçük şeyin size okulda ya da aldığınız eğitim sırasında öğretilmediğini fark edersiniz. Özellikle çeşitli durumlarda tabancanızı ne yaparsınız, mesela umumi tuvaleti kullanırken? Kemerinizin kayışında bırakıp aşağıya mı indirirsiniz? Kabinin kapısına asmaya mı çalışırsınız? Ben bir süre kucağımda tutmayı denedim, ancak bu beni oldukça geriyordu. Bu her birimizin karşılaştığı bir şey, fakat sizden daha deneyimli meslektaşlarınızla rahatça tartışabileceğiniz bir şey değil. İşte bir ayım geçtikten sonra bu durum sorun haline gelmeye başladı.

Detroit'e taşındığımda tekrar Volkswagen Beetle aldım. İronik bir şekilde, aynı araba türü, seri katillerin tercih ettiği araç olmaya başlamıştı. Ted Bundy'nin de Beetle'ı vardı ve en sonunda yakalanmasına yol açan şeylerden biri bu arabaydı. Her neyse, takım elbise almak için bir alışveriş mağazasında durdum. Kıyafet deneyeceğimi bildiğimden, tabancamı güvenli bir yerde bırakmamın daha iyi olacağını düşündüm. Bu yüzden torpido gözüne sakladım ve mağazaya doğru yöneldim.

VW Beetle'ın ilginç özellikleri vardı. Aracın motoru arkada olduğu için, yedek tekerlek öndeki gövdedeydi. Bugünlerde neredeyse her yerde görüldüğünden – çalmanın ne kadar kolay olduğundan bahsetmeye gerek yok – yedek tekerlekler hırsızların fazlasıyla yaygın olarak çaldığı bir şeydi. Ne de olsa neredeyse herkesin bir yedek tekerleğe ihtiyacı olurdu. Son olarak önemli noktalardan bir tanesi de, ön gövde, torpido gözündeki bir anahtarla açılıyordu.

Eminim ki sonrasında neler olduğunu tahmin edebilirsiniz. Arabaya döndüğümde cam kırıktı. Fazlasıyla komplike bu suçu tanımlamaya çalıştığımda olanlar şuydu: Tekerlek hırsızı arabaya girer, tekerleği almak amacıyla torpido gözüne bakar, fakat

çok daha büyük bir ödülle karşılaşır. Bu çıkarımı yapmamın sebebi tabancamın kaybolmuş, tekerleğin ise hâlâ yerinde duruyor olmasıydı.

Kendi kendime, "Kahretsin!" demiştim. "İşe gireli daha otuz gün olmadı ve şimdiden düşmana silah tedarik ediyorum!" Tabancanı veya kimliğini kaybetmenin kınama yazısı almak anlamına geldiğini biliyordum. Ben de takım denetmenim Bob Fitzpatrick'e gittim. Fitzpatrick büyük bir adamdı, gerçek bir baba figürüydü. Şık giyinirdi, Büro'nun yaşayan efsanesi gibi bir şeydi. Topun ağzında olduğumu ve kendimi ne kadar kötü hissettiğimi biliyordu. Tabancanın kaybının Direktör'ün ofisine bildirilmesi gerekiyordu. Bu da harika bir durumdu, personel dosyamda ilk girdi olacaktı. Fitzpatrick, mağazada birinin bir silah görme ve soyulacaklarını düşünme ihtimaline karşın, kimseyi korkutmak istemediğim, kamu huzurunu korumaya çok önem verdiğim hakkında, oldukça yaratıcı bir şey bulmamız gerektiğini söyledi. Fitzpatrick, birkaç yıl içinde terfi etme peşinde değilsem, o andan itibaren başımı belaya sokmadığım sürece kınama yazısının zararı olmayacağı konusunda güvence verdi.

Yapmaya çalıştığımız şey buydu, yine de o tabanca uzun bir süre boyunca aklımdan çıkmadı. Neredeyse yirmi beş yıl sonra Büro'dan emekli olduğumda teslim ettiğim Smith & Wesson Model 10, ilk silahımın yerine aldığım tabancaydı. Neyse ki ilk tabanca suça karışmadı. Hatta ortadan kayboldu.

Detroit'in güney kesimindeki bir mahalle olan Taylor, Michigan'da Bob McGonigel ve Jack Kunst isimli iki bekar ajanla mobilyalı bir evde yaşadım. Çok iyi arkadaşlardık, daha sonradan Bob düğünümde sağdıcım olmuştu. Aynı zamanda biraz çılgın biriydi. Teftiş sırasında bile kadife takım elbise ve açık eflatun gömlekler giyerdi. FBI'da olup da Hoover'dan korkmayan tek kişi o gibi görünüyordu. Bob sonradan takım elbise giymesine gerek kalmayan, gizli bir işe girdi.

Büro'da yazıcı olarak işe başlamış, "içeriden yol alarak" özel ajan olmuştu. FBI'daki en iyi insanlardan bazıları yazıcı olarak başlamıştı. Benim de Araştırma Destek Birimi'ne seçtiğim kişilerden bazıları yazıcıydı. Ancak önceden yazıcı olan ajanlar, sanki ajan olmak gibi özel bir tercihleri varmışçasına, belirli çevrelerde kendilerini içerlemiş hissediyorlardı.

Bob "bahane aramalarında" tanıdığım en iyi kişiydi. Bu, suçluları yakalamak için kullandığımız proaktif bir teknikti. Özellikle şaşkınlık unsuru çok baskın olduğunda faydalı bir teknikti.

Bob, aksan konusunda bir ustaydı. Şüpheli bir çetedense, İtalyan aksanıyla konuşurdu. Kara Panterler için sokak ağzına geçerdi. Aynı zamanda Siyahi Müslüman karakteri, İrlanda aksanı, göçmen Yahudi, WASP yönü vardı. Sesleri değiştirmekle kalmaz, karaktere uyum sağlaması adına sözcükleri ve sözcükleri kullanma şeklini de değiştirirdi. Bob bunda o kadar iyiydi ki, bir keresinde Joe Del Campo'yu aramış – bir sonraki bölümde okuyacağınız bir başka ajan – ve Joe'yu kendisinin FBI muhbiri olmak isteyen siyahi bir militan olduğuna inandırmıştı. O günlerde, şehir içi kaynaklar bulunması için çok yoğun bir baskı mevcuttu. Bob, büyük bir iş üzerinde olduğuna inanan Joe ile bir buluşma ayarladı. Buluşmaya Joe'dan başka kimse gitmedi. Bob, ertesi gün ofiste kendisini taklit ettiği sesiyle karşıladığında çok sinirlenmişti.

Kötü adamları tutuklamak benim için önemliydi, ancak zamanla suçta yer alan düşünce süreçlerine ilgi duymaya başladığımı fark ettim. Ne zaman birini tutuklasam, neden başka bir bankayı değil de bu bankayı seçtiği veya bu belirli kurbanı seçmesine neyin yol açtığı gibi sorular soruyordum. Hepimiz soyguncuların bankalara cuma öğleden sonraları gitmeyi tercih ettiklerini biliyorduk, çünkü binada en çok para bu saatlerde bulunuyordu. Fakat bunun da ötesinde, bu vurgunun planlanmasında ve uygulanmasında yer alan kararların neler olduğunu öğrenmek istiyordum.

Pek de göz korkutucu görünmüyordum. Tıpkı okulda olduğu gibi, insanlar bana rahatlıkla açılabiliyordu. Bu adamları daha fazla sorguladıkça, başarılı suçluların iyi profil uzmanları olduklarını daha iyi anlamaya başladım. Her biri, tercih ettikleri bankanın profili üzerine dikkatli bir şekilde enine boyuna düşünmüş, bankanın profilini iyi araştırmıştı. Bazıları ana cadde veya eyaletler arası otoyol yakınlarındaki bankaları tercih ederdi, böylece kaçış daha kolay olurdu, takip organize edilene kadar çok uzaklarda olabilirlerdi. Bazıları ise yük vagonunda kurulan geçici şubeler gibi, küçük ve izole olanları tercih ederdi. Birçoğu oturma planını yazmak, kaç çalışan olduğunu ve belirli bir zamanda lobide kaç müşteri olacağını öğrenmek için bankayı önceden gözetlerdi. Bazen hiç erkek çalışan olmayan banka şubesini bulana kadar dolaşmaya devam ederlerdi ve hedefleri bu olurdu. Cadde tarafında penceresi olmayan binalar en iyileriydi, çünkü dışarıdan kimse soyguna tanıklık edemez ve içerideki tanıklar da kaçış arabasını saptayamazlardı. En iyi soyguncular, soygun notu kullanmanın resmi bir duyuru yapmaktan, silah sallamaktan daha iyi olduğu sonucuna varmışlardı ve geride kanıt bırakmamak adına bankadan ayrılmadan önce notu geri almayı unutmazlardı. En iyi kaçış aracı çalıntı bir araçtı, en iyi senaryo ise arabanın orada durduğunun fark edilmemesi için arabayı önceden park etmekti. Bankaya yürür, iş bitince de arabayla uzaklaşırsın. Özellikle belirli bir bankada başarılı olan bir soyguncu bir süre boyunca bankayı izleyebilir ve koşullar aynı ise, birkaç ay içinde aynı bankayı tekrar soyabilirdi.

Bankalar, kamu tesisleri içinde soygunla baş etmek için en uygun olanlarıdır. Yine de takip soruşturmaları sırasında kaç bankanın güvenlik kameralarına film yüklemeyi unuttuğu, kaçının alarmı yanlışlıkla sessize aldığı ve sonra tekrar açmayı unuttuğu veya alarmı sık sık harekete geçirdiği için polisin bir başka kaza olduğunu düşünerek yavaş yanıt verdiği karşısında

sürekli hayrete düşüyordum. Tüm bunlar, tecrübeli bir suçluya Beni Soy! levhası tutmak gibi bir şey.

Ancak vakaların profilini çıkarmaya başladıysanız – bu terimi henüz süreç için kullanmıyorum – örüntüleri de görmeye başlayabilirsiniz. Örüntüleri gördüğünüzde ise, kötü adamları yakalamak için proaktif mücadeleye yönelik tedbirler almaya başlayabilirsiniz. Örneğin, birbiriyle uyumlu düşüncesizce gerçekleştirilmiş banka soygunlarını fark ettiyseniz ve bu işlerin her birinde onlara nelerin cazip geldiğini anlayacak kadar suçlu ile konuştuysanız, biri dışında tüm kriterleri karşılayan tüm banka şubelerini açıkça ve ciddi şekilde koruyabilirsiniz. Hiç şüphesiz bu da sivil kıyafetli polis veya FBI'ın daimi gözetimi altında yapılabilir. Aslına bakılırsa, soyguncuyu sizin seçtiğiniz bir bankayı seçmeye mecbur bırakabilir ve soygun için hazır olabilirsiniz. Bunun gibi proaktif bir taktik uygulandığında, banka soygunlarını önleme oranı da bir hayli artar.

O günlerde her ne yaptıysak, tıpkı 1924'den beri önceki kuşakların yaptığı gibi J. Edgar Hoover'ın baskısı altında yaptık. İşe rastgele tayin edilen, işin her an kaybedilebileceği ve halkoyu ile gerçekleştirilen duruşmaların olduğu bu çağda, Hoover'ın sadece FBI üzerinde değil; hükümet liderleri, medya ve genel olarak toplum üzerinde kurduğu baskı ve kontrolün ölçüsünü aktarmak çok zor. Don Whitehead'in 1950'de yazdığı çok satan kitabı *The FBI Story* veya bu kitaptan uyarlanan popüler James Stewart filmi gibi veya Efrem Zimbalist Jr.'ın 1960'larda gösterilen televizyon dizisi *The FBI* gibi, büro hakkında bir kitap veya metin yazmak isterseniz, Bay Hoover'ın kişisel onayını ve desteğini almak zorundaydınız. Aynı şekilde, üst düzey bir devlet yetkilisiyseniz, her daim direktörün elinde "suçlayıcı bir delil bulunduğu" gibi sizi sürekli rahatsız eden bir korku duyarsınız, özellikle de size dostane bir ses tonuyla FBI'ın çirkin bir söylentiyi "ortaya çıkardığı" ve bunun zarar vererek kamuya duyurulmasını engellemek için elinden gelen her şeyi yapacağını söylüyorsa.

Hoover'ın gizemi en çok şube yöneticileri arasında ve FBI şubelerinde hissedilirdi. FBI'ın saygınlığının ve FBI'a duyulan hayranlığın onun sayesinde olduğu kabul edilen bir gerçekti. Büroyu neredeyse kendi başına bu hale getirmişti, bütçe artışları ve maaş zamları konusundaki kavgalarında yorulmak bilmezdi. Ona hem saygı gösterilirdi, hem de ondan korkulurdu ve onun hakkında olumlu düşünmüyorsanız, bunu kendinize saklamalıydınız. Disiplin çok acımasızdı, şube denetimleri katliam demekti. Müfettişler, geliştirilmesi gereken yeteri kadar şey bulamazsa, Hoover işlerini yeterince iyi yapmadıklarından şüphelenirdi, bu da her denetimden, koşulların gerektirip gerektirmediğine göre belirli sayıda kınama yazısı alınması anlamına gelirdi. Tıpkı trafik cezası vermek için bir kota gibiydi. Durum o kadar kötü hale geldi ki, sorumlu özel ajanlar acilen terfi alma peşinde olmayan kurbanlık koyunlar bulurlardı, böylece kınama yazıları kariyerlerini olumsuz etkilemezdi.

Bir keresinde – 1995 yılında Oklahoma City'deki federal binaya yapılan dehşet verici bombalı saldırıdan sonra pek de mizahi bir etkisi olmayan bir hikaye – denetleme sonrasında bir FBI ofisinde bomba tehdidi olduğu bildirildi. Aramanın şehir merkezinde, federal binanın tam dışındaki bir telefon kulübesinden yapıldığı tespit edildi. Genel merkezdeki yetkililer geldiler ve telefon kulübesinin tamamını sökerek, ofisteki 350 kişinin parmak izi ile telefon kulübesindeki demir paralardaki parmak izlerini karşılaştırmak istediler. Neyse ki mantık üstün geldi ve inceleme hiçbir zaman gerçekleşmedi. Fakat bu, Hoover'ın tedbirlerinin yol açabileceği gerilime güzel bir örnek.

Her şey için standart uygulama prosedürü vardı. Hoover'la yüz yüze tanışma şansım olmasa da, ofisimde şahsen imzaladığı bir fotoğrafı vardı (hâlâ da var). Genç bir ajan olarak böyle bir fotoğraf edinmenin bile standart bir prosedürü vardı. Sorumlu özel ajan, sizin için sekreterinden FBI özel ajanı olmaktan ne kadar gurur duyduğunuz ve Bay Hoover'a ne kadar hayran olduğunuz üzerine ayrıntılı ve yalaka bir mektup yazmasını istemenizi söy-

lerdi. Mektubunuzu düzgün bir şekilde hazırladıysanız, herkese liderle kişisel bağlantınızı gösterecek, en içten dileklerimle imzalı bir fotoğraf alabilirdiniz.

Nereden geldiklerini hiçbir zaman kesin olarak anlayamadığımız diğer belirli prosedürler, ya Hoover'ın kişisel direktifleri ya da yalnızca direktörün isteklerinin çok hevesli bir yorumuydu. Ofisteki herkesten fazla mesai yapması bekleniyordu ve herkesin ofis ortalamasının üstünde olması gerekliydi. Eminim ki buradaki ikilemi görüyorsunuzdur. Her ay çılgın bir saadet zinciri gibi, saatler gittikçe artıyordu. En iyi ahlak ve karakter ile Büro'ya gelen ajanlar bile mesai saatlerini şişirmeyi öğrenmeye mecbur bırakılıyordu. Ofiste sigara veya kahve içmek yasaktı. Pazarlamacılardaki baskı gibi, ajanların ofiste gezinmeleri, telefon kullanmaları bile yasaklanmıştı. Bunun üstesinden gelmek için herkes kendi çalışma alışkanlığını geliştirmişti. Vakalarımın çoğunu, halk kütüphanesindeki tek kişilik çalışma yerinde inceliyordum.

Üzüm lakaplı, sorumlu özel ajanımız Neil Welch bir doksan üç boyunda, ağır kemik çerçeveli gözlük takan iri bir adamdı. Sert ve dayanıklı biriydi ama kesinlikle yanında huzurlu hissedebileceğiniz türden biri değildi. Büro'da parmakla gösterilen bir kariyerin tadını çıkarıyordu. Diğerleri arasında, Philadelphia ve New York'ta genel merkezlere giriyordu. Kaçınılmaz gün sonu geldiğinde (veya gelirse mi demeliyim), Hoover'ın yerini alabileceği hakkında konuşmalar vardı. Welch New York'ta RICO komplo yasasını (Baskıyla Şantaj ve Rüşvet Örgütleri Yasası) organize suçlara karşı ilk defa etkin bir şekilde kullanan bir grup kurdu. Ancak Detroit'te oyunu kurallarına göre oynardı.

Doğal ve kaçınılmaz olarak Welch ve Bob McGonigel anlaşmazlık yaşayacaklardı ve bu bir cumartesi günü biz evdeyken gerçekleşti. Bob, Üzüm'ün takım denetmenimiz Bob Fitzpatrick ile birlikte derhal onu görmek istediğine dair bir telefon aldı. McGonigel içeri girdi, Welch birinin New Jersey'i aramak için telefonu kullandığını söyledi. Kişisel işler için te-

lefonu kullanmak kurallara aykırıydı. Aslında yaptığı şey her iki şekilde de yorumlanabilirdi, ancak FBI'da tedbiri elden bırakmazdınız.

Gerektiğinde çok acımasız olabilen Welch, genel olarak kişiyi güç durumda bırakan güzel sorgulama tekniklerini kullanarak başladı. "Pekala McGonigel, şu telefon konuşmalarına ne diyorsun?"

Bob da aklına gelen tüm telefon konuşmalarını itiraf etmeye başladı, çünkü Welch'in elinde ona karşı daha ciddi bir şeyler olmasından korkuyordu ve belki de eline ufak tefek önemsiz şeyler vererek sorumlu özel ajanın hiddetini yatıştırabilirdi.

Welch heybetli boyuyla kalmış, masasınm üzerine eğilmiş ve tehditkar bir şekilde parmağını sallamıştı. "McGonigel, sana bir şey söyleyeyim. Üç hakkından ikisini kullandın. Birincisi, önceden yazıcıydın. Kahrolası yazıcılardan nefret ederim! İkincisi, özellikle denetleme sırasında bir daha açık eflatun renkli bir gömlek giydiğini görürsem, Doğu Jefferson Caddesi'nin başından aşağı canına okurum. Ve bir daha bir telefonun yakınlarında dolandığını görürsem, seni asansör boşluğundan aşağı atarım. Şimdi ofisimden defol git!"

Bob eve hırpalanmış bir şekilde geldi, kovulacağından emindi. Jack Kunst ve ben onun için gerçekten çok üzüldük. Fakat ertesi gün Fitzpatrick bana McGonigel gittikten sonra, onun ve Welch'in oturup kıçlarıyla güldüğünü söylemişti.

Yıllar sonra Araştırma Destek Birimi'nin başına geçtiğimde, suçlu davranışları ve olay yeri analizi konusunda tüm bildiklerimiz göz önüne alındığında, herhangi birimizin kusursuz bir cinayet işleyip işleyemeyeceğimizi sorarlardı. Onlara her zaman hayır yanıtını verdim, hepimiz bunun nasıl yapılacağını biliyor olsak da, suç sonrası davranışımızın bizi yine de ele vereceğini söyledim. Bence McGonigel ve Welch arasındaki olay, birinci sınıf bir FBI ajanının bile, doğru sorgulayıcının baskısından muaf olmadığını kanıtlıyordu.

Bu arada, o cumartesi öğleden sonra, sorumlu özel ajanın ofisinden ayrıldığı andan itibaren Bob şehirdeki en beyaz gömlekleri giymeye başladı, ta ki Neil Welch Philadelphia'ya transfer edilene kadar.

Hoover'ın fon taleplerini Kongre'den geçirmedeki baskısının çoğu, kullanabileceği istatistiklerle ilgiliydi. Ancak direktörün bu sayıları kullanabilmesi için, alandaki herkesin bunu temin etmesi gerekliydi.

Anlattıklarına göre 1972'nin başlarında, Welch patrona 150 kumar tutuklaması yapacağına dair söz verdi. Görünüşe bakılırsa bu o zamanlarda sayıca arttırılması gereken bir kategoriydi. Biz de muhbirler, telefon dinlemeleri ve askeri-benzeri bir plan ile yılın en büyük yasadışı kumar oynama günü olan Super Bowl Sunday'de sonuçlanacak ayrıntılı bir operasyona koyulduk. Önceki yıl yarışmayı az bir farkla Dallas Cowboys'a kaybeden Baltimore Colts, New Orleans şehrinde Miami Dolphins ile oynuyordu.

Bahisçilerin tutuklanması yıldırım hızında, hassas bir prosedürle gerçekleştirilmelidir, çünkü hepsi yanan kağıt (aniden yanan kağıtlar) veya suda dağılan kağıtlar kullanıyordu. Dağınık bir operasyon olacağa benziyordu, çünkü tüm gün aralıklarla yağmur yağmıştı.

Operasyonumuz o yağmurlu öğleden sonra, iki yüzden fazla kumarbazı ağına düşürdü. Ben de arabanın arkasında elleri kelepçelenmiş bir adamdan sorumluydum ve onu diğerlerinin de tutulduğu depoya geri götürüyordum. Sevimli, cana yakın bir adamdı. Yakışıklıydı da; Paul Newman'a benziyordu. Bana, "Tüm bunlar sona erdiğinde bir ara tenis için bir araya gelmeliyiz," demişti.

Yeterince ulaşılabilir bir mesafedeydi, ben de tıpkı banka soyguncularına sorduğum gibi sorular sormaya başladım. "Neden bu şeyi yapıyorsun?"

"Seviyorum," diye yanıtladı. "Bizi istediğin kadar tutuklayabilirsin, John. Hiçbir şey fark etmeyecek."

"Ama senin gibi akıllı bir adam için yasalara uygun bir şekilde para kazanmak daha kolay olmalı."

Hâlâ anlamamışım gibi başını salladı. Yağmur şimdi daha da kuvvetli yağıyordu. Yan tarafa bakarak arabanın penceresini işaret etti. "Şu iki yağmur damlasını görüyor musun?" dedi. "Bahse girerim ki soldaki damla, sağdakinden önce camın altına ulaşacak. Super Bowl'a ihtiyacımız yok. Tek ihtiyacımız olan şey iki küçük yağmur damlası. Ne yaparsan yap bizi durduramazsın, John. Biz buyuz."

Benim için bu kısacık karşılaşma hiç ummadığım bir anda hayati derece önemli bir bilgi eksikliğini giderdi. O anda geriye baktığımda sorduğum her şey gözüme çok saf göründü, banka soyguncuları ve diğer suçlularla yaptığım araştırmalar tamamen açıklığa kavuştu.

Biz buyuz.

Suçlunun zihninde ve ruhunda doğuştan, derinlerde var olan, bir şeyleri belirli bir şekilde yapmaya zorlayan bir şey vardı. Daha sonra seri katillerin zihinlerini ve motivasyonlarını araştırmaya, bunun üzerine davranışsal ipuçlarını bulmak için suç mahallini incelemeye başladığımda, suçu veya suçluyu ayıracak, *kim olduğunu yansıtacak* birtakım unsurlar aramalıydım.

En sonunda bu sabit kalan eşsiz unsuru ve kişisel dürtüyü tanımlamak için *imza* terimini buldum. Bu terimi istikrarsız ve değişebilen, geleneksel bir kavram olan izlenen yöntemden ayırt edilebilir şekilde kullanabilirdim. Bu, Araştırma Destek Birimi'nde yaptığımız şeyin özü haline geldi.

Sonunda o Super Bowl günü tutukladığımız yüzlerce kişi, teknik bir prosedür dolayısıyla mahkemede serbest bırakılmıştı. Operasyonun düzgün ve sorunsuz işlemesi için başsavcının kendisi yerine, yardımcısı arama izinlerini imzaladı. Fakat sorumlu özel ajan Welch sözünü tuttu ve sayıları Hoover'a bildirdi, en azından Capitol Tepesi üzerinde istenen etkiyi bırakacak kadardı. Bense sadece yağmur damlaları üzerine bahse girerek suçla mücadele kariyerimde önemli olacak bir iç görü kazanmıştım.

4. BÖLÜM

İki Dünya Arasında

100.000 dolar değerindeki, bir kamyon dolusu J&B Scotch'un devletlerarası hırsızlığını içeren bir uçak kaçırma vakasıydı. 1971 baharıydı ve altı ay sürecek olan Detroit'teki işin başındaydım. Depodaki ustabaşı, çalıntı içkiler için para transferini nerede yapacaklarını gizlice söylemişti.

Bu vakada ortaklaşa FBI-Detroit polis operasyonu olarak çalışıyorduk, ancak iki örgüt de planlama için ayrı ayrı toplanıyordu. Yalnızca üst düzeydekiler birbirleriyle konuşmuşlardı ve her ne karar aldılarsa, kimseye anlatılmamıştı. Bu yüzden de tutuklama zamanı geldiğinde, kimse diğerlerinin ne yaptığı konusunda emin değildi.

Gece vaktiydi, şehrin dış mahallelerinde tren raylarının yanındaydık. FBI'ın arabalarından birini kullanıyordum, ekip denetmenim Bob Fitzpatrick yanımdaki koltukta oturuyordu. Muhbir Fitzpatrick'indi, Bob McGonigel ise vakada görevli ajandı.

Kulağımıza radyodan sesler geliyordu: "Tutukla! Tutukla!" Büyük bir gıcırtıyla arabalarımızı durdurup kamyonun etrafını sardık. Sürücü kapıyı açtı ve koşmaya başladı. Diğer arabadaki ajanla birlikte kapıyı açıp dışarı çıktık, silahımı çıkardım ve peşinden koşmaya başladım.

Karanlıktı, ne takım elbise giymiş ne de kravat takmıştık, hepimiz günlük giyinmiştik. Üniformalı bir polis doğrudan bana yönelttiği pompalı tüfekle, "Dur! Polis! Silahını yere at!" diye bağırdığı zaman gördüğüm gözlerinin beyazını hiçbir zaman

unutmayacağım. Aramızda iki buçuk metreden az mesafe vardı ve bu adamın beni vurmak üzere olduğunu fark ettim. Kıpırdamadım, aynı zamanda tek bir yanlış hareketimde tarihe karışacağım gerçeğinin üstesinden gelmeye çalışıyordum.

Bob Fitzpatrick'in çılgına dönmüş bir şekilde "O FBI! FBI ajanı!" diye bağıran sesini duyduğumda silahımı bırakıp ellerimi havaya kaldırmak üzereydim.

Polis pompalı tüfeğini indirdi ve düşünmeden, adrenalin salgılayarak tekrar sürücünün ardından gitmeye, kaybettiğim mesafeyi kapatmaya çalışmaya devam ettim. Onu yere düşürdük ve gereğinden daha kaba bir şekilde kelepçeledik, çok gergindim. Ancak havaya uçacağımı sandığımda donakaldığım o birkaç saniye, hayatımın en korkutucu deneyimlerinden biriydi. O zamandan beri kendimi tecavüz ve cinayet kurbanlarının yerine koymayı her deneyişimde; saldırı anında ne düşündüklerini ve yaşadıklarını hayal etmek için kendimi her zorlayışımda, kendi korkumu anımsadım ve bu, vakaları kurbanın bakış açısından anlamama gerçekten yardımcı oldu.

Aynı zamanda daha genç olanlarımızın çoğu, mümkün olduğunca fazla suçluyu yakalamak için adeta çırpınıyordu. Yıpranmış olan eskilerin çoğu ise durduk yere ortalığı karıştırmanın anlamsız olduğu, risk alsan da almasan da aynı maaşı aldığın ve bu girişkenliğin satış temsilcileri için uygun olduğu yaklaşımına sahipti. Zamanımızın çoğunu ofis dışında geçirmemiz teşvik edildiğinden, ajanların belirli bir kesiminin en sevdiği meşgaleler vitrin gezmek, parkta oturmak ve *Wall Street Journal* okumaktan oluşuyordu.

Hevesli çaylak olarak, en verimli kişileri destekleyecek bir başarı ödülü sistemi öneren bir bildiri yazmayı kendime vazife edinmiştim. Bildiriyi yardımcı sorumlu özel ajanımız Tom Naly'ye vermiştim.

Tom beni ofisine çağırmış, kapıyı kapamış ve masasındaki bildiriyi alıp ortadan ikiye ayırarak yardımsever bir şekilde gülümsemiş, "Ne konuda endişelisin, John? GS-11'ini alacaksın," demişti.

Yırtmaya devam ederken, "GS-12'ni alacaksın. GS-13'ünü de alacaksın," dedi. Yırtmaya devam ediyor ve gülüyordu. Bildirinin parçalarını çöp kutusuna atarken verdiği son tavsiye, "Durduk yere ortalığı karıştırma, Douglas," oldu.

On beş yıl sonra, J. Edgar Hoover öldükten çok sonra, FBI başarı ödülü sistemini yürürlüğe koydu. Fakat sonunda buna zaman ayırabildiklerinde, besbelli benden yardım almadan idare edebilmişlerdi.

Mayıs ayında bir akşamüzeri – aslında birazdan netlik kazanacak nedenlerden dolayı 17 Mayıs'tan sonraki Cuma günü olduğunu hatırlıyorum – Bob McGonigel ve Jack Kunst ile ofisin karşı sırasında eskiden takıldığımız Jim's Garage isminde bir bardaydık. Rock-and-roll grubu çalıyordu ve hepimiz biraz fazla içmiştik. O sırada genç ve çekici bir kadın, yanında bir arkadaşı ile içeriye girdi. Bana Sophia Loren'in gençliğini anımsatmıştı, o zamanların modası olan kısa mavi bir elbise ile neredeyse kasıklarına kadar çıkan diz üstü, yüksek topuklu çizmeler giymişti.

"Hey, mavili! Buraya gelsene!" diye seslendim. Arkadaşıyla birlikte gelerek beni şaşırttı. İsmi Pam Modica'ydı. Şakalaşmaya başladık. Yirmi birinci doğum günü olduğunu ve arkadaşıyla birlikte yasal içme hakkını kutladığını öğrendik. Mizah anlayışımdan hoşlanmış gibi görünüyordu. Daha sonra benimle ilgili ilk izleniminin iyi görünümlü fakat Amerikan askerini andıran kısa saç kesimimle biraz demode göründüğüm olduğunu öğrenecektim. Bardan ayrıldık ve gecenin kalanını bir bardan çıkıp ötekine giderek geçirdik.

Önümüzdeki birkaç hafta içinde birbirimizi daha iyi tanımaya başladık. Detroit şehrinde yaşamış, efsanevi basketbol oyuncusu Elvin Hayes'in gittiği ve neredeyse herkesin siyahi olduğu Pershing Lisesi'ne gitmişti. Onunla tanıştığım sırada, Ypsilanti'deki Eastern Michigan Üniversitesi'ne gidiyordu.

Aramızdaki şeyin oldukça hızlı gelişmesine karşın, bu sosyal açıdan Pam'e zarar verdi. 1971 yılıydı, Vietnam Savaşı hâlâ de-

vam ediyordu ve üniversite kampüslerinde FBI'a karşı duyulan güvensizlik aşırı boyutlara varmıştı. Arkadaşlarının çoğu yaptıkları şeyleri bir üst makama bildiren bir ihbarcı olduğumu düşünüyor ve bizimle görüşmek istemiyordu. Bu çocukların gözetlenecek kadar önemli olduklarını düşünmeleri güldürücüydü, fakat FBI o zamanlar böyle bir şey yapıyordu da.

Pam ile birlikte sosyoloji dersine gittiğimizi hatırlıyorum. Sınıfın arka tarafında oturmuş; genç, radikal, oldukça havalı ve "uyanık" öğretim üyesini dinliyordum. Ben hocaya bakmaya devam ettikçe onun da bana dik dik baktığını fark ettim, orada olmamdan çok rahatsız olduğu belliydi. Öğrencilerinden birinin erkek arkadaşı olsam bile, ona göre FBI'dan olan herhangi bir düşmandım. Geriye dönüp bu olaya baktığımda, bazen sadece kendim olarak bile ne kadar rahatsız edici bir etki yaratabileceğimi fark ettim; birimim ve ben ise bunu avantaja çevirdik. Alaska'daki hain cinayet vakasında siyahi meslektaşım Jud Ray, ırkçı bir sanığın kız arkadaşının yanına oturarak ve ona yakınlık göstererek, sanığın tanık kürsüsünde kendini kaybetmesini sağlamıştı.

Doğu Michigan'da, Pam'in üniversite yıllarının başlarında, her ne kadar o zamanlar bu terminolojiyi kullanmıyor olsak da, bir seri katil vardı. 1967 yılının Temmuz ayında kampüste Mary Fleszar isminde genç bir kadın ortadan kaybolduğunda ilk cinayetini işlemişti. Bir ay sonra parçalara ayrılmış cesedi bulunmuştu. Bıçaklanarak öldürülmüştü, elleri ve ayakları baltayla kesilmişti. Bir yıl sonra, Ann Arbor yakınlarındaki Michigan Üniversitesi'nde öğrenci olan Joan Schell'in cesedi bulunmuştu. Tecavüze uğramış ve neredeyse elli defa bıçaklanmıştı. Daha sonra Ypsilanti'de başka bir ceset daha bulundu.

"Michigan Cinayetleri" olarak bilinen bu cinayetler çoğaldı ve her iki üniversitede okuyan kızlar büyük bir korkuya kapıldılar. Bulunan her ceset, korkunç tacizin can sıkıcı birer kanıtıydı. Michigan Üniversitesi öğrencisi John Norman Collins 1969'da,

eyalet polis onbaşısı olan amcası David Leik sayesinde neredeyse tesadüfen tutuklandığında, altı üniversite öğrencisi kız ve on üç yaşındaki bir başka kız, tüyler ürpertici bir şekilde öldürülmüştü.

Collins, ben Büro'ya girmeden aşağı yukarı üç ay öncesinde mahkum edilmiş ve ömür boyu hapis cezasına çarptırılmıştı. Fakat ben daha çok şunu merak ediyordum; Büro şimdi bildiklerimizi o zaman da biliyor olsaydı, bu kadar acıdan sorumlu olmadan önce katilin içindeki canavar tuzağa düşürülebilir miydi? Yakalanışından sonra dahi hayaleti iki kampüsün de peşini bırakmadı, tıpkı yalnızca birkaç yıl sonra Ted Bundy'nin hayaletinin diğer üniversitelerin peşini bırakmayacağı gibi. Korkunç suçların Pam'in son zamanlardaki hayatının büyük bir parçası olmasıyla birlikte, benim de hayatımın büyük bir parçası haline geldiler. Çalışmaya ve ardından araştırmaya başladığımda seri katillerin, John Norman Collins'in ve güzel, masum kurbanlarının en azından bilinçaltı bir düzeyde benimle birlikte olduklarına inanıyorum.

Pam'den beş yaş büyüktüm, fakat o üniversitede olduğundan, bense suçla mücadele dünyasında çalıştığımdan genellikle aramızda kuşak farkı varmış gibi görünüyordu. Dışarıdayken sıklıkla sessiz duruyor, benim ve arkadaşlarımın yanında pasif bir havaya bürünüyordu. Maalesef bazen bundan faydalanıyorduk.

Bir keresinde Bob McGonigel ve ben, şehir merkezinde fazla gidilmeyen bir otelin restoranında öğle yemeği için buluşmuştuk. İkimiz de siyah takım elbiselerimizi ve kösele ayakkabılarımızı giymiştik, Pam ise canlı günlük giysilerini giymişti. Daha sonra asansörü lobiye çağırdığımızda, asansörün her katta durduğunu fark ettik. Her defasında biraz daha doluyordu.

Bob, yarı yolda Pam'e dönüp, "Bugün çok hoş vakit geçirdik. Şehirde olduğumuz bir sonraki sefer kesinlikle seni arayacağız," demişti.

Pam ise tepki göstermemeye çalışarak yere bakıyordu, ben de araya girdim, "Ve bir dahaki sefere *ben* kremşanti getirece-

ğim, *sen de* kirazları getir," dedim. Asansördeki herkes birbirine bakıyor, rahatsız edici bir şekilde kıpırdanıyordu; ta ki Pam kahkahalara boğuluncaya kadar. Bunun üzerine bir tür sapıkmışız gibi üçümüze bakmaya başladılar.

Pam, güz döneminde değişim öğrencisi olarak Coventry, İngiltere'ye gidecekti. Ağustos'un sonlarında gittiğinde, evlenmek istediğim kızın o olduğuna fazlasıyla emindim. O zamanlarda bana karşı benzer duygular hissedip hissetmediğini ona sormak hiç aklıma gelmemişti. Onun da öyle hissettiğini varsaymakla yetindim.

Ayrı olduğumuz zamanlarda sürekli olarak birbirimize yazıyorduk. Ailesinin 622 Alameda Caddesi'nde, Michigan Eyaleti fuar alanının yanındaki evinde çok zaman geçirdim. Babası, Pam daha küçükken vefat etmişti, fakat annesi Rosalie'nin misafirperverliğinden istifade etmiştim. Haftada birkaç akşam orada yemek yiyor ve Pam'i daha iyi tanıyabilmek için kardeşlerinin, annesinin profilini çıkarıyordum.

Bu süre içinde, Pam'in daha sonra (onunla hiç tanışmamış olmasına rağmen) "golf kızı" diye anacağı başka bir kadınla tanışmıştım. Onunla da barda tanışmıştık, geçmişe dönüp baktığımda barlarda gereğinden fazla zaman geçirdiğimi fark ediyorum. Yirmili yaşlarının başlarında, oldukça çekici bir kızdı. Kısa süre önce üniversiteden mezun olmuştu. Akşam yemeği için ısrarla beni evine davet ettiğinde, neredeyse yeni tanışmıştık.

Ford'un merkezinin bulunduğu Dearborn'da yaşıyordu, babası ise büyük bir otomobil şirketinin yöneticisiydi. Yüzme havuzu, orijinal sanat eserleri, süslü mobilyaları olan bir taş evde oturuyorlardı. Babası kırklı yaşlarının sonlarındaydı, kurumsal bir başarı timsaliydi adeta. Annesi zarif ve şıktı. Yemek masasında yeni arkadaşımın küçük kardeşlerinin nezaretinde oturuyorduk. Ailenin profilini çıkarıyor, net servetlerini anlamaya çalışıyordum. Aynı zamanda onlar da beni değerlendirmeye çalışıyorlardı.

Her şey çok iyi gidiyordu. FBI ajanı olmamdan etkilenmiş görünüyorlardı. Bu, Pam'in çevresinde alıştığımdan çok daha farklıydı. Fakat elbette bu insanlar, cemiyetin en üst tabakasına mensuptular. Gerçekten geriliyordum, bunun nedeninin beni neredeyse evlendirmeye çalışmaları olduğunun farkındaydım.

Babası bana ailem, geçmişim, askerliğim hakkında sorular soruyordu. Bense Hava Kuvvetleri Üssü'ndeki spor tesislerini işlettiğim işimi anlatıyordum. O da bana kendisinin ve ortağının, Detroit yakınlarında bir golf sahaları olduğunu söylüyordu. O golf sahasından ve keskin açıdan bahsetmeye devam ediyor, bense varlıklarına ilişkin tahminimi arttırıyordum.

"John, golf oynar mısın?" dediğinde, hiç duraksamadan, "Hayır," diye yanıtladım, "ama öğrenmek isterim."

Buraya kadardı. Sohbetimiz bitmişti. Geceyi orada, çalışma odasındaki kanepede geçirdim. Gecenin ortasında, beni görmek için aşağı inip "uykuda gezmeyi" bir şekilde başaran kız yanıma geldi. Belki bu gösterişli evde olma fikri, belki de Büro'ya girdiğimden beri içimdeki içgüdüsel korku yüzünden kızın ailenin geri kalanıyla uyumlu olan saldırganlığı beni korkutmuştu. Ertesi sabah misafirperverliklerinin ve olağanüstü bir akşam yemeğinin keyfini çıkarıp oradan ayrılmıştım. Ancak biliyordum ki yüksek standartları olan bir hayat sürme şansını kaybetmiştim.

Pam, 1971 yılının Noel'inden birkaç gün önce İngiltere'den döndü. Ona evlenme teklif etmeye karar verdim ve pırlanta bir nişan yüzüğü aldım. O günlerde Büro'nun satın almak isteyebileceğin neredeyse her şeyle bağlantıları vardı. Yüzüğü aldığım şirket, mücevher soygununu çözdüğümüz için bize minnettardı ve ajanlara oldukça iyi indirimler yapıyordu.

Bu ayrıcalıklı ücretlendirme ile karşılayabileceğim en büyük pırlanta yüzük 1.25 karattı. Ama yüzüğü ilk olarak şampanya bardağının dibinde görürse son derece akıllı olduğumu düşünmekle kalmaz, pırlanta da üç karat büyüklüğünde görünürdü. Onu evinin yakınlarında Eight Mile Caddesi'ndeki bir İtalyan

restoranına götürdüm. Amacım kadınlar tuvaletine gittiğinde, yüzüğü bardağına atmaktı.

Fakat tuvalete hiç gitmedi. Ben de ertesi akşam onu aynı restorana tekrar götürdüm, fakat yine gitmedi. O zamana kadar sayısız kez polis gözetimi için arabada oturup tuvaletini tutmak, gerçek bir mesleki zorluktu, ona gerçekten hayranlık duymalıydım. Ama belki de bu, evliliğe hazır olmadığıma dair kutsal bir mesajdı.

Ertesi akşam Noel arifesiydi ve annesinin evindeydik, tüm aile bir aradaydı. Bu benim için bir nevi 'ya şimdi ya da hiç anı'ydı. Çok sevdiği köpüklü beyaz şarabı içiyorduk. Sonunda mutfağa gitmek için bir dakikalığına odadan ayrıldı. Geri geldiğinde kucağıma oturdu, kadeh kaldırdık ve onu durdurmasaydım yüzüğü yutacaktı. Üç karat gibi görünen yüzüğe bakın; ben gösterene kadar görmedi bile. Burada da bir mesaj var mıydı diye merak ediyorum.

Oysaki önemli olan şey, istenen sonucu alabilmek adına "sorgu sahnemi" kurmuş olmamdı. Etrafımızdaki kardeşleri ve annesi ile birlikte sahne o kadar dikkatli hazırlanmıştı ki, Pam'e fazla seçim şansı bırakmamıştım. 'Evet' dedi. Önümüzdeki haziran ayında evlenecektik.

İkinci yıl görevlendirmesinde, bekar ajanların çoğu New York veya Chicago'ya gönderiliyordu. Evli erkeklere kıyasla bekar erkekler için bunun daha az güçlük oluşturacağı mantığı ile böyle bir uygulama vardı. Benimse belirli bir tercihim yoktu ve Milwaukee'ye atandım. Daha önce oraya hiç gitmemiş olsam ve nerede olduğuna dair en ufak bir fikrim olmasa da iyi bir şehir olduğunu sezinliyordum. Ocak ayında oraya yerleşecektim, düğünden sonra da Pam yanıma gelecekti.

Juneau Yolu'ndaki Juneau Village Apartmanları'nda bir yer bulmuştum. Burası North Jackson Caddesi'ndeki federal binada yer alan Milwaukee Bölge Ofisi'ne çok da uzak değildi. Ancak

anlaşılan bir taktik hatası yapmıştım, çünkü ne zaman bir şey olsa, yanıt şu oluyordu: "Git Douglas'ı bul. O yalnızca üç sokak ötede."

Henüz Milwaukee'ye gelmeden ofisteki kadın kim olduğumu biliyordu: Spesifik olarak belirtmek gerekirse, yalnızca iki bekar ajandan biriydim. İlk birkaç haftamda yapacak çok az şeyim olmasına rağmen, herkes benim söyleyeceklerimi yapmak istiyor, herkes etrafımda olmak istiyordu. Ancak birkaç hafta sonra nişanlı olduğum bilgisi yayıldığında, bir anda beş gün etkili olan deodorantın altıncı günü gibi olmuştum.

Milwaukee Bölge Ofisi'ndeki atmosfer Detroit'in tekrarı gibiydi, hatta daha fazlasıydı. Buradaki ilk sorumlu özel ajanım, herkesin Hızlı Eddie diye hitap ettiği Ed Hays isminde bir adamdı. Her daim pancar gibi kırmızıydı (emekliliğinden kısa bir süre sonra, yüksek tansiyon yüzünden düşüp ölmüştü) ve etrafta parmaklarını çıtlatıp "Ofisten çık! Ofisten çık!" diye bağırıyordu.

"Nereye gidebilirim? Buraya yeni geldim. Arabam yok. Hiçbir vakam yok," demiştim.

"Nereye gideceğin umurumda değil. Ofisten çık," diye bağırarak karşılık vermişti.

Ben de gittim. O günlerde kütüphaneye gittiğinizde veya ofisin yakınlarındaki Wisconsin Caddesi'nde yürüdüğünüzde birkaç ajanın vitrinlere baktığını sıklıkla görürdünüz, çünkü olmaları gereken başka bir yer yoktu. Bir sonraki arabam olan Ford Torino'yu Büro'nun bağlantıları olan bir oto galericiden bu zamanlarda almıştım.

Bir sonraki sorumlu özel ajanımız Herb Hoxie, Little Rock, Arkansas Bölge Ofisi'nden getirilmişti. İşe alım, sorumlu özel ajanlar için her daim büyük bir mesele olmuştu ve Hoxie geldiği anda baskı altına girmişti. Her bölge ofisinde hem ajanlar hem de büro işleriyle ilgili olmayan personel alımı için bir kontenjan vardı.

Hoxie beni ofisine çağırdı ve işe alımdan benim sorumlu olacağımı söyledi. Bu görev ülkenin dört bir yanını gezmeyi gerektirdiği için genellikle bekar ajanlara verilirdi.

"Neden ben?" diye sordum.

"Çünkü gelen son adamı göndermemiz gerekiyordu, kovulmadığı için de şanslı." Bölgedeki liselere gidiyor ve sekreterlik pozisyonları için kızlarla mülakat yapıyordu. Hoover hâlâ hayattaydı ve o günlerde hiç kadın özel ajan yoktu. Hazırlanmış bir liste varmışçasına sorular sorardı. Sorulardan biri şuydu: "Bakire misin?" Hayır diye yanıtlarsa, çıkma teklif ederdi. Ebeveynler şikayet etmeye başladı ve Sorumlu Özel Ajanın onu azarlaması gerekti.

İşe alım için ülkenin her yerinde dolaşmaya başladım. Yakın bir süre içinde kontenjanın neredeyse dört katı kadar kişi buluyordum. Ülkedeki en verimli personel alma memuru bendim. Sorun şu ki fazla iyiydim. Beni bu görevden almazlardı. Herb'e artık bunu yapmak istemediğimi, FBI'a personel işleri için girmediğimi söylediğimde, beni medeni haklarda görevlendirmekle tehdit etti. Bu iş şüphelilere ve mahkumlara acımasızca davranmakla veya azınlıklara karşı ayrımcılık yapmakla suçlanan polis merkezlerini sorgulamayı içeriyordu. Bunun da Büro'daki en popüler iş olduğu söylenemezdi. Bunun nitelikli çalışmalarımı ödüllendirmek için berbat bir yol olduğunu düşündüm.

Ben de kendim için bir anlaşma yaptım. Kendini beğenmiş bir şekilde, Hoxie beni birincil yedeği olarak atarsa, Büro arabasını kullanmama izin verilirse ve yüksek lisans parası için Yasa Yaptırımı Yardım Dairesi'ne (LEAA) tavsiye yazılması halinde, büyük işe alım rakamlarını devam ettireceğimi söyledim. Bütün kariyerimi sahada geçirmek istemediğimi biliyordum, dolayısıyla yüksek lisans diplomasına ihtiyacım vardı.

Ofiste şimdiden bir nebze şüpheli gibiydim. Bu eğitimi isteyen herkes ateşli bir liberal olmalıydı. Akşamları ve hafta sonları Milwaukee'deki Wisconsin Üniversitesi'nde eğitim psikolojisi eğitimime başladığımda, tam tersi şekilde görülüyordum. Birçok öğretim üyesi, sınıflarındaki FBI ajanına şüpheyle bakıyordu ve psikolojinin büyük bir parçası olan, duyguların açıkça ifade edilmesi yaklaşımına karşı hiçbir zaman tahammülüm olmadı ("John, yanındaki arkadaşına kendini tanıtmanı ve John

Douglas'ın gerçekte nasıl biri olduğunu anlatmanı istiyorum.")

Bir derste, hepimiz bir çember oluşturmuştuk. O günlerde çemberler çok genişti. Yavaş yavaş kimsenin benimle konuşmadığını anladım. Sohbetin bir parçası olmaya çalışıyordum, ancak kimse bir şey söylemiyordu. Sonunda, "Sorun ne, millet?" diye sordum. Meğer ceketimden çıkıntı yapan metal saplı bir tarak varmış ve hepsi bunun bir anten olduğunu, sınıftaki konuşmaları kaydettiğimi ve "genel merkeze" ilettiğimi sanıyormuş. Bu insanların paranoyak kibirleri beni her geçen gün şaşırtıyordu.

1972 yılının Mayıs ayının başlarında, J. Edgar Hoover, Washington'daki evinde uykusundayken sessizce ölmüştü. Sabah erkenden genel merkezden tüm bölge ofislerine teletip mesajı gönderilmişti. Milwaukee'de, sorumlu özel ajan haberi bildirmek için hepimizi aramıştı. Hoover yetmişli yaşlarının sonlarında olmasına ve çok uzun yıllardır görev başında olmasına rağmen, kimse onun bir gün öleceğini düşünmemişti. Şimdi kral öldüğüne göre, hepimiz yerini alacak kralın nereden geleceğini merak ediyorduk. Savcı yardımcısı ve Nixon'a sadık olan L. Patrick Gray, direktör vekili olarak atandı. İlk başta kadın ajanlara olanak sağlamak gibi yaptığı yeniliklerle bir süreliğine popülerdi. Ancak yönetime olan bağlılığı Büro'nun ihtiyaçları ile çatışmaya başladığında, durumu kötüye gitmeye başladı.

Hoover'ın ölümünden birkaç hafta sonra Pam aradığında, Green Bay'de çalışıyordum. Rahibin düğünden birkaç gün önce bizimle görüşmek istediğini söyledi. Beni Katolik Kilisesi'ne geçirerek Kilise'de prim yapmayı düşündüğünden emindim. Ancak Pam, rahibin ona söylediklerine saygı duyacak ve itaat edecek şekilde yetiştirilmiş iyi bir Katolik'ti. Ve biliyordum ki olaysız bir şekilde teslim olmazsam, başımın etini yerdi.

St. Rita Kilisesi'ne birlikte gittik, fakat Pam rahibi tek başına görmek için benden önce içeri girdi. Bu bana Montana'da üniversitedeyken gittiğim karakolu hatırlattı, hikayelerimizin doğruluğunu kontrol etmek için hepimizi ayırmışlardı. Bir ko-

nuşma stratejisi planladıklarından emindim. Sonunda beni içeri çağırdıklarında, söylediğim ilk şey "Protestan çocuğu nasıl bir sürpriz bekliyor?" oldu.

Rahip gençti ve arkadaş canlısıydı, muhtemelen otuzlu yaşlarının başlarındaydı. "Sevgi nedir?" gibi genel sorular sordu. Profilini çıkarmaya, belirli bir doğru cevap olup olmadığını anlamaya çalıştım. Bu mülakatlar akademik yeterlilik testi gibiydi; hiçbir zaman tam anlamıyla hazırlanıp hazırlanmadığınıza emin olamazdınız.

Doğum kontrolü konusuna gelmiştik. Çocukların nasıl yetiştirileceği gibi şeylerden bahsedildi. Ona rahip olmanın – dini inançlarından ötürü bekar kalmanın ve kendi ailesini kurmamasının – nasıl hissettirdiğini sormaya başladım. Rahip iyi bir adama benziyordu, ancak Pam St. Rita'nın katı ve geleneksel bir kilise olduğunu ve belki de Katolik olmadığım için rahibin benim yanımda kendini rahat hissetmediğini söyledi. Sanırım "Nerede tanıştınız?" diye sorduğunda, havayı yumuşatmaya çalışıyordu.

Onunla konuştuğum ve yakınlaşmaya başladığım süre boyunca sorgulamalarda öğrendiğim gibi onu göz hapsine alıyordum. Pam'e bakmasını istemiyordum, çünkü Pam'in nasıl tepki verdiğini bilmiyordum. "Jim's Garage adında, üstsüz dans edilen bir striptiz kulübünde tanıştık. Pam orada dansçı olarak çalışıyordu ve oldukça iyiydi. Gerçi benim dikkatimi çeken asıl şey, göğüslerinin üzerindeki püsküllerle dans etmesi ve bunları zıt yönlere döndürmesiydi. Sözüme güvenin, görülmeye değer bir şeydi."

Pam ölümcül bir sessizliğe bürünmüş, bir şey söyleyip söylememesi gerektiğini bilmez haldeydi. Rahip ise can kulağıyla dinliyordu.

"Neyse Peder, bu püsküllerı inanılmaz bir hızla zıt yönlere sallıyordu ki aniden bir tanesi seyircilere doğru fırladı. Herkes birden yakalamaya çalıştı. Bense fırladım, yakaladım ve ona geri götürdüm ve işte şimdi buradayız."

Şaşkınlıktan ağzı açık kalmıştı. Tıpkı lisedeki uydurma kitap raporumda yaptığım gibi dağılıp gülmeye başlayana kadar adamı kendime inandırmıştım. "Tüm bunlar doğru değil demek istiyorsun, öyle mi?" diye sordu. Bu noktada Pam de gülmeye başlamıştı. İkimiz de başımızı iki yana salladık. Rahip rahatlamış mıydı hayal kırıklığına mı uğramıştı, emin değilim.

Sağdıcım Bob McGonigel'di. Düğün günü sabahı hava yağmurlu ve kasvetliydi, günün iyi bir şekilde geçmesi için can atıyordum. Bob'dan Pam'i aramasını ve benden haber alıp almadığını sormasını istedim. Elbette hayır dedi, Bob da önceki gece eve gelmediğimi ve son dakika korkmaya ve vazgeçmeye başlayabileceğimi anlattı. Geriye dönüp baktığımda mizah anlayışımın ne kadar kötü olduğuna inanamıyorum. Sonunda Bob gülmeye başladı ve bizi ele verdi, ancak Pam'den daha çok tepki alamamış olmam karşısında hayal kırıklığına uğramıştım. Sonradan bana tüm düzenlemeler konusunda çok telaşlı olduğunu, nemden dolayı kıvırcık saçının kıvrılmasından çok endişelendiğini ve damadın ortadan kaybolmasının küçük bir sorun olduğunu söylemişti.

O öğleden sonra kilisede yeminlerimizi ettikten ve rahip bizi karı koca ilan ettikten sonra, benimle ilgili söyleyecek kibar sözlerinin olmasına şaşırmıştım.

"John Douglas'la ilk defa geçtiğimiz gün tanıştım, kendi dini inançlarım konusunda nasıl hissettiğim hakkında derinlemesine düşünmemi sağladı."

Bu kadar derinlemesine düşünmesine yol açacak ne söylemiş olabilirim hiçbir fikrim yok. Bir dahaki sefer püskül hikayesini anlatacağım kişi Seattle'da Pam'in bana dua etmesi için çağırdığı papaz olmuştu. Onu da kendime inandırmıştım.

Poconos'ta kısa bir balayı yaptık. Kalp şeklinde bir küvet, ayna kaplı bir tavan ve tüm klas şeyler vardı. Daha sonra, ailemden düğüne gelebilen çok az kişi olduğu için Long Island'da ailemin bizim için düzenlediği partiye katıldık.

Evlendikten sonra Pam, Milwaukee'ye taşındı. Artık okulu bitirmiş ve öğretmen olmuştu. Yeni öğretmenlerin hepsinin şehirdeki en sıkıntılı okullarda çalışması gerekiyordu. İçlerinde bir ortaokul hepsinden kötüydü. Oradaki öğretmenler düzenli olarak itilip kakılıyor ve dövülüyordu. Daha evvel genç kadın öğretmenlere karşı birkaç tecavüz girişimi olmuştu. Ben de sonunda istihdam görevinden kurtulmuş ve reaktif ekipte uzun saatler çalışmaya başlamış, çoğunlukla banka soygunlarına yoğunlaşmıştım. İşimin doğasında var olan tehlikelere rağmen, daha çok Pam'in durumundan endişe duyuyordum. Benim en azından kendimi savunacak bir silahım vardı. Bir keresinde dört öğrenci Pam'i boş bir sınıfta sıkıştırmış, vücuduna dokunmuş ve saldırmıştı. Çığlık atıp kaçıp kurtulmayı başarmıştı, ancak ben çok öfkeliydim. Birkaç ajanı da yanıma alıp okula gidip onları fena halde benzetmek istiyordum.

O dönemlerde en yakın çalışma arkadaşım, benimle birlikte banka soygunu vakalarında çalışan Joe Del Campo isimli bir ajandı. Oakland Caddesi'nde, Wisconsin Üniversitesi, Milwaukee kampüsünün yakınındaki pastanede takılırdık. Dükkanın başında David ve Sarah isimli bir çift vardı. Joe ve ben çok geçmeden onlarla kaynaştık. Hatta bize oğulları gibi davranmaya başladılar.

Bazı sabahlar çok erken saatlerde orada olur, yanımızda silahlarımız, Goldbergler'in simitleri ve pideleri fırına koymasına yardımcı olurduk. Kahvaltımızı yapar, dışarı çıkar, bir kaçak yakalar, diğer vakalarda birkaç ipucu araştırır, sonrasında öğle yemeği için geri dönerdik. Joe ile Yahudi Toplum Merkezi'nde çalışıyorduk, Noel ve Hanukah zamanlarında Goldbergler'e üyelik satın almıştık. Sonunda diğer ajanlar da "Goldbergler'in yeri" dediğimiz bu yerde takılmaya başladılar ve burada özel sorumlu ajanların ve özel yardımcı ajanların katıldığı bir parti verdik.

Joe Del Campo zeki bir adamdı, birden çok dil biliyordu ve ateşli silahlarda mükemmeldi. Kahramanlığı, belki de karıştığım en tuhaf ve kafa karıştırıcı durumda temel bir rol oynamıştı.

Kış vakti bir gün Joe ve ben, Milwaukee polisinin rehin durumu olduğunu ilettiği telefonunu aldığımızda, ofiste bir kaçağı sorguluyorduk. Joe gece nöbetinde olduğundan tüm gece uyumamıştı, fakat faili bekletip olay yerine doğru yola koyulduk.

Olay yeri olan Tudor stili eski eve geldiğimizde, şüpheli Jacob Cohen'in Chicago'daki bir polis memurunu öldürmekle suçlanan bir kaçak olduğunu öğrendik. Şimdiyse yeni eğitilen FBI SWAT ekibi tarafından etrafı sarılı apartmanında onu yakalamaya çalışan FBI ajanı Richard Carr'ı vurmuştu. Manyak adam kıçına iki kurşun yiyerek SWAT (Özel Silahlar ve Taktikler) takımının çevresinden geçmişti. Kar küreyen küçük bir çocuğu almış ve evin içine girmişti. Şimdi üç tane – iki çocuk ve bir yetişkin – rehinesi vardı. En sonunda yetişkinin ve çocuklardan birinin gitmesine izin vermişti. Yaşının on ila on iki arasında olduğunu tahmin ettiğimiz küçük çocuğu bırakmıyordu.

Gelinen bu noktada herkes çok sinirliydi. Dondurucu bir soğuk vardı. Cohen küplere binmişti, adamın etrafının çevrilmiş olduğu gerçeği onu sakinleştirmiyordu. FBI ve Milwaukee polisi, durumun kötüleşmesine izin verdikleri için birbirine karşı öfkeliydi. SWAT ekibi de büyük ilk vakalarında adamı görüş açılarından kaçırdıkları için sinirlilerdi. FBI şimdi intikam peşindeydi, çünkü adam içlerinden birini vurmuştu. Chicago polisi ise gelip adamı yakalamak istedikleri ve herhangi biri şüpheliyi vuracaksa, bu hakka sahip olduğu mesajını yaymıştı.

Özel sorumlu ajan Herb Hoxie olay yerine gelmiş ve diğer herkesin yaptığı hataları örtbas etmek için bana kalırsa birkaç hata daha yapmıştı. Birincisi megafon kullanıyordu, bu da diktatör gibi görünmesine yol açıyordu. Özel bir telefon bağlantısı daha duyarlı bir hareket olabilirdi, artı olarak özel bir şekilde görüşme olanağını sağlardı. Daha sonra ikinci hatası olarak değerlendirdiğim hareketi yaptı: Rehin olarak çocuk yerine kendisini almasını önerdi.

Böylece FBI arabasının direksiyonunun başına Hoxie geçti. Araba garaj yoluna doğru giderken, polis arabanın etrafında bir halka oluşturdu. Bu sırada Del Campo, evin çatısından ona destek vermemi söyledi. Unutmayın, çatılar Tudor stili dik eğimli ve buzun etkisiyle kaygandı ve Joe tüm gece uyanıktı. Yanındaki tek silah, altı santimetrelik namlulu .357 magnumdu.

Cohen, kolları çocuğun başına sarılı, çocuğu vücuduna yakın bir pozisyonda tutarak evden çıktı. Milwaukee Polis Teşkilatı'ndan Dedektif Beasley, polis halkasının içinden çıkıp, "Jack, istediğin şey bizde var. Çocuğu bırak!" dedi. Del Campo ise hissettirmeden çatıda yaklaşmaya çalışıyordu. Polis onu gördü ve ne yapmaya çalıştığını anladı.

Suçlu ile rehine arabaya yaklaşıyordu. Her yerde buz ve kar vardı. Daha sonra çocuk buzda kaydı ve Cohen'in elinden kurtuldu. Del Campo çatının tepe noktasında yükseldi. Kısa namlu ile kurşunun yükselebileceğini düşünerek, suçlunun boynuna hedef aldı ve tek bir atış yaptı.

Doğrudan isabet ettirdi, inanılmaz bir atıştı. Suçlunun boynunun tam ortasına isabet etti. Cohen yere yığıldı, ancak kimse onun mu çocuğun mu vurulduğunu anlamadı.

Tam tamına üç saniye sonra, arabaya kurşunlar yağmaya başladı. Çapraz ateşte kalan Dedektif Beasley, aşil tendonundan vuruldu. Çocuk önüne yuvarlanan arabanın karşısında elleri ve dizleri üzerinde sürünerek ilerledi, çünkü Hoxie'ye uçan bir cam parçası isabet etmiş ve kontrolünü kaybetmesine neden olmuştu. Neyse ki çocuk ağır yaralanmamıştı.

Beklendiği gibi o akşamki yerel TV haberleri özel ajan Herbert Hoxie'yi acil odasından çıkarken, sedyede kulağından kan damlarken gösterdi. Hoxie'yi götürürlerken, basına demeçte bulunuyordu: "Aniden bir ateş sesi duydum, her tarafta kurşunlar uçuşuyordu. Vurulduğumu sandım, ama sanırım iyiyim ..." FBI, Tanrı ve klişeler...

Ancak bu kadar değildi. Yumruk kavgası başlamak üzereydi

ve polis, onların yerine ateş ettiği için Del Campo'ya neredeyse saldırmıştı. SWAT ekibi de durumdan memnun değildi, çünkü Del Campo kötü görünmelerine yol açmıştı. Şikayet etmek için özel yardımcı ajan Ed Best'e gitmişlerdi, ancak Ed Best, Del Campo'nun arkasında durmuş ve onların gelişmesine olanak tanıdıkları durumu kurtaran kişinin Joe olduğunu söylemişti.

Cohen otuz-kırk kez vurulmuştu, ancak ambulansla götürüldüğü sırada hâlâ yaşıyordu. Hastaneye geldiğinde yaşamını yitirmişti.

Mucizevi bir şekilde Özel Ajan Carr hayatta kaldı. Cohen'in kurşunu Carr'ın giydiği trençkota nüfuz etmiş, omzuna denk gelmiş, soluk borusundan sekerek akciğerine saplanmıştı. Carr o günden sonra kurşun delikli trençkotu saklamış ve gururla giymeye devam etmişti.

Del Campo ve ben durduramadığımız gülme krizlerimiz dışında bir süre boyunca müthiş bir ekip olmuştuk. Bir kez bir gay bara gitmiş, homoseksüel cinayet kaçağı vakasında muhbir edinmeye çalışmıştık. İçerisi çok karanlıktı ve gözlerimizin karanlığa alışması için zaman geçmesi gerekmişti. Aniden üzerimize çevrilmiş tüm gözlerin farkına vardık ve hangimizi istedikleri konusunda tartışmaya başladık. Daha sonra barın üzerindeki şu tabelayı gördük: "Sert Bir Adam Bulmak Zordur" ve kendimizi kaybettik, iki aptal gibi kahkahalara boğulduk.

Asla fazla sürmezdi. Bir keresinde bir huzur evinde tekerlekli sandalyedeki yaşlı bir adamla konuşurken dağılmıştık ve yine, kırklı yaşlarının ortasında, işletme sahibi şık bir adamla görüşme yaparken peruğu alnının ortasına doğru kaydığında da kendimizi tutamamıştık. Ne olduğu fark etmezdi. Durumda herhangi bir mizah varsa, Joe ve ben onu bulurduk. Kulağa ne kadar duyarsız gelse de bence faydalı bir kabiliyetti. Bilhassa zamanınızı çocukların yer aldığı cinayet yerlerine ve cesetlerin bırakıldığı yerlere bakarak geçirdiğinizde; yüzlerce, binlerce kurban ve aileleriyle konuştuğunuzda, bazı insanların diğer insanlara yapabileceği akıl almaz şeyleri gördüğünüzde, aptal şeylere gülmeniz sizin için daha iyi olacaktır.

Suçla mücadele alanına giren birçok adamdan farklı olarak ben hiçbir zaman tabanca delisi biri olmadım. Fakat Hava Kuvvetleri'nden beri iyi bir nişancıydım. Bir süreliğine SWAT ekibinde bulunmanın ilginç olabileceğini düşündüm. Her bölge ofisinde bir tane ekip vardı. Yarı zamanlı bir işti; ihtiyaç duyulduğunda beş ekip üyesi çağrılıyordu. Ekibe girmeyi başardım ve keskin nişancı olarak görevlendirildim. Keskin nişancı en uzağa gidiyor ve uzak mesafeden hedef almaya çalışıyordu. Takımdaki diğer herkesin güçlü askeri geçmişleri – Yeşil Bereliler, Rangers – vardı, bense pilotların eşlerine ve çocuklarına yüzme öğretmiştim. Takım lideri David Kohl sonunda Quantico'da asistan direktör yardımcısı oldu. Soruşturma Destek Birimi'nin başına geçmemi isteyen oydu.

Abartılı Jacob Cohen vakasına kıyasla bir nebze daha basit bir vakada bir adam banka soymuş, sonrasında da polisin hızlı kovalamacasından kaçıp bir depoya girerek barikat kurmuştu. Biz tam bu noktada çağrılmıştık. Deponun içinde tüm kıyafetlerini çıkarmış, daha sonra tekrar giymişti. Gerçek bir kaçık gibiydi. Daha sonra karısının olay yerine getirilmesini istedi. Kabul ettiler.

Sonraki yıllarda bu kişilik tipi hakkında daha derinlemesine araştırma yaptığımızda, bunu yapmamamız gerektiğini – böyle bir talebi kabul etmememiz gerektiğini anladık, çünkü genellikle görmek istedikleri kişi, onlara göre en başında probleme zemin hazırlayan kişi oluyordu. Bu yüzden böyle yaklaştığınızda o kişiyi büyük bir tehlikeye atmış ve bu kişiye cinayet-intihar için tuzak kurmuş oluyordunuz.

Neyse ki bu örnekte kadını deponun içine götürmediler, telefon aracılığı ile konuşturdular. Hakikaten de telefonu kapatır kapatmaz pompalı tüfekle kafasına ateş ederek intihar etti.

Hepimiz birkaç saattir yerimizi almış bekliyorduk ve aniden her şey sona erdi. Ancak her zaman için stresi o kadar hızlı bir şekilde üzerinizden atmanız mümkün değildir, bu da çoğunlukla çarpık bir mizaha yol açar. Çocuklardan biri, "Neden bunu yaptı

ki?" demişti. "Douglas zehir gibi bir nişancı. Onun yerine o da yapabilirdi."

Beş yıldan biraz daha uzun bir süre boyunca Milwaukee'deydim. Sonunda Pam ve ben Juneau Caddesi'ndeki apartmandan, Brown Deer Sokağı'ndaki sıra evlerden birine taşındık. Kuzey şehir sınırına yakın, ofisten uzaktık. Zamanımın çoğunu banka soygunları üzerinde çalışarak geçiriyor ve vakaları açıklığa kavuşturduğum için bir dizi övgü alıyordum. Kendimi en başarılı bulduğum şey birkaç suçu birbiriyle ilişkilendiren bir "imza" bulmamdı, bu daha sonra seri-cinayet analizimizin köşe taşı haline gelecek bir faktör olacaktı.

Dikkate değer tek hatamı, Jerry Hogan'dan sonra özel ajan olarak Herb Hoxie görev aldığında yapmıştım. İşin pek fazla avantajı yoktu, ancak Büro arabası veriliyordu ve Hogan yeni, zümrüt yeşili Ford'u ile övünüyordu. Bir gün soruşturma için arabaya ihtiyacım vardı ve hiçbir araba uygun değildi. Hogan da bir toplantı için dışarıdaydı, ben de sorumlu özel yardımcı ajan Arthur Fulton'a sorumlu özel ajanın arabasını kullanıp kullanamayacağımı sordum. İsteksiz bir şekilde kabul etti.

Bir baktım ki Jerry beni ofisine çağırıp arabasını kullandığım, kirlettiğim ve en kötüsü de lastiği patlak bir halde getirdiğim için bağırmaya başladı. Bunu fark etmemiştim bile. Jerry ile iyi anlaşıyorduk, bu yüzden bağırdığı süre boyunca gülmemi engelleyemedim. Görünüşe bakılırsa bu bir hataydı.

O günden sonra ekip denetmenim Ray Byrne, "John, Jerry Hogan'ın seni gerçekten sevdiğini biliyorsun, fakat sana bir ders vermesi gerekiyordu. Seni Kızılderili bölgesine atıyor," demişti.

Yaralı Diz katliamının yaşandığı ve Kızılderili hakları bilincinin ani bir şekilde arttığı zamanlardı. Kızılderili bölgelerinde, Detroit'in kenar mahallelerinde olduğu gibi bizden nefret ediyorlardı. Hükümet Kızılderililere korkunç bir şekilde muamele ediyordu. Green Bay'deki Menominee Bölgesi'ne ilk gittiğimde, bu insanların yaşamak zorunda oldukları sefalet, pislik ve

bakımsızlık karşısında gözlerime inanamamıştım. Kültürlerinin büyük bir kısmı ellerinden alınmıştı, hissiz ve uyuşuk görünüyorlardı. Büyük ölçüde içinde bulundukları içler acısı koşullar ve hükümetin geçmişte düşmanlık ve umursamazlık ile hareket etmesi sonucunda, birçok bölgede yüksek oranda alkol bağımlılığı, çocuk ve eş istismarı, saldırı ve cinayete rastlanıyordu. Ancak hükümete duyulan büyük güvensizlik yüzünden, bir FBI ajanının tanıklarla herhangi bir şekilde işbirliği kurması veya onlardan destek sağlaması neredeyse imkansızdı.

Kızılderili ilişkileri yerel bürosunun da hiçbir faydası yoktu. Düşmanla işbirliği yapıyorlarmış gibi görünür korkusuyla kurbanların aile üyeleri bile müdahil olmuyordu. Bazen bir cinayet haberi aldığınızda ve olay yerine gittiğinizde, ceset böceklenmiş bir şekilde günlerdir orada duruyor olurdu.

Kızılderili bölgesinde bir aydan fazla zaman geçirdim ve bu süre boyunca en az altı tane cinayet soruşturmasında görev aldım. Bu insanlara çok acıyordum, sürekli olarak keyifsiz ve üzgündüm ve oradan ayrılıp akşam eve gitme lüksüne sahiptim. Bu kadar çok şeyin üstesinden gelen bir grup insanı daha önce hiç görmemiştim. Menominee Bölgesi'nde geçirdiğim süre riskli olmakla birlikte, burada ilk kez cinayet yeri soruşturmasına odaklanmıştım, tatsız ancak mükemmel bir deneyimdi.

Tartışmasız Milwaukee'de geçirdiğim zaman zarfında başıma gelen en güzel şey, 1975 yılının Kasım ayında ilk çocuğumuz Erika'nın doğumuydu. Birkaç arkadaşımız, Sam ve Esther Ruskin ile yerel kulüpte Şükran Günü yemeğindeydik. Bu sırada Pam'in doğumu başladı. Ertesi gün Erika dünyaya geldi.

Uzun saatler boyunca banka soygunu vakalarında çalışıyor ve aynı zamanda yüksek lisansımı bitirmeye çalışıyordum. Bir bebek ise daha da az uyku anlamına geliyordu. Ancak söylemeye gerek yok ki zorluğun en büyük kısmını Pam üstlenmişti. Babalık sayesinde çok daha fazla aile odaklı bir sorumluluk duygusu hissetmeye başlamıştım, Erika'nın büyümesini izlemeye bayılıyordum.

Neyse ki henüz çocuk kaçırma ve çocuk cinayeti üzerine çalışmaya başlamamıştım. Bu alanda çalışıyor olsaydım, durup orada neler olduğu hakkında düşünseydim, babalığa bu kadar rahat bir şekilde uyum sağlayabilir miydim bilmiyorum. 1980 yılında bir sonraki çocuğumuz Lauren doğduğunda, çoktan bu soruşturmalarda çalışmaya başlamıştım.

Baba olmanın aynı zamanda daha başarılı olmaya çabalamam için beni motive ettiğini düşünüyorum. Yaptığım şeyi tüm kariyerim boyunca yapmak istemediğimi biliyordum. Jerry Hogan, başka bir şey için başvurmayı düşünmeden önce sahaya on yılımı vermemi tavsiye etmişti. Sorumlu özel yardımcı ajan ve en sonunda sorumlu özel ajan ataması için gerekli deneyime sahiptim, belki de en sonunda genel merkeze girebilirdim. Ancak çocukla birlikte, ofisten ofise taşınmak bir bölge ajanının hayatı için pek çekici görünmemişti.

Zaman geçtikçe, işle ilgili farklı bakış açıları geliştirmeye başladım. Keskin nişancı eğitimi ve SWAT ekibi çalışmaları cazibesini kaybetti. Geçmişim ve psikolojiye olan ilgim göz önüne alındığında – bu zamanlarda yüksek lisans derecemi almıştım – işin zorlayıcı kısmı, ateş etme aşamasına gelmeden önce durumu idare etmek gibi görünmeye başlamıştı. Sorumlu özel ajan, bana Quantico'da bulunan FBI Akademisi'ndeki sadece birkaç yıldır yürürlükte olan, iki haftalık rehine arabuluculuğu kursuna önerdi.

Burada, Howard Teten ve Pat Mullany gibi efsanevi ajanların gözetiminde, o zamanlar da davranış bilimi olarak bilinen alanı ilk kez keşfettim. Ve bu, kariyerimi değiştirdi.

5. BÖLÜM

Davranış Bilimi mi, DB mi?

Neredeyse beş yıl önceki yeni ajan eğitiminden beri Quantico'ya gitmemiştim. Quantico birçok yönden değişmişti. Mesela 1975 yılının ilkbaharında FBI Akademisi, Washington'ın güneyinde güzel ve inişli çıkışlı Virginia ormanlık alanlarına bir saatlik mesafede, ABD Deniz Piyade Üssü'nün bir kısmından oluşan bağımsız bir tesis haline gelmişti.

Ancak değişmeyen şeyler de vardı. Taktik birlikleri hâlâ tüm prestij ve statüyü elinde bulunduruyordu. İçlerinden Ateşli Silahlar Birimi başrolü oynuyordu. Birimin başında George Zeiss bulunuyordu. 1968 yılında Dr. Martin Luther King Jr. suikastından sonra Amerikan adaletiyle yüzleştirilmesi için James Earl Ray'i İngiltere'den geri getirmesi için görevlendirilen özel ajandı. Zeiss iri yarı bir adamdı, basit bir numarayla kelepçeleri elleriyle kırabiliyordu. Bir keresinde birkaç adam zinciri lehimlemiş ve Zeiss'ten her zaman yaptığı şeyi yapmasını istemişlerdi. Zinciri o kadar sert bükmüştü ki, bileğini kırmıştı ve bileğinin haftalar boyunca alçıda kalması gerekmişti.

Rehine arabuluculuğu dersi Davranış Bilimleri Birimi'nde yedi ile dokuz arası özel ajan eğitmeni tarafından veriliyordu. Psikoloji ve "sosyal bilimler", Hoover ve destekçileri tarafından saygı gören bir alan değildi. Dolayısıyla Hoover ölene kadar bu, arka planda gerçekleşen bir girişimdi.

Aslına bakılırsa o sıralarda genel olarak suçla mücadele dünyasında olduğu gibi, FBI'ın çoğunluğu, psikolojinin ve davranış

biliminin suç bilimine uygulanmasının işe yaramaz bir saçmalık olduğuna inanıyordu. Şüphesiz ben hiçbir zaman böyle düşünmedim, ancak bu alanda bilinen ve öğretilen şeylerin suçluları anlama ve yakalama işi ile gerçek bir bağlantısı olmadığını kabul etmek zorundayım. Bu birkaçımızın birkaç yıl sonra düzeltmeye çabalayacağımız bir durumdu. Davranış Bilimleri Birimi'ni operasyon şefi olarak devraldığımda, birimin ismini Araştırma Destek Birimi olarak değiştirdim. İnsanlar bana bunun nedenini sorduklarında onlara oldukça samimi bir şekilde DB'nin yaptığı şeyi değiştirmek istediğimi söylüyordum.

Rehine arabuluculuğu eğitimi aldığım sıralarda Birim Şefi Jack Pfaff yönetiminde olan DBB, iki güçlü ve anlayışlı kişiliğin, Howard Teten ve Patrick Mullany'nin boyunduruğu altındaydı. Teten bir doksan boyunda, ince çerçeveli gözlüklerinin ardında keskin bakışları olan bir adamdı. Eski bir deniz piyadesi olmasına rağmen uzun uzun düşünmeyi seven bir tipti – her zaman için tam anlamıyla asil, entelektüel bir profesör modelindeydi. San Leandro, Kaliforniya'da, San Francisco'nun yakınlarındaki Polis Merkezi'nde görevini yaptıktan sonra 1962 yılında Büro'ya girmişti. 1969 yılında Uygulamalı Kriminoloji isminde önemli bir ders vermeye başladı. Sanıyorum ki Hoover'ın ölümünden sonra bu ders Uygulamalı Suçlu Psikolojisi olarak bilinmeye başladı. Teten, Çılgın Bombacı vakasını çözen psikiyatrist Dr. James Brussel'a danışmak için 1972 yılında New York'a gitti. Dr. Brussel, profil tekniğini Teten'e bizzat öğretmeyi kabul etmişti.

Bu bilgi ile donatıldıktan sonra Teten'in yaklaşımının büyük atılımı, suç mahallindeki kanıtlara odaklanarak suçlu davranışı ve motivasyonları hakkında ne kadar bilgi edinilebileceği üzerineydi. Davranış bilimi ve suç araştırma analizlerinde bu zamana kadar yaptığımız her şey bunun üzerine kuruluydu.

Pat Mullany bana hep cüce bir cini hatırlatırdı. Bir yetmiş yedi boylarında, kıvrak zekalı, enerjik ve tombul bir tipti. 1972 yılında New York Bölge Ofisi'nden Quantico'ya psikoloji diplo-

ması ile gelmişti. Quantico'daki memuriyetinin sonlarına doğru, halka oldukça açık gerçekleşen rehine durumlarını başarılı bir şekilde yönetmesiyle tanınmıştı: Washington'da Hanefi Müslüman cemaati, B'nai B'rith genel merkezinin yönetimini ele geçirdiğinde ve Ohio'daki Warrensville Heights şehrinde, siyahi Vietnam askeri Cory Moore, polis merkezindeki komiser ve sekreterini rehin aldığında. Teten ve Mullany, çağdaş davranış biliminin ilk dalgasını temsil ediyorlardı. Farklı ve unutulmaz bir çift oldular.

DBB'deki diğer eğitimciler de rehine arabuluculuğu dersine katıldılar. Bu eğitimciler arasında Quantico'ya kısa bir süre önce gelmiş olan Dick Ault ve Robert Ressler yer alıyordu. Teten ve Mullany ilk dalgayı temsil ediyorsa, disiplini Amerika Birleşik Devletleri ve dünya genelinde polis teşkilatları için değerli hale getirecek şekilde ilerleten Ault ve Ressler de ikinci dalgayı oluşturuyordu. O zamanlar birbirimizi yalnızca öğretmen ve öğrenci olarak tanıyorduk. Kısa süre içerisinde Bob Ressler ve ben, en sonunda şu an yapmakta olduğumuz şeyin modern türünü oluşturan seri katil çalışmasında birlikte çalışacaktık.

Rehine arabuluculuğu dersinde aşağı yukarı elli kişi vardı. Ders bazı açılardan bilgilendirici olmaktan ziyade eğlenceliydi, fakat sahalardan uzak keyifli iki hafta anlamına da geliyordu. Derste rehin alan kişilerin üç temel tipini incelemiştik: Profesyonel suçlu, akıl hastası ve fanatik. Stockholm sendromu gibi, rehine durumlarından kaynaklanan önemli fenomenlerden bazılarını işlemiştik. 2 yıl önce 1973 yılında, Stockholm, İsveç'te acemice gerçekleştirilen bir banka soygunu, müşteriler ve banka çalışanları için acı verici bir rehine draması haline gelmişti. En sonunda rehineler, kendilerini esir alan kişiler ile özdeşleştirmeye başladılar ve onları esir alan kişileri polise karşı bilfiil desteklediler.

Aynı zamanda yakın zamanda çıkan Sidney Lumet yapımı *Köpeklerin Günü* filmini izlemiştik. Filmde Al Pacino, erkek

sevgilisinin cinsiyet değiştirme ameliyatını karşılamak için banka soyuyordu. Film, New York'taki gerçek bir rehine olayından uyarlanmıştı. FBI'ın Yüzbaşı Frank Bolz ve Dedektif Harvey Schlossberg'i NYPD'den (New York Polis Teşkilatı) davet etmesine yol açan sebepler bu vaka ve birbiri ardına gerçekleşen uzun müzakerelerdi. NYPD, New York'takilerin ulusal lider olarak kabul edildiği rehine arabuluculuğu alanında Akademi'yi desteklemek amacıyla getirilmişti.

Arabuluculuk ilkelerini çalıştık. Can kaybını minimumda tutmaya çalışmak gibi yönlendirici ilkelerin bazıları çok belli şeylerdi. Gerçek rehine durumlarının bant kayıtlarından yararlandık, ancak bu da yıllar sonra bir diğer eğitimci nesil gelene ve öğrenciler rol-oynama alıştırmaları – sınıfta pazarlık konusunda pratik kazanmaya yardımcı olabilecek en yakın şey – yapana kadar sürdü. Aynı zamanda bir nebze kafa karıştırıcıydı da, çünkü dersteki materyallerin çoğu suç psikolojisi derslerindendi ve birçoğu bizim derse uymuyordu. Örneğin, bize çocuk tacizcilerinin ve şehvet katillerinin fotoğraflarını verirler ve böyle bir kişiliğin rehinesi olması durumunda nasıl tepki vereceklerini tartışmamızı isterlerdi. Ateşli silah eğitimi yoktu, bu da Quantico'da hâlâ büyük bir şeydi.

Nihayetinde rehine arabuluculuğunda öğretmeye başladığımız şeylerin çoğunu sınıf ortamında diğer ajanlardan değil, alandaki zorluklar sonucu öğrendik. Daha önce bahsettiğim gibi, Pat Mullany'ye ün kazandıran vakalardan biri Cory Moore'du. Paranoid şizofreni tanısı konulan Moore, Warrensville Heights, Ohio komiser ve sekreterini yüzbaşının odasında rehin aldığında bir dizi kamusal talepte bulunmuştu. Bunlar arasında tüm beyazların derhal dünyayı terk etmesi yer alıyordu.

Pazarlık stratejisine göre, yardım etmeniz imkan dahilindeyse, taleplere boyun eğmek istemezsiniz. Ancak bazı talepler hiçbir koşul altında uygulanabilir değildir. Bu da kesinlikle bunlardan biriydi. Vaka tüm ülkede o kadar dikkat çekti ki, Amerika

Birleşik Devletleri başkanı Jimmy Carter, Moore ile konuşmayı ve durumun çözümlenmesine yardımcı olmayı önerdi. Bu istek Bay Carter'ın tarafında şüphesiz iyi niyetli ve dünya genelindeki zorlu anlaşmazlıkları giderme konusundaki istekliliğin bir göstergesi olsa da iyi bir arabuluculuk stratejisi değildi ve ben kendim idare ettiğim bir durumda bunun gerçekleşmesini asla istemezdim. Pat Mullany de istemezdi. En üstteki adamı önermenin yanı sıra, çaresiz ve alt tabakadan diğer insanları aynı şeyi denemeleri için teşvik etmedeki sakınca, manevra alanını kaybetmektir. Hep aracılar ile pazarlık yapmak istersiniz; bu, zaman kazanmanıza yardımcı olur ve tutamayacağınız sözler vermekten kaçınmanızı sağlar. Rehin alan kişiyi, karar mercii olarak gördüğü biri ile doğrudan temasa soktuğunuzda herkes köşeye sıkışır ve rehin alan kişinin taleplerine boyun eğmezseniz, işlerin aceleye gelmesini göze almış olursunuz. Ne kadar uzun konuşmalarını sağlarsanız, o kadar iyi.

1980'lerin başlarında Quantico'da rehine arabuluculuğu dersi verinceye kadar birkaç yıl önce St. Louis'te yapılmış, rahatsız edici bir videokaseti kullanıyorduk. En sonunda bunu kullanmayı bıraktık, çünkü kaset St. Louis Polis Teşkilatı'nı sinirlendirmişti. Kasette genç siyahi bir adam bir barı soyuyordu. Polis baskın yapıyor, adam içeride kapana kısılıyor, polis mekanın etrafını sarıyor, adam bir sürü kişiyi rehin alıyordu.

Polis, adamla konuşması için siyahi ve beyaz memur ekiplerini ayarlıyordu. Ancak kasetin gösterdiğine göre, memurlar adamla tarafsız bir düzeyde anlaşmaya çalışmak yerine, durumdan alakasız şeyler hakkında konuşmaya başlıyorlar ve onun seviyesine inmeye çalışıyorlardı. Hepsi aynı anda konuşuyor, sürekli olarak adamın sözünü kesiyor, ne söylediğini dinlemiyor ve durumdan kurtulmak için ne istediğini anlamaya çalışmıyorlardı.

Emniyet müdürü olay yerine geldiği anda – yine, bunun gerçekleşmesine asla izin vermezdim – kamera sallanmaya başlıyor ve müdür geldikten sonra talepleri "resmen" yok sayıyor, bunun

üzerine adam silahı başına tutup herkesin gözü önünde kafasına ateş ediyordu.

Bunu Pat Mullany'nin Cory Moore vakasını yönetmesi ile karşılaştırın. Belli ki Moore deliydi ve belli ki tüm beyaz insanlar gezegeni terk etmeyecekti. Ancak Mullany, şahsı dinleyerek Moore'un aslında ne istediğini ve neyin onu tatmin edeceğini kavrayabilmişti. Mullany, Moore'a görüşlerini herkese duyurabileceği bir basın toplantısı düzenlemeyi önerdi, Moore ise duygusuz bir şekilde rehineleri serbest bıraktı.

Quantico'daki dersler esnasında, ismim Davranış Bilimleri Birimi'nde yayılmıştı ve Pat Mullany, Dick Ault ve Bob Ressler ise beni Jack Pfaff'a önermişlerdi. Ayrılmadan önce birim amiri, mülakat için bodrum katındaki ofisine çağırmıştı. Pfaff hoş görünümlü, cana yakın bir adamdı. Esmer bir sigara tiryakisi olarak Victor Mature'a çok benziyordu. Bana eğitmenlerin benden etkilendiklerini ve FBI Ulusal Akademi programında danışman olarak Quantico'ya geri dönme fikrini değerlendirmemi söyledi. Tekliften dolayı gururum okşanmıştı ve bunu çok istediğimi söyledim.

Milwaukee'de ise hâlâ reaktif ekip ve SWAT takımındaydım, ancak zamanımın çoğunu ülke çapında dolaşıp işletme yöneticilerini adam kaçırma ve şantaj tehditleri ile nasıl başa çıkabilecekleri ve özellikle kırsal bölgelerdeki bankaların başına bela olan eşkıyalar ve silah soyguncu çeteleri üzerine banka memurlarını eğitmekle geçiriyordum.

Bu bilgili iş insanlarının bazılarının kişisel güvenlik konusundaki saflığı inanılmazdı. Programlarının, hatta tatil planlarının yerel gazetelerde ve şirket bültenlerinde yayınlanmasına izin veriyorlardı. Birçok vakada adam kaçıranlar ve şantajcılar için kolay hedeftiler. İş insanlarına, sekreterlerine ve astlarına aramaları ve bilgi isteklerini nasıl ele alacaklarını, gelen şantaj aramalarının gerçek olup olmadığını nasıl değerlendirecekleri-

ni öğretmeye çalıştım. Örneğin, bir yöneticinin karısının veya çocuğunun kaçırıldığı ve belirli bir miktardaki parayı şu veya bu yere bırakması gerektiğine dair bir telefon alması olağandışı bir durum değildi. Aslma bakılırsa, o eş veya çocuk tamamen güvende olabilir ve tüm o süre boyunca hiçbir tehlike altında olmayabilir. Ancak sözüm ona fırsatçı, o sırada aile üyesine herhangi bir nedenden dolayı ulaşılamayacağını biliyordur ve şayet suçlunun elinde bir veya iki tane kulağa mantıklı gelen bilgi varsa, paniklemiş yöneticiyi taleplerine razı olmasına ikna edebilir.

Aynı şekilde, memurların birtakım basit prosedürler tayin etmelerini sağlayarak, banka soygunlarının başarı oranını azaltabildik. En yaygın soygun tekniklerinden biri, sabah erkenden şube müdürü güne başlamak için bankaya geldiğinde, soyguncunun dışarıda beklemesidir. Soyguncu adamı yakalar, daha sonra durumdan haberdar olmayan diğer çalışanlar işe geldiğinde onlar da esir alınır. Bir bakmışsınız ki elinizde koca bir banka dolusu rehine ve büyük bir karışıklık var.

Bazı şubelerin ana bir prensip sistemi tayin etmesini sağladım. Sabah ilk kişi geldiğinde ve kimsenin olmadığını gördüğünde, diğerlerine her şeyin yolunda olduğunu bildirecek bir şey yapabilir – perdeyi ayarlamak, bitkinin yerini değiştirmek, belirli yerlerin ışığını yakmak, herhangi bir şey. İkinci kişi geldiğinde ortada bir işaret yoksa bu kişi içeri girmek yerine acil olarak polisi arayabilir.

Benzer şekilde, her bankanın güvenliğinin kilit noktası olan banka veznedarlarını da panik durumlarında birer ölü kahraman haline gelmeden nelere bakacakları ve ne yapacakları üzerine eğittik. Geniş kullanım alanına giren para paketlerinin nasıl doğru şekilde idare edileceğini açıkladık. Başarılı birkaç banka soyguncusuyla yaptığım görüşmelere dayanarak, banka veznedarlarına bu bir soygundur notunu onlara gösterildiği anda almalarını ve soyguncuya geri vermek yerine, "gergin bir biçimde" kabinde kendi taraflarındaki yere bırakmalarını, böylece değerli bir kanıtı muhafaza edeceklerini anlattım.

Görüşmelerimden soyguncuların bankaları soğukkanlı bir şekilde soymadıklarını biliyordum. Dolayısıyla şubeye madeni para karşılığında kağıt para almak gibi basit veya sıradan bir istekle gelen, daha önce hiç görmediğiniz insanları hatırlamak son derece kıymetli olabilir. Banka veznedarı araç plakasını veya herhangi bir kimlik bilgisini hızlıca not düşebilirse, sonradan gerçekleşen soygun hızlı bir şekilde çözülebilir.

Adli tabibin odasının etrafında cinayet masası dedektifleriyle takılmaya başladım. Hem herhangi bir adli tıp psikoloğu, hem de iyi birçok dedektif herhangi bir cinayet soruşturmasında tek başına büyük önem taşıyan delilin, kurbanın cesedi olduğunu söyler. Öğrenebildiğim kadar çok şey öğrenmek istiyordum. Büyük merakımın bir parçasının gençlik günlerimde veteriner olma ve vücudun yapı ve fonksiyonlarının yaşam ile ilişkisini anlama isteğimden kaynaklandığından emindim. Hem cinayet departmanı hem de adli tabibin ekibi ile çalışmaktan ne kadar keyif alsam da, ilgimi en çok çeken şey psikolojik tarafıydı: Katili harekete geçiren şey nedir? Belirli koşullar altında cinayet işlemesini sağlayan şey nedir?

Quantico'da geçirdiğim haftalarda tuhaf cinayet vakalarının bazılarını keşfettim, içlerinde en tuhaf olanı ise bana çok yakın bir mesafede gerçekleşmişti – 225 kilometre uzaktaydı. Ancak bu da yeterince yakın sayılırdı.

1950'lerde Edward Gein, Plainfield-Wisconsin'de 642 kişilik nüfuslu, çiftçilikle uğraşan bir topluluk içinde, her şeyden elini eteğini çekmiş bir şekilde yaşıyordu. Suçlu kariyerine sessiz sedasız, mezar hırsızı olarak başlamıştı. Özellikle cesetlerin derisi ile ilgileniyordu. Derileri soyuyor, bronzlaştırıyor ve vitrin mankenleri ile çeşitli ev eşyalarını bu derilerle süslemesinin yanı sıra, kendi vücudunun etrafını kaplıyordu. Bir noktada cinsiyet değiştirme ameliyatı olmayı düşünmüştü – 1950'li yılların orta batısında hâlâ devrim niteliğinde bir düşünce – fakat mümkün olmadığını görünce, bunu takip eden en iyi şeyi yapmaya karar

vermişti: Kendine gerçek kadınlardan kadın kıyafeti yapmak. Kimileri ölmüş olan, baskıcı annesi olmaya çalıştığı yönünde yorum yapıyordu. Bu vakanın tanıdık gelmeye başlamasının sebebi şu olabilir: *Psycho (Sapık)* romanında (bir Hitchcock filmi klasiği haline geldi) Robert Bloch ve *Kuzuların Sessizliği*'nde Thomas Harris, bu vakanın bazı detaylarından ilham almıştır. Harris, Quantico'daki sınıflarımızda otururken hikayeyi toparlamıştı.

Gein, fantezileri sonucu daha fazla ceset toplama ihtiyacı duymasaydı, büyük bir ihtimalle canavarca bir karanlık içinde yaşamaya devam ederdi. Seri katil çalışmamıza başladığımızda, bu kızışma neredeyse tüm vakalarda farkına vardığımız bir şey haline gelmişti. Gein orta yaşlı iki kadım öldürmekten suçlanıyordu ancak büyük olasılıkla daha fazla kadını öldürmüştü. 1958 yılının Ocak ayında akıl hastalığı dolayısıyla cezai ehliyetinin olmadığına karar verildi ve hayatının geri kalanını Waupun'daki Central Devlet Hastanesi'nde ve her zaman için örnek bir mahkum olduğu Mendota Ruh Sağlığı Kliniği'nde geçirdi. 1984 yılında Mendota geriatrik koğuşunda yetmiş yedi yaşındayken olaysız bir biçimde yaşammı kaybetti.

Alanda yerel dedektif veya özel ajan olarak böyle bir olayla pek de sık karşılaşılmadığını söylemeye gerek yok. Milwaukee'ye geri döndüğümde, vaka hakkında olabildiğince fazla şey öğrenmek istiyordum. Fakat savcı yardımcısının ofisine danıştığımda, vakadaki kayıtların akıl hastalığı boyutundan dolayı mühürlendiğini öğrendim.

Suçlara yönelik eğitimsel açıdan ilgisi olan bir FBI ajanı olduğumu söyleyerek, ofisin dosyaları bana göstermesini sağladım. Memurla gidip uçsuz bucaksız raflardaki kutuları almamızı ve kutuları açabilmek için mühür mumunu kırmak zorunda kalışımızı asla unutmayacağım. Kutuların içinde hemen o anda zihnime mühürlenen fotoğraflar gördüm: İpler ve kasnaklarla baş aşağı asılmış, bedeni göğüs kemiğinden vajinal bölgeye kadar yarılmış kafasız, çıplak kadın cesetleri... Diğer fotoğraflarda

masanın üzerinde, boş ve açık duran gözleri boşluğa bakan birkaç kafa vardı. Bu görüntüler üzerine düşünmek ne kadar dehşet verici olsa da, bu görüntülerin bunları yapan kişi hakkında neler söylediği ve bu bilginin, yakalanmasına nasıl yardımcı olabileceği üzerine düşünmeye başladım. O zamandan beri gerçekten bunun üzerine kafa yoruyorum.

1976 yılının Ekim ayının sonunda Quantico'daki 107. Ulusal Akademi toplantısının danışmanı olarak bulunacağım geçici memuriyet görevim için Milwaukee'den ayrıldım. Pam Milwaukee'de tek başına kalmak, ev işlerini yapmak ve bir yaşındaki Erika'ya bakmak, aynı zamanda öğretmenlik yapmaya devam etmek zorundaydı. İşimden dolayı birçok kez uzaklaşmam gerekmişti, ancak yıllardır ilk kez bu kadar uzağa gidiyordum. Korkarım ki Büro'dakilerin, ordudakilerin ve dışişlerindekilerin çoğu, geride kalan eşin üzerine yüklenen akıl almaz sorumluluğu hiç önemsemiyordu.

FBI Ulusal Akademi programı, ülke ve dünya çapındaki kıdemli ve başarılı emniyet görevlilerine yönelik on bir haftalık, zorlu bir programdı. Birçok durumda Akademi öğrencileri, FBI ajanları ile birlikte eğitiliyordu. Eğitim görenler gömleklerinin rengi sayesinde ayırt ediliyordu. FBI ajanları mavi gömlek giyerken UA öğrencileri kırmızı giyiyordu. Bunun yanı sıra UA öğrencileri daha iri ve daha deneyimliydi. Yeterlik kazanmak için yerel birlik komutanı tarafından tavsiye edilmeniz ve Quantico karargahı tarafından kabul almanız gerekiyordu. Ulusal Akademi, en güncel suçla mücadele ve teknikleri alanında uzman eğitimi sağlamasının yanı sıra, FBI'a yerel polis memurlarıyla kişisel olarak ilişki kurmasını olanaklı kılan geniş ve gayrı resmi bir çevre sağlamaktaydı. Kurulan bu kişisel ilişkilerin paha biçilemez bir kaynak olduğu tekrar tekrar görülmüştü. Ulusal Akademi programının başkanı, polisin sevdiği gerçek bir suçla mücadele kurumundan olan Jim Cotter'dı.

Danışman olarak elli erkekten oluşan bir bölüm öğrenciden –

Bölüm B – sorumluydum. Direktör Patrick Gray'in ve ardından Clarence Kelley'in politikaları Büro'yu Hoover'ın kısıtlamalarından biraz daha serbest bırakmaya başlasa da, Ulusal Akademi'ye henüz hiç kadın davet edilmemişti. Amerikalıların yanında İngiltere'den, Kanada'dan ve Mısır'dan gelenler vardı. Aynı yurtlarda kalıyordunuz ve sizden eğitmenden sosyal direktöre ve terapistten lidere kadar her şey olmanız bekleniyordu. Bu, Davranış Bilimi kadrosunun polisle nasıl etkileşim kurduğunu, Quantico'daki atmosferi sevip sevmediğini ve stresle nasıl başa çıktığını görmesini sağlıyordu.

Bunun gibi bir sürü şey vardı. Öğrenciler yetişkin yaşamlarında ilk defa ailelerinden uzak kalarak ve yatakhanelerde uyuyarak, odalarında alkol alamayarak, daha önce hiç tanışmadıkları insanlarla banyoyu paylaşarak, birçoğu yeni işe alım eğitiminden beri katlanması gerekmeyen fiziksel zorluklara iteklenerek birinci sınıf bir eğitim alıyorlardı, ancak bunun da bir bedeli vardı. Altıncı haftada polislerin çoğu kafayı yemeye başlamış, ele avuca sığmaz olmuşlardı.

Elbette bu durum rehberleri de olumsuz anlamda etkiliyordu. Her biri görevi farklı şekilde idare ediyordu. Hayatımdaki her şeyde olduğu gibi, hepimiz bunu tek parça halinde atlatacaksak, mizah anlayışına sahip olmamın iyi olacağına karar verdim. Bazı rehberler diğer yaklaşımları benimsediler. Bir tanesi çok katı ve gergindi, bölümler arası oynanan oyunlarda adamlarını fena paylıyordu. Üçüncü haftada bölümü o kadar öfkeliydi ki, adama bir bavul seti verdiler – bu hareketteki sembolik mesaj şuydu: "Defol git buradan!"

Bir diğer danışman, Fred olarak bahsedeceğim bir özel ajandı. Quantico'ya gelmeden önce hiç alkol problemi yaşamamıştı, ancak burada yaşadığı kesindi.

Danışmanların hepsinin, öğrencilerin depresif belirtilerine karşı dikkatli olmaları gerekiyordu. Aslında Fred kendisini unutmak için odasına kilitliyor, sigara ve içki içiyordu. Sokaklarda

katılaşan polislerle baş ederken, en güçlü olanın hayatta kalması ilkesi söz konusudur. Herhangi bir zayıflık belirtisi gösterirseniz, bittiniz demektir. Gerçekten iyi bir adam olan Fred çok hassas, anlayışlı ve saf biriydi, bu ekipte hiçbir şansı yoktu.

Prensip şuydu: Katta kadın bulunması yasaktır. Bir gece polislerden biri Fred'in yanına gelmiş ve "daha fazla dayanamıyorum," demişti. Bu, danışman olarak duymak isteyeceğiniz bir cümle değildir. Oda arkadaşının yatağında her gece farklı bir kadın vardı ve uyuyamıyordu. Bunun üzerine Fred adamla birlikte odaya gitti ve yarım düzine adamın, terli ellerindeki paralarla kapının dışında sıralarını beklediğini gördü. Fred küplere bindi, uzun saçlı sarışın kadının üzerindeki adamın odasına paldır küldür girdi, adamı yakaladı, kadından ayırdı ve kadının şişme bir oyuncak bebek olduğu ortaya çıktı.

Bir hafta sonra, gece yarısı başka bir polis Fred'in odasına gelmiş ve bunalımdaki oda arkadaşı Harry'nin pencereyi açıp atladığını söylemişti. İlk olarak, yurt binasındaki pencerelerin açılmaması gerekiyordu. Bu haber üzerine Fred koşarak odaya gitmiş, pencereden dışarı bakmış ve kanlar içindeki Harry'nin çimler üzerinde yattığını görmüştü. Fred merdivenlerden aşağıya, Harry'nin atladığı ve ödünü kopardığı yere doğru koşmuştu. Meğer kan gibi görünen şey, o gece yemekhaneden alman bir şişe ketçapmış! Mezuniyete doğru Fred'in saçları dökülmeye başlamıştı. Tıraş olmuyordu, bacağı uyuşuktu ve topallayarak yürüyordu. Nörolog klinik açıdan hiçbir problem görememişti. Bir yıl sonra bölge ofisine döndüğünde, tıbbi sakatlıktan dolayı işten çıkarılmıştı. Adama üzülmüştüm, fakat bir bakıma polisler suçlulara çok benziyordu: Herkese ne kadar güçlü olduğunuzu kanıtlamanız gerekiyordu.

Yumuşak başlı ve mizahi yaklaşımıma rağmen benim de etkilenmediğimi söylemek doğru olmazdı, ancak neyse ki çoğu, kampla ilgili şeylerdi. Bir seferinde grubum odamdaki bütün mobilyaları çıkarmıştı; birkaç seferde de klozet kapağımı baştan

başa selofanla kaplamışlardı. Bir şekilde stresinizi atmak zorundaydınız.

Beni çileden çıkardıkları zamanlar da oldu, kısa bir süreliğine de olsa uzaklaşmaya can atıyordum ve iyi polisler gibi onlar da bu anı tam olarak hissediyorlardı. Yeşil spor arabamı cüruf briketleri ile destekliyor, tekerlekler birkaç santim farkla yukarıda kalacak şekilde arabayı kaldırıyorlardı. Arabaya biniyor, motoru çalıştırıyor, debriyaja basıyor, vitesi ayarlıyor, boş yere gaza basıyor ve neden gidemediğimi anlayamıyordum. Arabadan iniyor, İngiliz mühendisliğine lanetler yağdırıyor; motor kapağını açıyor, tekerleklere vuruyor, yere doğru eğiliyor ve arabanın altına bakıyordum. Aniden fark ediyordum ki tüm otoparkta herkes arabasında, farlarını bana doğru çevirmiş, neşeli bir şekilde beni izliyor. Beni sevdiklerini iddia ettiklerinden, yeterince eğlendikten sonra arabayı tekrar yere indiriyorlardı.

Yabancı öğrenciler de paylarını alıyorlardı. Bu adamların çoğu boş bavullarla gelir, ordu çarşısına gider ve deli gibi alışveriş yapardı. Özellikle yüksek rütbeli Mısırlı bir albayı hatırlıyorum. Detroitli bir polise '*S.ktir* ne demek?' diye sormuştu. Ne büyük bir hata! Detroitli polis, kısmen doğru bir şekilde bunun çok farklı anlamlara gelen bir kelime olduğunu, duruma göre değişen kullanım alanları bulunduğunu, hemen hemen her duruma uygun bir sözcük olduğunu söylemişti.

Adam ordu çarşısına girdiğinde fotoğrafçılık reyonunu incelemiş, bir fotoğraf makinesini işaret edip kalın bir sesle, "S.ktir, şu kamerayı almak istiyorum," demişti.

Dehşete kapılan genç kadın tezgahtar, "Pardon?" diye şaşırmıştı.

"S.ktir, şu kamerayı almak istiyorum!"

Adamlardan birkaçı hızlıca yanına gidip, terimin birçok kullanımı olmasına karşın, kadınların ve çocukların yanındayken kullanılmadığını açıklamıştı.

Bir de Japon polis memuru görev duygusuyla diğer polislere

saygı gösterilen eğitmenleri karşılama protokolünü sormuştu. Onu koridorda gördüğüm her sefer bana gülümser, saygılı bir biçimde başıyla selam verir ve "S.ktir, Bay Douglas," diyerek beni karşılardı.

Durumu karmaşıklaştırmak yerine ben de başımla selam verir, gülümser ve "Sen de s.ktir," derdim.

Japonlar Ulusal Akademi'ye birini gönderdiklerinde, genellikle iki öğrenci gönderme konusunda ısrarcı olurlardı. Bir süre sonra anlaşıldığı kadarıyla içlerinden biri daha yüksek rütbeli bir memur olacak, diğeri ise kıdemli olan adamın ayakkabılarını parlatacak, yatağını toplayacak, odasını temizleyecek ve genel olarak uşağı gibi davranacak bir ast olurdu. Bir keresinde diğer öğrencilerin birkaçı Jim Cotter'a gitmiş ve yüksek rütbeli adamın, refakatçisini öldüresiye döverek düzenli olarak karate ve dövüş sporları çalıştığını söylemişti. Cotter yüksek rütbeli adamı kenara çekmiş, Akademi'deki her öğrencinin eşit olduğunu, bu gibi bir davranışı hoş görmeyeceklerini kesin bir şekilde ifade etmişti. Fakat bunun aşılması gereken kültürel bir engel olduğu açıktı.

Ulusal Akademi derslerine girdim ve anlatılanları dinledim. Aralık ayındaki dönem sonunda, hem Davranış Bilimleri hem de Eğitim Birimleri bana iş teklifinde bulundu. Eğitim Birimi şefi, daha fazla lisansüstü program için ödeme yapmayı teklif etti, ancak Davranış Bilimleri ile daha fazla ilgileneceğimi düşündüm.

Noel'den bir hafta önce Milwaukee'ye geri döndüm, Quantico'ya atanacağımdan o kadar emindim ki, Pam ile birlikte Quantico'daki FBI Akademisi'nin güneyinde yirmi dönümlük bir arsa satın aldık. Büro, 1977 yılının Ocak ayında insan gücü gerektiren bir çalışma olduğunu duyurdu, bu süre zarfında personel transferleri donabilirdi. Böylece yeni işim başladı; Virginia'daki bu arsa başıma kalmıştı ve peşin ödeme için babamdan borç almak zorundaydım. Hâlâ Büro'daki geleceğimin ne olacağı hakkında hiçbir fikrim yoktu.

Fakat birkaç hafta sonra genel merkezden Quantico'ya transfer edileceğim ve Davranış Bilimleri'ne atanacağıma dair tele-

fon aldığımda, Henry McCaslin isimli bir ajanla bir vaka üzerinde çalışıyordum.

Otuz iki yaşındayken, genel merkezdeki denetim kadrosuna atanan Pat Mullany'nin yerini alacaktım. Yüksek beklentileri karşılamak zorundaydım ve bu zorlu görevi iple çekiyordum. Tek endişem, ders vereceğim insanlardı. Sevdikleri danışmanları bile nasıl ağır bir şekilde eleştirdiklerini biliyordum. Onlara kendi işlerini öğretmeye çalışan eğitmenlere karşı ne kadar sert olabileceklerini hayal edebiliyordum. Doğru dansı yapmıştım, ama şarkıyı yeterince iyi biliyor muydum, buna emin değildim. Onlara davranış bilimini öğreteceksem, DB'yi olabildiğince saf dışı bırakmanın yolunu bulmalıydım. Ve benden on beş-yirmi yaş büyük emniyet müdürüne bir şeyler anlatmak istiyorsam, söylediklerimi destekleyecek kanıtlarım olmalıydı.

Beni yolculuğun bir sonraki aşamasına götüren şey bu korkuydu.

6. BÖLÜM

İşe Koyulmak

1977 yılının Haziran ayında birime katıldığımda, öncelikli olarak ders verecek dokuz özel ajan Davranış Bilimleri'ne atanmıştı. Hem FBI personeline hem de Ulusal Akademi öğrencilerine verilen ana ders, Uygulamalı Suç Psikolojisi dersiydi. Howard Teten, 1972'den beri verdiği dersi dedektiflerin ve suçları çözen diğer kişilerin en çok ilgilendikleri konuya odaklanarak oluşturmuştu: Suça iten sebep. Dersin amacı öğrencilere azılı suçluların neden o şekilde düşünüp davrandıkları hakkında fikir kazandırmaktı. Dersin popüler ve faydalı olmasının nedeni, temel olarak psikoloji disiplininin araştırmalarına ve öğretilerine dayalı olmasıydı. Dersin materyallerinin bir kısmı Teten'in bireysel deneyimlerine dayanıyordu, daha sonra diğer eğitmenlerin deneyimleriyle şekillenmeye başlamıştı. Ancak o zamanlarda organize, sistemli ve kapsamlı bir şekilde yürütülen araştırmalara hakim olarak konuşabilenler yalnızca akademisyenlerdi. Ve birçoğumuz bu çalışmaların ve bu profesyonel perspektifin, suçla mücadele ve suç tespiti alanında sınırlı bir uygulanabilirliğe sahip olduğunu fark etmeye başladık.

Akademide verilen diğer dersler arasında şunlar yer alıyordu: İşçi-işveren sorunları, polis birlikleri, toplum ilişkileri ve bağlantılı konulara değinen Güncel Polis Sorunları, giriş niteliğindeki karakteristik bir üniversite müfredatından oluşan Sosyoloji ve Psikoloji; ve ne yazık ki faydalı veya bilgilendirici olmak yerine eğlenceli olan Cinsel Suçlar. Bu ders, dersi veren kişiye bağlı olarak daha fazla veya daha az ciddiyetle işleniyordu. Eğitmenlerden biri trençkot giymiş, sekse düşkün yaşlı bir erkek

oyuncakla ders işlemişti. Başına doğru bastırdığınızda trençkot açılıyor ve aniden penis ortaya çıkıyordu. Aynı zamanda şimdi parafili olarak bilinmesine karşın o zamanlarda basitçe sapıklık olarak nitelendirilen çeşitli tiplerdeki insanların yüzlerce fotoğrafı gösterilirdi (transvestizm, çeşitli fetişler, teşhircilik, vb.) Bu resimler, sınıfta uygunsuz kahkahalara yol açardı. Röntgencilik yapan veya kadın kıyafetleri giymiş bir adama değindiğinizde, belirli bir fotoğraf yüzünden kıkırdamalar duyabilirdiniz. Ancak sadomazoşizm veya pedofili gibi aşırı uçlardan bahsedilirken hâlâ gülüyorsanız, o zaman sizde veya eğitmende veya her ikinizde de bir sorun var demektir. Roy Hazelwood ve Ken Lanning gelip de tecavüz ve çocukların cinsel istismarı gibi konuları ciddi ve profesyonel bir düzeyde ele alana kadar uzun yıllar ve uzun bir duyarlılaşma süreci geçmişti. Hazelwood emekli oldu, ancak hâlâ aktif olarak danışmanlık yapıyor. Lanning ise yakında emekli olacak. Bu iki adam, kendi alanlarında dünyanın önde gelen suçla mücadele uzmanları arasında yer alıyor.

Ancak "deliller böyle efendim" yaklaşımının hakim olduğu Hoover günlerinde, otorite konumundaki hiç kimse, şu anda profil çıkarma olarak bilinen yöntemi geçerli bir suç çözme aracı olarak kabul etmemiştir. Hatta *davranış bilimi* ifadesi bir tezat olarak kabul edilirdi ve bunun savunucuları da büyücülüğü veya medyumluğu destekliyormuş gibi düşünülürdü. Bu alana "merak saranlar" hiçbir kayıt tutmadan, gayri resmi olarak ilerlemeliydi. Teten ve Mullany kişilik profili çıkarmaya başladığında tüm bunlar sözlü olarak yapıldı, hiçbir şey kağıda geçirilmedi. İlk kural her zaman için şuydu: "Büro'yu utandırma." Ve hiçbir zaman sizin – veya sorumlu özel ajanınız – için kötü sonuçlar doğuracak bir şey yapmak istemezdiniz.

Teten'in önayak olması aracılığıyla ve New York'ta Dr. Brussel'den öğrendikleri temel alınarak, talep eden polis memurlarına bireysel olarak gayrı resmi bir şekilde danışmanlık verilmeye başlanmıştı, ancak ortada düzenli bir program olmamasının yanı

sıra bunun Davranış Bilimleri Birimi'nin yerine getirmesi gereken bir faaliyet olduğu kimsenin aklına gelmemişti. Normalde Ulusal Akademi kursu mezunu, zorlandığı bir vaka hakkında konuşmak için Teten veya Mullany'yi arayabilirdi.

İlk başvuranlardan biri, birden çok bıçak darbesi alarak öldürülen bir kadının vakasını çaresiz bir şekilde çözmeye çalışan Kaliforniyalı bir polis memuruydu. Cinayetin acımasızlığı dışında göze çarpan belirli bir şey olmamasının yanı sıra adli olarak ilerlenecek bir bulgu da yoktu. Memur elindeki verileri tanımladığında, Teten ona kurbanın kendi mahallesine bakmaya başlamasını önerdi – mahallede yirmili yaşlarına yaklaşmış, nispeten yapılı, alımsız, yalnız birine bakmalıydı, bu kişi fevri bir şekilde kadını öldürmüş ve şimdi de ortaya çıkmasından dolayı muazzam bir suç ve korku ile savaşıyor olabilirdi. Teten evine gittiğinde ve adam kapıya çıktığında sadece orada durmasını, gözlerini dikip ona bakmasını ve "Neden burada olduğumu biliyorsun," demesini önerdi. Bu adamdan bir itiraf almak zor olmamalıydı.

İki gün sonra memur geri aradı ve sistematik olarak mahalledeki kapıları çalmaya başladıklarını bildirdi. Evlerin birinde Teten'in "profiline" uyan bir çocuk kapıyı açtığında, polis ezberlediği cümleyi söylemiş, genç adam da pat diye "Tamam, beni yakaladın," demişti.

O zamanlarda Teten'in yaptığı şey şapkadan tavşan çıkarmak gibi görünse de, tarif ettiği kişi ve durumun ardında bir mantık vardı. Ve yıllar içinde Pat Mullany ile kendisinin boş zamanlarında ilgilendikleri bu mantığı daha titiz bir şekilde şiddet suçlarına karşı mücadelede önemli bir silah haline getireceklerdi.

Belirli bir alandaki gelişmelerde sıklıkla görüldüğü gibi, bu da büyük oranda şans eseri meydana gelmişti. Bu vakadaki mutlu tesadüf, Davranış Bilimleri Birimi eğitmeni olarak ne yaptığımı tam anlamıyla bilmiyor olmam ve ilk elden bilgi alabilmek adına bir yola ihtiyaç duymamdı.

Quantico'ya gelmeden önce Mullany ayrılmak üzereydi, Te-

ten ise rehber rolündeydi. Dolayısıyla beni yetiştirme görevi yaş ve kıdem açısından bana en yakın olan iki adama (Dick Ault ve Bob Ressler) düştü. Dick benden yaklaşık altı yaş, Bob ise sekiz yaş daha büyüktü. Her ikisi de Büro'ya katılmadan önce orduda polis işleri yapmıştı. Uygulamalı Suç Psikolojisi dersi, Ulusal Akademi kursunun on bir hafta boyunca kırk saat süren derslerinden oluşuyordu. Dolayısıyla yeni gelen bir adamı en etkili şekilde yetiştirmenin yolu "Yol Okulu"ydu. Yol okulunda Quantico'daki eğitmenler, Amerika'daki yerel polis teşkilatlarına ve akademilere aynı dersleri hızlandırılmış bir şekilde anlatırdı. O dönemde bu oldukça popülerdi ve büyük oranda amirlerden ve Ulusal Akademi derslerini tamamlamış kıdemli kişilerden oluşan bir grup, hizmetimizi almak için bekleme listesinde yer alıyordu. Bu okullara deneyimli bir öğretmenle gitmek ve iki hafta boyunca performanslarını izlemek, ne yapmanız gerektiğini hızlıca öğrenmenize yardımcı oluyordu. Ben de Bob ile birlikte seyahat etmeye başladım.

Yol okullarında standart bir süreç vardı. Pazar günü evden ayrılır, pazartesi sabahından cuma öğle vaktine kadar bir teşkilatta veya akademide ders verir, daha sonra bir diğer okula geçer ve tekrar aynısını yapardın. Bir süre sonra kendinizi Shane veya Lone Ranger gibi hissetmeye başlardınız – kasabaya gider, yerel halka yardım etmek amacıyla üzerinize düşeni yapar, işiniz bittiğinde de sessizce geri dönerdiniz. Bazen onlara bizi hatırlatacak bir sihirli değnek bırakmak isterdim.

En başından beri dersleri "kulaktan dolma bilgiler" ile işlemekten rahatsızdım. Eğitmenlerin çoğu – başta ben olmak üzere – öğrettikleri vakaların büyük çoğunluğunda doğrudan bir deneyime sahip değildi. Bu açıdan dersler üniversitedeki kriminoloji dersi gibiydi. Çoğunlukla bu derslerin öğretim üyeleri, anlattığı şeyleri hiçbir zaman sokaklarda deneyimlememiştir. Dersin büyük bir kısmı, vakalar üzerinde çalışan memur kimse başlangıçta onun tarafından anlatılan "savaş öyküleri" haline dönüşmüş,

zaman içinde olayların gerçek olaylarla ilişkisi kalmayacak kadar abartılmıştı. Ben başlamadan önce durum öyle bir noktaya gelmişti ki, eğitmen sınıfta o vaka üzerinde bizzat çalışmış bir öğrenci ile çelişen açıklamalar yapabiliyordu. Bunun en kötü tarafı da eğitmenin daima savunduğu iddiadan vazgeçmesi, ancak orada bulunmuş kişiye rağmen haklı olduğunda ısrar etmesiydi. Bu türde bir teknik ve tutum, kişisel olsun ya da olmasın, sınıfın söylediğiniz her şeye olan güvenini kaybetmesine yol açıyordu.

Yaşadığım diğer problem ise otuz iki yaşımı henüz doldurmuş olmam ve yaşımdan daha da genç görünüyor olmamdı. Deneyimli polislere ders vermem gerekiyordu ve çoğu benden on-on beş yaş büyüktü. Nasıl otoriter bir etki bırakacaktım ya da onlara nasıl bir şeyler öğretecektim? Cinayet soruşturmalarında doğrudan deneyimlediğim şeylerin çoğunu Detroit ve Milwaukee'deki tecrübeli cinayet masası polislerinin kanatları altında edinmiştim. Şimdi gelmiş, bu insanlara işlerini nasıl yapacaklarını anlatacaktım. Bu yüzden bu adamların karşısına çıkmadan önce anlatacaklarıma hakim olmalıydım ve bilmediğim ne varsa bir an önce öğrenmeliydim.

Bu konuda akıllı davrandım. Derse başlamadan önce, o gün sınıfta tartışmayı planladığım vakalarla veya suçlularla doğrudan tecrübesi olan biri olup olmadığını sorardım. Örneğin, Charles Manson'ı ele alacaksam, soracağım ilk şey şu olurdu: "Los Angeles Polis Teşkilatı'ndan kimse var mı? Bu vaka üzerinde çalışmış biri var mı?" Eğer biri çıkarsa, ondan bize vaka hakkındaki tüm detayları vermesini isterdim. Bu şekilde o vakada gerçekten bulunmuş biriyle çelişecek bir şey söylemediğimden emin olurdum.

Fakat yine de yerel ofisten yeni çıkmış otuz iki yaşında bir adam olsanız da, Quantico'da ders verdiğinizde veya ders vermek için Quantico'dan geldiğinizde, FBI Akademisi'nin ve akademinin tüm etkileyici kaynaklarının yetki gücü ile konuşursunuz. Polisler ders aralarında veya yol okulu sırasında sürekli

yanıma gelirler, akşamları otel odamı ararlar, aktif vakalarında onlara önerilerde bulunmamı isterlerdi. "Hey John, elimde böyle bir vaka var, senin geçen gün anlattığın vakaya benziyor biraz. Bu konuda ne düşünüyorsun?" Bu durum asla sona ermiyordu. Yaptığım şey üzerinde yetki kazanmaya ihtiyacım vardı; Büro'dan yetki almaya değil, kişisel yetkiye ihtiyacım vardı.

Dinleyebileceğiniz pek çok şarkı, içebileceğiniz çok sayıda margarita, odanızda takılıp televizyon izleyebileceğiniz çok fazla zamanınız olduğunu fark ettiğiniz bir noktaya ulaşıyorsunuz – en azından benim için öyle oldu. Bu nokta benim için 1978 başlarında Kaliforniya'dayken bir otelde kokteyl içerken geldi. Bob Ressler ile birlikte Sacramento'daki bir okulda çalışıyorduk. Ertesi gün dönüş yolunda derslerde anlattığımız birçok adamın hâlâ dışarıda olduğu ve birçoğunun da hayatlarının sonuna kadar hapiste olacağını söyledim. Onlarla konuşmaya çalışmalı; yaptıkları şeyleri neden yaptıklarını sormalı ve *onların* gözlerinden olanları anlamaya çalışmalıydık. Yapabileceğimiz tek şey denemekti. İşe yaramazsa kaybedeceğimiz bir şey olmazdı.

Uzun süredir, hevesli çaylak olarak tanınıyordum, bu da Bob'ın fikrini değiştirmeye yaramadı. Ancak çılgın fikrimi desteklemeyi kabul etti. "Af dilemek izin istemekten iyidir," mottosuna sahipti ve bu söz kesinlikle bu duruma uyuyordu. Genel merkezden izin istersek onaylamayacaklarını biliyorduk. Bununla kalmayıp bundan sonra yapmaya çalıştığımız her şey mercek altına alınacaktı. Herhangi bir bürokraside, benim gibi hevesli çaylakları dikkatle izlemek bir zorunluluktur.

Kaliforniya'da tuhaf ve şaşırtıcı suçlar her zaman için yaygındı, bu yüzden başlangıç için güzel bir yer gibi görünmüştü. John Conway, San Francisco'nun kuzeyinde San Rafael'deki FBI bölge ofisine atanmış bir özel ajandı. Quantico'daki bir dersine Bob girmişti, Kaliforniya eyalet ceza infaz sistemi ile çok iyi ilişkileri vardı ve arabulucu ajan olarak hareket ederek bizim için birtakım düzenlemelerde bulunmayı kabul etmişti. Güven-

diğimiz ve bize güvenen birine ihtiyacımız vardı, çünkü bu küçük proje elimizde patlarsa suçlanacağımızı biliyorduk.

Peşinden gitmeye karar verdiğimiz ilk suçlu Ed Kemper'dı. Ed Kemper o dönemlerde San Francisco ve Sacramento ortasındaki Vacaville'deki Kaliforniya Eyaleti Tıp Merkezi'ndeydi. Onunla birebir hiçbir bağlantı kurmadan vakasını Ulusal Akademi'de anlatıyorduk, dolayısıyla başlamak için uygun bir vaka gibi görünüyordu. Bizi görmeyi veya bizimle konuşmayı kabul edip etmeyeceği ise belirsizdi.

Bu vakanın olguları detaylı olarak hazırlanmıştı. Edmund Emil Kemper III, 18 Aralık 1948'de Burbank, Kaliforniya'da dünyaya gelmişti. Annesi Clarnell ve Babası Ed junior'ın sürekli kavga ettiği ve en sonunda ayrıldığı, işlevsel olmayan bir ailede iki küçük kız kardeş ile birlikte büyümüştü. Ed, iki aile kedisini parçalaması ve büyük kız kardeşi Susan ile ölüm ritüeli oyunları oynaması gibi bir dizi "tuhaf" davranış sergiledikten sonra, annesi onu ayrıldığı kocasına göndermişti. Ed oradan kaçıp annesine geri döndüğünde, Sierra'nın eteklerindeki uzak Kaliforniya çiftliğinde babaanne ve dedesinin yanma gönderilmişti. Burada çok sıkılmış ve yalnız kalmıştı. Ailesi ile olan bütün ilişkisi kesilmiş, okulunun tanıdık çevresinin ona bir parça sağladığı rahatlıktan da mahrum kalmıştı. Ve buradayken, 1963 yılının Ağustos ayında bir öğleden sonra on dört yaşında uzun boylu, iri yarı ve hantal çocuk, babaannesi Maude'yi .22 kalibrelik bir tüfek ile vurmuş, ardından mutfak bıçağı ile kadını defalarca bıçaklamıştı. Daha çok sevdiği dedesine tarlada eşlik etmek yerine, evde kalıp ev işlerinde yardımcı olması konusunda ısrar etmişti. Bu yaptığını dede Ed'in onaylamayacağını düşündüğünden, yaşlı adam eve döndüğünde onu da vurmuş, cesedi bahçede bırakmıştı. Sonradan polis sorgusu sırasında omuz silkerek "Babaannemi vurmanın nasıl bir his olduğunu merak ettim," demişti.

Çifte cinayetin nedensiz olması dolayısıyla Ed "kişilik özelliği bozukluğu, pasif agresif tip" tanısı aldı ve cezai ehliyeti

olmadığından dolayı Atascadero Eyalet Hastanesi'ne yatırıldı. 1969'da psikiyatristlerin itirazlarına rağmen yirmi bir yaşında çıkmasına izin verilmiş, üçüncü kocasını terk eden ve Santa Cruz'da yeni açılan Kaliforniya Üniversitesi'nde sekreter olarak çalışan annesinin gözetimine verilmişti. Ed Camper şimdi iki metre boyunda ve yaklaşık yüz otuz beş kiloydu.

İki yıl boyunca tuhaf işler yapmış, arabasıyla sokakları ve otoyolları gezmiş, genç kadın otostopçuları arabasma almayı âdet edinmişti. Santa Cruz ve çevresi, Kaliforniya'daki güzel kız öğrencileri çeken bir mıknatıs gibiydi ve Kemper gençliğinde çok fazla şey kaçırmıştı. Karayolu Devriyesi'ni reddetmesine karşın, Devlet Karayolu Departmanı'nda işe girmişti.

7 Mayıs 1972 tarihinde Fresno Devlet Üniversitesi'nden gelen oda arkadaşları olan Mary Ann Pesce ve Anita Luchessa'yı arabasına almıştı. Onları ıssız bir yere götürmüş, iki genç kadını da bıçaklayarak öldürmüş, sonrasında ise cesetlerini annesinin evine götürmüş, polaroid fotoğraflarını çekmiş, cesetleri parçalara ayırmış ve çeşitli organları ile oynamıştı. Daha sonra cesetlerden geriye kalanları plastik poşetlere koymuş, Santa Cruz dağlarına gömmüş, kafalarını da yol kenarındaki derin vadiye atmıştı.

Kemper 14 Eylül'de on beş yaşındaki lise öğrencisi Aiko Koo'yu arabasma almış, onu boğmuş, kızın cesedine tecavüz etmiş, sonrasında ise parçalarına ayırmak için eve götürmüştü. Ertesi sabah ruh sağlığının izlenmesi ve değerlendirilmesi için devlet psikiyatristleri ile yaptığı periyodik muayenelerden birine gittiğinde, Koo'nun kafası arabasının bagajında duruyordu. Bununla birlikte görüşme iyi geçmiş, psikiyatristler artık kendisine veya başkalarına yönelik bir tehdit oluşturmadığını belirtmiş, gençliğine ilişkin kayıtların mühürlenmesini önermişti. Kemper bu sembolik rolden zevk almıştı. Bu durum sistemi küçümsediğini ve aynı zamanda sistemden üstün olduğunu gösteriyordu. Dağlara geri döndü ve Koo'nun cesedinin parçalarını Boulder deresinin kenarına gömdü.

(Kemper'ın aktif olduğu dönemlerde, Santa Cruz dünyanın seri cinayet merkezi olduğu nahoş unvanıyla övünebilirdi. Parlak ve yakışıklı bir adam olan Herbert Mullin paranoid şizofreni tanısı almıştı. İddia ettiğine göre, çevrenin korunmasına yardımcı olması için onu yönlendiren sesler yüzünden hem kadınları hem erkekleri öldürüyordu. Benzer bir şekilde yirmi dört yaşında olan, kimseyle görüşmeyen, şehrin dışındaki ormanlık alanda tek başına yaşayan araba tamircisi John Linley Frazier, doğaya zarar verenlere uyarı amacıyla bir evi yakmış ve altı kişilik bir aileyi öldürmüştü. Ailenin Rolls Royce marka arabasının sileceğinin altına "Materyalizm sona ermeli veya insanlık durmalı," yazan bir not bırakmıştı. Her hafta başka bir yasadışı hareket gerçekleşiyor gibiydi.)

9 Ocak 1973'te Kemper, Santa Cruz'da öğrenci olan Cindy Schall'i almış, silah zoruyla arabasının bagajına sokmuş, ardından kızı vurmuştu. Daha önceden yaptığı gibi cesedi annesinin evine taşımış, kendi yatağında cesetle cinsel ilişkiye girmiş, küvette cesedi parçalarına ayırmış, kalıntıları plastik poşete koymuş ve Carmel'deki uçurumdan okyanusa fırlatmıştı. Bu seferki yeni metodu Schall'in kafasını arka bahçeye, yüzü annesinin yatak odasına bakacak şekilde gömmekti. Çünkü annesi daima insanların "onu örnek almalarını" istemişti.

Şimdiye dek Santa Cruz, "Öğrenci Katilinin" estirdiği terörün etkisi altındaydı. Genç kadınlar, özellikle üniversite çevresinin sözüm ona güvenli sınırları dışında olan insanlar, yabancıların onları bir yere götürme teklifini kabul etmemeleri yönünde uyarılmıştı. Ancak Kemper'ın annesi üniversitede çalışıyordu, bu yüzden de arabasının üzerinde üniversitenin çıkartması vardı.

Bir aydan kısa bir süre sonra Kemper, Temper Rosalind Thorpe ve Alice Liu'yu arabasına aldı. İkisini de vurup bagajında saklamıştı. Kızları eve götürdüğünde ikisine de önceki kurbanlarına yaptığı şeyleri yapmıştı. Yaralı bedenlerini San Francisco yanındaki Eden Kanyonu'na atmıştı. Bir hafta sonra cesetler bulunmuştu.

Öldürme dürtüsü onun için bile endişe verici bir hızda artıyordu. Sokaktaki herkesi vurmayı düşünmüş, en sonunda bu kararından vazgeçmişti. Daha iyi bir fikri vardı – en başından beri ne yapmak istediğini fark etmişti. Paskalya Bayramı'nın olduğu hafta sonu, annesi yatağında uyuduğu sırada Kemper annesinin odasına girmiş, annesini öldürene kadar çatal ağızlı bir çekiçle tekrar tekrar saldırmıştı. Daha sonra kafasını kesmiş, kafasız cesedine tecavüz etmişti. Son ilham verici dokunuşu olarak gırtlağını kesip çıkarmış, çöp öğütücüye atmıştı. Daha sonra polise şöyle demişti: "Uzun yıllar boyunca beni azarladığı ve bana bağırdığı için bunu yapmamın uygun olduğunu düşündüm."

Çöp öğütücüyü çalıştırdığında öğütücü tıkanmış ve gırtlağı ona geri fırlatmıştı. "Öldüğünde bile hâlâ dırdır ediyordu. Onu susturamadım!"

Ardından annesinin arkadaşı Sally Hallett'i aradı, "sürpriz" bir akşam yemeği için kadını davet etti. Geldiğinde kadını sopayla dövdü ve boğdu, başını kesti ve kadının cesedini yatağının üzerinde bırakarak annesinin yatağına uyumaya gitti. Pazar günü Paskalya sabahında arabasıyla yola çıktı ve amaçsızca doğuya doğru gitmeye başladı. Çok ünlü biri olmayı bekleyerek radyo dinlemeye devam etti.

Pueblo, Colorado'nun dışındaydı ve uykusuzluk yüzünden sersemlemiş ve bitkin düşmüştü. Görkemli davranışının hiçbir etkisi olmayışından dolayı hayal kırıklığına uğramıştı. Yol kenarındaki telefon kulübesinde durmuş, Santa Cruz Polis Teşkilatı'nı aramış, telefondaki polisleri doğruyu söylediğine inandırmak için tekrar tekrar çabaladıktan sonra cinayetleri itiraf etmiş ve Öğrenci Katili'nin kendisi olduğunu söylemişti. Yerel polis onu almaya gelinceye kadar sabırla beklemişti.

Kemper sekiz tane birinci dereceden adam öldürme suçu ile mahkum edildi. Uygun cezanın ne olduğunu düşündüğü sorulduğunda, "İşkenceyle ölüm," diye yanıtlamıştı.

John Conway hapishane yetkilileri ile önceden görüşüp ayar-

lamalar yapmış olsa da, oraya vardığımızda mahkumlarla "habersiz" görüşmeyi talep etmenin en iyisi olduğuna karar vermiştim. Bu durumda mahkumların işbirliği yapıp yapmayacağından emin olmadan oraya gitmemiz gerekecekti, ancak bana göre en iyisi buydu. Hapishanede hiçbir şey sır olarak kalmaz, eğer bir mahkumun FBI'la ilişkisi olduğu veya FBI ile konuştuğu duyulursa, bu kişi muhbir olarak görülürdü. Eğer habersiz bir şekilde gelirsek, hapishane halkı soruşturmanın ne olduğunu bilmeyecekti ve önceden herhangi biriyle anlaşma yapmadığımız belli olacaktı. Ed Kemper bizimle konuşmayı kolaylıkla kabul ettiğinde şaşırmıştım. Anlaşılan uzun zamandır kimse ona işlediği suçlar hakkında sorular sormamıştı ve o da bizim ne yaptığımızı merak ediyordu.

Bir federal kanun gücü ajanı için bile yüksek güvenlikli cezaevine gitmek tüyler ürpertici bir deneyimdi. İlk yapman gereken şey tabancanı teslim etmekti. Besbelli cezaevlerinde herhangi bir silah bulunmasını istemiyorlardı. İkinci zorunluluk rehine alınma durumunda hapishane sistemini sorumlu tutmadığına ve böyle bir olasılık durumunda hapishanenin herhangi bir sorumluluğu olmayacağına dair bir feragatname imzalamaktı. Bu formaliteler yerine getirilirken Bob Ressler, John Conway ve ben, Ed Kemper'ı beklemek için masaların ve sandalyelerin olduğu bir odaya götürülmüştük.

Onu getirdiklerinde beni şaşırtan ilk şey adamın cüssesi oldu. Uzun boylu olduğunu ve vücut ölçüleri yüzünden okulda ve mahallede dışlandığını biliyordum, fakat yakından bakıldığında devasa bir adamdı. Herhangi birimizi kolaylıkla ikiye ayırabilirdi. Uzun, siyah saçları ve bıyıkları vardı ve iri boğazını belirgin şekilde açıkta bırakan açık bir iş gömleği ve beyaz bir tişört giymişti.

Kemper'ın zeki bir adam olduğu çok geçmeden belli olmuştu. Hapishane kayıtlarına göre IQ'su 145'ti ve onunla geçirdiğimiz saatlerde Bob ve ben, bizden çok daha zeki olmasından

endişe duyuyorduk. Oturup hayatı ve işlediği suçlar üzerine düşünecek uzun bir zamanı olmuştu. Dosyalarını dikkatlice incelediğimizi ve bize yalan yanlış şeyler anlatırsa bunu anlayacağımızı bildiğinden bize açılmış ve saatler boyunca kendisi hakkında konuşmuştu.

Ne kendinden çok emin ve kibirli, ne de çok suçluluk ve pişmanlık duyan bir tutumu vardı. Aksine sakin ve tatlı dilli, analitik ve oldukça mesafeliydi. Hatta görüşme süresince araya girip soru sormak zordu. Ağlamaklı olduğu tek an, annesinin ellerinde tedavi olduğunu anımsadığı zamandı.

Uygulamalı Suç Psikolojisi dersini söylediğim her şeyin doğruluğundan emin olmadan anlatmış olduğumdan, suçluların suçlu mu doğdukları, yoksa sonradan mı suça yöneldikleri sorusunun cevabını merak ediyordum. Bu sorunun hâlâ kesin bir yanıtı yok, belki de hiçbir zaman olmayacak. Fakat Kemper'ı dinlemek kafamda ilginç soruların oluşmasına yol açmıştı.

Ed'in annesiyle babasının berbat bir evliliği olduğuna şüphe yoktu. Bize başmdan beri babasına çok benzediği için annesinin ondan nefret ettiğini söylemişti. Daha sonra vücut ölçüleri sorun olmaya başladı. On yaşına geldiğinde yaşma göre bir dev gibiydi ve Clarnell kız kardeşi Susan'ı taciz etmesinden korkuyordu. Bu yüzden Ed'in kalorifer ocağının yanında, penceresiz bodrum odasmda uyumasını istedi. Her gece yatma saati geldiğinde Clarnell bodrum kapısını Ed'in üzerine kilitler, Susan ile birlikte üst kattaki odalarına çıkarlardı. Bu onu çok korkuturdu ve bu iki kadına içerlemesine yol açardı. Üstelik tüm bunlar, annesinin Ed'in babasıyla nihai ayrılığı ile aynı zamanlara denk gelmişti. Cüssesi, utangaç kişiliği, evde kendini özdeşleştirebileceği bir rol model bulunmayışı dolayısıyla Ed her zaman için içe dönük ve "farklı" biri olmuştu. Bir mahkum gibi bodruma kapatıldığından ve yanlış hiçbir şey yapmadığı halde ahlaksız ve tehlikeli biriymiş gibi hissettirildiğinden, düşmanca ve tehlikeli düşünceler geliştirmeye başlamıştı. O zamanlarda iki ev kedisini öldürmüş

ve cesetlerini parçalara ayırmıştı. Kedilerden birini çakısı ile, diğerini ise büyük bir bıçak ile öldürmüştü. Daha sonra çocukluğunda küçük hayvanları öldürerek kendini ortaya çıkaran zalimliğin, "cinayet üçlüsünün" temel taşı olduğunu anlayacaktık. Buna aynı zamanda idrar tutamama ya da uyku sırasında yatağı ıslatma gibi yaşa uygun olmayan davranışlar ve yangın çıkarmak da dahildi.

Diğer bir yandan üzücü ve ironik olan şey, Ed'in annesinin Santa Cruz'da hem idareciler hem de öğrenciler arasında popüler olmasıydı. Bir probleminiz olduğunda veya konuşarak bir şeyleri çözmek istediğinizde gidebileceğiniz duyarlı, yardımsever bir insan olarak nitelendiriliyordu. Fakat evde kendi ürkek oğluna sanki bir tür canavarmış gibi davranıyordu.

Annesinin Ed'e verdiği mesaj, üniversite öğrencileriyle çıkmasının veya evlenmesinin mümkün olmadığı yönündeydi. Hepsi ondan daha iyiydi. Sürekli böyle bir tutuma maruz kaldığından, Ed en sonunda annesinin beklentilerini karşılamaya karar verdi.

Şunu da belirtmek gerekir ki, Clarnell kendi yöntemleriyle oğluyla ilgilenmeyi denemişti. Kaliforniya Karayolu Devriyesi'ne katılmak istediğini söylediğinde, sicil kayıtlarının silinmesi için çabalamış, büyükannesi ile büyükbabasını öldürmesinin "damgasını" yetişkin hayatı boyunca taşımaması için uğraşmıştı.

Polisle çalışma arzusu da bir diğer ilginç durumdu. Buna seri katil çalışmalarımızda defalarca rastlarız. Seri tecavüzcülerin ve katillerin en çok karşılaşılan güdüleri hakimiyet, manipülasyon ve kontroldür. Bu adamların birçoğunun yaşamın kendilerine kazık attığı, öfkeli, başarısız ve kaybeden insanlar olduğunu ve Ed Kemper gibi birçoğunun bir tür fiziksel veya duygusal istismara maruz kaldığını düşünecek olursanız, hayalini kurdukları başlıca mesleklerin bir tanesinin polis memurluğu olması şaşılacak bir durum değildir.

Polis memuru gücü ve halkın saygısını temsil eder. Gerekti-

ginde herkesin iyiliği için kötü insanlara zarar verme yetkisine sahiptir. Araştırmalarımız sonucunda gördük ki az sayıda polis memuru kötü yola sapıp şiddet suçları işlerken, seri suçluların polis teşkilatlarına katılma girişimleri başarısızlıkla sonuçlanmış ve birçoğu güvenlik görevlisi veya gece bekçisi gibi ilişkili alanlarda işe alınmıştır. Çıkardığımız bazı profillerde söylemeye başladığımız şeylerden biri, şüphelinin Ford Crown Victoria veya Chevrolet Caprice benzeri, polis arabasıymış gibi görünen araçlar kullanabileceğiydi. Atlanta çocuk katilleri vakasında olduğu gibi bazen suçlu, kullanılmış ve soyulmuş bir polis arabası satın alıyordu.

"Polis düşkünlüğü" bundan daha da yaygındı. Ed Kemper, polislerin takıldığı barlara ve restoranlara gittiğini ve buradaki polislerle sohbet etmeye başladığını söyledi. Bu kendisini içeriden biri gibi hissetmesini sağlıyor, bu sayede polisin gücünün hissettirdiği heyecanı dolaylı yoldan deneyimliyordu. Fakat aynı zamanda Öğrenci Katili saldırıya geçtiğinde sorgulama sürecini doğrudan takip edebiliyor, bu sayede bir sonraki adımını belirleyebiliyordu. Öyle ki Kemper en son gerçekleştirdiği uzun, kanlı görevinin sonunda Colorado'dan Santa Cruz polislerini aradığında bunun sarhoş şakası olmadığına, Öğrenci Katili'nin arkadaşları Ed olduğuna ikna etmekte oldukça zorlanmıştı. Şimdi öğrendiklerimiz yüzünden suçlunun gizlice soruşturmanın içine sızmaya çalışabileceği ihtimalini her zaman için göz önünde bulunduruyoruz. Yıllar sonra Rochester, New York'ta Arthur Shawcross fahişe cinayetleri vakasında çalışırken meslektaşım Gregg McCrary, katilin polisin takıldığı yerlerde takılan, hevesli bir şekilde polisin ağzından laf almaya çalışan, iyi tanıdığı biri olabileceğini doğru tahmin etmişti.

Kemper'ın yöntemine karşı son derece merak duyuyordum. Aynı coğrafi bölgede tekrar tekrar işlediği suçlarla yakalanmamayı başarması, bir şeyleri "doğru" yaptığı, yaptıklarını çözümlediği ve tekniğini mükemmelleştirdiği anlamına geliyordu. Bu

adamların birçoğu için avlanma ve öldürme hayatlarındaki en önemli şey, asıl "işleriydi", bu yüzden de sürekli olarak bunu düşünmeleri normaldir. Ed Kemper yaptığı şeyde o kadar iyiydi ki, bagajında iki ceset taşıdığı sırada arka farları kırık olduğu için durdurulduğunda, polis Ed'in ne kadar kibar olduğunu söylemiş ve uyarıda bulunarak gitmesine izin vermişti. Ed için olayın bu boyutu yakalanmaktan ve tutuklanmaktan korkmasına değil, büyük bir heyecan duymasına yol açıyordu. Polis memuru bagajına baksaydı, onu öldürmeye hazır olduğunu serinkanlı bir şekilde söylemişti. Bir başka sefer de arabasında kurşun yaralarından ölmekte olan iki kadın bulunduğu sırada üniversitenin güvenlik görevlisiyle konuşmuş ve adamı ikna etmeyi başarmıştı. İki kadın da boyunlarına kadar battaniyeye sarılmıştı. Bir tanesi yanında, ön koltukta, diğeri ise arkada oturuyordu. Kemper sakin ve utangaç bir şekilde kızların sarhoş olduklarını ve onları eve götürdüğünü açıklamıştı. Açıklamasının son kısmı doğruydu. Bir seferinde de genç çocuğuyla otostop çeken genç bir kadını arabasma almış, ikisini de öldürmeyi planlamıştı. Ancak yolda giderlerken dikiz aynasından kadının oğlunun arabanın plakasını not ettiğini görmüştü. Bu sebeple anneyi ve oğlunu gittikleri yere götürüp bırakmıştı.

Zeki olmasının yanında Kemper, hapishanede psikolojik testlerden geçmişti, dolayısıyla alanda sıklıkla kullanılan sözcüklere hakimdi. Davranışlarının analizini psikiyatrik detaylar ile çözümleyerek yapabilirdi. İşlediği suçlarla ilgili her detay zorlu işin, oyunun bir parçasıydı, kurbanlarda şüphe uyandırmadan onları arabasına nasıl alacağını bulması bile öyleydi. Güzel bir kız için durduğunda nereye gittiğini sorar, daha sonra yeteri kadar zamanı olup olmadığına bakmak için saatine göz atardı. Otostopçular için durmaktan daha önemli işleri olan, meşgul bir adamla karşı karşıya olması kızı rahatlatır ve tereddütlerini ortadan kaldırırdı. Bu sayede katilin hareket tarzını anlamamızın yanı sıra, bu türde bir bilgi önemli bir şeyi ortaya koyabilir: Di-

ğer insanları anlamaya çalışmak ve onlar hakkında yargıda bulunmak için kullandığımız normal sağduyulu varsayımlar, sözel ipuçları, vücut dili ve benzeri kavramlar sosyopatlar için geçerli değildir. Örneğin, Ed Kemper güzel bir otostopçu için durmanın en önemli önceliği olduğunu düşünüyordu ve bu amacına en iyi şekilde nasıl ulaşacağı üzerine uzun uzun, tüm boyutlarıyla düşünmüş, kafa yormuştu; onunla rastgele karşılaşan genç kadınının bakış açısından çok daha uzun ve çok daha detaylı olarak.

Manipülasyon. Hakimiyet. Kontrol. Seri katillerin üç ilkesi bunlardır. Yaptıkları ve düşündükleri her şey, yetersiz hayatlarını doldurmaya yardımcı olur.

Büyük olasılıkla bir seri tecavüzcünün veya katilin gelişimindeki tek başına en önemli etmen, fantezinin rolüdür. Bunu en geniş anlamda kastediyorum. Ed Kemper'm fantezileri çok önceden gelişmişti ve hepsi de seks ve ölüm arasındaki ilişkiyi içeriyordu. Kız kardeşiyle oynadığı oyunda sanki bir gaz odasındaymış gibi sandalyeye bağlanıyordu. Başka insanları da içeren cinsel fantezilerinin sonunda partneri ölüyor ya da vücudu parçalara ayrılıyordu. Kemper yetersizlik hisleri yüzünden normal kız-erkek ilişkilerinde kendini rahat hissetmiyordu. Herhangi bir kızın ona sahip olabileceğini düşünmemişti. Yani kendi zihninde telafi etmişti. Hayali partnerine tamamen sahip olmak zorundaydı ve bu da sonunda hayatına sahip olmak anlamına geliyordu.

Mahkemedeki itirafında, "Hayattayken uzak duruyorlardı," demişti. "Bense ilişki kurmaya çalışıyordum. Öldürüldüklerinde aklımdan geçen tek şey benim olacaklarıydı."

Cinselliğe dayalı katillerin çoğunda fanteziden gerçekliğe geçiş süreci pornografi, hayvanlar üzerinde yapılan dehşet verici deneyler ve akranlara karşı gaddar davranışlarla beslenen birkaç aşamalı tırmanma söz konusudur. Bu son özellik, kişinin diğerlerinden gördüğü kötü muamele dolayısıyla "intikam alması" olarak görülebilir. Kemper'ın durumunda, ölçüleri ve kişiliği yüzünden diğer çocuklardan dışlandığını ve işkenceye maruz

kaldığını hissetmişti. Ailesinin iki kedisini parçalara ayırmadan önce kız kardeşinin oyuncak bebeklerinden birini çalıp kafasını ve ellerini kestiğini, canlı varlıklara yapmayı planladıklarının alıştırmasını yaptığını söylemişti.

Başka bir düzeyde Kemper'ın en ağır basan fantezisi baskıcı ve istismar eden annesinden kendisini kurtarmaktı. Katil olarak yaptığı her şey bu bağlamda incelenebilirdi. Lütfen beni yanlış anlamayın; bu hiçbir şekilde yaptıklarının bahanesi olamaz. Geçmişim ve edindiğim deneyimler, insanların, yaptıkları şeylerden sorumlu olduğunu söylüyor. Fakat bana göre Ed Kemper seri katil olarak doğan biri değil, seri katil olmak üzere yetiştirilen biri. Daha istikrarlı ve korunaklı bir ev yaşamı olsaydı, yine de aynı ölüm saçan fantezilere sahip olur muydu? Kim bilir? Fakat hayatındaki baskın kadın kişiliğine karşı akla hayale sığmaz bu öfkeyi duymasaydı, yine de o fantezileri gerçekleştirir miydi? Sanmıyorum – çünkü Kemper'ın katil olarak kariyerinin tüm ilerleyişi, sevgili yaşlı annesinden intikam almak olarak görülebilir. Sonunda cesaretini toplayarak son hareketine hazırlandığında, oyun sona ermişti.

Tekrar tekrar göreceğimiz bir başka özellik buydu. Suçlunun öfkesini kaynağına yöneltmesi çok nadir olarak görülür. Kemper bize eskiden geceleri elinde bir çekiçle sessizce annesinin odasına girdiğini ve çekici annesinin kafasına sapladığını hayal ettiğini söylemişti, fakat asıl yapmak istediği şeyle yüzleşmeye cesaretini toplaması için en az altı cinayet işlemesi gerekmişti. Bu yer değiştirme temasının birçok çeşidini görmüştük. Örneğin, cinayetten sonra kurbandan yüzük veya kolye gibi bir "zafer hatırası" almak yaygın olarak görülür. Katil daha sonra bu eşyayı öfkesinin veya düşmanlığının "kaynağı" da olsa karısına veya kız arkadaşına verir. Tipik olarak verdiği takıyı satın aldığını ya da bir yerde bulduğunu söyler. Daha sonra bu kişinin o takıyı taktığını gördüğünde, öldürmenin heyecanını ve uyarımını tekrar yaşar, talihsiz kurbana yaptıklarının aynısını partnerine

de yapabileceğini düşünerek hakimiyetini ve kontrolünü tekrar ortaya koyardı.

Analizlerimize göre en sonunda suçun bileşenlerini suç öncesi davranış ve suç sonrası davranış gibi unsurlara bölmeye başlayacaktık. Kemper kurbanlarının her birinin vücudunu parçalara ayırmıştı, bu da ilk başta cinsel sadist olduğunu gösteriyordu. Fakat kurban hayattayken vücudunu kesmek yerine, kurbanı öldürdükten sonra parçalara ayırıyordu, böylelikle kurbanı cezalandırmış veya canını acıtmış olmuyordu. Kemper'ı birkaç saat dinledikten sonra anladık ki parçalama sadistçe değil, fetişlerle ilgili bir durumdu ve fantezisinin sahip olma kısmıyla daha fazla ilişkiliydi.

Bence cesetleri taşıma ve ortadan kaldırma da eşit ölçüde önemliydi. İlk kurbanlar dikkatli bir şekilde annesinin evinden uzaklara gömülmüştü. Annesi ve annesinin arkadaşı olmak üzere daha sonraki kurbanlar ise adeta açık bir şekilde dışarıda bırakılmıştı. Bu ve arabadaki cesetler ve ceset parçaları ile etrafta dolaşıp durması bileştiğinde, alay edildiğini ve reddedildiğini hissettiği toplulukla alay ediyormuş gibi görünüyordu.

Yıllar içinde Kemper ile oldukça uzun görüşmeler yaptık ve her biri aydınlatıcı, her biri tüm ayrıntılarıyla rahatsız ediciydi. Burada, hayatlarının en güzel evresindeki genç ve zeki kadınları soğukkanlılıkla doğramış bir adam vardı. Dürüst olmak gerekirse buna rağmen Ed'i sevmiştim. Sıcakkanlı, dürüst ve hassastı. İyi bir mizah anlayışı vardı. Böyle bir ortamda böyle bir şey söylemek ne kadar mümkün bilmiyorum ama, onun etrafında olmaktan keyif alıyordum. Onun serbest kalmasını istemiyordum, en aklı başında olduğu anlarda o da istemiyordu. Fakat o zamanlardan beri ona olan kişisel hislerim, tekrarlanan şiddet suçları ile uğraşan herkes için dikkate alınması gereken önemli bir noktayı açıklıyor. Bu adamların birçoğu oldukça çekici, bir hayli konuşkan ve düşüncelerini açık bir şekilde ifade edebiliyor.

Bu adam nasıl bu kadar kötü bir şey yapabilir? Ortada bir hata veya hafifletici sebepleri olmalı. Bu adamlarla konuşursanız, kendi kendinize bunu düşünürsünüz; suçlarının gaddarlığını tam olarak algılayamazsınız. Psikiyatristler, hakimler ve şartlı tahliye memurlarının sıklıkla kandırılmasının da sebebi budur. Bu konuyu daha sonra ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.

Fakat şimdilik şunu söylemeliyim: *Ressamı anlamak istiyorsan, çalışmalarına bakmalısın.* Adamlarıma her zaman bunu söylerim. Picasso'nun tabloları üzerine çalışmadan, Picasso'yu anladığını veya beğendiğini iddia edemezsin. Seri katiller, tıpkı bir ressamın tuvalini planlaması gibi, yapacaklarını dikkatlice planlarlar. Yaptıklarını "sanat" olarak değerlendirirler ve süreç boyunca yaptıklarını geliştirmeye devam ederler. Bundan dolayı Ed Kemper gibi birinin değerlendirilmesinin bir kısmı onunla tanışarak ve kişisel olarak etkileşimde bulunarak gerçekleşir. Geri kalanı ise yaptıkları üzerine çalışmayı ve yaptıklarını anlamayı gerektirir.

Bob Ressler ve ben yol okulunda olduğumuzda zaman ayrıldığı ve işbirliği sağlandığı sürece, hapishane ziyaretlerini düzenli bir alışkanlık haline getirmiştik. Her nerede olursam olayım, yakında hangi hapishane veya ıslahevi olduğunu ve ilgi alanımıza giren hangi kişinin orada bulunduğunu öğreniyordum.

Bunu yaptıktan bir süre sonra, tekniklerimizi geliştirmeye başladık. Genel olarak haftanın dört buçuk günü meşguldük, bundan dolayı görüşmelerin bazılarını akşamları ve hafta sonları yapmayı denedim. Akşam saatlerinde gitmek zor olabilirdi, çünkü birçok hapishane akşam yemeğinden sonra sayım yapardı ve bunun ardından dışarıdan içeriye kimsenin girmesine izin verilmezdi. Ancak bir süre sonra hapishane yönetimini anlamaya ve onlara uyum sağlamaya başlıyorsunuz. FBI rozetinin birçok cezaevine ve görüşmelere gardiyan eşliğinde girmeye olanak tanıdığını öğrendim, böylece haber vermeden gitmeye başladım,

en iyisi de buydu. Daha fazla görüşme yaptıkça, deneyimli polislere öğrettiklerim ve söylediklerim konusunda kendime daha fazla güvenmeye başladım. Sonunda öğrettiklerimin gerçek bir temeli olduğunu, gerçekten orada bulunmuş kişilerden aldığım hikayeleri kullanmadığımı hissetmeye başlamıştım.

Görüştüğümüz kişilerin suçlarına ve ruhlarına ilişkin derin bir içgörü sahibi olmaları şart değildi. Çok azı, hatta ancak Kemper kadar zeki olanlar bunu sağlayabiliyordu. Bize söylediklerinin çoğu, duruşmadaki ifadelerini veya önceden defalarca söyledikleri kendi lehine olan beyanları papağan gibi tekrar ediyordu. Her şeyi sıkı bir çalışma ve kapsamlı bir inceleme sonucunda yorumlamamız gerekiyordu. Buna karşın görüşmeler, suçlunun zihninin nasıl işlediğini ve ne hissettiklerini anlamamıza, kendimizi onların yerine koymamıza olanak tanıyordu.

Gayrı resmi araştırma programımızın ilk haftalarında ve aylarında, yarım düzine katil ve muhtemel katillerle görüşmeyi başarmıştık. Bu kişiler arasında George Wallace'ın muhtemel suikastçısı Arthur Bremmer (Baltimore Hapishanesi), Başkan Ford'u (Alderson, Batı Virginia) öldürmeye çalışan Sarah Jane Moore ve Lynette "Tiz Sesli" Fromme ve San Francisco ile Alcatraz'ın yukarısında San Quentin'de, Fromme'un rehberi olan Charles Manson vardı.

Suçla mücadeledeki herkes Manson'la ilgileniyordu. Los Angeles'ta tüyler ürpertici Tate ve LaBianca cinayetleri işleneli on yıl olmuştu ve o zamandan beri Manson dünyadaki en ünlü ve en korkulan mahkumdu. Bu vaka Quantico'daki derslerde düzenli olarak anlatılıyordu. Bulgular net olmasına rağmen, bu adamı harekete geçiren şeyin ne olduğunu tam olarak anlayamıyordum. Ondan ne öğrenebileceğimize dair hiçbir fikrim yoktu, ancak diğer insanları kendi isteklerini gerçekleştirmek için başarılı bir şekilde manipüle etmiş olan biriyle görüşmenin önemli olduğunu düşünmüştüm. Bob Ressler ve ben onunla San Quentin'de ana hücre bloğunun uzağındaki küçük bir konferans alanında buluştuk. Üç tarafında tel takviyeli

camlarla çevrili, mahkumlar ve avukatları için ayrılmış türden bir odaydı.

Manson'a ilişkin ilk izlenimim, hemen hemen Ed Kemper'ın tam tersiydi. Gözleri vahşi ve tetikteydi ve hareketlerinde rahatsızlık verici bir şeyler vardı. Hayal ettiğimden çok daha ufak ve zayıftı; bir altmıştan fazla değildi. Zayıf görünümlü bu küçük adam, kötülüğüyle ün salmış "ailesi" üzerinde nasıl bu kadar etkili olabiliyordu?

Konuşurken bize yukarıdan bakabileceği bir şekilde, masanın başında duran sandalyeye oturduğunda hemen bir cevap geldi. Görüşme için hazırladığım kapsamlı özgeçmişte, eskiden çöl kumunda müritlerine konuşma yaparken büyük bir kaya parçasının üzerine oturarak boyunu yükselttiğini okumuştum. Herkes tarafından bilinen duruşması ve hakkında yapılan onca habere rağmen, neden hapiste olduğunu anlayamadığını açıkça belirtmişti. Ne de olsa kimseyi öldürmemişti ki. Daha ziyade kendisini toplumun günah keçisi – Amerika'nın karanlık tarafının masum bir sembolü olarak görüyordu. Duruşma sırasında alnına kazıdığı gamalı haç soluklaşmıştı, ancak hâlâ görünüyordu. Ona yardım eden üçüncü şahıslar aracılığıyla hâlâ kadın destekçileriyle temas halindeydi.

Bir anlamda Ed Kemper'a ve konuştuğumuz birçok adama benziyordu. Manson'ın geçmişini bu iki terimle açıklayabilirsek, o da korkunç bir çocukluk geçirmiş ve korkunç bir şekilde yetiştirilmişti.

Charles Milles Manson, 1934 yılında Cincinnati'de doğmuştu. Kathleen Maddox ismindeki bir fahişenin gayrimeşru oğluydu. Kathleen, sevgilileri arasında çocuğun babası olabilecek kişiyi tahmin etmiş ve soyadını yalnızca bu tahmin üzerine belirlemişti. Sürekli hapse girip çıkıyor, Charlie'yi ona hanım evladı diyen dindar bir teyze ve sadist bir amcaya bırakıyordu. Okulun ilk günü Charlie'ye kız kıyafetleri giydirmişler ve onu "erkek gibi davranması" için zorlamışlardı. On yaşına geldiğin-

de, bakım evlerinde ve ıslahevlerinde kaldığı zamanlar dışında sokaklarda yaşıyordu. Peder Flanagan'ın Boys Town kurumunda yalnızca dört gün kalabilmişti.

Genç yetişkinlik dönemi bir dizi soygun, sahtecilik, pezevenklik ve saldırı ile doluydu ve gittikçe daha da sert kurumlar tarafından tutuklanıyordu. FBI onu çalıntı arabaların eyaletler arası taşınması suçundan dolayı Dyer Yasası altında sorgulamıştı. 1967'deki son tutukluluğu tam da "Aşk Yazı" (Hippi Yazı) zamanında şartlı tahliye ile sona ermişti. Batı yakasının çiçek gücü ve seks, uyuşturucu ve rock and roll mıknatısı gibi olan San Francisco'nun Haight-Ashbury bölgesine gitmişti. Manson, hiçbir çaba sarf etmek istemeyen, okulu bırakmış ergenlerin ve yirmili yaşlardaki gençlerin karizmatik gurusu haline gelmişti. Hayal kırıklığına uğramış bu çocuklara gitar çalmış, onlarla konuşmuştu. Çok geçmeden istediği gibi seks yapmaya ve yasadışı uyarıcı maddeleri kullanarak bedavaya yaşamaya başlamıştı. Etrafında her iki cinsiyetin de yer aldığı takipçilerinin oluşturduğu göçebe bir "Aile" toplanıyor, bazen elli kişiyi buluyorlardı. Charlie, topluma yaptığı hizmetlerden biri olarak yaklaşmakta olan kıyamete ve ırk savaşına karşı uyarıyordu. Bu savaş Ailesine zafer kazandırmasının yanında kontrolü ona bırakacaktı. Beatles'ın *White Album*'ünden "Helter Skelter" (Kaçan Kaçana) şarkısının sözlerini temel almıştı.

9 Ağustos 1969 gecesi, Charles "Tex" Watson'ın öncülüğündeki dört Manson aile üyesi, yönetmen Roman Polanski ve film yıldızı eşi Sharon Tate'in Beverly Hills'deki 1050 Cielo Drive'daki gözlerden ırak evine girdi. Polanski işteydi, fakat Tate ve dört misafiri – Abigail Folger, Jay Sebring, Voytek Frykowski ve Steven Parent – kanlarıyla duvarlara yazılmış sloganlarla acımasızca katledildi. Sharon Tate neredeyse dokuz aylık hamileydi.

İki gün sonra, Manson'ın kışkırtması sonucu altı Aile üyesi, iş insanı Leno LaBianca ve eşi Rosemary'yi Los Angeles'ta Silver Lake bölgesindeki evlerinde öldürdü ve cesetlerini doğradı.

Manson bu cinayette yer almadı, fakat ardındaki kargaşada eve geldi. Ardından, her iki cinayette de yer alan ve bir kundaklamada bulunan Susan Atkins'in fuhuş dolayısıyla tutuklanması sonunda Aile ile ilişkilendirildi ve belki de O. J. Simpson'a kadar Kaliforniya tarihinin en ünlü davalarından biri haline geldi. Manson ve birkaç takipçisi, iki ayrı duruşma sonucunda Tate ve LaBianca cinayetleri ve kendilerini polise ispiyonladıklarından şüphelendikleri bir Aile taraftarı olan film dublörü Donald "Bodur" Shea'yı öldürmek ve cesedini parçalamak gibi birkaç cinayet sebebiyle idam cezasma mahkum edildi. Eyalette idam cezasının yasaklanmasından dolayı, cezalar müebbet hapis cezasma düşürüldü.

Charlie Manson, alışılagelmiş bir seri katil değildi. Aslına bakılırsa, herhangi bir kimseyi kendi elleriyle öldürüp öldürmediği bile şüpheliydi. Yine de hiç kuşku yok ki kötü bir geçmişi vardı ve takipçileri onun kışkırtması sonucu, onun adına dehşet verici şeyler yapmıştı. Birinin nasıl böylesine şeytani bir mesih olmaya başladığını öğrenmek istemiştim. Saatlerce felsefi düşüncelerini ve ipe sapa gelmez sözlerini dinlemek zorunda kaldık. Sonunda detayları anlatması için onu sıkıştırdığımızda ve saçmalamayı kestiğinde, kafamızda bir görüntü canlanmaya başladı.

Charlie karanlık bir guru olmak için yola çıkmamıştı. Amacı şöhret ve servet kazanmaktı. Bir baterist olmayı ve Beach Boys gibi ünlü bir rock grubunda çalmayı istemişti. Tüm hayatı boyunca hayatta kalabilmek için uyanık ve kurnaz olmaya zorlanmıştı, bu sebepten dolayı tanıştığı insanları kolaylıkla anlayabiliyor, onun için neler yapabileceklerini anında saptayabiliyordu. Benim birimimde çalışıyor olsaydı, bireylerin psikolojik açıdan güçlü ve zayıf yanlarını değerlendirmede ve katili yakalamak için strateji oluşturmada çok başarılı olurdu.

Şartlı tahliyesinden sonra San Francisco'ya vardığında, yaşam tecrübesi ve bilgeliği için ona hayranlık duyan, kafası karışmış, toy ve idealist çocuklardan oluşan büyük bir toplulukla

karşı karşıyaydı. Bu çocukların birçoğunun, özellikle de genç kızların babalarıyla sorunları vardı ve Charlie'nin geçmişi ile bağ kurabiliyorlardı. Charlie, bu büyük topluluk içindeki bu kişileri seçebilecek kadar zeki ve kurnazdı. Boş hayatlarını seks ve uyuşturucuların ışığıyla doldurabilecek bir baba figürü oldu. Charlie Manson ile aynı odada olup derin, keskin, vahşi ve hipnotize edici gözlerinden etkilenmemeniz mümkün değildi. Gözlerinin neler yapabileceğini ve nasıl bir etkiye yol açabileceğini çok iyi biliyordu. Bize yaşamının ilk yıllarında fazlasıyla dayak yediğini ve kısa boyuyla fiziksel bir mücadeleyi kazanma imkanının olmadığını söyledi. Böylece, güçlü kişiliği ile fiziksel güçsüzlüğünü telafi etmişti.

Vaazları çok mantıklıydı: Kirlilik çevreyi mahveder, ırkçı önyargılar çirkin ve yıkıcıdır, sevgi doğrudur ve nefret yanlıştır. Fakat kayıp ruhları etkisi altına aldığında, zihinlerini ve bedenlerini bütünüyle kontrolü altına aldığı, fazlasıyla yapılandırılmış, aldatıcı bir sistem kurdu. Tıpkı bir savaş esiri durumunda olduğu gibi tam bir egemenlik kazanabilmek için uykusuzluğu, seksi, yiyecek kontrolünü ve uyuşturucuları kullandı. Her şey siyah ve beyazdan ibaretti ve gerçeği yalnızca Charles biliyordu. Gitarını tıngırdatır ve basit mantralarını tekrar tekrar söylerdi: Yalnızca Charlie hasta ve çürüyen toplumu kurtarabilir.

Manson'ın bize anlattığı liderliğinin ve grup otoritesinin temel dinamiklerinin, yıllar içinde daha sonra gerçekleşen benzer boyuttaki trajedilerde kendini tekrarladığını görecektik. Manson'ın yetersiz insanlar üzerinde sahip olduğu güç ve anlayış Papaz Jim Jones ve Guayana'daki toplu intihar katliamında ve sonra Waco, Texas'da Branch Davidian kültünde tekrarlanacaktı. Bu üç adam arasındaki belirgin farklılıklara rağmen, onları birbirlerine bağlayan şey dikkat çekicidir. Manson ve onun takipçileriyle konuşmamız sayesinde kazandığımız içgörü, Koresh'i, eylemlerini ve diğer tarikatları anlamamıza katkıda bulundu.

Manson meselesi temelinde mesihe ait bir görüş değil, yalnızca kontrolle ilgiliydi. "Gelişigüzel" verilen vaazlar, zihin kontrolünü sürdürmenin bir yoluydu. Fakat Manson'ın da farkına varmaya başladığı gibi sürünüzü tüm gün kontrol etmezseniz, kaybetme riskiyle karşı karşıya kalırsınız. David Koresh bunu fark etti ve hayranlarını gidemeyecekleri veya etkisi altından uzak kalamayacakları taşradaki bir kaleye kapattı.

Manson'ı dinledikten sonra, Sharon Tate ve arkadaşlarını öldürmeyi planlamadığına, böyle bir niyeti olmadığına inanıyorum. Aslına bakılırsa, durumun ve takipçilerinin *kontrolünü kaybetmişti.* Belli ki mekan ve kurbanlar rastgele seçilmişti. Manson kızlarından biri oradaydı ve para bulabileceğini düşünmüştü. Texaslı, yakışıklı, tipik bir Amerikalı onur öğrencisi Tex Watson hiyerarşide yükselmeye, etki ve otorite konusunda Charlie ile rekabet etmeye başladı. Diğerleri gibi LSD (uyuşturucu madde) ile dikkatini kaybeden ve lider yerine geçen Watson âna katildi. Tate-Polanski evindeki cinayete öncülük etmiş ve diğerlerini de ahlaksızlığa teşvik etmişti.

Daha sonra bu yetersiz kimseler geri döndüklerinde ve Charlie'ye yaptıklarını, ortaya çıkan karışıklığı anlattıklarında sözünden dönemez ve onlara onu fazla ciddiye aldıklarını söyleyemezdi. Bu, gücünü ve otoritesini yok ederdi. Bu yüzden daha farklı bir şey yapması gerekiyordu. Sanki cinayeti ve sonuçlarını kendisi amaçlamış gibi davranmış, aynısını tekrarlamaları için onları LaBianca'nın evine göndermişti. Ancak Manson'a neden oraya gitmediğini ve cinayetlere neden dahil olmadığını sorduğumda, sanki aptalmışız gibi o zamanlarda şartlı tahliyede olduğunu ve bunu bozarak özgürlüğünü tehlikeye atmak istemediğini söyledi.

Bu yüzden geçmişine yönelik aldığımız bilgiler ve Manson'la yaptığımız görüşmeler sonucunda, Manson'ın takipçilerine ihtiyaçları olanı verdiğini, onların da Manson'ı ihtiyaç duydukları şeye dönüştürdüklerini ve ihtiyaçlarını gidermesi için onu zorladıklarını düşünüyorum.

Manson, her iki yılda bir şartlı tahliye talebinde bulunur ve her defasında bu talebi geri çevrilir. Çünkü işlediği suçlar herkes tarafından biliniyordu ve şartlı tahliye kurulunun ona şans tanıyamayacağı kadar acımasız suçlar işlemişti. Ben de onun serbest kalmasını istemem. Fakat bir noktada serbest bırakılırsa, bu adamların birçoğu gibi ciddi bir şiddet unsuru teşkil edeceğini düşünmüyorum. Bence çölde kayıplara karışır ve orada yaşar veya para kazanmak için şöhretinden fayda sağlamaya çalışır. En büyük tehdit, kendisine tapan ve onu tanrıları ve liderleri ilan eden yanlış yola sapmış zavallı insanlar.

Ressler ile birlikte on ya da on iki hapishane görüşmesi yaptığımız zaman, mantıklı ve zeki herhangi bir gözlemci, bir şeyin peşinde olduğumuzu anlayabilirdi. İlk defa suçlunun zihninde meydana gelen şeylerle, suç mahalline bıraktığı kanıtları ilişkilendirebilmiştik.

1979'da, profil çıkarmak için yaklaşık elli kadar talep aldık ve eğitmenler, öğretim sorumlulukları dışında kalan zamanda bunu idare etmeye çalıştılar. Bir sonraki yıl, dosya yükü ikiye katlanmıştı ve daha sonraki yıl da ikiye katlanacaktı. O zamana kadar öğretme yükümlülüğümden büyük ölçüde kurtulmuştum ve birimde operasyonel çalışmalara tam zamanlı olarak odaklanan tek kişiydim. Programım izin verdiği sürece yine de Ulusal Akademi'de ve ajanların derslerinde sunumlar yapabilirdim. Fakat diğerlerinin aksine, benim için öğretmek ek bir görev haline gelmişti. Birime gelen neredeyse tüm cinayet vakalarıyla ve Roy Hazelwood'un ilgilenemeyecek kadar meşgul olduğu tecavüz vakalarıyla ilgileniyordum.

Resmi bir kabul olmaksızın gayrı resmi olarak verilen hizmet, küçük bir kuruma dönüşüyordu. "Suçlu kişilik profili çıkarma programı yöneticisi" adı altında, yeni oluşturulan bir unvan aldım. Vakaların yerel polis teşkilatları tarafından sunulmasını koordine etmek için bölge ofisleriyle çalışmaya başladım.

Bir seferinde yaklaşık bir hafta boyunca hastanedeydim. Eski futbol ve boks sakatlıklarım burnuma zarar vermişti. Bundan dolayı nefes almam zorlaşmıştı, bükülmüş burun kemiğimin düzeltilmesi için ameliyat olacaktım. Orada yattığımı, etrafı güçlükle görebildiğimi ve ajanlardan birinin içeri girip yirmi tane dava dosyasını yatağıma bıraktığını hatırlıyorum.

Her yeni hapishane görüşmesinde daha çok şey öğreniyorduk. Ancak gayri resmi bir araştırmayı daha sistemli, daha kullanışlı bir çerçeveye oturtmanın bir yolu olmalıydı. Ve bu adım, *FBI Suçla Mücadele* Bülteni için hazırladığım şehvet cinayeti makalesinde birlikte çalıştığım Roy Hazelwood'dan geldi. Roy, Pennsylvania Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'nda psikiyatrik ruh sağlığı hemşiresi profesörü ve Boston Sağlık ve Hastaneler Bölümü hemşirelik araştırmaları direktör yardımcısı Dr. Ann Burgess'la birlikte araştırmalar yapmıştı. Burgess üretken bir yazardı ve daha şimdiden ülkede tecavüz ve psikolojik sonuçları alanında önde gelen yazarlarından biri kabul ediliyordu.

Roy, Dr. Burgess'ı Davranış Bilimleri Birimi'ne getirdi, Bob ve benimle tanıştırdı ve ona yaptıklarımızı anlattı. Çalışmalarımızdan etkilendi ve bize bu alanda daha önce hiç yapılmamış türden bir araştırma yapma olanağımız olduğunu düşündüğünü söyledi. Tıpkı DSM'nin – *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatiksel El Kitabı* – ruhsal bozuklukları anlamayı ve organize etmeyi sağlaması gibi, bizim de suçlu davranışının anlaşılmasına katkıda bulunabileceğimizi düşünmüştü.

Birlikte çalışmayı kabul ettik. Ann, hükümet tarafından desteklenen Ulusal Adalet Enstitüsü'nden 400.000 dolarlık bir fon alacaktı. Hedef, otuz altı ila kırk kadar tutuklu suçlu ile kapsamlı görüşmeler yapmak ve ne tür sonuçlara ulaşabileceğimizi incelemekti.

Ann bizim de görüşlerimizi dikkate alarak, her görüşmede doldurulmak üzere elli yedi sayfalık bir ölçek geliştirdi. Bob fonu yönetecek ve Ulusal Adalet Enstitüsü ile irtibatı sağlayacaktı. O ve ben, bölgedeki ajanların da yardımlarıyla hapishane-

lere geri dönecek ve deneklerle karşı karşıya gelecektik. Her bir suçun ve suç mahallinin metodolojisini tanımlayacak, suç öncesi ve suç sonrası davranışları belgelendirerek bunlar üzerinde çalışacaktık. Ann sayıları yorumlayacak ve biz de sonuçlarımızı yazacaktık. Projenin aşağı yukarı üç-dört yıl süreceğini düşünüyorduk.

Ve o zamanlarda, suç araştırmaları analizi modern çağa girmeye başlamıştı.

7. BÖLÜM

Karanlığın Merkezi

Mantıklı olarak şöyle bir soru ortaya çıkıyor: Hüküm giymiş suçlular neden federal ajanlarla işbirliği yapsın? Projeye başladığımızda bu sorunun yanıtını biz de merak ediyorduk. Fakat yıllardır kendilerine yaklaştığımız kişilerin çok büyük bir çoğunluğu birkaç nedenden dolayı bizimle konuşmayı kabul etti.

Bazıları suçlarından gerçekten rahatsız oluyordu ve psikolojik bir çalışma ile işbirliğine girdiklerinde yaptıklarını kısmen telafi edeceklerini, aynı zamanda kendilerini de daha iyi anlayacaklarını düşünüyordu. Bence Ed Kemper da bu kategoriye giriyor. Daha önce belirttiğim gibi, diğerleri ise polis ve suçla mücadele meraklılarıdır. Polislerin ve FBI ajanlarının yanında olmaktan keyif alırlar. Karşılığında hiçbir şey vadetmemiş olsak da, bazıları "yetkililer" ile işbirliği kurmanın fayda sağlayabileceğini düşünür. Bazıları göz ardı edildiklerini ve unutulduklarını hissettiğinden dikkat çekmek ister ve ziyaretlerimiz sonucu can sıkıntılarını giderirler. Bazıları ise tehlikeli fantezilerini ayrıntılı bir detay içinde tekrar yaşama olanağını değerlendiriyordu.

Bu adamların bize söyleyeceklerini duymak istiyorduk, fakat öncelikli olarak ilgilendiğimiz birkaç temel soru vardı. Bu soruları *FBI Suçla Mücadele* Bülteni'nin 1980 Eylül sayısında, çalışmanın amaçlarını açıkladığımız makalemizde özetlemiştik.

Bir kişinin cinsel suçlu olmasına yol açan faktörler ve erken uyarı sinyalleri nelerdir?

Suçu işlemeye teşvik eden veya suçun işlenmesini engelleyen faktörler nelerdir?

Kurban olmaktan kaçınmak için hangi tür cinsel suçluda kurbanın kullandığı hangi tepki veya başa çıkma stratejileri başarılı olur?

Suçlunun tehlikeliliği, prognozu, eğilimi ve tedavi şeklinde göz önünde bulundurulması gereken faktörler nelerdir?

Bu programın değerli olabilmesi için, tam anlamıyla hazır olmalı ve her adamın bize söylediğini anında filtreden geçirebilmeliydik. Çünkü bu adamların çoğu gibi makul ölçüde zeki bir insansanız, sistemde kendi avantajınıza kullanabileceğiniz bir zayıflık bulacaksınızdır. Birçok seri katil doğası gereği insanları çok iyi manipüle eder. Akli dengenizin bozuk olması vakanıza yardımcı olacaksa, akli dengesi bozuk biri gibi davranabilirsiniz. Pişman olmak ve vicdan azabı duymak vakanıza yardımcı olacaksa, pişmanmış ve vicdan azabı duyuyormuş gibi davranabilirsiniz. Onlar için en uygun davranış biçimi her ne olursa olsun, bizimle konuşmayı kabul eden tüm insanların birbirine benzediğini fark ettim. Düşünecek başka bir şeyleri yoktu, onlar da uzun süre kendileri ve yaptıkları hakkında düşünüyorlar ve bunları dakikası dakikasına anlatabiliyorlardı. Bize doğruyu söylediklerinden emin olmak için, onlar ve suçları hakkında yeteri kadar bilgiye sahip olmamız gerekiyordu. Çünkü kayıtlara göre onları çok daha sempatik ve suçsuz gösterecek farklı bir senaryo oluşturmaya yetecek kadar zamanları vardı.

Baştaki görüşmelerin çoğunda suçlunun hikayesini duyduktan sonra, Bob Ressler'a veya yanımda kim varsa ona dönüp, "Bu adam zorlanmış olabilir mi? Her şeye mantıklı bir cevabı var. Doğru adamı mı yakaladılar diye merak ediyorum," demek isterdim. Bu sebeple, Quantico'ya döndüğümüzde yaptığımız ilk şey kayıtları kontrol etmek ve korkunç bir adli hata yapılmadığından emin olmak için yerel polisle bağlantıya geçmek olurdu.

Chicago'da büyüyen Bob Ressler, evinden kaçırılan ve öldü-

rülen altı yaşındaki Suzanne Degnan'ın cinayetine ilgi duymuştu. Cesedi Evanston'ın kanalizasyonunda parçalara ayrılmış halde bulunmuştu. Sonunda William Heirens isminde genç bir adam yakalanmış ve cinayeti itiraf etmişti. Bunun yanında, bir apartmanda gerçekleşen kontrolden çıkan bir soygunda da iki kadını öldürmüştü. Bunlardan biri Frances Brown cinayetiydi, duvara kadının rujuyla şunları karalamıştı:

Tanrı aŞKına
DAha fazla Öldürmeden
YAkalaym Beni
KendiMi kontrol edemiyorum

Heirens, cinayetleri içinde yaşadığını iddia ettiği George Murman'a (muhtemelen "cinayet adam"ın kısaltması) yükledi. Bob, Heirens davasının kolluk kuvvetleri kariyerine devam etmesini sağlayan, onu motive eden ilk etmenlerden biri olduğunu söylemişti.

Suçlu Kişilik Araştırma Projesi finanse edildikten ve başladıktan sonra, Bob ile birlikte Heirens ile görüşmek için Joliet, Illinois'teki Statesville Hapishanesi'ne gittik. 1946'daki mahkumiyetinden beri hapisteydi ve tüm bu süre boyunca örnek bir mahkum olmuştu. Ülkede üniversite eğitimini tamamlayan tek mahkumdu. Lisansüstü çalışmalarına da devam etti.

Onunla görüştüğümüz zamanlarda Heirens suçlarla herhangi bir bağlantısı olduğunu reddediyor, suçu kabul etmeye mecbur bırakıldığını söylüyordu. Ona ne sorarsak soralım bir cevabı vardı, suçlar işlendiği anda başka yerde olduğunu, hiçbir cinayet mahallinin yakınında bile olmadığını söylüyordu. O kadar ikna ediciydi ve adli bir hata olmuş olabileceğinden o kadar endişe duymuştum ki, tüm dava dosyalarını bulup ortaya çıkarmıştım. İtirafının ve inandırıcı diğer kanıtların yanı sıra, Degnan olay yerinden gizli parmak izlerinin alındığını keşfettim. Ancak Hei-

rens hücresinde o kadar fazla oturmuş ve tüm sorulara vereceği yanıtları o kadar derinlemesine düşünmüştü ki, o aşamada onu yalan makinesine soksalar, muhtemelen sorunsuz bir şekilde geçerdi.

1966'da Güney Chicago'daki bir kasaba evinde gerçekleşen sekiz öğrenci hemşirenin cinayetinden dolayı verilen peş peşe ömür boyu hapis cezası ile hapiste yatan Richard Speck, üzerinde çalıştığımız diğer katillerle aynı kefeye konmak istemediğini açıkça belirtmişti. "Onlarla aynı listede olmak istemiyorum," demişti. "Bu insanlar deli. Ben seri katil değilim." Yaptıklarını inkar etmemiş, sadece onlar gibi olmadığını bilmemizi istemişti.

Speck temel bir noktada haklıydı. Duygusal bir döngü içinde tekrar tekrar öldüren veya cinayetleri arasına bekleme süresi koyan bir seri katil değildi. Bana kalırsa adına kitle katili denilebilirdi – aynı eylemin parçası olarak ikiden fazla cinayet işlemişti. Eve soygun amaçlı gitmiş, şehirden ayrılmak için para almaya çalışmıştı. Kapıyı yirmi üç yaşındaki Corazon Amurao açtığında, tabanca ve silahla zorla içeri girerek onu ve beş ev arkadaşını yalnızca bağlayacağını ve bu esnada evlerini soyacağını söylemişti. Hepsini yatak odasına toplamıştı. Bir saat sonra kütüphaneden veya buluşmalarından dönen üç kadın daha gelmişti. Görünüşe bakılırsa Speck hepsini kontrolü altına aldığı fikrini bir kenara bırakıp, kendini tecavüzün, boğmanın, bıçaklamanın ve yaralamanın getirdiği coşkunluğa kaptırmıştı. Hayatta kalan bir tek Amurao vardı, o da dehşete kapılmış bir şekilde bir köşeye sığınmıştı. Speck hesabını şaşırmıştı.

Speck gittikten sonra Amurao balkona çıkıp yardım çağırdı. Polise saldırganın sol dirseğiyle bileği arasındaki "Cehennemi Yaşatmaya Geldim" dövmesini anlattı. Bir hafta sonra acemi bir intihar girişimi sonucu hastanede ortaya çıkan Richard Franklin Speck, dövmesinden tanındı.

Suçunun acımasız vahşeti dolayısıyla Speck, tıp ve psikoloji

camiasında her türden yoruma konu oldu. İlk başta fazladan erkek (Y) kromozomu olduğu, yani genetik bir dengesizliği olduğu, bunun da agresif ve antisosyal davranışı arttırdığı söylendi. Bu tür moda tahminler belirli bir düzen içinde gelip gider. Yüz yıldan daha uzun bir süre önce, o zamanların davranış bilimcileri karakter ve zihinsel yetiyi tahmin etmek için frenolojiyi – kafatası şeklinin incelenmesi – kullanıyordu. Yakın zamanda ise elektroensefalograf görüntüsünde yinelenen on dört ve altı dalga örüntüsünün, şiddetli bir kişilik bozukluğu belirtisi olduğu düşünülüyordu. Jüri hâlâ XYY konusuna inanıyor, fakat birçok erkeğin bu genetik yapıya sahip olduğu halde olağandışı agresiflik veya antisosyal davranış sergilemediği de şüphe edilmez bir gerçek. Vakayı sonuçlandırmak için Richard Speck üzerinde kapsamlı bir çalışma yapıldığında, genetik yapısının tamamen normal olduğu, ekstra Y kromozomu olmadığı saptandı.

Daha sonra kalp krizi geçirerek hapishanede ölen Speck, o zaman bizimle konuşmak istemedi. Bu vaka, hapishane müdürü ile temasa geçtiğimiz olağandışı vakalardan biriydi, fakat müdür, ziyaretimizden önce Speck'e haber vermenin iyi bir fikir olmadığını düşünüyordu. Geldiğimizde biz de hemfikir olduk. Hücresine bakabilmemiz için götürüldüğü odadan gelen çığlıkları ve ettiği küfürleri duyabiliyorduk. Diğer mahkumlar da onun gibi çılgına dönmüştü. Müdür bize Speck'in sakladığı porno dergileri göstermek istedi, fakat Speck öfkeli bir şekilde alanının ihlaline karşı çıkıyordu. Mahkumlar hücrelerinin aranmasından nefret ederler. Hücreleri, ellerinde kalan tek mahrem alanlarıdır. Joliet'teki üç sıralı hücre bloğunu gezdiğimiz sırada pencereler kırılmaya ve tavanın yanından kuşlar uçmaya başladı. Müdür, hükümlülerin idrar veya dışkı ile bize ulaşamamaları için ortaya yakın durmamızı söyledi.

Bunun bizi bir yere götürmeyeceğini fark ettiğimden, müdürün kulağına Speck'in hücresinde durmadan koridorda yürümeye devam etmemiz gerektiğini fısıldadım. Bugün yürürlükte

olan denek-görüşme yönergeleri ile böyle habersizce karşısına çıkamazdık. Aslına bakılırsa, tüm suçlu kişilik çalışmasını oluşturmak çok daha zor olurdu.

Kemper veya Heirens'den farklı olarak Speck örnek bir mahkum değildi. Bir keresinde minyatür bir imbik imal etmiş ve bunu hücre nöbetçisinin tahta yazı masasının derme çatma yapılmış çekmecesinin arka tarafında gizlemişti. Bu imbik ne kadar az miktarda alkol üretse de, verdiği kokunun nereden geldiğini çözemeyen gardiyanların çıldırmasına yol açmıştı. Başka bir sefer de, kırık camların birinden içeri girmeyi başarmış yaralı bir serçe bulmuş ve iyileşene kadar serçeye bakmıştı. Ayakta duracak kadar sağlığına kavuştuğu zaman, bacağının etrafına bir ip bağlamış ve kuşu omzuna kondurmuştu. Bir noktada gardiyan evcil hayvanların yasak olduğunu söylemişti.

Speck ise "Benimle kalamaz mı?" diye üstelemiş, daha sonra da küçük kuşu çalışmakta olan bir pervaneye atmıştı.

Dehşete kapılan gardiyan, "O kuşu sevdiğini sanıyordum," demişti.

"Seviyordum. Ama eğer ona ben sahip olamazsam, benden başka kimse sahip olamaz," diye yanıtlamıştı.

Bob Ressler ve ben, Joliet'teki bir görüşme odasmda hapishane danışmanının eşliğinde Speck ile görüştük. Hapishane danışmamı, liselerdeki rehber öğretmenlerle benzer bir iş yapıyordu. Manson gibi Speck de masanın başına oturmayı seçti, böylece bizden üstte durabilecekti. Speck'e ne yapmak istediğimizi anlatarak konuya giriş yaptım, fakat bizimle konuşmayacaktı, hücresine bakmak istediğimiz için sadece "aşağılık FBI" diye söyleniyordu.

Bu adamlara baktığımda, hapishanenin konferans salonunda masaya oturup karşılarında durduğumda, yapmaya çalıştığım ilk şey işledikleri suçlar sırasında nasıl göründüklerini ve konuştuklarını hayalimde canlandırmaya çalışmaktır. Tüm dava dosyalarına çalışarak kendimi hazırlarım, böylece her

birinin neler yaptığını ve neler yapabileceğini bilirim. Bildiklerimi karşımda oturan kişiye yansıtmanın da bir gereklilik olduğuna inanırım.

Her polis sorgulaması bir baştan çıkarmadır; iki taraf da istediğini vermesi için karşı tarafı baştan çıkarmaya çalışır. Karşınızdaki kişiye nasıl yaklaşacağınızı bilmeniz için, görüştüğünüz her bir kişiyi anlamanız gerekir. Öfke veya ahlaki yargılama hiçbir işe yaramaz. ("Ne, sadist canavar! Kol mu yedin?") Karşındakinin ne istediğini anlamalısınız. Gerçekleri bildiğinizi ve sizi kandıramayacaklarını belli ettiğiniz takdirde, Kemper gibi bazı kişilerle açık ve gerçekçi bir konuşma yapabilirsiniz. Richard Speck gibi olanlarla ise daha saldırgan bir yaklaşım benimsemem gerektiğini öğrendim.

Konferans salonunda oturuyorduk ve Speck bizi görmezden geliyormuş gibi davranıyordu, bu sebeple ben de danışmana doğru döndüm. Açık ve sosyal bir adamdı, ortamdaki düşmanlığı dağıtma konusunda deneyimliydi – rehine arabulucularında aradığımız özelliklere sahipti. Odada değilmiş gibi Speck hakkında konuşmaya başladım.

"Senin adamının ne yaptığını biliyorsun, değil mi? Sekiz kadını öldürdü. Kadınların bazıları da oldukça iyi görünüyordu. Sekiz güzel popoyu bizden aldı. Sence bu adil mi?"

Bob'ın bu konuşmamdan rahatsız olduğu belliydi. Katilin seviyesine inmek istemiyordu ve ölünün arkasından dalga geçilmesini çirkin buluyordu. Elbette ona katılıyordum, ancak bence bu gibi durumlarda yapman gerekeni yapmalısın.

Danışman da aynı üslupla cevap verdi ve karşılıklı olarak bu şekilde konuştuk. Cinayet kurbanlarından bahsetmiyormuşuz gibi olgun olmayan ve anlamsız konuşmamız, kulağa soyunma odasındaki liseli çocukların sohbeti gibi geliyor olmalıydı.

Speck bir süre boyunca dinledi, başını salladı, kıkırdadı ve "Lanet olası adamlar, siz delisiniz. Sizinle beni birbirimizden ayıran ince bir çizgi olmalı."

Bu çıkış karşısında ona döndüm. "Nasıl oldu da sekiz kadını aynı anda becerdin? Kahvaltıda ne yiyorsun?" dedim.

Saf birer avanakmışız gibi bize baktı. "Hepsini becermedim. O hikaye abartıldı. Sadece birini becerdim."

"Kanepedekini mi?" diye sordum.

"Evet."

Kulağa her ne kadar kaba ve tiksindirici gelse de, bana bir şeyler anlatmaya başlıyordu. Baştaki düşmanca ve agresif tavrının aksine, maço bir öz-imaja sahip değildi. Tüm kadınları aynı anda kontrol edemeyeceğini biliyordu. Tam bir fırsatçıydı – sırf eğlence olsun diye birine tecavüz etmişti. Olay yeri fotoğraflarından kanepede yüzüstü yatanı seçtiğini biliyorduk. Ona göre zaten kişiliksizleştirilmiş bir bedendi. Onunla insani bir temas kurmamıştı. Aynı zamanda çok yönlü ve düzenli düşünen biri olmadığı da söylenebilirdi. Bu koşullarda nispeten basit ve başarılı bir soygunun, böyle bir toplu katliama dönüşmesi pek de zor değildi. Kadınları cinsel bir heyecan ile öldürmediğini, kimliğini tespit etmemeleri için öldürdüğünü kabul ediyordu. Genç hemşireler eve geldiğinde bir tanesini yatak odasına, diğerini ise dolaba kapatmıştı, sanki atları bir ağıla toplarmış gibi. Durumu nasıl idare edebileceğine dair hiçbir fikri yoktu.

Aynı zamanda ilginç bir şekilde hastaneye gitmesine ve en sonunda tutuklanmasına yol açan yaranın intihar girişimi olmadığını, bir bar kavgası sonucu olduğunu iddia etmişti. Söylediklerinin önemini tam olarak anlamadan, tek çıkış yolu kendisini öldürmek olan acınası bir zavallı değil de, "cehennemi yaşatmaya gelen" maço bir adam olduğunu düşünmemizi istiyordu.

Daha sonra dinlediğimde, tüm bu bilgileri kafamda oturtmaya çalıştım. Anlattıkları yalnızca Speck hakkında bilgi vermekle kalmıyor, aynı zamanda bu suç türüyle ilgili bir şey söylüyor. Bir başka ifadeyle, gelecekte benzer senaryolarla karşılaştığımda, sorumlu kişi türü hakkında daha fazla içgörüye sahip ola-

caktım. Ve elbette ki programın temel amacı tam olarak buydu.

Çalışmanın verilerini işlemeye başladığımda akademik ve psikolojik jargondan ve herkesin diline dolanmış kelimelerden uzak durmaya, yasa uygulayıcılarının kullanabileceği açık ve sade kavramlar kullanmaya çalıştım. Yerel bir dedektife, paranoid şizofreni birini aradığını söylemek düşünsel açıdan ilginç olabilir, fakat kimliği belirlenememiş suçluyu yakalamasına faydası olmaz. Bulduğumuz temel bir ayrım, suçlunun *düzenli* veya *düzensiz* olması ya da karma bir örüntü kullanmasıydı. Speck gibi insanlar, bize düzensiz bir suçlunun üslubunu göstermeye başlıyordu.

Speck bana sorunlu bir çocukluk ve gençlik dönemi geçirdiğini anlattı. Yalnızca ailesini sorduğumuz zaman canını sıkmıştık. Yirmi yaşma geldiğinde, neredeyse kırk defa tutuklanmış ve on beş yaşında bir kızla evlenmişti. Beş yıl sonra öfkeli bir şekilde onu terk etmişti. Bize onu öldürmek için zaman ayıramadığını söyledi. Fakat başka birkaç kadını öldürmüştü. Bir keresinde ona ucuz ve pis bir barda yaklaşan bir garsonu öldürmüştü. Hemşireleri öldürmesinden birkaç ay önce de altmış beş yaşındaki bir kadını soymuş ve kadına saldırmıştı. Diğer durumları göz önünde bulundurmazsak, yaşlı kadına acımasızca tecavüz edilmesi bize genç bir erkeğin, hatta belki de bir ergenin çok fazla deneyime, güvene veya entelektüelliğe sahip olmadığını göstermektedir. Tecavüz gerçekleştiğinde Speck yirmi altı yaşındaydı. Denklemde suçlunun yaşı arttıkça, entelektüellik ve özgüven değeri düşmektedir. Richard Speck hakkında edindiğim ilk izlenim buydu. Yirmili yaşlarında olmasına rağmen, davranış düzeyi bir suçlu için bile ergenlik döneminde gibiydi.

Hapishane müdürü biz gitmeden önce bize bir şey daha göstermek istedi. Diğer hapishanelerde olduğu gibi Joliet'te de soft pastel renklerin, saldırganlığı düşürüp düşürmeyeceği üzerine psikolojik bir deney yapılıyordu. Bu araştırmanın arkasında birçok akademik teori yer alıyordu. Polislerin ağırlık kaldırma

kampındaki odaların duvarlarını bile pembeye veya sarıya boyamışlar ve ardından polislerin eskisi kadar ağırlık kaldıramadıkları sonucuna varmışlardı.

Müdür bizi hücrenin sonundaki bir odaya götürüp, "Pembe boyanın, şiddete meyilli suçlu içindeki saldırganlığı alması gerekiyor. Onları bunun gibi bir odaya koyarsanız, sakinleşmeleri ve uysallaşmaları gerekiyor. Odanın içine bir göz at Douglas ve neler gördüğünü söyle," demişti.

"Duvarlarda fazla boya göremiyorum," dedim.

"Evet, doğru. Bu adamlar bu renkleri sevmiyorlar. Duvarın boyasını soyup yiyorlar."

Jerry Brudos, ayakkabı fetişistiydi. Sadece bu kadarıyla kalsaydı, herhangi bir problem olmazdı. Ancak cezalandırıcı, otoriter annesi ve kendi kompülsiyonları dahil olmak üzere çeşitli şartlardan dolayı bu durum çok daha ileriye gitmiş, hafif ölçüde tuhaf bir durum olmaktan çıkmış ve tamamıyla öldürücü bir hale gelmişti.

Jerome Henry Brudos, 1939 yılında Güney Dakota'da doğmuş, Kaliforniya'da büyümüştü. Beş yaşında küçük bir çocukken, çöplükte yüksek topuklu parlak bir çift ayakkabı bulmuştu. Ayakkabıları eve getirip denediğinde çok öfkelenen annesi, onlardan kurtulmasını söylemişti. O ise ayakkabıları saklamış, daha sonra annesi bulmuş, ondan almış, yakmış ve çocuğu cezalandırmıştı. On altı yaşına geldiğinde Oregon'da yaşıyordu ve düzenli aralıklarla mahalledeki evlere giriyor ve kadınların ayakkabılarını çalıyordu. Zamanla iç çamaşırlarını da çalmaya başladı. Çaldığı çamaşırları saklayıp üzerinde deniyordu. Bir sonraki sene, çıplak görebilmek için tuzağına düşürüp arabasına aldığı bir kıza saldırmaktan tutuklanmıştı. Salem'deki devlet hastanesinde birkaç ay boyunca terapiye gönderilmiş ve tehlikeli olmadığı sonucuna varılmıştı. Liseden sonra kısa bir süre için orduda görev yapmış, ardından psikolojik nedenlerden dolayı görevden alınmıştı. Evlere girmeye devam ediyor, ayakkabı ve iç çamaşırları çalıyordu. Zaman zaman kadınlarla karşı karşıya

geliyor, onları boğazlayarak bayıltıyordu. O dönemlerde, bakirliğini kaybettiği bir kadına karşı sorumluluk duygusu hissederek onunla evlenmişti. Daha sonra meslek yüksekokuluna gitmiş ve elektrik teknisyeni olmuştu.

Altı yıl sonra 1968 yılında iki çocuk babası olmuştu ve hâlâ hatıra eşya topladığı gece baskınlarına devam ediyordu. Bir gün kapıya Linda Slawson isimli on dokuz yaşında genç bir kız gelmişti. Kız ansiklopedi satıyordu ve randevusu vardı, fakat yanlış eve gitmişti. Karşısına çıkan fırsatı değerlendiren Brudos, kızı bodruma doğru sürüklemiş, ağır bir cisimle vurmuş ve boğazlamıştı. Öldükten sonra kızı soymuş ve topladığı çamaşırları ceset üzerinde denemişti. Cesedi eski bir araba ile Willamette Nehri'ne atıp kurtulmadan önce, cesedin sol ayağını kesmiş, değer verdiği topuklu ayakkabılarından birine yerleştirmiş, bunu da dondurucusuna kilitlemişti. Gelecek birkaç ay içinde üç kez daha öldürmüş, kadınların göğüslerini kesmiş ve plastik kalıp haline getirmişti. Benzer bir hikaye kullanarak randevuya çıkma amacıyla yaklaştığı birkaç kız tarafından kimliği tespit edilmiş, polis ise sözüm ona bir randevu yeri belirlemişti. Bruges, delilik savunmasının işe yaramayacağı kesinleştiğinde itiraf etmiş ve sonunda suçlarını kabullenmişti.

Bob Ressler ile birlikte, Salem'de bulunan Oregon Eyalet Hapishanesi'ndeki daimi evinde görüşmeye gittik. Tıknaz ve yuvarlak yüzlü, kibar ve işbirlikçiydi. Fakat suçları hakkındaki detayları sorduğumda, kan şekeri düştüğü için bayıldığını ve yapmış olabileceği şeyleri hatırlamadığını söyledi.

"Biliyorsun John, kan şekerim düştüğünde, ne yaptığımın farkında olmadan binanın çatısından çıkıp gidebilirim."

Brudos polise itiraf ettiğinde, oldukça ilginç bir şekilde işlediği suçların tüm ayrıntılarını, cesetlerin ve kanıtların nerede bulunacağını söyleyecek kadar iyi hatırlıyordu. Aynı zamanda farkında olmadan kendisini suçlu göstermişti. Kurbanlarından birinin cesedini garajındaki askıya asar, en sevdiği kıyafetleri

ve ayakkabıları giydirir, ardından elbisesini görmek için yere, cesedin altına bir ayna yerleştirirdi. Fotoğraf çekerken, farkında olmayarak kendisini de kadraja almıştı.

Hipoglisemik bayılma iddialarına rağmen Brudos, düzenli bir suçlunun birçok özelliğini barındırıyordu. Bu, küçük yaşta sergilediği fantezilerle de bağlantılıydı. Aile çiftliğinde yaşayan genç bir ergenken, istediği her şeyi yaptırabileceği bir tünelde kızları esir almanın hayalini kurardı. Bir keresinde bir kızı oyuna getirerek ahıra kapatmış, ardından fotoğrafını çekebilmek için kıyafetlerini çıkarmasını emretmişti. Bu tür davranışları yetişkinlik döneminde işlediği suçlarda da görüyoruz, yine de genç bir ergenken çıplak kurbanlarının fotoğrafını çekmek dışında başka bir şey düşünemeyecek kadar saf ve tecrübesizdi. Ahırdan sonra kızı mısır ambarına kilitlemiş, bir süre sonra üzerinde farklı kıyafetlerle, saçı farklı bir şekilde taranmış bir halde geri gelmiş, Jerry'nin ikiz kardeşi Ed gibi davranmıştı. Jerry'nin yoğun bir terapi sürecinden geçtiğini söylemiş, başının belaya girmemesi ve "gerilememesi" adına kimseye söylememesi için yalvarmış ve dehşete kapılmış kızı serbest bırakmıştı.

Jerome Brudos'un etkinliklerinin tipik bir şekilde artmasının yanı sıra, fantezilerinin de sürekli olarak geliştiğini görüyoruz. Bu herhangi birinin bize doğrudan söyleyebileceklerinden çok daha anlamlı bir bulgu. Kemper ve Brudos, hedefleri ve hareket tarzları açısından birbirinden ne kadar farklı olsa da, ikisinde de – ve birçoğunda – işlenen bir suçtan diğerinde detayların "geliştirilmesi" saplantısı söz konusudur. Kemper'ın seçtiği kurbanlar, zihninde annesi ile bağlantılı olan güzel kızlardı. Ed'den daha az sofistike ve daha az zeki olan Brudos ise, fırsat sonucu karşısına çıkan kurbanlarla yetiniyordu. Fakat detaylara yönelik saplantı aynıydı ve iki adamın da hayatının yönetimini ele geçirmişti.

Brudos karısı Darcie'ye fetişleriyle ilişkili kıyafetler giydirir ve fotoğraf çekme ritüeline boyun eğdirirdi. Buna rağmen Darcie heteroseksüel ve korkmuş bir kadındı, kocasının bu yap-

tıklarından rahatsızdı ve ondan korkuyordu. Bir işkence dairesi oluşturma fantezisi vardı, fakat daire yerine evinin garajına razı olmak zorundaydı. Garajdaki dondurucusu kilitliydi, bu sayede en sevdiği vücut parçalarını burada saklayabiliyordu. Darcie akşam yemeği için et pişireceği zaman, Jerry'nin gidip getirmesi için ona ne istediğini söylemek zorundaydı. Darcie arkadaşlarına, dondurucuya kendisi baksa ve belirli bir parçayı kendisi seçse çok daha kolay olacağından yakınıyordu. Bu güçlüğe rağmen, bunun bildirilecek kadar tuhaf bir şey olduğunu düşünmemişti. Ya da tuhaf olduğunu düşündüyse de bunu söyleyemeyecek kadar korkuyordu.

Brudos, kimseye zararı olmayan tuhaflıklarla başlayıp, tuhaflıkları derece derece artan türde bir suçlunun oldukça klasik bir örneğiydi. İlk önce ayakkabılarla başlamış, daha sonra kız kardeşinin kıyafetlerini ve daha sonra diğer kadınların eşyalarını almaya başlamıştı. İlk başta sadece çamaşır iplerini çalıyor, daha sonra yüksek topuklu giyen kadınları takip ediyor ve boş evlere giriyor, sonrasında daha da cesur davranarak evde yaşayan kadınlarla karşı karşıya geliyordu. Başlangıçta kıyafetleri yalnızca giymek onun için yeterliydi, fakat zamanla daha fazlasını istemeye başlamıştı. Sosyal açıdan, kızlardan fotoğraflarını çekmek için izin istemeye başladı. Ardından, içlerinden biri onun için soyunmayı reddettiğinde, kızı bıçakla tehdit etti. Tesadüfi bir kurbanın karşısına çıkıp zilini çaldığı güne kadar öldürmüyordu. Ancak bir kez öldürdüğünde ve öldürmenin keyfini aldığında, tekrar tekrar öldürmek istiyordu ve cesedi her seferinde daha fazla parçalara ayırıyordu.

Sivri uçlu topuklardan hoşlanan veya siyah dantelli sutyen ve külottan tahrik olan her erkeğin suç işleyeceğini kastetmiyorum. Bu doğru olsaydı, birçoğumuz hapiste olurduk. Ancak Jerry Brudos'ta gördüğümüz gibi, bu türden bir parafili gitgide bozulabilir ve aynı zamanda "duruma bağlıdır". Bir örnekle açıklayayım:

Bir süre önce, yaşadığım yere yakın bir ilkokul müdürünün çocukların ayaklarından hoşlandığı söyleniyordu. Çocuklarla ayaklarını ya da ayak parmaklarını ne kadar süre gıdıklayabileceği üzerine bir oyun oynuyordu. Eğer belirli bir süre boyunca dayanırlarsa, onlara para veriyordu. Çocuklardan bazıları, alışveriş merkezinde para harcamaya başlamışlardı ve paranın nereden geldiğini açıklayamıyorlardı. Bu sayede konu ebeveynlerin dikkatini çekti. Müdür kovulduğunda ise, halkın büyük bir kısmı protesto etmişti. İyi görünümlü bir adamdı, kız arkadaşıyla normal ve istikrarlı bir ilişkisi vardı. Hem çocuklar hem de ebeveynler arasında popülerdi. Öğretmenler ona haksızlık yapıldığını düşünüyordu. Ayaklardan hoşlansa dahi, bu esasen zararsız bir şeydi. Hiçbir zaman hiçbir çocuğu suiistimal etmemiş veya elbiselerini çıkarmalarını istememişti. Sapıklığını beslemek için çıkıp çocukları kaçıracak türde bir insan değildi.

Bu değerlendirmeye katılıyordum. Halk tehlikede değildi. Adamla tanışmıştım, kibar ve cana yakın biriydi. Fakat diyelim ki oyunlarının birinde küçük bir kız kötü bir tepki verdi, çığlık atmaya başladı ve başkalarına söylemekle tehdit etti. Panik anında, sırf durumu nasıl idare edeceğini bilmediği için çocuğu öldürebilirdi. Okul müfettişi danışmak için birimimi aradığında, en doğru hareketin adamı kovmak olduğunu düşündüğümü söylemiştim.

Aynı dönemde Virginia Üniversitesi'ne çağrılmıştım. Üniversiteli kızlar yere itiliyor ve arbede sırasında terlik türündeki ayakkabıları çalınıyordu. Neyse ki hiçbiri ağır yaralı değildi. Yerel polis ve kampüs polisi ise vakaları bir şaka gibi görüyordu. Bu polislerle ve üniversite yönetimi ile görüştüm ve onlara Brudos ile karşıma çıkan diğer kişilerden bahsettim. Yanlarından ayrıldığımda onları korkutmayı başarmıştım. Bundan sonra resmi tutumları önemli ölçüde değişti, sonrasında ise daha fazla olay yaşanmadığını söylemekten memnuniyet duyuyorum.

Jerry Brudos'un suç gelişimine baktığımda, erken aşamalar-

da anlaşılıp müdahale edilseydi, nihai süreç engellenebilir miydi diye kendime soruyorum.

Ed Kemper'ın durumunda, duygusal açıdan yürek burkan bir çocukluk sonucunda bir seri katil üretildiğini düşünüyorum. Jerry Brudos'un durumu ise biraz daha karmaşık. Şüphesiz çok küçük yaşlardan itibaren belirli bir parafilisi vardı. Hurdalıkta bulduğu yüksek topuklu ayakkabılardan büyülendiğinde henüz küçük bir çocuktu. Fakat büyülenmesinin bir nedeni de daha önce hiç böyle bir şey görmemiş olması da olabilirdi. Annesinin giydiklerine hiç benzemiyordu. Ardından, annesi bu kadar bağırıp çağırarak tepki verdiğinde, ayakkabılar onun için yasak meyve haline geldi. Kısa bir süre sonra da öğretmeninin ayakkabılarını çalmaya başladı. Öğretmeni öğrendiğinde, öğretmeninin verdiği tepkiye şaşırdı. Onu kınayıp azarlamak yerine, neden bunu yaptığını merak etmişti. Bu sayede daha bu yaşta yaptıkları karşısında yetişkin kadınlardan çelişkili mesajlar almaya başlamıştı ve büyük olasılıkla doğuştan sahip olduğu dürtü, zamanla şeytani ve çok daha ölümcül bir şeye dönüşmüştü.

Gelişimindeki tehlike fark edilseydi ve duygularıyla baş etmesi için etkili yöntemler kullanılmaya çalışılsaydı, ne olurdu? İlk cinayet gerçekleştiğinde bunun için çok geçti. Fakat o süre boyunca atılan herhangi bir adım, sürecin ilerlemesini durdurabilir miydi? O zamandan beri yaptığım çalışmalar aracılığıyla, cinsel açıdan motive olan birçok seri katil için rehabilitasyona benzer herhangi bir şeyin faydalı olması ihtimaline oldukça kötümser bakmaya başladım. Herhangi bir şeyin işe yarama ihtimali varsa, bunun fanteziyi gerçekliğe dönüştürdükleri evreden önce, çok daha erken bir aşamada uygulanması gereklidir.

Kız kardeşim Arlene henüz ergenlik dönemindeyken annem, Arlene'in çıktığı erkeklere anneleri hakkında ne düşündüklerini sorarak onlar hakkında çok fazla yorum yapabilirdi. Eğer çocuk annesini sevdiğini ve ona saygı duyduğunu söylüyorsa,

bu büyük olasılıkla hayatındaki diğer kadınlarla kurduğu ilişkiyi yansıtırdı. Annesini bir kaltak, or.spu veya kontrolcü olarak görüyorsa, büyük ihtimalle diğer kadınlara da aynı şekilde yaklaşacaktı.

Deneyimlerime göre, annemin gözlemi tamamen doğruydu. Ed Kemper, en sonunda gerçekten nefret ettiği kadını öldürecek cesareti toplayana kadar Santa Cruz, Kaliforniya'da bir dizi cinayet gerçekleştirmişti. Henüz bir ergenken Alexandria, Virginia'da beş kadına tecavüz edip öldüren Monte Rissell'in annesi ile babasının sorunlu evlilikleri sona erdiğinde annesi yerine babasıyla kalmasına izin verilseydi, şimdi onunla görüştüğümüz Richmond Hapishanesi'nde müebbet mahkumu değil, bir avukat olmuş olabileceğini söylemişti.

Monte Ralph Rissell sayesinde, bulmacanın daha fazla parçasını bir araya getirmeye başlayabilmiştik. Boşanma döneminde Monte yedi yaşındaydı ve üç çocuğun en büyükleriydi. Anneleri onları oturdukları yerden uzaklaştırarak Kaliforniya'ya götürmüştü. Burada yeniden evlenmiş ve zamanının çoğunu kocasıyla geçirmiş, çocukları yetişkin gözetiminden mahrum bırakmıştı. Monte genç yaşta başını derde sokmaya başlamıştı – okulda duvarlara açık saçık yazılar yazmaya, daha sonra uyuşturucu kullanmaya başlamış, ardından bir tartışma sonrası kuzenini tüfekle vurmuştu. Tüfeği ona üvey babasının verdiğini, fevri bir şekilde ateş edişinden sonra da parçalara ayırıp namlu ile kendisine defalarca vurduğunu iddia etmişti.

Monte on iki yaşındayken annesinin ikinci evliliği de dağılmış ve aile Virginia'ya geri taşınmıştı. Monte, bize bu durumdan kendisini ve kız kardeşini sorumlu tuttuğunu söylemişti. O zamandan itibaren suç kariyeri tırmanmıştı: Ehliyetsiz araba kullanma, ev soygunu, araba hırsızlığı, ardından tecavüz.

Cinayete geçişi ise çok öğreticiydi. Hâlâ lisedeydi ve şartlı tahliyedeydi. Şartlı tahliyenin koşulu olarak psikiyatrik danışmanlık alıyordu. O dönemde kız arkadaşından bir mektup al-

mıştı. Kız okulda onun bir üst sınıfıydı ve üniversiteye gitmişti. Mektupta ilişkilerinin bittiğini söylüyordu. Monte derhal arabasına binip üniversiteye gitmiş ve kızı yeni erkek arkadaşıyla birlikte görmüştü.

Aleni bir şey yapmak veya öfkesini kaynağından, yani buna neden olan kişiden çıkarmak yerine, Alexandria'ya, evine geri dönmüş, kendisini biraz bira ve esrarla kuvvetlendirmiş, apartmanın otoparkında saatlerce oturup uzun uzun düşünmüştü.

Sabaha karşı iki ila üç saatlerinde hâlâ oradaydı. Arabayla yalnız bir kadın geldi. Rissell o anda kaybettiklerini geri almaya karar vermişti. Kadının arabasına doğru yürüdü, silahını kadına doğrulttu ve onu birlikte apartmanın yakınlarındaki ıssız bir araziye gitmeleri için zorladı.

Rissell, yaptıklarını bana ve Bob Ressler'a anlattığı sırada oldukça sakin, temkinli ve netti. Önceden IQ'sunu kontrol etmiştim ve 120'nin üzerindeydi. Çok fazla pişmanlık sezdiğimi söyleyemem – teslim olan veya intihar eden nadir kurbanlar dışında ağırlıklı olarak yakalanma ve hapse girme nedeniyle pişmanlık yaşanır. Fakat Rissell işlediği suçları küçültmeye çalışmadı ve bize verdiği bilgilerin doğru olduğunu hissediyordum. Bunun yanı sıra, daha önce tanımladığı ve tanımlamak üzere olduğu davranış önemli birkaç içgörü içeriyordu.

İlk olarak, olay tetikleyici bir şey sonrasında gerçekleşiyordu – bunu stres etkeni olarak adlandırdık. Bu döngüyü tekrar tekrar görecektik. Herhangi bir şey tetikleyici bir stres etkeni olabilirdi; her birimizin canını sıkan şeyler farklıdır. Fakat beklendiği üzere en yaygın iki stres etkeni işini kaybetmek ve eşini veya kız arkadaşını kaybetmektir. (Burada kadınlardan bahsediyorum, çünkü belirttiğim gibi, daha sonra hakkında tahminde bulunacağım nedenlerden dolayı bu katillerin tamamı neredeyse erkektir.)

Monte Rissell gibi insanlar üzerinde çalışmamız sonucunda, bu stres etkenlerinin seri cinayet dinamiğinin bir parçası oldu-

ğunu fark ettik. Suç mahallinde belirli koşulları gördüğümüzde, belirli bir vakadaki stres etmeninin ne olduğunu tam tamına tahmin edebiliyoruz. 4. bölümde bahsettiğim Jud Ray'in Alaska cinayet davasında bir kadının ve iki küçük kızının cinayetinin zamanlaması ve detayları sayesinde Jud, katilin kız arkadaşını *ve* işini kaybettiğini tahmin etmişti. Bu travmaların ikisi de gerçekleşmişti. Hatta kız arkadaş, failin patronu için faili terk etmiş, patron da resimden çıkarmak için adamı kovmuştu.

Yani Monte Rissell, kız arkadaşını üniversiteli bir çocukla gördüğü gece ilk cinayetini işlemişti. Bu bilgi kendi başına yeterince önemlidir. Ama bunun tam olarak nasıl ve neden gerçekleştiğini anlamak, bize daha da fazla şey söylemektedir.

Tesadüfen Rissell'in kurbanının fahişe olduğu ortaya çıkmıştı, bu da iki anlama gelir: Yabancı biriyle seks yapmaktan dolayı duyacağı korku, bu işle meşgul olmayan birinin duyacağı korku ile aynı olmayacaktır ve korksa dahi, büyük olasılıkla oldukça iyi bir hayatta kalma içgüdüsüne sahiptir. Rissell kadını yalnız başına yakaladığında ve silah zoruyla tecavüz etmek istediğini belli ettiğinde, kadın tişörtünü yukarı kaldırarak saldırganına neyin hoşuna gittiğini ve hangi pozisyonda yapmak istediğini sorarak gerginliği azaltmaya çalışmıştı.

Bize anlatırken, "Bana nasıl yapmak istediğimi sordu," dedi.

Bu davranışı Rissell'in daha nazik veya daha duyarlı olmasını sağlamak yerine, onu çileden çıkarmıştı. "Or.spunun durumu kontrol etmek istediği belliydi." Görünüşe bakılırsa adamı memnun etmek için iki ya da üç orgazm taklidi yapmıştı, fakat bu her şeyi daha da kötüleştirmişti. Bu tecavüzden "keyif alıyor" olması, Rissell'deki kadınların fahişe olduğu algısını pekiştirmişti. Kadın insani niteliklerden yoksun bırakılmıştı, bu durumda onu öldürmeyi düşünmek daha kolaydı.

Fakat başka bir kurbanı, kanser hastası olan babasına baktığını söylediğinde kadının gitmesine izin vermişti. Rissell'in erkek kardeşi de kanserdi, bu sebeple kadını kendisiyle özdeş-

leştirmişti. Fahişenin ya da kanepeye yüzüstü bağlanmış halde bulunan, saldırdığı genç hemşirenin aksine, onunla kişisel bir bağ kurmuştu.

Bu durum, tecavüz durumunda genel bir öneride bulunmanın zorluğunu gösteriyor. Cinsel saldırganın kişiliğine ve suç işleme nedenlerine bağlı olarak, en iyi davranış biçimi ya anlaşmaya çalışmak ya da konuşarak saldırıya uğramaktan kurtulmak olabilir. "Güç pekiştirme eğilimli cinsel saldırgana" direnmek ya da onunla mücadele etmek, kişiyi durdurabilir. Ancak mağdur yeterince güçlü veya hızlı değilse, "öfkeyle uyarılan cinsel saldırgana" direnmek mağdurun ölmesine yol açabilir. Cinsel saldırgan cinsel açıdan yetersiz olduğundan sanki bu durum zevkliymiş gibi davranmaya çalışmak uygun bir strateji olmayabilir. Bunlar öfke, düşmanlık ve güç gösterisi suçlarıdır. Seks yalnızca rastlantısaldır.

Rissell, otoparktan kaçırdığı kadına tecavüz ettikten sonra kurban ile ne yapacağına karar verememişti. Fakat bu noktada kadın, birçoğumuzun mantıklı bulacağı bir şey yaptı; kaçmaya çalıştı. Bu durumda Rissell kendisinin değil de kadının durumu kontrol ettiğini daha fazla hissetti. *American Journal of Psychiatry*'de yayımlanan bir çalışmamızda, Rissell'i şu şekilde alıntılamıştık: "Vadiye doğru koşmaya başladı. O zaman onu yakaladım. Bacaklarının arasından kolunu geriye doğru kıvırdım. Benden daha iriydi. Onu boğmaya başladım... tökezledi... Tepeden aşağıya, suya doğru yuvarlandık. Başını bir taşa vurdum ve suyun altına soktum."

Suç analizinde kurbanın davranışının, en az suçlunun davranışı kadar önemli olduğunu öğreniyorduk. Bu kurban yüksek risk altında mıydı, düşük risk altında mıydı? Neler söyledi ya da neler yaptı ve suçlunun damarına basan veya geri çekilmesine yol açan şey neydi? Karşılaşmaları nasıldı?

Rissell'in seçtiği kurbanlar yalnızca yakınında olanlar – apartmanında veya apartmanına yakın olan kişilerdi. Ve bir kez

öldürdüğünde ise, bu tabu ortadan kalkmıştı. Öldürebileceğini, bundan keyif aldığını ve yakayı ele vermeden kaçabileceğini fark etmişti. Bu vakada görevlendirilseydik ve meçhul bir failin profilini çıkarıyor olsaydık, geçmişinde birtakım tecrübeleri olmasını – cinayetin dışında birtakım şiddet suçları işlemiş olmasını beklerdik. Açıkçası en azından başlangıçta yaşını yanlış tahmin ederdik. Rissell ilk cinayetini işlediğinde henüz on dokuz yaşında bile değildi. Bizse yirmilerinin sonlarında bir erkek beklerdik.

Rissell'in vakası, yaşın çalışmalarımız ile ilişkili bir kavram olduğunu ortaya koyuyor. 1989 yılında birimimdeki Gregg McCrary, Rochester, New York'taki kafa karıştırıcı bir dizi fahişe cinayetlerinde görevlendirilmiş, Başkomiser Lynde Johnson ve birinci sınıf bir polis kuvveti ile birlikte çalışmış ve detaylı bir profil oluşturmuştu. Oluşturduğu strateji sayesinde Arthur Shawcross tutuklanmıştı. Sonradan profilini incelediğimizde, Gregg'in suçluyu neredeyse tam tamına tespit ettiğini fark ettik – ırkı, kişiliği, yaptığı iş, ev yaşamı, arabası, hobileri, bölge arazisini tanıması, polisle ilişkisi... Tespit edemediği tek bir şey vardı, o da yaşıydı. Gregg, otuzuna yaklaşmakta olan ve cinayet işleyebilecek rahatlık düzeyine ulaşmış bir adam olduğunu düşünmüştü. Aslına bakılırsa Shawcross kırk beş yaşındaydı. İki küçük çocuğu (fahişeler ve yaşlılar gibi çocuklar da savunmasız hedeflerdir) öldürmekten dolayı on beş yıldır hapiste olduğu ortaya çıkmıştı, bu da bir süreliğine duraklamasına yol açmıştı. Şartlı tahliyesinden birkaç ay sonra, kaldığı yerden devam etmişti.

Monte Rissell de Arthur Shawcross gibi, işlediği cinayetler sırasında şartlı tahliyedeydi. Ve tıpkı Ed Kemper gibi, aslında insanları öldürdüğü sırada doktorları oldukça iyi bir ilerleme gösterdiğine ikna edebilmişti. Bu bir ampulü değiştirmek için kaç tane psikiyatristin gerektiği şakasının hastalıklı bir versiyonudur – yanıt bir tanedir, fakat ancak ve ancak ampul değişmeyi

istiyorsa. Psikiyatristler ve ruh sağlığı uzmanları, kişinin ilerlemesini izlemek için kişinin öz bildirimini kullanmaya alışıktırlar ve bu da hastanın "iyi" olmak istediğini varsayar. Birçok psikiyatristi aldatmak oldukça kolaydır ve iyi olanların çoğu, şiddetin en güvenilir öngöstergesinin geçmiş şiddet öyküsü olduğunu söyleyecektir. Suçlu kişilik çalışması ve o zamandan beri yürüttüğümüz çalışmalarla gerçekleştirmiş olduğumuzu umduğum şeylerden biri, ruh sağlığı camiasına suçlu davranışı söz konusu olduğunda öz bildirimin kısıtlı olduğunu aktarmaktı. Seri katil veya tecavüzcü, doğası gereği manipülatif, narsisist ve bütünüyle benmerkezci olur. Şartlı tahliye memuruna veya hapishane psikiyatristine, hapishaneden çıkmak veya dışarıda kalmak için her ne gerekiyorsa, duymak istedikleri şeyleri söyler.

Rissell daha sonraki cinayetlerini anlattığında istikrarlı bir ilerleme kat ettiğini fark ettik. İkinci kurbanının onu soru yağmuruna tutmasına sinirlenmişti: "Bunu neden yapmak istediğimi, neden onu seçtiğimi öğrenmek istiyordu; kız arkadaşım yok muydu; sorunum neydi; ne yapacaktım..."

Arabayı silah zoruyla kullanıyordu ve ilki gibi o da kaçmaya çalışmıştı. O noktada Rissell kadını öldürmek zorunda olduğunu fark etti ve defalarca göğsünden bıçakladı.

Üçüncü cinayete geldiğinde artık her şey daha kolaydı. Geçmiş deneyimlerinden kurbanın kendisiyle konuşmasına izin vermemesi gerektiğini öğrenmişti; o yokmuş gibi davranmalıydı. "Daha önce iki kişi öldürdüm. Bunu da öldürebilirim diye düşündüm."

Bu ilerleme esnasında kanser hastası babasına bakan kadını serbest bırakmıştı. Ancak işlediği son iki cinayette niyeti netti. Birini suda boğmuş, diğerini ise tahminine göre elli ila yüz kez bıçaklamıştı.

Hemen hemen tüm diğerleri gibi Rissell bize fantezilerin tecavüzler ve cinayetler başlamadan çok önce ortaya çıktığını gösterdi. Ona nereden fikir edindiğini sorduk. Fikirleri birçok

yerden kaynaklanıyordu, fakat söylediğine göre içlerinden biri şuydu: David Berkowitz hakkında yazılanları okuyordu.

İlk olarak ".44-Kalibre Katili", ardından New York şehrinde estirdiği terör neticesinde gazetelere yazmaya başladıktan sonra "Sam'in Oğlu" olarak bilinen David Berkowitz, tipik bir seri katilden ziyade suikastçı bir kişilikti. Neredeyse bir yıl boyunca – 1976 yılının Temmuz ayından, 1977 yılının Temmuz ayına kadar – altı genç erkek ile kadını öldürmüş, daha fazla kurbanı ise yaralamıştı. Sevgililerin arabalarını park ettikleri âşıklar sokağında, arabalarının içinde olan genç kadınları ve erkekleri güçlü bir tabanca ile öldürmüştü.

Birçok seri katil gibi Berkowitz de evlat edinilmişti. Orduya girene kadar evlatlık olduğunu bilmiyordu. Vietnam'a gitmek istedi, ancak Kore'ye gönderildi. Burada bir fahişe ile ilk cinsel deneyimini yaşadı ve bel soğukluğuna yakalandı. Görevden ayrılıp New York'a döndüğünde öz annesini aramaya başladı. Annesi ile kızının – kız kardeşinin – Long Beach, Long Island'da yaşadığını öğrendi. Annesinin ve kız kardeşinin onunla hiçbir bağ kurmak istememesi sonucu şaşkınlığa ve hayal kırıklığına uğradı. Önceden utangaç, güvensiz ve öfkeli biriyken şimdi ise potansiyel bir seri katildi. Orduda ateş etmeyi öğrenmişti. Texas'a gitti ve kendisini daha büyük ve daha güçlü hissettirecek iri ve kuvvetli bir tabanca – .44-kalibrelik tabanca – temin etti. New York çöplüklerine giderek bu tabancayla pratik yaptı, iyi bir nişancı oluncaya kadar küçük hedeflere nişan aldı. Gündüzleri düşük düzeyli bir posta çalışanı olan Berkowitz, geceleri ava çıkıyordu.

Berkowitz ile Attica Eyalet Hapishanesi'nde görüştük. Suçunu kabul ettikten sonra işlediği altı cinayetin her biri için en az yirmi beş yıl ceza alıp müebbet hapis cezasına çarptırılmıştı. Suçunu kabul etmiş olmasına rağmen ardından inkar etmişti. 1979 yılında hapishanede ölümcül bir saldırıya uğramış, boğazı kesilmişti. Yaraya elli altı dikiş atılmıştı ve saldırganın kimliği teşhis

edilememişti. Biz de görüşmeye habersiz gitmiştik, onu daha fazla tehlike altına atmak istemiyorduk. Hapishane müdürünün de desteğiyle soru formalarının çoğunu önceden doldurmuştuk, dolayısıyla hepimiz hazırlıklıydık.

Bu görüşme için yanımda birtakım görsel araçlar getirmiştim. Daha önce de belirttiğim gibi, babam New York'ta bir basın mensubu ve Long Island'daki Matbaacılar Birliği'nin başkanıydı ve bana büyük haber başlıkları ile Sam'in Oğlu'nun başarılarını duyuran gazeteler göndermişti.

New York Daily News gazetesini gösterip masanın karşısına, ona doğru uzatıp, "David, bundan yüz yıl sonra kimse Bob Ressler ya da John Douglas'ı hatırlamayacak, ancak Sam'in Oğlu'nu hatırlayacaklar. Aslında şu anda Wichita, Kansas'ta yarım düzine kadını öldüren ve kendisine açılımı 'bağla, işkence et, öldür' olan BTK Boğazlayıcısı adını takan bir vaka var. Bildiğin gibi, bu adam mektuplar yazıyor ve bu mektuplarda da senden bahsediyor. Sam'in Oğlu David Berkowitz'den bahsediyor. Senin gibi olmak istiyor, çünkü sen bu güce sahipsin. Sana hapishanede de bir mektup yazarsa şaşmam."

Berkowitz karizmatik olarak nitelendireceğim bir adam değildi, her daim onay almaya ya da kişisel bir başarıya ulaşmaya çalışmıştı. Onunla gerçekten ilgilenen veya ona gülümseyenleri fark etmeye çalışan parlak, mavi gözleri vardı. Sözümü tamamladığımda ise gözleri parladı.

"Mahkemede ifade verme şansına sahip olamadın," diyerek devam ettim. "Bu yüzden tüm halkın senin hakkında bildiği tek şey, bir or.spu çocuğu olduğun. Fakat bu görüşmeleri yaptığımız için başka ve hassas bir tarafın, geçmişinden etkilenen bir yönün olduğunu biliyoruz. Bize bu tarafını anlatma şansına sahip olmanı istiyoruz."

Duygularını oldukça gizleyen biriydi, fakat bizimle tereddüt etmeden konuşuyordu. Brookyln-Queens bölgesinde iki binden fazla yangın çıkardığını kabul etti, titiz günlük yazılarında da

bunu belgelemişti. Suikastçı kişilik ile benzerlik gösterdiği bir yönü buydu – saplantılı bir şekilde günlük yazmaktan keyif alan, yalnızlığı seven biriydi. Benzerlik gösterdiği bir başka yönü ise, kurban ile hiçbir fiziksel etkileşim kurmak istememesiydi. Tecavüzcü ya da fetişist değildi. Hatıra eşyalar edinme peşinde değildi. Herhangi bir cinsel doyum alıyorsa, bunu öldürme eyleminin kendisinden alıyordu.

Çıkardığı yangınlar ağırlıklı olarak çöp tenekeleri ya da terk edilmiş binalar olmak üzere rahatsız edici bir çeşitliliğe sahipti. Bir sürü kundakçı gibi o da alevleri izlerken mastürbasyon yapıyor, itfaiye teşkilatı onları çıkarmaya geldiğinde yine yapıyordu. Yangın çıkarması, "cinayet üçlüsünün" diğer iki unsuru ile de uyumluydu: Yatağa işeme ve hayvanlara acı çektirme.

Her zaman için hapishane görüşmelerinin altın aramaya benzediğini düşünmüşümdür. Elinize geçen şeylerin büyük çoğunluğu değersiz çakıl taşları olacaktır, ancak bunların içinden gerçek bir altın külçesi çıkarabilirseniz, harcadığınız çabaya değecektir. David Berkowitz vakasında da kesinlikle böyleydi.

Bize oldukça ilginç gelen şey, sevgililerin arabalarını park ettikleri âşıklar sokağını izlediği sırada, arabanın daha fazla tehdit teşkil edecek sürücü tarafına – sıklıkla erkek tarafı olan yere – gitmek yerine, yönünü yolcu tarafına çevirmesiydi. Bu bize, tipik bir polis duruşunda araca ateş ettiğinde nefretini ve öfkesini kadına yönelttiğini gösteriyor. Birden çok yarada olduğu gibi, birden çok ateş edilmesi de o öfkenin düzeyine işaret ediyor. Erkek yanlış zamanda yanlış yerde bulunuyor. Muhtemelen saldırgan ve kurban arasında hiçbir göz teması kurulmuyor. Her şey belirli bir mesafeden gerçekleştiriliyor. Böylece fantezi kadınına, onunla kişisel bir temas kurmadan sahip olabiliyor.

Seri katiller hakkındaki genel farkındalığımızın bir parçası haline gelen bir başka değerli bilgi ise, Berkowitz'in her gece ava çıktığını söylemesiydi. Yanlış zamanda yanlış yerde olan bir kurban bulamadığında, geçmişte başarıya ulaştığı yerlere geri

dönüyordu. Suç mahalli olan bir bölgeye (diğerlerinin birçoğu cesetten kurtuldukları yere geri döner) ve mezarlıklara geri dönüyor ve sembolik olarak toprakta yuvalanarak fanteziyi tekrar tekrar yaşıyordu.

Diğer seri katillerin işledikleri suçlar sırasında fotoğraf ya da video çekmelerinin nedeni tam olarak da budur. Kurban öldükten ve cesetten kurtulduktan sonra heyecanı tekrar yaşayabilmek, fanteziyi canlandırmaya devam edebilmek, aynı şeyi tekrar tekrar yapmak isterler. Berkowitz'in takılara, iç çamaşırına, vücut parçalarına ya da herhangi bir şekilde hatıralık bir eşyaya ihtiyacı yoktu. Bize yalnızca o bölgeye geri dönmenin onun için yeterli olduğunu söyledi. Ardından eve gider, mastürbasyon yapar ve fanteziyi yeniden yaşardı.

Bu içgörüden faydalı bir şekilde yararlanabilirdik. Suçla mücadele dünyasındaki insanlar, katillerin suç mahalline geri döndükleri hakkında yorumlarda bulunurlar, fakat hiçbir zaman bunu kanıtlayamaz ya da nedenini açıklayamazdı. Berkowitz gibi denekler sayesinde bu tahminin doğru olduğunu, fakat her zaman için bizim tahmin ettiğimiz nedenlerden kaynaklanmadığını anlamaya başladık. Pişmanlık kesinlikle bunlardan biriydi. Ancak Berkowitz'in bize gösterdiği gibi, pişmanlık dışında başka nedenler de vardı. Belirli bir tipteki suçlunun, suç mahallini neden yeniden ziyaret edebileceğini anladığınızda, bu suçlu ile baş etmek için stratejiler geliştirmeye de başlayabilirsiniz.

Sam'in Oğlu ismi, daha sonra New York Polis Teşkilatı dedektiflerinin şefi olacak olan komiser Joseph Borelli'ye kabaca yazılmış bir nottan geliyordu. Not, Bronx'daki kurbanların, Alexander Esau ve Valentina Suriani'nin yakınlarındaki bir arabada bulunmuştu. Tıpkı diğerleri gibi onlar da çok kısa mesafeden vurulmuşlardı. Notta şöyle yazıyordu:

Bana kadın düşmanı olarak hitap etmeniz beni derinden yaralıyor. Kadın düşmanı değilim. Ben bir canavarım. Ben "Sam'in Oğlu'yum." Ben küçük, yaramaz bir çocuğum.

Baba Sam bazen sarhoş olur ve acımasızlaşır. Ailesini döver. Beni bazen evin arkasına bağlar. Diğer zamanlarda ise beni garaja kilitler. Sam kan içmeyi sever.

Baba Sam, "Dışarıya çık ve öldür," diye emreder.

Bazıları evimizin arkasında gömülüdür. Çoğunlukla genç insanlardır – tecavüze uğramış ve katledilmiş insanlar – kanları akıtılmıştır – şimdi yalnızca iskelet halindeler.

Sam beni de tavan arasına kilitler. Dışarıya çıkamam, fakat oradaki pencereden bakar ve hayatın akışını izlerim.

Kendimi dışlanmış hissediyorum. Herkesten farklı bir boyuttayım – öldürmeye programlandım.

Beni durdurmak için, beni öldürmek zorundasınız. Tüm polislerin dikkatine: İlk önce beni vurun – öldürmek için vurun ya da yolumdan çekilin, yoksa ölürsünüz!

Baba Sam artık yaşlandı. Gençliğini muhafaza etmek için kana ihtiyacı var. Çok kez kalp krizi geçirdi. "Of, canım acıyor oğlum."

Hepsinden çok, güzel prensesimi özlüyorum. Kadınlar evimizde gömülü. Ama onu yakında göreceğim.

Ben "canavarım" – "Şeytanım" – şişko bir yaratığım.

Avlanmayı severim. Caddelerde dolaşır, kolay hedef – lezzetli et ararım. En güzelleri Queens kadınlarıdır. Onların içtikleri su olmalıyım. Avlanmak için yaşarım – benim hayatım bu. Baba için kan bulmak.

Bay Borelli, efendim, daha fazla öldürmek istemiyorum. Hayır bayım, istemiyorum, ama "babamı onurlandırmalıyım."

Dünyaya sevgi göstermek istiyorum. İnsanları seviyorum. Yeryüzüne ait değilim. Beni barbarlara geri gönderin.

Queens insanları, sizleri seviyorum. Hepinize mutlu Paskalyalar diliyorum. Tanrı bu dünyada ve bir sonrakinde sizi kutsasın. Size hoşça kalın ve iyi geceler diyorum.

POLİS: Bu sözlerle sizi rahatsız etmeme izin verin:

Geri döneceğim!

Geri döneccğim!

"Güm, güm, güm, güm – ah!!" şeklinde yorumlanabilir.

Kucak dolusu cinayetler

Bay Canavar.

Hiçbir önemi olmayan bu adam, ulusal çapta şöhret kazandı. Yüzlerce dedektif, Omega Görev Gücü'ne katıldı. Vahşi ve abuk sabuk haberleşmeler devam etti, gazeteler ve köşe yazarı Jimmy Breslin gibi gazetecilere mektuplar gönderildi. Bize postanedeyken insanların Sam'in Oğlu hakkında konuştuklarını duymaktan ve onunla aynı odada olduklarının farkında olmamalarından dolayı büyük bir heyecan duyduğunu anlattı.

Bir sonraki saldırı Bayside, Queens'de gerçekleşti. Saldırıya uğrayan kadın da erkek de kurtuldu. Beş gün sonra Brooklyn'deki bir çift onlar kadar şanslı olmayacaktı. Stacy Moskowitz anında öldü. Robert Violante hayatta kaldı, fakat aldığı yaradan dolayı kör oldu.

Sam'in Oğlu sonunda yakalanmıştı, işlediği son cinayetin gecesinde Ford Galaxy aracını yangın söndürme musluğunun çok yakınma park etmişti. Bölgedeki bir tanık, bir memurun ceza kestiğini görmüştü ve bunun izi sürüldüğünde, David Berkowitz'e ulaşıldı. Polisle yüzleştiğinde yalnızca "Beni yakaladınız," demişti.

Berkowitz tutuklandıktan sonra "Sam"in, komşusu Sam Carr olduğunu, Sam'in David'e öldürmesini emreden siyah labrador köpeği Harvey'nin üç bin yaşındaki bir şeytan olduğunu açıklamıştı. Bir keresinde köpeği .22'lik tabancayla vurmuştu, ancak köpek hayatta kalmıştı. Psikiyatri topluluğunun çoğu, mektuplarını çeşitli şekillerde yorumlamış ve Berkowitz'e paranoid şizofreni tanısı koymuştu. Anlaşılan ilk mektubundaki "güzel prenses" diye bahsettiği kişi, kurbanlarından biri olan Donna Lauria'ydı. Sam, Donna Lauria öldükten sonra ruhunu Sam'e vereceğine dair söz vermişti.

Benim dikkatimi en çok çeken şey mektupların içeriğinden ziyade, el yazısının değişmesiydi. İlk mektupta el yazısı düzgün

ve muntazamdı, ardından neredeyse okunaksız hale gelene kadar gittikçe bozuluyor, yazım hataları gittikçe artıyordu. Mektupları iki farklı kişi yazıyor gibiydi. Bunu ona gösterdim ve fark etmedi bile. Onun profilini çıkarıyor olsaydım, el yazısındaki bozulmayı gördüğüm anda onun savunmasız olduğunu, her an tökezleyip yangın musluğunun önüne park etmek gibi polise yakalanmasına yol açacak ufak bir hata yapabileceğini anlardım. Bu hassas nokta, bir tür proaktif strateji oluşturma zamanı yaratırdı.

Berkowitz'in bize açılmasının, vakaya geniş çaplı bir şekilde hazırlanmış olmamızdan kaynaklandığını düşünüyorum. Görüşmenin başlarında, ona cinayetleri üç bin yaşındaki köpeğin işlettiği konusuna geldik. Psikiyatri topluluğu, hikayeye inanmış ve hikayenin Berkowitz'in motivasyonunu açıkladığını düşünmüştü. Ancak ben, tutuklanana kadar ortada böyle bir hikaye olmadığını biliyordum. Bu hikaye onun çıkış yoluydu. Hararetli bir şekilde köpeği hakkında konuşmaya başladığında, "David, saçmalamayı bırak. Köpeğin bunlarla hiçbir ilgisi yok," dedim.

Güldü, başını salladı ve haklı olduğumu kabul etti. Mektuplar hakkında uzun birkaç psikolojik deneme okumuştuk. İçlerinden biri Berkowitz'i, Edward Albee'nin oyunu *Hayvanat Bahçesi Hikayesi*'ndeki karakter Jerry'ye benzetiyordu. Bir diğeri ise yazıyı kelimesi kelimesine analiz ederek Berkowitz'in psikopatolojisini anlamaya çalışmıştı. Fakat Berkowitz hepsini ters köşe yapmış, hepsi de gerçeği kaçırmıştı.

İşin aslı şuydu: David Berkowitz annesinin ve hayatındaki diğer kadınların ona olan davranışlarından dolayı öfkeliydi ve onların yanında kendisini yetersiz hissediyordu. Onlara sahip olma fantezisi, ölümcül bir gerçekliğe dönüşmüştü. Bizim için detaylar önemliydi.

Bob Ressler'ın Ulusal Adalet Enstitüsü'nün hibesini başarılı bir şekilde yönetmesi ve Ann Burgess'in görüşmeleri derlemesi ile,

1983 yılına kadar otuz altı bireyden oluşan detaylı bir çalışmayı tamamlamıştık. Aynı zamanda bu kişilerin kurbanlarının 118'inden, ağırlıklı olarak kadınlardan veri toplamıştık.

Çalışmanın sonucunda şiddet uygulayan suçluları daha iyi anlamaya ve sınıflandırmaya olanak tanıyan bir sistem oluşturuldu. İlk kez failin zihnindekilerle suç mahalline bıraktıkları arasında ilişki kurabiliyorduk. Bu da onları daha etkin bir şekilde aramamıza, yakalamamıza ve yasal takibatta bulunmamıza yardımcı oluyordu. Deliliği ve "nasıl bir insan böyle bir şey yapabilir?" yönündeki asırlık soruların bazılarını ele almaya başlamıştı.

1988 yılında ulaştığımız sonuçları, Lexington Books tarafından yayınlanan, *Sexual Homicide: Patterns and Motives* başlıklı bir kitapta geliştirdik. Bu yazıyı yazdığım sırada kitap yedinci baskısını yaptı. Ne kadar öğrenmiş olduğumuza bakılmaksızın, sonuç olarak şunu kabul ettik: Bu çalışma, cevapladığından çok daha fazla soruya yol açmaktadır.

Şiddet uygulayan suçlunun zihnine yolculuk, süregiden bir keşif arayışı olmaya devam etmektedir. Seri katiller tabiatları gereği deneyimlerinden öğrenen "başarılı" katillerdir. Bizim yapmamız gereken, onların öğrendiklerinden daha hızlı öğrenmeye devam ettiğimizden emin olmaktır.

8. BÖLÜM

Katilin Konuşma Güçlüğü Olacak

1980 yılında yerel gazetede kimliği belirsiz bir saldırgan tarafından cinsel tacize uğrayan ve şiddetli bir şekilde dövülen yaşlı bir kadının, bıçaklanan iki köpeği ile birlikte ölüme terk edilmesi üzerine bir yazı okudum. Polise göre suçlu olay yerinde oldukça fazla zaman geçirmişti. Halk hayrete düşmüş ve öfkeye kapılmıştı.

Birkaç ay sonra seyahat dönüşü Pam'e o davada herhangi bir gelişme olup olmadığını sordum. Hiçbir gelişme olmadığını ve üzerinde durulan bir şüpheli olmadığını söyledi. Bu durumun kötü olduğunu, okuduklarıma ve duyduklarıma göre çözülebilir bir vaka olduğunu düşündüğümü söyledim. Federal yetki alanının kapsamında değildi ve bizden yardım istenmemişti, fakat bölge sakini olarak yapabileceğim herhangi bir şey olup olmadığına bakmaya karar verdim.

Karakola gittim, kendimi tanıttım, amire neler yaptığımdan bahsettim ve davada görevli olan dedektiflerle konuşup konuşamayacağımı sordum. Teklifim memnuniyetle kabul edildi.

Başdedektifin ismi Dean Martin'di. Jerry Lewis şakalarından uzak durup durmadığımı hatırlamıyorum, muhtemelen yaptım. Bana olay yeri fotoğrafları da dahil olmak üzere, dava dosyalarını gösterdi. Kadın gerçekten dövülmüştü. Bulgular üzerinde çalıştıkça, suçluyu ve suçun dinamiklerini gözümde canlandırmaya başladım.

Beni kibarca ve bir nebze şüpheyle dinleyen dedektiflere "Tamam," dedim, "düşündüklerim şunlar: Suçlu on altı ya da on yedi

yaşında, liseye giden bir çocuk. Ne zaman cinsel saldırı kurbanı olan yaşlı bir kadın görsek, kendinden emin olmayan, deneyimsiz, genç bir suçlu ararız. Kendinden daha genç, daha güçlü ya da daha mücadeleci bir kurbanı göz korkutucu bulur. Dağınık görünür, saçları düzensiz olur ve genellikle kötü giyinir. O gece ise annesi ya da babası onu evden atmış olabilir ve gidecek hiçbir yeri olmayabilir. Bu durumda çok uzağa gitmeyecektir. Bulabileceği en yakın ve en kolay yere sığınacaktır. Evdeki fırtına dinene kadar kalabileceği bir kız arkadaşı ya da erkek arkadaşı yoktur. Kendini zavallı, güçsüz ve öfkeli hissederek amaçsızca dolaşırken, bu hanımefendinin evine rastlar. Kadının yalnız yaşadığını biliyordur, geçmişte orada çalışmıştır ya da ufak tefek işlerine yardım etmiştir. Kadının tehdit oluşturmayacağını biliyordur.

İçeri girer, bir ihtimal kadın karşı çıkar, ona bağırmaya başlar, çok korkar. Tepkisi her ne olursa olsun, onu hem kışkırtır hem de güçlendirir. Kendisine ve dünyaya nasıl bir erkek olduğunu göstermek ister. Onunla seks yapmaya kalkışır, fakat penetrasyon olmaz. Bu nedenle kadını öldüresiye döver. Bir noktada başladığı işi bitirmeye karar verir, çünkü kadın kimliğini teşhis edebilecektir. Bir maske takmıyordur; çünkü bu planlı bir suç değil, dürtü sonucu gerçekleşmiş bir suçtur. Fakat kadın o kadar sarsılmıştır ki yaşasa dahi polise eşkal veremez.

Saldırıdan sonra hâlâ gidecek bir yeri yoktur, şüphesiz kadın onu korkutmuyordur, gece kadına herhangi bir misafir gelmeyeceğini bildiğinden orada kalır, doyana kadar yer, içer."

Hikayeme ara verdim, çevrede bu tanıma uyan biri olup olmadığını sordum. Eğer onu bulurlarsa, suçluyu yakalayacaklarını söyledim.

Dedektifin biri diğerine baktı. İçlerinden biri gülümsemeye başladı, "Medyum musun, Douglas?" diye sordu.

"Hayır," dedim, "fakat öyle olsaydım işim çok daha kolay olurdu."

"Çünkü Beverly Newton'da bir medyum var, birkaç hafta önce o da aynılarını söyledi."

Dahası, tarif ettiğim eşkal yakınlarda yaşayan, kısa bir süreliğine üzerinde durdukları birine uyuyordu. Toplantımızdan sonra onunla tekrar görüştüler. Tutuklamaya yetecek kadar delil yoktu, suçu itiraf da etmemişti. Çok geçmeden bölgeyi terk etmişti.

Amir ve dedektifler, medyum değilsem nasıl bu kadar spesifik bir senaryo üretebildiğimi bilmek istiyorlardı. Cevabın bir kısmı, o zamana kadar her türden insana yönelik işlenmiş yeterince şiddet suçu görmüş olmam, her birinde yeterince detayı ilişkilendirmiş, hangi tür suçun hangi kişiler tarafından işlendiğine yönelik kafamda bir model oluşturacak kadar şiddet uygulayan suçlu ile görüşmeler yapmış olmamdı. Ancak şüphesiz her şey bu kadar açık ve net olsaydı, profil çıkarmayı bir kılavuz ile öğretebilir ya da polise bir dizi bilgi sonucunda şüphelinin kişisel özelliklerini tanımlayacak bir bilgisayar programı sunabilirdik. İşin aslı şu ki, çalışmalarımızda bilgisayarlarımızı her ne kadar çok kullansak ve bilgisayarlarımız her ne kadar etkileyici şeyler yapsalar da, yapamadıkları ve belki de hiçbir zaman yapamayacakları daha karmaşık şeyler vardır. Profil çıkarma, yazı yazmaya benzer. Bilgisayara tüm gramer, sözdizimi ve biçim kurallarını tanımlayabilirsiniz, ancak yine de bilgisayar kendi başına bir kitap yazamaz.

Bir vakada elimdeki tüm kanıtları – vaka raporlarını, olay yeri fotoğraflarını ve tasvirlerini, kurban ifadelerini ve otopsi tutanaklarını – bir araya getirmeye ve ardından kendimi zihinsel ve duygusal olarak suçlunun yerine koymaya çalışır, onun düşündüğü gibi düşünmeye çalışırım. Yıllardır bana danışan roman yazarlarından biri olan Tom Harris'in karakterlerinin nasıl hayat bulduklarından emin olmadığı gibi, ben de bunun tam olarak nasıl gerçekleştiğinden emin değilim. Bunda ruhani bir unsur varsa bundan kaçmam, ancak bunun daha çok yaratıcı düşünce aleminden kaynaklandığını düşünüyorum.

Medyumlar zaman zaman suç soruşturmalarında faydalı olabilir, buna daha önce rastladım. Medyumların bazıları, olay ye-

rindeki ince detaylara odaklanma ve bunlardan mantıklı çıkarımlar yapma becerisine sahiptir, tıpkı benim yapmaya çalıştığım ve etrafımdakilere öğretmeye çalıştığım gibi. Ancak, dedektiflere daima medyumun araştırma aracı olarak son çare olması gerektiğini söylerim. Bir medyuma başvurulması durumunda da, o kişiyi davanın detayları hakkında bilgi sahibi olan memurlar ya da dedektiflerle karşılaştırmaması gerektiğini düşünürüm. Çünkü iyi medyumlar küçük, sözlü olmayan ipuçlarını yakalama konusunda beceriklidirler ve bir medyum bilmediğiniz ve öğrenmek istediğiniz şeylere ilişkin herhangi bir kavrayışa sahip olmadan, size dava hakkında zaten bildiğiniz şeyleri anlatarak güven kazanabilir. Atlanta çocuk cinayetlerinde yüzlerce medyum ortaya çıkarak polise hizmet verdi. Katiller için türlü türlü eşkaller ve yöntemler ileri sürdüler. Oysa anlattıklarının hiçbirinin uzaktan yakından alakası yoktu.

Yerel polisle görüştüğüm sıralarda San Fransisco Körfez bölgesindeki teşkilatlar, yürüyüş yollarının etrafındaki ağaçlıklı alanlarda gerçekleşen bir dizi cinayeti birbiriyle ilişkilendirmiş ve basının "Sapa Yol Katili" ismini taktığı, kimliği belirlenememiş bir suçlu tarafından gerçekleştirildiğini düşünmüştü. Bu soruşturmada yardımımı istiyorlardı.

Her şey 1979 yılının Ağustos ayında kırk dört yaşındaki atletik bir banka yöneticisi olan Edda Kane'in, "Uyuyan Kadın" adıyla bilinen, Golden Gate Köprüsü ve San Francisco Körfezi'ne bakan güzel bir dağ olan Tamalpais'in doğusundaki zirveye doğru yalnız başına yürürken kaybolmasıyla başlamıştı. Kane hava kararddığında eve dönmediğinde kocası endişelenmiş ve polisi aramıştı. Cesedi ertesi gün öğleden sonra köpek arama timi tarafından bulunmuştu. Ceset bulunduğunda çıplaktı, yalnızca ayağında bir çorabı duruyordu. Yüzükoyun bir şekilde, sanki yaşamak için yalvarıyormuş gibi, dizlerinin üzerinde duran bir pozisyondaydı. Adli tıp doktoru ölüm nedeninin, başın arkasına isabet eden tek bir kurşun olduğunu saptamıştı. Cinsel saldırıya

uğradığına dair bir belirti yoktu. Katil üç tane kredi kartı ile 10 dolar nakit para almıştı, fakat kadının alyansı ile diğer takılarına dokunmamıştı.

Bu olayı takip eden mart ayında, Tamalpais Parkı'nda yirmi üç yaşındaki Barbara Schwartz'ın cesedi bulundu. Görünüşe bakılırsa diz çökmüş bir pozisyondayken, göğsünden defalarca bıçaklanmıştı. Ekim ayında, yirmi altı yaşındaki Anne Alderson ise parkın etrafında koşuya çıkmış, daha sonra da geri dönmemişti. Cesedi bir sonraki gün, öğleden sonra bulundu. Başının sağ tarafında bir kurşun yarası vardı. Önceki kurbanlardan farklı olarak Alderson tamamıyla giyinikti, sırt üstü bir şekilde bir kayaya yaslanmıştı. Yalnızca sağ kulağındaki altın küpesi kayıptı. Tamalpais Parkı'nın bekçisi John Henry, onu en son parkın amfi tiyatro alanında yalnız başına otururken görmüştü. Hayatın son sabahında, güneşin doğuşunu izlemişti. Diğer iki tanık ise Alderson'ı, Edda Kane'nin cesedinin bulunduğu yere yaklaşık sekiz yüz metreden az bir mesafede görmüştü.

Şüpheler, yatalak annesi ve şizofreni hastası erkek kardeşi Tamalpais dağındaki kulübelerinde vurularak öldürülen Mark McDermand üzerinde toplanmıştı. On bir günlük kaçıştan sonra McDermand, Marin County dedektifi Komiser Robert Gaddini'ye teslim olmuştu. Dedektifler onu kendi ailesinin cinayetleri ile ilişkilendirmeyi başarmıştı, ancak ağır silahlı olmasına rağmen, silahlarının hiçbiri Sapa Yol vakalarında kullanılan .44 ya da .38 silahlarla uyuşmamıştı. Cinayetler kaldığı yerden devam etti.

Kasım ayında, San Francisco'nun birkaç kilometre kuzeyindeki Point Reyes Park'da yürüyüşe çıkan yirmi beş yaşındaki Shauna May, yürüyüşe birlikte çıktığı iki arkadaşının yanına geri dönememişti. İki gün sonra cesedi, bir ay önce parkta yürüyüş yaparken kaybolan ve cesedi çürümekte olan yirmi iki yaşındaki New Yorklu Diana O'Connel'ın yanında bulunmuştu. İki kadın da başından vurulmuştu. Aynı gün parkta on dokuz yaşındaki Richard Stowers ve on sekiz yaşındaki nişanlısı Cynthia Mo-

reland olduğu tespit edilen, başka iki ceset daha bulundu. İkisi de ekim ayının ortalarından beri kayıptı. Soruşturmacılar, Anne Alderson ile aynı zamanda, Kolumbus Günü'nün denk geldiği hafta sonunda öldürüldüklerini saptadı.

İlk cinayetler bölgedeki yürüyüşçüler aracılığıyla çevreye korku salmıştı. Etrafta insanlar, özellikle kadınlar için, ormanlık alana yalnız gitmemeleri yönünde uyarı levhaları koyulmuştu. Ancak bir gün içinde dört cesedin birden bulunması ile birlikte kıyamet koptu. Marin County şerifi G. Albert Howenstein Jr, tanıkları ölmeden hemen önce tuhaf adamlarla görmüş olan birkaç görgü tanığı toplamıştı, ancak görgü tanıkları yaş ve yüz özellikleri gibi bazı kilit noktalarda birbiriyle çelişen ifadelerde bulunmuşlardı. Birkaç ay içinde işlenen birden çok cinayet bir yana, tüm bunlar tek bir cinayet için bile normaldi. Barbara Schwartz cinayetinin işlendiği suç mahallinde tuhaf bir çift odaklı gözlük bulunmuştu ve görünüşe bakılırsa gözlük katile aitti. Howenstein gözlük ve reçete ile ilgili elindeki bilgileri yayınladı ve bölgedeki tüm göz doktorlarına el ilam dağıttı. Gözlük çerçevesinin hapishanede verildiği belliydi, bu yüzden Komiser Gaddini kadınlara yönelik cinsel suç işlemiş ve yakın zamanda serbest bırakılmış suçluları saptayabilmek için, Kaliforniya Eyaleti Adalet Bakanlığı ile iletişime geçmişti. FBI'ın San Francisco Bölge Ofisi de dahil olmak üzere, artık çeşitli yargı mercileri ve daireleri, vaka üzerinde aktif bir şekilde çalışıyordu.

Basında Sapa Yol Katili'nin, aslında 1969 yılından beri aktif olmayan, suçu kanıtlanamamış bir şüpheli olan, Los Angeles'ın Zodiac Katili olabileceği yönünde spekülasyonlar vardı. Belki de Zodiac bunca zaman boyunca işlediği başka bir suç yüzünden hapisteydi ve bundan habersiz infaz koruma memurları tarafından serbest bırakılmıştı. Fakat Zodiac'ın aksine Sapa Yol Katili, polise sataşmaya ya da onlarla iletişim kurmaya ihtiyaç duymamıştı.

Şerif Howenstein, vakayı analiz etmesi için Napa'dan Dr. R. William Mathis isminde bir psikolog getirtmişti. Vakanın ritüel

tarzına dikkat çeken Dr. Mathis, failin hatıra eşyaları saklamasını bekleyeceğini ve polisi cinayet silahına veya diğer kanıtlara yönlendirmesi ihtimalini göz önünde bulundurarak, şüpheli olduğu tespit edilen herhangi birinin tutuklanmadan önce bir hafta boyunca takip edilmesi gerektiğini söylemişti. Görünüşü ve davranışsal özellikleri konusunda da Mathis, katilin çekici bir kişiliği olan yakışıklı bir adam olabileceğini düşünmüştü.

Mathis'in tavsiyesi üzerine çalışan Howenstein ve Gaddini, erkek park bekçilerinin yürüyüş yapan kadın kılığına girmesi dahil olmak üzere çeşitli proaktif tuzaklar kuruyordu, ancak hiçbir şey işe yaramıyordu. Kolluk kuvvetleri üzerinde yoğun bir kamu baskısı vardı. Şerif halka katilin kurbanlarını beklediğini, onları öldürmeden önce onlara psikolojik travma yaşattığını ve yaşamak için yalvarttığını açıklamıştı.

Büro'nun San Rafael Yerleşim Dairesi Quantico'dan yardım istediğinde, ilk başta kadına yönelik tecavüz ve şiddet konusunda başuzmanımız olan Roy Hazelwood ile iletişime geçmişti. Roy duyarlı ve yardımsever bir adamdı ve dava onu derinden etkilemişti. Ulusal Akademi sınıfındaki dersimizden çıkıp ofis odamıza doğru yürürken konuştuğumuzu hatırlıyorum. Roy'un neredeyse kişisel olarak kendini sorumlu hissettiğini fark ettim. Sanki FBI'ın ve on tane bölge ofisinin işbirliği kurması yeterli değilmiş; sanki davayı çözmesi ve suçluyu adalete teslim etmesi gereken kişi *kendisiymiş* gibi konuşuyordu.

Benden farklı olarak Roy'un tam zamanlı ders verme sorumluluğu vardı. Bense bu noktada sınıf çalışmalarımın çoğunu bırakmıştım ve Davranış Bilimleri Birimi'nde davalar üzerinde aktif olarak çalışan tam zamanlı tek profil uzmanıydım. Bu sebeple Roy benden San Francisco'ya gitmemi ve orada polise olay yerine ilişkin bilgiler vermemi istedi.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, FBI davaya dahil olduğunda genellikle bir içerleme söz konusu olur. Bunun kaynağının bir kısmı, Büro'nun araya girerek kamuoyu tarafından iyi bilinen

suçların soruşturmasını devraldığı Hoover günlerinden geliyor. Yerel polis departmanı ya da hatta FBI'ın kendisi de olsa, birincil yetki alanı hangi birimde ise, o birim yardımımızı talep etmedikçe benim birimim araya giremez. Ancak Sapa Yol davasında Marin County Şerif Departmanı, Büro'yu erkenden davaya dahil etmişti. Vakaların medyada ne kadar yer bulduğu düşünüldüğünde, en azından bir süreliğine benim gibi birinin devreye girmesini ve üzerlerindeki baskıyı azaltmasını istediklerini düşünmüştüm.

Şerifin ofisinde vakaya ait tüm materyalleri ve olay yeri fotoğraflarını inceledim. Özellikle dedektif Rich Keaton'ın, tüm cinayetlerin gökyüzünün büyük bir kısmını kapayan, sık yeşilliklerle kaplı, büyük ölçüde ağaçlıklı alanlarda işlendiği yönündeki gözlemine ilgi duymuştum. Bu alanlardan hiçbirine araba ile ulaşılamıyor, yalnızca yürüyerek gidilebiliyordu. Bunun için de en azından bir buçuk kilometre yürümek gerekiyordu. Anne Alderson cinayetinin işlendiği olay yeri servis yoluna epey yakındı, parkın amfi tiyatrosundan kestirme olarak gidilebiliyordu. Tüm bunlar katilin bölgenin yerlisi olduğu ve bölgeyi çok yakından tanıdığı ihtimalini kuvvetlendiriyordu.

Sunumumu Marin County Şerif Departmanı'nda büyük bir odada yaptım. Koltuklar bir tıp amfisi gibi yarım daire şeklinde dizilmişti. Odadaki elli ila altmış kişinin aşağı yukarı on tanesi FBI ajanıydı, geri kalanı polis memurlarından ve dedektiflerden oluşuyordu. Seyircilerin kafalarına baktığımda, ağarmış birkaç saçtan daha fazlası olduğunu fark ettim: Bu adamın yakalanmasına yardım etmeleri için deneyimli polis memurları emekliliklerinden geri getirilmişlerdi.

İlk olarak daha önceden verilen profili sorgulamakla işe başladım. İyi görünümlü, çekici ve entelektüel biri ile karşı karşıya olduğumuza inanmıyordum. Arkadan yapılan çoklu bıçaklamalar ve ani saldırılar; içe kapanık, kendinden emin olmayan ve kurbanları ile sohbet kuramayan, iyi bir taktik geliştiremeyen ya

da istediği şeyi yapmaları için konuşarak kurbanları ikna edemeyen asosyal bir tip (antisosyal olmayabilir) ile uğraştığımıza işaret ediyordu. Yürüyüş yapanların hepsi fiziksel açıdan zindeydi. Bana göre ani saldırmasının nedeni, hedeflediği kurbanı kontrol etmesinin tek yolunun karşısındaki tepki veremeden önce onu etkisiz hale getirmesiydi.

Bu suçlar, kurbanlarını tanıyan biri tarafından işlenmiyordu. Olay yerleri gözlerden uzaktı, bu da esasen katilin her bir kurban ile fantezisini canlandırması için ihtiyaç duyduğu zamana sahip olduğu anlamına geliyordu. Buna rağmen ani bir şekilde saldırma ihtiyacı duyuyordu. Tecavüz yoktu, sadece öldürdükten sonra cesetleri kullanıyordu. Büyük olasılıkla mastürbasyon yapıyordu, fakat cinsel ilişkiye girmiyordu. Kurbanların yaşları ve fiziksel görünümleri oldukça çeşitliydi. Kurbanlarının çoğu uzun, koyu saçları ortadan ikiye ayrılmış, üniversite çağındaki güzel kadınlardan oluşan sofistike katil Ted Bundy'den farklı olarak, bu katilin kurbanları çok çeşitli bir yaş aralığına ve fiziksel görünüme sahipti. Sapa Yol Katili'nin belirli bir tercihi yoktu, tıpkı ağına böcek düşmesini bekleyen bir örümcek gibiydi. Bir grup memura, bu adamın kötü bir geçmişi olduğunu düşündüğümü söyledim. Komiser Gaddini'nin suçlunun önceden bir süreliğine hapse girdiği fikrine katılıyordum. Önceki cezalarının tecavüz veya daha büyük bir olasılıkla tecavüz teşebbüsleri olabileceğini, fakat bu seriden önce cinayet işlememiş olduğunu düşünüyordum. Bu seri başlamadan önce ortaya çıkan tetikleyici bir stres etkeni olmalıydı. Tüm kurbanları beyaz olduğu için muhakkak onun da beyaz olduğunu tahmin ediyordum ve makine ya da endüstri ile ilişkili bir işte çalışan bir mavi yakalı olduğunu düşünüyordum. Cinayetlerinin etkinliği ve şu zamana kadar polisi atlatmadaki başarısından dolayı, kafamda otuzlu yaşlarda biri olarak yer etmişti. Aynı zamanda oldukça zeki olduğunu düşünüyordum. IQ'sunu ölçmüş olsalardı, normalin üzerinde çıkardı. Ve eğer geçmişine baksalar yatak ıslatma, yan-

gın başlatma ve hayvanlara acı çektirme ya da bu üçünden en az ikisinin yer aldığı bir öyküyle karşılaşırlardı.

Manidar bir duraksama sonrasında, "Diğer bir konu ise," diye ekledim, "katilin bir konuşma güçlüğü olacak."

Odadaki yüz ifadelerini ve vücut dilini okumak zor değildi. En sonunda, muhtemelen en başından beri düşündükleri şeyi ifade ediyorlardı: *Bu adam saçmalıyor!*

Polislerden biri alaycı bir üslupla, "Sana bunu düşündüren şey nedir?" diye sordu. "Bıçak yaraları gözüne 'kekeme bıçaklaması' gibi mi göründü?" Kendi "keşfi" olan yeni öldürme yöntemi karşısında sırıttı.

Hayır diyerek açıklamaya başladım, tümevarımlı ve tümdengelimli akıl yürütmenin birleşimi ve vakalardaki üzerinden geçmiş olduğum hemen hemen tüm etmenlerin değerlendirilmesi sonucu bu fikre varmıştım. Cinayetlerini başka birileri ile temas kurmasının olası olmadığı, gözlerden uzak yerlerde işlemiş olması, kurbanlarının hiçbirine kalabalık içinde yaklaşmış olmaması ya da onunla gitmesi için kandırmış olmaması, kuş uçmaz kervan geçmez bir yerde dahi ani bir saldırıya bel bağlama ihtiyacı duymuş olması – tüm bunlar kendisini beceriksiz hissettiği ya da utandığı bir rahatsızlığa sahip olduğunu gösteriyordu. Hiçbir şeyden şüphelenmeyen kurbanı etkisiz kılmak ve ona hükmetmek ve onu kontrol etmek, engelinin üstesinden gelme biçimiydi.

Başka türde bir rahatsızlığının veya sakatlığının olabileceğine de ihtimal veriyordum. Psikolojik ya da davranışsal açıdan düşünecek olursak oldukça kötü bir yara izi, çocuk felci, eksik bir uzuv ya da bunun gibi özelliklere sahip olan biri olabilirdi. Ancak karşımıza çıkan saldırı türü sonucu, eksik bir uzvu ya da ciddi bir sakatlık durumunu elemek durumunda kaldık. Tüm görgü tanıklarının açıklamalarını ve cinayetlerin işlendiği sırada parklarda bulunan insanları da göz önüne alacak olursak, belirgin bir bozukluğu olan birini duymayı beklerdik. Diğer taraftan,

bir konuşma bozukluğu, failin utanabileceği ya da normal sosyal ilişkileri kısıtlaması halinde rahatsızlık duyabileceği, yine de kalabalık içinde "dikkat çekmeyecek" bir durumdu. Ağzını açana kadar kimse böyle bir durum olduğunu anlamazdı.

Birçoğu tehlike altında olan, basının ve kamuoyunun ensesinde olduğu bir oda dolusu görmüş geçirmiş polise böyle bir yönlendirmede bulunmak kuşkusuz oldukça gergin bir durumdu, sorguladığım insanlar için bu durumu oluşturmayı severdim, fakat kendim için tercih etmezdim. Yine de bunu tamamen yapamazsınız. Zihniniz, öğleden sonra odadaki dedektiflerden biri tarafından oldukça açık bir şekilde ifade edilen bir düşünceye takılı kalır:

"Ya yanılıyorsan, Douglas?"

Elimden geldiği kadar dürüst bir şekilde konuşmaya çalışarak, "Bazı şeyler hakkında yanılıyor olabilirim," dedim. "Yaş konusunda yanılıyor olabilirim. Meslek ya da IQ konusunda yanılıyor olabilirim. Ancak ırk ya da cinsiyet konusunda kesinlikle yanılmıyorum, mavi yakalı olduğu konusunda da yanılmıyorum. Ve bu özel durumda, ciddi anlamda canını sıkan bir tür kusuru olduğu konusunda da yanılmadığıma eminim. Belki de konuşma güçlüğü değildir, ama ben öyle olduğunu düşünüyorum."

Sözümü bitirdiğimde, konuşmalarımın ne kadar etkili olduğunu ya da ne kadarının akıllarında yer ettiğini kestiremiyordum. Fakat sonradan bir polis yanıma geldi ve şöyle söyledi: "Haklı mısın yanılıyor musun bilmiyorum, ama en azından soruşturmaya bir yön verdin, John." Bunu duymak her zaman için güzel olsa da, en sonunda araştırmanın nasıl sonuçlanacağını görene kadar nefesinizi tutarsınız. Quantico'ya geri döndüm, Körfez Bölgesi şerifi ile polis teşkilatları ise çalışmalarına devam etti.

29 Mart'ta katil tekrar harekete geçti, bu sefer Santa Cruz yakınlarındaki Henry Cowell Redwoods Eyalet Parkı'nda genç bir çifti vurdu. Kaliforniya-Davis Üniversitesi'ne giden yirmi yaşındaki ikinci sınıf öğrencisi Ellen Marie Hansen'e ona tecavüz

edeceğini söylediğinde kurban buna karşı çıkmış, bunun üzerine katil .38'lik bir tabanca ile ateş açmış ve onu oracıkta öldürmüş, Steven Haertle'ı da ağır bir şekilde yaralayıp, öldüğünü sanıp orada bırakmıştı. Ancak Haertle, kısmen bir eşkal vermiş, çarpık ve sarı dişleri olan bir adam tarif etmişti. Polis bu eşkali diğer tanıkların ifadeleri ile birleştirmiş ve Fiat marka olması muhtemel olan, kırmızı, yeni bir yabancı arabayla ilişkilendirmişti. Fakat bu eşkal öncekilerden büyük ölçüde farklıydı. Haertle, şahsın ellilerinde ya da altmışlarında olduğunu ve saçlarının döküldüğünü düşünüyordu. Atış bilimi ise bunları önceki Sapa Yol cinayetlerine bağlamıştı.

1 Mayıs'ta, yirmi yaşında güzel ve sarışın bir kız olan Heather Roxanne Scaggs kayboldu. San Jose'deki bir matbaacılık okulunda öğrenciydi. Erkek arkadaşı, annesi ve oda arkadaşı, hepsi birden Heather'ın okuldaki endüstriyel sanatlar öğretmeni David Carpenter ile dışarıya çıkacağını söylediğini hatırlıyordu. David Carpenter, Heather'ın, bir arkadaşından araba satın alması için aracı olmuştu. Carpenter elli yaşındaydı ve bu türde bir suç için alışılmadık bir durumdu.

Bu noktadan sonra taşlar yerine oturmaya ve ağ daralmaya başlamıştı. Carpenter, çukurlu bir egzoz borusu olan kırmızı bir Fiat kullanıyordu. Bu son detay, polisin önceden keşfedemediği, onları "geri tutan" bilginin bir parçasıydı.

David Carpenter'ın kimliği çok daha önceden tespit edilmeliydi ve çok daha önceden yakalanmalıydı. İşin aslı şu ki, inanılmaz derecede şanslıydı ve birden fazla polisin yetki alanına giriyordu, bu da yakalanmasını güçleştiriyordu. Geçmişte cinsel suçlar yüzünden hapse atılmıştı. İronik bir şekilde, şartlı tahliye kayıtlarında cinsel suçlu olarak görünmemesinin nedeni, federal hükmünü tamamlaması için Kaliforniya tarafından serbest bırakılmasıydı. Serbest olsa da teknik olarak federal gözetim altındaydı. Bu yüzden gözden kaçmıştı. Bir başka ironik durum ise, Carpenter ve cinayet yerinde Carpenter'ın gözlüklerinin bulunduğu ikinci kur-

bana Barbara Schwartz'ın aynı göz doktoruna gitmeleriydi! Maalesef şerifin departmanının yaydığı el ilanlarını görmemişti.

Başka tanıklar da ortaya çıkmaya başlamıştı. Bunlardan biri, televizyondaki robot resmi tanıyan ve Carpenter'ın, yirmi yıl önce çocukları ile birlikte çıktığı gemi seyahatinde gemi muhasebecisi olduğunu söyleyen yaşlı bir kadındı. Adam, kadının genç kızı ile yakışıksız bir şekilde ilgilenmiş ve kadının tüylerini ürpertmişti.

Daly City'deki Glen Park Continental Tasarruf ve Kredi şubesinin yöneticisi Peter Berest, önceki aralık ayından beri kayıp olan, lise öğrencisi ve yarı zamanlı çalışan güzel, hassas ve güvenilir veznedarı Anna Kelly Menjivar'ı anımsamıştı. Önceden Sapa Yol cinayetleri ile ilişkili olabileceği düşünülmese de cesedi Tamalpais Parkı'nda bulunmuştu. Berest, Anna'nın şiddetli bir kekemeliği olan devamlı bir müşteriye karşı ne kadar nazik davrandığını hatırlamıştı. Bu adamın daha sonra 1960 yılında, San Francisco'nun kuzey ucundaki askeri tesis olan Presidio'da genç bir kadına saldırmaktan tutuklandığını öğrenmişti.

San Jose polisi Carpenter'ı gözaltına aldı ve en sonunda tutukladı. Baskıcı ve fiziksel olarak istismarcı bir annenin ve duygusal açıdan istismarcı bir babanın çocuğu olduğu, şiddetli kekemeliği yüzünden dalga geçilen, zekası ortalamanın epeyce üstünde olan bir çocuk olduğu ortaya çıktı. Çocukluğunda ise kronik yatak ıslatma ve hayvanlara acı çektirme belirgin olarak görülüyordu. Hissettiği öfke ve düş kırıklığı, yetişkin yaşamında öngörülemez ve şiddetli öfke ataklarına ve görünüşe bakılırsa bastırılamayan cinsel bir dürtüye dönüşmüştü.

Presidio'da bir kadına bıçakla ve çekiçle saldırdığı ve sonucunda yakalanıp hapiste yattığı ilk suçu, sorunlu evliliğinden doğan çocuğunun ardından işlemişti. Kurbanın ifadesine göre, acımasız saldırı sırasında ve hemen öncesinde, kekemeliği kaybolmuştu.

Ulusal Akademi mezunlarından gelen talepler nedeniyle FBI direktörü William Webster, Davranış Bilimleri eğitmenlerinin

psikolojik profil danışmanlığı sunmalarını resmi olarak 1978 yılında onaylamıştı. Bu hizmet 1980'lerin başlarında son derece popüler hale gelmişti. Davalar üzerinde tam zamanlı olarak çalışıyordum ve Bob Ressler ile Roy Hazelwood gibi eğitmenler, öğretmenlik görevleri izin verdiği sürece danışmanlık yapıyordu. Ancak, yaptığımız şeyden ve ulaştığımızı düşündüğümüz sonuçlardan ne kadar memnun olsak da yukarıdaki hiç kimse, Büro'nun kaynaklarının ve iş gücünün etkili bir şekilde kullanılıp kullanılmadığını tam olarak bilmiyordu. Bu sebeple, 1981 yılında FBI'ın Kurumsal Araştırma ve Geliştirme Birimi – daha sonra Davranış Biliminden geçiş yapan Howard Teten başkanlığında yönetildi – o zamanlar basitçe Psikolojik Profil Çıkarma Programı denen, ilk kapsamlı fayda-maliyet çalışmasını yaptı. Gayri resmi danışmaları sonucu programı neredeyse şans eseri başlatan Teten, bu programın gerçekten bir etki yaratıp yaratmadığını ve genel merkezin programı devam ettirmesi gerekip gerekmediğini görmek istiyordu.

Bir anket geliştirildi ve müşterilerimize – herhangi bir emniyet teşkilatında profil çıkarma hizmetimizi kullanmış olan tüm memurlara ve dedektiflere – gönderildi. Bunlar arasında şehir, bölge ve eyalet polis teşkilatları, şerif departmanları, FBI saha ofisleri, karayolu devriyeleri ve devlet soruşturma birimleri yer almaktaydı. Taleplerin çoğu cinayet soruşturmaları ile ilişkili olsa da Ar-Ge Birimi tecavüz, adam kaçırma, gasp, tehdit, çocuk tacizleri, rehin durumları, kaza-ölüm ve intihar hükümleri alanlarındaki verilerimizi de toplayıp bir araya getirdi.

Profil çıkarma Büro bünyesindeki birçok kişi için hâlâ belirsiz ve değerlendirmesi zor bir kavramdı. Birçok kişi profil çıkarmayı cadılık ya da kara büyü olarak görüyordu, bir kısmı da bunun bir tür göz boyama olduğunu düşünüyordu. Bu nedenle, çalışmamız güçlü ve gerçekliği kanıtlanabilir bir başarı elde etmedikçe, Davranış Bilimleri Birimi'nin eğitim dışındaki tüm bölümleri heba olabilirdi.

Bu nedenle, 1981 yılında analiz geri geldiğinde hem memnun olmuş hem de rahatlamıştık. Araştırmacılar bizim için ülkenin dört bir yanından şevkle gelmiş, programın devam etmesini ısrarla tavsiye etmişlerdi. Raporun son paragrafı, yazıyı şöyle özetliyordu:

Değerlendirme sonucunda, programın, farkına vardığımızdan çok daha başarılı olduğu görülmüştür. Davranış Bilimleri Birimi, gerçekleştirdiği üstün çalışmalardan dolayı tavsiye edilmektedir.

Dedektifler genel olarak en çok yardımcı olduğumuz alanın şüpheli listelerini daraltmak ve soruşturmayı daha net bir odağa yönlendirmek olduğu konusunda hem fikirdi. Buna verilen bir örnek ise, David Berkowitz'in cinayetlerinden çok da uzak olmayan bir tarihte, 1979 yılının Ekim ayında, Francine Elveson'ın Bronx şehrinde acımasız ve dehşete düşürecek kadar anlamsızca öldürülmesiydi. Aslma bakılırsa, New York Polis Teşkilatı'nın bir kısmı, bir Sam'in Oğlu fanatiğinin ilham almak için kahramanından faydalanıyor olabileceğini düşünüyordu. Davayı Quantico'da öğrettik, çünkü bizim nasıl bir profil çıkardığımızı ve polisin kafa karıştırıcı ve uzun süredir çözülememiş bir cinayeti ilerletmek için nasıl kullandığını iyi bir şekilde gösteriyordu.

Francine Elveson, yerel bir bakım merkezinde yirmi altı yaşında bir özel eğitim öğretmeniydi. Kırk kilo ağırlığında ve 1.50m boyunda Francine kifoskolyoz ya da omurga eğriliği olarak bilinen bir rahatsızlıktan dolayı hafif derecede engelliydi. Öğrencilerine empati ve duyarlılık aşılamıştı. Utangaçtı ve sosyal biri değildi, ailesi ile birlikte Pelham Park Yolu apartmanlarında yaşıyordu.

Her zamanki gibi sabah altı buçukta işe gitmek için evden çıkmıştı. Sekizi yirmi geçe civarlarında, aynı apartmanda yaşayan on beş yaşında bir çocuk, üçüncü ve dördüncü katlar arasındaki merdiven boşluğunda Francine'in cüzdanını bulmuştu. Çocuğun bununla ilgilenecek zamanı yoktu, okula yetişmesi

gerekiyordu. Bu sebeple öğle yemeği için eve gelinceye kadar cüzdanı yanında taşıdı, daha sonra da babasına verdi. Babası, o öğleden sonra saat üç gibi Elvesonlar'ın dairesine gitti ve cüzdanı Francine'in annesine verdi. Annesi ise Francine'e cüzdanının bulunduğunu haber vermek için bakım merkezini aradı. Bayan Elveson'a kızının bugün işe gelmediği söylendi. Bayan Elveson paniğe kapıldı, diğer kızı ve bir komşuları ile birlikte apartmanı aramaya başladılar.

Merdiven boşluğunun üst kısmındaki çatıda, dehşet verici bir görüntüyle karşılaştılar. Francine'in çıplak bedeni keskin olmayan bir cisimle şiddetli bir darbe almıştı, darbe o kadar şiddetliydi ki daha sonra doktor çenesindeki, burnundaki ve yanaklarındaki çatlakların yanı sıra dişlerinin kırıldığını tespit edecekti. Kolları ve bacakları yana açılmış olarak yatmış, kendi kemeri ve naylon çorapları ile el ve ayak bileklerinden bağlanmıştı. Doktor bunun yapıldığı sırada zaten ölmüş olduğunu saptamıştı. Öldükten sonra meme uçları kesilmiş ve göğsünün üzerine yerleştirilmişti. Yüzünü kapamak için külotu başının etrafına sarılmıştı. Kalçalarında ve dizlerinde ısırık izleri vardı. Vücudundaki hiçbiri derin olmayan birkaç kesik, küçük bir çakıya işaret ediyordu. Şemsiyesi ve kalemi vajinasına sokulmuştu, tarağı cinsel organının etrafındaki kılların üzerine yerleştirilmişti. Küpeleri, başının her iki tarafında olmak üzere simetrik bir şekilde yere yerleştirilmişti. Ölüm nedeninin, kurbanın kendi el çantasının askısı ile boğulması olduğu tespit edildi. Katil, kurbanın kalçasının üzerine "Beni durduramazsın," diye karalamıştı ve karnına da "S.ktir git," yazmıştı. Her iki yazıda da, kurbanın vajinasına yerleştirdiği kalemi kullanmıştı. Olay yerinin dikkate değer bir diğer özelliği, katilin cesedin yanına dışkısını yapmış ve dışkıyı Francine'in kıyafetlerinin bazıları ile örtmüş olmasıydı.

Bayan Elveson'ın polise söylediği şeylerden biri, kızının şans getirmesi için taktığı, İbranice bir harf olan *chai* şeklindeki altın kolyesinin kayıp olduğuydu. Anne kolyenin şeklini tarif

ettiğinde dedektifler, vücudun kolyenin şeklinde, törensel bir şekilde yerleştirildiğini fark ettiler.

Kurbanın vücudunda sperm izlerine rastlanmıştı, fakat 1979 yıllarında DNA testi adli bilim tarafından bilinen bir yöntem değildi. Ellerinde savunma sonucu oluşan herhangi bir yara, tırnaklarının altında da herhangi bir kan izi ya da deri parçası yoktu. Bu durumda herhangi bir mücadelenin gerçekleşmediği görülüyordu. Somut olan tek adli delil, otopsi sırasında cesette bulunan Afrika kökenli Amerikalı saçıydı.

Olay yeri incelendikten ve gözlem sonucu gerçekler saptandıktan sonra cinayet masası dedektifleri, ilk saldırının Francine'in merdivenlerden aşağıya indiği sırada gerçekleştiğini belirlediler. Bilincini yitirene kadar dövüldükten sonra çatıya taşınmıştı. Otopsi sonuçlarına göre tecavüze dair herhangi bir belirti saptanmamıştı.

Dava o kadar dehşet vericiydi ki kamuoyunun ve medyanın oldukça fazla ilgisini çekmişti. Yirmi altı dedektiften oluşan bir polis ekibi bir araya geldi ve iki binden fazla olası görgü tanıklarını ve şüphelileri sorguladı. Bunun yanı sıra, New York City metropol bölgesinde bilinen tüm cinsel suçluları kontrol etti. Fakat bir ay geçmiş olmasına rağmen, soruşturma ilerlemiyormuş gibi görünüyordu.

Farklı bir görüş almaktan zarar gelmeyeceğini düşünerek, New York Toplu Konut İdaresi dedektifi Tom Foley ve Teğmen Joe D'Amico, Quantico'ya gelerek bizimle irtibat kurdu. Geldiklerinde dosyaları ve raporları, olay yeri fotoğraflarını ve otopsi tutanaklarını getirmişlerdi. Onlarla birlikte ben, Roy Hazelwood, Dick Ault, Tony Rider (daha sonra Davranış Bilimleri Birimi'nin şefi olacaktı), yemek odasında buluşmuştuk.

Tüm kanıtları ve dava materyallerini gözden geçirdikten sonra, kendimi hem kurbanın hem de saldırganın yerine koymaya çalışarak bir profil çıkardım. Polise yirmi beş ila otuz beş yaşları arasında, muhtemelen otuzlarında, dağınık görünümlü, işsiz, geceleri aktif olan, apartmanın olduğu muhitte oturan ve ailesiyle ya da

yaşlı kadın bir akrabası ile yaşayan, bekar ve kadınlarla yakın bir ilişkisi olmayan, yakın arkadaşları olmayan, lise ya da üniversiteyi yarıda bırakmış, askerlik deneyimi olmayan, özgüveni düşük, arabası ya da sürücü ehliyeti olmayan, bugünlerde ya da geçmişte akıl hastanesinde yatmış ve reçeteli ilaç kullanmış, oksijensizlikten boğulma yoluyla intihara teşebbüs etmiş, madde ya da alkol bağımlılığı olmayan, geniş bir cinsel kölelik ve Sadist & Mazoşist porno koleksiyonu olan ve sıradan görünen beyaz bir erkeği aramalarını önerdim. Bu işlediği ilk cinayet, hatta işlediği ilk ciddi suç olabilirdi, ancak yakalanmazsa sonuncusu da olmayacaktı.

Soruşturmacılara, "Bu katili çok uzaklarda aramanıza gerek yok," dedim. "Adamla zaten konuştunuz." Onunla ve aile üyeleriyle zaten görüşmüşlerdi, çünkü o bölgede yaşıyorlardı. Polis onun muhtemelen aşırı ölçüde işbirlikçi olduğunu düşünmüştü. Hatta özellikle soruşturmacıları arayabilir, ona yaklaşmadıklarından emin olmak için kendisini soruşturmanın içine dahil edebilirdi.

Tekniklerimize aşina olmayan birçok kişi için tüm bunlar anlamsız görünebilir. Fakat dikkatli bir şekilde incelerseniz, edindiğimiz izlenimlere ve verdiğimiz tavsiyelerimize nasıl ulaştığımızı görmeye başlayabilirsiniz.

İlk olarak bunun tesadüfi, spontane gerçekleşen bir suç olduğuna karar verdik. Francine'in ebeveynleri, Francine'in zaman zaman asansöre bindiğini, zaman zaman merdivenleri kullandığını söylemişti. Herhangi bir sabah hangisini tercih edeceğini tahmin etmenin yolu yoktu. Katil merdiven boşluğunda onu beklediyse onu kaçırmış olabilirdi ve Francine'i görmeden önce her halükarda başka insanlara da rastlayabilirdi.

Saldırı esnasında kullanılan ve kurbanın vücudunda bulunan her şey kurbana aitti. Katil büyük olasılıkla küçük bir çakı dışında olay yerine hiçbir şey getirmemişti. Silahı ya da tecavüz etmek için herhangi bir malzemesi yoktu. Suç işleme niyetiyle kurbanını takip etmemiş ya da olay yerine gitmemişti.

Bu da bizi bir sonraki sonuca götürdü. Eğer kimliği belirlenememiş suçlu, apartmana bu suçu işleme niyetiyle gitmediyse,

o halde başka bir sebepten dolayı oraya gitmiş olması gerekir. Sabah saat 7'den önce orada olabilmesi ve merdiven boşluğunda Francine'e rastlayabilmesi için ya o binada yaşıyor olması ya orada çalışmış olması ya da içeriye oldukça rahat bir şekilde girebilmiş olması gerekiyordu. Bu da bir postacı, bir telefon şirketi ya da Con Ed* çalışanı olabileceğini gösteriyordu, ancak elimizde hiçbir tanık raporu olmadığı için bu ihtimalin düşük olduğunu düşünmüştüm. Onun durumundaki biri, kurbana bu kadar zaman ayıramazdı. Merdivenlerde gerçekleşen ilk saldırıdan sonra, işinin kesintiye uğramasından korkmadan kurbanı çatıya götürebileceğini biliyordu. Aynı zamanda apartmanda alışılmadık bir şey ya da birini gören hiç kimse olmadığına göre, oraya kolaylıkla uyum sağlamış olmalıydı. Francine bağırmamış ve mücadele etmemişti, bu sebepten dolayı onu tanıyor olmalıydı. En azından onu önceden görmüştü. O sabah kimse binaya giren ya da binadan çıkan tuhaf ya da tehdit edici birini fark etmemişti.

Saldırının cinsel niteliği dolayısıyla, kurbanın yaş aralığındaki bir katille karşı karşıya olduğumuzdan emindik. Yaş aralığının yirmi beş ila otuz beş arasında olduğunu, büyük olasılıkla bu aralığın ortalarında olduğunu belirtmiştik. Sadece bu tahminden yola çıkarak, cüzdanı bulan on beş yaşındaki çocuğu (ve kırk yaşındaki babasını) şüpheli listesinden elemeye hazırdım. Deneyimlerime göre, o yaştaki birinin bir bedene bu şekilde bir muamele yapacağını hayal edemezdim. Fazlasıyla "erken gelişmiş" bir seri katil olan Monte Rissel bile bu şekilde hareket etmemişti. Böylesine ileri düzeydeki bir cinsel fantezinin gelişmesi yıllar alırdı. Aynı zamanda on beş yaşındaki çocuk siyahiydi.

Cesedin incelenmesi sonucunda Afrika kökenli Amerikalı saçı bulunmuş olmasına rağmen, beyaz bir katille karşı karşıya olduğumuzdan emindim. Bu türde suçların kurbandan farklı ırka sahip biri tarafından işlendiği çok nadirdi, öyle olduğunda da bunu destekleyecek başka deliller olurdu. Bu davada başka hiç-

* Consolidated Edison: büyük bir enerji şirketi (Çev. N.)

bir delil yoktu ve siyahi bir failin, cesedi bu şekilde tahrip ettiğine belki de hiç tanık olmamıştım. Apartmanın bir önceki görevlisi anahtarlarını teslim etmemişti ve uygun bir şüpheli gibi görünüyordu. Ancak bu davranışsal değerlendirme ve apartman sakinlerinin en azından bir kısmının onu fark etmesi gerektiği göz önüne alındığında, katilin onun olmasına ihtimal vermiyordum.

Polis, suçu siyahi bir faile bağlayan o saça nasıl bir açıklama getirdiğimi öğrenmek istiyordu. Bir açıklama getiremiyordum, bu da beni rahatsız ediyordu. Ancak yine de düşüncemin arkasında duracak kadar emindim.

Suç "yüksek riskliydi", kurban ise "düşük riskliydi". Kurbanın hiç erkek arkadaşı yoktu, fahişe değildi, uyuşturucu satın almıyordu, açık bir ortamda güzel bir çocuk değildi, evinden uzakta kötü bir muhitte de değildi. Binanın yaklaşık yüzde 50'si siyahi, yüzde 40'ı beyaz ve yüzde 10'u Hispanikti. Daha önce burada ya da mahallede buna benzer bir suç işlenmemişti. Cinsel suç işleme niyeti olan bir saldırgan, çok daha "güvenli" bir ortam seçebilirdi. Bu, önceden hazırlık yapmama ile birleştirildiğinde, düzensiz bir suçluya işaret ediyordu.

Tüm diğer etmenlerin de birleşimi göz önünde bulundurulduğunda, Francine Elveson'ı öldüren kişi hakkında gözümde daha net bir resim canlanıyordu. Vücudun üzerinde oldukça korkunç bir cinsel tahrip vardı ve mastürbasyon yapılmıştı, fakat cinsel birleşme gerçekleşmemişti. Açıkça görülüyordu ki yetişkin erkek güvensiz, cinsel açıdan toy ve yetersiz birini arıyordu. Mastürbasyon ise bir süredir hayalini kurduğu bir ritüelin canlandırılmasıydı. Mastürbasyon sırasında kurduğu fantezi, kaynağını kölelik ve sadomazoşist pornografiden alıyordu ki bu da cinsel açıdan yetersiz bir erkeği karakterize ediyordu. Hatırlayın, bilincini kaybettikten ya da öldükten sonra kurbanı bağlamıştı. Ufak ve fiziksel açıdan zayıf birini seçse de, şiddetli fantezilerini yerine getirmeden önce yine de aniden saldırmış ve kurbanı etkisiz hale getirme gereği duymuştu. Sadist eylemlerini yaşayan ve bi-

linci açık bir kurban üzerinde gerçekleştirmiş olsaydı, o zaman kişiliğine dair farklı yorumlamalarda bulunmamız gerekirdi. Bu durumda da kadınlarla ilişki kurmakta zorlanırdı. Hiç sanmıyorum, ancak önceden birileriyle çıkıyor olsaydı, kendinden çok daha genç kadınlarla ilgilenerek üzerinde baskı kurması ve kontrol etmesi çok daha kolay birilerini arardı.

Francine gibi diğer insanların işe gitmek üzere yola koyuldukları sırada apartmanın etrafında dolaşmış olması, tam zamanlı bir işte çalışmadığına işaret ediyordu. Herhangi bir işi varsa da büyük ihtimalle geceleri gittiği, yarı zamanlı ve düşük maaşlı bir işti.

Buradan da kendi başına yaşayamayacağı sonucuna vardım. Şık giyimli katillerin aksine bu adam, tuhaflığını akranlarından saklayamazdı, bu da fazla arkadaşı ya da bir ev arkadaşı olmadığını gösteriyordu. Büyük ihtimalle geceleri aktifti ve görünüşünü pek de umursamıyordu. Arkadaşlarıyla yaşamadığı ve kendi başına bir yerde yaşamayı karşılayamayacağı için, ebeveynleriyle yaşıyor olmalıydı. Ya da daha büyük bir olasılıkla kardeş ya da teyze gibi daha büyük bir kadın akraba ya da yalnız olan ebeveyniyle yaşıyordu. Araba satın almaya gücü yetmezdi, bu da binaya gitmek için ya toplu taşıma kullandığı, yürüdüğü ya da orada yaşadığı anlamına geliyordu. Sabah o kadar erken bir saatte otobüsle oraya gideceğini düşünmüyordum, dolayısıyla ya o binada ya da binanın çok yakınlarında yaşıyordu.

Bir de çeşitli ritüel nesnelerinin yerleştirilmesi vardı. Kopmuş meme uçları, küpeler, vücudun duruşu... Bu çılgın kargaşa ortasında böylesine kompülsif davranmış olması, aradığımız adamın derin birtakım psikolojik ya da psikiyatrik sorunları olduğuna işaret ediyordu. Şimdi ya da geçmişte bir dönem reçeteli herhangi bir ilaç kullanmış olmasını beklerdim. Bunun yanı sıra, suçun sabahın erken saatlerinde gerçekleşmiş olması, bu kişi için alkol kullanımının bir etken olmadığını gösteriyordu. Dengesizliği ya da ruh hastalığı her ne ise kötüleşmeye başlıyordu ve etrafındaki kişiler tarafından fark edilebilirdi. Yüksek bir ihtimalle önceki

intihar girişimleri, oksijen yetersizliğinden boğulma – Francine'i öldürmek için kullandığı yöntem – olmalıydı. Akıl hastanesinde yatmış olduğuna emindim. Bu sebepten ve karşılanamamış hırsları sonucu liseyi ya da üniversiteyi yarıda bıraktığı düşüncesinden dolayı askerlik deneyimi olmasına da ihtimal vermiyordum. İşlediği ilk cinayet olduğuna oldukça emindim, ancak cezasını çekmezse sonuncusu da olmayacaktı. Fakat kısa süre içinde yeniden harekete geçeceğini de düşünmüyordum. İşlediği bu cinayet onu haftalarca, aylarca idare ederdi. Ama en sonunda koşullar elverişli olduğunda ve tesadüfi bir şekilde karşısına bir kurban çıktığında, tekrar harekete geçebilirdi. Cesedin üzerine yazdığı mesajlardan yola çıkarak bu çıkarımda bulunmuştum.

Kurbanın bedenini aşağılayıcı ve ritüalistik bir şekilde yerleştirmesi, işlediği suçtan dolayı herhangi bir pişmanlık duymadığını gösteriyordu. Cesedinin üzeri örtülmüş olsaydı, yüzünün etrafına sarılan külotu failin üzgün olduğu ve kurbanı biraz olsun onurlu bir şekilde bırakıp gitmek istediği anlamına gelirdi. Fakat cesedin ortada bırakılması bu ihtimali ortadan kaldırıyordu. Bu sebepten dolayı fail kurbanın yüzünü iyi niyetle örtmemişti. Cesedi insani niteliklerden yoksun bırakmak ve aşağılamak istemişti.

İlginç bir şekilde kendi dışkısını örtmek için kurbanın kıyafetlerini kullanmıştı. Olay yerine dışkısını yapıp bunu açıkta bırakmış olsaydı, bu fantezi ritüelinin bir parçası ya da özellikle kurbanı ya da genel olarak kadınları küçümsemesi olarak yorumlanabilirdi. Fakat dışkıyı örtmüş olması ya uzun süredir orada olduğunu ve tuvalete gidecek başka bir yeri olmadığını ya da sinirlerini kontrol edemediğini ya da her iki durumun da geçerli olabileceğini gösterir. Geçmiş deneyimlerime dayanarak, olay yerinde dışkısını yapmaktan sakınamamasının da ilaç tedavisinin bir sonucu olabileceğini düşünüyordum.

Polis çıkardığımız profili aldıktan sonra, kapsamlı şüpheli ve görüşme listesine geri döndü. Şimdi çocuklarla evli olan, bilinen

eski bir cinsel suçluyu atlamışlardı. Kısaltılan ilk liste yirmi iki kişiden oluşuyordu ve bunların içinden bir tanesi profile yakından uyuyordu.

Adı Carmine Calabro idi. Otuz yaşında, beyaz, işsiz bir oyuncuydu. Elveson binasının dördüncü katında dul babasıyla birlikte yaşıyor, geçimini babası karşılıyordu. Evlenmemişti ve söylentilere göre kadınlarla ilişki yürütme konusunda zorluk yaşıyordu. Liseyi yarıda bırakmıştı ve askerlik geçmişi yoktu. Polis odasını aradığında geniş bir kölelik ve Sadist & Mazoşist porno koleksiyonu bulmuştu. Geçmişte – Elveson cinayetinden önce ve sonra – kendini asarak ve oksijensizlikten boğarak intihar etmeye çalışmıştı.

Fakat suç işlendiği sırada başka bir yerde olduğuna destek çıkan bir tanığı vardı. Tahmin ettiğim gibi polis, binanın tüm sakinlerine yaptığı gibi onun da babasıyla görüşmüştü. Mr. Calabro, Carmine'in yerel bir akıl hastanesinde yattığını ve depresyon tedavisi almakta olduğunu söylemişti. Polisin önceden onu listeden çıkarma nedeni buydu.

Fakat profil eşkali sonrasında derhal bu şüpheli üzerinde çalışmaya başlamışlar ve o hastanede güvenliğin ne kadar gevşek olduğunu fark etmişlerdi. Bunun sonucunda, Francine Elveson cinayetinin önceki akşamı, Carmine'in izinsiz olarak dışarı çıktığından emin olmuşlardı; öylece çıkıp gitmişti.

Cinayetten on üç ay sonra Carmine Calabro tutuklanmıştı ve polis, diş ölçülerinin alınmasını istemişti. Üç tane adli diş hekimi, dişlerinin Francine'in bedenindeki ısırık izleriyle uyuştuğunu doğrulamıştı. Duruşmadaki temel delil bu olacaktı. Calabro suçlu olmadığını savundu, ancak duruşma Calabro'nun cinayetten suçlu bulunması ve yirmi beş yıldan müebbete kadar hapis cezasına çarptırılması ile sonuçlandı.

Bu arada Afrika kökenli Amerikan saçının da olayla hiçbir bağlantısı olmadığı ortaya çıktı. Adli tabip ve ekibi, itinalı bir şekilde gerçekleştirdikleri adli inceleme sonucunda, Francine Elveson'ın cesedini morga taşımak için kullanılan ceset torbasında

daha önceden siyahi, erkek bir kurbanın taşındığını ve torbanın iki kullanım arasında düzgün bir şekilde temizlenmediğini keşfetti. Ancak bu da adli delillerin başlı başına yanıltıcı olabileceğini, deliller soruşturmacının vakada edindiği genel izlenimlerle paralel değilse, kanıt olarak kabul edilmeden önce dikkatlice delillerin incelenmesi gerektiğini gösteriyordu.

Bu dava bizim için oldukça tatmin ediciydi. New York'ta çalıştığımız insanların, bu alandaki en zeki ve en tecrübeli yasa uygulayıcılarının da bize güvenmesini sağlaması dolayısıyla daha da tatmin edici olmuştu. 1983 yılının Nisan ayında *Psychology Today*'de profil çıkarma konusundaki bir makalede Yüzbaşı D'Amico, "Suçlunun özelliklerini o kadar doğru tahmin etmişlerdi ki, FBI'a neden suçlunun telefon numarasını da vermediklerini sordum," demişti.

Makale yayınlandıktan sonra, Calabro ve Elveson'ın ismi makalede hiç görünmemiş olmasına rağmen, Dannemora'daki Clinton Islahevi'nden Calabro bize mektup yazdı. Zayıf bir gramer ve imla ile yazdığı biçimsiz mektubunda genel olarak FBI ve New York Polis Teşkilatı hakkında övgü niteliğinde şeyler söylüyor, bir kez daha masum olduğunu ileri sürüyor, kendisini David Berkowitz ve Çılgın Bombacı George Metesky ile aynı kefeye koyarak şöyle yazıyordu: "Davadaki katil profilinizle çelişmiyorum, doğrusunu söylemek gerekirse, iki noktada haklı olduğunuza açık yüreklilikle inanıyorum."

Cesetteki saç delilinden haberdar olup olmadığımızı sorarak devam etmişti, bu sayede temize çıkacağına (benim ifademle) inanıyordu. Ardından ilginç bir biçimde, profili ne zaman bulduğumuzu, tüm kanıtların elimizde olup olmadığını soruyordu. Tüm kanıtlar elimizdeyse, konuyu burada kapatacaktı. Değilse, bize tekrar yazacaktı.

Bu mektubun Calabro'yu araştırmamıza katmamız için bir fırsat olduğunu düşündüm. 1983 yılının Temmuz ayında, Bill Hagmaier ve Davranış Bilimleri Birimi'ndeki ilk kadın ajanlardan biri

olan Rosanne Russo, Calabro ile görüşmek için Clinton'a gitti. Onu tıpkı polisle olduğu gibi gergin, fakat kibar ve işbirlikçi olarak tanımladılar. Isırık izi yüzünden haksız bir şekilde mahkum edildiğini belirterek, masumiyetine ve ilerleyen günlerdeki temyize odaklanmıştı. Bunun sonucunda da tüm dişlerini çektirmişti, böylece onu tekrar suçlayamayacaklardı. Boş ağzını gururlu bir şekilde gözler önüne seriyordu. Bunun dışında görüşme birçok açıdan mektubun az çok tekrarı niteliğindeydi. Bununla birlikte Hagmier ve Russo, Calabro'nun yaptıklarıyla oldukça ilgili göründüğünü ve gitmelerini istemediğini söylemişlerdi. Hapishanede bile kendi başınaydı.

Carmine Calabro'nun psikolojik açıdan son derece rahatsız olduğundan emindim. Davasına, geçmişine ve onunla kurduğumuz iletişime baktığımızda, normal görünen hiçbir şey yoktu. Bununla birlikte, psikolojik açıdan rahatsız birçok bireyde olduğu gibi, onun da doğru ve yanlış arasındaki ayrıma varabildiğine inanıyordum. Bu tuhaf ve dengesiz fantezilere sahip olmak suç değildir. Bilinçli olarak bu fantezilere göre hareket etmeyi seçmek ise kesinlikle suçtur.

9. BÖLÜM

Kendini Bir Başkasının Yerine Koymak

1980'lerin başına kadar yılda yüz elliden fazla davaya baktım ve bir o kadar günüm de yollarda geçti. Ünlü *I Love Lucy* dizisindeki şeker fabrikası skecinde, konveyör bandını geçmeye çalışan Lucille Ball gibi hissetmeye başlamıştım. Önüme ne kadar çok şey gelirse, geride kalmamak için o kadar çılgına dönmüş bir şekilde mücadele etmek zorunda gibiydim. Avantajlı konuma geçip nefes almak için bir dakika ayırmak söz konusu bile değildi.

Çalışmalarımız ve çalışmalarımızın sonuçları yayılmaya başladıkça, Amerika'nın dört bir yanından ve birçok yabancı ülkeden yardım istekleri yağıyordu. Acilde hasta önceliğini saptayan görevli gibi, vakaları öncelik sırasına göre düzenlemem gerekiyordu. Tecavüz-cinayetleri, ileride can kaybının yaşanması konusunda bir tehdit unsuru olduğundan, dikkatimi en çok çeken vakalardı.

Çözülmemiş vakalarda ya da fail aktif gibi görünmediğinde, polise bizi neden çağırdıklarını sorardım. Bazen kurbanın ailesi çözüm bulmaları için polise baskı yapar. Bu kesinlikle anlaşılabilir bir durum ve kalbim daima onlarla, ancak analiz için harcayacağım kıymetli zamanın, yaptığım analizi rafa kaldıracak yereller tarafından harcanmasını göze alamazdım.

Aktif vakaların geldiği yerler oldukça ilginçti. Programın ilk günlerinde New York Polis Teşkilatı ya da Los Angeles Polis Teşkilatı gibi başlıca departmanlardan gelen her şey bende kuş-

ku uyandırırdı. Quantico'daki birimimize neden geldiklerini düşünürdüm. Bazen güvenlik kamerası filmlerini alan, sorgulamayı yapan ve bir dizi banka soygunu hakkında kovuşturma açan FBI'ın yetki alanına karşı bir düşmanlık söz konusu olurdu. Ya da vaka politik açıdan hassas bir konuyla ilişkili olurdu ve yerel polisler eleştiri odaklarının başka birine yöneltilmesini isterdi. Tüm bu değerlendirmeler yardım isteğine nasıl yanıt vereceğim konusunda karar vermemde etkili olurdu, çünkü tüm bunlar belirli bir vakanın çözülüp çözülmeyeceğinin saptanmasına yardımcı olurdu.

İlk başlarda yazılı analizler sundum. Ancak dosya yükü katlanarak büyümeye başladığında, bunun için zamanım kalmamaya başladı. Bir dosyayı incelediğimde notlar alırdım. Yerel soruşturmacı ile konuşurken – ya yüz yüze ya da telefonda – notlarımın üzerinden geçerek vakayı hatırlardım. Normalde polisler onlara söylediklerimi detaylı bir şekilde yazardı. Bir polis benimle aynı odada olduğu nadir zamanlarda, polis hiçbir şey yazmadan yalnızca dinlemekle yetinirse hızla sabrımı kaybeder, ona bunun benim değil onun davası olduğunu ve yardımımızı istiyorsa harekete geçip benim kadar çok çalışması gerektiğini söylerdim.

Bunu o kadar çok yapmıştım ki, tıpkı bir doktor gibi her "ofis ziyaretinin" ne kadar süreceğini biliyordum. Vakayı inceler incelemez yardımcı olup olamayacağımı anlıyordum, bu yüzden bir an önce olay yeri analizine ve mağdur bilimine odaklanmak istiyordum. Diğer tüm olası mağdurlar arasından neden bu mağdur seçildi? Mağdur nasıl öldürüldü? Bu iki soru ile nihai sorunun üzerine eğilebilirsiniz: Kim?

Sherlock Holmes gibi ben de işlenen suç ne kadar sıradan ve alışılagelmiş olursa, üzerinde çalışılacak o kadar az davranışsal delil olduğunu anlamaya başlamıştım. Silahlı soygunlarda faydam dokunmazdı. Silahlı soygunlar çok yaygındı, gerçekleşen davranış çok olağandı ve bu nedenle şüpheli havuzu muazzam-

dı. Benzer bir şekilde, tek silah atışı ya da bıçak yarası, birden çok yaradan çok daha zor bir senaryo oluşturuyordu. Dışarıda gerçekleşen bir vaka, kapalı bir mekanda gerçekleşen bir vakaya göre daha zorluydu, fahişe gibi yüksek risk altındaki tek bir kurban, bize seri cinayetler hakkında fazla bilgi sağlamıyordu.

Yaptığım ilk şey yaraların niteliğini ve türünü, ölüm nedenini, cinsel saldırı olup olmadığını, varsa ne türde olduğunu öğrenmek için adli tabibin raporuna bakmak olurdu. Adli tabibin çalışmasının niteliği, ülkenin dört bir yanındaki binlerce polisin yetki alanına göre bir hayli çeşitlilik gösterirdi. Bazıları gerçek adli patoloji uzmanlarıydı ve çalışmaları birinci sınıftı. Örneğin, Dr. James Luke, Washington, D.C.'de adli tabipken tutanakların eksiksiz, detaylı ve doğru olduğuna her daim güvenirdik. O işten emekli olduğundan beri Dr. Luke, Quantico'daki birimimde değerli bir danışman olarak yer bulmuştur. Diğer taraftan, güney bölgelerdeki küçük kasabalarda şüpheli ölüm olaylarını araştıran memurun cenaze levazımcısı olduğu durumlara tanık oldum. Otopsi mantığı olay yerine gitmek, cesede vurmak ve "Evet, bu çocuk ölmüş," demekti.

Cesede ilişkin bulguları inceledikten sonra, polisin ön raporunu okurum. İlk memur olay yerine ne zaman gitti, neler gördü? O noktadan itibaren ya o memur ya da araştırma ekibinden herhangi biri tarafından olay yerinin değiştirilmiş olması mümkün demektir. Benim için olay yerini, suçlunun bıraktığına en yakın şekilde görselleştirmek önem taşır. Eğer olduğu şekilde bırakıldıysa bunu bilmek isterim. Örneğin, kurbanın yüzünde bir yastık var mıydı, onu oraya kim koydu? Memur geldiğinde orada mıydı? Cesedi bulan bir aile üyesi, haysiyet uğruna mı yapmıştı? Ya da başka bir açıklama var mıydı? Son olarak, olay yeri fotoğraflarına bakar ve resmi zihnimde tamamlamaya çalışırım.

Fotoğraflar özellikle birçok departmanın hâlâ siyah beyaz fotoğraf çektiği dönemlerde her zaman için çok kaliteli olmazdı. Dolayısıyla aynı zamanda olay yerinin tüm yönleri ve ayak iz-

lerini de belirtilecek biçimde şematik bir çizimini isterim. Eğer dedektiflerin incelememi istedikleri belirli bir şey varsa, bunu fotoğrafın arkasına yazmalarını isterim. Bu sayede ilk incelemem sırasında başka birinin gözlemlerinin etkisi altında kalmamış olurum. Aynı sebeple, listelerinin başında yer alan belirli bir şüpheli varsa bunu bilmek istemem ya da bu bilgiyi kapalı bir zarfla göndermek isterim, böylece kendi analizimde tarafsız olabilirim.

Aynı zamanda, kurbandan bir şey alınıp alınmadığını ya da olay yerinden bir şey çıkarılıp çıkarılmadığını anlamaya çalışmak da önemlidir. Genellikle nakit paranın, değerli eşyaların ya da önemli bir mücevherin alınıp alınmadığı oldukça açıktır, her biri suçluyu suça iten nedenleri ele almaya yardımcı olur. Diğer eşyaları takip etmek her zaman için kolay değildir.

Memur ya da dedektif hiçbir şeyin alınmadığını söylediğinde, "Nereden biliyorsun? Eşinin ya da kız arkadaşının çekmecesinden bir sutyen ya da külot alsam, farkına varacağını mı söylemek istiyorsun? Çünkü eğer öyleyse, kaçığın tekisin demektir," derim. Toka ya da bir tutam saç gibi hemen göze çarpmayan bir şey kaybolduğunda, bunun izini sürmek zor olur. Sırf bir şeyin kaybolmamış gibi *göründüğü* gerçeği, benim zihnimde kesin bir bulgu yerine geçmez. Ve en sonunda suçluyu yakaladığımızda ve mülkünü aradığımızda, çoğu kez sürpriz hatıralık eşyalar buluruz.

Büro'nun içinde ve dışında yer alan birçok kişinin başından beri ne yaptığımızı anlamadığı açıktı. Bu durum 1981 yılında, New York'ta Bob Ressler ile birlikte ders verdiğimiz iki haftalık cinayet okulu sırasında gerçekleri görmemi sağlamıştı. Yaklaşık yüz dedektif vardı ve birçoğu New York Polis Teşkilatı'ndan gelmişti. Bunun yanı sıra, tüm New York metropolitan alanındaki yargı dairelerinden gelenler vardı.

Bir sabah, profil çıkarma dersi başlamadan önce o günlerde kullandığımız büyük, kalın, Sony marka TV ünitesi kurulan odanın önündeydim. Açıkça görüldüğü üzere fazla çalışmış ve

tükenmiş, solgun, gözleri kan çanağına dönmüş bir dedektif etrafımda dolanıyordu ve "Bu profil çıkarma işiyle ilgileniyorsun, değil mi?" diye sordu.

Kutu gibi TV ünitesine dönerek, "Evet, doğru," diye yanıtladım. "Hatta bu da profil çıkarma makinesi."

Tecrübeli dedektiflerin bir şüpheli ile karşı karşıya olduklarında yaptıkları gibi bana kuşkuyla baktı, fakat yanımdan ayrılmadı.

"Bana elini ver. Nasıl yapıldığını göstereyim," dedim.

Çekinerek elini verdi. Kalın TV ünitesindeki kaset boşluğu oldukça genişti. Elini aldım, kaset boşluğuna koydum, birkaç tuşa bastım. Bu sırada Ressler odanın başka bir yerinde ders materyallerini hazırlıyordu. Beni duymuştu ve yanıma gelmeye hazırlanıyordu, bense yumruk yemek üzere olduğumu düşünüyordum.

Ancak adam, "Yani benim profilim bu?" diye sordu.

"Neden dersi beklemiyorsun? Nasıl yapıldığım göreceksin," dedim.

Neyse ki ders sırasında profil çıkarma sürecini açıkladığımda ve TV ünitesini gerçek amacı için kullandığımda (göstererek açıklamak!) adam neler olduğunu anlamış olmalıydı. Dersin sonunda beni bekliyordu. Ancak bu hikayenin ana fikri, kullanılır bir profil bulmanın o kadar kolay olmadığıydı. Bir eli (ya da vücudun herhangi bir bölümünü) bir makineye koyup bir profil çıkaramamanız bir yana, uzun yıllardır bilgisayar uzmanları bizim yaptığımız mantıksal sürecin aynısını yapacak programlar geliştirmek için emniyet görevlileriyle çalışıyordu. Bu zamana kadar bir şey bulabildikleri söylenemezdi.

İşin aslı şu ki, profil çıkarma ve olay yeri analizi basitçe verileri girmek ve bunları hesaplamaktan çok daha fazlasıdır. İyi bir profil uzmanı olabilmek için çok sayıda delili ve veriyi değerlendirebiliyor olmanız gerekir. Aynı zamanda kendinizi hem suçlunun hem de kurbanın yerine koyabilmeniz gerekir.

Olay yerini kafanızda yeniden oluşturabilmelisiniz. Kurban

hakkında olabildiğince fazla şey bilmelisiniz, böylece nasıl bir tepki vermiş olabileceğini kafanızda canlandırabilirsiniz. Saldırgan onu silahla ya da bıçakla, taşla, yumruklarıyla ya da herhangi bir şeyle tehdit ettiğinde, kendinizi kurbanın yerine koyabilmelisiniz. Fail ona yaklaşırken hissettiği korkuyu hissedebilmelisiniz. Ona tecavüz ettiğinde, onu dövdüğünde ya da vücudunu parçalara ayırdığında hissettiği acıyı hissedebilmelisiniz. Cinsel açıdan zevk almak için ona işkence ettiğinde neler yaşadığını hayal etmeye çalışmalısınız. Dehşet ve ızdırap içinde çığlık atmanın, bunun bir faydası olmayacağını, onu durdurmayacağını anlamanın nasıl bir şey olduğunu anlamalısınız. Tüm bunları yaşamanın nasıl bir şey olduğunu anlamalısınız. Bu taşıması ağır bir yüktür, özellikle de kurban bir çocuk ya da yaşlı biriyse.

Kuzuların Sessizliği filminin yönetmeni ve oyuncuları çekime hazırlanmak için Quantico'ya geldiklerinde, Jack Crawford'ı – kimilerinin benden yola çıkılarak kurgulandığını söylediği özel ajan – oynayan Scott Glenn'i getirmiştim. Glenn rehabilitasyon, kefaret ve insanların özünde iyi olduğu konusunda güçlü hisleri olan, oldukça liberal biriydi. Ona her gün karşılaştığımız, tüyler ürperten birkaç olay yeri fotoğrafını gösterdim. Katillerin kurbanlarına işkence ederken çektikleri kayıtları izlettim. Los Angeles'ta heyecan arayan iki katil tarafından (yakın zamanda serbest bırakıldılar) bir kamyonetin arkasında işkence edilerek öldürülen, 13-19 yaşları arasındaki iki genç kızdan birinin kaydını dinlettim.

Glenn kasetleri dinlerken ağladı. Bana şöyle söyledi: "Dışarıda böyle bir şey yapabilecek insanlar olduğunu bilmiyordum." İki kızı olan, zeki ve merhametli bir baba olan Glenn, ofisimde gördükleri ve duyduklarından sonra, idam cezasına daha fazla karşı gelemeyeceğini söyledi: "Quantico'da edindiğim deneyim, bu konudaki fikrimi bütünüyle değiştirdi."

Fakat ne kadar zor olsa da kendimi saldırganın yerine koymak, onun düşündüğü gibi düşünmek, onunla birlikte plan yapmak, hayatında bastırılmış fantezilerinin gerçekleştiği ve başka

bir insanı bütünüyle manipüle edebildiği ve hükmedebildiği, sonunda kontrol sahibi olduğu o tek bir anda yaşadığı tatmini anlamak ve hissetmek zorundayım. Kendimi o katilin yerine de koymak zorundayım.

Genç kızlara kamyonette işkence edip onları öldüren iki adamın ismi Lawrence Bittaker ve Roy Norris'ti. Kamyonetlerine takma isim dahi koymuşlardı: Katil Mac. San Luis Obispo'daki Kaliforniya Hapishanesi'nde hapis cezası çektikleri sırada tanışmışlardı. Bittaker, ölümcül bir silahla saldırmaktan hapiste yatıyordu. Norris ise suçu kanıtlanmış bir tecavüzcüydü. Genç kadınlara hükmetme ve onlara zarar verme yönündeki ortak ilgilerini keşfettiklerinde, birbirlerinin ruh ikizi olduklarını fark ettiler. İkisi de 1979 yılında şartlı tahliye olduklarında, Los Angeles'ta bir motelde bir araya geldiler ve on üç ile on dokuz yaşları arasında birer kız çocuğunu kaçırma, tecavüz ve işkence etme ve öldürmek için planlar yaptılar. Beş kızdan biri tecavüze uğradıktan sonra kaçmayı başarıp polise gitmeseydi, planlarını başarılı bir şekilde gerçekleştirmiş olacaklardı.

İkisi içinde daha az baskın bir karakter olan Norris, polis soruşturması sırasında boyun eğmiş ve suçunu itiraf etmişti. İdam cezasından muaf olması karşılığında, kendinden daha da sadist ve agresif olan Bittaker'ı ispiyonlamayı kabul etmişti. Polisi cesetlerin saklandığı yerlere götürmüştü. Kaliforniya güneşinden çoktan iskelete dönmüş olan bir tanesinin kulağından bir buz kıracağı sallanıyordu.

Gelecek vadeden bu yaşamların sönmesi ve genç kızlara işkence etmenin kati ahlaksızlığı bir yana, bu vakada dikkat çeken şey şuydu: Aynı suç içinde iki fail yer aldığında, Norris'in "eğlencesine" ifadesi, farklı bir davranışsal dinamik kazanıyordu. Genel olarak daha baskın olan biri ile birlikte daha itaatkar bir partneri, daha düzenli biri ile daha düzensiz bir partneri bir arada görürüz. Öncelikle seri katiller yetersiz tipler olurlar, hele ki işlerini yürütmek için partnere ihtiyaç duyanlar en yetersiz olanlarıdır.

İşledikleri suçlar ne kadar dehşet verici olursa olsun (Lawrence Bittaker, karşılaştığım en mide bulandırıcı ve tiksindirici insanlardan biri), ne yazık ki benzersiz değiller.

Bittaker ve Norris gibi, James Russell Odom ve James Clayton Lawson Jr. da hapiste tanışmışlardı. 1970'lerin ortalarıydı, ikisi de Kaliforniya'daki Atascadero Eyalet Akıl Hastanesi'nde hapis cezası çekiyorlardı. Sicillerine baktığım zaman Russell Odom'ı psikopat, Clay Lawson'ı ise daha çok şizofren olarak değerlendiririm. Clay, Atascadero'dayken Russell'a planlarını ve dışarı çıktığında yapmak istediği şeyleri anlatmıştı. Kadınları esir almak, göğüslerini kesmek, yumurtalıklarını çıkarmak ve vajinalarına bıçak sokmak, yapmak istediği şeyler arasındaydı. Charles Manson ve müritlerinden ilham aldığını söylemişti. Lawson, cinsel ilişkinin planları içinde yer almadığını açıklığa kavuşturmuştu. Bu kısmı "ilgilendiği şeyler" arasında değerlendirmemişti.

Diğer yandan Odom, cinsel birleşme ile oldukça ilgiliydi ve serbest bırakılır bırakılmaz, 1974 model pudra mavisi Volkswagen Beetle aracı ile, Lawson'ın boru tesisatçısı olarak çalıştığı ve şartlı tahliyesinden sonra ailesi ile birlikte yaşadığı yere, Columbia, Güney Carolina'ya gitmişti. (Daha önce söylediğim gibi, görünüşe göre o zamanlarda seri katillerin – ve birikimi olmayan FBI ajanlarının – tercih ettikleri araç VW Beetle'dı.) Odom, birbirine yakın ancak farklı şeylere ilgi duyan, iyi bir takım oluşturabileceklerini ve ikisinin de ilgi duyduğu şeyi yapabileceğini düşünmüştü.

Odom'ın gelişinden birkaç gün sonra Lawson'ın babasma ait 1974 model Ford Comet ile dışarıya, kurban aramaya çıkmışlardı. U.S. 1. Otoyol'da, 7-Eleven'da durmuşlar ve tezgahın arkasında çalışan genç bir kadını beğenerek gözlerine kestirmişlerdi. Fakat etrafta çok fazla insan vardı, bu yüzden oradan ayrıldılar ve porno film almaya gittiler.

Engellenmeden ya da en azından görgü tanıkları olmadan başarılı bir şekilde kaçıramayacaklarını fark ettiklerinde, amaçladık-

ları suçu işlemeden oradan ayrıldıklarının altını çizmenin önemli olduğunu düşünüyorum. İki adam da akıl hastasıydı ve Lawson'ın durumunda, suç işleme deliliği için oldukça iyi bir sav oluşturulabilirdi. *Yine de, içinde bulunulan koşullar suçun başarısını desteklemediğinde, suç işlemekten sakındılar.* Kendilerini suç işlemeye *zorunlu hissettikleri* bir dürtünün etkisi altında değillerdi. Bu yüzden tekrar belirteceğim: Deneyimlerime dayanarak, benim fikrimce salt akıl hastalığının olması, suçlunun paçayı kurtarmasını sağlamaz. Tamamıyla hayal dünyasında yaşamıyorsa ve eylemlerini gerçek dünyada gerçekleştirdiğinin bilincindeyse, birini incitip incitmemeyi kendisi *seçer.* Ve gerçekten keçileri kaçırmış olanları yakalamak kolaydır. Seri katilleri yakalamak kolay değildir.

Odom ve Lawson, ilk avlarından sonraki gece arabalı sinemaya gitmişlerdi. Gece yarısından sonra film bittiğinde 7-Eleven'a geri dönmüşlerdi. İçeri girmiş, birkaç küçük şey – çikolatalı süt, bir kutu yer fıstığı, turşu – almışlardı. Bu sefer dükkanda sadece onlar vardı, böylelikle Odom'ın .22'lik kalibreli tabancası ile dükkan görevlisi olan genç kadını kaçırdılar. Lawson'ın cebinde de .32'lik bir tabanca vardı. Polis ilerleyen zamanlarda, dükkanın başında kimsenin durmadığını fark eden bir müşterinin ihbarı üzerine geldiğinde kasaya dokunulmadığını, kadının cüzdanının tezgahın arkasında olduğunu ve değerli olan hiçbir şeyin alınmadığını görmüştü.

İki adam arabayla gözlerden uzak bir yere gitmişti. Odom kadına elbiselerini tamamen çıkarmasını emretmiş, ardından arabanın arka koltuğunda ona tecavüz etmişti. Bu sırada Lawson dışarıda, sürücü koltuğunun orada duruyor, Odam'a acele etmesini ve sırayı ona vermesini söylüyordu. Odom yaklaşık beş dakika sonra boşalmış, pantolonunu giymiş ve Lawson'ın yerine geçebilmesi için arabadan inmişti.

Anlattığına göre Odom kusmak için arabadan uzaklaşmıştı. Ardından Lawson kadına, eğer kimseye bir şey söylemezse onu

bırakacaklarına dair söz vermesine rağmen, Odom'ın kendisine, "Ondan kurtulmamız lazım," dediğini iddia etmişti. Her neyse, yaklaşık beş dakika sonra Odom kadının arabada çığlık attığını ve "Ah, boğazım!" diye bağırdığını duymuştu. Geri döndüğünde Lawson kadının boğazını kesmiş, önceki gece 7-Eleven'dan aldığı bıçakla çıplak bedenini doğramaya başlamıştı.

Ertesi gün ikisi Odom'ın Volkswagen'inde, bir araya topladıkları kurbanın kıyafetlerinden kurtulmaya çalışırken Lawson, saldırı sonrasında kadının cinsel organlarını yemeye çalıştığını, fakat midesini bulandırdığını söylemişti.

Korkunç bir şekilde parçalanmış ceset açık ve görünebilir bir alanda bulunmuş, katiller cinayetten sonra birkaç gün içerisinde tutuklanmıştı. Russel Odom ecel terleri döktüğünden, tecavüz ettiğini çabucak kabul etmiş, ancak cinayetin bir parçası olduğunu reddetmişti.

Clay Lawson polise verdiği ifadede, kurbanla cinsel ilişkiye girmediği belirtmişti: "Kıza tecavüz etmedim. Onu sadece mahvetmek istedim." Bu adam duruşma sırasında mahkeme salonunda tebeşir çiğnemişti.

İki adam ayrı ayrı yargılanmıştı. Odom tecavüzden, yasadışı silah bulundurma ve cinayet öncesinde ve sonrasında suç ortaklığında bulunmaktan müebbet artı kırk yıl hapis cezası almıştı. Lawson ise birinci dereceden cinayetten hüküm giymiş ve 18 Mayıs 1976 tarihinde elektrikle idam edilmişti.

Birbirinden farklı iki kişiliğin bir araya gelmesi sebebiyle, vaka da tıpkı Bittaker ve Norris gibi karışık davranışlarla niteleniyordu – bu nedenle davranışsal deliller de öyleydi. Bedene zarar verme davranışı dağınık kişilik tipi belirtisiyken, kurbanın vajinasında meni bulunması, kuvvetle organize bir kişiliğe işaret ediyordu. Odom ve Lawson vakasını Quantico'da derste işledik ve o sırada Logan Kazası, Pennsylvania Polis Teşkialatı Şefi John Reeder'dan aldığım telefon aklımın bir kenarındaydı. Profil uzmanı olarak kariyerimin başlarındaydım. Reeder Ulusal

Akademi mezunuydu ve FBI'ın Johnstown'daki bölge ofisinden Özel Ajan Dale Frye ve Blair County bölge savcısı Oliver E. Mattas Jr, Betty Jane Shade isminde tecavüze uğrayan, öldürülen ve cesedi parçalanan genç bir kadının vakasını çözmek için yardımımı istemişlerdi.

Bana sunulan olgular şunlardı:

Yaklaşık bir yıl önce, 29 Mayıs 1979 tarihinde yirmi iki yaşındaki bir kadın, 22:15 civarlarında çocuk bakıcılığı işinden evine doğru yürüyordu. Dört gün sonra doğa yürüyüşüne çıktığını söyleyen bir adam, Altoona'nın yakınında Wopsonock Dağı'nın eteklerinde yasadışı bir çöplükte, kadının parçalanmış fakat iyi muhafaza edilmiş cesedine rastladığını ifade etmişti. Kurbanın uzun sarı saçları kesilmiş ve civardaki bir ağaca asılmıştı. Bölge sorgu yargıcı Charles R. Burkey, yerel gazeteye, gördüğü "en dehşet verici" ölüm olduğunu söylemişti. Betty Shade'in cinsel saldırıya uğradığını, çenesinin kırıldığını, gözlerinin morartıldığını, vücudunda sayısız bıçak yaralanması olduğunu tespit etmişlerdi. Ölüm nedeni başına sert bir darbe almasıydı. Öldükten sonra cesedi parçalanmış, bıçakla pek çok kez yaralanmış, iki göğsü de kesilmiş ve vajinasından bağırsağına kadar bir yarık meydana gelmişti.

Midesindeki tam olarak sindirilmemiş içerikler, kaybolduktan kısa bir süre sonra öldürüldüğüne işaret etse de, cesedi dört gün boyunca çöplük alanında iyi bir şekilde muhafaza edilmişti. Normalde olması beklenen kurtçuk istilası ya da hayvanlar tarafından herhangi bir yaralanma söz konusu değildi. Polis aynı zamanda dağlık bölgedeki yasadışı çöp boşaltma konusundaki şikayetleri de soruşturuyordu, bu sebepten dolayı daha önceden oraya gitmiş olsalardı, cesedi onlar da bulabilirdi.

Reeder'ın bana gönderdiği tüm dava materyallerini inceledim ve bir profil çıkardım. Çıkardığım profil bilgilerini fazlasıyla uzun bir telefon konferansı ile aktardım. Bu konferans sırasında polisi profil çıkarmanın ilkeleri ve aradığımız şeyler

konusunda eğitmeye çalıştım. Beyaz, on yedi ile yirmi beş yaşları arasında bir erkeğe bakmaları gerektiğini düşünmeme karşın, adam kuş uçmaz kervan geçmez bir yerde yaşıyorsa, sosyal gelişimi daha yavaş olacağından daha yaşlı da olabilirdi. Zayıf ya da sırım gibi, yalnızlığı seven, okulda çok da yetenekli olmayan, içine kapanık, büyük olasılıkla porno seven biriydi. Çocukluk geçmişi klasik olabilirdi – işlevsiz, parçalanmış bir aile ve ortalıkta olmayan bir baba, baskıcı, aşırı korumacı bir anne. Anne, faile kendisi dışında tüm kadınların kötü olduğu izlenimini vermiş olabilirdi. Dolayısıyla fail kadınlardan korkuyor ve onlarla ilgilenemiyor olabilir, bu sebeple de kadını çabucak bayıltmış ve savunmasız bırakmış olabilir.

Kadını çok iyi tanıyordu. Bu, kurbanın yüzündeki yaralanmadan belli oluyordu. Suçlunun içinde muazzam miktarda bir öfke vardı ve yüzünü, göğüslerini ve genital bölgesini parçalayarak onu insani niteliklerden yoksun bırakmaya çalışıyordu. Mağdur biliminden Shade'in düzenli ve çok titiz biri olduğunu ve derli toplu, bakımlı saçlarıyla gurur duyduğunu biliyordum. Bu sebeple saçlarını kesmek bir hakaret, onur kırıcı bir hareketti. Bu aynı zamanda onu tanıyan biri olduğunu hissettiriyordu. Yine de Bittaker ve Norris'de olduğu gibi, öldürmeden önce gerçekleşen sadist bir taciz ya da işkence belirtisi yoktu. Bu kişi, acı çektirmekten cinsel doyum alan biri değildi.

Polise, "kullanılmış bir arabayla sokaklarda dolaşan, dışadönük bir kişiliği olan" birini aramamasını söyledim. Bu adam bir işe alınacak olsaydı, bu iş vasıf gerektirmeyen bir iş olurdu; bakım-onarım işçisi olarak ya da mavi yakalı bir işte çalışabilirdi. Cesedi öyle bir çöplük alanında bırakan birinin vasıf gerektirmeyen ya da çerçöp veya pislik içeren bir işi olmalıydı. Kaçırılma zamanı, kayıp göğüsler, vücudun bariz bir şekilde yerinin değiştirilmesi ve son çöplük alanının tekrar ziyaret edilmesi, tüm bunlar çoğunlukla geceleri aktif olduğunu gösteriyordu. Betty Jane ile "normal" bir ilişkisi olduğuna kendini

ikna edene kadar zihnindekileri çarpıtmak için mezarlığa ve hatta cenazeye gitmesini beklerdim. Bu yüzden, şüpheliyi yakalasalar dahi yalan makinesinin hemen hemen faydasız olacağını düşünüyordum. Kurbanın evi ile bebek bakıcılığı işinden çıktığı görülen yerin arasında bir yerde oturuyor olma ihtimali yüksekti.

Her ne kadar tutuklama için ellerinde sağlam bir delil olmasa da, polis iki güçlü şüpheli olduğunu söylemişti. Bir tanesi, kurbanın birlikte yaşadığı erkek arkadaşı ve kendisini nişanlısı olarak tanıtan, Butch (kaslı ve sert görünümlü tip) olarak bilinen Charles F. Soult. Jr.'dı. muhakkak ciddi bir şekilde değerlendirilmeliydi. Fakat polis diğer şüphelinin, cesedi bulan ve hikayesi tam olarak akla yatmayan adamın üzerinde daha fazla duruyordu. Doğa yürüyüşü için dışarıya çıktığını söylemişti, fakat cesedi çöplük olduğu gün gibi açık olan bir yerde bulmuştu. Köpeğini yürüyüşe çıkaran yaşlı bir adam, bu kişiyi olay yerinde çişini yaparken gördüğünü söylemişti. Uzun bir yürüyüş için uygun giyinmemişti ve hava yağmurlu olmasına rağmen, adam tamamen kuruydu. Betty Jane Shade'in evinin dört sokak yakınında oturuyordu, birçok kez Betty'yi beceriksizce tavlamaya çalışmıştı. Polisle görüştüğü zamanlarda gergindi ve suçlanmaktan korktuğu için cesedi bildirmekten korktuğunu söylemişti. Bu, kendisini soruşturmanın içine katmak için erken davranarak öne çıkan ve şüpheleri başka yöne çevirmeye çalışan suçlunun tipik bir bahanesiydi. Çok bira içerdi ve ağır bir sigara tiryakisiydi, kesinlikle öldürüp cesetten kendi başına kurtulacak kadar kuvvetliydi. Antisosyal davranış öyküsü vardı. Cinayet gecesinde o ve karısı kendi başlarına televizyon izlediklerini iddia etmişlerdi ancak sağlam bir görgü tanıkları yoktu. Polise bunun gibi birinin bir avukatla temasa geçeceğini ve o noktadan itibaren işbirliği yapmayacağını söyledim. Söylediklerine göre tam olarak da böyle oldu. Bir avukat buldu ve yalan makinesine girmeyi reddetti.

Tüm bunlar oldukça ümit verici görünüyordu. Fakat canımı en çok sıkan şey failin iki çocuk babası olması ve karısıyla birlikte yaşamasıydı. Yaşam tarzı bu olmamalıydı. Cinayeti evli bir adam işlemiş olsaydı, içinde kadınlara yönelik fazla miktarda sadist bir öfke barındırıyor olmalıydı. Cinayeti uzatmalı, öldürmeden önce kadını taciz etmeli, fakat öldürdükten sonra cesedini parçalamamalıydı. Ayrıca otuz yaşındaydı, başvurduğu katliam şekli, bana gereğinden fazla şiddetli gibi gelmişti.

Bana göre katilin Soult olması daha güçlü bir ihtimal gibi görünüyordu. Annesiyle babası o henüz küçük bir çocukken ayrılmışlardı. Annesi baskıcı bir kadındı, oğlunun hayatıyla aşırı derecede alakadardı. Yirmi altı yaşına geldiğinde hâlâ kadınlarla birlikte olamıyordu. Polise hayatı boyunca iki tane cinsel ilişkisi olduğunu, ikisinde de sertleşemediği için onunla dalga geçen, ondan daha büyük bir kadınla olduğunu söylemişti. Betty Jane başka erkeklerle çıkmasına ve cinsel ilişkiler yaşamasına rağmen, onunla birbirlerine çok aşık olduklarını ve nişanlandıklarını söylemişti. Hâlâ hayatta olsaydı, Betty Jane'in tamamen farklı bir hikaye anlatacağına emindim. Cenazesinde tabutu kazarak onun yanına gitmeyi istediğini söylemişti. Polisle görüştüğündeyse, Betty Jane'i kaybetmekten dolayı aralıksız olarak ağlamıştı.

Polisin söylediğine göre Butch Soult ve kardeşi Mike, çöp toplayıcısı olarak çalışıyordu.

"Hadi ya, bu çok uygun görünüyor," diye yanıtlamıştım.

Çöp sahasına girmelerinin, orası hakkında bilgi sahibi olmalarının ve oraya gitmelerinin nedenleri ve cesedi taşımak için araçları vardı.

Butch ne kadar güçlü bir şüpheli gibi görünse de canımı sıkan iki şey vardı. İlk olarak, tahmin ettiğim gibi Shade'den pek de büyük olmayan küçük bir mankafaydı. Cesedi taşıyabileceğini ve bulunduğundaki bacakları yayılmış ve dizleri üzerine eğilmiş, kurbağamsı duruşu ayarlayabileceğini düşünmüyor-

dum. İkinci olarak, kurbanın vajinasında meni bulunmuştu, bu da klasik bir tecavüz belirtisiydi. Vücudunda, iç çamaşırında ya da diğer giysilerinde sperm bulunmasına şaşırmadım, ama buna şaşırmıştım. Bu adam da David Berkowitz gibi tecavüzcü olmaksızın mastürbasyon yapıyor olabilirdi. Dolaylı cinsel bir doyum alıyor olmalıydı. Bu da akla yatkın değildi.

Bu düzensiz ve karışık bulgular, birçok yönden New York'taki Francine Elveson cinayetine benziyordu. Aniden saldırılması, yüzün bozulması ve genital bölgenin parçalanması gibi yönlerden aynıydı. Elveson'ın meme uçları kesilmişken, Shade'in göğüslerinin tümü kesilmişti.

Ancak New York vakasında bedenen daha büyük olan Carmine Calabro, ufacık kurbanı birkaç kat yukarıya taşımış ve orada bırakmıştı. Boşalma tamamıyla mastürbasyon yoluyla gerçekleşmişti.

Odom ve Lawson'dan alman dersleri aklımda tutarak, mantıklı tek bir olasılık olduğunu düşünüyordum. Butch Soult'ın Betty Jane'in işten çıktıktan sonra sokakta onunla karşılaştığına, tartışmaya başladıklarına, onu dövdüğüne ve büyük olasılıkla bayılttığına ve ardından ıssız bir bölgeye taşıdığına inanıyordum. Aynı zamanda ona ağır bir darbe indirerek öldürdüğünü, saçlarını kestiğini, cesedini parçaladığını ve cinayet hatırası olarak memelerini sakladığını düşünüyordum. Fakat saldırıya uğradığı zaman ile öldürüldüğü zaman arasında tecavüze uğramıştı ve Soult gibi dağınık, cinsel anlamda yetersiz, annesinin boyunduruğu altındaki genç bir adamın bunu yapabileceğini düşünmüyordum. Cesedi kendi başına taşıyabileceğine de inanmıyordum.

Akla yatkın gelen ikinci şüpheli, Butch'un kardeşi Mike'tı. Onun da geçmişi Butch ile aynıydı ve o da aynı işi yapıyordu. Bir süreliğine akıl hastanesinde kalmıştı. Şiddet, davranış problemleri ve zayıf öfke kontrolü geçmişi vardı. Kardeşiyle temel farklılığı Mike'ın evli olmasıydı, fakat anneleri onun hayatında da oldukça baskıcıydı. Betty Jane Shade'in kaçırıldığı gece, Mi-

ke'ın karısı hastanede doğumdaydı. Karısının hamileliği büyük bir stres etkeniydi ve ayrıca onu cinsellikten mahrum bırakmıştı. Saldırıdan sonra panikleyen Butch'un kardeşini araması ve onun da Butch izlerken genç kadına tecavüz etmiş olması çok mantıklı geliyordu. Cinayetten sonra cesetten kurtulmasına yardım etmişti.

Polise dolaylı, tehdit teşkil etmeyen bir yaklaşımın uygun olacağını söylemiştim. Maalesef Butch'la birkaç kez görüşmüşler ve onu yalan makinesi testine sokmuşlardı. Tahmin ettiğim gibi, testte herhangi bir yalana rastlanmamış, ancak uygunsuz duygusal tepkiler ortaya çıkmıştı. Artık en iyi yaklaşımın, tek yaptığının Shade ile sevişmek ve cesedini ortadan kaldırmaya yardım etmek olduğunu söyleyip duran Mike'a odaklanmak olduğunu düşünmüştüm. Ancak bu noktada işbirliği kurmazsa, o da en az kardeşi kadar hapı yutmuş olacaktı.

Bu taktik işe yaramıştı. İki erkek kardeş – ve Betty Jane'in en yakın arkadaşı olduğunu iddia eden kız kardeşleri Cathy Wiesinger – tutuklanmıştı. Mike'a göre Cathy de cesetten kurtulma sırasında onlarla birlikteydi.

Peki ne oldu? Butch'un cinsel açıdan çekici ve deneyimli bu kadınla seks yapmaya çalıştığına, ancak yapamadığına inanıyorum. Bu durum o kadar zoruna gitmişti ki, kendini tutamamıştı. Shade'e saldırdıktan sonra paniklemiş ve erkek kardeşini aramıştı. Mike onunla seks yapabildiğinde ve kendisi yapamadığında öfkesi daha da artmıştı. Öfkeli hissetmeye devam etti ve dört gün sonra cesedi parçalayarak, ona "son sözü" söylemişti.

Kurbanın göğüslerinden biri bulunmuştu. Mike polise diğerini Butch'un sakladığını söylemişti – bu beni şaşırtmamıştı. Her nereye sakladıysa, hiçbir zaman bulunamadı.

Charles "Butch"* Soult, kasten adam öldürmekten hüküm giydi ve Mike ise savcı-sanık uzlaşmasının ardından akıl hastanesine gönderildi. Şef Reeder, soruşturmanın geliştirilmesinde

* Erkeksi (Çev. N.)

ve suçluların ifadelerinin alınmasında doğrudan etkili olduğumuzu kamuoyuna açıkladı. Buna karşılık biz de bizim yöntemlerimiz ile eğitilmiş ve polis ile Quantico arasındaki ortak çalışmaya dayalı süreci anlayan, onun gibi bir yerel partnere sahip olduğumuz için şanslıydık.

Bu ortaklaşa çalışma sayesinde, tekrar öldürme ihtimali olan bir katili ve suç ortağını yakalayabilmiştik. Şef Reeder ve çalışanları, Logan Kazası, Pennsylvania'daki asayişi koruma işine geri döndüler. Ve bense, kendimi hem failin hem de kurbanın yerine koymama yardımcı olacak bir şeyler öğrendiğimi umarak, 150 küsur aktif vakama geri döndüm.

10. BÖLÜM

Herkesin Bir Taşı Vardır

Yıllar önce Montana'daki talihsiz üniversite dönemimde eve döndüğüm bir akşamüzeri, annem ve babamla birlikte Uniondale, Long Island'da Coldstream adı verilen bir pizza ve bira mekanında yemek yiyordum. Karışık-ekstra peynirli pizzamdan bir ısırık aldığım sırada annem – damdan düşercesine – "John, daha önce bir kadınla cinsel ilişki yaşadın mı?" diye sordu.

Lokmamı zorlukla çiğneyerek yutmaya çalışıyordum. 1960'lı yılların ortalarında, on dokuz-yirmi yaşlarındaki çocuklar annelerinden böyle sorular duymaya alışkın değildi. Bir tür destek görmek için babama doğru döndüm, fakat ifadesiz bir suratla öylece oturuyordu. O da benim gibi hazırlıksız yakalanmıştı.

"Ee, yaşadın mı?" diye üsteliyordu. Bir Holmes olmasının nedeni vardı.

"Hımm... Evet, anne. Yaşadım."

Annemin yüzündeki ani değişimi fark ettim. "Pekala, kimdi?" diyerek zorladı.

"Ah... Pekala..." İştahımı kaybetmiştim. "Aslında birkaç tane oldu."

Ona içlerinden birinin Bozeman'da kimsesiz ve evsiz annelere barınma hizmeti veren kuruluşta yaşayan, yirmilerinin ortasında bir kadın olduğunu söylemedim. Ama tahmin edebileceğiniz gibi ona uzuvlarını kestikten sonra cesetleri sakladığım yeri ve orasının onların bodrum katı olduğunu söyledim. "Şimdi kim seninle evlenecek?" diye yakınmıştı.

Tekrar alışılmadık biçimde sessiz kalan babama doğru döndüm. *Hadi baba, bana yardım et!*

"Bilmiyorum Dolores. Bugünlerde bu çok da önemli değil."

"Bu her zaman 'çok önemliydi' Jack," diye karşılık verdi, ardından bana döndü. "Ya ileride evleneceğin kız, onunla tanışmadan önce başka kadınlarla ilişkiye girip girmediğini sorarsa ne olacak, John?"

Lokmamın ortasında duraksadım. "Ona doğruyu söylerim, anne."

Babam, "Hayır, öyle söyleme," diye söze girdi.

Annem, "Ne demek istiyorsun, Jack?" diye sordu. *Pekala baba, bakalım bundan nasıl kurtulacaksın.*

Sorgulama huzursuzluk verici bir ikilem ile sona erdi. Bu konuşmadan hiçbir şey kazanacağımı düşünmüyordum. Ya Pam'e geçmişimden bahsederdim ya da o şüphelenirdi. Ne olursa olsun annemin korkularına rağmen benimle evlenmeyi kabul etmişti. Fakat federal emniyet görevlisi, profil uzmanı ve suçlu davranışı ve psikolojisi üzerine bir uzman olarak o zamanki ikileme baktığımda, önemli bir şeyi fark ettim. O zamanlarda şimdi sahip olduğum eğitime ve analitik deneyime sahip olsam dahi, annemin sorgulamasıyla daha iyi bir şekilde başa çıkabilmemin yolu yoktu!

Çünkü beni gerçeğin zayıf bir noktasından yakalamıştı.

Size başka bir örnek daha vereceğim. FBI'ın ana profil uzmanı olduğum zamandan beri, diğer profil uzmanlarının tümünü bizzat ben seçtim ve eğittim. Bu sebeple takımımda yer alan tüm erkekler ve kadınlarla kurduğum bilhassa yakın ve işbirlikçi ilişkilerden keyif aldım. Birçoğunun kendi çabaları sonunda yıldızları parladı. Fakat içlerindeki gerçek öğrencinin kim olduğunu söylemem gerekseydi, bu kişi Greg Cooper olurdu. Greg, henüz otuzlu yaşlarının başındayken Utah'da polis şefi olarak çalıştığı prestijli işini bırakıp, Ken Lanning ile Bill Hagmaier'in bir suçla mücadele seminerindeki konuşmasını dinledikten sonra FBI'a katıldı. Se-

attle Bölge Ofisi'nde kendisini göstermişti, ancak her zaman için Quantico'ya gelip Davranış Bilimleri'nde çalışmayı hayal etmişti. Green River Katili için çıkardığım profilleri ve analizleri istemiş, bunlar üzerine çalışmıştı. *Manhunt Live* isimli seyircilerin katıldığı bir televizyon programı için Seattle'a gittiğimde, Gregg gönüllü olarak özel şoförlüğümü ve rehberliğimi üstlenmişti. Tekrar teşkilatlanan Araştırma Destek Birimi'nin şefi olduğumda, Greg Orange County, Kaliforniya'daki bir FBI bölge ofisinde çalışıyor, Laguna Niguel'de oturuyordu. Onu üstün bir performans sergileyeceği Quantico'ya geri götürmüştüm.

Greg birime ilk geldiğinde, özel ajan olmadan önce Kaliforniya'da polis memuru ve cinayet masası dedektifi olan Jana Monroe ile birlikte yer altında, penceresiz bir ofise atanmıştı. Jana, sahip olduğu birçok hoş özelliğin yanı sıra, etkileyici bir şekilde çekici olan, sarışın bir kadındı. Başka bir deyişle tüm etkileyici özellikler onda toplanmıştı. Birçok erkek için bu zorlu bir iş değildir, ancak Greg dini bütün bir Mormon'du. Beş tane sevimli çocuğu ve Rhonda isminde büyüleyici bir karısı olan, düzgün ve sadık bir aile adamıydı. Rhonda, kocası için güneşli Kaliforniya cennetinden hareketsiz, sıcak ve nemli Virginia'ya taşınarak büyük bir fedakarlık yapmıştı. Ne zaman Greg'e ofis arkadaşını sorsa, Greg eveleyip geveler ve konuyu değiştirmeye çalışırdı.

Bizimle çalışmaya başladıktan altı ay sonra Greg, yılbaşı partisi için Rhonda'yı birime getirmişti. Ben o sırada orada değildim, bir vaka için şehir dışına çıkmıştım. Ancak hayat dolu Jana oradaydı. Tipik bir parti durumunda giydiği gibi hemen göze çarpmayan, abartısız, kısa, formuna uyan, parlak, kırmızı ve göğüs dekolteli bir elbise giymişti.

Geri döndüğümde profil çıkarma program yöneticisi olarak benim yerime bakan, birimin ikinci amiri Jim Wright, parti sonrasında Rhonda ve Greg arasında ciddi bir tartışma olduğunu söyledi. Atış alanından dans pistine nasıl gidileceğini aynı rahatlıkla bilen güçlü ve çekici bir ajanla bu kadar yakın bir bölgede çalışıyor olmasından hiç mutlu değildi.

Sekreterimden Greg'i toplantıdan almasını ve derhal onu görmek istediğimi söylemesini istedim. Ofisime endişeli bir şekilde geldi. Yalnızca altı aydır buradaydı ve bu birim onun hayaliydi, gerçekten başarılı olmak istiyordu.

Masamdan başımı kaldırdım ve "Kapıyı kapat, Greg. Otur," dedim. Ses tonumdan daha da rahatsız olarak oturdu. "Az önce Rhonda ile telefondaydım," diyerek devam ettim. "Anladığıma göre birtakım problemleriniz var."

"Rhonda'yla telefonda mıydınız?" Bana bakmıyordu bile. Gözlerimi masamdaki çağrı yönlendirme telefonuna dikmişti.

En yatıştırıcı danışman ses tonumla, "Bak Greg," dedim. "Seni korumak isterim, ancak sen ve Jana birlikte yola çıktığınızda özel bir hükümde bulunamam. Bu kendi başına çözmen gereken bir sorun. Belli ki Rhonda, Jana ile aranızdakileri biliyor ve – "

"Jana ile aramda hiçbir şey yok!" diyerek bağırdı.

"Bu işte birçok stres faktörü olduğunun farkındayım. Fakat güzel ve olağanüstü bir karın ve güzel çocukların var. Tüm bunları bir kenara atma."

"Düşündüğün gibi değil, John. Onun düşündüğü gibi değil. Bana inanman gerekiyor." Tüm bu süre boyunca telefona bakıyordu, belki de yeteri kadar odaklanırsa masa aracılığı ile telefonu yakabileceğini düşünüyordu. Soğuk ter döküyordu. Boynundan şah damarının atışını görebiliyordum. Hızla fenalaşıyordu.

O noktada yumuşadım. "Acınası zavallı adam, haline bir bak!" Zafer kazanmışçasına sırıtmaya başladım. "Sen kendine sorgulayıcı mı diyorsun?" O dönemlerde *Crime Classification Manual* için soruşturma üzerine bir bölüm hazırlıyordu. "Kendini suçlu hissedeceğin herhangi bir şey yaptın mı?"

"Hayır John, yemin ederim!"

"Bak, elimde oyuncak oldun. Tamamen masumsun. Eski bir polis şefisin. Deneyimli bir soruşturmacısın. Ama yine de seninle yoyoyla oynar gibi oynayabildim. Peki ne söyleyeceksin?"

O noktada kafasından terler aktı, söyleyecek hiçbir şeyi yoktu, ancak söylemek istediğim şeyi anlamıştı. Onu bu şekilde rahatsız edebileceğimi biliyordum, çünkü bu da bana başarılı bir şekilde yapılmıştı ve koşullar elverdiğinde yine gerçekleşebilirdi.

Hepimiz korunmasızız. Ne kadar şey bildiğiniz, ne kadar tecrübeli olduğunuz, kaç tane şüpheli soruşturmasını başarılı bir şekilde yürütmüş olduğunuz önemli değil. Tekniği anlayıp anlamamış olmanız önemli değil. Hepimiz çevrilen dolabı anlayabiliriz – nerede ve nasıl korunmasız olduğumuzu anlayabildiğimiz sürece.

Bunu profil uzmanı olarak ilk vakalarım sırasında öğrenmiştim ve sonrasında birçok sefer, takımıma yaptığım örneklemeler dışında da kullanmaya çalıştım. İlk defa o zaman bir soruşturmayı sahnelemiştim.

1979 yılının Aralık ayında, Georgia eyaletindeki Rome'dan Özel Ajan Lobert Leary beni aramış ve dehşet verici bir vakanın detaylarını vermiş ve bunu öncelikler arasında en öne çekmemi istemişti. Bir hafta önce Aairsville'den on iki yaşında sevimli ve girişken bir kız olan Mary Frances Stoner, okul servisi tarafından evinin garaj yolunun yaklaşık doksan metre yakınlarına bırakıldıktan sonra kaybolmuştu. Cesedini on beş kilometre uzaktaki bir sokakta bulan genç çift, başındaki parlak sarı kapüşonu fark etmişti. Polisle irtibat kurmuşlar ve olay yerine dokunmamışlardı. Bu, göz önünde bulundurulması gereken bir durumdu. Ölüm nedeni başa alman bir darbeydi. Otopside büyük bir kafa darbesi sonucu oluşan kafa travmasına rastlanmıştı. (Olay yeri fotoğraflarında başının tam kenarında bir kan lekesi vardı.) Boynundaki izler de arkadan boğulduğunu gösteriyordu.

Vaka materyallerine bakmadan önce, kurban hakkında olabildiğince bilgi edinmek istedim. Herkes Mary Frances hakkında yalnızca olağanüstü şeyler söylüyordu. Herkese karşı cana yakın, girgin ve çekiciydi. Tatlı ve masum bir kızdı, okul bandosunda önde yürürdü, okula çoğunlukla formasını giyip giderdi.

On sekiz yaşında görünmeye çabalamak yerine on iki yaşında gösteren, on iki yaşında tatlı bir kızdı. Rastgele cinsel ilişkide bulunan bir kız değildi, hiç uyuşturucu ya da alkol kullanmamıştı. Otopsi, tecavüze uğradığı sırada bakire olduğunu açıkça gösteriyordu. Her şeyi hesaba katarsak, düşük riskli bir bölgeden kaçırılan, düşük riskli bir kurbandı.

Leary'yi dinleyip bilgilendirildikten ve dosyalar ile olay yeri fotoğrafları üzerine çalıştıktan sonra, aşağıdaki yarım sayfalık yazıyı karalamıştım:

Profil
Cinsiyet – e
Irk – b
Yaş – yirmilerin ortaları - yirmilerin sonları
Medeni Hal – evli: evliliği problemli ya da boşanmış
Askeri hizmet – ihraç edilmiş, tıbbi nedenler
İş – mavi yakalı: elektrik tesisatçısı, su tesisatçısı
IQ – ortalama-ortalama üstü
Eğitim – en fazla lise; terk
Sabıka Kaydı – kundaklama, tecavüz
Kişilik – kendinden emin, ukala, yalan makinasından geçmiş
Araç Rengi – siyah ya da mavi
Sorgulama – doğrudan, yansıtma

Tecavüz ani bir şekilde gerçekleşmişti ve cinayet de önceden tasarlanmamıştı. Kıyafetlerin ceset üzerindeki düzensiz görünümü, Mary Frances'in soyunmaya zorlandığını ve tecavüz sonrasında apar topar giyinmesine izin verildiğini gösteriyordu. Fotoğraflardan ayakkabılardan birinin bağcıklarının çözüldüğünü görmüştüm. Raporda belirtildiği üzere külotunda kan lekesi vardı. Sırtında, kalçasında ya da ayaklarında taş kesikleri yoktu, bu da cesedinin bulunduğu ormanlık zeminde değil, arabada tecavüze uğradığını gösteriyordu.

Görmeye alıştığımız olay yeri fotoğraflarına dikkatlice bakarken, neler olduğunu anlamaya başladım. Tüm olanları gözümde canlandırabiliyordum.

Dışadönük ve güven dolu yapısının yanı sıra gençliği dolayısıyla Mary Frances'e okul servisinin durağı gibi tehdit teşkil etmeyen bir yerde kolaylıkla yaklaşmak mümkündü. Fail büyük olasılıkla onu kandırarak arabasına kadar götürmüş, ardından bıçak ya da tabancayla tehdit ederek zorla arabasına bindirmişti. Cesedinin bulunduğu bölgenin uzaklığı, failin o bölgeyi iyi tanıdığını ve orada rahatsız edilmeyeceğini bildiğini göstermekteydi.

Kaçırma sahnesinden yola çıkarak bunun planlı bir suç olmadığını, daha çok oradan geçerken şekillendiğini söyleyebilirim. Odom ve Lawson vakasında olduğu gibi, o anda olay yerinde başka biri daha olsaydı, suç ilerlemezdi. Küçük kızın tatlılığı ve neşeli yaradılışı dolayısıyla, fantezileriyle hareket eden fail, kızın masum sıcakkanlılığını kendi kafasında hafifmeşreplik ve onunla cinsel yolla oyun oynama arzusu olarak dönüştürmüş olabilir.

Elbette aslında hakikatten öte hiçbir şey olmuş olamazdı. Ona saldırdıktan sonra kız dehşete kapılmış, acılar içinde kıvranmış, yardım almak için haykırmış, hayatını bağışlaması için yalvarmış olabilir. Yıllardır beslediği fantezileri bir yana, gerçeklik o kadar da hoş değildi. Durumun kontrolünü kaybetti ve kendini bombok bir durumun içine soktuğunu fark etti.

Bu noktada tek seçeneğinin onu öldürmek olduğunu anlamıştı. Fakat kız hayatını kaybetme korkusuyla dolu olduğundan onu kontrol etmek düşündüğünden de zordu. Bu sebepten dolayı durumu daha iyi idare edebilmek, kızın daha işbirlikçi ve itaatkar olmasını sağlayabilmek için kıza hızlıca giyinmesini, ardından onu bırakacağını söyledi – ya kaçıp gitmesine izin verecekti ya da onu bir ağaca bağlayıp, kendisi orayı terk edecekti.

Fakat kız ona arkasını döner dönmez, arkadan yaklaşıp kızı boğmaya çalıştı. Büyük olasılıkla onu bayılttı, ancak boğma çok fazla üst gövde gücü gerektirir, onu önceden de kontrol edememişti, yine işini bitiremedi. Onu bir ağacın altına sürükledi, yakınlarda bulabildiği en büyük taşı aldı, üç-dört kez kafasına vurarak kızı öldürdü.

Failin Mary Frances'i iyi tanıdığını sanmıyordum. Ama Mary Frances onu tanıyorsa ve fail ise onun hakkında fanteziler kuruyorsa, birbirlerini kasabada dolaşırken görmüş olmalılardı. Fail muhtemelen onu okula giderken küçük bando üniformasıyla görmüştü.

Kurbanın başının montla örtülmesinden, failimizin işlediği suç yüzünden kendisini kötü hissettiğini biliyordum. Ayrıca zamanın polisin aleyhine aktığını da biliyordum. Bu tür bir suç ve böyle bir tipteki zeki ve düzenli bir suçlu söz konusu olduğunda, suçlunun işlediği suçu düşünecek, rasyonelleştirecek ve kurbanın suçu olduğunu gerekçelendirecek zamanı ne kadar çok olursa, suçunu itiraf etmesi de o kadar zor olacaktır. Yalan makinesi testine girse bile, sonuçlar kesin çıkmaz. Gerginliğin azaldığını ve gitmekle şüpheleri üzerine çekmeyeceğini anladığı anda, takip edilmesi zor olacak ve başka bir küçük kızı tehlike altına sokacak bir yere gider.

Bana göre fail kesinlikle o bölgedendi ve polis onunla muhakkak görüşmüş olmalıydı. İşbirlikçi fakat ukala biri olmalıydı ve polisin onu suçlaması durumunda yine de konuşmazdı. Böylesine kapsamlı bir suçun ilk olmadığını söylemiştim, fakat yine de işlediği ilk cinayet olma olasılığı da yüksekti. Mavi ya da siyah arabası birkaç yıllıktı, çünkü yeni bir araba almaya gücü yetmezdi. Yine de arabası kullanışlı ve temizdi. İçindeki her şey olması gerektiği gibiydi. Deneyimlerime göre derli toplu, kompülsif insanlar daha koyu renkli arabaları tercih ederler.

Telefondaki memurlardan biri tüm bunları dinledikten sonra, "Tarif ettiğiniz adam, serbest bıraktığımız bir şüpheli," dedi. Adam başka bir olayda hâlâ şüpheliydi ve profili T'ye uyuyordu. Adı Darrell Gene Devier'dı. Yirmi dört yaşında, iki kez evlenip boşanmış ve şu anda ilk eski karısıyla yaşayan beyaz bir erkekti. Rome, Georgia'da ağaç budayıcıydı ve orada on üç yaşındaki bir kızın tecavüzünde kuvvetli bir şüpheliydi, ancak cezalandırılmamıştı. İlk eşinden ayrıldığında orduya katılmış, yedi ay sonra da

firar etmişti. Üç yaşında ve iyi korunmuş siyah bir Ford Pinto ile uzaklaşmıştı. Çocukken Molotof kokteyli bulundurmaktan tutuklandığını itiraf etmişti. Sekizinci sınıftan sonra okulu bırakmıştı, fakat IQ testlerinin sonuçları 100 ile 110 arasındaydı.

Mary Frances'in kaçırılmasından yaklaşık iki hafta önce Stonerlar'ın caddesinde elektrik şirketi için ağaçları budadığından dolayı, gördüğü ya da duyduğu bir şey olup olmadığını öğrenmek için kendisiyle görüşülmüştü. Polis, aynı gün için yalan makinesi testi planlandığını söylemişti.

Onlara bunun iyi bir fikir olmayacağını söyledim. Test ile herhangi bir sonuca ulaşamazlardı ve bu yalnızca şüphelinin sorgu süreciyle baş etme becerisini arttırmaya yarardı. O sıralarda sorgulama sürecine ilişkin alanda fazla deneyimimiz yoktu. Ancak hapishanedeki görüşmeler ve devam etmekte olan seri katil çalışması sayesinde, neden bahsettiğimin farkındaydım. Ertesi gün beni geri aradıklarında, beklenildiği gibi yalan makinesinin bir sonuca varmadığını söylemişlerdi.

Madem makineyi yenebileceğini biliyordu, artık onu yakalamanın sadece tek bir yolu vardı: Gece polis merkezinde sorgulama yapmak. Şüpheli başlangıçta kendini daha rahat hissedecek, böylece sorgulamaya daha açık hale gelecektir. Bu ayrıca ciddiyetiniz ve kararlılığınız konusunda ona mesaj verecektir. Öğle yemeği ya da akşam yemeği gibi keyfi bir ara olmayacağının farkında olacak ve delil verirse, medyada iyi görünmeyecekti. Yerel polis ve FBI'ın Atlanta Bölge Ofisi soruşturmayı birlikte yürütürse, Amerika Birleşik Devletleri hükümeti tüm nüfuzu ile onun karşısında olduğunu gösterirdi. Boş sayfalarla dolu olsa bile, üzerinde isminin yazılı olduğu dosya yığınları önüne koyulmalıydı.

En önemlisi: Bu konuda hiçbir şey söylemeden kanlı taş kırk beş derecelik bir masaya, görüş açısının hizasına koyulmalıydı. Böylece bakmak için başını çevirmek zorunda kalacaktı. Sözlü olmayan tüm işaretler yakından gözlemlenmeliydi – davranışı,

solunumu, terlemesi, şah damarının atışı... Taş ile ilgili bir şey söylememiş ve önemini açıklamamış olsanız dahi, eğer katil o ise, taşı görmezden gelemezdi.

"Yüksek stres faktörü" adını verdiğim şeyi oluşturmalıydık. Aslına bakılırsa Stoner vakasını, teorilerim için bir laboratuvar olarak kullandım. Daha sonra düzeltmiş olduğumuz tekniklerin çoğu, deneysel kaynağını buradan almaktadır.

İtiraf etmeyeceğini söyleyerek devam ettim. Georgia eyaletinde idam cezası vardı. Yalnızca hapishaneye gönderilse dahi, çocuk tacizcisi ünü yüzünden, duş aldığı ilk sefer tecavüze uğrayabilirdi. Diğer mahkumların tümü zarar vermek için bu adamın peşine düşenleri desteklerdi.

Kısık, gizemli bir aydınlatma kullanmalarım, sorgulama sırasında tek seferde ikiden fazla memur ya da ajan olmamasını, tercihen FBI'dan ve Adairsville Polis Teşkilatı'ndan birer kişi olmasını önerdim. Yapmaları gereken şey şahsı, zihninden geçenleri ve nasıl bir stres altında olduğunu anladıklarını hissettirmekti. Kulağa ne kadar iğrenç gelse de, suçu kurbana yüklemek zorundalardı. Kurbanın onu baştan çıkardığını ima etmelilerdi. Ona yaklaşıp yaklaşmadığını, onda cinsel istek uyandırıp uyandırmadığını, onu şantajla tehdit edip etmediğini sormalılardı. Ona itibarını kurtarmaya yarayan bir senaryo vermelilerdi. Ona eylemlerini açıklama yolu vermelilerdi.

Kafaya alınan darbe veya bıçakla adam öldürme vakalarından bildiğim bir diğer şey ise, saldırganın kurbanın kan lekelerinden kaçınmasının zor olduğuydu. Bu oldukça yaygın bir durumdur. Biraz olsun saçmalamaya başladığında gözlerinin içine bakmalarını ve tüm davanın en rahatsız edici kısmının, Mary'nin kanının ona bulaştığının bilinen bir gerçek olduğunu söylemelerini belirttim.

"Kanın üzerine bulaştığını biliyoruz; ellerine, kıyafetlerine... Kafamızdaki soru senin yapıp yapmadığın değil. Senin yaptığını biliyoruz. Asıl soru, 'Neden?' Nedenini bildiğimizi dü-

şüphiyoruz ve anlıyoruz. Yapman gereken tek şey, bize haklı olup olmadığımızı söylemen."

Tam olarak böyle oldu. Devier'i içeri aldılar. İçeri girer girmez taşa baktı, terlemeye ve hızlı hızlı nefes alıp vermeye başladı. Vücut dili, önceki görüşmelerden tamamen farklıydı, kararsız ve savunmacıydı. Sorgulayıcılar suçu ve sorumluluğu kızın üzerine attılar, onun da buna uyduğunu fark ettiklerinde kan meselesini gündeme getirdiler. Bu onu allak bullak etti. Adam siz konuşurken susup dikkatle dinliyorsa, doğru adamı yakaladığınızı anlarsınız. Masum bir adam bağırıp durur. Suçlu bir adam, masum olduğunu düşünmeniz için bağırıp dursa da, aradaki farkı anlarsınız.

Tecavüzü kabul etti ve kızın onu tehdit ettiği konusunda sorgulayıcıyla hemfikir oldu. Bob Leary, onu öldürmeyi planlamadığını bildiklerini söyledi. Planlamış olsaydı, taş yerine daha etkili bir şey kullanırdı. En sonunda cinayeti ve bir önceki yıl Rome, Georgia'daki tecavüzü de itiraf etti. Darrel Gene Devier, Mary Frances Stoner'ın tecavüzünden ve cinayetinden yargılandı, mahkum edildi ve ölüm cezasına çarptırıldı. 18 Mayıs 1995 tarihinde, cinayetten ve tutuklanmasından neredeyse on altı yıl sonra; Mary Frances'in dünya üzerinde geçirdiği süreden neredeyse dört yıl sonra, Georgia'da elektrikli sandalye ile idam edildi.

Bana göre bu tür bir soruşturmanın kilit noktası yaratıcı olmak; hayal gücünüzü kullanmaktı. Kendime, "Bunu yapan kişi ben olsaydım, beni ne etkilerdi?" diye sormalıydım. Hepimiz korunmasızız. Bu her birimiz için farklı bir durumdur. Benim durumumda bu, tuttuğum baştan savma muhasebe kayıtlarım yüzünden sorumlu özel ajanımın beni çağırması, masasında duran gider makbuzlarımdan birini bana gösterip beni terletmesi olurdu. Ama her zaman için bir şeyler vardır.

Herkesin bir taşı vardır.

Devier davasından çıkarılan dersler, cinsel cinayetin hasta dünyasının çok daha ötesinde uygulanabilir. Zimmete para ge-

çirme, kamusal yolsuzluk, çete soruşturması, çalınan eşyaları satma ya da içine girmeniz gereken yozlaşmış bir birlik olsun, hiçbir farkı yok; ilkeler aynı olacaktır. Tüm bu vakalarda tavsiye edeceğim şey, "en zayıf halka" olarak gördüğünüz kişiyi hedef almanız, onu içeri almanın bir yolunu bulmanız ve nasıl bir güçlükle karşı karşıya olduğunu görmesini sağlamanız, ardından diğerlerini yakalamak için onun işbirliğini kazanmanızdır.

Herhangi bir komplo vakasında bu oldukça önemli bir noktadır. Yapmanız gereken şey, adamlardan birini hükümet tanığı olması için ikna etmeniz, ardından tüm sistemin yıkılışını izlemektir. İlk olarak kime yaklaşılacağını seçmek önemlidir, çünkü yaklaştığınız kişiyi ikna edemezseniz sizden sonra herkesi uyaracaktır ve en başa döneceksinizdir.

Belirli bir acenteden sekiz ya da on kişinin dahil olduğundan şüphelendiğimiz büyük bir şehirdeki bir kamu yolsuzluk davasını araştırdığımızı varsayalım. Ve acentedeki bir ya da iki kişinin kolay "av" olduğunu düşünelim. Ancak adamın profilini çıkardığımızda, yolsuzluğa rağmen adamın düzgün biri olduğunu fark ediyoruz. Ayyaş ya da zampara değil; aksine sağlam bir aile adamı – daha önceden herhangi bir hastalık ya da para problemi yaşamamış, belirgin bir zayıflığı yok. FBI böyle bir adama yaklaştığında, büyük olasılıkla her şeyi inkar edecek, bize canınız cehenneme diyecek ve diğerlerini uyaracaktır.

Böyle birini yakalamak için daha küçük balığın peşinden gitmeniz gerekir, tıpkı organize suçlarda olduğu gibi. Tüm kayıtları gözden geçirdiğimizde belki de amaçlarımıza yönelik bir kişi öne çıkacaktır. Üst düzey biri değil de tüm evrak işlerini düzenleyen bir büro elemanı olabilir. Yirmi yıldır bu işte çalışıyordur, dolayısıyla her şeyini bu işe yatırmıştır. Maddi sıkıntıları ve sağlık sorunları vardır, ikisi de ciddi hassas noktalardır.

Ardından soruşturmayı yürütecek kişinin seçimi gelir. Benim tercihim, suçludan biraz daha büyük ve daha otoriter, temiz giyimli, emreden bir görünümü olan, samimi ve girgin davranarak

suçlunun rahatlamasını sağlayacak, fakat koşullar gerektirdiğinde mutlak surette ciddi ve net olabilecek birini seçmektir.

Birkaç hafta içinde bir tatil ya da şüphelinin doğum günü veya yıl dönümü yaklaşıyorsa, bundan faydalanmak için sorgulamayı ertelemeyi öneririm. Odadayken onu ele geçirirseniz ve o da bunu fark ederse, işbirliği kurmazsa, bu, ailesiyle geçireceği son tatil sezonu olabilir. Bu da size daha fazla baskı gücü sağlar.

Stoner cinayeti davasında olduğu gibi "sahneleme", şiddete başvurmayan bir faille uğraşırken de etkili olabilir. Geniş ve devam etmekte olan herhangi bir soruşturma için, aslında vaka için yapılmamış olsa da elinizdeki tüm kaynakları tek bir yerde toplamanızı öneririm. Örneğin, "görev kuvvetiniz" için tüm ajanlarınızı, çalışanlarınızı ve dava dosyalarınızı bir araya toplayarak bir konferans odası kullandığınızda, şüphelinize ne kadar ciddi olduğunuzu göstermiş olursunuz. Duvarları güvenlik kameralarının fotoğrafları ile ya da sürmekte olan soruşturmanın ne kadar geniş kapsamlı ve resmi olduğunu gösteren işaretlerle "dekore ederseniz", daha da etkili bir vurgu yapmış olursunuz. Hedeflerinizi suçüstü gösteren birkaç video ekranı da tüm bunların cilası olur.

İçlerinde en sevdiğim dokunuş, suçlu bulunmaları durumunda her bir kişinin çarptırılacakları cezaları gösteren duvar şemalarıdır. Bunda çok etkileyici bir şey olmasa da, şahıs üzerindeki baskıyı sürdürür ve ona sonuçları hatırlatır. "Stres faktörünü" elimden geldiğince yüksek seviyede tutmaya çalışırım.

Sorgulama yürütmek için en uygun zamanların gecenin geç saatleri ya da sabahın erken saatleri olduğunu düşünürüm. İnsanlar o saatlerde hem daha fazla gevşerler hem de daha korunmasız olurlar. Üstelik gece vakti detaylı bir çalışma yürütüyor olmanız, bu vakanın çok önemli olduğunu ve kendinizi buna adadığınızı gösterir. Sorgulamanın gece yapılmasının diğer bir faydası, herhangi bir gizli anlaşma yapılması durumunda, elinizde bulundurduğunuz kişinin diğerleri tarafından görülmemesidir. Açığa çıktığım düşünürse, herhangi bir anlaşmadan bahsedilemez.

Herhangi başarılı bir anlaşmanın temeli, gerçeğe dayanması ve suçlunun mantığına ve sağduyusuna hitap etmesidir. Sahneleme, temel unsurlara dikkat çekmeye yarar. Bir kamu yolsuzluğu davasındaki temsili şüpheli ile bir sorgu yürütüyor olsaydım, onu gece geç bir saatte evinden arar ve şöyle bir şey söylerdim: "Bayım, sizinle bu gece konuşmam gerekiyor. FBI ajanları konuştuğumuz esnada kapınıza doğru yürüyorlar." Tutuklu olmadığını ve ajanlarla gitmek zorunda olmadığını vurgulardım. Ancak onlarla şehir merkezine gelmesini şiddetle tavsiye ederdim, çünkü ikinci bir şansı olmayabilirdi. Bu noktada tutuklama sırasında yasal haklarını okumaya gerek kalmazdı, çünkü hiçbir şeyle suçlanmıyor olurdu.

Ofise geldiğinde onu bir süreliğine bekletirdim. Diğer futbol takımı, maçı kazanmak için uzun mesafeli bir alan golü atması gerektiğinde, mola vererek atıcıya düşünecek zaman tanımalısınız. Önemli bir randevudan önce doktoru görmek için beklemek zorunda kalan herkes, bunun ne kadar etkili olduğunu bilir.

Ofisime getirildiğinde kapıyı kapatır, samimi, kibar ve anlayışlı görünmeye ve erkek erkeğe bir konuşma olacağı izlenimini vermeye çalışırım. Adama ismiyle hitap ederim. "Tutuklu olmadığını anladığından emin olmak istiyorum," diyerek durumunu vurgularım. "İstediğin herhangi bir anda gitmekte özgürsün, adamlarım seni evine bırakacaklar. Fakat bana kalırsa söyleyeceklerimi dinlemelisin. Bugün, hayatındaki en önemli gün olabilir."

Aynı frekansta olduğumuzdan emin olmak için bana tarihi söylemesini isterim.

"Tıbbı geçmişinin farkında olduğumuzu ve bir hemşirenin dışarıda hazır bulunduğunu bilmeni istiyorum." Bu doğru olabilir. Bu adamı hedef almamızın nedenlerinden biri, bu hassas noktası.

Artık sadede gelebiliriz. FBI'ın onun küçük balık olduğunun, yaptıkları karşısında hak ettiğinden daha az ücret aldığının ve yakalamayı en istediğimiz kişinin o olmadığını vurgularım.

"Görebileceğin üzere, şu anda bu davayla ilişkili olabilecek birçok kişiyle görüşüyoruz. Gemi batıyor; buna şüphe yok. Sen de gemiyle birlikte dibe inebilirsin ya da boğulmadan önce uzanabilir ve can yeleğini alabilirsin. Senden çok daha güçlü kişiler tarafından kullanıldığını, manipüle edildiğini ve senden faydalanıldığını biliyoruz. Kabul etmek istersen sana gerçek bir anlaşma önermek için hazır bekleyen bir federal savcı var."

"Unutma, sana sadece şu anda böyle bir teklif sunabiliyoruz. Bu vakada çalışan yirmi tane ajanım var. Mecbur kalırsak dışarıya çıkıp herkesi tutuklayabiliriz. Sen yapmazsan başkasının ötmeyeceğini mi sanıyorsun? O durumda sen de gemiyle birlikte dibe batacaksın. Büyük adamlarla birlikte batmak istiyorsan, bu senin seçimin. Fakat bu akşam son kez bu şekilde konuşabiliriz. İşbirliği yapacak mısın?"

Yaparsa – bu gerçekten kendi yararına olur – o zaman ona yasal haklarını okuruz ve bir avukat ile irtibat kurmasına izin veririz. Fakat dürüstlüğünün göstergesi olarak ondan büyük olasılıkla telefon açmasını ve işin içindeki diğer adamlarla bir toplantı ayarlamasını isterim. Tereddüt etmeye başlamasını ve sözünden dönmesini istemezsiniz. İlk adamınızın bağlılığını garantiledikten sonra, geri kalan taşlar yerine oturmaya başlayacaktır.

Tüm yaklaşımımızı başından beri anlamış olsanız dahi, bunun bu kadar etkili bir şekilde işe yaramasının nedeni, hem soruşturmacı hem de hedeflenen şahıs için karşılıklı olarak yararlı olmasıdır. Gerçeğe dayalıdır ve şahsın yaşamına, içinde bulunduğu duruma ve duygusal ihtiyaçlarına uygun hale getirilir. Suçlunun yerinde olsam, bu anlaşmanın maksimum darbenin vurulması için düzenlendiğini bilsem dahi kabul ederdim, çünkü benim elimdeki en iyi fırsat bu olurdu. Bu tür bir sorgulamanın arkasındaki strateji, Stoner cinayeti davası için geliştirdiğim strateji ile aynıydı. Kendi kendime, "Beni ne etkilerdi?" diye düşünüp duruyorum.

Çünkü herkesin bir taşı vardır.

Marion, Illinois'daki federal hapishanede görüştüğüm silahlı soyguncu ve uçak korsanı Gary Trapnell, çalıştığım her suçlu kadar zeki ve bilgiliydi. Becerileri konusunda kendinden o kadar emindi ki, herhangi bir hapishane psikiyatristini belirttiğim herhangi bir akıl hastalığı olduğuna inandırabileceğini söylüyordu. Hapisten çıkacak olursa, kanundan kaçabileceği konusunda da kendinden emindi.

"Beni yakalayamazsınız işte," diyordu.

Farazi olarak şöyle söyledim: "Pekala, Gary. Dışarıdasın. Federallerden kaçmak için ailenle olan tüm iletişimini kesmen gerektiğini bilecek kadar akıllısın."

"Babanın yüksek rütbeli, madalya almış bir subay olduğunu biliyorum. Onu seviyor ve ona saygı duyuyordun. Onun gibi olmak istiyordun. O öldüğünde seri suçların baş gösterdi."

Yüzündeki tepkiden bir yerlere dokunduğumu; damarına bastığımı fark ediyordum.

"Baban Arlington Milli Mezarlığı'na gömüldü. Farz et ki Noel zamanlarında, babanın doğum gününde ve ölüm yıldönümünde polisler mezarını gözetliyor."

Trapnell, alaycı bir şekilde gülümsemeye başladı. "Beni yakaladın!"

Kendimi onun yerine koymaya çalıştığım için aklıma bu fikir geldi; beni neyin rahatsız edeceğini bulmaya çalıştım. Ve deneyimlerim bana herkesi rahatsız etmenin bir yolu olduğunu söylüyor, sadece bunun ne olduğunu bulmanız lazım.

Benim durumumda, bu Trapnell'de kullandığım şeye benzer bir durum olurdu; belirli bir tarih duygusal tetikleyici olabilirdi.

Kız kardeşim Arlene'in Kim isminde güzel ve sarı saçlı bir kızı vardı. Benim doğum günümde, 18 Haziran'da doğmuştu ve her zaman için onunla özel bir bağımız olduğunu hissetmiştim. Kim on altı yaşındayken uykusunda öldü. Kesin ölüm nedenini hiçbir zaman öğrenemedik. Onun anısının acısını ve neşesini çoğaltırcasına, şimdi üniversite çağında olan en büyük kızım

Erika, Kim'e çok benziyordu. Eminim ki Arlene, Erika'ya her baktığında aklına Kim geliyor, Kim büyüseydi nasıl olacağını gözünde canlandırıyor. Annem de aynı şeyleri hissediyor.

Örneğin, *kendimi* hedef alacak olsaydım, görüşmeyi doğum günümün hemen öncesine planlardım. Duygularım yükselmiş durumda, ailemle kutlama yapmayı sabırsızlıkla bekliyorum. Fakat aynı zamanda yeğenim Kim'i düşünüyorum – ikimizin de doğum gününün aynı gün olmasını, Erika'ya ne kadar benzediğini – ve bu sebeple kendimi zayıf ve korunmasız hissediyorum. Duvarda iki kızın fotoğrafını görürsem, büyük ihtimalle kendimi hiç tutamam.

Bana yaklaşırken kullanılacak stratejiyi bilmem önemli değil. Bunu benim bulmuş olmam önemli değil. Tetikleyici stres etkeni akla uygun, geçerli bir endişeyse, büyük olasılıkla işe yarayacaktır. Benimki bu olabilir. Sizinki başka bir şey olabilir ve biz önceden ne olabileceğini bulmaya çalışabiliriz. Fakat muhakkak bir şey olacaktır.

Çünkü herkesin bir taşı vardır.

11. BÖLÜM

Atlanta

1981 kışında Atlanta, kuşatma altındaydı.

Her şey bir buçuk yıl önce usulca, farkına varılmadan başlamıştı. Bitmeden önce – doğrusu bir gün bitecek olursa – Amerikan tarihinin kamuda en fazla yer bulmuş insan avlarından biri olmuştu. Şehri politikleştirmiş ve milleti kutuplaştırmıştı, soruşturmanın her bir adımı sert tartışmalarla doluydu.

Polis, 28 Temmuz 1979'da Niskey Göl Yolu'nun ormanlık alanından rahatsız edici bir koku geldiğine dair bir ihbar almış ve bunun sonucunda on üç yaşındaki Alfred Evans'ın cesedini bulmuştu. Üç gündür kayıptı. Polis bölgeyi incelerken, yaklaşık on beş metre uzaklıkta – kısmen çürümüş olan – başka bir ceset daha bulmuştu ve bu cesedin Alfred'den dört gün önce kaybolan on dört yaşındaki Edward Smith'e ait olduğu tespit edilmişti. İki çocuk da siyahiydi. Adli tabip, Alfred Evans'ın büyük olasılıkla boğulduğunu, Edward Smith'in ise kesin olarak .22 kalibrelik tabanca ile öldürüldüğünü saptamıştı.

8 Kasım'da, terk edilmiş bir okulda dokuz yaşındaki Yusef Bell'in cesedi bulunmuştu. Ekimin sonlarından beri kayıptı, o da boğulmuştu. Sekiz gün sonra, on dört yaşındaki Milton Harvey'in cesedi, Atlanta'nın Doğu Noktası'ndaki Redwine Caddesi ve Desert Drive'ın yakınlarında bulunmuştu. Eylül ayının başlarından beri kayıptı ve Alfred Evans'da olduğu gibi ölüm nedeni kesin olarak saptanamamıştı. Bu iki çocuk da siyahiydi. Ancak bu vakalar arasında herhangi bir ilişki kurmak için yeteri kadar kanıt yoktu. Ne yazık ki Atlanta büyüklüğündeki bir şehir-

de çocuklar sürekli olarak kayboluyor, bazıları ölü bulunuyordu.

5 Mart 1980 sabahında, Angel Lanier ismindeki on iki yaşındaki bir kız çocuğu okula gitmek için evden çıkmış, fakat okula gitmemişti. Beş gün sonra cesedi yol tarafında, elektrik kordonu ile bağlanmış bir şekilde bulunmuştu. İç çamaşırı da dahil olmak üzere tamamen giyinikti, fakat ağzına kendisine ait olmayan bir külot tıkılmıştı. Ölüm nedeni bağlanarak boğulma olarak belirlenmişti. Adli tabip, cinsel saldırıya dair herhangi bir delile rastlamamıştı.

On bir yaşmdaki Jeffrey Mathis, 12 Mart'ta kaybolmuştu. Bu noktada Atlanta Polis Teşkilatı, kaybolan ya da ölü bulunan altı siyahi çocuk konusunda henüz hiçbir şey yapmamıştı. Vakalar arasında benzerlikler olduğu kadar farklılıklar da vardı. Bazılarının ya da hepsinin birbiriyle ilişkili olabileceği ihtimalini ciddi bir şekilde değerlendirmemişlerdi.

Fakat diğer insanlar değerlendirmişti. 15 Nisan'da Yusef Bell'in annesi Camille, kayıp ve maktul siyahi çocukların ebeveynleri ile birlik kurup, Çocuk Cinayetlerini Durdurma Komitesi'ni kurduklarını ilan etmişti. Devletten neler olup bittiğinin daha iyi anlaşılması için yardım etmelerini istemişlerdi. Yeni Güney'in kozmopolit başkenti Atlanta'da böyle şeylerin olmaması gerekiyordu. Burası gelişmekte olan bir şehirdi, sözüm ona insanı "nefret edemeyecek kadar meşgul" tutan bir şehirdi ve siyahi belediye başkanı Maynard Jackson ve siyahi kamu güvenliği komiseri Lee Brown ile övünüyordu.

Korkunç olaylar son bulmadı. 19 Mayıs'ta on dört yaşındaki Eric Middlebrook, evinin yaklaşık beş yüz metre yakınlarında ölü bulundu. Ölüm sebebi başına aldığı darbeydi. 9 Haziran'da on iki yaşındaki Christopher Richardson kayboldu. Ve 22 Haziran'da ikinci kez küçük bir kız kayboldu; sekiz yaşındaki La-Tonya Wilson pazar sabahının erken saatlerinde yatak odasından kaçırıldı. İki gün sonra, on yaşındaki Aaron Wyche'nin cesedi, DeKalb County'de bir köprünün altında bulundu. Oksijensizlik-

ten boğulmuş ve boynu kırılmıştı. 6 Temmuz tarihinde dokuz yaşındaki Anthony "Tony" Carter, Wells Caddesi'ndeki bir deponun arkasında, çimde yüz üstü yatar bir pozisyonda, birden çok bıçak darbesi almış bir şekilde ölü bulunmuştu. Olay yerinde kan bulunmamasından dolayı, cesedin başka bir yerden oraya taşındığı açıktı.

Bu üslup daha fazla göz ardı edilemezdi. Kamu Güvenliği Komiseri Brown, Kayıp ve Maktul Görev Gücü'nü kurdu. Bu topluluk elli üyeden fazla kişiden meydana geliyordu. Olaylar yine de devam etti. 31 Temmuz'da on yaşındaki Earl Terrell'in, Milton Harvey'in cesedinin bulunduğu yerin yakınlarında, Redwine Caddesi'nde kaybolduğu bildirildi. On iki yaşındaki Clifford Jones, Hollywood Caddesi'nin ara sokaklarının birinde bağlanarak boğulmuş bir şekilde ölü bulundu. Polis sonunda vakalar arasında bir bağlantı olduğunu kabul etti ve soruşturmanın siyahi çocukların cinayetlerinin birbirleri ile ilişkili olduğu varsayımı ile yürütüleceğini ifade etti.

Bu noktaya kadar, bir dizi yerel suç olarak devam eden tüm bu iğrençliklere rağmen, FBI'ın bir davada yer alma yetkisi yoktu. Earl Terrell'in kaybolmasıyla durum değişti. Ailesine birkaç kez telefonla ulaşılmış ve oğullarının güvenli bir şekilde teslim edilmesi karşılığında fidye istenmişti. Arayan kişi, Earl'ün Alabama'ya götürüldüğünü belirtmişti. Eyalet sınırlarının geçilmesi ile federal adam kaçırma yasası yürürlüğe girmişti ve bu durumda FBI'ın soruşturma yapmasına olasılık tanınıyordu. Ancak kısa bir süre içerisinde, fidye aramalarının asılsız olduğu ortaya çıktı. Earl'ün yaşadığına dair beslenen umutlar söndü ve FBI geri çekilmek zorunda kaldı.

16 Eylül tarihinde, on bir yaşında bir erkek çocuğu olan Darron Glass'ın da kayıp olduğu bildirildi. Belediye Başkanı Maynard Jackson, Beyaz Saray'dan yardım istedi. Atlanta çocuk cinayetleri ve kaybolmaları soruşturmasını özellikle FBI'ın yürütmesini istiyorlardı. Yetki alanının hâlâ sorun olmasıyla

birlikte, Başsavcı Griffin Bell FBI'ın, bulunmayan çocukların federal adam kaçırma yasasını ihlal edip etmediğini araştırmaya başlamalarını istedi; başka bir deyişle, suçlarda eyaletler arası bir durum var mıydı? İlave bir sorumluluk olarak, Atlanta Bölge Ofisi, vakaların ilişkili olup olmadığını saptamakla görevlendirilmişti. Aslına bakılırsa, açıkça belirtilmese de Büro'ya şu mesaj veriliyordu: Mümkün olduğunca hızlı bir şekilde davaları çözün ve katili yakalayın.

Medya elbette ki etraftaki çılgınlığı değerlendirmişti. Gazetelerde düzenli olarak yayınlanan küçük siyahi çocuklar, belediyenin duyduğu ortak suçluluk duygusunun bir yansıması haline geldi. En savunmasız üyelerini hedef alarak siyahi nüfusta soykırım yapmak için bir komplo mu kuruluyordu? Büyük medeni haklar mevzuatından on beş yıl sonra ayakta durmaya çalışan Klan ya da Nazi Partisi veya başka bir nefret grubu muydu? Yoksa sadece küçük çocukları öldürmeyi misyon edinmiş çılgın bir insan mıydı? En düşük olasılık sonuncusuydu. Bu çocuklar akıl almaz derecede hızlı bir şekilde kurban gidiyordu. Bugüne kadar seri katillerin çok büyük bir çoğunluğu beyaz olsa da, neredeyse hiçbir zaman kendi ırkları dışında birini hedef almazlardı. Seri cinayet politik bir suç değil, kişisel bir suçtu.

Fakat bu, FBI'a vakada farklı bir meşruiyet kazandırdı. Eyaletler arası adam kaçırma noktası başarıya ulaşmazsa, yine de bunun 44 Sınıflandırması'na – federal medeni hakların ihlaline – uyup uymadığını belirlemekle görevliydik.

Roy Hazelwood ve ben Atlanta'ya gittiğimizde, uçsuz bucaksız görünen on altı tane dava mevcuttu. Büro'nun katılımının resmi bir ismi vardı: ATKID, aynı zamanda adı Büyük Dava 30'du, ama FBI işin içine girdiği zaman halk fazla ses ve tepki göstermedi. Atlanta polisi kimsenin gösterilerini çalmasını istememişti, FBI'ın Atlanta Bölge ofisi ise karşılayamayacakları bir beklenti oluşturmak istememişti.

Benimle birlikte Atlanta'ya gelmesi en uygun olan kişi Roy

Hazelwood'du. Davranış Bilimleri Birimi eğitmenleri arasında en çok profil çıkaran, Ulusal Akademi'de kişilerarası şiddet üzerine en çok ders veren ve birime gelen cinsel saldırı davalarını en çok üstlenen kişi Roy'du. Birincil hedeflerimiz vakaların birbirleriyle bağlantılı olup olmadığını, bağlantılı ise gizli bir ittifak olup olmadığını belirlemekti.

Pek çok vaka dosyasını – olay yeri fotoğraflarını, her bir çocuğun bulunduğunda ne giydiğini, bölgedeki görgü tanıklarının ifadelerini, otopsi raporlarını – inceledik. Ortak bir mağduriyet olup olmadığını görmek için, çocukların aileleri ile görüştük. Polis eşliğinde çocukların kaybolduğu ve cesetlerin bulunduğu yerleri inceledik.

Roy ile edindiğimiz izlenimler üzerine konuşmadan ikimiz de adli psikolog tarafından uygulanan psikometrik testler yaptırdık. Bu testleri katil sanki bizmişiz gibi doldurduk. Testte motivasyon, geçmiş ve aile hayatı – bizim profile koyacağımız türden şeyler – yer alıyordu. Testi uygulayan doktor, sonuçlarımızın neredeyse aynı çıktığım gördüğünde şaşkınlığa uğramıştı.

Ve söylemek zorunda olduklarımız herhangi bir popülerlik yarışması kazanmak için değildi.

İlk olarak, bunun Klan tipinde nefret suçları olduğunu düşünmüyorduk. İkinci olarak, failin siyahi olduğundan neredeyse emindik. Ve üçüncü olarak, birçok ölüm ve kaybolma birbiri ile ilişkili olsa da, hepsi birbiri ile ilişkili değildi.

Georgia Soruşturma Bürosu, Ku Klux Klan faaliyetlerine ilişkin birkaç tüyo almıştı, fakat bunu dikkate almadık. Eğer ülkenin ilk günlerine kadar uzanan nefret suçları üzerine bir çalışma yaparsanız, bunların son derece kamusal ve son derece sembolik eylemler olduklarını görürsünüz. Linç etme davranışı, kamuya bir duyuru ve gösteri yapmayı amaçlar. Böyle bir suç ya da ırksal bir cinayet, terördür. Etkili olabilmesi için, oldukça görünür olması gerekir. Ku Klux Klan, beyaz çarşafları ağaç işine girmek için giymiyor. Bir nefret grubu, Atlanta bölgesindeki

siyahi çocukları hedef almış olsaydı, polisin ve halkın bir şeyler olduğunu anlaması için aylar geçmesinden memnun olmazdı. Cesetlerin ABD, Main Caddesi'nde asılı olmasını beklerdik ve verilen mesaj üstü kapalı olmazdı. Bu vakalarda bu davranışların hiçbirini görmemiştik.

Cesetlerin bırakıldığı alanlar ezici bir çoğunlukla ya da yalnızca siyahi insanların yaşadığı bölgelerdi. Beyaz bir grubu bırakın, beyaz bir kişinin bile bu bölgelerde fark edilmeden dolaşması mümkün değildi. Polis kapsamlı bir kamuoyu yoklaması yapmıştı ve çocukların ya da cesetlerin bulunduğu bölgelerin yakınlarında beyaz birilerinin görüldüğüne dair hiçbir bilgi edinememişti. Bu bölgelerde sokaklar gece gündüz hareketli olurdu, dolayısıyla gecenin kisvesi altında bile, beyaz bir adamın hiç fark edilmeden dolaşması mümkün değildi. Aynı zamanda deneyimlerimize göre cinsel katiller, kendi ırklarından olan kişileri hedef alırlar. Bu durum, bu varsayımımızla da uyumluydu. Cinsel taciz olduğuna yönelik net bir kanıt olmasa da, bu suçlar kuşkusuz cinsel bir kalıba uyuyordu.

Kurbanların birçoğu arasında kuvvetli bir bağlantı vardı. Birçoğu genç, dışadönük ve şehir yaşamına uyum sağlamış kişilerdi, fakat mahallelerinin ötesindeki dünya konusunda deneyimsiz ve oldukça saftılar. Bu gibi çocukların doğru kişi tarafından tuzağa düşürülebileceklerini, dolandırılabileceklerini ve kandırılabileceklerini düşünmüştük. Çocuklar kaçırıldıkları bölgelerden daha uzak yerlere götürülmüştü, yani bu kişinin hem bir arabası hem de yetişkin otoritesini hissettirecek bir etkisi olmalıydı. Bu çocukların birçoğu yoksulluk içinde yaşıyordu. Bazılarının evinde elektrik ya da musluk suyu yoktu.

Bu ve çocukların çok yönlü olmayışı birlikte ele alındığında, tuzağa düşürmek için özel bir uğraş gerekmediğini düşünüyorum. Bunu test etmek için Atlanta'nın gizli memurlarının bu bölgelere gitmelerini, işçi kılığına girmelerini ve çocuklara onlarla birlikte gelip bir iş yapmaları karşısında beş dolar teklif

etmelerini istedik. Bu görevi hem siyahi hem de beyaz memurlarla denediler ve görünüşe bakılırsa ikisi arasında pek bir fark olmadı. Bu çocuklar hayatta kalmak için o kadar çaresizlerdi ki, beş dolar karşılığında ne olsa yaparlardı. Onları kandırmak için çok kurnaz birine gerek yoktu. Bunun yanı sıra deney bize beyaz adamların bu mahallelerde fark edildiğini gösterdi.

Ancak belirttiğim gibi, vakalar arasında güçlü bir bağlantı bulsak da bu, tüm vakalar için geçerli değildi. Kurbanları ve koşulları dikkatlice inceledikten sonra, iki kızın birincil suçlu tarafından, hatta aynı kişi tarafından öldürüldüğünü düşünmüyordum. LaTonya Wilson'ın yatak odasından kaçırılma tarzı çok farklıydı. Erkek çocuklar arasında da "yumuşak cinayetlerin" çoğunun – boğulmalar – birbirleri ile ilişkili olduğunu, bilinmeyen ölüm nedenlerinin ilişkili olmayabileceğini düşünüyordum. Ve delillerin bir başka yönü, tek bir katille karşı karşıya olmadığımızı düşünmemizi sağladı. Birkaç vakadaki kuvvetli deliller, katilin kurbanın ailesinden biri olduğuna işaret ediyordu. Ancak FBI direktörü William Webster bunu halka duyurduğunda, basın bunu katı surette reddetmişti. Bu tür bir açıklamadaki bariz politik sorunların yanı sıra, Kayıp ve Maktul listesinden ayrılan herhangi bir vaka, o ailenin ülke çapındaki gruplar ve kişiler tarafından toplanmaya başlanan fonlardan herhangi birini almaya elverişsiz durumda bırakacaktı.

Birden fazla kişinin sorumlu olduğunu düşünsek de, oldukça başarılı bir seri yakalayan ve bulunana kadar öldürmeye devam edecek bir kişiyle karşı karşıya olduğumuzu hissediyorduk. Roy ile birlikte siyahi, bekar, yirmi beş ile yirmi dokuz yaşları arasında bir erkeğin profilini çıkarmıştık. Polis meraklısı biri olabilir, polislerin kullandıkları araçlardan kullanıyor olabilir ve herhangi bir noktada sinsice soruşturmanın içine sızmaya çalışabilirdi. Alman kurt köpeği ya da Doberman gibi bir polis köpeği olabilirdi. Kız arkadaşı yoktu, cinsel açıdan küçük çocuklardan etkileniyor olabilirdi, fakat herhangi bir cinsel saldırı ya da aleni bir cinsel taciz belirtisi yoktu. Bana göre bu, cinsel yetersizliğinin

bir simgesiydi. Bu çocuklarla bir tür oyun oynuyordu. Bunun müzik ya da gösteri gibi bir şeyle ilişkili olduğuna emindim. Her ilişkinin başında bir noktada çocuk onu reddederdi ya da en azından o bu şekilde algılardı ve kendini çocuğu öldürmeye mecbur hissederdi.

Atlanta Polis Teşkilatı, kayıtlı tüm pedofilleri ve tüm cinsel "sabıkalıları" kontrol etmiş ve sonunda bin beş yüz kişilik olası şüpheli listesine ulaşmıştı. Polis memurları ve FBI ajanları okulları ziyaret etmiş, çocuklarla görüşerek herhangi birine yetişkin bir erkeğin yaklaşıp yaklaşmadığını ve bunu ebeveynlerine veya polise bildirip bildirmediklerini öğrenmeye çalışmışlardı. Otobüslerle gezip kayıp çocukların fotoğraflarının bulunduğu ilanlar dağıtmış, herhangi birinin bu çocukları özellikle bir erkekle birlikte görüp görmediklerini sormuşlardı. Gay barlarda takılan ve buralardaki konuşmaları dinleyerek ipucu bulmaya çalışan gizli memurlar da vardı.

Herkesin bizimle hemfikir olduğu söylenemezdi. Orada bulunmamızdan rahatsızlık duyanlar da vardı. Terk edilmiş bir apartman dairesindeki olay yerlerinden birinde siyahi bir polis yanıma gelip, "Douglas sensin, değil mi?" diye sormuştu.

"Evet, benim."

"Çıkardığın profili gördüm. Beş para etmez saçmalıklarla dolu." Gerçekten çalışmamı mı değerlendiriyordu, yoksa gazetelerin sık sık gündeme getirdiği siyahi seri katil olmadığı iddiasından mı bahsediyordu, anlayamamıştım. Bu tam olarak doğru sayılmazdı. Hem fahişeleri hem de kendi ailelerini öldüren siyahi seri katillerin vakalarıyla ilgilenmiştik, fakat yabancıların işlediği cinayetlerinden farklıydı ve burada gördüğümüz hareket tarzından da farklıydı.

"Bak, burada bulunmak zorunda değilim. Buraya gelmeyi ben istemedim," dedim. Ne olursa olsun yaşadığı hayal kırıklığı ve öfke düzeyi yüksekti. Vaka ile ilişkili herkes vakanın çözülmesini istiyordu, fakat herkes de vakayı kendi çözmek istiyordu. Roy ve ben, sıklıkla olduğu gibi ağır bir şekilde eleştirileceği-

mizi ve durum bir skandala dönüşürse, suçlanacak kişilerin biz olacağımızı biliyorduk.

Klan suikast senaryosu dışında etrafta türlü türlü teoriler dolaşıyordu, bazıları hepsinden de acayipti. Farklı farklı kıyafetleri üzerlerinde eksik bir şekilde bulunan bir sürü çocuk vardı, fakat hiçbiri birbiri ile aynı değildi. Bu katil Ed Gein'in kadınların derilerinin farklı parçalarını toplaması gibi, evdeki vitrin mankenini mi giydiriyordu? Fail, sonraki cinayetlerinde cesetleri daha da açık alanlarda bırakarak, yavaş yavaş gelişiyor muydu? Ya da asıl failin intihar etmesi ve taklitçinin cinayetleri onun yerine devralmış olması mümkün müydü?

Bana göre gerçek ilk gelişme, Quantico'ya döndüğümde gerçekleşti. Atlanta'dan yaklaşık otuz kilometre uzaklıkta küçük bir kasaba olan Conyers'deki polis teşkilatına bir telefon geldi. Sonunda bir ipucu yakaladıklarını düşünmüşlerdi. Larry Monroe'nın ofisinde Dr. Park Dietz ile birlikte kaydı dinledim. Davranış Bilimleri Birimi şefi olmadan önce, Monroe Quantico'daki en seçkin eğitmenlerden biriydi. Park Dietz de Ann Burgess gibi Roy Hazelwood tarafından birime getirilmişti. O zamanlarda Harvard'daydı ve suçla mücadele çevrelerinde ünü yayılmaya başlıyordu. Şimdi Kaliforniya'da bulunan Park, büyük olasılıkla ülkenin en önde gelen adli psikiyatristiydi ve birimimiz ona sık sık danışırdı.

Telefon eden kişi, Atlanta çocuk katili olduğunu itiraf ediyor ve bilinen son kurbanın isminden söz ediyordu. Besbelli ki beyazdı, tipik bir taşralı gibi konuşuyordu ve "bu zenci çocukları öldürmeye devam edeceğine dair" söz veriyordu. Aynı zamanda polisin başka bir ceset daha bulabileceğini söylemiş, Rockdale County'de bulunan Sigmond Caddesi'ndeki bir yerin ismini vermişti.

Odadaki heyecanı anımsayabiliyorum, maalesef bu heyecanı ben bastırmıştım. "Katil bu kişi değil, fakat onu yakalamak zorundasınız, çünkü dışarıda bulunduğu sürece aramaya devam edecek, dikkat dağıtarak tam bir baş belası haline gelecek."

Polisin heyecanına rağmen bu pislik konusunda haklı olduğuma emindim. Kısa bir süre önce, Bob Ressler ile birlikte ders vermek için Londra'ya bir saatlik mesafedeki İngiliz polis akademisi Bramshill'e (Quantico'nun eşdeğer kurumuna) gittiğimizde de benzer bir durumla karşılaşmıştık. İngiltere, Yorkshire Karındeşeni cinayetlerinin ortasındaydı. Victoria döneminin sonlarındaki Whitechapel katilini örnek alan katil, çoğunlukla fahişeler olmak üzere kuzeydeki kadınları sopa ile dövüp bıçaklamıştı. Şimdiye kadar sekiz cinayet gerçekleşmişti. Üç kadın kaçmayı başarmış, ancak katilin eşkalini verememişlerdi. Yaş aralığı tahminleri ergenliğin başlarından ellilerin sonuna kadar farklılık gösteriyordu. Atlanta gibi bütün İngiltere de teröre teslim olmuştu. Bu, İngiliz tarihinin en büyük insan avıydı. Polis en sonunda ülke çapında yaklaşık çeyrek milyon bireysel görüşme gerçekleştirecekti.

Polis teşkilatları ve gazeteler, "Karındeşen Jack'ten" işlenen suçların itirafı niteliğinde mektuplar alıyordu. Ardından bir posta ile Başkomiser George Oldfield'e polisi alaya alan ve yeniden harekete geçeceğini söyleyen birinden yirmi dakikalık bir kaset kaydı geldi. Atlanta vakasında olduğu gibi bu da büyük bir dönüm noktası gibi görünmüştü. Kaset çoğaltıldı ve sesi tanıyacak birileri çıkıp çıkmayacağını görmek için ülkenin dört bir yanında – televizyonda ve radyoda, ücretsiz telefon hatlarında, futbol maçlarındaki Halka Bildiri Yayın Sistemi'nde – yayınlandı.

Bramshill'de olduğumuz sırada John Domaille'in de orada olduğu söylenmişti. Çok önemli bir polisti ve Karındeşen vakalarındaki baş soruşturmacıydı. Ona FBI'ın profil çıkaran iki adamının burada olduğu ve bir araya gelmeleri gerektiği söylenmişti. Dersten sonra Bob ile birlikte akademi barında yalnız başımıza oturduğumuz sırada bu adam içeri girdi. İçerideki bir adam onu tanımış, yanına gidip onunla konuşmaya başlamıştı. Beden dilini okuyabiliyor ve Amerika'dan gelen adamlarla dalga geçtiğini anlayabiliyorduk. Ressler'a, "Bahse girerim bu o," dedim.

Sahiden de bizi ona işaret ettiler, o ve diğer adamlar masamı-

za geldi ve kendini tanıttı. "Yanında herhangi bir dosya getirmediğini fark ettim," dedim.

Bu vakanın ne kadar karmaşık olduğu ve bu kadar kısa bir süre içinde bizi bilgilendirmesinin ne kadar zor olacağı gibi bahaneler uydurmaya başladı.

"Pekala," diye yanıtladım. "Bizim de yeterince vakamız var. Burada oturup içmeyi tercih ederim."

Bu 'işine gelirse' yaklaşımı ilgisini çekmişti. İçlerinden biri bir vakanın profilini çıkarmak için nelere ihtiyacımız olduğunu sordu. Olay yerlerini tanımlamaya başlamakla yola koyulduğumuzu söyledim. Failin kadınları savunmasız bir pozisyonda yakaladığını ve onlara bıçak ya da çekiçle ani bir şekilde saldırdığını anlattı. Öldürdükten sonra cesetleri parçalara ayırıyordu. Kasetteki ses, bir fahişe katili için kendini oldukça iyi ifade ediyordu ve entelektüeldi. Ben de, "Tarif ettiğin olay yerleri ve Amerika'da duyduğum ses bandına göre, bu kişi Karındeşen değil. Zamanınızı boşa harcıyorsunuz," dedim.

Aradıkları katilin polisle iletişim kurmayacağını açıkladım. Yirmilerinin sonunda ya da otuzlarının başlarında, neredeyse görünmez ve yalnız, kadınlara karşı patolojik bir nefreti olan bir adam olmalıydı. Okulu terk etmişti, sık sık dolaştığına göre kamyon şoförü olması muhtemeldi. Fahişeleri öldürerek genel anlamda kadınları cezalandırmaya çalışıyordu.

Bu kaydı yayınlamak için harcadıkları onca zamana ve kaynağa rağmen, Domaille şöyle söyledi: "Ben de bundan endişelenmiştim." Ve daha sonra soruşturmasının rotasını değiştirmişti. Otuz beş yaşındaki kamyon şoförü Peter Sutcliffe, 2 Ocak 1981 tarihinde şans eseri tutuklandığında – Atlanta dehşetinin tam ortasında – ve Karındeşen'in o olduğu kanıtlandığında, kasetleri hazırlayıp gönderen kişiye neredeyse hiç benzemiyordu. Kasetleri gönderen düzenbazın Komiser Oldfield'e karşı kin besleyen emekli bir polis memuru olduğu ortaya çıkmıştı.

Georgia kaydını dinledikten sonra Conyers ve Atlanta polisi ile konuşmuş ve çok düşünmeden bu düzenbazı ortaya çıkaracak

bir senaryo bulmuştum. Karındeşen'de olduğu gibi, bu adamın da üslubu alaycı ve üstünlük taslar nitelikteydi "Ses tonuna ve söylediklerine bakılırsa hepinizin aptal olduğunu düşünüyor, o zaman biz de bunu kullanmalıyız," dedim.

Adamın düşündüğü gibi salağı oynamalarını tavsiye ettim. Sigmon Caddesi'ne gitmelerini, fakat caddenin *karşı* tarafını aramalarını; onu büsbütün kaybetmelerini söyledim. Adam onları izleyeceği için şansları yaver giderse onu orada yakalayabilirlerdi de. Öyle olmasa bile en azından onları arayacak ve ne kadar aptal olduklarını, yanlış yere baktıklarını söyleyecekti. Park Dietz buna bayılırdı, doğaçlama şeyleri akademik bilgisi ile özdeşleştirmek hoşuna giderdi.

Polis cesedi arayarak ve yönlendirmeleri karıştırarak adeta bir gösteri yaptı ve beklenildiği üzere adam ne kadar salak olduklarını söylemek için tekrar aradı. Tuzak kurarak izini sürmeye ve bu yaşlı taşralıyı evinde yakalamaya hazırlardı. Dürüst olmadığından emin olmak için Sigmon Caddesi'nin onlara söylenen bölgesini aradılar, ancak elbette ki ortada bir ceset yoktu.

Vakadaki tek dikkat dağıtıcı Conyers olayı değildi. Bunun gibi büyük soruşturmalarda bir sürü dikkat dağıtıcı olurdu ve Atlanta soruşturmasında da öyle oldu. Dedektifler caddenin yakınında, iskelete dönmüş ilk kalıntıların bulunduğu yerin yakınındaki ağaçlık bölgede erotik bir dergi bulmuştu. Derginin bazı sayfalarında meni vardı. FBI laboratuvarı gizli parmak izlerini almayı başardı. Parmak izleri ile kimliğini tespit ettiler. Kamyonet kullanan beyaz bir adamdı ve böcek imha ediciydi. Kuşkusuz buradaki psikolojik sembolizm harikaydı. Bu tür bir sosyopat için böcekleri imha etmekle siyahi çocukları imha etmek arasında pek bir fark yoktu. Birçok seri katilin olay yerine ve cesetten kurtuldukları yere döndüklerini zaten biliyorduk. Polis, adamın arabasıyla yol kenarında durduğu, zaferine bakıp avının ve öldürmenin heyecanını anımsayarak mastürbasyon yaptığı yorumunda bulunmuştu.

Bu gelişme FBI direktöründen başsavcıya, oradan Beyaz Sa-

ray'a kadar ulaşmıştı. Hepsi Atlanta çocuk katilini yakaladığımızı duyurmamızı endişeyle bekliyordu. Bir basın bildirisi hazırlandı. Fakat canımı sıkan birkaç şey vardı. Bir kere adam beyazdı. Ayrıca mutlu bir evliliği vardı. Bu adamın orada bulunmasının başka bir nedeni olması gerektiğini düşünmüştüm.

Adamı sorgulamaya aldılar. Her şeyi inkar etti. Meni ile sayfaları birbirine yapışmış dergiyi gösterdiler. Üzerinde parmak izlerini bulduklarını söylediler. Oralarda araba kullanırken dergiyi arabadan attığını kabul etti. Bu da hiçbir anlam ifade etmiyordu. Araba kullandığı esnada bir eli direksiyonda giderken boşta olan diğer eliyle dergiyi dışarıya atmayı başardı ve dergi de ağaçlık alana mı düştü? Johnny Unitas'ınki gibi bir kolu olmalıydı.

Ciddi bir şekilde sıkıştığını fark ettiğinden karısının hamile olduğunu, her an doğum yapabileceğini, aylardır seks yapmadığını itiraf etti. Kendi çocuğunu taşıyan, sevdiği kadını aldatmak yerine 7-Eleven'a gitmiş, bu dergiyi almış, ardından öğle yemeği saatinde bu izole ağaçlık alana gitmiş ve biraz rahatlamaya çalışmıştı.

Bu adam için sempati duymuştum. Hiçbir şey gizli kalamıyordu! Kimseyi rahatsız etmeyeceği, kendi işine bakacağı ve ABD başkanının bile ormanda mastürbasyon yaptığını bilmeyeceği bir yere gideceğini düşünmüştü.

Sahtekarı Conyers'da yakaladıklarında, her şeyin sonlanacağını; en azından sonunda bu ırkçıyı yakaladığımızı ve polisin soruşturmaya odaklanabileceğini düşünmüştüm. Fakat bir şeyi dikkate almamıştım: Basının oynadığı etkin rolü. O zamandan itibaren böyle bir dikkatsizliği bir daha yapmayacağımdan emin olmak için elimden geleni yaptım.

Bir şeyin farkına varmıştım. Bir noktada çocuk cinayetlerinin medyada bulduğu muazzam ilgi, katile kendi içinde bir doyum sağlıyordu. Hesaba katmadığım şey, katilin medyadaki haberlere *belirli bir biçimde karşılık veriyor olabileceğiydi.*

Basın davadaki olası her türlü gelişmeye o kadar açtı ki, polisin Sigmon Caddesi'ndeki eli boş döndüğü aramaya büyük

ölçüde yer verdi. Ancak kısa süre sonra Rockdale County'deki Sigmon Caddesi'nde başka bir ceset *bulundu.* Ölen kişi on beş yaşındaki Terry Pue'du.

Bana göre bu inanılmaz derecede önemli bir gelişmeydi ve katilin nasıl yakalanacağına dair bulunacak stratejinin başlangıcıydı. Bu şu anlama geliyordu: Katil basını yakından takip ediyor ve yazılanlara yönelik tepki gösteriyordu. Polisin Sigmon Caddesi'nde ceset bulamayacağını biliyordu, çünkü cesedi oraya yerleştirmemişti. Fakat şimdi ne kadar üstün olduğunu, basını ve polisi nasıl manipüle edebileceğini kanıtlıyor, kibrini ve nefretini sergiliyordu. Canı isterse Sigmon Caddesi'nin kenarına bir ceset *bırakabilirdi.* Sergilediği üslubu bozmuş ve sırf bu oyunu oynamak için otuz kırk kilometre yol gitmişti. Bizi izlediğini biliyorduk. Onu manipüle etmek için bunu kullanıp kullanamayacağımıza bakmak istedik.

Bunu biliyor olsaydım ya da bu ihtimali önceden değerlendirmiş olsaydım, Sigmon Caddesi boyunca genel bir bölge belirlerdim. Fakat şu an bunun için çok geçti. Önümüze bakmalı ve neler yapabileceğimizi düşünmeliydik.

Aklımda birkaç fikir vardı. Frank Sinatra ve Sammy Davis Jr., kurbanların aileleri için para toplamak amacıyla yardım konseri vereceği Atlanta'ya geliyordu. Etkinlik, medyada geniş bir yer buldu; katilin de orada olacağından kesinlikle emindim. Zorlu olan kısım şuydu: Yirmi-küsur bin kişi içinden onu nasıl bulacaktık?

Roy Hazelwood ile birlikte polis meraklısının profilini çıkardık. Kilit nokta bu olabilirdi. "Ona bedava bilet verelim," diye öneride bulundum.

Her zamanki gibi polis ve Atlanta Bölge Ofisi ajanları, bana sanki deliymişim gibi baktılar. Bunun reklamını yapacaktık, çünkü çok fazla insanın gelmesi beklenecekti ve fazladan güvenlik görevlisi gerekecekti. Minimum bir ücret sunacak, her bir adayın kendi aracı olması şartını koşacaktık (çünkü bizim adamımızın kendi aracı vardı) ve suçla mücadele alanında bir geç-

mişi olmasının tercih sebebi olduğunu belirtecektik. Mülakatları Omni'de, gizlenmiş bir kapalı devre televizyon kullanarak gerçekleştirdik. İlgilenmediğimiz grupları – kadınları, yaşlıları vb. – eleyecektik ve ağırlıklı olmak üzere genç ve siyahi erkeklere odaklanacaktık. Her biri başvuru formu dolduracaktı ve formda ambulans şoförlüğü gibi deneyimlerini, daha önceden polis ya da güvenlik görevlisi olarak bir işe başvurup başvurmadıkları gibi, şüphelimizi tanımlayacak tüm şeyleri listelemelerini isteyecektik. Büyük olasılıkla on ya da on iki kişilik bir grup ile ilerleyip, diğer kanıtlarla birlikte çapraz kontrol yapabilirdik.

Bu fikir doğrudan başsavcı yardımcısına gitmişti. Sorun şuydu ki ne zaman büyük bir kuruluş, her zamankinden farklı bir şey yapmayı denese, "analiz felci" devreye girerdi. Stratejim en sonunda konserden önceki gün onaylandığında, "güvenlik görevlilerini" bulmak için artık iş işten geçmişti.

Başka bir planım daha vardı. Yaklaşık otuz santim boyunda tahtadan haçlar yapılmasını istemiştim. Bunlardan bazıları ailelere verilecek, bazıları ise anma amacıyla olay yerlerine yerleştirilecekti. Büyük bir haç ise, çocukların anısına kiliseye yerleştirilecekti. Bu ilan edildikten sonra katilin olay yerlerinden bazılarını, özellikle uzaktakileri ziyaret edeceğini biliyordum. Anahtar noktaları denetleme altına alırsak, onu yakalama şansımızın yüksek olacağını düşünüyordum.

Ancak Büro'nun planı onaylaması haftalar sürdü. Ardından haçları kimlerin yapması gerektiği konusunda taraflar arasında tatsız bir çekişme yaşandı. FBI bir kısmını Washington'da mı, Quantico'daki marangozluk dükkanında mı yaptırmalıydı, yoksa Atlanta Bölge Ofisi dışarıya mı yaptırmalıydı? Haçlar sonunda yapıldı, ancak kullanılacakları zaman, davadaki olaylar denetimi ele geçirdi.

Şubat ayına geldiğimizde şehir kontrolden çıkmak üzereydi. Etrafımıza medyumlar üşüşmüştü. Her biri kendi "profillerini" çıkarıyor, birçoğu dramatik bir biçimde birbiriyle çelişiyordu.

Basın her türlü ihtimalin üzerine atlıyor, dava ile neredeyse hiçbir ilgisi olmayan birinin konuşmalarını yayınlıyordu. Sigmon Caddesi'nde bulunan Terry Pue'dan sonra, DeKalb County'deki Buford Otoyolu'nda on iki yaşındaki Patrick Baltazar bulunmuştu. Terry Pue gibi o da boğularak öldürülmüştü. O sıralarda adli tabibin ofisinden biri, Patrick Baltazar'ın cesedinde bulunan tüy ve lif kalıntılarının önceki beş kurbanda bulunanlarla uyuştuğunu söylemişti. Bu vakalar, aynı katilin cinayeti olarak birbiriyle ilişkilendirdiğim vakalardı. Adli bulguların açıklanması haberlerde geniş çaplı bir yer buldu.

Ve bir şeyi anlamıştım. *Cesetleri nehre atmaya başlayacaktı.* Artık cesetlerin üzerindeki kıl ve lifleri bulduklarını biliyordu. Bir önceki bulunan ceset Patrick Rogers'a aitti. Aralık ayında Chattahoochree Nehri'nde Cobb County taraflarında bulunmuş, başına aldığı darbe ile yaşamını kaybetmişti. Ancak Patrick on beş yaşında, bir yetmiş beş boyunda, altmış beş kiloydu. Yasalarla başı derde gitmiş ve okuldan ayrılmıştı. Polis bu vakayı diğerleriyle ilişkili görmüyordu. Öyle olsa da olmasa da, katilin nehre geleceğini ve delilleri su ile temizleyeceğini düşünüyordum.

Nehirleri, özellikle de şehrin Cobb County ile şehrin kuzeybatı sınırını oluşturan büyük su yolu Chattahoochee'yi denetlemeye başlamamız gerektiğini söyledim. Ancak her bir bölge için FBI'ın yanında birkaç polis görev aldı ve kimse tüm sorumluluğu üstlenmedi. FBI ve Cinayet Masası Görev Gücü'nden oluşan ortak gözetleme operasyonu düzenlenene ve onaylanana kadar, nisan ayma gelmiştik bile.

Fakat bu sırada South Nehri'nde bir sonraki ceset – on üç yaşındaki Curtis Walker –bulunduğunda şaşırmamıştım. Sonraki iki ceset – on üç yaşmdaki Timmie Hill ve en büyükleri olan yirmi bir yaşındaki Eddie Duncan – bir gün arayla Chattahoochee'de bulunmuştu. Tamamen giyinik olarak bulunan önceki kurbanların aksine, bu üç kurban iç çamaşırlarına kadar soyulmuşlardı, tüy ve lifleri gidermenin bir başka yolu buydu.

Gözetleme ekibi haftalarca köprülerin ve nehrin etrafında bulunan atık sahalarının çevresinde konumlandı. Ancak hiçbir gelişme olmadı. Yetkili makamlar inançlarını yitiriyor, başarısızlığa uğradıklarını düşünüyordu. Belirgin hiçbir ilerleme kaydedilememişti. Operasyonun 22 Mayıs'ta saat 06:00'daki vardiya değişimi ile sonlandırılmasına karar verildi.

Tam da o gece saat 02:30'da polis akademisi üyesi Bob Campbell, Jackson Parkway Köprüsü'nün altındaki Chattahoochee'de son gözetleme vardiyasındaydı. O gece köprüden bir arabanın geçtiğini ve kısa bir süreliğine köprünün tam ortasında durduğunu görmüştü.

Heyecanlı bir şekilde telsize, "Gürültülü bir su sıçrama sesi duydum!" dedi. El fenerini suya doğru yöneltti ve sudaki dalgalanmaları gördü. Araba etrafta döndü ve polis arabasının onu takip ettiği köprüye geri döndü ve kenara çekti. 1970 model Chevy station arabaydı, sürücü ise Wayne Bertram Williams isminde kısa boylu, kıvırcık saçlı, açık siyahi tenli adamdı. Candan ve işbirlikçiydi. Müzik menajeri olduğunu ve ailesi ile birlikte yaşadığını söyledi. Polis adamı serbest bırakmadan önce sorguladı ve arabasını aradı. Ancak izini kaybetmediler.

İki gün sonra, yirmi yedi yaşındaki Nathaniel Cater'ın çıplak bedeni, bir ay önce ölü bulunan Jimmy Ray Payne'in bulunduğu yerin yakınlarında, akıntı yönünde meydana çıkmıştı. Williams'ı tutuklamak ve arama izni çıkarmak için yeterince delil yoktu, "peşine adam takılarak" göz hapsine alındı.

Kısa süre içinde polisin kendisini izlemekte olduğunu fark etmiş ve polisi şehrin başından sonuna kadar boşuna dolaştırmıştı. Güvenlik Komiseri Lee Brown'un evine kadar dahi gitmiş ve koma çalmaya başlamıştı. Odasında karanlık oda vardı, arama izni çıkarılana kadar evinin arka bahçesinde fotoğrafları yaktığı görülmüştü. Aynı zamanda arabayı temizlemişti.

Wayne Willams, çıkardığımız profile her açıdan uyuyordu, Alman kurt köpeği dahi vardı. Birkaç yıl önce başsavcı kimliğine

bürünmekten dolayı tutuklanan bir polis tutkunuydu. Bundan sonra, üretim fazlası bir polis aracını ve polis tarayıcılarını kullanarak fotoğraf çekmek için olay yerlerine gitmişti. Şimdi geriye dönüp bakıldığında, birkaç görgü tanığı polise gelen telefon üzerine bulunmayan bir cesedi aradıkları sırada, Williams'ı Sigmon Caddesi'nde gördüğünü hatırlamıştı. Orada fotoğraflar çekiyordu ve bu fotoğrafları polise vermeyi teklif etmişti. Aynı zamanda Omni'deki yardım konserine de katıldığını öğrenmiştik.

FBI adamı tutuklamadan adamdan ofise gelmesini istedi. Bu sırada Williams işbirlikçi davrandı ve avukat talep etmedi. Elime geçen raporlardan, soruşturmanın düzgün bir biçimde planlanmadığını ve organize edilmediğini fark ettim. Soruşturma oldukça beceriksizce ve aracısız yürütülmüştü. O noktada ulaşılabilir olduğunu düşündüm. Görüşme sonrasında ofiste oyalandığını ve hâlâ polisle ve FBI çalışanlarıyla konuşmak istiyormuş gibi davrandığını öğrendim. Ancak o gün gittiğinde, hiçbir zaman ondan bir itiraf alamayacaklarını biliyordum. Yalan makinesi testine girmeyi kabul etti ancak test sonuç vermedi. Daha sonra polis ve FBI ajanları arama emri çıkartarak emekli öğretmen olan ebeveynleriyle birlikte yaşadığı evi aradılar. Burada yalan makinesinin nasıl şaşırtılacağını anlatan kitaplar buldular.

Arama emri 3 Haziran'da çıkarılmıştı. Arabayı yıkamış olmasına rağmen, polis arabada onu tam da aynı katil tarafından işlendiğini söylediğim on iki cinayetle ilişkilendiren saçları ve lifleri buldu.

Kanıtlar oldukça güçlüydü. Cesetleri Williams'ın odası, evi ve arabası ile ilişkilendirilen liflerin yanında, Georgia Eyaleti Suç Laboratuvarı'ndan Larry Peterson, mağdurların bazılarının kaybolmadan önce giydikleri kıyafetlerden elde edilen lifleri eşleştirmişti. Bir başka ifadeyle, Williams'ın önceki cinayetlerden bazılarıyla da ilişkisi vardı.

21 Haziran'da Wayne B. Williams, Nathaniel Cater'in cinayetinden dolayı tutuklandı. Diğer ölümlere ilişkin soruşturma

devam etti. Bob Ressler ile ben, tutuklanma duyurulduğu sırada Newport News, Virginia yakınlarındaki Hampton Oteli'ndeydik ve Güney Eyaletleri Islah Derneği'ndeki bir toplantı öncesinde konuşuyorduk. Karındeşen davasıyla ilgilendiğim İngiltere'den yeni dönmüştüm ve seri cinayetler üzerine yaptığım çalışmalardan bahsediyordum. Geçtiğimiz mart ayında *People* dergisi, Ressler'ın ve benim Atlanta katilinin izini sürdüğümüze dair bir haber yayınlamıştı. Makalede genel merkezin bize söylediği üzere profilin unsurlarından, özellikle failin siyahi olduğundan bahsetmiştim. Makale ülke çapında büyük dikkat çekmişti. Beş yüz kişiden fazla seyirci kitlesinden sorular almıştım. Bir kişi Williams'ın tutuklanması konusundaki fikrimi sormuştu.

Vakanın arka planından, bu vakayla olan meşguliyetimizden ve nasıl bir profil çıkardığımızdan bahsettim. Profile uyduğunu söyledim ve dikkatli bir şekilde eğer katil o çıkarsa, "cinayetlerin büyük bir çoğunluğu için oldukça uygun görünüyor," ifadesini ekledim.

Soruyu soran kişinin muhabir olduğunu bilmiyordum, ancak eminim ki bunu bilmiyor olsam da aynı yanıtı verirdim. Ertesi gün konuşmam *Newport News Hampton Daily Press*'de, öncesindeki son derece önemli ifadem dahil edilmeyerek, "cinayetlerin büyük bir çoğunluğu için oldukça mantıklı görünüyor," şeklinde alıntılandım.

Hikaye herkese duyuruldu. Ertesi gün tüm ülkede, tüm haber programlarında, tüm büyük gazetelerde *Atlanta Anayasası* hikayesi ile ve "FBI'dan: Williams Birçok Kişiyi Öldürmüş Olabilir" başlığı altında söylediklerim alıntılanıyordu.

Her yerden telefon alıyordum. Otelin lobisinde ve odamın bulunduğu koridorda televizyon kameraları vardı. Ressler ile dışarı çıkabilmek için yangın merdiveninden inmemiz gerekiyordu.

Genel merkezde de işler sarpa sarmıştı. Vaka ile yakından ilgilenen ve Wayne'i duruşma yapılmaksızın suçlu ilan eden FBI

ajanı gibi görülüyordum. Quantico'ya geri dönerken, Birim Şefi Larry Monroe'yla telefonda konuştuk ve ona gerçekte olanları anlatmaya çalıştım. O ve müdür yardımcısı Jim McKenzie bana yardımcı olmaya çalıştılar ve FBI'ın Profesyonel Sorumluluk Ofisi'nin dikkatini üzerimden çekmeye çalıştılar.

Eskiden Quantico'daki kütüphanenin üst katında oturup, çıkardığım profilleri huzurlu bir şekilde yazdığım yerde oturduğumu hatırlıyorum. Aynı zamanda burada yer altındaki ofislerimizin aksine, pencereden dışarıya bakma şansım da vardı. Monroe ve McKenzie benimle konuşmak için yanıma gelmişlerdi. İkisi de benim büyük destekçilerimdi. Profil çıkarmayı tam zamanlı olarak yapan tek kişi bendim, her şeye koşturmaktan tükenmiştim, Atlanta benim için büyük bir duygusal yük olmuştu ve bunun için aldığım tek teşekkür, medya tarafından konuşmamın bağlamından çıkarılarak seçilen bu ifade yüzünden kınama tehdidi almaktı.

Bu davada profil oluşturma ve suç araştırma analizi için büyük bir zafer kazanmıştık. Faile yönelik değerlendirmelerimiz ve bir sonraki adımında yapacaklarına yönelik tahminlerimiz tam tamına doğruydu. Beyaz Saray da dahil olmak üzere herkes bizi izliyordu. Kendimi tehlikeye atmıştım ve her şeyi altüst edersem ya da hatalı olduğum ortaya çıkarsa, program sonlanabilirdi.

Bize her zaman için bu işin kazanımları kadar risklerinin de çok olduğu söylenirdi. Gözlerimdeki yaşlarla Monroe ve McKenzie'ye "risk çok fazla, kazanacak hiçbir şey yok," dedim. Buna değmediğini söyleyerek vaka dosyalarımı masadan attım. Jim McKenzie haklı olduğumu, fakat bana yardımcı olmak istediklerini söyledi.

Profesyonel Sorumluluk Ofisi'ne çıkmadan önce genel merkeze gittiğimde ilk olarak haklarımdan feragat ettiğimi yazan bir belgeyi imzalamam gerekti. Dışarıdaki dünyada adaleti savunup, içeride bunu uygulamak aynı şey değildi. Yaptıkları ilk

şey birdenbire *People* dergisini çıkarmak oldu. Kapak sayfasında Jackie Onassis vardı.

"Bu gibi röportajlar yapma konusunda uyarılmamış mıydın?"

"Hayır," dedim, röportaj onaylanmıştı. Ve toplantıda genel olarak seri katil araştırmamızdan bahsederken bir kişi Wayne Williams davasını gündeme getirdi. Yanıtımı uygun cümlelerle ifade etme konusunda dikkatli davranmıştım. Bunun haberlerde nasıl yer alacağını kontrol edemezdim.

Beni saatler boyunca azarladılar. Gazete yazılarını tek tek inceleyerek ve olanları madde madde ele alarak bir açıklama yazmak zorundaydım. Açıklamayı tamamladığımda bana hiçbir şey söylemediler ve bana ne olacağına dair hiçbir geribildirimde bulunmadılar. Hiçbir destek almaksızın Büro'ya kendimden çok fazla şey verdiğimi, birçok fedakarlıkta bulunduğumu, ailemden uzakta çalışmak zorunda kaldığımı ve şimdi kınama alma, bir süre boyunca maaş almadan "yollarda olma" ya da işimi tamamen kaybetme ihtimali ile karşı karşıya kaldığımı anlamıştım.

O sıralarda babam Jack'ten bir mektup aldım. Mektubunda *Brooklyn Eagle* gazetesindeki işinden çıkarıldığı zamanlardan bahsediyordu. O da bunalıma girmişti. Çok çalışıyordu, işini iyi yapıyordu, ancak aynı zamanda hayatını kontrol edemiyormuş gibi hissediyordu. Hayatın sana getirdikleriyle yüzleşmeyi ve ertesi gün savaşmaya devam edebilmek için içindeki kuvveti bir araya toplamayı nasıl öğrendiğinden bahsediyordu. Bu mektubu uzun bir süre boyunca, bu olay sonlandıktan sonra da evrak çantamda taşıdım.

Beş ay sonra Profesyonel Sorumluluk Ofisi, *People* dergisindeki yazıdan sonra basınla inceleme sürecindeki soruşturmalar hakkında konuşmamam konusunda uyarılmış olduğumu ileri sürerek beni kınamaya karar verdi. Kınama mektubu bizzat müdür Webster'dan geldi.

Ne kadar öfkelenmiş olursam olayım, büsbütün işten ayrılmayı göze almadığım müddetçe bunun yüzünden telaşa kapıla-

cak fırsatım olmadı. O sıralar teşkilata karşı hissettiğim duygular her ne olursa olsun, yaptığım iş benim için çok önemliydi. Hâlâ Birleşik Devletler'in dört bir yanında devam etmekte olan davalarım vardı ve Wayne Williams'ın duruşması yaklaşıyordu. Pes etmenin sırası değildi.

Wayne Williams duruşması, jüri üyelerinin seçiminden altı gün sonra, 1982 yılının Ocak ayında başladı. Seçilen jüri üyeleri, dokuz kadın ve üç erkekten oluşmaktaydı ve çoğunluğu siyahiydi. Çocuk cinayetlerinin en az on ikisiyle ilişkili olduğunu düşünsek de, Williams yalnızca iki cinayet – Nathaniel Cater ve Jimmy Ray Payne – için yargılandı. İşin tuhafı, bu genç adamların ikisi de yirmili yaşlarındaydı.

Williams, Jackson, Mississippi'den gelen, kamuoyunda oldukça iyi bilinen bir savunma ekibi – Jim Kitchens ve Al Binder – ve Atlanta'dan gelen Mary Welcome isimli bir kadın tarafından temsil edildi. Kovuşturmanın kilit üyelerinden bazıları Fulton County bölge başsavcısı yardımcıları Gordon Miller ve Jack Mallard'dı. Bölge başsavcısı ofisi davanın soruşturma evresinde yaptığım çalışmalardan dolayı yanlarına gitmemi ve yargılama süreci ilerledikçe onlara tavsiyelerde bulunmamı istemişti. Yargılamaların çoğunda doğrudan kovuşturma masasının arkasında oturmuştum.

Dava bugün yürütülüyor olsaydı, diğer birçok davada olduğu gibi hareket tarzı, katilin imzası, vakaların bağlantısı gibi konularda kanıt sunabilirdim. Suçlu bulma durumu olsaydı, ceza verme aşamasmda sanığın geleceğe yönelik nasıl bir tehlike teşkil ettiği konusundaki profesyonel fikrimi sunabilirdim. Ancak 1982 yılında yaptığımız iş mahkemeler tarafından tanınmıyordu, dolayısıyla yalnızca izlenecek strateji konusunda tavsiyede bulunabiliyordum.

Kovuşturma davasının büyük bir kısmı Larry Peterson ve Washington'daki FBI laboratuvarında uzman olan Özen Ajan Hal Deadman tarafından titizlikle analiz edilmiş olan yedi yüz

parça saç ve lif deliline dayanıyordu. Williams yalnızca iki cinayet ile suçlansa da, Georgia cezai yargılama usulü, bağlantılı diğer davaların da sunulmasına olanak tanıyordu. Bu, Mississippi'de geçerli bir uygulama değildi ve görünüşe bakılırsa savunma buna hazırlanmamıştı. Kovuşturmadaki sorun Williams'ın yumuşak huylu, kontrollü, konuşması düzgün ve arkadaş canlısı olmasıydı. Kalın gözlükleri, yumuşak yaklaşımı ve hassas elleriyle, çocukları öldüren bir seri katil olmaktan ziyade Pillsbury Piyade Eri gibi görünüyordu. Kendisinin suçsuz olduğu ve tutuklanmasının tabiatı gereği sırf ırkıyla ilgili olduğu konusunda basın açıklamaları yayınlamıştı. Duruşma başlamadan önce bir röportajda, "FBI'ı beceriksiz Keystone polislerine, Atlanta polislerini de *Car 54, Where Are You?* isimli programdaki polislere benzetirim," demişti.

Kovuşturma tarafındaki kimsenin Williams'ın mahkemede tanıklık yapacağına dair bir umudu yoktu, ancak ben sorulara cevap verebileceğini düşünmüştüm. İşlenen suçlar sırasındaki davranışlarından ve böylesine bir basın açıklamasındaki tutumundan tıpkı kamuoyunu, basını ve polisi manipüle ettiği gibi duruşmayı da manipüle edebileceğini düşünecek kadar kibirli ve özgüvenli olduğunu düşünüyordum.

Hakim Clarence Cooper'ın odasında taraflar arasında gerçekleştirilen toplantıda Al Binder, Phoenix'den Michael Brad Bayless isimli seçkin bir adli psikoloğu getirteceklerini, psikoloğun Williams'ın profile uymadığına ve cinayetleri işleyemeyeceğine dair tanıklık edeceğini söyledi. Dr. Bayless, Williams ile üç ayrı görüşme gerçekleştirmişti.

Başsavcı yardımcısı Gordon Miller, "Pekala," diye yanıtladı. "Siz onu getirin, biz de bu davada şimdiye kadar gerçekleşen her şeyi önceden tahmin eden, karşı tarafın söylediklerini çürütecek bir FBI ajanı getirelim."

Binder ise, "Onunla tanışmak istiyoruz," dedi. Miller duruşmanın çoğunda kovuşturma masasının arkasında oturmakta olduğumu söyledi.

Ancak iki tarafla da görüştüm. Jüri odasını kullandık. Savunmaya geçmişimi açıkladım ve FBI ajanı olmam ya da doktor olmamamla ilgili bir sorunları varsa, davada çalışması için Park Dietz gibi birlikte çalıştığımız bir psikiyatristi getirebileceğimi ve onun da söylediklerimi ispatlayacağından emin olduğumu belirttim.

Binder ve ortakları söylediklerime şaşırmış görünüyorlardı. İçten ve saygılılardı ve hatta Binder oğlunun bir FBI ajanı olmak istediğinden bahsetti.

Oysa sonunda Bayless tanıklık etmedi. Duruşma sonlandıktan bir hafta sonra, *Atlanta Journal* ve *Atlanta Constitution* gazetelerine Williams'ın duygusal açıdan cinayet işleyebileceğine inandığını, "yetersiz bir kişiliği" olduğunu ve ona göre cinayetlerin nedeninin "güç ve saplantılı kontrol ihtiyacı" olduğunu düşündüğünü söylemişti. "Williams benden iki şeyden birini yapmamı istedi; ya raporumu değiştirecek ve belirli ifadeleri rapordan çıkaracaktım ya da ifade vermeyecektim," demişti. Savunmanın temel problemlerinden birinin, Williams'ın her şeyi kendi başına kontrol etme konusunda ısrarcı olması olduğunu öne sürmüştü.

Bunu son derece ilginç bulmuştum, çünkü Roy Hazelwood ile birlikte çıkardığımız profille oldukça uyumluydu. Ancak duruşma sırasında başka bir olayı da aynı ölçüde ilgi çekici bulmuştum.

Şehir dışından gelen birçok katılımcıda olduğu gibi, mahkeme binasının yakınındaki Mariott şehir merkezinde kalıyordum. Bir akşam restoranda tek başıma yemek yerken kırklı yaşlarının ortasında, seçkin görünümlü, siyahi bir adam masama geldi ve kendisini Dr. Brad Bayless olarak tanıttı. Kim olduğunu ve neden burada olduğunu bildiğimi söyledim. Oturmak için izin istedi.

Ertesi gün savunma için ifade verecekse, birlikte görülmemizin iyi bir fikir olmadığını söyledim. Ancak Bayless bu konuda endişelenmediğini söyleyerek oturdu. Onunla ve geçmişiyle ilgili ne bildiğimi sordu ve bir hayli şey bildiğim ortaya çıktı. Suç

psikolojisi üzerine verdiğim kısa derslerimden birinden bahsettim ve savunmanın ondan istediği şekilde tanıklık yaparsa, kendisini ve mesleğini utandıracağını anlattım. Masadan ayrılırken elimi sıktı ve Quantico'ya gelip derslerimizi almayı çok istediğini söyledi. Göz kırptım ve ertesi gün yapacaklarına bakacağımızı söyledim.

Şu işe bakın ki ertesi gün mahkemede Dr. Bayless'in tanıklık etmeden Arizona'ya döndüğünü öğrendim. Binder ise "kovuşturmanın gücü" ve uzman tanıklarının nasıl korkutulup kaçırıldığı hakkında şikayet ediyordu. Gerçekleşen şey bu ise, bunu yapmaya kalkışmamıştım, ancak fırsat ayağıma gelmişken geri çekilecek değildim. Ancak bence asıl olan şuydu: Dr. Bayless iki tarafın da kendi çıkarları için onu kullanmasına izin vermeyecek kadar dürüst bir adamdı.

Kovuşturma davası sırasında Hal Deadman ve Larry Peterson, saç ve lif kanıtlarıyla ustaca bir iş çıkarmışlardı, ancak oldukça karmaşık bir şeydi ve doğası gereği dramatik bir sunum değildi; halı liflerinin nasıl bu yönde büküldüğüyle ilgiliydi. En sonunda on iki kurbandan gelen tüm lifleri, Williams'ın mor ve yeşil yatak örtüsü ile eşleştirdiler. Birçoğu Williams'ın yatak odasındaki ve oturma odasındaki halı ve 1970 model Chevrolet arabası ile ve bir vaka hariç kılların hepsi sanığın Alman kurt köpeği ile bağlantılıydı.

Savunmanın sırası geldiğinde, jüriye çok fazla gülümseyen, Kennedy'ye benzeyen yakışıklı ve çekici bir adam Kansas'tan Deadman'ın ifadesini çürütmek için gelmişti. Oturumun sonunda kovuşturma ekibi o gün yaşananları gözden geçirmek için bir araya geldiğinde, herkes Kansas'tan gelen bu yakışıklı adamın hiç de ikna edici görünmemesine gülüyordu.

Bana geldiler. "Sen ne düşünüyorsun, John?" diye sordular.

Jüriyi seyretmiştim. "Size bir şey söyleyeyim mi: Davayı kaybediyorsunuz." Şok oldular; duymak istedikleri son şey buydu.

"İkna edici olmadığını düşünebilirsiniz. Ancak jüri heyeti ona inanacak." Hal Deadman neden bahsettiğinin farkındaydı

ve bana göre durum zorluydu. Savunma tanıkları fazlasıyla basite indirgenmiş olabilirdi, ancak onları takip etmek çok daha kolaydı.

Saçma sapan konuştuğumu söyleyemeyecek kadar naziklerdi, ancak zeki bir profil uzmanı olarak orada istenmediğimi anlamıştım. Beni bekleyen birikmiş bir sürü vaka vardı ve Mary Frances Stoner cinayet davasına hazırlanıyordum. Bunca zamandır uzakta olmak bana da zarar vermeye başlamıştı. Ailemle zaman geçirmememden dolayı evliliğimde sorunlar yaşıyordum, gerektiği kadar spor yapamıyordum ve sürekli stresliydim. Quantico'yu, Larry Monroe'yu aradım ve eve döneceğimi söyledim.

Havaalanına gidip eve doğru yola koyulur koyulmaz, savcılığın tereddüde düştüğünü yazan bir mesaj aldım. Söylediğim bazı şeylerin doğru olabileceğini düşünmeye başlamışlardı. Savunma tanıklarını incelemelerine yardımcı olmam için Atlanta'ya geri dönmemi istiyorlardı.

İki gün sonra geri döndüm. Şimdi fikirlerime çok daha açıklardı, benden tavsiye istiyorlardı. En büyük sürpriz ise daha önce tahmin ettiğim gibi Wayne Williams'ın tanıklık etmeye karar vermesiydi. Kalın ve yankılanan bir sesi olan avukatı Al Binder tarafından sorgulandı. Avukat sorular sorarken eğildiği sırada köpekbalığı gibi duruyordu – bu yüzden de lakabı Jaws'tı.

Jüriye aynı şeyleri söyleyip durdu: "Bakın şu adama! Seri katil gibi görünüyor mu? Bakın ona. Ayağa kalk, Wayne," diyor, ondan ellerini göstermesini istiyordu. "Ellerinin ne kadar narin olduğuna bakın. Sizce bu ellerle birini öldürecek, birini boğazlayacak güce sahip mi?"

Binder, Williams'ı günün ortasında kürsüye çıkardı ve ertesi gün de orada tuttu. Williams, kendi adına yapması gerektiğini düşündüğü kadar muazzam bir iş çıkardı. Hızlı bir şekilde şüpheliyi yakalamak isteyen, ırksal olarak yanlı bir sistemin utandırılmış ve masum bir mağduru olduğu konusunda tamamen inandırıcıydı.

Sıradaki soru, savcılık makamının, bizim Williams'ı nasıl çapraz sorguya çekeceğimizdi. Bölge Başsavcı Yardımcısı Jack Mallard'ın elindeydi. Göz önünde olan oydu. Alçak ve durgun bir sesi ve yumuşak bir güneyli aksanı vardı.

Mahkeme salonu prosedürleri ya da tanıkların sorgulanması üzerine resmi bir eğitim almamıştım, ama gerekli olacak şeylere dair bir öngörüm vardı. "Kendini başkasının yerine koyma" fikrine dayanıyordu. Kendime, benim canımı ne sıkardı, diye sordum. Ve bulduğum yanıt, karşımdakini neye inandırmaya çalışırsam çalışayım, suçlu olduğumu bilen biri tarafından sorgulandığımın bilincinde olmaktı.

Mallard'a "Eski televizyon programı *This Is Your Life?*'ı hatırla," dedim. Ona da bunu yapmalısın. Onu olabildiğince kürsüde tutmalı, bitkin düşürmelisin. Çünkü aşırı kontrollü ve sabit bir kişiliği var, obsesif kompülsif bir adam. Bu sertliği bozmak için ona baskı yapmalısın. Hayatının tüm yönlerini; hangi okula gittiği gibi hiçbir anlamı yokmuş gibi görünen detayları inceleyerek gerginliği sürdürmelisin. Sadece bunu yapmaya devam et. Ardından onu yıprattığında, tıpkı Al Binder'ın yaptığı gibi ona fiziksel olarak dokunmalısın. Savunma için iyi olan şey, savcılık makamı için de iyidir. Yanına yaklaş, alanını işgal et ve onu gafil avla. Savunmaya itiraz hakkı geçmeden ona kısık bir ses tonuyla, "Bu çocukları öldürdüğün sırada panikledin mi, Wayne?" diye sor.

Ve zamanı geldiğinde, Mallard tam da bunu yaptı. Çapraz sorgulamanın ilk birkaç saatinde Williams'ı konuşturamadı. Göze batan birkaç tutarsızlık sonucunda onu yakaladı, ancak Williams aynı sakinlikle, "Nasıl ben öldürmüş olabilirim?" diyordu. Saçları ağarmış, gri takım elbiseli Mallard, düzenli olarak tüm hayatını inceledi, ardından doğru zamanda ona yaklaştı, elini Williams'ın kolunun üzerine koydu ve kısık, muntazam güney-Georgia aksanıyla ağır ağır konuşarak, "Nasıl bir şeydi, Wayne? Parmaklarınla mağdurun boynunu sıktığında nasıl oldu? Panikledin mi? Panikledin mi?" dedi.

Ve Williams zayıf sesiyle, "Hayır," dedi.

Ardından söylediği şeyden aniden vazgeçti. Kendini kaybetti. Parmağını bana doğru yönelterek, "Beni o FBI profiline uydurmak için elinden geleni yapıyorsun, ama bunu yapmana yardımcı olmayacağım!" diye bağırdı.

Savunma öfkeden deliye döndü. Williams kafayı yedi, "FBI sersemleri" diye bağırarak atıp tuttu ve savcılık makamına "aptallar" dedi. Duruşmanın dönüm noktası tam da buydu. Jüri üyeleri sonradan böyle olduğunu söyleyeceklerdi. Ağızları açık bir halde olanları izliyorlardı. İlk defa Wayne Williams'ın öbür yüzünü görmüşlerdi. Başkalaşımı kendi gözleriyle görüyorlardı. Nasıl şiddet uygulayabileceğini anlamışlardı. Mallard bana bakıp göz kırptı, ardından Williams'ın canına okumaya devam etti.

Halka açık duruşmada böylesine patladıktan sonra, tek şansının duruşma boyunca oluşturduğu sempatiyi geri kazanmak olduğunu bildiğinin farkındaydım. Mallard'ın omzuna hafifçe vurdum ve "Dikkat et, Jack. Tam bir hafta sonra Wayne hastalanacak," dedim. Neden bir haftalık bir zaman dilimi seçtiğimden emin değildim, ancak tam bir hafta sonra duruşma yarıda kesildi ve Williams karın ağrısı ile apar topar hastaneye götürüldü. Hiçbir sorunu olmadığını söyleyip bıraktılar.

Williams'ın avukatı Mary Welcome, jüriye yaptığı açıklama sırasında elinde bir yüksük tutmuş ve jüriye, "Bir yüksük dolusu delilin bu adamı mahkum etmesine izin verecek misiniz?" demişti. Ofisinden getirdiği yeşil bir halıyı elinde tutarak, bu halının ne kadar yaygın olduğunu söylemişti. Yeşil bir halısı var diye bir adamı nasıl suçlu bulabilirdiniz?

O gün ajanların bazıları ile birlikte kadının avukatlık bürosuna gittik. Orada olmadığı sırada içeriye girip, halısından birkaç iplik kopardık. Kopardığımız ipliği uzmanlar mikroskopla incelediler ve delili savcılığa verdiler. Çıkan sonuçlara göre halısının iplikleri, Williams'ın evindeki halının ipliklerinden tamamıyla farklıydı. 27 Şubat 1982 tarihinde, on iki saatlik bir düşünme

taşınma sürecinden sonra, jüri iki cinayet için de suçlu kararı almıştı. Wayne B. Williams ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı, cezasını güney Georgia'da bulunan Valdosta Islah Kurumu'nda çekiyor. Hâlâ masum olduğunu öne sürmekte. Williams'ı çevreleyen tartışmalar hiçbir zaman kesilmedi ya da ortadan kalkmadı. Günün birinde yeni bir duruşma şansını yakalarsa, sonucun aynı olacağına eminim.

Destekçilerinin öne sürdüklerine karşın, adli ve davranışsal delillerin Atlanta'daki on bir genç adamın katili olarak Wayne Williams'ı kesin olarak işaret ettiğine inanıyorum. Aleyhine konuşan ve onu suçlayan kişilerin iddia ettiklerine rağmen, onu o şehirde 1979 ve 1981 yılları arasında ölen ve kaybolan çocukların tamamına bağlayan güçlü bir kanıt olduğuna inanmıyorum. Bazı insanların inanmak istediklerinin aksine, Atlanta ve diğer şehirlerde genç, siyahi ve beyaz çocuklar gizemli bir şekilde ölmeye devam ettiler. Bazılarını yapan kişiyi biliyoruz. Bunları yapan tek bir suçlu değil ve gerçek pek de hoş değil. Ancak şimdiye kadar ithamda bulunmak için ne bir delil ne de halk iradesi gösterildi.

Wayne Williams davasındaki çalışmalarım sonucu övgü niteliğinde pek çok mektup aldım ve alıntılandım. İçlerinden birinde Fulton County Bölge Başsavcı Ofisi, bulduğum çaprazlama sorgu tekniğinin etkileyici olduğunu söylüyor ve Atlanta Bölge Ofisi'nden Sorumlu Özel Ajan John Glover, tüm Atlanta çocuk cinayetleri soruşturmasını özetliyordu. En etkileyici ve takdir edilen yazı, baş savunma avukatı Al Binder'dan gelmişti. Davadaki performansımdan ne kadar etkilendiğini yazmıştı.

Tüm bunlar kınama mektubunun geldiği sıralarda yazılmıştı. Jim McKenzie, olayların bu şekilde gelişmesinden dolayı oldukça üzgündü. Sadece Williams davası için değil, katkıda bulunduğum diğer beş dava için de teşvik ödülü vermişti.

Ödül mayıs ayında gelmişti. Şimdi elimde müdürden aynı dava üzerine gelen takdir mektubu ile kınama mektubu vardı. Mektubun bir kısmında şöyle yazıyordu: "Yeteneğiniz, görevinize olan bağlılığınız ve profesyonelliğiniz sayesinde Büro'nun

ülke çapındaki itibarını gerçekten arttırdınız ve değerli hizmetlerinizin takdir edildiğinden emin olabilirsiniz." Takdirnamenin yanındaki 250 dolar değerindeki "tatmin edici miktardaki" para ödülü ile saatte beş sent için çalıştığımı anlamıştım. Parayı derhal ülkelerine hizmet ederek ölen kadın ve erkek ailelerinin yararına, Donanma Yardım Fonu'na bağışladım.

Bugün Atlanta çocuk cinayetleri gibi bir dava ile karşı karşıya kalsak, bunca ölüm yaşanmadan ve ızdırap çekilmeden, katili çok daha erken yakalayacağımıza inanıyorum. Çabalarımızı koordine etme konusunda çok daha becerikli davranırdık. Proaktif tekniklerimiz şimdi çok daha kapsamlı ve gerçek dünya deneyimine dayanmakta. Sorgulamayı maksimum sonuç alacak şekilde düzenlemeyi biliyoruz. Şimdi arama emri için daha iyi bir plan oluşturur ve önemli deliller ortadan kaldırılmadan arama emrini çıkarabiliriz.

Ancak yaptığımız hatalar her ne olursa olsun, Atlanta çocuk cinayetleri davası birimimiz için belirleyici bir dönüm noktasıydı. Tanınırlığımızı sağladık, yaptıklarımızın değerini kanıtladık, dünya çapında suçla mücadele alanında güvenilirlik kazandık ve bir başka katilin hapse gönderilmesine yardımcı olduk.

Yüksek risk, yüksek kazanç.

12. BÖLÜM

İçimizden Biri

Judson Ray, Quantico'daki yaşayan efsanelerden biriydi. 1982 yılının Şubat ayında Atlanta çocuk cinayetleri davasında Atlanta Bölge Ofisi'nde özel ajan olarak çalıştığı sırada, karısı onu öldürtmeye çalışmıştı.

Tanışmamamıza rağmen, ilk kez 1978 yılının başlarındaki "Kötülüğün Gücü" davası sırasında birbirimizin farkına varmıştık. "Çorap Boğazlayıcısı" ismi verilen seri katil, Columbus, Georgia'da evlerine girdiği altı yaşlı kadına saldırmış, her birini kadınların naylon çoraplarıyla boğarak öldürmüştü. Mağdurların tümü beyazdı ve adli tabibin bazı cesetlerin üzerinde bulduğu adli deliller, katilin siyahi olduğuna işaret ediyordu.

O zamanlar emniyet müdürü, Amerika Birleşik Devletler ordusunun antetli kağıdına yazılmış endişe verici bir mektup almıştı. Yazıyı yazan kişilerin, kendilerine Kötülüğün Gücü adını veren yedi kişilik bir grup olduğu iddia ediliyordu. Mektupta Çorap Boğazlayıcısı'nın siyahi olduğuna inandıklarından bahsediliyor ve 1 Haziran'a kadar – ya da yazar(lar)ın belirttiği şekilde Haziran 1 – yakalanmadığı takdirde misilleme olarak siyahi bir kadını öldürmekle tehdit ediyorlardı. Gail Jackson isminde bir kadını kaçırdıklarını iddia ediyorlardı. "Boğazlayıcı" "1 Eylül'e" kadar yakalanmazsa "mağdurlar ikiye katlanacaktı." Mektupta askeri kırtasiye malzemesinin çalındığı ve grubun Chicago'da ortaya çıktığı yazıyordu.

Bu gelişme herkesin en kötü kabusu haline geldi. Acımasız katilin Columbus'ta kol gezmesi yeterince korkunçtu. Buna kar-

şı teşkilatlı ve yasa dışı kanun infazcısı olarak verilecek tehlikeli bir tepki, toplumun parçalanmasına yol açabilirdi.

Mektuplar gelmeye devam etti. 10.000 dolarlık fidye talebi ile bahsi yükseltmişlerdi. Polis bu yedi beyaz adamı telaş içinde arıyor, ancak hiçbir sonuç elde edemiyordu. Gail Jackson fahişeydi ve Fort Benning'deki barlarda tanınıyordu. Ve gerçekten de kayıptı.

Jud Ray, Columbus Polis Teşkilatı'nda vardiya amiriydi. Vietnam gazisi olan ve çalışmaları ile derece derece daha iyi rütbelere yükselen siyahi bir polis memuru olarak, Çorap Boğazlayıcısı ve Kötülüğün Gücü örgütü etkisiz hale getirilinceye kadar, toplumun iyileşmeyeceğini gayet iyi biliyordu. Soruşturmaya harcanan onca zamana ve çabaya rağmen hiçbir ilerleme yoktu, polis içgüdüleri ona yanlış yollarla yanlış insanları aradıklarını söylüyordu. Ülke çapındaki suçla mücadele gelişmelerini takip etmeye çalışmış ve Quantico'daki profil çıkarma programımızı duymuştu. Teşkilatın Davranış Bilimleri Birimi ile iletişime geçmesini ve vakadan nasıl bir anlam çıkaracağımızı görmek istemişti.

31 Mart'ta, Georgia Soruşturma Bürosu tarafından davayı incelememiz istendi. Asıl mektupta yazılanlara karşın, Ordu ve Fort Benning arasındaki bağlantının rastlantısal olmadığından emindik. Büro'ya katılmadan önce askeri inzibat memuru olan Bob Ressler dümene geçti.

Üç gün içinde hazırlamış olduğumuz raporu göndermiştik. Kendi verdikleri adla Kötülüğün Gücü örgütünün yedi beyaz adamdan meydana geldiğini gösteren bir kanıt olmadığını düşünüyorduk. Aslına bakılırsa, örgütte hiçbir beyaz erkeğin yer aldığına inanmıyorduk. Dikkati kendisinden ve öldürmüş olduğu Gail Jackson'dan başka yöne çevirmeye çalışan, siyahi ve yalnız bir adam olabilirdi. Tarihleri askeri biçimde kullanımı (örneğin; "Haziran 1") ve feet ya da yarda ölçüsü yerine metreyi kullanması, askeriyede olduğunu gösteriyordu. Mektuplar neredeyse okuma yazma bilmeyen biri tarafından yazılmış gibiydi. Bu da daha iyi bir eğitimi olan bir memur olma olasılığını ortadan kaldırıyordu. Bob tecrübelerine dayanarak, adamın yirmi

beş ila otuz yaşlarında bir topçu eri ya da inzibat eri olduğunu düşünüyordu. Çoktan iki kadın öldürmüş olmalıydı, muhtemelen fahişeleri de öldürmüştü – "kurbanların iki katma çıkacağından" söz etmiş olması bununla ilgiliydi – ve bir ihtimal Çorap Boğazlayıcısı'nın o olabileceğini düşünmüştük.

Profilimiz, Fort Benning ve kurbanın sık sık uğradığı bilinen barlar ve gece kulüpleri etrafında dolaştığından, Ordu ve Columbus polisi Willams H. Hance'in ismini öne çıkarmışlardı. Siyahi, yirmi altı yaşında, dördüncü rütbede, topçu birliğine atanmış bir adamdı. Gail Jackson, Irene Thirkield ve bir önceki sonbaharda Karen Hickman isminde Ordu eri olan başka bir kadını öldürdüğünü itiraf etmişti. Polisi yolundan saptırmak için Kötülüğün Gücü örgütünü uydurduğunu kabul etmişti.

Olay yerindeki görgü tanıklarından biri, bir fotoğraf aracılığı ile asıl Çorap Boğazlayıcısı'nın, doğma büyüme Columbus'lu, yirmi yedi yaşında, siyahi bir adam olan Carlton Gary olduğunu saptamıştı. Gary bir dizi restoran soygunundan sonra yakalanmış, ancak daha sonra kaçmıştı. 1984 yılının Mayıs ayma kadar yakalanamamıştı. Hem Hance hem Gary mahkum edilmiş ve işledikleri suçlardan dolayı idam cezasına çarptırılmışlardı.

Toplum normal akışına geri döndükten sonra Jud Ray, Georgia Üniversitesi'nde azınlıkları ve kadınları suçla mücadele kariyerine alan bir program yürütmek için izne çıkmıştı. Bu proje tamamlandığında, polislik mesleğine geri dönmeyi planlamıştı. Ancak askeri ve araştırmacı geçmişi, keza siyahi olması ve o dönemlerde Büro'nun çaresiz bir şekilde kendini ayrımcı olmayan bir işveren olarak kanıtlama çabası ile FBI'm yaptığı teklifi kabul etti. Onunla yeni ajan eğitimi için Quantico'da bulunduğu sırada rastlantısal bir biçimde tanışmıştım. Ardından Atlanta Bölge Ofisi'ne atandı, burada yerel bölgeyle ilgili deneyimleri ve bilgileri, değerli bir nitelik olarak değerlendirildi.

Daha sonra 1981 yılında, Atlanta çocuk cinayetleri davası için Atlanta'ya gittiğim sırada karşılaştık. Bölge ofisindeki herkes gibi, Jud da soruşturma ile yakından ilgileniyordu. Her bir

ajan, beş Atlanta çocuk cinayeti vakasında çalışan takımın bir parçasıydı ve Jud'un ise yoğun bir programı vardı.

Başka bir kaynaktan dolayı da muazzam bir baskı altındaydı. Bir süredir sallantıda olan evliliği parçalanıyordu. Karısı çok içiyor, onu sözlü olarak taciz ediyor, dengesiz davranıyordu. "Bu kadını artık tanıyamıyorum," diyordu. Sonunda bir pazar akşamı, karısına bir ültimatom vermişti: Ya davranışlarını değiştirecek ve yardım alacaktı, ya da Jud on sekiz aylık ve sekiz yaşındaki iki kızını alıp onu terk edecekti.

Şaşırtıcı bir şekilde Jud olumlu işaretler görmeye başlamıştı. Ona ve kızlara karşı daha özenli davranmaya başlamıştı. "Kişiliğinde ani bir değişim olduğunu fark ettim. İçki içmeyi bırakmıştı," dedi. "Üzerime titremeye başladı. On üç yıllık evliliğimizde ilk defa bana kahvaltı hazırlamak için erken kalktı. Birdenbire olmasını istediğim kişi haline geldi."

Ardından şunu ekledi: "Bunun doğru olamayacak kadar güzel olduğunu bilmem gerekirdi. Bu sonradan polislere öğrettiğim bir ders oldu. Eşiniz davranışlarında aniden köklü değişiklikler yapıyorsa – olumlu ya da olumsuz anlamda – derhal şüphelenmeniz gerekir."

Aslında Jud'un karısı onu zaten öldürmeye karar vermiş ve gerekli düzenlemeleri yapana kadar zaman kazanmaya çalışmıştı. Eğer bunu başarırsa, çirkin bir boşanmanın getireceği travma ve aşağılamadan kaçınacak, iki çocuğu da kendisi alacak ve iki yüz elli bin dolarlık hayat sigortası poliçesini elde edecekti. Dünyada bir başına kalmış ve boşanmış bir kadın olmaktansa, kanun uygulayıcısı eşinin ölümünün ardından yaslı ve varlıklı bir dul olmak çok daha iyi olacaktı.

Jud'un haberi olmadan iki adam birkaç gün boyunca onun hareketlerini ve alışkanlıklarını gözlemlemişti. Her sabah apartman dairesinin dışında bekliyorlar ve Atlanta yolunda onu takip ediyorlardı. Onu savunmasız bir şekilde yakalamanın fırsatını kolluyorlardı, böylelikle başarılı bir şekilde ona çarpacak ve görgü tanığı olmadan oradan uzaklaşacaklardı.

Ancak çok zaman geçmeden bir sorun olduğunun farkına vardılar. Jud, o kadar uzun zamandır suç dünyasındaydı ki bir polisin öğrendiği ilk kural onun için içgüdüsel bir hal almıştı: Silahını kullandığın elini serbest bırak. Nişancılar onu nerede takip ederse etsin, Jud'un sağ eli silahını kullanmaya hazırdı.

Bayan Ray'e geri dönüp sorunu açıklamışlardı. Jud'u apartmanın dışındaki park alanında öldürmek istiyorlardı, ancak işlerini bitirmeden Jud en azından birini yakalayabilirdi. Bayan Ray, kocasının serbest halde duran sağ eli hakkında bir şeyler yapmalıydı.

Böyle bir detayın plana gölge düşürmesini engellemeye kararlı olan Bayan Ray, arabada kullanılmak üzere bir kahve bardağı almış ve Jud'a her sabah işe giderken bunu almasını önermişti. "On üç yıldır bir kez bile bana ve kızlara kahvaltı hazırlamayan kadın, şimdi yanımda o lanet kahve bardağını götürmemi istiyordu."

Ancak Jud karşı koymuştu. Onca yıldan sonra sol eliyle direksiyonu tutup, sağ eliyle kahve bardağını tutarak araba kullanma fikrine alışamamıştı. O dönemlerde arabada kap tutucuları yaygın değildi. Öyle olsaydı, bu hikayenin sonucu büsbütün farklı olabilirdi.

Tetikçiler Bayan Ray'e tekrar gitmişlerdi. "Onu açık otoparkta öldüremeyiz. Kapalı bir yerde öldürmeliyiz," demişlerdi.

Böylelikle plan şubat ayının başlarında gerçekleştirilecekti. Bir akşam Bayan Ray kızları dışarıya çıkarmıştı ve Jud evde yalnız başınaydı. Tetikçiler binaya, hole kadar gelmişlerdi. Apartmanın kapısına çıkıp zili çaldılar. Tek sorun, yanlış dairenin zilini çalmış olmalarıydı. Kapıya beyaz bir adam geldiğinde, iki tetikçi burada yaşayan siyahi adamın nerede olduğunu sordular. Adam saf saf yanlış daireye geldiklerini söylemiş, Bay Ray'in yaşadığı yeri göstermişti.

Ancak artık bu komşu tetikçileri görmüştü. O akşam bir saldırı olsaydı, polis onu sorguladığında Jud Ray'in yaşadığı yeri soran iki siyahi adamı hatırlamamasına imkan yoktu. Bu sebeple oradan ayrıldılar.

Daha sonra Bayan Ray, işin tamamlandığını düşünerek eve

geri döndü. Tereddütle etrafa bakındı, ardından yavaş yavaş yatak odasına doğru ilerledi. Kendisini zihinsel olarak hazırlamaya çalışıyor, kocasına korkunç bir şey olduğunu söyleyeceği 911 konuşmasını kafasında canlandırıyordu.

Yatak odasına gittiğinde Jud'un yatağın üzerinde uzandığını gördü. Hâlâ yavaş yavaş yaklaşıyordu. Jud ona döndü ve "Ne halt ediyorsun?" diye sorması üzerine kadın korkarak banyoya doğru koştu.

Fakat ilerleyen günlerde iyi hal ve hareketleri devam etti ve Jud karısının gerçekten düzeldiğini düşünüyordu. Şimdi geriye baktığında ne kadar safça düşünmüş olsa da, ilişkilerindeki onca zorlu yıldan sonra işlerin gerçekten iyiye gittiğine inanmayı arzuluyordu.

İki hafta geçmiş, 21 Şubat 1981 tarihine gelinmişti. Jud, Patrick Baltazar cinayeti üzerinde çalışıyordu. Potansiyel olarak Atlanta çocuk cinayetleri davası için büyük bir dönüm noktasıydı, çünkü on iki yaşındaki çocuğun cesedinde bulunan saç ve lifler, çocuk katilinin önceki kurbanlarında bulunan numunelerle eşleşiyordu.

O akşam Jud'un karısı ona İtalyan usulü bir akşam yemeği hazırlamıştı. Jud'un bilmediği şey, spagetti sosuna ciddi ölçüde fenobarbital katmış olmasıydı. Planladığı gibi, iki kızını da alarak teyzesini ziyaret etmeye gitmişti.

Daha sonrasında Jud, yatak odasında yalnız başına kalmıştı. Dairenin ön tarafından birtakım sesler duyar gibi olmuştu. Koridordaki ışık değişiyor, loşlaşıyordu. Biri büyük kızının yatak odasındaki ampulü gevşetmişti. Ardından koridordan gelen boğuk sesleri duydu. İlk tetikçi cesaretini kaybetmişti. İkisi kendi aralarında ne yapacaklarını tartışıyordu. Jud içeri nasıl girdiklerini bilmiyordu, ama bu şu an için önemli değildi. Buradalardı.

Jud, "Kim var orada?" diye seslendi.

Aniden bir silah sesi geldi, ancak Jud'u ıskaladı. Jud yere yattı, fakat ikinci kurşun sol koluna isabet etmişti. Büyük boy yatağın arkasına saklanmaya çalışıyordu.

"Kim var orada? Ne istiyorsunuz?" diye bağırdı.

Üçüncü kurşun yakınından geçerek yatağa isabet etti. Kafasında,

sezgisel hayatta kalma eğitiminin üzerinden geçiyor, silahın türünü anlamaya çalışıyordu. Tabanca bir Smith & Wesson'dı, o halde geriye üç kurşunları kalmıştı. Silah Colt ise de sadece iki atışları vardı.

"Hey, dostum!" diye bağırdı. "Sorun nedir? Neden beni öldürmeye çalışıyorsun? İstediğini al ve git. Seni görmedim. Beni öldürme yeter."

Yanıt yoktu. Ancak Jud artık adamı görebiliyordu, ay ışığında silueti görünüyordu.

Jud kendi kendine, *Bu akşam öleceksin,* demişti. *Bundan kurtulmanın hiçbir yolu yok. Ancak işlerin nasıl yürüdüğünü biliyorsun. Ertesi gün dedektifler buraya geldiklerinde, "Bu zavallı herif asla mücadele etmemiş. Gelmelerine ve onu öldürmelerine resmen izin vermiş," demelerini istemezsin.* Jud, dedektifler olay yerini gördüklerinde bu adamla mücadele ettiğini görmelerini kafasına koymuştu.

Yapması gereken ilk şey, gidip yatağın diğer tarafında, yerde duran tabancasını almaktı. Ama büyük boy yatak, seni öldürmeye çalışan biri varken kat edilecek büyük bir alandı.

Ardından, birilerinin "Hareket etme, or.spu çocuğu!" dediğini duydu.

Karanlıkta yukarı tırmanıp yatağın ucundaki tabancasına uzanmaya çalıştı.

Yavaşça kıvranarak yaklaştı, ancak son hamleyi daha etkili bir şekilde yapabilmek için daha fazla güce ihtiyacı vardı.

Dört parmağı ile köşeyi kavradığında büyük bir hızla yere doğru fırladı. Ancak sağ eli göğsünün altında kaldı. Sol kolundan vurulduğu için, sol eli tabancaya uzanacak kadar güçlü değildi.

Tam o sırada tetikçi yatağın üzerine zıplayarak Jud'u çok kısa mesafeden vurdu.

Jud bir katır tarafından tekmelenmiş gibi hissediyordu. İçindeki bir şey kendi kendine çökmüş gibiydi. O sırada teknik detayları bilemezdi, ancak kurşun sırtından geçmiş, sağ akciğerine isabet etmiş, kaburgalarının arasındaki üçüncü interkostal aralığa girmiş,

göğsünün önünden geçerek hâlâ üzerinde yattığı eline saplanmıştı.

Tetikçi yataktan aşağıya zıpladı, Jud'un başına dikildi, nabzını yokladı. "İşte or.spu çocuğu!" diyerek çıkıp gitti.

Jud şok geçiriyordu. Yerde yatıyor, hızlı ve derin nefesler alıyordu. Nerede olduğunu ya da ona ne olduğunu bilmiyordu.

Ardından Vietnam'daki savaşa geri gitmiş olabileceğini düşündü. Sanki dumanın kokusunu alıyor, namlu ağzının basıncını görüyordu. Nefesi kesilmiş gibiydi. "Belki de Vietnam'da değilimdir. Belki de orada olduğumu hayal ediyorumdur. Ancak hayal kuruyorsam, nefes almak neden bu kadar zor?" diye düşündü.

Ayağa kalkmaya çabaladı. Sendeleyerek yürüyüp televizyonu açtı. Belki televizyon ona hayal gördüğünü söyler diye düşündü. Karşısına Johnny Carson ve *Tonight* programı çıktı. Elini uzatıp ekrana dokundu, gerçek olup olmadığını anlamaya çalışıyordu. Ekrana kan lekesi bulaştırmıştı.

Su içmesi gerekiyordu. Tuvaletin yolunu tuttu, musluğu açtı ve ellerini birleştirerek suyu elinde tutmaya çalıştı. O sırada sağ eline saplanan kurşunu ve göğsünden akan kanı gördü. Artık başına gelenlerin farkına vardı. Yatak odasına geri döndü, yatağın ayakucuna uzandı ve ölmeyi bekledi.

Fakat uzun bir polislik geçmişi olduğu için bunu yapamazdı, öylece sessiz sedasız ölemezdi. Ertesi gün dedektifler geldiğinde, mücadele ettiğini görmeleri gerekiyordu. Yeniden ayağa kalktı, telefona doğru ilerledi ve 0'ı çevirdi. Santral çıktığında nefes almaya çalışarak FBI ajanı olduğunu ve vurulduğunu söyledi. Santral onu hızlıca DeKalb County Polis Teşkilatı'na bağladı.

Genç bir kadın memur telefonu açtı. Jud ona FBI ajanı olduğunu ve vurulduğunu söyledi. Ancak zar zor konuşabiliyordu. Uyuşturucu madde etkisi altındaydı, çok fazla kan kaybetmişti ve geveleyerek konuşuyordu.

Kadın, "FBI'danım derken ne demek istiyorsunuz?" diyerek sorguladı. Jud kadının komiserine, hatta FBI'dan olduğunu iddia eden sarhoş bir adam olduğunu söylediğini duydu. Komiser ne

yapmasını istedi peki? Komiser memura telefonu kapatabileceğini söyledi.

Ardından tekrar operatör araya girdi. Onlara gerçekten FBI'dan olduğunu söyledi ve acilen yardım göndermelerini istedi. Santral, kabul ettirene kadar telefonu kapatmalarına izin vermedi.

Jud daha sonradan, "O operatör hayatımı kurtardı," demişti.

Eve girildiği sırada Jud bayılmıştı ve acil yardım ekibi oksijen maskesini takana kadar kendine gelememişti. Ekibin başındaki kişinin, "Şok için hazırlamayın. Başaramayacak," dediğini duymuştu.

Ancak onu DeKalb Hastanesi'ne götürmüşlerdi. Burada nöbetçi bir göğüs cerrahı vardı. Ve acildeki sedyede yatarken, doktorların telaş içinde hayatını kurtarmaya çalıştıklarının farkındaydı.

Ölüme bu kadar yaklaşmanın getirdiği netlikle kendi kendine şöyle söylüyordu: "Bu bir misilleme değil. Birçok insanı hapse attırdım, fakat hiçbiri bu kadar yaklaşamadı. Bana bu kadar yaklaşacak kişi, tamamıyla güvendiğim biri olmalı."

Ameliyattan çıktığında ve yoğun bakım ünitesine alındığında, Atlanta Sorumlu Özel Ajanı John Glover yanındaydı. Glover aylardır Atlanta çocuk cinayetleri davasının yükünü taşıyordu, şimdi de bu çıkmıştı. Öldürülmüş çocuklar ve Jud gibi Glover da siyahiydi ve Büro'daki en üst rütbedeki siyahilerden biriydi. Jud için çok üzülüyordu.

Jud ona, "Karımı bulun," diye fısıldamıştı. "Olanları anlattırın."

Glove,r Jud'un hâlâ hezeyanlı olduğunu düşünüyordu, ancak doktor öyle olmadığını söylemişti – bilinci açık ve uyanıktı.

Jud yirmi bir gün boyunca hastanede kaldı. Tetikçilerin kim olduğu ya da işlerini bitirmek için geri dönüp dönmeyecekleri bilinmediğinden, hastane odası silahlı görevliler tarafından korunuyordu. Bu sırada hiçbir ilerleme gerçekleşmedi. Karısı olanlar karşısında şok olmuş ve dehşete kapılmıştı, neyse ki Jud öldürülmemişti. Keşke o gece orada olsaydım, dedi.

Ofiste bir grup ajan ipuçlarını takip etmeye çalıştı. Jud uzun

süredir polislik mesleğindeydi. Bir sürü düşmanı olabilirdi. İyileşeceği kesinleştiğinde, popüler televizyon dizisi *Dallas*'ın tabirince, ciddi olmayan bir yaklaşımla şu soru sorulmuştu: "J. R.'yi kim vurdu?"

Normal rutinine geri dönmesi için birkaç ay gerekiyordu. Sonunda saldırıdan beri biriken telefon faturalarını halletmeye karar verdi. 300 dolardan fazla Southern Bell telefon faturası ile karşılaştığında, iç çekti. Ancak incelemeye başladıkça, olanları kafasında oturtmaya başlıyordu.

Ertesi gün ofise geldiğinde, kilit noktanın bu telefon faturası olduğunu düşündüğünü söyledi. Mağdur olarak kendi vakasında çalışmıyor olması gerekirdi, ancak meslektaşları onu dinlemişti.

Faturada görüldüğü üzere Columbus'a bir sürü arama yapılmıştı. Telefon şirketinden numaraya ait ismi ve adresi aldılar. Jud adamı tanımıyordu bile. Böylelikle Jud ve birkaç ajan arabaya atlayarak yüz altmış kilometrelik yol gidip Columbus'a vardılar. Gittikleri yer, Jud'a göre üçkağıtçı bir adamın eviydi.

FBI ajanları adamı sıkıştırdılar, ancak adam cinayet girişimiyle herhangi bir ilgisi olduğunu reddediyordu. Ajanlar onu kolayca bırakmadılar. Ona öldürülmeye çalışılan adamın onlardan biri olduğunu ve bunu yapan kişiyi ya da kişileri yakalayacaklarını söylediler.

Ardından hikaye ortaya çıkmaya başladı. Vaiz, Columbus çevresinde "iş bitiren" bir adam olarak tanınıyordu. Geçtiğimiz ekim ayında Bayan Ray, işin halledilmesi için ona ulaşmıştı, ancak vaiz, ona bunu yapmayacağını söylediğini belirtmişti.

Bayan Ray ise yapacak birini bulacağını söylemiş ve uzun mesafe aramasının ücretini ödeyeceğini söyleyerek telefonu kullanmak istemişti. Vaiz ajanlara, Jud ile aynı dönemde Vietnam'da orduda olan ve silah edinebilecek, Atlanta'daki eski bir komşuyu aradığını söylemiş. Bayan Ray adama, "Bu işi halletmemiz lazım!" demişti.

Bu da yetmezmiş gibi vaiz, "Bayan Ray telefon konuşmalarının parasını ödemedi," dedi.

Ajanlar arabaya binip Atlanta'ya geri döndüler. Burada eski komşu ile yüzleştiler. Ajanların sıkıştırması üzerine, Bayan Ray'in kiralık katillik hakkında sorular sorduğunu itiraf etti, ancak öldürmeye çalıştığı kişinin Jud olduğundan haberi olmadığı üzerine yeminler etti.

Her neyse, ona böyle bir şey yapan birini tanımadığından bahsedip bu konuda bilgisi olabilecek kayınbiraderi ile iletişime geçmesini sağladığını söyledi. Kayınbirader ise kadını işi yapmayı kabul eden başka bir adamla tanıştırdı ve başka iki adam da tetikçi olarak işe alındı.

Bayan Ray, eski komşunun kayınbiraderi, sözleşmeyi kabul eden adam ve iki tetikçi hakkında soruşturma açıldı. Eski komşu kasıtlı olmayan suç ortağı olarak adlandırılmıştı. Beşi de cinayet teşebbüsü, komplo ve hırsızlıktan suçlu bulundu. Her birine on yıllık hapis cezası verildi. Hakimin verebileceği en uzun ceza buydu.

Jud'u zaman zaman Atlanta çocuk cinayetleriyle bağlantılı olarak görüyordum. Çok geçmeden o beni aramaya başlamıştı. Ofisteki meslektaşlarından biri değildim, ancak sanırım işin getirdiği stresi ve başına gelenleri anladığım için, benimle konuşabileceğini düşünmüştü. Yaşadıklarından dolayı hissettiklerinin yanı sıra, ailevi durumunun ortaya dökülmesinin fazlasıyla acı ve utanç verici olduğunu söylemişti.

Jud'un çektiği acı göz önüne alındığında, Büro onun için en iyisini yapmak istemiş ve iyileşmesine yardımcı olacak, Atlanta'dan çok daha uzaktaki başka bir bölge ofisine transfer etmeyi düşünmüşlerdi. Ancak Jud ile konuştuktan ve duygularını paylaştıktan sonra, ben böyle düşünmüyordum. Bence bir süreliğine olduğu yerde kalmalıydı.

Atlanta'daki Sorumlu Özel Ajan John Glover ile konuşmaya gittim. Ona, "Eğer Jud'u transfer ederseniz, bu ofiste sahip olduğu destek sistemini elinden almış olursunuz. Burada kalmaya ihtiyacı var. Bir yıl daha çocuklarıyla kalmasına ve onu yetiştiren teyzesiyle yakın olmasına izin verin," dedim. Eğer herhangi

bir yere gidecekse, burasının Columbus Polis Teşkilatı olması gerektiğini, çünkü önceden orada polis olarak çalıştığını ve ekibin çoğunu hâlâ tanıdığını söyledim.

Onu Atlanta-Columbus bölgesinde tuttular, burada hayatını yeniden düzene sokmaya başladı. Ardından New York Bölge Ofisi'ne geçti, buradaki temel görevi karşı yabancı istihbarattı. Aynı zamanda ofisin profil koordinatörlerinden biri oldu – yerel polis ile Quantico'daki birimim arasında bir bağlantıydı.

Birimde yer açıldığında Jud'u ve onunla birlikte New York'ta olan Roseanne Russo'yu ve bir yıldan fazla bir süre boyunca John Hinckley davasında ve duruşmasında çalışmış olan, Washington Bölge Ofisi'nden Jim Wright'ı getirdik. Sonradan Roseanne Washington Bölge Ofisi'ne giderek birimden ayrıldı ve yabancı karşı istihbarata katıldı. Jud ve Jim, takımın sivrilen ve uluslararası çapta tanınan üyeleri haline geldiler ve ikisiyle de yakın arkadaş olduk. Birim şefi olduğumda, benden profil programının müdürlüğünü devralan kişi Jim Wright'tı.

Jud, onu seçmemize çok şaşırdığını söylemişti. Ancak New York'ta seçkin bir koordinatördü ve güçlü suçla mücadele geçmişi sayesinde ilk andan itibaren çok sıkı çalışmıştı. Hızlı öğreniyordu ve fazlasıyla analitikti. Bir polis memuru olarak bu vakaları "siperlerden" görmüş ve o bakış açısını buraya taşıyabilmişti.

Öğretim durumunda konusu açıldığında Jud, canına nasıl kastedildiğinden ve bunun etkilerinden bahsetmekten çekinmezdi. Acil telefon aramasının bir kaydı bile vardı, bazen bunu sınıfta dinletirdi. Ancak o sırada odada olmaya tahammül edemezdi. Kaset sona erinceye kadar dışarıda beklerdi.

Ona, "Jud, bu harika bir şey," demiştim. Olay yerindeki birçok unsurun – ayak izleri, televizyondaki kan – yanıltıcı ya da anlamsız olabileceğini açıkladım. Şimdi mantıksız görünen unsurların, mantıklı bir açıklaması olabileceğini anlamaya başlıyorduk. "Eğer bu vaka üzerinde çalışırsan, son derece değerli bir öğretim aracı haline gelebilir," demiştim.

O da bunu yaptı ve öğrettiğimiz en ilginç ve en öğretici vakalardan biri haline geldi. Onun için de bir duygusal boşalma yolu olmuştu: "Benim için kişisel bir keşif gibiydi. Öğretmeye hazırlanma aşamasında daha önce girmeye cesaret edemediğim ara sokaklara girdim. Bunu güvenebileceğiniz insanlara her anlatışınızda, başka bir ara sokak daha keşfediyorsunuz. Kiralık katil tutarak eşlerin öldürülmesi ve öldürme girişiminde bulunulması, bu ülkede düşündüğümüzden de sık yaşanıyor. Ve aile o kadar utanıyor ki, kimse bu konuda konuşmuyor." Jud'un bu vakayı öğretmesini izlemek, Akademi eğitmeni olarak edindiğim en etkileyici deneyimlerden biriydi. Ve yalnız olmadığımı da biliyordum. Jud en sonunda, acil arama kaydı çaldığı zaman odada kalıp dinleyebileceği noktaya ulaşmıştı.

Jud birimimin bir parçası olduğu zaman, suç sonrası davranışları üzerine bir hayli araştırma yapmıştım. Suçlu ne kadar gayret sarf ederse etsin, suçtan sonra yaptıklarının çoğunun, suçlunun bilinçli kontrolü dışında olduğunu anlamıştım. Kendi vakası sonucu Jud, suç öncesi davranışı konusuyla oldukça ilgilenmeye başlamıştı. Bir süreliğine tetikleyici stres etkenlerinin, suç işlenmesine yol açan belirgin olaylardaki önemini anlamıştık. Ancak Jud birime önemli ölçüde yeni ufuklar açmış ve suç gerçekleşmeden önceki davranışlara ve kişilerarası eylemlere odaklanmanın önemini göstermiştir. Partnerin davranışındaki göze çarpmayan ancak köklü ve önemli bir değişiklik, halihazırda mevcut durumda bir değişiklik yapmayı planlamaya başladığı anlamına gelebilir. Karı ya da koca beklenmedik bir şekilde sakin olmaya başlar ya da öncesine göre çok daha samimi ve onaylayıcı bir tavır takınırsa, bu, değişime kaçınılmaz ya da olması yakın gözüyle baktığı anlamına gelebilir.

Eşin kiralık katil tutularak öldürülmesi, oldukça zor bir soruşturma alanıdır. Hayatta kalan kişi duygusal açıdan iyi bir zemin hazırlamış olabilir. Bu vakaları çözmenin tek yolu, konuşacak birini bulmaktır. Ve bu konuda yetkili olabilmek için, durumun dinamiklerini ve gerçekte olanları anlamanız gerekir. Olay yeri-

nin yeniden düzenlenmesi polisi yanlış yöne saptırsa dahi, eşin suç öncesindeki davranışı da bir tür sahneleme biçimidir.

Jud'un vakası, her şeyden çok hepimiz için olay yerindeki davranışın nasıl yanlış yorumlanacağı konusunda bir ders niteliğindeydi. Jud ölmüş olsaydı, yanlış sonuçlara varmış olacaktık.

Acemi bir polise öğretilen şeylerden ilki, olay yerini bozmamaktır. Bilinçli bir şekilde güçlükle hareket edebilen, emekli polis ve özel ajan olan Jud bile kazara kendi olay yerini bozmuştu. Ayak izlerini ve hareketlerini yolunda gitmeyen bir ev soygunu olarak yorumlayabilirdik. Saldırganlar onu odada gezdirerek, belirli eşyaların nerelerde saklandığını söylemeye zorlamış olabilirdi. Televizyon ekranındaki kan, Jud'un yatakta uzanmış bir şekilde televizyon izlerken şaşkınlığa kapılıp o anda vurulduğunu gösterebilirdi.

Jud'un bana söylediğine göre en önemli değerlendirme şuydu: "Eğer ölseydim, yaptığının yanına kâr kalacağından eminim. Senaryo oldukça iyi planlanmıştı ve davranışları mahalledeki herkesi buna ikna ederdi. Yas tutan eş olarak son derece inandırıcı olabilirdi."

Belirttiğim gibi, Jud ile yakın arkadaş olduk; muhtemelen iki kardeş gibi yakındık. Eskiden performans değerlendirmesi zamanlarında sempatimi kazandığından emin olması için kaseti dinletmesi konusunda şaka yapardım. Fakat neyse ki buna hiçbir zaman gerek kalmadı. Jud'un sicili gün gibi ortadaydı. Şimdi Uluslararası Eğitim Birimi'nin şefi. Burada sahip olduğu becerileri ve deneyimleri yeni nesil ajanlara, polislere aktarıyor. Ancak her nereye giderse gitsin, her zaman bizden ve en iyilerimizden biri olacak – kastedilen canını, karakteri ve yalnızca irade gücüyle kurtarmış ve suçluları adalete bizzat kendisi teslim etmiş, sayılı kanun insanlarından biri.

13. BÖLÜM

En Tehlikeli Oyun

1924 yılında, yazar Richard Connell, "En Tehlikeli Oyun" başlıklı kısa bir hikaye yazmıştı. Hikaye, hayvanları takip etmekten yorulmuş ve çok daha zorlu ve zeki bir av olan insanları avlamaya başlayan General Zaroff isminde büyük bir avcı hakkındaydı. Hâlâ popüler bir hikaye. Yakın zamanlarda kızım Lauren bu hikayeyi okulda okumuştu.

Bildiğimiz kadarıyla 1980'e kadar Connell'in masalı bir kurgu olarak kalmıştı. Ancak Anchorage, Alaska'da yaşayan Robert Hansen ismindeki mülayim fırıncı ile bu durum değişmişti.

Hansen'ın profilini çıkarmamış ya da her zamanki prosedürümüz gereğince kimliğini belirlemek ve yakalamak için herhangi bir strateji oluşturmamıştık. 1983 yılının Eylül ayında, birimim çağrıldığı sırada, Alaska eyalet polisleri Hansen'ı çoktan cinayet zanlısı olarak belirlemişti. Ancak işlediği suçların kapsamından ya da böylesine ihtimal dışı bir bireyin, saygıdeğer bir ailesi olan ve toplumun önemli bir üyesinin suçlandığı korkunç şeyleri yapabileceğinden emin değillerdi.

Olaylar şöyle gerçekleşmişti:

Haziran ayının 13'ünde genç bir kadın, çılgına dönmüş bir biçimde Anchorage polis memuruna koşmuştu. Bileğinde sallanan bir çift kelepçe vardı ve polise sıra dışı bir hikaye anlatmıştı. On yedi yaşında bir fahişeydi ve sokakta yürürken kısa boylu, yüzünde lekeler olan, kızıl saçlı bir adam, arabasında oral seks yapması karşılığında 200 dolar teklif etmişti. Oral seks sırasında ellerine kelepçe taktığını ve ona silah çektiğini, daha sonra da

onu şehrin revaçta olan Muldoon bölgesindeki evine götürdüğünü söylemişti. Evde hiç kimse yoktu. Eğer işbirliği yapar ve istediklerini gerçekleştirirse, onu incitmeyeceğini söylemişti. Fakat ardından kadını zorla soymuş, ona tecavüz etmiş, göğüs uçlarını ısırmış ve vajinasına çekiçle vurarak ona dayanılmaz bir acı çektirmişti. Kadını bodrum katındaki bir direğe kelepçeyle bağladığı ve onu hareketsiz hale getirdiği sırada birkaç saatliğine uyumuştu. Uyandığında ona onu çok beğendiğini, özel uçağı ile ormandaki kulübesine götüreceğini, orada tekrar sevişeceklerini ve ardından onu Anchorage'a geri getirip serbest bırakacağını söylemişti.

Fakat kadın bunun gerçekleşme ihtimalinin oldukça düşük olduğunu biliyordu. Adam ona saldırmış, tecavüz etmiş ve kimliğini gizlemek için hiçbir şey yapmamıştı. Eğer onu o kulübeye götürürse, başı ciddi anlamda belaya girecekti. Onu kaçıran adam yanına alacağı eşyaları uçağa yüklerken bir şekilde kaçmayı başarmıştı. Elinden geldiğince hızlı koşmuş ve yardım bulmaya çalışmıştı. O sırada bir polis memuruyla karşılaşmıştı.

Verdiği eşkale göre, onu kaçıran kişi Robert Hansen'a benziyordu. Robert kırklı yaşlarının ortalarındaydı, Iowa'da yetişmişti ve on yedi yıldır Anchorage bölgesinde yaşıyordu. Burada sahip olduğu fırını başarılı bir şekilde işletiyordu ve toplumun önde gelen üyelerinden biri olarak görülüyordu. Evliydi, bir kızı ve bir oğlu vardı. Polis, mağduru Hansen'ın Muldoon'daki evine götürmüştü. Mağdur, adamın ona burada işkence ettiğini ifade etmişti. Ardından onu havaalanına götürmüşlerdi ve mağdur, Robert Hansen'a ait olan uçağı tanımıştı.

Polis sonrasında Hansen'a gitmiş ve genç kadının suçlamalarına ilişkin Hansen ile yüzleşmişti. Hansen bunun karşısında çok öfkelenmiş, o kadınla hiçbir tanışıklığı olmadığını, herkesçe tanınan bir adam olduğundan dolayı kadının besbelli ki ondan para sızdırmaya çalıştığını söylemişti. Fikrin kendisi çok saçmaydı. Polise, "Bir fahişeye tecavüz edemezsiniz, değil mi?" demişti.

O gece nerede olduğunu ispat edecek tanıkları vardı. Eşi ve iki çocuğu yaz tatili için Avrupa'ya gitmişti, o da iki iş ortağı ile birlikte, evde yemek yemişti. Adamların isimlerini vermişti, onlar da bu hikayeyi onaylamışlardı. Polisin elinde ona karşı hiçbir delil yoktu – ellerindeki tek şey kadının söyledikleriydi – bu sebeple Hansen tutuklanmadı ve suçlanmadı.

Ellerinde kanıt olmamasına rağmen, Anchorage polisi ile Alaska eyalet polislerinin burnuna tatsız kokular gelmiş, bir yerlerde bir şeyler döndüğünü anlamışlardı. 1980 yılında Eklutna Caddesi'nde kazı yapan inşaat işçileri, bir kadının cesedinin kalıntılarına denk gelmişti. Cesedi ayılar tarafından kısmen yenmişti, bıçaklanarak öldürüldüğüne dair izler vardı ve sığ bir mezara gömülmüştü. Yalnızca "Eklutna Annie" olarak bilinen kadının kimliği hiçbir zaman tespit edilemedi ve katil hiçbir zaman yakalanamadı.

O senenin ilerleyen zamanlarında, Seward yakınındaki çakıl ocağında Joanne Messina'nın cesedi bulunmuştu. Ardından, 1982 yılının Eylül ayında, avcılar Knik Nehri yakınlarında, sığ bir mezar içinde yirmi üç yaşındaki Sherry Morrow'un cesedini bulmuşlardı. Önceki kasım ayından beri kayıp olan striptiz dansçısıydı. Üç defa vurulmuştu. Olay yerinde bulunan mermi kovanlarının çok güçlü bir av tüfeği olan .223 Ruger Mini-14 olduğu tespit edilmişti. Ne yazık ki bu tüfek Alaska'da oldukça yaygın bir silahtı, dolayısıyla izini sürmek ve buna sahip olan tüm avcılarla görüşmek oldukça zordu. Ancak davanın olağandışı bir tarafı vardı: Kurbanın kıyafetlerinde hiç mermi deliği yoktu, yani vurulduğunda çıplak olmalıydı.

Neredeyse bir yıl sonra, Knik Nehri'nin kenarında, sığ bir mezara gömülmüş başka bir ceset daha bulundu. Bu seferki kurban, çaresiz bir şekilde geçimini sağlamak için striptiz barda işe giren, işsiz bir sekreter olan Paula Golding'di. O da Ruger Mini-14 ile öldürülmüştü. Nisan ayında kaybolmuştu ve o zamandan sonra da on yedi yaşındaki fahişe kaçırılmış ama kaçmayı başar-

mıştı. Şimdi, çözülmemiş suçlar listesine Golding de eklendiğinde, Alaska Cezai Soruşturma Bürosu'ndaki eyalet polisleri, Bay Hansen'ı takip etmeleri gerektiğine karar vermişlerdi.

Ben bu konuyu öğrenmeden önce polisin şüphelendiği biri olduğu için, görüşümün önceki araştırmalardan etkilenmesini istememiştim. Bu sebeple ilk telefon görüşmemizde şüphelendikleri kişi hakkındaki detayları öğrenmeden önce, "Bana ilk olarak işlenen suçları anlatın, ben de size adamdan bahsedeyim," demiştim.

Çözülmemiş cinayetleri ve genç kadının hikayesinin detaylarını anlattılar. Ben de bir senaryodan ve bir kişiden bahsettim. Tarif ettiğim kişinin kekemelik detayına kadar aynı olduğunu söylediler. Ardından Hansen'dan, işinden ve ailesinden, toplum içindeki konumundan, çok iyi bir avcı olduğundan bahsettiler. Bahsedilen bu adam, bu suçları işleyebilecek bir adam gibi görünüyor muydu?

Kesinlikle öyle göründüğünü söyledim. Fakat sorun şuydu ki dolaylı yoldan birçok bilgiye sahip olmalarına rağmen, ellerinde adamı suçlayacak fiziksel bir delil yoktu. Onu tutuklamanın tek yolu – ki bunu yapmayı çok istiyorlardı – itiraf etmesini sağlamaktı. Benden olay yerine gelmemi ve davalarını ilerletmemi istediler

Bu bir bakıma normalde yaptığımızın tam aksiydi. Bilinen bir kişi üzerinde çalışıyor ve geçmişinin, kişiliğinin ve davranışlarının bir suç grubuna uyup uymadığına bakmaya çalışıyorduk.

Beraberimde Jim Horn'u da getirmiştim. Jim, kısa bir süre önce Boulder, Colorado bölge ofisinden gelmiş ve birimime katılmıştı. Eskiden yeni ajan eğitimlerini birlikte verirdik. En sonunda dört ajanla çalışmak için yetki aldığımda, Jim'den Quantico'ya geri dönmesini istedim. Şimdi Jim Horn, Jim Reese ile birlikte iş kolumuzun en önemli fonksiyonlarından biri olan stres yönetimi konusunda Büro'daki en iyi iki uzmanımızdır. Ancak bu vaka, 1983 yılında davranış bölümündeki ilk davalarından biriydi.

Anchorage'a gitmek, en heyecan verici ve en az keyif aldığım iş seyahatlerinden biriydi. Suyun üzerinde gerilim dolu bir gece uçuşu yapmıştık. Oraya vardığımızda polis bizi karşılamış ve otelimize götürmüştü. Yolda giderken, kurbanların önceden çalışmış olduğu barlardan bazılarının önünden geçmiştik. Dışarısı genellikle çok soğuktu, bu sebeple fahişeler iş ilişkilerini hemen hemen yirmi dört saat açık olan barlarda kuruyorlardı. Ortalığı temizlemek ve sarhoşları dışarı atmak için en fazla bir saatliğine kapatıyorlardı. O dönemlerde, petrol hattı inşaatı için çok fazla sayıda insanın geçici süreliğine buraya gelmesinin sonucu ülkede intiharın, alkolikliğin ve zührevi hastalıkların en yüksek oranda görüldüğü yer Alaska'ydı. Vahşi Batı'nın modern bir örneği haline gelmişti.

Atmosferi çok tuhaf bulmuştum. Bölgenin yerlileri ile "komşu bölgelerden" gelenler arasında bir çatışma olduğu belliydi. Etrafta Marlboro reklamından fırlamış gibi, büyük dövmeleriyle dolaşan adamlar vardı. Gidilen yerler arasında çok büyük mesafeler olduğundan, neredeyse herkesin uçağı vardı. Dolayısıyla Hansen'ın uçağının olması alışılmadık bir durum değildi.

Arama emrini desteklemek için ilk defa profil çıkarma yönteminin kullanılması açısından bu dava bizim için önemliydi. İşlenen suçlar ve Robert Hansen hakkında bildiğimiz her şeyi analiz etmeye başlamıştık.

Mağdur bilimine göre, bilinen kurbanlar fahişeler ya da üstsüz dansçılardı. Batı Yakası'nda baştan aşağıya seyahat eden elverişli kurban topluluğunun bir parçasıydılar. Sürekli yer değiştirdiklerinden ve fahişelerin bulundukları yerleri polise bildirme alışkanlıkları olmadığından, bir ceset bulunana kadar içlerinden birinin başına bir şey gelip gelmediğini bilmek mümkün değildi. Polis ve FBI, Washington Eyaleti'nde Green River Katili vakasında da tam olarak bu sorunu yaşamıştı. Bu sebeple kurbanların seçimi oldukça önemliydi. Katil, yalnızca kaybolduğu fark edilmeyecek kadınları hedef alıyordu.

Hansen'ın geçmişi hakkında her şeyi bilmiyorduk, ancak elimizdeki bilgiler bir kalıba uyuyordu. Kısa boylu ve ince yapılıy-

dı, yüzünde ciddi lekeler ile ağır bir kekemeliği vardı. Ergenlik döneminde şiddetli cilt problemlerinin olduğunu, bu ve konuşma bozukluğu bir araya geldiğinde büyük olasılıkla arkadaşları, özellikle de kızlar tarafından sataşıldığını veya dışlandığını tahmin ediyordum. Dolayısıyla özgüveni düşük olmalıydı. Alaska'ya taşınmasının sebebi de bu olabilirdi – yeni bir sınırda yeni bir hayata başlayacaktı. Psikolojik açıdan konuşmak gerekirse, fahişeleri taciz etmek, genel olarak kadınlardan intikam almanın bilindik bir yoluydu.

Hansen'ın becerikli bir avcı olması da benim için çok önemliydi. Kuskokwim Dağı'nda avlanırken, vahşi bir koyunu yaylı tüfek ile öldürmesiyle itibar kazanmıştı. Amacım avcıların çoğunun yetersiz tipler olduğunu ima etmek değil. Ancak deneyimlerime göre ilk başta yetersiz bir tipse, bunu telafi etmeye çalışmanın yolu avlanma veya silahları ya da bıçakları kurcalamaktır. Şiddetli kekemeliği bana David Carpenter'ı, San Francisco'nun "Sapa Yol Katilini" anımsatmıştı. Eminim ki tıpkı Carpenter'ın durumunda olduğu gibi, Hansen'm konuşma problemi kendini üstün ve kontrol sahibi hissettiği anda ortadan kaybolmuştu.

Tüm bunları bir araya getirdiğimizde, daha önce hiç karşılaşmadığımız bir senaryo gibi görünse de, neler olduğunu kafamda canlandırmaya başlamıştım. Fahişelerin ve "striptizcilerin" uzak bölgelerdeki ağaçlık bölgelerde kurşun yaraları ile ölü bulunması, bu kişilerin av tüfeği ile vurulduğunu gösteriyordu. En az bir vakada çıplak bedene ateş edilmişti. Robert Hansen'dan kaçtığını iddia eden on yedi yaşmdaki kurban, Hansen'ın onu ormandaki kulübesine götürmek istediğini söylemişti. Hansen karısını ve çocuklarını yaz tatili için Avrupa'ya göndermiş ve bu sayede evde yalnız kalmıştı.

Bence "En Tehlikeli Oyun"daki General Zaroff gibi Robert Hansen da kanada geyiklerinden, ayılardan ve koyunlardan sıkılmış, dikkatini daha ilgi çekici bir ava çevirmişti. Zaroff, adasına giden kanalda bulunan, kasten işaretlenmemiş kayalara çarparak kaza geçiren, esir alınmış denizcileri kullandığını söy-

lemişti: "Serseri sürüsünü – tramp gemilerden gelen denizcileri – avladım. Safkan bir at ya da tazı onlardan daha değerli."

Hansen'ın da fahişeleri aynı şekilde gördüğünü tahmin ediyordum. Fahişeler, kendinden çok daha aşağıda ve çok daha değersiz gibi görebileceği insanlardı. Onunla gelmelerini sağlamak için ağzının iyi laf yapmasına da gerek yoktu. Birini arabasına alabilir, onu tutsak edebilir, uçakla ıssız yerlere götürebilir, soyabilir, kaçmasına izin verebilir, ardından tabancası ya da bıçağıyla peşine düşebilirdi.

Hareket tarzı bu şekilde başlamamış olmalıydı. Önceki kurbanlarını sadece öldürmekle başlayıp, cesetlerini uzağa götürmek için uçağını kullanmıştı. Bunlar öfke suçlarıydı. Daha sonra kurbanlarına canlarını bağışlaması için yalvartmıştı. Ancak bir noktada, avcı olarak bu çeşitli aktiviteleri bir araya getirebileceğini, kurbanları ıssız yerlere canlı bir şekilde götürüp, ardından eğlenmek ve cinsel doyum kazanabilmek amacıyla onları avlayabileceğini fark etmişti. Bunu yapması, nihai kontrolü ele geçirmesi demekti. Ve bunu yapmak, bir bağımlılık haline gelebilir, tekrar tekrar yapmak isteyebilirdi.

Ve bu da beni arama emrinin detaylarına doğru götürmüştü. Mahkemeye sunmak üzere Jim'den ve benden profil çıkarmanın ne olduğunu, araştırma sonucunda ne bulmayı beklediğimizi ve iddialarımızın ardındaki gerekçenin açıklamasını belgeleyen bir yazı istemişlerdi.

Herhangi bir suçludan veya kullandığı silahı değiştirebilen birinden farklı olarak, Hansen'ın av tüfeği onun için önemli olmalıydı. Bu nedenle tüfeğin evinde, gizli bir yerlerde olduğunu tahmin ediyordum. Döşemelerin altındaki bir boşlukta, duvar kaplaması ya da sahte bir duvar ardında, tavan arası gibi bir yerde saklanmış olabilirdi.

Ayrıca, normal nedenlerle olmasa da adamımızın bir "birikimci" olacağını tahmin ediyordum. Cinsel katillerin birçoğu, kurbanlarından hatıra eşyalar alırlar ve bunları hakimiyetlerinin bir işareti ve yaşadıklarını tekrar deneyimleyebilme aracı olarak

hayatlarında yer alan kadınlara verirler. Fakat Hansen, büyük bir hayvanın kafasını duvara astığı gibi öldürdüğü kadının kafasını da duvara koyamazdı, bu sebeple farklı bir zafer hatırası edineceğini düşünmüştüm. Cesetleri bir insanın parçaladığına dair hiçbir kanıt olmadığından, Hansen'ın karısına ya da kızına verebileceği, nerden geldiğiyle ilgili bir hikaye uydurduğu bir mücevher almasını beklerdim. Görünüşe göre kurbanların iç çamaşırlarını ya da açıklayabileceğimiz farklı bir eşyayı saklamıyordu, ancak cüzdandan alabileceği küçük bir fotoğraf ya da başka bir şey olmalıydı. Deneyimlerime göre böyle bir kişilik, yaptıklarını bir günlüğe yazıyor ya da listeliyor olmalıydı.

Bir sonraki gündem, suç işlendiği sırada başka bir yerde olduğuna dair tanıklık yapan kişileri konuşturmaktı. Eğer ortada onlar için tehlikeli bir durum yoksa, iki iş ortağının söz konusu gece birlikte olduklarını söylemeleri onlar için önemsizdi. Ancak onlar için riskli sonuçlar yaratabilirsek, bu, işleri değiştirebilirdi. Anchorage polisi, Hansen'ın kimliğini tespit eden genç fahişenin kaçırılmasını ve taciz edilmesini soruşturmak için büyük jüriyi yetkilendirmesi amacıyla bölge başsavcısı ile iletişime geçmişti. Ardından polis bu iki iş adamına ulaşarak, hikayelerini tekrar anlatmalarını istemişti. Fakat bu sefer büyük jüriye yalan söyledikleri ortaya çıkarsa, zor duruma düşecekleri konusunda bilgilendirilmişlerdi.

Beklediğimiz gibi, bu hareket olayları açıklığa kavuşturmak için yeterli gelmişti. İki adam da o gece Hansen ile birlikte olmadıklarını itiraf etmiş, Hansen'ın ilişkilendirildiği uygunsuz durumdan kurtulmak için onlardan yardım istediğini kabul etmişlerdi.

Böylelikle Hansen adam kaçırma ve tecavüz suçlamaları ile tutuklandı. Derhal evinin aranması için arama emri çıkarıldı. Arama sonucu polis, Ruger Mini-14 tüfeği buldu. Balistik testler sonucunda cesetlerin yakınlarında bulunan mermi kovanları ile eşleştiği tespit edildi. Tahmin ettiğimiz gibi Hansen'ın tam donanımlı, hayvan kafalarıyla, mors dişleriyle, boynuzlarla,

doldurulmuş kuşlarla ve yerleri derilerle kaplı olan televizyon izlediği bir odası vardı. Tavan arasındaki döşeme tahtalarının altında daha fazla sayıda silah ve kurbanlara ait olan ucuz takılar vardı. Bunlardan bir tanesi Timex marka bir saati. Diğer eşyaları karısına ve kızına vermişti. Aynı zamanda ölü kadınlardan bazılarının sürücü ehliyeti ile kimlik kartlarını bulmuşlardı. Herhangi bir günlük bulmamalarına karşın, günlüğe eşdeğer bir şey bulmuşlardı: Çeşitli cesetleri nereye bıraktığını gösteren bir uçuş haritası.

Elbette ki tüm bu deliller ona dava açmak için yeterliydi. Ancak izin belgesi olmadan bunu yapamazdık. Bu durumda izin belgesi almanın tek yolu da hakime yeteri kadar *davranışsal* delil olduğunu ispat etmemizdi. O zamandan bu yana birçok kez tutuklamalara yol açan arama emri beyannamelerine başarılı bir şekilde yardım etmiştik. Bunların içinde belki de en önemlisi 1992'de özel olarak düzenlenmiş kamyonetine yol üzerinden aldığı kadınlara işkence edip onları öldürmekten dolayı idam edilen, "I-40 Katili" lakaplı Steven Pennell'ın Delaware davasıydı.

Anchorage polisi ve Alaska eyalet polisleri, 1984 yılının Şubat ayında Robert Hansen'ı sorguladıkları sırada, yaşadığım çöküntü dolayısıyla Seattle'daki evimde toparlanmaktaydım. Kendi işleriyle de uğraşırken kahramanca benim yerime de idare eden Roy Hazelwood, polisi sorgulama teknikleri konusunda eğitmişti.

Hansen, tıpkı adam kaçırma suçlamasında yaptığı gibi her şeyi reddetti. Mutlu aile yaşamına ve iş hayatındaki başarısına dikkat çekti. İlk başta tüfeğine ait mermilerin çeşitli alanlarda bulunmasının nedeninin, daha önce atış çalışması yapmak için oralara gitmiş olması olduğunu iddia etti. Belli ki bu konumlarda ölü bedenlerin bulunması yalnızca tesadüfiydi. Ancak en nihayetinde karşısındaki bir dizi delil ile birlikte, suçunu itiraf etmediği durumda öfkeli savcının idam cezası talep etmesi ihtimali ile yüzleştiğinde, işlediği cinayetleri itiraf etmişti.

Bahane bulmaya ve kendini savunmaya çalıştığı sırada, aldığı fahişelerden yalnızca oral seks yapmalarını istediğini, bunu

hanım hanımcık, saygıdeğer karısından isteyemeyeceğini düşündüğünü söyledi. Söylediğine göre fahişe onu tatmin ederse, iş orada biterdi. Ancak cezalandırılanlar itaat etmeyenler, durumu kontrol etmeye çalışanlardı.

Böylelikle Hansen'ın davranışı, Monte Rissell ile yaptığımız hapishane görüşmesinde öğrendiklerimizle örtüşüyordu. Hansen da Rissell de kötü geçmişleri olan yetersiz tiplerdi. Rissell'in en kötü gazabına uğrayan kadın, arkadaş gibi görünmeye ya da kızgınlığını yatıştırmak için zevk alıyormuş gibi görünmeye çalışandı. Farkında olmadıkları şey şuydu: Güç ve durumun hakimiyetini elinde bulundurmak böyle bir birey için her şey demekti.

Hansen ayrıca otuz ila kırk kadar fahişenin kendi istekleriyle uçağına binip onla gittiklerini, ardından onları canlı bir şekilde geri getirdiğini ileri sürmüştü. Bu önermeyi inanması güç bulmuştum. Hansen'ın aldığı fahişe sınıfı aktif olarak çalışır ve işini hızlıca bitirip bir sonraki müşteriye geçerdi. Fahişeler bir süredir bu işi yaptıklarından dolayı, genel olarak insanları değerlendirme kabiliyetleri yüksektir. Yeni tanıştıkları bir adamla, kendi istekleriyle uçağa binmeyeceklerdir. Bir hata yapsalar da bu, evine gelmelerine ikna etmelerine izin vermek olurdu. İçeri girdiklerinde ise, artık her şey için çok geç olurdu.

Hayali emsali General Zaroff gibi Hansen da, yalnızca belirli bir sınıftaki insanları arayıp öldürdüğünü söyledi. Asla "edepli" bir kadını incitmeyi düşünmezdi, ancak fahişelerin ve üstsüz ya da çıplak dansçıları meşru hedefler olarak görmüştü. "Tüm kadınlardan nefret ettiğimi söylemiyorum, nefret etmiyorum ... ama sanırım fahişeleri kendimden daha aşağıda görüyorum... Sanki bir oyun gibiydi, sanki ben vurmadan önce topu atmaları gerekiyordu."

Avlanmaya başladığında, öldürmek sonunda hayal kırıklığına yol açmaya başlamıştı. Hansen soruşturmacılara, "Heyecan, bir avın peşinde gibi, sezdirmeden yaklaşıyordu," demişti.

Geçmişine yönelik şüphelerimizi doğrulamıştı. Babasının fırıncı olarak çalıştığı Pocahontas, Iowa'da büyümüştü. Robert çocukken dükkanlardan mal aşırırdı, uzun zaman sonra yetişkin

olduğunda ve istediklerini satın alabildiği yaşa geldiğinde bile, sırf o heyecanı yaşamak için çalardı. Söylediğine göre kızlarla yaşadığı sorunlar lisede başladı. Kekelemesinin ve çirkin sivilcelerin insanları ondan uzaklaştırmasına içerlemişti. "Bir ucube gibi görünüp konuştuğum için, ne zaman bir kıza baksam başını çevirirdi." Ordudaki görevini sorunsuz bir şekilde yerine getirmiş, yirmi iki yaşına geldiğinde de evlenmişti. Bunu kundakçılık silsilesi ve hırsızlık cezaları takip etmiş, eşinden boşanmış ve yeniden evlenmişti. İkinci karısının üniversiteden mezun olması ile Alaska'ya taşınmıştı. Burada yeni bir başlangıç yapabilirdi. Ancak birkaç yıl daha kanunlarla sorun yaşamaya devam etmişti. Yakınlaşmaya çalıştığı ve reddedildiği kadınlara saldırdığına yönelik suçlamalarda bulunulmuştu. İlginç bir şekilde, o sıralarda diğer birçok suçlu gibi o da VW Beetle kullanıyordu.

Hansen, 27 Şubat 1984 tarihinde dört cinayet, bir tecavüz, bir adam kaçırma, çeşitli hırsızlık ve silah suçlamalarını kabul etti. 499 yıl hapis cezası aldı.

Polisin Hansen davasında nasıl ilerleyeceğini belirlemeden önce, Anchorage'daki bilinen tüm fahişe ve üstsüz dansçı ölümlerinin aynı kişi tarafından gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği sorusuna yanıt vermemiz gerekiyordu. Bu genellikle suç araştırmaları analizinde karşımıza çıkan kritik bir konudur. Alaska'da Robert Hansen'ın ilk kurbanının cesedi bulunduğu sırada, ırk nefretine dayalı bir dizi korkunç cinayeti değerlendirmek için Buffalo, New York Polis Teşkilatı tarafından çağrılmıştım.

22 Eylül 1980'de, Glenn Dunn adındaki on dört yaşındaki bir erkek çocuğu, bir süpermarketin otoparkında vurulup öldürülmüştü. Görgü tanıkları silahlı saldırganın genç ve beyaz bir erkek olduğunu söylemişti. Ertesi gün, otuz iki yaşındaki Harold Green, Cheektowaga banliyösündeki bir fast food restoranında vurularak öldürülmüştü. Aynı gece otuz iki yaşındaki Emmanuel Thomas, bir önceki gün işlenen cinayetle aynı mahallede, kendi

evinin önünde öldürülmüştü. Ve ertesi gün Joseph McCoy isminde bir başka adam, Niagara Şelaleri'nde öldürülmüştü.

Bilindiği kadarıyla bu anlamsız cinayetlerde birbiriyle ilişkili iki faktör vardı. Tüm bu kurbanlar, siyahi adamlardı. Ve hepsi .22-kalibrelik mermilerle öldürülmüştü, bu sebeple basın şöyle bir isimlendirme kullanmıştı: ".22-Kalibreli Katil."

Buffalo'da ırksal gerilim yüksekti. Siyahi topluluktan birçok kişi kendini çaresiz hissediyor ve polisi onları korumak için hiçbir şey yapmamakla suçluyordu. Bu olay bazı açılardan Atlanta'da meydana gelen dehşeti yansıtıyordu. Ve bu durumlarda sık sık olduğu gibi işler hemen iyiye gitmemiş, daha da kötüleşmişti.

8 Ekim'de Parler Edwards isminde yetmiş bir yaşındaki siyahi bir taksi şoförü, Amherst banliyö bölgesinde arabasının bagajında kalbi çıkarılmış bir şekilde bulunmuştu. Ertesi gün Ernest Jones isminde kırk yaşındaki başka bir siyahi taksi şoförü, Niagara Nehri'nin kıyısında kalbi göğsünden çıkarılmış bir halde bulunmuştu. Kanla kaplı taksisi Buffalo şehrinin sınırının birkaç kilometre ötesinde bulunmuştu. Bu olaydan sonraki gün, yani Cuma günü, genel hatlarıyla .22-Kalibreli Katil'in eşkaline benzeyen beyaz bir adam, otuz yedi yaşındaki Collin Cole'un hastane odasına girmiş, "Zencilerden nefret ediyorum," diye bağırmış ve katili boğmaya çalışmıştı. Hemşirenin gelmesi ile kaçmış ve Cole ölümden dönmüştü.

Toplum kargaşa içindeydi. Kamu görevlileri, siyahi eylemci gruplardan gelecek geniş çaplı bir tepkinin her an gerçekleşmesinden korkuyordu. Buffalo Sorumlu Özel Ajanı Richard Bretzing'in ricası üzerine o hafta sonu oraya gitmiştim. Bretzing oldukça düzgün ve sağlam bir adamdı. İyi bir aile adamıydı ve FBI'ın sözde Mormon Mafya'sının ana üyelerinden biriydi. Ofisinde, "Evde başarısız olan adam, hayatta da başarısız olur," anlamına gelen bir yazı olduğunu hiç unutamam.

Her zaman yapmaya çalıştığım gibi, ilk olarak mağdur bilimine baktım. Polisin söylediği üzere, altı kurban arasında ırkları dışında dikkate değer ortak bir payda bulunmuyordu. Yanlış

zamanda yanlış yerde bulunacak kadar talihsiz olduklarını düşünmüştüm. .22-kalibrelik atışların hepsinin aynı kişi tarafından yapıldığı açıkça görülüyordu. Bu cinayetler göreve yönelik, suikastçı türündeydi. Bu suçlardaki belirgin tek psikopatoloji, siyahi insanlara duyulan patolojik nefretti. Bunun dışındaki her şey birbirinden bağımsızdı.

Bu kişinin nefret gruplarına, hatta kilise gibi olumlu hedeflere ve değerlere sahip gruplara katılmış olabileceğini ve kendini bu gruplara katkıda bulunduğuna inandırmış olabileceğini düşünüyordum. Bu sebeple orduya katılmış olabileceğini, fakat psikolojik nedenler veya askeri hayata uyum sağlayamamasından dolayı erken terhis edilmiş olabileceğini düşünmüştüm. Bu kişi mantıklı ve düzenli biri olmalıydı, hayal dünyasında yaşayan taraflı sistemi, düzenli ve kendi bünyesinde "mantıklı" olmalıydı.

Diğer iki suç, yani taksi sürücülerine yapılan korkunç saldırıların temeli de ırka dayalıydı, ancak bu vakalarda aynı fail ile karşı karşıya olduğumuzu düşünmemiştim. Bu suçlar dağınık, patolojik olarak zihni karışık bir bireyin işlediği suçlardı. Muhtemelen halüsinasyon etkisindeydi ve en iyi ihtimalle paranoid şizofreni tanısı alırdı. Bana göre olay yerleri öfke, aşırı kontrol ve aşırı güç kullanmayı yansıtıyordu. Aynı kişi tarafından gerçekleştirilmiş dört cinayet ve iki tane iç organ boşaltılması vakası, Joseph McCoy ve Parler Edwards cinayetleri arasında iki haftadan kısa bir süre içinde ciddi bir kişilik bölünmesi anlamına geliyordu. Ancak bu, hastanedeki olayla bağdaşmıyordu. Eğer bu kişi .22-Kalibre Katili ise, içgüdülerim ve deneyimlerim bana kalbi çıkaran kişinin fantezilerinin uzun bir süredir, en azından birkaç yıldır gelişmekte olduğunu söylüyordu. Cinayetlerin hiçbirindeki motivasyon hırsızlık değildi, ancak ilk dört cinayetteki olay yeri acele bir şekilde kaçıldığını gösterirken, son ikisi failin olay yerinde oldukça fazla zaman geçirdiğini gösteriyordu. Eğer bu altı suç birbiri ile ilişkili ise, bana kalırsa kalpleri kesip çıkaran psikopat, toplumdaki siyahi insanları öldürmeye başlamış ırkçı tarafından tetiklenmiş olabilirdi.

22 Aralık'ta Manhattan'da on üç saatlik bir süre içinde dört siyahi ve bir hispanik, "Merkez Deşicisi" tarafından bıçaklanarak öldürülmüştü. Siyahi kurbanların ikisi de öldürülmekten kıl payı kurtulmuştu. 29 ve 30 Aralık'ta bıçakçı şehir dışında tekrar harekete geçmiş, Buffalo'da otuz bir yaşındaki Roger Adams'ı ve Rochester'da yirmi altı yaşındaki Wendell Barnes'ı bıçaklayarak öldürmüştü. Sonraki üç gün içinde Buffalo'da üç siyahi adam daha saldırıya uğramış ve kurtulmayı başarmışlardı.

Şimdi polise .22-Kalibreli Katil'in aynı zamanda en son gerçekleşen bir dizi suçu işleyen Merkez Deşicisi olduğu konusunda net bir şey söyleyemiyordum. Ancak bunları yapan kişilerin *aynı tip bireyler* olduğunu söyleyebilirdim. Hepsinde ırkçı bir unsur vardı ve hepsi de ani suikast biçiminde düzenlenmişti.

Birkaç ay içinde .22-Kalibreli vaka iki adıma bölünmüştü. Ocak ayında yirmi beş yaşındaki Ordu eri Joseph Christopher, Fort Benning, Georgia'da (burada üç yıl önce William Hance ırk kozunu kullanarak "Kötülüğün Gücü" isimli örgüt altında cinayetler işlemişti) siyahi bir askeri yaralamaktan tutuklanmıştı. Buffalo yakınlarındaki evi arandığında, evinde büyük bir .22-kalibre cephanesi ile namlusu kesilmiş tüfek bulunmuştu. Christopher, önceki kasım ayında askere kaydolmuş ve Buffalo ile Manhattan cinayetleri sırasında Fort Benning'den izin alarak ayrılmıştı.

Fort Benning'deki hapishanede iken, sorumlu subay olan Yüzbaşı Aldrich Johnson'a "Buffalo'da o şeyi yaptığını" söyledi. Buffalo cinayetleri ve bıçak yaralamalarının bazılarıyla suçlandı ve hüküm giydi. Akli yeterliliği konusundaki anlaşmazlıklar sonrasında da en az altmış yıllık müebbet hapis cezasına mahkum edildi. Christopher'ı Martin Askeri Hastanesi'nde muayene eden psikiyatri uzmanı Yüzbaşı Matthew Levine, Christopher'ın .22-Kalibre Katili'nin profiline ne kadar uyduğuna şaşırdığını ifade etmişti. Profilde tahmin edildiği üzere, şahıs askeri yaşama uyum sağlayamamıştı.

Christopher iki taksi şoförünün cinayetini ne kabul etti ne

de reddetti. Bu cinayetlerle suçlanmadı, ne *hareket tarzı* ne de *imzası* açısından diğerleriyle uyum sağlıyordu. Bu iki kavram, cezai soruşturma analizlerinde son derece önemli kavramlardır. Ülke genelinde mahkeme salonlarının tanık kürsüsünde hakimlere ve jürilere bu iki kavram arasındaki farkı anlatmak için çok çabaladım.

Hareket tarzı, öğrenilmiş bir davranıştır. Failin suçu işlemek için yaptıkları anlamına gelir. Dinamiktir – yani değişebilir. Hareket tarzından ayırt etmek için türettiğim sözcük, yani imza, *failin kendini tatmin etmek için yaptıklarıdır.* Sabittir, değişmez.

Örneğin, bir çocuğun işlediği ilk suç mükemmel olmadığı sürece, sonradan büyürken işlediği suçların aynı şekilde olmasını bekleyemezsiniz. Ancak cezalandırılmaz ve yaptığı yanma kâr kalırsa, bundan ders alır ve yaptığı şeyde gittikçe daha iyi hale gelir. Hareket tarzının dinamik olduğunu söyleme nedenimiz de budur. Bir diğer yandan, diyelim ki bu adamın suç işleme nedeni kurbana hükmetmek, ona acı çektirmek veya yalvarmasını sağlamak ise, bu, adamın imzası demektir. İmza, katilin kişiliğini ifade eden bir parçadır. Yapmaya ihtiyaç duyduğu bir şeydir.

Birçok eyalette savcıların suçları birbiri ile ilişkilendirebilmesinin tek yolu, eski bir yöntem olduğunu gösterdiğimize inandığım hareket tarzıdır. Christopher davasmda savunma avukatı, Buffalo .22-kalibre cinayeti ile Manhattan merkez bıçaklamalarının hareket tarzlarının belirgin derecede farklı olduğunu kolaylıkla gösterebilirdi. Ve haklı da olurdu. Fakat bu vakalardaki imza birbirine benziyordu – ırkçı nefretin körüklemesi ile siyahi erkekleri katletme eğilimi vardı.

Diğer yandan cinayetler ve iç organların çıkarılması, belirgin ölçüde farklı bir imza biçimini gösteriyordu. Hâlâ altta yatan motivasyona sahipken, kalpleri kesip çıkaran bir kişinin ritüelleştirilmiş, obsesif kompülsif bir imzası vardır. Her tipin işlediği suçtan alacağı bir şeyler vardır, ancak her biri farklı bir şeye ihtiyaç duyar.

Hareket tarzı ile imza arasındaki fark hemen göze çarpmaya-

bilir. Texas'ta esir aldığı kişilerin soyunmasını isteyen, bu kişileri cinsel pozisyonlarda durdurarak fotoğraflarını çeken banka soyguncusu davasını düşünelim. Onun imzası buydu. Banka soygunu için gerekli ya da faydalı değildi. Aslına bakılırsa bunu yaptırması orada daha fazla zaman harcamasına neden olmuştu. Bu sebeple onu yakalanma tehlikesi altına sokmuştu. Yine de yapmaya ihtiyaç duyduğu bir şeydi.

Grand Rapids, Michigan'da da bir banka soyguncusu vardı. Olay yerini görüp danışmanlık vermek için oraya gitmişti. Bu adam da bankadaki herkesin soyunmasını istemişti, ancak fotoğraflarını çekmemişti. Bunu yapma nedeni, görgü tanıklarının endişeden ve utançtan ona bakamamalarıydı. Bu sayede eşkalini tarif edemeyeceklerdi. Bu da bankanın başarılı bir şekilde soyulması anlamına geliyordu. Bu onun hareket tarzıydı.

İmza analizi, 1989 yılında Delaware'de arama iznini çıkarttıran yazılı ifadesini hazırladığımız Steven Pennel duruşmasında önemli bir rol oynamıştı. Birimimde bulunan Steve Mardigian, New Castle County ve Delaware eyalet polisi ile yakından çalışmış, polise odak noktalarını daraltacak ve katili meydana çıkaracak proaktif bir strateji bulmalarını sağlayacak bir profil oluşturmuştu.

Fahişeler, 40 ve 13 Eyaletler arası otobanda kafatasları çatlamış ve boğazlanmış bir halde bulunmuştu. Cesetlerin cinsel istismara uğradığı ve işkence edildiği ortadaydı. Steve'in profili oldukça netti. Failin yirmilerinin sonlarında, otuzlarının başlarında beyaz bir erkek olduğunu ve inşaat işi yapan şirketlerden birinde çalıştığını söylemişti. Yüksek kilometreli bir kamyonet kullanıyordu. Sürekli dışarıda dolaşarak kurbanlarını arayan, maço görüntüsü sergileyen, karısı ya da kız arkadaşı ile sürmekte olan bir ilişkisi olan, ancak kadınlara hükmetmeyi seven bir adamdı. Tercih ettiği silahları yanında getirir ve ardından kanıtları ortadan kaldırırdı. Bölgeyi tanıyordu ve cesetten kurtulacağı yerleri buna göre seçiyordu. İşlediği suçlar sırasında duygusal anlamda donuk olur, yakalanana kadar öldürmeye devam ederdi.

Steven B. Pennel otuz bir yaşında, elektrik tesisatçısı olarak çalışan, yüksek kilometreli bir kamyonet kullanan, sürekli dışarıda dolaşarak kurbanlarını arayan, maço görüntüsü sergileyen, evli olan ancak kadınlara hükmetmeyi seven beyaz bir adamdı. Kamyonetinde özenli bir şekilde "tecavüz donanımı" hazırlamış, polisin peşinde olduğunu anladığında kanıtları yok etmeye çalışmıştı. Bölgeyi tanıyordu ve cesetten kurtulacağı yerleri buna göre seçmişti. İşlediği suçlar sırasında duygusal açıdan donuktu ve yakalanana kadar tekrar tekrar öldürmeye devam etmişti.

Mardigian, fahişe kılığına giren bir kadın polisi yem olarak kullanmayı önerdiğinde yeri tespit edilmişti. Memur Renee C. Lano, iki ay boyunca otoyollarda yürümüş, profilin tanımına uyan, kamyonetli bir adamın durmasını beklemişti. Kamyonetin halı döşemesi ile yakından ilgilenmişlerdi. Kurbanların birinde, otomobil halı döşemesi ile birbirini tutan mavi iplikler bulunmuştu. Eğer kamyonet durursa, Lano'ya içeri girmemesi – dinleme cihazı takılsa bile bu ölüm cezası anlamına gelirdi – ancak elinden geldiği kadar şey öğrenmesi konusunda kesin talimat verilmişti. Sonunda özellikleri profille tutan bir adam durduğunda, polis onunla konuşmaya başlamış ve kapısı açık yolcu koltuğu üzerinden fiyat için uzunca bir pazarlık yapmıştı. Mavi halı döşemelerini fark ettiği anda minibüse hayran hayran bakmaya başlamış ve konuştukları sırada gelişigüzel biçimde tırnaklarını kullanarak halının ipliklerini toparlamaya başlamıştı. FBI laboratuvarı, getirdiği örneğin öncekilerle eşleştiğini doğrulamıştı.

Pennell'ın duruşmasında, davanın imza teşkil eden özellikleri hakkında kanıt sunmak için çağrılmıştım. Savunma makamı, hareket tarzının birçok detayının çeşitlilik göstermesi sebebiyle, tüm bu suçların aynı kişi tarafından işlenmesinin mümkün olmayacağını kanıtlamaya çalışıyordu. Hareket tarzı ne olursa olsun, her bir cinayetteki ortak paydanın fiziksel, cinsel ve duygusal işkence olduğunu vurguladım. Bazı durumlarda katil, kurbanların göğüslerini sıkmak ve meme uçlarını kesmek için pense kullan-

mıştı. Diğerlerininse el ve ayak bileklerini bağlamış, bacaklarını kesmiş, kaba etlerini kırbaçlamış ve dövmüş ya da çekiçle vurmuştu. Yani işkence yöntemleri – hareket tarzı – değişikti, ancak katilin imzası acı çektirmekten ve kurbanların acı dolu çığlıklarından duyduğu zevkti. Bu, cinayeti gerçekleştirmek için gerekli değildi. Fakat suç işleyerek elde etmek istediği şey buydu.

Steven Pennell hâlâ hayatta olsa ve bunu okuyor olsa bile, gelecekte işleyeceği suçlarda davranışını değiştiremeyecektir. Kadınlara işkence etmek için daha farklı ve daha ustaca yöntemler geliştirebilir. Ancak işkence etmekten kendini alıkoyamaz.

Neyse ki bahsettiğim gibi Delaware Eyaleti, Pennell'ı 14 Mart 1992 tarihinde zehirli iğne ile infaz edecek kadar iyi bir yargı gücüne sahipti.

İmza analizini kullandığımız en önemli davalardan biri 1991 yılında, Seattle'da üç beyaz kadının – Mary Anne Pohlreich, Andrea Levine ve Carol Marie Beethe – sopayla dövülerek ve boğularak öldürülmesi ile suçlanan George Russel Jr.'ın duruşmasıydı. Profili birimimde çalışan Steve Etter çıkarmış, ben de kanıtları sunmaya gitmiştim. Bu davalarda savcılık tek bir cinayete dayanarak suçlu bulunamayacağını biliyordu. Polis, Pohlreich cinayetinde en ikna edici delillere sahipti ve bu delillerin diğer iki davayı da destekleyeceğini düşünüyordu. Yani en önemli nokta, bu üçünü bir araya getirebilmekti.

Russell'ın bu iğrenç suçları işleyebileceğini düşünmezdiniz. Küçük çaplı soygun yapan bir hırsız olduğuna dair kabarık bir sabıkası olsa da otuzlu yaşlarında, konuşması düzgün ve etkileyici, geniş bir arkadaş ve eş dost çevresi olan, otuzlu yaşlarında siyahi bir adamdı. Geçmişte onu birçok suçlamadan dolayı içeri alan Mercer Island polisi bile cinayet işleyebileceğini düşünmüyordu.

1990'a gelindiğinde ırklar arasında cinselliğe dayalı cinayet vakaları görmek hâlâ alışıldık bir durum değildi, ancak toplum açıldıkça ve daha hoşgörülü olmaya başladıkça, ırkın daha az sorun haline geldiğini görmeye başladık. Bu muhtemelen Rus-

sell gibi daha havalı, daha sofistike bir tip için daha doğruydu. Düzenli olarak hem siyahi hem beyaz kadınlarla çıkıyordu ve her iki ırktan da arkadaşları vardı.

Kamu Avukatı Miriam Schwartz, üç cinayetin aynı suçlu tarafından işlenmediği önermesine dayanarak, davaların birbirinden ayrılarak ayrı ayrı yargılanması için King County Yüksek Mahkemesi yargıcı Patricia Aitken'e bir ön duruşma önergesi sunduğunda stratejik odak noktası ortaya çıkmıştı. Savcılar Rebecca Roe ve Jeff Baird, suçların nasıl ilişkili olduğunu açıklamamı istemişti.

Her birinde ani saldırı türünde bir hareket tarzı olduğundan bahsettim. Üç cinayet de yedi haftalık bir süre içinde gerçekleştiğinden, bir tanesinde bir şeyler ters gidip de bundan iyisini yapma ihtiyacı duymadıkça, failin hareket tarzını değiştirmesini beklemezdim. Ancak daha etkili olan taraf, imza yönüydü.

Kadınların üçü de çıplak bırakılmış ve kışkırtıcı ve küçük düşürücü bir şekilde konumlandırılmıştı. Kadınların duruşunun cinsel içeriği her birinde gittikçe artmıştı. İlki elleri birbirine kenetlenmiş ve bağdaş kurmuş bir şekilde, kanalizasyon ızgarası ve çöp kutusunun yanına bırakılmıştı. İkincisi bir yatakta başının üzerine yastık konulmuş biçimde, bacakları iki tarafa doğru açılmış, vajinasına bir tüfek yerleştirilmiş ve ayağına topuklu kırmızı ayakkabılar giydirilmiş şekildeydi. En sonuncusu yatağında kolları ve bacakları yana açılmış bir şekilde yatmış, ağzına bir seks oyuncağı ve sol elinin altına *Joy of Sex* kitabı yerleştirilmiş bir halde bulunmuştu.

Bu kadınları öldürmek için ani bir şekilde saldırmak gerekiyordu. Ancak kadınları aşağılayıcı bir şekilde konumlandırmak gerekli değildi.

Belirli bir pozisyonda yerleştirme ile sahneleme arasındaki farkı açıkladım. Sahnelemenin, failin polisi gerçekte olanlar dışında başka bir şey olduğuna inandırarak soruşturmadan kurtulmaya çalışması anlamına geldiğinden bahsettim. Örneğin, cinsel saldırganın, tecavüzü rutin bir ev soygunu gibi göstermeye çalış-

ması sahneleme örneğidir. Bu hareket tarzının bir açısını oluşturur. Diğer yandan yerleştirme, failin imzasıdır.

Duruşmada, "Bize yerleştirme davası pek gelmez," dedim. "Spesifik bir mesaj bırakmak için kurbana eşya gibi davranmak... Bu gibi suçlar öfke suçlarıdır, güç suçlarıdır. Avın ve öldürmenin getirdiği heyecan, kurbanı geride bırakmanın ve sistemi yenmenin verdiği heyecan önemlidir."

"Burada tek bir şüphelinin olma ihtimali oldukça yüksek," derken kendimden emindim. Eyalet başsavcılık makamının cezai soruşturma şefi ve Green River Görev Gücü'nün emektarı Bob Keppel, benimle birlikte kanıt sunmuştu. Binden fazla cinayet davası üzerinde çalıştığını, bunların içinden yalnızca yaklaşık on tanesinin belirli bir pozisyonda yerleştirme içerdiğini ve hiçbirinin bu üç unsura sahip olmadığını söylemişti.

Bu noktada failin Russell olduğunu söylemiyorduk; söylediğimiz tek şey, birini yapanın hepsini yaptığıydı.

Savunma söylediklerimin aksini ispatlayacak, imza konusunda yanıldığımı ve üç cinayetin aynı kişi tarafından işlenmediğini kanıtlayacak bir uzman getirmeyi planladı. Şu işe bakın ki getirttikleri bu kişi uzun bir süre boyunca FBI'da iş arkadaşım ve seri katil araştırması partnerim olan Robert Ressler'dı. Büro'dan emekli olmuştu, ancak hâlâ bu alanda danışmanlık vermeye devam ediyordu.

Bob ve benim gibi profil çıkarma ve olay yeri analizi konusunda deneyimli herhangi biri için oldukça kritik ve zorlu bir dava olduğunu düşünmüştüm, dolayısıyla diğer tarafta yer alması ve vakaların birbirinden bağımsızlığı konusunda kanıt sunması karşısında fazlasıyla şaşırmıştım. Açık söylemek gerekirse, son derece hatalı olduğunu düşünüyordum. Fakat hepimizin çoğu kez kabul ettiği gibi, yaptığımız şey sağın bilim değildi, bu yüzden o da fikirlerini belirtebilirdi. Bob ile çoğu kez birbirimizle karşı tarafta yer almıştık. Bunların içinden en göze çarpanı Jeffrey Dahmer'ın akli dengesinin yerinde olup olmadığı tartış-

masıydı. Bob savunmanın yanında yer almış ve Dahmer'ın akli dengesinin yerinde olduğunu söylemişti. Bense savcılık adına kanıt sunan Park Dietz'ın yanında yer almış, akli dengesinin yerinde olmadığını savunmuştum.

Bu yüzden Bob, başka bir yerde bulunması gerektiğini söyleyip Russell'ın ön duruşmasına gelmediğinde ve yerine başka bir emekli ajan olan Russ Vorpagel'i gönderdiğinde daha da şaşırmıştım. Russ zeki bir adamdı. Aynı anda on rakibe karşı oynayabilen bir satranç şampiyonuydu. Fakat profil çıkarma ana uzmanlık alanı değildi ve gerçeklerin onun söylediklerinin aksini gösterdiğini düşünüyordum. Benim fikrime itiraz ettikten sonra Rebecca Roe onu sorgulamaya çektiğinde oldukça zor anlar yaşamıştı. Duruşmanın sonunda Yargıç Aitken, Keppel ile üç cinayeti de tek failin işleme olasılığına ilişkin sunduğumuz imza deliline dayanarak, üç vakanın birbiri ile ilişkili olduğu kararını aldı.

Duruşmada, savunmanın ileri sürdüğü birden çok katil teorisinin aksini ispat ederek imza üzerine tekrar kanıt gösterdim. Carol Beethe cinayetinde savunma avukatı Schwartz, Carol'ın erkek arkadaşının hem öldürme imkanı hem de öldürme nedeni olduğunu ileri sürdü. Cinsel cinayetlerde eşler ya da sevgililer üzerine her zaman için düşünürüz ve benim kati fikrim bu cinayetin cinsel gerekçeli "yabancı" cinayeti olduğu yönündeydi.

En sonunda, altı erkek ve altı kadından oluşan jüri üyeleri dört gün boyunca düşünüp taşındılar ve George Waterfield Russell Jr.'ı bir tane birinci dereceden cinayetten ve iki tane ağırlaştırılmış birinci dereceden cinayetten suçlu buldu. Şartlı tahliye olmadan ömür boyu hapis cezasına mahkum edildi ve ülkenin Walla Walla'daki maksimum güvenlikli cezaevine gönderildi.

Çöküşümden ve komadan çıkışımdan sonra Seattle'a ilk gelişimdi. Green River'daki yoğun gerilim sonrasında geri dönmek ve davayı çözerken yardım alabilmek güzeldi. İsveç Hastanesi'ne geri döndüm ve onlara verdiğim plaketi hâlâ sakladıklarını görmekten memnun oldum. Bir şeyler hatırlayıp hatırlamadığımı görmek için Hilton Hotel'e döndüm, fakat hiçbir şey hatır-

lamıyordum. Zihnimin bilinçli bir şekilde işleyemeyeceği kadar büyük bir travma geçirmiş olduğumdan şüpheleniyordum. Her ne olursa olsun, yollarda bunca zaman geçirdikten sonra, otel odalarının hepsi birbirine karışıyordu.

Artık imza analizini seri katil duruşmalarında düzenli olarak kanıt sunacağımız noktaya kadar geliştirmiştik. Bunu sadece ben değil, başta Larry Ankrom ve Greg Cooper olmak üzere dikkatimi çeken diğer profil uzmanları da kullanıyordu.

1993'te Greg Cooper, iki kadına tecavüz eden, kadınları döven ve bıçaklayan Gregory Mosely'nin birinci dereceden iki cinayetten hüküm giymesinde önemli bir rol oynamıştı. Russell duruşmasındaki ilişkili suçlar gibi, yargı yetkisinin kendi başına başarılı bir biçimde hüküm vermesi zor olurdu. İkisi için de cinayetleri ilişkilendiren kanıtlar sunulmalıydı. Olay yeri fotoğraflarını ve dava dosyalarını okuduktan sonra, Greg gereken kanıtları sunabileceğini düşünmüştü.

Gregg'e göre Mosely olaylarındaki imza analizinin anahtarı, aşırı güç kullanmaktı. Her iki kurban da yalnızca birkaç ay arayla aynı gece kulübünden kaçırılmış, yirmili yaşlarının başında, yalnız, bekar ve hafif engelli kadınlardı. İkisi de ağır şiddetli bir biçimde dövülmüştü. Hatta ölene dek dayak yemişler de diyebilirsiniz, elle ve bağlanarak boğulmaları dışında, bir tanesi on iki kez bıçaklanmıştı, vajinada ve makatta penetrasyon olduğuna dair kanıtlar vardı. Vakaların birinde, suçu Mosely'ye bağlayan meniden alman DNA örneği olmak üzere adli bir delil vardı. Her iki tecavüz-işkence cinayetleri de tenha bölgelerde işlenmişti ve cesetler izole, uzak bölgelere atılmıştı.

Greg ilk duruşmada kanıt göstermiş, imza davranışsal kanıtın cinsel sadist olan yetersiz bir kişiliğe işaret ettiğini söylemişti. Yetersizliği, kurban seçiminden belliydi. Sadistliği onlara yaptıklarından rahatlıkla anlaşılıyordu. Yetersiz ve düzensiz tiplerin aksine, bu katil cesetlerini parçalamadan önce öldürmemişti. Tamamıyla fiziksel ve duygusal kontrolü elinde bulundurmak is-

temişti. Onlara acı çektirmek ve zalimliğinin yol açtığı tepkinin tadına varmak istemişti.

İlk davadaki ifadesiyle Greg, savcılığın ikinci cinayeti sunmasına yardımcı oldu. Mosely suçlu bulundu ve idam cezasına mahkum edildi. Dokuz ay sonraki ikinci duruşmada Greg tekrar aynı şeyi yapabilmiş, fail ikinci kez suçlu bulunmuş ve idam cezasına mahkum edilmişti.

İlk kez kanıt sunduğunda, Greg ağzına kadar dolu mahkeme salonunda Mosely'nin kişiliğini tanımladığı sırada, Mosely ile göz göze gelmişti. Greg, Mosely'nin yüzündeki nemrut ifadeden, "Bunu nasıl bilebilirsin ki?" dediğini anlıyordu. Oldukça yoğun bir baskı vardı. Greg başarısız olursa, dava düşebilir ve ikinci dava da kurtarılamayacak kadar zayıflayabilirdi.

Mosely, Greg'i ikinci duruşmasında ilk gördüğünde, ona refakat eden polislere, "Bu or.spu çocuğu beni yine sıkıştırmaya çalışacak!" diye söylenmişti.

Karakteristik olarak, bir cinayet davasında başarılı bir kovuşturma ve hüküm giydirme gerçekleştirmek için kesin adli delilere, görgü tanıklarına ya da bir itirafa veya iyi ve güçlü ikinci derecede delillere ihtiyaç duyarsınız. Şimdi olay yerlerinden ve imza analizinden çıkardığımız davranış profillerine göre, polisin ve savcının elinde başka bir ok daha var. Özünde bu hüküm giydirmek için yeterli değil. Fakat bir veya daha fazla unsur ile birlikte ele alındığında, çeşitli suçları birbirine bağlayabilir ve bir davayı zirveye taşımaya yarayabilir.

En tehlikeli oyunu seri katiller oynar. Oyunu nasıl oynadıklarını ne kadar iyi anlarsak, onları o kadar iyi engelleyebiliriz.

14. BÖLÜM

Amerikalı Kızı Kim Öldürdü?

Amerikalı kızı kim öldürdü?

Illinois'nin küçük kasabası Wood River'ın üzerine çökmüş, akıldan çıkmayan soru buydu. Bu soru diğer birçok kişi arasında eyalet polisi Müfettiş Alva Busch'un ve Madison County eyalet savcısı Don Weber'ın kafasına takılınıştı.

20 Haziran 1978 tarihinde bir salı akşamı, Karla Brown ve nişanlısı Mark Fair, Wood River'daki 979 Acton Caddesi'ndeki yeni evlerine taşınmalarına yardım eden arkadaşları için bol biralı ve müzikli bir parti düzenlemişlerdi. Tek katlı, ahşaptan yapılmış ve ön kapıyı çevreleyen ince yuvarlak sütunları olan beyaz bir evdi. Kenarlarında sıralı ağaçlar olan bir caddede bulunuyordu. Son iki haftalarını bu evi düzene sokmak için harcamışlardı. Bu ev, yirmi üç yaşındaki Karla ve yirmi yedi yaşındaki Mark için heyecan verici bir başlangıçtı. Beş yıldır birliktelerdi. Mark en sonunda erkeklere özgü tereddütlerini aştığını ve gerçek bir bağlılığa hazır olduğunu söylemişti. Karla üniversiteyi bitirmişti ve Mark'ın elektrikçi çırağı olarak çalışıyordu. Gelecekleri parlak görünüyordu.

Önemli soruyu yıllarca ertelemiş olmasına rağmen, Mark Fair, müstakbel eşi olarak Karla'ya sahip olduğu için ne kadar şanslı olduğunun farkındaydı. Karla Lou Brown, özbeöz Amerikalı kızların vücut bulmuş haliydi. Kısa sayılabilecek boyu, dalgalı sarı saçları, çekici bir görünümü vardı ve bir güzellik kraliçesinin gülümsemesine sahipti. Roxana Lisesi'ndeki erkek-

lerin hayalini kurduğu kızdı. Lisedeki diğer kızlar ise onu kıskanıyordu. Buradaki herkes onu şımarık, enerjik amigo olarak hatırlıyordu. En yakın arkadaşları dışarıya gösterdiği çekici ve cilveli yönünün yanı sıra hassas ve derin bir yanı olduğunu biliyorlardı. Güçlü, sportif bir yapısı olan, ondan otuz santim daha uzun Mark'a kendini adadığından haberdarlardı. Karla ve Mark, birlikte olağanüstü bir çift olmuşlardı.

Salı akşamı düzenlenen partiden sonra, kalan kolileri toparlamak için East Alton'daki dairelerine gittiler. Ertesi akşam yeni evlerine tam anlamıyla taşınmayı ve birlikte uyumayı umuyorlardı.

Çarşamba sabahı Mark, Camp Electric ve Heating Şirketi'ndeki işine gitmek için evden çıktıktan sonra Karla, Acton Caddesi'ne gitmişti. Mark dört buçuk gibi işten çıkıp gelene kadar etrafı toparlayıp düzenlemeyi planlıyordu. Geceyi orada geçirecekleri için heyecan duyuyorlardı.

Mark işten çıktığında, annesiyle babasının evinin sokağında oturan arkadaşı Tom Fiegenbaum'un evine gitmişti. Tom, Mark'ın annesiyle babasının evinin arka bahçesindeki değişik köpek kulübesini taşımasına yardım edeceğini söylemişti.

Beş buçuk gibi Acton Caddesi'ne gitmişlerdi. Tom kamyonunu garaj yoluna park etmiş, Mark ise Karla'yı almaya gitmişti. Onu bulamamıştı, muhtemelen ev için gerekli bir şeyi almak amacıyla dışarıya çıkmış olmalıydı. Ancak arka kapının kilitli olmadığını fark etmiş, canı sıkılmıştı. Böyle şeyler konusunda dikkatli olması gerekiyordu.

Mark evi göstermek için Tom'u içeri almıştı. Ana katı gösterdikten sonra Mark, Tom'u mutfağa ve ardından merdivenlerden aşağıya doğru bodruma götürmüştü. En son merdivene geldiğinde, gördükleri hoşuna gitmemişti. Birkaç küçük masa devrilmişti. Önceki gece Karla her şeyi düzenlemiş olmasına rağmen etraf darmadağınık görünüyordu. Kanepeye ve yere bir şey dökülmüştü.

Mark kendi kendine, "Burada neler oluyor?" diye sormuştu. Karla'yı bulmak için yukarıya çıkma amacıyla arkasına döndüğünde, kapıdan çamaşır odasını gördü.

Karla buradaydı, dizleri üzerinde ileriye doğru eğilmişti. Üzerinde bir kazak vardı ama belinden aşağısı çıplaktı. Elleri sırtının arkasında, elektrik kordonu ile bağlanmış, kafası içi su ile dolu, kırk litrelik, davul gibi bir fıçının içine sokulmuştu. Tom ve Karla, kıyafetlerini taşımak için bu fıçılardan birini kullanmıştı. Üzerindeki kazak ise fıçıların birine koyulmuştu, o kazağı yalnızca kışın giyiyordu.

Mark ve Tom oraya doğru koşarlarken, Mark, "Aman Tanrım! Karla!" diye bağırdı. Mark Karla'nın başını fıçıdan çıkardı ve yere doğru yatırdı. Yüzü şişmişti ve maviydi, boydan boya alnında ve çenesinde derin kesikler vardı. Gözleri açıktı, ancak öldüğü belliydi.

Mark kedere boğulmuştu. Tom'dan Karla'nın üzerini örtecek bir şey bulmasını istedi. Tom kırmızı bir battaniye ile geri geldikten sonra polisi aradılar.

Birkaç dakika sonra Wood River Polis Teşkilatı'ndan Memur David George geldiği sırada Mark ve Tom ön kapının dışına çıkmışlar, onu bekliyorlardı. Memuru bodrum katına götürdüler ve olay yerini gösterdiler. Bu süre boyunca Mark kendini zar zor kontrol altında tutabiliyor, "Aman Tanrım, Karla," deyip duruyordu.

Böylesine korkunç bir olay, St. Louis'in on beş dakika yakınındaki sessiz bir bölge olan Wood River'da gerçekleşmemeliydi. Çok geçmeden üst düzeydeki tüm polis memurları olanları görmek için gelmeye başlamıştı, bunlara otuz dokuz yaşındaki polis şefi Ralph Skinner da dahildi.

Karla, muhtemelen odadaki sehpa ile başına şiddetli bir darbe almıştı. Boynunun etrafına iki tane çorap bağlanmıştı ve otopsi raporunda boğularak öldüğü ve başı su dolu fıçının içine sokulduğunda çoktan ölmüş olduğu saptanmıştı.

Her ne kadar odak noktası bu cinayet sahnesi olsa da, polis-

ler başından itibaren sorunlarla karşılaştılar. Deneyimli bir olay yeri teknisyeni olan Illinois Eyalet Polisi müfettişi Alva Busch, fotoğraf makinesindeki flaşı çalıştıramamıştı. Polis merkezinde Tom Fiegenbaum'dan gelen telefonu açan Bill Redfern neyse ki fotoğraf makinesi getirmiş ve olay yeri fotoğraflarını çekmişti. Fakat o anda fotoğraf makinesinde sadece siyah beyaz filmler kalmıştı. Bir başka problem ise, evdeki tüm insanların çiftin taşınmasına yardım etmiş olmasıydı. Olay yerinde meşru bir şekilde oluşan birçok gizli parmak izi vardı. Diğer parmak izlerinin seçilmesi neredeyse imkansız olacaktı.

Bazı unsurlar olası ipuçları gibi görünüyordu, ancak bir yandan da hiçbir anlam ifade etmiyorlardı. Bunlar içinde en göze çarpanı, bodrumdaki kirişlere sıkışmış cam bir kahve sürahisiydi. Bunu fark etmeden önce, polis mutfaktaki kahve makinesindeki sürahinin eksik olduğunu not etmişti. Mark da dahil olmak üzere hiç kimse bunun neden kayıp olduğu, nerede olduğu, eğer varsa cinayetteki rolü hakkında mantıklı hiçbir açıklama getiremiyordu. Alva Busch, camın üzerinden birkaç parmak izi almayı başardı, ancak parmak izlerinin kullanmak için yeterli olmadıkları ortaya çıktı.

Cinayeti takip eden günlerde polis mahalleyi taramış, birini görmüş olma ihtimali olan herkesle konuşmuştu. Yandaki komşu Paul Main, cinayet gününde öğleden sonra zamanının çoğunu arkadaşı John Prante ile birlikte ön avluda geçirdiğini söylemişti. Prante o sabah petrol rafinerisinde bir işe başvurduktan hemen sonra kısa bir süreliğine Main'in evinde bulunduğunu anımsıyordu, ancak başka işlere başvurmak için erken ayrıldığını söylemişti. Cinayetten önceki gece Main, Prante ve üçüncü bir arkadaşları, Karla, Mark ve taşınmalarına yardımcı olan arkadaş gruplarını izlemişlerdi. Main komşuları olduğu için ve diğer arkadaş da Karla'yı liseden az çok tanıdığı için, üçü de taşınma partisine davet edilmeyi beklediklerini söylemişlerdi. Ancak hiçbiri davet edilmemişti. Onlara en yaklaştıkları zaman, içlerindeki bir arkadaş garaj yolundan Karla'ya seslendiğinde olmuştu.

Caddenin karşısında Edna Vancil isminde yaşlı bir komşuları vardı. Cinayet günü tepesi beyaz olan kırmızı bir arabanın 979 numaranın önüne park ettiğini görmüştü. Partiye katılanlardan biri olan Bob Lewis, garaj yolunda Karla ile yan evden ona işaret ederek ismiyle seslenen, "sert görünüşlü" ve uzun saçlı bir adamla konuştuğunu gördüğünü söylemişti. Bu kişi Paul Main'in arkadaşı olmalıydı.

Lewis, Karla'nın, "İyi bir hafızan var. Çok uzun zaman geçti," diye yanıtladığını duymuştu. Ardından Lewis, Mark Fair'e bu karşılaşmadan bahsetmiş, yanlarındaki evde yaşayan insanlar böyle tiplerse onları daha iyi tanıyana kadar dikkatli olması gerektiğini söylemişti. Mark endişelenmemiş, Karla'nın uzun saçlı çocuğu liseden tanıdığını ve adamın Paul Main'i ziyarete geldiğini söylemişti.

Başka bir kadın ise arabasıyla caddeden geçmişti. Torununu diş hekimine götürüyordu. Kadın ve çocuk, garaj yolunda bir adamla bir kadının konuştuğunu görmüşlerdi. Hipnoz etkisi altında sorgulandığında bile detaylı bir eşkal verememişti.

Polis Karla'nın kız arkadaşlarının çoğuyla konuştu. Örneğin, reddedilmiş bir erkek arkadaş gibi, ona karşı kin besleyen herhangi birinin olup olmadığını öğrenmeye çalıştı. Fakat hepsi Karla'nın sevildiğini ve bildikleri herhangi bir düşmanı olmadığını söyledi.

Oysaki Karla'nın eski oda arkadaşının bu konuda bir fikri vardı. Karla'nın babası Karla gençken ölmüştü ve annesi Jo Ellen, Joe Sheppard Sr. ile evlenmiş, ardından boşanmışlardı. Oda arkadaşı, Karla'nın Sheppard ile anlaşamadığını, Sheppard'ın ona vurduğunu ve sürekli olarak arkadaşlarına asıldığını söylemişti. Bu adam şüpheli olarak değerlendirilmeliydi. Cinayet gecesi gelip, polisi soru yağmuruna tutmuştu. Daha önce söylediğim gibi, katilin polise yaklaşması ya da kendini soruşturmanın içine katmaya çalışması alışıldık bir durumdur. Fakat Sheppard'ı suç ile ilişkilendiren hiçbir delil yoktu.

Yakından incelenmesi gereken bir diğer kişi ise Mark Fair'di.

Tom Fiegenbaum ile birlikte cesedi bulmuş, eve girmişti. Kurbana en yakın kişi oydu. George Russell vakası hakkında söylediğim gibi, eş ya da sevgili her zaman için göz önünde bulundurulmalıydı. Ancak Mark, cinayet gerçekleştiği sırada elektrik müteahhidi ile çalışıyordu; birkaç kişi onu görmüş ve onunla konuşmuştu. Ve hiç kimsenin kafasında – polisin, Karla'nın arkadaşlarının ve ailesinin – Mark'ın yaşadığı kederin gerçek ve derin olduğuna dair hiçbir soru işareti yoktu.

Soruşturma hız kazandığında, polis Karla'nın ölümünden kısa bir süre önce iletişim kurmuş olabileceği birçok kişiyi yalan makinesi testine soktu. Mark, Tom ve Joe Sheppard hiçbir belirsizlik olmaksızın testten geçmişti. Kimse testte başarısız olmamıştı. Ancak içlerinden başarısızlığa en yakını Paul Main idi. Paul Main, düşük zekalı bir adamdı ve o öğleden sonra yandaki evdeydi. O öğleden sonra John Prante ile birlikte verandasında olduklarını ve Prante'nin yanından hiç ayrılmadığını garanti etmesine rağmen, Prante'nin kendisi – yalan makinesi sınavından geçmişti – iş aramak için sabahtan ayrıldığını ve Main'in o süre boyunca nerede olduğunu söyleyemeyeceğini belirtmişti. Main'in yalan makinesi testinin kesin olmamasına ve şüpheli olarak değerlendirilmesine rağmen, hiç kimse onu doğrudan suçla ilişkilendirmemişti.

Karla Brown cinayetinin yaşattığı travma, Wood River'ı derinden etkilemişti. İyileşmeyen bir yara olarak kalmıştı. Hem yerel polis hem de eyalet polisi bulabildikleri herkesle görüşmüş, tüm olası ipuçlarını izlemişti. Yine de sinir bozucu bir biçimde, hiçbir sonuca varamamışlardı. Aylar geçti. Sonra bir yıl oldu. Ardından iki yıl geçti. Özellikle Karla'nın kız kardeşi Donna Judson için her şey çok zordu. Kocası Terry ile birlikte neredeyse her gün bu yaşananlarla ilgileniyorlardı. Karla'nın annesi ve diğer kız kardeşi Connie Dykstra bu kadar yoğun bir şekilde dahil olamadılar ve vaka üzerinde çalışan yetkililerle daha az temas kurdular.

Aynı zamanda Wood River'ın içinde bulunduğu Madison County'den sorumlu eyalet savcısı Don Weber için de tüm bu süreç zorluydu. Cinayetin işlendiği dönemde asistan savcıydı. Hem

çetin bir savcı hem de son derece hassas bir adam olan Weber, Karla'ya yapılan böylesine bir zulme bu bölgede müsamaha edilmeyeceğini topluma göstermek istiyordu. Karla'nın katilinin cezasını çekmesini neredeyse takıntı haline getirmişti. 1980 yılının Kasım ayında eyalet savcılığının en üst makamına seçilmesinin ardından, hiç zaman kaybetmeden davayı yeniden açmıştı.

Hiçbir ilerleme olmaksızın ne kadar süre geçip gitse de, davanın kapanmasına izin vermeyecek bir diğer kişi olay yeri dedektifi Alva Busch'tu. Polislerin kariyerlerinde peşini bırakmadıkları birkaç dava hep olur. Ve bu davada Bush aracılığıyla nihayet önemli bir adım atılmıştı.

1980 yılının Haziran ayında, Karla'nın öldürülmesinin üzerinden tam olarak iki yıl geçmişti. Busch, Illinois'de çalıntı bir araba üzerinden ilerlediği bir cinayet davasında kanıt sunmak için Albuquerque, New Mexico'ya gelmişti. Ön duruşma taleplerinin tamamlanmasını beklerken, şerif departmanında Arizona Üniversitesi'nde fotoğrafların bilgisayar aracılığı ile iyileştirilmesi alanında uzman olan Dr. Homer Campbell tarafından yapılan bir sunuma katılmıştı.

Busch, sunumun sonunda, "Hey, doktor. Elimde sizin ilgilenebileceğiniz bir dava var," demişti. Dr. Campbell, Karla'nın cinayetinde kullanılan aletin ya da silahın türünü kesin olarak belirlemeye yardımcı olmak için olay yeri ve otopsi fotoğraflarını incelemeyi kabul etti. Busch, konuyla bağlantısı olabilecek tüm fotoğrafları kopyalayarak Campbell'a gönderdi.

Fotoğrafların yalnızca siyah beyaz olması işi zorlaştırıyordu, ancak Campbell gelişmiş ekipmanı ile itinalı bir analiz yürütebilmişti. Bilgisayarlı geliştirme sayesinde fotoğrafları tersine çevirebilir ve birkaç şeyi görebilirdi. Derin yaralar çatal ağızlı çekiç ile oluşturulmuştu. Çenedeki ve alındaki kesikler, devrilmiş sehpanın tekerlekleri ile gerçekleşmişti. Ancak Busch'a söylediği bir sonraki şey, davayı tamamen farklı bir yöne çevirmişti.

"Peki ya ısırık izleri? Boynundaki ısırık izlerini kimin yapmış olabileceğine dair elinizde bir şüpheli var mı?"

Busch, telefonda "Hangi ısırık izi?" diyebilmişti.

Campbell düzeltmeyi başardığı görüntülerin çok iyi olmasa da Karla'nın boynundaki ısırık izlerinin net bir şekilde göründüğü, bir şüpheli belirlenmesi durumunda iyi bir kıyaslama yapabileceğini söyledi. Özellikle içlerinden bir tanesi, derideki diğer yaralar ve izlerle örtüşmüyordu.

Bu zamana kadar elde edilenlerin aksine, ısırık izleri hemen hemen parmak izleri gibi sağlam ve somut bir delildi. Ted Bundy'nin dişleri ile Florida Eyalet Üniversitesi'ndeki Chi Omega kız öğrenci yurdunda öldürülen kurbanın kaba etindeki ısırık izlerinin karşılaştırılması, kötülüğüyle ün salmış seri katilin hüküm giymesine yardımcı olmuştu. Campbell, Bundy'nin duruşmasına savcılık makamının tanığı olarak katılmıştı. (24 Ocak 1989 sabahında, birimimizdeki Bill Hagmaier ile yapılan kapsamlı görüşmeler ve konuşmalar sonrasında Bundy, Florida'da elektrikli sandalyede idam edildi. Kimse kaç tane gencecik yaşamı sonlandırdığını hâlâ tam olarak bilmiyordu.)

Illinois polisinin eline Dr. Campbell'ın ısırık izi görüntüleri geçtiğinde, komşu Paul Main başta olmak üzere, başlangıçta düşündükleri olasılıkların üzerinde durmaya başladılar. Ancak Campbell, polisin Main'den aldığı ısırık örneği ile olay yeri ve otopsi fotoğraflarını eşleştirememişti. Bu ilave bilgi ile Main'i suçlayıp suçlayamayacağına bakmak için Main'in arkadaşı John Prante'yi bulmaya çalıştılar, ancak bulamadılar.

Çözüm bulmak için başka girişimlerde de bulunuldu. Davanın hiçbir detayını bilmeyen, Illinois'de tanınan bir medyum getirildi. Medyum, "Su damlama sesi duyuyorum," dedi. Polise göre bu, Karla'nın cesedinin bulunmasına yönelik bir göndermeydi. Fakat katilin tren raylarının yakınlarında yaşadığı gerçeği dışında (Madison County'deki birçok insan tren raylarının yakınlarında yaşıyordu) medyumun pek bir faydası dokunmadı.

Isırık izleri bilgisine sahip olunmasına rağmen, vakada çok az ilerleme sağlanabildi. 1981 yılının Temmuz ayında Don Weber ve dört çalışanı, Weber'ın eyalet savcısı olarak başlayacağı

yeni görevinin hazırlığı olarak, New York'ta cezai soruşturmalarda adli tıp konulu bir seminere katıldılar. Weber'ın orada olacağını bilen Dr. Campbell, Weber'a beraberinde Brown vakasının fotoğraflarını getirmesini ve bunları seminerde konuşmacı olan New York Üniversitesi'nde adli diş hekimi olan Dr. Lowell Levine'e göstermesini önermişti. Levine fotoğraflar üzerinde çalışmıştı, ancak Campbell'la yaraların bazılarının kesinlikle ısırık izleri olduğu konusunda hemfikir olduktan sonra, kesin bir eşleşme yapamayacağını söylemişti. "Tabut soğuk bir delil deposudur," yorumunda bulunarak, Karla'nın cesedini mezardan çıkarmalarını önermişti. Levine'i şahsen tanımıyordum, ama namını duymuştum. New York'ta Francine Elveson vakasında analiz yapmıştı. (O kadar iyi bir iş çıkarmış olmalı ki, Bill Hagmaier ve Roseanne Russo, Clinton Islahevi'nde Carmine Calabro ile görüşmeye gittiğinde, temyiz sırasında suçlu olduğunun kanıtlanmaması için tüm dişlerini sökmüştü.)

1982 yılının Mart ayında, iki eyalet polis müfettişi, St. Louis Büyükşehir Büyük Vaka Ekibi için yıllık eğitime katıldılar. Toplantıda ben de vardım. Bu kapsamlı toplantıda kişilik profili çıkarma ve olay yeri analizini genel olarak açıklıyordum. Ben bu karşılaşmayı bizzat hatırlamadığım halde Weber, sunumumdan sonra meslektaşları ile birlikte yanıma gelerek, vakası üzerine yaptığı büyüleyici çalışmayı *Sessiz Tanık* (Charles Bosworth Jr. ile birlikte) tanımlayıp, az önce anlattıklarımın onların vakasında da kullanılıp kullanılmayacağını sormuştu. Anlaşılan ben de onlara Quantico'ya döndüğümde beni ofisimden aramalarını, seve seve elimden geleni yapacağımı söylemiştim.

Weber geri döndükten sonra Wood River polisinden Rick White'ın da orada olduğunu öğrenmiş ve bunun Brown soruşturması için iyi bir yaklaşım olabileceği sonucuna varmıştı. White benimle iletişime geçti, olay yeri fotoğraflarıyla Quantico'ya gelecekti. Bu sayede fotoğrafları analiz edecek ve düşüncelerimi belirtecektim. Weber, duruşma için hazırlanan davalarla kendisi gelecekmiş kadar ilgiliydi, ancak kendisi yerine Asistan Eyalet

Savcısı Keith Jensen ile White, Alva Busch ve onunla birlikte St. Louis'de bulunan eyalet polislerinden biri olan Randy Rushing'i göndermişti. Dördü birlikte Quantico'ya sivil bir araçla bin iki yüz kilometreden fazla yol gelmişlerdi. O tarihteki Wood River polis şefi Don Greer, Florida'da tatildeydi, fakat o da toplantıya katılmak için Washington'a uçmuştu.

Konferans odasında toplandık. Dört soruşturmacı araba yolculukları sırasında bana sunacakları düşüncelerini ve teorilerini düzenlemişlerdi; başkalarının fikirlerinden etkilenmeden önce kendi kendime bir sonuca varmayı istediğimi bilmelerine imkan yoktu. Yine de iyi anlaştık. Politik nedenlerle ya da birini korumak için çağrıldığımız birçok durumdan farklı olarak, bu adamların burada olma sebepleri sadece vazgeçmeyi reddetmiş olmalarıydı. Gerçekten burada olmak istemişlerdi ve onları doğru yönlendirmek için yapabileceğim bir şey olmasını gerçekten çok istiyorlardı.

Yetkililerle en az benim kadar zorluk yaşayan Alva Busch ile çok iyi anlaştım. O da benim gibi açık sözlülüğüyle pek çok insanın sinirine dokunan biriydi. Hatta Busch'un Quantico'ya yolculuk yapmasına izin verilmesi için Don Weber'ın tüm politik gücünü kullanacağı yönünde tehdit etmesi gerekmişti.

Olay yeri fotoğraflarını rica ettim ve birkaç dakika boyunca fotoğrafları inceledim. Doğru yolda olup olmadığımı anlamak için birkaç soru sordum, ardından "Hazır mısınız? Söyleyeceklerimi kaydetmek isteyebilirsiniz," dedim.

Onlara ilk olarak deneyimlerime göre cesetler evin içinde suda bulunduğunda – küvet, duş ya da kutu – amacın ipuçlarını ya da delilleri yıkayıp temizlemek olmadığını, Atlanta'da da gördüğümüz gibi, işlenen suçu aslında olduğundan farklı olduğunu göstermek için suçu "sahnelemek" gibi bir amaç güdüldüğünü söyledim. Ardından katille kesinlikle görüşmüş olduklarını ekledim. Katil o mahalledeydi ya da yakın çevredeydi. Böyle suçlar her zaman komşulardan ya da evde yaşayanlardan biri tarafından işlenir. İnsanlar bu suçları işlemek için uzun me-

safeler gitmezler. Üzerine kan bulaştıysa – ki kesinlikle bulaşmıştır – üzerini temizlemek ve kanlı kıyafetlerden kurtulmak için yakınlarda bir yere gidebilmeliydi. Adamımız bu durumda rahattı ve rahatsız edilmeyeceğini biliyordu, çünkü ya Karla'yı iyi tanıyordu ya da onu ve Mark'ın alışkanlıklarını öğrenecek kadar uzun süre izlemişti. Onunla konuşmuş olduğunuza göre, soruşturmanız sırasında işbirliği yapmış olmalıydı. Bu şekilde durumu kontrol altına aldığını hissettiği apaçık ortadaydı.

O öğleden sonra, Karla'nın evine onu öldürmeyi planlayarak gitmemişti. Bunu planlamış olsaydı, beraberinde silahlarını ve alet-edevatlarını da ("tecavüz malzemelerini") getirirdi. Bunun yerine, elimizde el ile boğulma ve kafaya darbe alma vardı, bu da failin reddedilmesi karşısında spontane olarak gelişen bir öfke ya da gözünün dönmesinin sonucuydu. Cinsel saldırganların sloganları manipülasyon, hakimiyet ve kontroldür. Muhtemelen eve taşınmasına yardımcı olmayı teklif etmek için oraya gitti. Karla, arkadaş canlısı biri olarak biliniyordu ve bu adamı da bir nevi tanıdığı için, muhtemelen onu içeri aldı. Adamın ondan istediği şey seksti, bir tür ilişkiye girmekti. Karla karşı koyduğunda ya da adam haddini aştığını fark ettiğinde – South Carolina'da Mary Frances Stoner'ın katilinin yaptığı gibi – kendini kurtarmanın tek yolunun onu öldürmek olduğuna karar verdi. O noktada büyük olasılıkla panikledi ve tereddüt etti. Yerde ve kanepenin üzerinde su vardı. Onu boğazladıktan sonra, tekrar hayata döndürmek için yüzüne su sıçratmış olabilirdi. Bu, işe yaramadığında bu sefer ıslak yüzü ile ilgili bir şeyler yapmak zorunda kalmıştı. Bu yüzden onu yerde sürükledi ve başını fıçıya soktu, böylece bunu acayip ve sapıkça bir ritüel gibi gösterebilecekti. Bir başka ifadeyle, dikkatleri gerçekten yaşanmış olan şeyden farklı bir tarafa çekecekti. Su fıçısındaki kafa da ikincil bir önem taşıyordu. Karla onu reddetmişti. Şimdi onu aşağılayabilirdi. Diğer birçok vakada olduğu gibi, fail olay yerinde ne kadar çok şey yaparsa, bu, polisi yolundan saptırmaya çalışmak olsa dahi, size üzerinde çalışacağınız o kadar çok ipucu ve davranışsal delil bırakır.

Bu adamın yirmilerinin ortalarında ya da sonlarında olduğunu söyledim. Bu işi daha önce adam öldürmüş biri yapmamıştı. Sahnelemesi zayıftı ve bu durum, bunu daha önce yapmayı hiç denemediğini gösteriyordu. Fakat taşkın ve saldırgan bir kişiliğe sahipti, bu sebeple daha küçük çaplı suçlar işlemiş olabilirdi. Daha önce evlendiyse, son dönemlerde ayrılmış veya boşanmıştı ya da aile içi geçimsizlik yaşıyordu. Bu adamların birçoğu gibi, o da benlik saygısı zayıf olan, ezik bir adamdı. Kendinden emin olarak görünebilir, fakat özünde son derece yetersizdi.

Zekası ve IQ'su orta derecedeydi, büyük ihtimalle en fazla liseye kadar okumuştu. Karla'yı bağlamak için kablo kullanması bir dükkanda epey zaman geçirdiğini ya da ticaret meslek geçmişi olduğunu gösteriyordu. Soruşturma başladığında yaşadığı yeri ve/veya çalıştığı işleri değiştireceğini görebilirdiniz. Baskının azaldığı ve şüphe yaratmayacağı noktada, şehri de terk edebilirdi. Aynı zamanda gerginliğini azaltmak için ciddi ölçüde uyuşturucu, alkol veya sigara kullanıyor olabilirdi. Hatta alkol, işlediği suçta rol oynamış olabilirdi. Yaptıkları bu adam için cesur bir hareketti. Öncesinde içmiş olabilirdi, bu da rahatlamasını sağlamış olabilirdi. Gerçi sarhoş olmasaydı, işlediği suç sonrasında olay yerinde fazla durmazdı.

Uyku problemi çekiyor, seks hayatında sorunlar yaşıyor olabilirdi ve geceleri gittikçe daha da fazla ayakta olduğunu görebilirdiniz. Düzenli bir işi varsa, soruşturma hız kazandığında işe birçok kez gitmemiş olabilirdi. Dış görünümünü de değiştirebilirdi. Cinayet zamanında sakalı varsa ya da saçları uzunsa, saçını ve sakalını kesmiş olabilirdi. Sinek kaydı tıraşlıysa, sakal bırakmış olabilirdi. Fakat havalı bir tip aramamalıydınız. Normalde pejmürde ve dağınık biriydi, kendini düzenli tutma çabası nedeniyle aşırı kontrolcü olduğunu düşünebilirdiniz. Bu çabayı fiziksel ve zihinsel açıdan yorucu bulacaktı.

Kullandığı arabaya gelince, bu vakada eski katil desteği olan Volkswagen Beetle marka olduğunu düşünüyordum. Kırmızı ya da turuncu renkte, eski ve çok iyi korunmamış bir araba olabilirdi.

Bu kişi polis soruşturmasını medya aracılığıyla yakından takip ediyor ve buna göre hareket ediyor olabilirdi. Polis şefi yeni bir ipucu bulamadığını kamuoyuna duyurursa, bu ona baş edebileceği bir mekanizma sağlayacaktı. Yalan makinesi testini kolaylıkla geçmiş olabilirdi; birçok katil bu testten geçer. Soruşturmanın bir sonraki aşaması, onu harekete geçirecek bir şeyler yapmayı hedeflemek olmalıydı.

Onun için çok fazla stres etkeni söz konusu olabilirdi. Her yıl haziran ayında gerginliği artıyor olmalıydı. Karla'nın doğum gününde de gergin bir ruh hali içindeydi. Muhtemelen Karla'nın Calvary Hill Mezarlığı'nda bulunan mezarını ziyaret etmeye gitmişti. Ona çiçekler göndermiş olabilir ya da ondan af dilemiş olabilirdi.

Yani yapmaları gereken bir sonraki şeyin, vakayı yeniden gündeme taşıyacak, yeni ve umut verici bir ipucu bulduklarını duyurmaları olduğunu söyledim. Bunu aralıksız olarak duyurmalı, stres seviyesini olabildiğince yüksek seviyede tutmalıydılar. FBI'dan bir profil uzmanı getirttiklerini söylemeniz ve size söyledikleriyle bulduğunuz yeni delillerin kusursuz bir uyum sağladığından bahsetmeniz gerekiyordu.

O aşamada Dr. Levine'in cesedin mezardan çıkarılması hakkındaki tavsiyesinden bahsettiler ve bu konuda ne düşündüğümü sordular. Onlara bunun harika bir fikir olduğunu, kamuoyu ne kadar heyecanlanırsa o kadar iyi olacağını söyledim. Weber önceden televizyona çıkmalı ve cesedin hâlâ iyi durumda olduğunu ve yeni incelemelerle bulmayı umdukları delillere ulaştıklarını, cinayeti çözmeye yaklaştıklarını söylemeliydi. Bir bakıma katile verdikleri mesaj, Karla'yı kendi cinayetine tanıklık etmesi için "yaşama döndürdükleri" ve mezarından geri getirdikleriydi.

Cesedin çıkarılması onun için muazzam bir stres etkeni olacaktı. Weber'dan kamuoyuna yirmi yıl geçse dahi bu vakayı çözeceğini söylemesini istedim. Fail endişelenecek ve meraklanacaktı. Birçok soru soracaktı. Hatta doğrudan polisi bile arayabilirdi! Mezarlığa gelen herkesin kameranın görüş alanına girdiğinden

emin olmalı veya fotoğrafının çekilmesini sağlamalısınız; fail oraya gelebilir. Cesedin ne durumda olduğunu konusunda çok meraklanacaktır. Ve sonunda cesedin durumunun ne kadar iyi olduğunu söylediğinizde, bu onu daha da kontrolden çıkaracaktır. Aynı zamanda daha da yalnız kalacak, arkadaşı olan her kim varsa kendini onlardan soyutlayacak. Bar gibi yerlere gidip, buralardaki müdavimlerin önemli ölçüde farklı davranışlar sergileyip sergilemediğini görmek için oradaki insanları dinlemeye başlayacak. Son zamanlarda yaşadıklarıyla baş etme amacıyla bir kiliseye katılmış olabilir ya da din ile daha çok ilgilenmeye başlamış olabilir. Ve onun için bu kadar stres yarattığınız sırada, gazetede polislerden birinin – benim bile olabilir – yaptığı onun hakkında hemen hemen empatik bir yorum olmalıydı. Yaşadıklarını, onu öldürmeyi amaçlamadığını ve bu koca ağırlığı tüm bu yıllar boyunca omuzlarında taşıdığını bildiğimizi söylemeliydik.

Stoner vakasında yaptığım gibi, soruşturma stratejisini ana hatlarıyla anlatmaya devam ettim. Şüphelinin kimliği tespit edildiğinde hemen tutuklanmaması, bir ya da iki hafta endişe içinde bekletmek önemlidir. Böylece onu tutuklamadan itiraf etmesini beklersiniz. Elinizde ne kadar çok bilgi olursa, o kadar çok "Onu şuradan şuraya taşıdığını biliyoruz" ya da "Su konusunu biliyoruz," gibi cümleler kurabilir ve itiraf etmesini sağlayabilirsiniz. Cinayette rol oynamış bir nesnenin (Stoner vakasındaki taş gibi) odada olması iyi olacaktır.

İzlenimlerimi dinledikten sonra, beş ziyaretçim de söylediklerimi ciddiye alıyor gibi görünüyordu. Tüm bunları vakanın sıradan detaylarını öğrenerek ve fotoğraflara bakarak nasıl söyleyebildiğimi sordular. Bunun yanıtının ne olduğundan emin değildim, fakat Ann Burgess görsel yeteneği yüksek biri olduğumu ve ilk olarak görebildiğim şeyler üzerine çalıştığımı söyledi. Söylediğine göre (büyük olasılıkla doğruydu) danışmanlık verirken, "Düşünüyorum" demek yerine "Görüyorum" diyordum. Bunun bir nedeni muhtemelen çoğunlukla olay mahallinde olmamamla ilişkili, bu yüzden o çevreyi zihnimde yeniden ya-

ratmak zorundayım. Polis, onlar için analiz ettiğim bir vakadan birkaç yıl sonra beni tekrar aradığında olay yerini tarif ederlerse, vaka ve fail hakkında söylediklerimi anımsarım.

Illinois'den gelen soruşturmacılar, onlara anlattıklarımdan yaptıkları çıkarımlara göre, görüştükleri iki kişi – Paul Main ve arkadaşı John Prante kuvvetli şüpheliler gibi görünüyordu. O gün ikisi de yandaki evdeydi ve en az biri, Prante, bira içiyordu. Anlattıkları hikayeler birbiri ile uyumlu değildi, bu düşük zekalarının ve alkol almalarının bir sonucu olabilirdi ya da içlerinden birinin veya ikisinin de yalan söylediği anlamına gelirdi. Yalan makinesi testinde Prante, Main'e göre daha iyiydi, ancak ikisi de profile tam anlamıyla uyuyordu. Aslına bakılırsa bazı açılardan Prante daha iyi uyuyordu. Polisle daha işbirlikçi bir tutum takınmıştı ve baskı azaldığında, katilin yapacağını tahmin ettiğim gibi, daha sonra geri dönmek üzere şehirden ayrılmıştı.

Özetlediğim kampanyanın ikisine karşı kullanılabileceğini söyledim. Hatta bunu yapan her kimse belirli dönemlerde vicdan azabı çektiğinden ve pişmanlık duyduğundan, bir kadın Karla'yı canlandırabilirdi ve gecenin bir yarısı birbirini arayıp hıçkıra hıçkıra ağlayarak, "Neden? Neden? Neden?" diye sorabilirdi. Bu gazetelerde Karla'nın nasıl özbeöz Amerikalı bir kız olduğu ve hayatının en güzel döneminde öldürülmesinin ne kadar üzücü olduğu konusunda çıkan yazılarla aynı zamana denk gelebilirdi. Dramatik dokunuşun her zaman için faydalı olacağını düşünürüm.

Kampanya başladıktan bir hafta ya da on gün sonra, polis Main'in ya da Prante'nin tepkilerinin, katilin vereceğini söylediğim tepkilerle benzeyip benzemediğine bakabilirdi. Eğer biri tahmin ettiğim şekilde davranırsa, bir sonuca varmak veya itiraf etmesini sağlamak için atılacak bir sonraki adım haber kaynaklarını – arkadaşlar, eş-dost, iş arkadaşları – kullanmak olmalıydı.

1 Haziran 1982'de cesedin mezardan çıkarılması, tam da beklediğim şekilde gerçekleşti. Ekranda Lowell Levine vardı, olay televizyonda ve medyada geniş bir yer buldu. Weber gereğine uygun bir şekilde resmi ve iyimser açıklamalarda bulunuyordu. İhti-

yacınız olan işbirliğini büyük şehirlerdeki gazetecilere oranla küçük kasabalardaki gazetecilerle çok daha kolay sağlayabilirsiniz. Büyük şehirlerdeki gazeteciler onları manipüle etmeye çalıştığınızı ya da ne yazacaklarını söylediğinizi hissetmeye daha eğilimli olurlar. Ben bunu daha çok basın ve suçla mücadele dünyası arasında gerçekleşen, iki tarafın da bütünlüğünden ödün vermeyen, işbirlikçi bir çaba olarak görüyorum. Daha önce hiçbir gazeteden ya da televizyon muhabirinden yalan söylemesini veya yanlış ya da eksik bir hikaye uydurmasını istemedim. Fakat birçok kez, kimliği belirlenememiş suçlunun okumasını ve tepki vermesini istediğim bilgiyi açıkladım. Muhabirler benimle işbirliği yaptıklarında, ben de onlarla işbirliği yaparım. Ve belirli durumlarda, bilhassa işbirlikçi olduklarında, olayın içyüzü anlatılabileceği zaman, onlara paylaşmadığımız detayları aktarırım.

Neyse ki Karla'nın cesedi şaşırtıcı bir şekilde iyi korunmuş durumdaydı. Yeni otopsi, St. Louis şehrinden asistan adli tabip Dr. Mary Case tarafından yapıldı. İlk otopsiden farklı olarak Dr. Case, ölüm nedenini boğulma olarak belirledi. Aynı zamanda kafa travması tespit etti. En önemlisi, ihtiyaçları olan ısırık izi delilini aldılar.

Örgütlü bir şekilde yapılan kampanya tüm olanakları seferber ederek devam etti. Eyalet polisi Tom O'Connor ve Mali Dolandırıcılık ve Sahtecilik Birimi'nden Wayne Watson, Main'in evine göstermelik olarak, alma hakkı olmayan devlet yardımı ödemeleri hakkında görüşmeye gitti. Bir şekilde konuşmayı Karla Brown'un ölümüne getirdiler. Suçu itiraf etmemesi ve suçla ilgili herhangi bir bağlantısı olduğunu reddetmesinin yanında, kampanyayı yakından takip ediyor ve kesinlikle bildiği bir şeyleri saklıyordu. Örneğin Watson, Main'in önceki adresler listesine Acton Caddesi'ni eklemediğini belirtti. Main ise oralarda öldürülen komşu kızı hakkında polislerin onu rahatsız etmeleri üzerine yaşadığı kötü anılar nedeniyle orayı unutmaya çalıştığını söyledi.

Watson, "Vurulan, boğazlanan ve yüz seksen litrelik bir fıçının içinde boğulan oydu," dedi.

Main üzerine basa basa, "Hayır, hayır! Vurulmadı, vurulmadı!" diye yanıtladı.

Karla'nın cesedinin mezardan çıkarıldığı zamanlarda, Martin Higdon isminde bir adam Wood River polisine gitmiş ve Karla Brown ile aynı liseye gittiğini, son zamanlardaki kampanya üzerine işyerinde konuşulan bazı şeyler olduğunu söyledi. Birlikte çalıştığı bir kadın, cinayetten kısa bir süre sonra yapılan bir partide, bir adamın Karla'nın öldürüldüğü gün onun evinde olduğunu söylemişti ve Martin Hidgon polisin bunu bilmesi gerektiğini düşünmüştü.

O'Connor ve Rick White, Vicki White isimli (aralarında bir yakınlık yok) kadınla görüştüler. Kendisinin ve eşinin Mark'ın Spencer ve Roxanne Bond'un evine bir partiye gittiklerini, burada Lewis ve Clark Community College'dan tanıdığı bir adamla konuştuğunu söyleyerek hikayeyi doğruladı. Adam cinayet günü Karla'nın evinde bulunduğunu söylemişti. Karla'mn cesedinin bulunduğu yerden ve omzundan ısırıldığından bahsetmişti. Baş zanlı olarak değerlendirileceğini düşündüğünden şehirden ayrılmak zorundaydı. Kadın o an bunu gereksiz bir konuşma olarak gördüğünden önemsememişti.

Bahsettiği adamın ismi John Prante'ydi.

Polis iki yıldır ısırık izlerinden haberdar bile değilken, o cinayetten bu kadar kısa bir süre sonra Prante bunu nasıl bilebilirdi? O'Connor ve White birbirleriyle bunu konuştular. Ardından partinin düzenlendiği evin sahibi Spencer Bond ile görüştüler, o da Vicki ve Mark White gibi bir şeyler anımsayabilirdi. Bond da Main'in Karla'nın nasıl bulunduğunu ayrıntılarıyla anlattığından bahsetti. Asıl soru şuydu: Bu bilgileri Main, Prante'den mi almıştı, yoksa tam tersi mi olmuştu? Prante yalan makinesi testinde daha başarılı olmasına rağmen, Weber ve polis Main'in böyle bir suç işleyecek kadar cesur ya da Prante'ye tuzak kuracak kadar zeki olmadığını düşünüyordu.

Bond kısa bir süre önce Prante'yi eski ve kırmızı Volkswagen minibüsünü kullanırken görmüştü. Rengini doğru tahmin etsem

de modelde yanılmıştım. Fakat bu başlı başına bile çok anlamlıydı. Bu süre zarfında, araç tercihinde minibüslere yönelik bir değişim görmeye başlıyorduk. Bittaker ve Norris'in minibüsü vardı. Steven Pennell'ın minibüsü vardı. Arabadan farklı olarak, minibüsün arkasında istediğiniz ve görülmesini istemediğiniz her şeyi taşıyabilirdiniz. Hatta seyyar bir cinayet mahalli yaratırdınız.

John Prante'nin cinayetten sonra sakalını uzattığını duyduğuma şaşırmadım. Bond, Prante ile vaka hakkında konuştuğu sırada dinleme cihazı takmayı kabul etti. Prante cinayeti itiraf etmemiş, ancak profile ne kadar yakından uyduğunu ortaya koymuştu. Lewis ve Clark'da kaynak yapma üzerine eğitim almıştı. Cinayetten sonra şehirden ayrılmıştı. Boşanmıştı ve kadınlarla sorunlar yaşamıştı. Soruşturmayla son derece ilgiliydi.

3 Haziran Perşembe günü Weber'ın ofisi, Prante'yi ertesi gün diş ölçülerini vermeye mecbur bırakan bir mahkeme emri çıkartmıştı. Şef Don Greer önceki sorunları halletmeye çalıştıklarını, örnekler eşleşmezse onu şüpheli listesinden çıkarabileceklerini söylemişti.

Diş hekiminin ofisinden ayrıldıktan sonra Prante tam da tahmin ettiğim gibi Weber'ı aradı. Soruşturmada neler olduğunu öğrenmek istiyordu. Weber, asistanı Keith Jensen'ı aynı anda hatta alacak kadar soğukkanlı düşünebilmişti, böylece Weber daha sonra olası bir tanık olarak davada devre dışı bırakılamayacaktı. Prante, Weber'la konuşması sırasında, önceki hikayesinde Paul Main'in evinde olduğu hakkındaki anlattıklarıyla çelişmişti. Tahmin ettiğim gibi, işbirlikçi davranmıştı.

Polis, Bond ve Prante'nin cihaz ile dinlenen ikinci görüşmesinden daha fazla bilgi edinmiş, Bond ve Main arasında kasete alınan görüşmeden daha da fazla şey öğrenmişti. Prante, Bold'a günde birkaç paket sigara içtiğini söylemişti. Main, Karla'nın Prante'nin ona cinsel amaçla yaklaşmasını reddetmesi ile onu tetiklediğini söyleyecek kadar ileri gitmişti. Bu da Main ile bir başka polis görüşmesine daha yol açmıştı. Main bu görüşmede Prante'nin cinayetten sorumlu olduğuna inandığını söylemiş, ancak Prante ile görüştükten sonra sözünden caymıştı.

Ertesi salı günü Weber, Rushing ve Greer, Dr. Levine'i görmek için Long Island'a gitmişlerdi. Ona yeni otopsi fotoğrafları ile üç farklı diş ölçüsü – Main'inkini, uzun bir süredir şüpheli olan başka birininkini ve Prante'ninkini – vermişlerdi. Levine ilk ikisini derhal elemişti. Tüm dünyada sadece Prante'nin dişlerinin eşleşeceğini bilimsel bir kesinlikle söyleyemezdi – ancak kusursuz bir biçimde eşleşiyorlardı.

Paul Main tutuklandı ve adaleti engellemek ile suçlandı. Prante cinayet ve tecavüz etme niyetiyle ve soygunla suçlandı. 1983 yılının Haziran ayında hakim karşısına çıktı. Temmuz ayında suçlu bulundu ve yetmiş beş yıl hapis cezasına mahkum edildi.

Yakalanması dört yıl sürmüştü, fakat kendini buna adamış birçok insanın çabaları ile en sonunda katil adalete teslim edilmişti. Eyalet Savcısı Asistanı Keith Jensen'm FBI direktörü William Webster'a gönderdiği mektubu aldığımda çok memnun olmuştum. Mektupta şöyle yazıyordu: "Halk kendini güvende hissediyor ve aile adaletin yerini bulduğunu düşünüyor. John Douglas olmasaydı bunların hiçbiri gerçekleşemezdi. Son derece meşgul bir adam olduğunu hesaba katarak, çabalarının gözden kaçmaması gerektiğini düşünüyorum. Ona içten teşekkürlerimi sunuyor ve etrafımızda onun yeteneklerine, kapasitesine ve yardım etme becerilerine sahip olan daha fazla John Douglaslar olmasını diliyorum."

Gerçekten de çok kibar sözler söylemişti. Neyse ki geçen ocak ayında Akademi'nin direktör yardımcısı Jim McKenzie'ye "daha fazla John Douglaslara ihtiyacımız olduğunu" anlatabilmiştim. O da – bu, diğer programlardan adam çalmak anlamına gelse de – bunu genel merkeze kabul ettirmeyi başardı. Bu sayede ilk başta Bill Hagmaier, Jim Horn, Blaine McIlwaine ve Ron Walker'ı, ardından da Jim Wright ve Jud Ray'i aldım. Zaman geçtikçe hepsi de büyük katkılarda bulundular.

Herkesin tüm çabalarına rağmen, Karla Brown'unki gibi bazı vakaların kapanması yıllar alır. Bunun kadar karmaşık olan vakalar ise her şey yolunda giderse birkaç gün ya da birkaç hafta içinde çözülebilir.

FBI'ın güneybatı bölge ofislerinin birinde katip olan Donna Lynn Vetter, bir gece giriş kattaki dairesinde tecavüze uğramış ve öldürülmüştü. Roy Hazelwood ve Jim Wright'a Direktörün ofisinden kesin bir emir verildi: Derhal oraya gidin ve vakayı çözün. O zamanlarda ülkeyi bölgelere bölmüştük. Orası Jim'in sorumluluğundaydı.

Mesajın açık ve net olması gerekiyordu: FBI personelini öldürmek yanınıza kâr kalmaz ve bundan emin olmak için elimizden geleni yapacağız. Bir sonraki öğleden sonra, bir FBI Rehine Kurtarma Ekibi helikopteri, Quantico'dan Maryland'deki Maryland Hava Kuvvetleri Üssü'ne iki ajan ile aceleyle hazırlanmış çantalarını götürmüştü. Ajanlar buradan Büro'nun jetine binmişlerdi. İnişlerinin ardından, derhal yerel polisin onlar için koruduğu olay yerine gittiler.

Vetter bir çiftlikte büyümüş, yirmi iki yaşında beyaz bir kadındı. İki yıldan uzun bir süredir Büro için çalışmasına rağmen, yalnızca sekiz ay önce şehre taşınmıştı. Şehir yaşamının tehlikelerinden bihaber olan Vetter, sanayi bölgesinde, siyahilerin ve hispaniklerin yoğun olarak yaşadığı bir yerde ev tutmuştu. Apartman yöneticisi güvenlik kaygılarından haberdardı. Yalnız kadın kiracıların yaşadığı dairelerin üzerine, sarı yerine beyaz ampullü veranda lambaları yerleştirdi. Böylece personel ve güvenlik görevlileri bu dairelere özellikle dikkat edeceklerdi. Bu sistem başkalarına açıklanmamıştı. Fakat sistemin tüm iyi niyetine rağmen, en sıradan meraklılar bile şifreyi çabucak çözmüştü.

Gece on bir sularında komşulardan biri polisi aramıştı. Apartmanın pencere telinin söküldüğünü fark etmiş ve tesisin güvenlik görevlisini çağırmıştı. Kurbanın çıplak bedeni bulunmuştu. Dövülmüştü ve birkaç bıçak yarası vardı, bedeni kanla kaplıydı. Otopsi sonuçları tecavüze uğradığını gösteriyordu.

Saldırgan ön kapıyı zorlayarak içeriye girmiş, bu sırada büyük bir saksı bitkisine çarpıp devirmişti. Telefonun kablosu duvardan çekilmişti. Yemek odasının halısı ve mutfak zemini üze-

rinde büyük ve korkunç kan lekeleri vardı. Görünüşe bakılırsa asıl saldırı buralarda gerçekleşmişti. Cesedin uzandığı yerdeki bir leke tüyler ürpertici bir şekilde doğal boyutlardaki bir melek gibi görünüyordu. Uçuyormuş gibi kanatları açılmıştı. Kan izleri kurbanın salona kadar sürüklendiğini gösteriyordu. Cesetteki savunma yaralarından bıçak almak için mutfağa gittiği, ancak adamın bıçağı yakalayıp ona doğru yönelttiği anlaşılıyordu.

Vetter'ın kana bulanmış kıyafetleri, dolapların yanındaki ecza dolabının orada, mutfak zemininin üzerinde bulunmuştu. Şortu ve iç çamaşırı iç içeydi, bu da kurbanın yerde yattığı sırada, kıyafetlerinin saldırgan tarafından çıkarıldığını gösteriyordu. Polis olay yerine geldiğinde dairedeki ışıklar kapalıydı. Failin evden çıktıktan sonra daha geç fark edilmesi için kapattığını düşünmüşlerdi.

İş arkadaşlarından, ailesinden ve komşulardan öğrendiklerine göre genç kadın utangaç, dürüst ve dindar biriydi. Kurallara bağlı ve oldukça dindar bir çevrede büyümüştü, inandığı dini ciddiye alırdı. Çekici biri değildi ve erkeklerle ya da iş arkadaşlarıyla sosyal bir yaşamı yoktu. Onu dürüst ve çalışkan, fakat "farklı" biri olarak tanımlamışlardı. Bu da büyük olasılıkla çok yönlü olmayışı ve muhafazakar yetiştirilme tarzı ile ilişkiliydi. Kimse yasalara aykırı bir davranışı olduğunu ya da "yanlış adamlarla" takıldığını ifade etmemişti. Evinde uyuşturucu, alkol, sigara ya da doğum kontrol hapı bulunmamıştı. Ebeveynleri bakire olduğundan emindi ve bekaretini korumak için her şeyi yapacağını düşündüklerini söylemişlerdi.

Olay yerini inceledikten sonra, Roy ve Jim olanları bir sonuca bağladılar. Evin her tarafında kan lekeleri olmasına rağmen, özellikle bir yerdeki kan lekesi ilgilerini çekmişti. Bu bölge tuvalet kapısının hemen önündeydi. Tuvaletin içerisinde ise idrar olduğunu fark etmişlerdi, ancak sifon çekilmemişti ve tuvalet kağıdı yoktu.

Bu onlara saldırgan ve kurban arasında olanları anlama şansı vermişti. Kurban, içeri zorla giren birinin sesini duyduğu sırada tuvalette olmalıydı. Sifonu çekmeye fırsatı olmadan tuvaletten

kalkmış ve neler olduğuna bakmak için içeriye gitmişti. Tuvaletin kapısından geçtiği anda saldırgan onu etkisiz hale getirmek için yüzüne sert bir darbe indirmişti. Jim ve Roy, cinayet silahı olan mutfak bıçağını salondaki koltuk minderinin altında bulmuştu.

Cinayet silahı onlara bir şey söylüyordu: Fail, daireye cinayet işleme amacıyla girmemişti. Değerli hiçbir şeyin alınmamış olması da failin soygundan farklı niyetlerle buraya geldiğini gösteriyordu. Kanıtlara göre oraya tecavüz etmek için gitmişti. Cinayet için gitmiş olsaydı, telefonun fişini çekmeye gerek duymazdı. Bu, onunla zaman geçirmek istediğini gösteriyordu. Daireye girmenin kolay olması, kurbanın gösterişsiz olması, failin kurbana hiçbir şey söylemeden aniden saldırması; tüm bunlar zeka düzeyi düşük, sosyal becerilere sahip olmayan ya da başka birini konuşarak kontrol etme becerisine güvenmeyen, öfkeli ve maço bir tipe işaret ediyordu. Tehdit teşkil etmeyen bu kurbanı en başından tamamıyla kontrol etmedikçe, amacına ulaşamayacağını biliyordu.

Bu utangaç ve sessiz kadının ne kadar şiddetli direneceğini hesaba katmamıştı. Geçmişindeki her şey, profil uzmanlarına namusunu korumak için yapacağı şeyin tam olarak bu olduğunu söylüyordu. Fakat saldırgan bunu bilemezdi. Kurban saldırgana karşı koydukça, saldırgan daha da öfkeleniyor ve kontrolünü kaybediyordu. Cinayete dönüşen bir başka cinsel saldırı olan Karla Brown vakasında, saldırganın öfkesinin, yarattığı karmaşa ile "baş etme" ihtiyacının ardından geldiğini düşünmüştüm. Bu cinayette ise öfke ile kurbanla baş etme ihtiyacı eşit ölçüde önemli gibi görünüyordu. Bu vakadaki öfke anlık değil, sürekliydi. Sürüklenme izleri, kurbana mutfakta saldırdıktan sonra ona tecavüz ettiği, kan kaybettiği ve öldüğü bir başka odaya sürüklediğine işaret ediyordu.

Oraya gittikleri günün akşamında Roy ve Jim profillerini hazırlamaya başladılar. Yirmi ile yirmi yedi yaşları arasında bir adam arıyorlardı. Normalde cinselliğe dayalı cinayetlerde ya da şehvet cinayetlerinde kurban beyaz ise, failin de beyaz olmasını beklersiniz. Fakat ajanlar bu cinayetin tecavüz olarak başladığın-

dan eminlerdi, dolayısıyla tecavüz "kuralları" geçerliydi. Beyaz kadınların siyahi adamlar tarafından tecavüze uğrama oranının yüksek olduğu bu bölgede ve ağırlıklı olarak siyahilerin ve İspanyolların yaşadığı bu apartman ve mahallede, katilin siyahi bir adam olma olasılığı oldukça yüksekti.

Failin evli olabileceğini düşünmüyorlardı, fakat herhangi biriyle ona finansal açıdan bağlı olduğu ya da onu sömürdüğü bir ilişki içerisinde olabilirdi. Onunla ilişki yaşayan kadın daha genç, daha az deneyimli ya da bir şekilde kolay etkilenen bir kadın olmalıydı. Zorlu ya da göz korkutucu bulduğu biriyle ilişki kurmazdı. Oldukça düşük bir zekasının olması ve okulda sıradan bir geçmişinin olmasının yanı sıra (muhtemelen okulda davranış sorunları yaşıyordu), şehir yaşamına uyum sağlamıştı ve bir kavga sırasında başının çaresine bakabilirdi. Etrafındakilere karşı maço ve kabadayı bir görünüm sergilemek ister, parasının yettiği en iyi kıyafetleri giyerdi. Ayrıca atletikti ve fiziksel açıdan zinde kalmaya çalışıyordu.

Olay yerine yürüme mesafesinde, daha düşük gelirli bir bölgede yaşıyordu. Küçük işlerde çalışmış ve iş arkadaşları ile ya da otorite figürleriyle sık sık çatışma yaşamıştı. Patlamaya hazır öfkesinden dolayı askeriyede bulunmuş olamazdı, bulunduysa da görevden men edilmiş olmalıydı. Ajanlar daha önce cinayet işlediğini düşünmüyorlardı, ancak ev soymuş ve birilerine saldırmış olabilirdi. Tecavüz ve kadınlara karşı işlenen suçlarla ilgili önde gelen uzmanlardan biri olan Roy Hazelwood, failin tecavüz veya cinsel saldırı geçmişi olduğuna kuvvetle inanıyordu.

Birçok yönden Karla Brown'un katiliyle paralellik gösteren saldırı sonrası davranışlarının işe gitmeme, daha fazla alkol alma, kilo kaybı ve dış görünümde değişiklik olacağını öngörüyorlardı. En önemlisi, böyle birinin bir aile üyesine ya da yakın bir arkadaşına işlediği suçtan bahsedebileceğini ya da sırrını söyleyebileceğini düşünüyorlardı. Onu yakalamada kullanılacak proaktif stratejinin anahtarı bu olabilirdi.

Failin, haberleri takip edeceğini bildiklerinden Roy ve Jim,

profilini halka daha açık hale getirmeye, yerel basınla yaptıkları görüşmelerde açıklamaya karar verdiler. Paylaşmadıkları tek önemli detay, ırk etmeniydi. Yanılmaları durumunda soruşturmayı yanlış yola saptırmak ya da olası ipuçlarını yanlış yönlendirmek istemediler.

Fakat failin cinayetle ilgili konuştuğu kişinin, bu suçlayıcı bilgiyi saklamaktan dolayı büyük bir tehlike altında olduğunu kamuoyuna olabildiğince duyurmaya çalıştılar. Eğer böyle bir durum içinde olan biri varsa, çok geç olmadan yetkililerle iletişime geçmesi konusunda uyarıldı. İki buçuk hafta içerisinde failin silahlı soygun partneri polisi aradı. Fail yakalandı ve cinayet yerinde bulunan avuç izlerinin eşleşmesine dayanarak suçlandı.

Sonradan profili gözden geçirdiğimizde, Jim ve Roy'un tamamen doğru tahminler yürüttüğünü anladık. Fail, olay yerinin dört sokak ötesinde yaşayan, yirmi iki yaşında siyahi bir erkekti. Bekardı, kız kardeşi ile birlikte yaşıyordu ve finansal açıdan ona bağımlıydı. Cinayetin işlendiği dönemde tecavüz suçundan şartlı tahliye olmuştu ve gözetim altındaydı. Yargılandı, suçlu bulundu ve idam cezasına mahkum edildi. İnfazı kısa süre önce gerçekleşti.

Adamlarıma sık sık Lone Ranger gibi olmamız gerektiğini, kasabaya inip adaletin sağlanmasına yardım etmemizi, ardından sessizce geri dönmemizi söylerdim.

O maskeli adamlar kimdi? Sihirli değnek değmişçesine sorunu çözdüler.

Onlar mı? Quanticolu'ydular.

Bu vaka özelinde, Jim ve Roy kasabadan sessizce ayrıldılar. Büro'nun özel jeti ile aceleyle getirilmişlerdi. İşleri bittiğinde ise evlerine dönerken ticari bir uçağın arkasında, turist mevkiinde, mutlu tatilciler ile çığlık atan çocuklarla tıkış tıkış uçtular. Fakat arkalarında bıraktıkları "sihirli değneği" alanlar da dahil olmak üzere, hepimiz neler yaptıklarını biliyorduk.

15. BÖLÜM

Sevdiklerimizi İncitmek

Gregg McCrary, Quantico'daki penceresiz ofisinde vaka dosyalarını gözden geçirdiği sırada, bölgesindeki polis teşkilatlarının birinden bir telefon aldı. Çok sık duyulan, üzücü vakalardan biriydi.

Genç ve bekar bir anne, iki yaşındaki oğlu ile birlikte alışverişe gitmek üzere dairesinden çıkmıştı. Arabasına binmeden önce aniden midesine kramplar girmeye başladı ve geriye döndü, hızlıca otoparktan geçti ve apartmanın arka kapısından girerek tuvalete girdi. Herkesin birbirini tanıdığı, güvenli ve yardımsever bir mahallede oturuyorlardı. Oğluna binanın içinde kalması ve o geri gelene kadar sessizce oynamasını sıkı sıkı tembihledi.

Eminim ki ardından gelişen olayları çoktan tahmin etmişsinizdir. Annenin tuvaletten çıkıp gelmesi kırk beş dakika sürdü. Geldiğinde oğlu girişte değildi. Henüz endişeye kapılmamıştı, dışarıya çıktı ve etrafa bakındı, havanın serin ve rüzgarlı olmasına rağmen biraz uzaklaşmış olabileceğini düşündü.

Ancak sonrasında şunu gördü: Küçük oğlunun örgü eldivenlerinden biri, otoparkın kaldırımında duruyordu ve oğlu ortalıkta yoktu. Artık paniklemişti.

Apartmana geri koştu ve derhal 911'i aradı. Acil operatörüne, çılgına dönmüş bir şekilde çocuğunun kaçırıldığını söyledi. Hemen polis geldi ve ipuçlarını bulmak için bölgeyi aradı. Bu ana kadar genç kadın kendini kaybetmişti.

Haber yayın organları, olayı radyoda duyurdu. Genç kadın mikrofonların karşısına geçti ve oğlunu kaçıran her kimse geri getirmesi için ona yalvardı. Polis her ne kadar genç anneyle aynı

duyguları paylaşsa da durumu her yönüyle ele alarak kendini garantiye almak istedi. Bu yüzden anneye yalan makinesi testi uyguladılar, anne testten geçti. Polis çocuk kaçırma olaylarında zamanın hayati önem taşıdığını biliyordu, bu yüzden Gregg'i aradılar.

Senaryoyu öğrendi ve 911 aramasının kaydını dinledi. Ortada hoşuna gitmeyen bir şeyler vardı. Ardından yeni bir gelişme oldu. Acılı anneye posta ile küçük bir koli geldi. Gönderenin adresi, herhangi bir not ve iletişim bilgisi yoktu – yalnızca otoparkta bulduğu eldivenin eşi vardı. Kadın kendini kaybetmişti.

Fakat artık Gregg gerçeği biliyordu. Polise küçük çocuğun öldüğünü ve onu öldüren kişinin annesi olduğunu söyledi.

Polis Gregg'e bunu nasıl bildiği konusunda baskı yaptı. Çocuklar sürekli sapıklar tarafından kaçırılırdı. Bunun da o vakalardan biri olmadığını nereden biliyordu?

Gregg de nereden bildiğini açıkladı. İlk olarak, senaryonun kendisinde bir tuhaflık vardı. Bir çocuğun bir sapık tarafından kaçırılmasından en çok korkacak kişi annedir. O kadar uzun bir süre boyunca çocuğunu tek başına bırakması mantıklı mı? Bu kadar uzun bir süre boyunca tuvalette kalması gerektiyse, onu da yanında götüremez miydi ya da geçici başka bir çözüm bulamaz mıydı? Dediklerinin doğru olması mümkündü, ancak faktörleri bir araya getirmeye başlayabilirdik.

911 kaydında kendinden emin bir ses tonuyla birinin, çocuğunu "kaçırdığını" söylüyordu. Gregg'in deneyimlerine göre ebeveynler böylesine korkunç bir durumu psikolojik olarak reddetmek için ellerinden gelen her şeyi yaparlardı. Histerik duyguların etkisiyle çocuğunun kaybolduğunu, kaçtığını, nerede olduğunu bilmediğini ya da bunun gibi bir şeyler söylemesini beklerdiniz. Bu noktada *kaçırma* sözcüğünü kullanması, oynayacağı senaryonun ilerisini düşünmekte olduğunu gösteriyordu.

Haber yayın organlarının karşısındaki gözleri yaşlı yalvarma kesinlikle suçlayıcı değildi. Ancak Güney Carolina'da iki küçük çocuğunun güvenli bir şekilde geri dönmesi için yalvaran Susan

Smith'in görüntüsü hiçbirimizin gözünün önünden gitmiyordu. Genellikle bunu yaptığını gördüğümüz ebeveynler tamamen dürüst olurlar. Fakat halka gösterilen bu görüntü, dürüst olmayan birkaçını meşrulaştırma sorununu da beraberinde getirir.

Gregg'e göre eldivenin geri dönüşü her şeyi daha da açıklığa kavuşturuyordu. Çocuklar temelde şu üç nedenden biri yüzünden kaçırılırlar: Kâr amacı güden, çocuk kaçıran kişiler tarafından kaçırılırlar; çocuk tacizcileri tarafından cinsel tatmin amacıyla kaçırılırlar ve kendi çocukları olmasını aşırı derecede isteyen zavallı, yalnız ve dengesiz insanlar tarafından kaçırılırlar. İlk tip ya telefon ya da yazılı bir mesaj aracılığıyla talebini belirtmek için aile ile iletişime geçmek zorundadır. Diğer iki tip, aileye dair hiçbir şey istemez. Bu üç tipten hiçbiri, aileye sırf çocuklarının kaçırıldığını söylemek için bir eşyayı geri göndermez. Aile çocuğunun kaçırıldığını zaten biliyordur. Bunun yanında suçun geçerliğini gösterecek bir talep olması gerekir; aksi takdirde hiçbir anlamı yoktur.

Gregg'e göre anne, gerçek bir kaçırılma olayının nasıl olabileceğine yönelik düşüncelerine dayanarak bir çocuk kaçırma olayı sahnelemişti. Fakat maalesef bu tip bir suçun asıl dinamiklerine yönelik hiçbir fikri yoktu ve bu yüzden de yüzüne gözüne bulaştırmıştı.

Yaptıkları için nedenleri olduğu ve bu yüzden yanlış bir şey yapmadığına kendini ikna ettiği ortadaydı. Yalan makinesi testinden geçme nedeni de buydu. Fakat Gregg bununla yetinmemişti. Deneyimli bir FBI yalan makinesi uzmanı getirtmişti ve kadın tekrar test edilmişti. Bu sefer şüpheli konumunda olduğunun bilincindeydi. Ve artık sonuçlar tamamıyla farklıydı. Yönlendirilmiş sorgulama sonrasında çocuğunu öldürdüğünü ve polisi cesede götürmeyi kabul etmişti.

Öldürme gerekçesi oldukça yaygındı. Gregg'in en başından beri şüphelendiği şey ortaya çıkmıştı. Genç bir anneydi ve çocuğunu tek başına yetiştiriyordu. Gençliğini yaşayamıyordu, çünkü bu çocuğun sorumluluğu altına girmişti. İlişkilerini ilerletmek isteyen ve kendilerine ait yeni bir aile kurmak isteyen bir

adamla tanışmıştı. Ancak adam birlikte kuracakları hayatta bu çocuğa yer olmadığını açıkça belirtmişti.

Bu tür bir vakada dikkate değer unsur şuydu: Çocuğun kayıp olduğu bildirilmeden polis cesetle karşılaşsaydı, Gregg yine de aynı sonuca varırdı. Çocuk ormanda kayak tulumu ile gömülü, battaniyeye sarılmış ve kalın bir naylon torbaya konulmuş halde bulunmuştu. Çocuk kaçıran biri ya da çocuk tacizcisi, çocuğun sıcak ve "rahat" olması için onunla bu kadar uğraşmaz ya da cesedi doğa şartlarından korumaya çalışmazdı. Birçok cinayet mahalli bariz ve sürekli bir öfkeyi gösterse de ve cesetlerin atıldığı alanlar aşağılama ve düşmanlığı yansıtsa da, bu toprağa verme sevgi ve suçluluk duyguları ile karakterizeydi.

İnsanoğlu sevdiklerini ve sevmesi gerekenleri incitmesiyle bilinir. Alan Burgess, Davranış Bilimleri Birimi şefi olduktan sonra verdiği ilk televizyon röportajında şöyle söylemişti: "Nesiller boyu, kutsal kitaplardan bu yana, *Kabil Habil'i öldürdüğünden beri* şiddete maruz kaldık." Neyse ki muhabirler dünyanın ilk cinayet silahını tekrar yorumladığını anlayamamıştı.

İngiltere'nin on dokuzuncu yüzyıla ait en önemli davalarından biri, aile içi şiddet iddialarını içeriyordu. 1860 yılında Scotland Yard müfettişi Jonathan Whicher, Francis Kent adındaki bölgenin önde gelen ailelerinden birinin bebeğinin öldürülmesi üzerine Somerset'teki Frome kasabasına gitti. Yerel polis çocuğun Çingeneler tarafından öldürüldüğüne ikna olmuştu, ancak soruşturmadan sonra Whicher, asıl suçlunun Francis'in on altı yaşındaki kız kardeşi Constance olduğuna kanaat getirmişti. Ailenin prestijinden ve genç bir kızın bebek kardeşini öldüremeyeceği düşüncesinden dolayı, Whicher'ın kanıtları mahkemede reddedilmiş ve Constance, aleyhindeki suçlamalardan beraat etmişti.

Halktan gelen büyük tepki, Whicher'ı emniyet müdürlüğünün dedektif masasından istifa etmeye zorlamıştı. Yıllar boyunca haklılığını kanıtlamaya ve bu genç kadının katil olduğunu ispat etmeye çalışmıştı. En sonunda iflas etmesi ve sağlığını yitirmesi sonucunda, Constance Kent suçunu itiraf ettikten bir yıl sonra

gerçeği aramayı bıraktı. Constance yeniden yargılandı ve ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı. Üç yıl sonra Wilkie Collins, çığır açan polisiye romanı *Ayfaşı*'nı Kent vakasına dayanarak yazdı.

Kurbanın sevdiği biri ya da aile üyelerinden biri tarafından öldürüldüğü cinayetlerin birçoğunun anahtarı sahnelemedir. Kurbana o kadar yakın olan biri, şüpheleri başka yöne çekmek için bir şeyler yapmak zorundadır. Üstünde çalıştığım en eski örneklerden biri, 1980 yılının Noel'inden bir gün sonra, Cartersville, Georgia'da gerçekleşen Linda Hancy Dover'ın cinayetiydi.

1.60m boyunda ve elli beş kilo olan Linda, Larry için eskiden birlikte yaşadıkları evi düzenli aralıklarla temizlemeye gitmişti. Hatta 26 Aralık Cuma günü de evde temizlik yapıyordu. Larry bu süre içerisinde küçük çocuklarını parka götürmüştü.

Öğleden sonra dışarıdaki küçük gezintilerinden geri döndüklerinde Linda orada değildi. Larry, temiz ve düzenli bir ev bulacağı yerde, yatak odasının karmakarışık olduğunu gördü. Çarşaflar ve yastıklar yataktan çıkarılmış, şifonyerler açılmış, kıyafetler etrafa saçılmış bir haldeydi ve halının üzerinde kan gibi gözüken kırmızı lekeler vardı. Larry derhal polisi aradı. Hızla gelen polis evin içini ve dışını aradı.

Linda'nın cesedini yatak odasındaki bir yorgana sarılı bir halde buldular. Bulunduğunda sadece kafası görünüyordu, evin altındaki döşeme altı boşluğunun dışındaydı. Battaniyeyi açtıklarında tişörtünün ve sutyeninin göğüslerinin üzerine kaldırıldığını, kot pantolonunun dizlerinin etrafına sarıldığını ve iç çamaşırının kasıklarına kadar indirildiğini görmüşlerdi. Başına ve yüzüne darbe almıştı ve vücudunda birden çok bıçak yarası vardı, memurlara göre sutyen yukarıya kaldırıldıktan sonra bıçaklanmıştı. Silahın açık mutfak çekmecesinden alınan bir bıçak olduğuna inanıyorlardı, ancak bıçağı o anda bulamamışlardı (hiçbir zaman da bulamadılar). Olay yerine göre ilk önce yatak odasında saldırıya uğramış, ardından bedeni dışarıya, döşeme altı boşluğuna taşınmıştı. Kalçalarındaki kan damlaları, onun elle yerleştirildiğini gösteriyordu.

Linda Dover'ın geçmişinde yüksek risk altında bir kurban ol-

masına yol açacak hiçbir şey yoktu. Larry'den ayrılmış olmasına rağmen, başka hiçbir ilişkisi olmamıştı. Onun için yılın tatil zamanları ve evliliğinin dağılmasına neden olan olaylar olağandışı stres etkenleri olabilirdi.

Olay yeri fotoğraflarına ve Cartersville polisinin gönderdiği bilgilere dayanarak, failin iki tipten biri olabileceğini söyledim. Büyük olasılıkla yakınlarda yaşayan, tesadüfen karşısına çıkan, bu suçu işleyerek hataya düşen, genç ve deneyimsiz, yetersiz ve yalnız biriydi. Bunu söyledikten sonra polis, mahallede birçok sakinin korktuğu çeteyle sorunlar yaşadığından bahsetti.

Fakat suçta çok fazla sahneleme faktörü vardı, bu da ikinci tipe daha olumlu bakmama yol açmıştı: Bu tip, kurbanı iyi tanıyordu ve bu yüzden dikkati kendisinden uzaklaştırmak istiyordu. Katilin cesedi saklamak istemesinin tek nedeni "kişisel nedenlere dayalı cinayet" olarak sınıflandırdığımız şeydir. Yüzdeki ve boyundaki yaralar da oldukça kişisel görünüyordu.

Onlara bu failin zeki olduğunu, ancak yalnızca lise eğitimi aldığını ve fiziksel dayanıklılık gerektiren bir işte çalıştığını söyledim. Geçmişte saldırı eğilimi vardı ve hayal kırıklığı seviyesi düşüktü. Dengesiz olabilir, yenilgiyi kabul edemiyor olabilirdi ve cinayet döneminde büyük olasılıkla finansal sorunlardan ya da başka sebeplerden dolayı bunalımdaydı.

Sahnelemenin kendi içinde bir mantığı ve gerekçesi vardı. Linda'ya karşı gaddarca davranan her kimse, cesedi başka bir aile bireyinin – özellikle oğlunun – bulamayacağı bir yere bırakmak istemişti. Bu yüzden onu battaniyeye sarmakla ve döşeme altı boşluğuna taşımakla zaman harcamıştı. Bu şekilde olayı bir seks suçu gibi göstermeye çalışmıştı. Bu sebeple sutyenini kaldırmış ve genital bölgesini açıkta bırakmıştı. Ancak tecavüze ya da cinsel saldırıya dair ortada hiçbir kanıt yoktu. Bunu yapmak zorunda olduğunu düşünmüştü, fakat yine de polisin kurbanın çıplak genital bölgesini ve göğüslerini görecek olmasından rahatsızdı, bu yüzden battaniye ile üzerini kapatmıştı.

Başlangıçta failin aşırı işbirlikçi ve endişeli görüneceğini, ancak suç işlendiği sırada başka yerde olduğunu kanıtlaması istendiğinde küstahlaşmaya ve saldırganlaşmaya başlayacağını söyledim. Saldırı sonrası davranışları daha fazla alkol alımı veya uyuşturucu kullanımı ya da bir ihtimal dine yönelme olabilirdi. Dış görünümünü değiştirebilir, hatta belki de işini bile değiştirebilir ve o bölgeden taşınabilirdi. Polise, davranışlarında ve kişiliğinde ani bir değişiklik aramasını söyledim.

"Bugünkü halinin cinayetten önceki haliyle hiçbir ilgisi yok," dedim.

Fakat o zamanlar Cartersville polisinin benden profil çıkarmamı istediği sırada, çoktan Larry Bruce Dover'ı karısının cinayetiyle suçladıklarını ve doğru yolda olduklarından emin olmak istediklerini bilmiyordum. Bu durum birkaç nedenden dolayı tepemi attırmıştı. Bilhassa elimde başa çıkabileceğimden çok daha fazla aktif vaka vardı. Ancak daha da önemlisi, bu, Büro'yu tatsız bir durumun içine sokabilirdi. Neyse ki profil mükemmel derecede uyumluydu. Direktöre ve Atlanta Özel Sorumlu Ajanı'na açıkladığım gibi, eğer bu kadar doğru çıkmasaydı, becerikli bir avukat beni savunma tanığı olarak mahkemeye çağırabilir ve çıkardığım "uzman" profilin birkaç noktada sanıktan farklılık gösterdiğini söylemeye zorlayabilirdi. O noktadan itibaren, kim olduğunu önceden bilmek istemememe rağmen daima polise ellerinde bir şüpheli olup olmadığını sormam gerektiğini öğrendim.

Ama en azından bu vakada adalet yerini bulmuştu. 3 Eylül 1981 tarihinde Larry Bruce Dover, Linda Haney Dover'ı öldürmekten hüküm giymiş ve ömür boyu hapis cezasına çarptırılmıştı.

Aile içi sahnelemenin farklı bir örneği, 1986 yılında Betty adıyla bilinen Elizabeth Jayne Wolsieffer'ın cinayetiyle karşımıza çıktı.

30 Ağustos Cumartesi sabahı saat yedi gibi Wilkes-Barre, Pennsylvania polisi 75 Birch Caddesi'ne, popüler bir diş hekimi ve ailesinin evine çağrılmıştı. Memur Dale Minnick ve Anthony George beş dakika sonra geldiklerinde, boğmaya kalkışma ve başına darbe alması sonucu yerde yatan otuz üç yaşındaki Dr. Glen Wol-

sieffer'la karşılaşmışlardı. Erkek kardeşi Neil onunla birlikteydi. Neil sokağın karşısında yaşadığını, erkek kardeşinin onu çağırması üzerine apar topar geldiğini söyledi. Glen afallamış ve kafası karışmıştı ve hatırlayabildiği tek telefon numarasının Neil'inki olduğunu söylemişti. Neil oraya gider gitmez polisi aramıştı.

Adam Glen'in otuz iki yaşındaki karısı Betty ile beş yaşındaki kızları Danielle'nin üst katta olduğunu söyledi. Neil onlara bakmak için her yukarıya doğru gidişinde Glen bayılıyormuş gibi hissetmiş ve inlemeye başlamıştı, bu sebeple ikisi de henüz yukarı çıkmamışlardı. Glen Neil'e, saldırganın hâlâ evde olmasından korktuğunu söylemişti.

Memur Minnick ve George evi aradılar. Eve zorla giren kişiyi bulamadılar, ancak Betty'yi ebeveyn yatak odasında ölmüş bir halde buldular. Yatağın yanında yerdeydi, başı yatağın ayakucuna gelecek şekilde yatıyordu. Boynundaki morluklardan, ağzındaki kurumuş köpüklerden, çürümüş yüzündeki mavimsi renkten elle boğularak öldürüldüğü anlaşılıyordu. Çarşaflar kan içindeydi, fakat yüzü temizlenmiş gibiydi. Üzerinde sadece beline kadar çekilmiş geceliği duruyordu.

Danielle yandaki odada uyuyordu ve hiçbir zarar görmemişti. Uyandığmda polise içeri giren birinin sesini, kavga ya da patırtı gibi herhangi bir şey duymadığını söyledi.

Minnick ve George geri döndüler ve üst katta karşılaştıkları sahneyi tarif etmeden ve Dr. Wolsieffer'a neler olduğunu sordular. Eve giren birinin sesiyle uyandığını, komodinden tabancasını alıp Betty'yi uyandırmadan neler olduğuna bakmaya gittiğini söyledi.

Yatak odasının kapısına yaklaştığında, merdivenlerin başında iri yarı bir adam görmüştü. Adam onu fark etmemiş gibiydi, adamı aşağı kata doğru takip etmiş, ancak daha sonra onu kaybetmiş ve birinci katta onu aramaya başlamıştı.

Ardından bir tür kablo ya da iple arkadan saldırıya uğramış, fakat adam boğazını sıkmadan önce adamın silahını düşürebilmiş ve elini kaydırabilmişti. Glen karşı tepki vermiş, adamın kasıklarına vurmuş ve elinden kurtulmayı başarmıştı. Ama Glen

arkasına dönmeden adam arkadan başına vurmuş ve Glen bayılmıştı. Bir süre sonra uyandığında da erkek kardeşini aramıştı.

Dr. Wolsieffer'ın görünen yaraları polise ya da olay yerine çağrılan polis ekibine ciddi gibi görünmemişti. Başının arkasında bir sıyrık, boynunun arkasında pembe izler, kaburga kemiğinin ve göğsünün sol tarafında küçük çizikler vardı. Fakat riske girmek istemediler, bu sebeple Dr. Wolsieffer'ı acile götürdüler. Oradaki doktora göre de çok kötü görünmüyordu, fakat dişçinin bilincini kaybettiğini söylemesi üzerine onu hastaneye yatırmıştı.

Polis başından beri Wolsieffer'ın hikayesinden şüphelenmişti. Saldırganın gündüz vakti ikinci katın penceresinden eve girmesi pek mantıklı görünmüyordu. Saldırganın arkadaki yatak odasının penceresinden içeri girmek için kullandığı söylenen eski bir merdiven bulunmuştu. Ancak merdiven her an çökecek gibiydi, ortalama büyüklükteki bir insanın ağırlığını bile taşıyabilecekmiş gibi görünmüyordu. Eve basamakları yanlış yöne bakacak biçimde dayanmıştı. Merdiven yumuşak zeminde üzerine ağırlık bindiğini gösteren bir girintiye neden olmamıştı, alüminyum çatı oluklarında da oraya yasladığına dair herhangi bir işaret yoktu. Basamaklarda ya da pencerenin yanındaki çatıda o sabah birinin kullandığını gösteren çiy ya da çim yoktu.

Evde de birbirini tutmayan işaretler vardı. Değerli hiçbir şey alınmamış gibi görünüyordu, yatak odasından göze çarpan mücevherler dahi alınmamıştı. Saldırganın niyeti öldürmek olsaydı, tabancası olan bayılmış bir adamı aşağıda bırakıp, öldürmek üzere yukarı yeniden çıkarak karısına cinsel saldırıda bulunmaz mıydı?

Özellikle iki nokta rahatsız ediciydi. Glen bayılacak kadar boğulduysa, neden boynunun ön tarafında hiçbir iz yoktu? Ve hepsinin içinde en akıl ermez nokta şuydu: Betty ve Danielle'i kontrol etmek için ne Glen ne de kardeşi Neil yukarı çıkmıştı.

Dr. Wolsieffer'ın hikayesi, işleri daha da derinleştirmek için zaman geçtikçe değişmişti. Saldırgana yönelik tanımlamaları, daha fazla detayı hatırladıkça biraz daha belirginleşmişti. Wolsieffer adamın siyah bir eşofmanı üstü giydiğini, çorap maskesi taktığını ve

bıyığı olduğunu söylemişti. Birkaç noktada kendisiyle çelişiyordu. Aile üyelerine cuma gecesi geç saatlerde dışarıya çıktığını söylemişti, fakat uyumadan önce karısıyla konuşmuştu. Polise ise onu hiç uyandırmadığını söylemişti. Başlangıçta yaklaşık 1300 doların masasının çekmecesinden alındığını belirtmiş, ama polis paranın bordrosunu bulduğunda bu söylediğini geri almıştı. Acil çağrı üzerine polis geldikten sonra onu sorgulamak istediğinde, bilinci pek yerinde değildi ve neredeyse hiçbir söylediği anlaşılmıyordu. Ancak hastanede karısının öldüğü söylendiğinde, polisin şüpheli ölüm olaylarını araştıran memuru aradığını duyduğunu söylemişti.

Soruşturma devam ettiği süre boyunca, Glen Wolsieffer saldırıyı açıklamak için daha yeni ve daha detaylı senaryolar ortaya atmıştı. En sonunda, eve giren saldırganların sayısı ikiye çıktı. Eski diş hekimi yardımcısıyla ilişki yaşadığını itiraf etti, fakat polise bu ilişkinin bir yıl önce bittiğini söyledi. Daha sonra da cinayetten birkaç gün önce bahsettiği kadınla görüştüğünü ve onunla cinsel ilişkiye girdiğini itiraf etti. Aynı zamanda evli bir kadınla başka bir ilişki daha yaşadığını polise söylemeyi atlamıştı.

Betty Wolsieffer'ın arkadaşları polise, Betty kocasını her ne kadar sevse ve evliliği yürütmeye çalışsa da kocasının davranışlarından, özellikle alışkanlık haline gelen cuma geceleri eve geç gelme durumundan çok bunaldığını anlattı. Öldürülmeden birkaç gün önce bir arkadaşına Glen gelecek cuma gecesi de geç saatlere kadar dışarıda kalırsa ona karşı "tavır alacağını" söylemişti.

Evde ve hastanede yapılan ilk görüşmelerin ardından Glen, avukatından aldığı tavsiye üzerine polisle konuşmayı reddetmişti. Polis de erkek kardeşi Neil'e odaklanmıştı. O sabah olanlara dair anlattığı hikaye en az Glen'inki kadar tuhaf görünüyordu. Bu testlerin genellikle yanlış çıktığını ve olumsuz bir sonuçla karşılaşmaktan endişelendiğini söyleyerek yalan makinesi testine girmeyi reddetti. Polisin ve Betty'nin ailesinin tekrarlanan istekleri ve medyanın soruşturmada işbirliği kurması için yaptığı baskılar üzerine, Neil ekim ayında adliye sarayında polisle görüşme planladı.

Sabah 10:15'ti, görüşme için kararlaştırılan saatten on beş da-

kika geçmişti. Neil, küçük Honda'sı ile bir kamyonun kafa kafaya çarpışması sonucu ölmüştü. Çarpışma sırasında adliye sarayından uzaklaşıyordu. Şüpheli ölümleri araştıran memurun soruşturması sonucu ölüm nedeninin intihar olmadığı tespit edilmişti. Ancak daha sonra dönüşü kaçırmış ve gergin bir biçimde geri dönmeye çalışıyor olabileceği düşünülmüştü. Bunu asla kesin olarak bilemeyiz.

Cinayetin üzerinden bir yıldan fazla süre geçmişti. Wilkes-Barre polisi, Glen Wolsieffer'ı karısının katili olarak gösteren çok miktarda ikinci dereceden kanıtı bir araya getirmişti, ama ellerinde kesin bir delil yoktu, bu yüzden ortada onu suçlayacak bir kanıt da yoktu. Olay yerinde parmak izleri ve saçları bulunmuştu, fakat orası onun yatak odasıydı, bu sebeple bunun da pek bir anlamı yoktu. Polis Glen'in herhangi bir bağlama ipini ya da giymiş olabileceği kanlı bir kıyafeti, erkek kardeşini aramadan önce yakındaki nehre atmış olabileceğini düşünmüştü. Tutuklamak ve hüküm giymesini sağlamak için tek umutları, davalarını suçun kurbanını yakından tanıyan ve olay yerini sahneleyen biri tarafından işlendiğini söyleyen bir uzman tarafından desteklenmesiydi.

1988 yılının Ocak ayında Wilkes-Barre polisi, işlenen suçun analizini yapmamı istedi. O zamana kadar edindikleri geniş materyalleri inceledikten sonra, cinayetin gerçekten de kurbanı yakından tanıyan biri tarafından işlendiği ve bunu gizlemek için de sahnelendiği sonucuna vardım. Polisin elinde zaten bir şüpheli olduğundan normal profilimizi çıkarmak ya da doğrudan kocayı suçlamak istedim. Polisin eline, şüpheliyi tutuklamalarına yardımcı olacak kozlar kazandırmaya çalıştım.

O mahallede, araç yoluna iki araba park edilmiş bir eve hem hafta sonu hem de gündüz vakti girmek, düşük riskli kurbanlara yönelik fazlasıyla yüksek riskli bir suçtu. Soygun senaryosu bir hayli olasılık dışıydı.

Saldırganın ikinci kattaki pencereden içeriye girmesi ve ikinci kattaki odaları kontrol etmeden derhal alt kata yönelmesi, yıllar boyu yaptığımız araştırmalarda ve dünyanın dört bir yanında yaptığımız vaka danışmanlıklarıyla tamamen çelişiyordu.

Saldırganın yanında silah getirdiğine dair bir kanıt yoktu, bu da planlı cinayet senaryosunu olasılık dışı bırakıyordu. Bayan Wolsieffer cinsel tacize uğramamıştı, bu da planlı tecavüzün yolunda gitmediği senaryosunu da aynı ölçüde olanaksız hale getiriyordu. Ayrıca, herhangi bir şeyi alma girişimi olduğuna dair hiçbir kanıt yoktu; bu, planlı soygun senaryosunun olasılık dışı olmasının bir başka nedeniydi. Bu da cinayetin olası nedenlerini önemli ölçüde sınırlıyordu.

Öldürme yöntemi – elle boğma – kişisel türden bir suçtu. Yabancı birinin, özellikle de her şeyi planlayan ve içeri girmek için çaba gösteren birinin seçeceği bir yöntem değildi.

Polis düzenli olarak devam etti ve davayı titizlikle geliştirdi. Katilin kim olduğundan emin olsalar da ellerindeki deliller kesin değildi ve mahkemede geri durmak zorunda kaldılar. Bu sırada Glen Wolsieffer, Washington D.C.'nin dışına, Falls Church, Virginia'ya taşındı ve burada diş hekimi olarak çalışmaya başladı. 1989'un sonlarında benim raporum kaynak gösterilerek tutuklama emri ve olası nedenler beyannamesi hazırlandı. 3 Kasım 1989 tarihinde, cinayetten otuz sekiz ay sonra eyalet polisi, bölge polisi ve yerel polisten oluşan bir ekip Virginia'ya gitti ve diş hekimi muayenehanesinde Wolsieffer'ı tutukladı.

Tutuklayan memurlardan birine, "Her şey çok hızlı oldu. Kendimizi içinde bulduk. Her şey çok bulanıktı," dedi. Daha sonra karısını öldürmekten değil, saldırgan(ların) ona saldırmasından bahsettiğini iddia etti.

O zamana kadar birkaç eyalette olay yeri analiz uzmanı olarak nitelendirilmiş olsam da savunma, yorumlamalarım ile vardığım sonuçlardan dolayı beni "büyücü adam" ilan etti ve en sonunda hakim tanıklık edemeyeceğime karar verdi. Yine de savcı onlara söylediklerimi birleştirerek kullanabildi. Polisin titiz çalışması ile birlikte, üçüncü dereceden cinayetten hüküm giydirmeyi garanti altına aldılar.

Wolsieffer vakasında ortada bir terslik olduğuna dair bir sürü ipucu vardı. Çökecek gibi duran ve yanlış yerleştirilmiş mer-

diven, boğma yaralarının uyumsuzluğu, karısını ve çocuğunu kontrol etmemesiyle ispat edilen endişelenmeme durumu, çocuğun hiçbir gürültü ile uyanmamış olması... Ancak hepsinin içinde en büyük ipucu, sözüm ona saldırganın hareketleri ve davranışlarının tamamen mantıksız olmasıydı. Herhangi bir suç işlemek için bir eve giren herhangi biri, her şeyden önce en büyük tehdit ile – yani bu durumda evin bir seksen yedi boyundaki silahlı erkeğiyle – ilgilenecek ve ikinci olarak da daha az tehdit teşkil eden silahsız kadına yönelecektir.

Bir soruşturmacı, böyle tutarsızlıklara karşı daima tetikte olmalıdır. Belki de bu vakalarla fazlasıyla karşılaştığımızdan, insanların davranışlarının gerçekte ne anlama geldiğini anlamaya çalışmak için, söylediklerinin ardındakileri anlamaya çalışıyoruz.

Bazı açılardan rolüne hazırlanan oyuncular gibiyiz. Oyuncu senaryoda yazanları okur, ancak senaryonun aslında anlatmak istediği "alt metni" oynamak ister.

Bunun en belirgin örneği, 1989 yılında Boston'da Carol Stuart'ın öldürülmesi ve kocası Charles'ın ağır yaralanmasıdır. Dava büyük yankı uyandırmıştı ve neredeyse toplumu parçalayacaktı.

Çift Roxbory'deki normal doğum dersinden döndükleri bir gece, ışıklarda durdukları sırada iri, siyahi bir adam tarafından saldırıya uğramışlardı. Saldırgan otuz yaşındaki Carol'ı vurmuş, ardından otuz dokuz yaşındaki Charles'ın peşine düşmüştü. Charles'ın karnında ciddi yaralar vardı ve on altı saat ameliyat olması gerekmişti. Brigham ve Kadınlar Hastanesi'ndeki doktorların Carol'ı kurtarmak için gösterdikleri tüm çabalara rağmen, Carol birkaç saat içinde ölmüştü. Bebekleri Christopher sezaryen ile doğmuş, fakat o da birkaç hafta sonra ölmüştü. Carol'ın halka duyurulan büyük cenaze töreni sırasında Charles hâlâ hastanedeydi.

Polis harekete geçmiş, Charles'ın verdiği eşkale uyan, bulabildiği tüm siyahi adamları toplamıştı. Sonunda Charles, sıraya dizilen şüphelilerden birini seçmişti.

Ancak bundan kısa bir süre sonra, Charles'ın hikayesi çözülmeye başlamıştı. Kardeşi Matthew, Charles'ın sözde çalınan

eşyaları içeren bir torbayı atmasına yardım etmek için çağrıldığında, ortada bir soygun olduğundan şüphe etmişti. Bölge savcısı Charles Stuart'ı cinayetle suçladığını duyurduğunda, Charles köprüden atlayarak intihar etti.

Tıpkı altı yıl sonra Susan Smith haksız yere siyahi bir adamı iki çocuğunu kaçırmakla suçladığında olduğu gibi, siyahi topluluk, Charles'ın yaptığı bu suçlamadan dolayı haklı bir şekilde öfkelendi. Fakat Smith vakasında Güney Carolina polis şefi problemi çözmek için uğraşmıştı. Medya ve federal yetkililerle (ajanımız Jim Wright gibi) işbirliği yaparak, birkaç gün içinde gerçeği ortaya çıkarmıştı.

Stuart'ın vakasında etkin bir şekilde işe yaramamasına karşın, polisin Stuart'ın söylediklerini muhakkak analiz ettiğine ve olay yerindeki ipuçlarıyla değerlendirdiğine inanıyordum. Herkes bir suçu sahnelemek için o kadar çok uğraşmaz, yani kendini o kadar ciddi biçimde öldürmez. Ancak tıpkı Wolsieffer vakasında olduğu gibi, fail ilk olarak daha küçük tehdidin – birçok durumda kadınların – peşinden gidiyorsa, o zaman bunun bir nedeni olmalı. Soygun durumunda soyguncu *her zaman için* en zorlu düşmanı etkisiz hale getirmeye çalışır. İlk olarak en büyük tehdit ortadan kaldırılmamışsa, bunun başka bir sebebi olmalı. "Sam'in Oğlu" olarak bilinen David Berkowitz ilk olarak kadınları vurmuştu, çünkü asıl hedefi kadınlardı. Erkek yalnızca yanlış zamanda yanlış yerdeydi.

Sahnelenen suçların suçla mücadele alanında olan bizlere yönelik oluşturduğu sorun, kurbanlar ve sağ kalanlarla kolaylıkla duygusal bir bağ kurabiliyor olmamızdır. Birisinin gerçekten tehlikeli bir duruma maruz kaldığını gördüğümüzde ona inanmak isteriz. Düzgün sayılabilecek bir oyuncuysa ve suç mantıklı görünüyorsa, daha ilerisini araştırmama eğilimi vardır. Doktorlar gibi biz de kurbanlarla empati kurabiliriz, ancak tarafsızlığımızı kaybettiğimiz takdirde hiç kimseye iyilik yapmamış oluruz.

Nasıl bir insan böyle bir şey yapabilir?

Bazen ne kadar üzücü olursa olsun, bunun yanıtını bulmak için buradayız.

16. BÖLÜM

"Tanrı Shari Faye'e Katılmanı İstiyor"

Güzel ve hayat dolu bir lise son sınıf öğrencisi olan Shari Faye, ailesinin Columbia, Güney Carolina yakınlarındaki evinin önünde bulunan posta kutusunun orada durduğu sırada kaçırıldı. Sevgilisi Richard'la buluştuğu, yakınlardaki bir alışveriş merkezinden eve dönüyordu. 31 Mayıs 1985 tarihinde saat 15:38'di, sıcak ve güneşli bir gündü. İki gün sonra Lexington Lisesi'nin mezuniyetinde ulusal marşı söyleyecekti.

Kaçırılmasından sadece birkaç dakika sonra babası Robert, kızının arabasını eve giden uzun otomobil yolunun başında buldu. Arabanın kapısı açıktı, motor çalışmaktaydı ve Shari'nin çantası koltukta duruyordu. Paniğe kapılan baba derhal Lexington Bölge Şerif Departmanı'nı aradı.

Böyle şeyler "aile değerleri" kavramını bünyesinde barındıran, gururlu ve huzurlu bir topluluk olan Columbia'da gerçekleşmezdi. Bu sevimli ve sosyal genç kız nasıl olurdu da kendi evinin önünde kaybolurdu? Nasıl bir insan böyle bir şey yapabilirdi? Şerif Jim Metts bu soruların yanıtlarını bilmiyordu. Fakat bir krizle karşı karşıya olduğunu hissetmişti. İlk olarak Güney Carolina tarihinde o zamana kadar görülmüş olan en büyük insan avını organize etti. Kamu dairelerinden ve yakın bölgelerden kolluk kuvvetleri yardıma geldi. Metts ikinci olarak herkesin önünde kızının dönmesi için yalvaran Robert Smith'i şüpheliler listesinden sessizce eledi. Böyle düşük riskli bir kurbanın kay-

bolması ya da ona karşı bir suç işlenmesi durumunda eş, ebeveynler ve yakın aile üyeleri dikkate alınmalıdır.

Acı dolu Smith ailesi ne olursa olsun bir haber almayı, hatta fidye talebi almayı bekledi. Ardından bir telefon geldi. Tuhaf bir biçimde çarpıtılmış bir sesi olan bir adam Shari'yi esir aldığını iddia ediyordu.

"Bunun bir aldatmaca olmadığını anlayacaksınız. Shari gömleğiyle şortunun altına siyah ve sarı renkte bir mayo giymiş."

Shari'nin annesi Hilda adama yalvardı. Shari'nin şeker hastası olduğunu ve düzenli olarak beslenmesi, su içmesi ve ilaç alması gerektiğini söyledi. Arayan kişi herhangi bir fidye talebinde bulunmadı, yalnızca şunu söyledi: "Bugün elinize bir mektup geçecek." Bunun üzerine aile ve kolluk kuvvetleri daha da paniğe kapıldı.

Metts'in bir sonraki hamlesi, geçmişini ve eğitimini yansıtıyordu. Metts ve Şerif Yardımcısı Lewis McCarty, FBI'ın Ulusal Akademi mezunlarıydı ve Büro ile ilişkileri mükemmeldi. Metts hiç tereddüt etmeden Columbia, Güney Carolina Bölge Ofisi'nde Sorumlu Özel Ajan Robert Ivey ile Quantico'daki birimimi aradı. Ben müsait değildim, fakat Ajanlar Jim Wright ve Ron Walker'dan hızlı ve olumlu bir geri dönüş aldı. Kaçırmanın detaylarını, olay yeri fotoğraflarını ve telefon konuşmasının raporlarını analiz eden iki ajan, sofistike ve oldukça tehlikeli bir adamla karşı karşıya oldukları ve Shari'nin hayatının büyük bir tehlikede olduğu konusunda hemfikirdiler. Genç kadının çoktan ölmüş olmasından ve şahsın başka bir suç işleme dürtüsü duyacağından korkuyorlardı. Shari'yi kaçıran kişinin onu ve erkek arkadaşı Richard'ı alışveriş merkezinde öpüşürken gördüğünü, ardından Shari'yi eve kadar takip ettiğini tahmin ediyorlardı. Talihsizliği posta kutusunun yanında durmaktı. Orada durmasaydı ya da o sırada sokaktan geçen arabalar olsaydı, bu suç hiç gerçekleşmemiş olacaktı. Şerif departmanı, suçlunun tekrar araması umuduyla Smithler'in evine kayıt donanımı kurdu.

Ardından oldukça önemli ve tedirgin edici bir delil ortaya

çıktı. Suçla mücadele dünyasında geçirdiğim onca yıl, gördüğüm onca korkunç ve akıl almaz şeyden sonra, gördüklerim içinde en yürek parçalayıcı olanın bu olduğunu söyleyebilirim. Shari'den ailesine elle yazılmış, iki sayfalık bir mektup geldi. Sol tarafa büyük harflerle "TANRI AŞKTIR" ifadesi yazılmıştı.

Bu mektubu okumayı hâlâ ne kadar acı verici buluyor olsam da bu genç kadının karakterini ve cesaretini olağanüstü bir şekilde gösteren bu mektubu eksiksiz olarak aktarmak istiyorum:

01/06/85 03:10 Hepinizi SEVİYORUM

Son Arzu & Vasiyet

Anneciğim, babacığım, Robert, Dawn ve Richard ve diğer herkes, tüm arkadaşlarım ve yakınlarım, hepinizi seviyorum. Artık efendimle birlikte olacağım, lütfen ama lütfen endişelenmeyin! Sadece esprili kişiliğimi & birlikte paylaştığımız güzel zamanları hatırlayın. Lütfen bu olayın hayatınızı mahvetmesine izin vermeyin, İsa adına anı yaşamaya devam edin. Bunun sonucunda güzel şeyler olacak. Aklım her zaman sizinle & *sizde* olacak! (kapalı tabut) Lanet olsun, sizi çok fazla seviyorum. Üzgünüm baba bir kez olsun ağzımı bozmam gerekiyordu! Beni affet, İsa. Richard, sevgilim, seni gerçekten sevdim & *daima* seveceğim & paylaştığımız özel anlarımızın değerini bileceğim. Fakat senden bir şey istiyorum. İsa'yı kurtarıcın olarak kabul et. Hayatıma en çok etki eden şey ailemdi. Gemi parası için üzgünüm. Lütfen bir gün benim yerime git.

Sizi herhangi bir şekilde hayal kırıklığına uğrattıysam özür dilerim, tek istediğim şey benimle gurur duymanızdı çünkü ben her zaman için ailemle gurur duydum. Anne, baba, Robert & Dawn, daha önce söylemiş olmam gereken ama söyleyemediğim o kadar çok şey var ki. Sizi seviyorum!

Beni sevdiğinizi ve özleyeceğinizi biliyorum, fakat her zaman yaptığımız gibi birbirinizden ayrılmazsanız – *başarabilirsiniz!*

Lütfen üzülmeyin. Tanrı'yı seven tüm iyiler için her şey yolunda gider.

Sizi Daima Seveceğim –

Sizi Daima /
Tüm Kalbimle Seviyorum

Sharon (Shari) Smith

Not: Nine – Seni çok seviyorum. Her zaman gözden olduğumu hissettim. Sen benimsin!

Sizi Çok Seviyorum

Şerif Metts kağıt ve parmak izi analizi için sayfaları Güney Carolina Suçla Mücadele Bölümü'ne gönderdi. Quantico'da mektubun kopyasını okuduğumuzda, adam kaçırmanın cinayete dönüştüğünden epey emindik. Yine de Shari'nin yazısında dini inançları dokunaklı bir şekilde görünen, birbirine kenetlenmiş Smith ailesi umudunu koruyordu. Ve 3 Haziran günü öğleden sonra Hilda Smith, mektubun ellerine geçip geçmediğini soran kısa bir telefon almıştı.

"Bana şimdi inanıyor musunuz?"

"İnandığımdan emin değilim, çünkü Shari'den tek kelime duymadım ve Shari'nin iyi olduğunu bilmeye ihtiyacım var."

Arayan kişi kaygı verici bir şekilde "İki ya da üç gün içinde bileceksiniz," dedi.

Ancak o akşam tekrar aradı, Shari'nin hayatta olduğunu ve onu kısa bir süre içinde bırakacağını ima etti. Fakat arayanın birkaç ifadesi, bize tam tersini söylüyordu:

"Size bir şey daha söylemek istiyorum. Shari artık benim bir parçam. Fiziksel olarak, zihinsel olarak, duygusal olarak, manevi olarak... Artık ruhlarımız tek."

Bayan Smith kızının iyi olduğuna dair güvence almak istediğinde, "Shari korunuyor ve ... artık benim bir parçam ve Tanrı hepimizi kolluyor," dedi.

En nihayetinde tüm aramaların bölgedeki umumi telefonlardan yapıldığı ortaya çıktı, fakat o günlerde "tuzağa düşür ve izi-

ni sür" planının gerçekleşmesi için arayanı on beş dakika kadar hatta tutmak gerekiyordu ve bu da mümkün değildi. Ancak kayıt sistemi kurulmuştu ve kasetlerin kopyaları acilen bize, FBI bölge ofisine gönderildi. Wright, Walker ve ben her bir kaydı dinlediğimizde Bayan Smith'in bu canavarla konuşurken sergilediği dayanma gücü ve kontrol karşısında şaşkınlığa uğramıştık. Shari'nin bu gücü nereden aldığı belli oluyordu.

Daha fazla arama gelmesini umarak Metts, aileye onlarla nasıl başka çıkmaları konusunda neler tavsiye etmesi gerektiğini sordu. Jim Wright, rehin durumu ile karşı karşıya kalan bir polis arabulucusu gibi tepki vermeye çalışmaları gerektiğini söyledi. Bu da dikkatlice dinlemek, arayanın mesajını aldığından emin olmak için söylediği önemli olabilecek şeyleri tekrar etmek, kendisi ve amaçları hakkında daha fazla şey açığa vurmasını sağlamaya çalışmaktı. Bunun birkaç faydası olabilirdi. İlk olarak başarılı bir tuzağa düşürme ve izini sürme planının gerçekleşmesi için konuşmanın uzamasını sağlayabilirdi. Ve ikinci olarak, arayan kişinin anlaşıldığı ve dinlendiği konusunda "güven vererek" daha fazla irtibat kurmasını sağlayabilirdi.

Tabii ki böylesine kontrollü bir performans, böylesine dehşete kapılmış ve acı içinde olan bir aile için olmayacak bir işti. Fakat Smith ailesi bunu inanılmaz bir şekilde başardı ve önemli bilgilere ulaşmamızı sağladı.

Shari'yi kaçıran adam ertesi gece tekrar aradı, bu sefer Shari'nin yirmi bir yaşındaki kız kardeşi Dawn ile konuştu. Shari'nin kaybolmasının üzerinden dört gün geçmişti. Dawn'a detaylı olarak Shari'yi nasıl kaçırdığını anlattı. Shari'yi posta kutusunun orada görünce arabasını durdurmuş, arkadaşça yanına yaklaşmış, Shari'nin birkaç fotoğrafını çekmiş, ardından silah zoruyla onu arabasına bindirmişti. Bu ve diğer konuşmalarında, görünüşte arkadaş canlısı olduğu, acımasız ve duygusuz davrandığı ve her şey "kontrolden çıktığı" için biraz pişmanlık duyduğu arasında gidip geldi.

Hikayesine şöyle devam etti: "Pekala, gece yarısı dört kırk

sekizde – hayır, üzgünüm. Bir dakika. Haziran ayının ilk cumartesi günü, saat üçü on geçe, elinize geçen mektubu yazdı. Haziran ayının ilk cumartesi günü, saat dördü elli sekiz geçe, tek bir ruh haline geldik."

Dawn, "Tek ruh haline geldiniz," diye tekrarladı.

Hilda arkadan, "Bu ne anlama geliyor?" diye sordu.

Arayan, "Şu an soru sormak yok," dedi.

Ancak, "dualarının gerçekleşeceği," ve Shari'nin ertesi akşam eve döneceği yönündeki sözlerine rağmen ne demek istediğini biliyorduk. Dawn'a bir ambulansın hazır beklemesini bile söylemişti.

"Bizi nerede bulacağınıza dair yönergeler alacaksınız."

Quantico'daki bizler için kayda alınan konuşmanın en önemli kısmı, zaman hakkındaki yorumuydu: Önce 4:58 demiş, ardından 3:10'a geri gitmişti. Ertesi gün Hilda'nın yaptığı acımasız telefon konuşmasıyla bu düşüncemiz doğrulanmıştı.

"Dikkatlice dinleyin. Döner kavşağa giden 378 otobanını takip edin. Prosperity çıkışından çıkın, iki buçuk kilometre gidin, Moose Lodge Number 103'ten sağa dönün, dört yüz metre gidin, beyaz çerçeveli binadan sola dönün, arka bahçeye gidin, iki metre ileride sizi bekliyor olacağız. Tanrı bizi seçti." Ardından telefonu kapattı.

Şerif Metts kaydı tekrar oynattı. Shari Smith'in cesedini yirmi dokuz kilometre mesafedeki Saluda County'de buldu. Üzerinde son görüldüğü gibi sarı üst ve beyaz şort vardı, fakat cesedin çürümesi şerife ve adli tabibe birkaç gün önce ölmüş olduğunu söylüyordu – 1 Haziran sabahı saat 4:58'de öldüğüne emindik. Cesedin durumu yüzünden nasıl öldürüldüğünü ya da Shari'nin cinsel saldırıya uğrayıp uğramadığını belirlemek mümkün değildi.

Fakat Jim Wight, John Walker ve ben, katilin adli deliller bozulana kadar, ailenin Shari'nin döneceğine inanmasını sağladığına emindik. Shari'nin yüzünde ve saçlarında yapışkan bandın yapış yapış kalıntıları vardı, fakat bant çıkarılmıştı – bir planlama ve düzenleme yapıldığını gösteriyordu. Genellikle bu ka-

dar organize başlamazlardı, bu da bize bir tür cinsel tatmin elde etmek için cesedi bıraktığı alana dönen zeki, biraz daha büyük birini gösteriyordu. Cesedin çürüdüğü ve "ilişkinin" imkansız hale geldiği noktada oraya gitmeyi bırakmıştı.

Gündüz vakti kırsal bir yerleşim bölgesinde adam kaçırmak, belli bir ölçüde beceri ve kurnazlık gerektirirdi. Yaşını yirmilerinin sonları, otuzlarının başları olarak saptamıştık ve kesinlikle üst sınıra daha yakındı. Ailesyle oynadığı akıl oyunlarının acımasızlığından, kendi aramızda muhtemelen erken yaşlarda evlendiği, kısa ve başarısız bir evliliği olduğu konusunda hemfikirdik. Şu sıralar yalnız yaşıyordu ya da ailesiyle birlikteydi. Bir tür sabıka geçmişi – kadınlara taciz ya da en azından açık saçık telefon aramaları olmasını bekliyorduk. Önceden cinayet işlediyse, çocukları ya da genç kızları öldürmüş olmalıydı. Seri katillerin birçoğu gibi bu adam da fahişelerin peşinden koşmazdı; onlardan çok çekiniyor olmalıydı.

Kesin yönlendirmelerin yanı sıra saati düzeltmesi, bize olaya yönelik önemli içgörüler kazandırmıştı. Yönergeler hesaplanmış ve yazılmıştı. Olay yerine birkaç kez gidip detaylı ölçümler yapmıştı. Aileyi aradığında bir metni okuyordu! Olabildiğince hızlı bir şekilde mesajını vermesi ve telefonu kapatması gerektiğini biliyordu. Telefonda birkaç kez bölündüğünde yerini kaybetmiş ve baştan başlamak zorunda kalmıştı. Her kim ise katı ve düzenli, çok dikkatli ve saplantı derecesinde titizdi. Kompülsif bir şekilde notlar alıyor ve her şeyin listesini oluşturuyordu ve notlarda yerini kaybettiğinde düşünce zincirini de kaybediyordu. Shari'nin evinin önüne, onu kaçırdığı yere gittiğini biliyorduk. Kişiliğine bakarak arabasının üç yaşında ya da daha yeni olduğunu, temiz ve iyi korunduğunu tahmin ediyordum. Genel olarak değerlendirildiğinde, dışarıdan kibirli görünen ve aptal dünyayı küçümseyen bu kişi, kemikleşmiş güvensizlik ve yetersizlik duyguları ile çatışma yaşıyor olmalıydı.

Bu tür bir vakada olay yeri, psikolojik olarak cinayetin bir

parçası haline gelir. Olayın gerçekleştiği yerin coğrafyası da hayatının büyük bir kısmında o bölgede yaşayan bir adam olduğunu göstermekteydi. Shari ile ardından da cesedi ile yapmak istediği şeyler için rahatsız edilmeyeceğini bildiği, gözlerden uzak bir alanda zamana ihtiyacı vardı. Bu alanların nerelerde olabileceğini yalnızca bölge halkından birileri bilebilirdi.

FBI Mühendislik Bölümü Sinyal Analiz Ünitesi, arayanın sesinin bozulmasının, değişken hız kontrol cihazı olarak adlandırdıkları bir şeyle yapıldığını söyledi. Üreticilerin ve perakende satış noktalarının takip edilmesine yardımcı olmak için ülke genelindeki saha ofislerine uzak yazıcı talepleri gönderildi. Bu rapordan failin elektronik alanında deneyimi olduğunu ve ev inşaatı ya da bölgenin yeniden düzenlenmesinde görev aldığını düşünmüştük.

Ertesi gün Bob Smith'in küçük kızının cenaze töreni için cenaze eviyle son hazırlıkları yaptığı sırada katil tekrar aradı ve Dawn ile konuşmayı talep etti. Ertesi sabah teslim olacağını, Shari'nin posta kutusunun önünde çektiği fotoğraflarının Smith ailesine posta ile gönderileceğini söyledi. Kendine acıyarak Dawn'dan ailenin onu affetmesini ve ona dua etmesini istedi. Aynı zamanda teslim olmak yerine intihar etmeyi düşündüğünü ima etti: "Her şey kontrolden çıktı ve tek istediğim Dawn ile sevişmekti. Onu izlediğim birkaç–"

Dawn, "Kimle?" diye araya girdi.

"Pardon, Shari ile," diye düzeltti. "Ve onu birkaç haftadır izliyordum, yalnızca çığırından çıktı."

Bu, iki kız kardeşi karıştırdığı birkaç durumun ilkiydi. İki kız da çarpıcı şekilde birbirine benzeyen, güzel ve dışadönük sarışınlar olduğundan kızları karıştırmak zor değildi. Dawn'ın fotoğrafı gazeteye ve televizyona çıkmıştı. Shari'de hoşuna giden şey, muhtemelen Dawn için de geçerliydi. Kayıtları dinlerken bu sadistliği ve ahlaksızlığı karşısında midenizin bulanmaması mümkün değildi. Fakat o noktada – her ne kadar kulağa duygusuz ve çıkarcı gelse de – katili yakalamak için Dawn'ı yem olarak kullanabileceğimizi biliyordum.

Aynı gün içinde, yerel bir televizyonda haber sunucusu olan Charlie Keyes'i aradı. Teslim olacağını yineleyerek, herkesçe sevilen Keyes'in "aracı" olarak hareket etmesini isteyerek, onunla özel bir röportaj yapacağı sözünü verdi. Keyes dinledi, fakat akıllıca bir şekilde mesafeli davrandı ve arayana hiçbir şeyin sözünü vermedi.

İlk olarak telefonda Lewis McCarty'ye, katilin teslim olma niyeti olmadığını söyledim. Kendini öldürmeye de niyeti yoktu. Dawn'a "aile dostu" olduğunu söylemişti ve Smithler'in onu anlamasını ve onunla empati kurmasını isteyecek kadar psikopattı. Aileyi tanıdığına inanmıyorduk; bu yalnızca Shari'ye yakın olma ve onun tarafından sevilme fantezilerinin bir parçasıydı. Tamamen narsisistti ve McCarty'ye bu durum ne kadar uzun süre devam ederse, aileden ne kadar çok tepki alırsa, kendini daha rahat hissedecek ve bu deneyimle daha da bütünleşecekti. Ve eğer bulabilirse Shari'ye çok benzeyen birini, bulamazsa tesadüfen karşısına çıkan bir kurbanı öldürecekti. Yaptığı her şeyin altında yatan tema; güç, manipülasyon, hakimiyet ve kontroldü.

Shari'nin cenazesinin olduğu günün akşamında tekrar aradı ve Dawn ile konuştu. Operatörden Shari'nin Dawn'ı karşı ödemeli aradığını söylemesini isteyecek kadar ahlaksızca bir harekette bulundu. Bir kez daha teslim olacağını iddia etti ve ardından korkunç bir şekilde ilgisiz ve sıradan bir üslupla Shari'nin ölümünü tarif etti:

"Sabahın ikisinden saat dördü elli sekiz geçeye kadar çok konuştuk. Öleceği zamanı o seçti. Yola çıkmaya hazır olduğunu söyledi, Tanrı onu bir melek olarak kabul etmeye hazırdı."

Onunla nasıl seks yaptığını anlattı ve ona ölüm yöntemini seçme şansı tanıdığını söyledi: Ateş etme, aşırı dozda uyuşturucu ya da boğulma; bunlardan birini seçmeliydi. Shari'nin sonuncusunu seçtiğini ve onu burnu ile ağzına yapışkan bant yapıştırarak boğduğunu söyledi.

Dawn ağlamaklı bir biçimde, "Onu neden öldürmek zorundaydın ki?" diye sordu.

"Her şey kontrolden çıktı. Korktum çünkü, ah, sadece Tanrı

biliyor, Dawn. Nedenini bilmiyorum. Tanrım, beni affet. İşleri yoluna koymam gerekiyor, umarım bunu yapabilirim, yoksa cehenneme gideceğim ve hayatım boyunca da orada olacağım, ama hapishaneye ya da elektrikli sandalyeye gitmeyeceğim."

Hem Dawn hem de annesi, kendisini öldürmek yerine Tanrı'ya teslim etmesi için yalvardı. Bizim birim ise, ikisini de yapmaya niyeti olmadığından oldukça emindi.

Shari Smith'in kaçırılmasından iki hafta sonra Debra May Helmick, Smithler'in evinin otuz sekiz kilometre uzağında bulunan Richland County'deki ebeveynlerinin karavanının önündeki avludan kaçırıldı. O sırada babası evde, yalnızca altı metre uzaktaydı. Komşulardan biri bir arabanın durduğunu, arabadaki kişinin inip Debra ile konuştuğunu ve aniden onu tutarak arabaya çekiştirdiğini ve hızla uzaklaştığını görmüştü. Komşu ve Bay Helmick derhal arabanın peşine düşmüşler, ancak izini kaybetmişlerdi. Shari gibi Debra da sevimli, mavi gözlü bir sarışındı. Ancak Shari'nin aksine yalnızca dokuz yaşındaydı.

Şerif Metts onu bulmak için kuvvetli bir girişim daha başlattı. Bu sırada beni rahatsız etmeye başlayan bir şeyler vardı. Birimim ve benim gibi işle geçiminizi sağladığınızda, vaka bulgularına ve dava konusuna yönelik mesafenizi ve tarafsızlığınızı bir noktaya kadar korumak zorundasınızdır. Aksi takdirde delirirsiniz. Bu zamana dek Smith davası ne kadar zorlayıcı olmuş olursa olsun, bu son gelişme korkunçtu ve bu, tarafsızlığı ve mesafeyi korumanın imkansız bir hale gelmesine yol açtı. Küçük Debra Helmick yalnızca dokuz yaşındaydı – benim kızım Erika ile aynı yaştaydı ve o da mavi gözlü bir sarışındı. İkinci kızım Lauren beş yaşında bile değildi. Dehşet verici ve iç kemirici gelen "Bu benim çocuğumun başma da gelebilirdi," hissi bir yana, haklı bir şekilde çocuklarımı kelepçelemek ve gözümün önünden ayırmamak istiyordum. Benim gördüklerimi gördüğünüzde bunu yapmamak – çocuklarınıza ihtiyaçları olan alanı ve özgürlüğü tanımak – bir şekilde duygusal bir mücadele vermek gibiydi.

Smith ve Helmick ailelerinin kızlarının yaşlarının farklı olmasına rağmen zamanlama, koşullar ve hareket tarzı, büyük olasılıkla aynı suçlu ile karşı karşıya olduğumuzu gösteriyordu. Şerif departmanı ile birimimdekilerin bu konuda hemfikir olduğunu biliyordum. Böylece, şimdi resmi olarak ellerinde bir seri katil bulundurma olasılığını kabul eden Lewis McCarty, tüm vaka malzemelerini beraberinde taşıyarak Quantico'ya geldi.

Walker ve Wright profilin oluşmasında rol oynayan tüm kararları ve verdikleri tüm tavsiyeleri gözden geçirdi. İşlenen yeni suç ile eklenen yeni bilgiler ışığında, ortada değerlendirmelerini değiştirmelerini gerektiren bir neden göremediler.

Sesini değiştirmesine rağmen, failimiz kesinlikle beyaz ırktandı. İki suç da güvensiz ve yetersiz yetişkin bir erkek tarafından cinsel nedenlerle işlenmiş suçlardı. İki kurban da beyazdı ve bu türdeki suçların ırksal çizgileri aştığını görmemiştik. Dışarıdan utangaç ve kibar görünüyordu, öz imajı zayıftı ve büyük olasılıkla tıknaz ve fazla kiloluydu, kadınlar tarafından çekici bulunmuyordu. McCarty'ye, şimdi adamımızdan daha da kompülsif davranışlarda bulunmasını beklediğimizi söyledik. Yakın dostları kilo verdiğini fark edebilirdi, fazla alkol alıyor olabilir, düzenli tıraş olmuyor olabilir ve cinayetle ilgili konuşmaya istekli olabilirdi. Böylesine titiz biri hırslı bir şekilde televizyon haberlerini takip ediyor ve gazete kupürlerini topluyor olmalıydı. Aynı zamanda esaret ve sadomazoşizm temalı pornoları biriktiriyor olabilirdi. Şimdi ününün, kurbanları ve toplum üzerindeki güç algısının, yaslı Smith ailesini manipüle edebilme becerisinin tadını çıkarıyor olmalıydı. Korktuğum gibi, fantezileri ve arzularıyla uyuşan bir kurban bulamadığında, en hassas kurbanın peşinden gitmişti. Shari yaşından dolayı en azından ulaşılabilir bir konumdaydı. Fakat üzerinde gerçekten düşünmüş olsaydı, Debra Helmick konusunda kendisini iyi hissetmeyeceğini düşünüyorduk. Bu sebeple ailesini aramasını beklemiyorduk.

McCarty, şahısla ilgili yirmi maddelik sonuç ve karakter lis-

tesiyle eve döndü. Geri gittiğinde Metts'e, "Adamı tanıyorum. Artık yapmamız gereken tek şey ismini öğrenmek," demişti.

Bize duyduğu güven her ne kadar sevindirici olsa da, genellikle hiçbir şey bu kadar basit olmaz. Eyalet kolluk kuvvetleri ile Columbia Bölge Ofisi bölgeyi taramış, Debra'dan bir iz bulmaya çalışmıştı. Fakat hiçbir temas, talep ve yeni bir delil yoktu. Quantico'da bir haber almayı bekledik ve olacaklara kendimizi hazırlamaya çalıştık. Çocuğu kaybolan bir aileye karşı duyduğunuz empati dayanılmaz bir boyuttadır. Sorumlu özel ajan Ivey ve Şerif Metts'in ricası üzerine çantamı hazırladım ve davanın çözülmesine yardımcı olmak amacıyla, olay mahallinde destek vermek için Columbia'ya uçtum. Ron Walker'ı da beraberimde götürdüm. Seattle'da Blaine McIlwain ile birlikte hayatımı kurtardığı zamandan beri birlikte yaptığımız ilk yolculuktu.

Lew McCarty bizimle havaalanında buluştu. Hiç zaman harcamadan birkaç olay yerini görmeye gittik. McCarty bizi kaçırılmanın gerçekleştiği iki yere de götürdü. Hava Virginia standartlarımıza göre bile sıcak ve nemliydi. İki evin önünde de boğuşma belirtisi yoktu. Smith'in cesedinin bırakıldığı yer de aynıydı – belli ki cinayet başka bir yerde gerçekleşmişti. Fakat buraları gördüğümde failimizin bölgeyi yakından tanıdığına daha da emin oldum. Smithler'e giden birkaç arama şehirlerarası olsa da, adam bölgede yaşıyor olmalıydı.

Şerif departmanında vakadaki kilit kişiler hakkında görüştük. Şerif Metts'in dokuz metre genişliğinde ve üç buçuk metre tavan yüksekliği olan büyük ve etkileyici bir ofisi vardı. Duvarlar plaketler, sertifikalar ve hatıra eşyalarla kaplıydı. Cinayetleri çözdüğü için aldığı takdirnamelerden izci kızlardan aldığı takdire kadar, hayatı boyunca yapmış olduğu her şey bu duvarlarda asılıydı. Ben, Bob Ivey ve Lew McCarty oturduğumuzda etrafında oluşturduğumuz yarım daire içinde, kocaman masasının ardına oturdu.

Metss, "Smithler'i aramayı bıraktı," diye yakındı.

"Tekrar aramasını sağlayacağım," dedim.

Onlara polis soruşturmasında profilin kıymetli bir destek ol-

duğunu, fakat aynı zamanda hızlıca ortaya çıkmasını sağlamamız gerektiğini düşündüğümü söyledim ve aklımdaki proaktif tekniklerin bazılarını açıkladım. Bizimle işbirliği kuracak yerel bir gazete habercisi olup olmadığını sordum. Bu bir sansür meselesi değildi ya da ona ne yazacağını söylemeyecektik. Fakat birçok gazetecinin aksine, ne yapmaya çalıştığımızı anlayan ve belimizi bükmeye çalışmayan biri olmalıydı.

Metts *Columbia State* gazetesinden Margaret O'Shea'yı önerdi. Margaret ofise gelmeyi kabul etti. Onu burada suçlu kişiliği konusunda eğittik ve bu adamın nasıl bir tepki vereceğini düşündüğümüzü anlattık.

Ona basını, özellikle de Dawn'ı konu alan herhangi bir hikayeyi yakından takip ediyor olabileceğini söyledik. Araştırmalarımıza göre bu tipler genellikle suç mahalline ya da kurbanlarının cesedini bıraktıkları yere geri dönerlerdi. Doğru türde bir hikaye ile onu kandırarak açığa çıkarabilir ve ona tuzak kurabilirdik. En azından yeniden aramaya başlamasını sağlayabilirdik. Tylenol zehirlenmelerinde basın üyeleriyle sıkı bir işbirliği kurduğumuzu, şu anda da tam olarak bunu yapmak istediğimizi söyledim.

O'Shea gazetede bize istediğimiz gibi yer vereceğini söyledi. Ardından McCarty Smithler'le tanışmam ve ne yapmalarını istediğimi açıklamam için beni onlara götürdü. Temelde aklımdaki şey, katili tuzağa düşürmek için Dawn'ı yem olarak kullanmaktı. Robert Smith bunu duyunca fazlasıyla gerildi ve geriye kalan kızını da tehlikeye atmak istemedi. Bu taktik konusunda ben de endişeliydim, fakat elimizdeki en iyi fırsatın bu olduğunu düşünüyordum. Shari'nin katilinin korkak olduğu, böylesine yoğun bir propaganda ve araştırmanın ortasında Dawn'ın peşine düşmeyeceği konusunda Bay Smith'e güven vermeye çalıştım. Telefon kayıtlarını dinlediğimde, Dawn'ın yapmamı istediğim şeyleri yapacak kadar zeki ve cesur olduğuna emin oldum.

Dawn beni Shari'nin odasına götürdü, odaya hiç dokunmamışlardı. Tahmin edeceğiniz üzere bu durum, çocuğunu aniden ve trajik bir biçimde kaybeden aileler arasında yaygındır. Dikkatimi

çeken ilk şey, Shari'nin her biçimden, boyuttan ve renkten oluşturduğu koala koleksiyonuydu. Dawn, koleksiyonun Shari için önemli olduğunu ve tüm arkadaşlarının bunu bildiğini söyledi.

Odada uzun bir zaman boyunca kaldım ve Shari'nin hissettiklerini anlamaya çalıştım. Katili kesinlikle yakalanabilirdi. Sadece doğru seçimler yapmamız gerekiyordu. Bir süre sonra, omuzları sıkılınca kolları açılıp kapanan küçük bir koalayı aldım. Aileye birkaç gün içinde – gazetede yeterince yer bulduktan sonra – Lexington Anıt Mezarlığı'nda, Shari'nin mezarında bir anma töreni düzenleyebileceğimizi söyledim. Bu süre içinde Dawn, oyuncak hayvanlara birer çiçek demeti bağlayacaktı. Katili törene çekebileceğimizi düşünüyordum, hatta tören bittikten sonra Shari'nin somut bir hatırası olması için koalayı almak amacıyla oraya dönmesi daha da olasıydı.

Margaret O'Shea basında nasıl bir yer bulmaya ihtiyacımız olduğunu anlamıştı. Gazetenin törene bir fotoğrafçı göndermesini sağladı. Henüz mezar taşı yapılmadığından, ön tarafına Shari'nin fotoğrafının yerleştirildiği, beyaz, ahşaptan yapılmış bir kürsü koymuştuk. Aile üyeleri sırayla mezarın başında durdu ve Shari için dua etti. Ardından Dawn, Shari'nin küçük koalasını gösterdi ve mezarlığa gönderilen çiçek demetlerinden aldığı bir gülün sapını, koalanın kollarına koydu. Bütün yönleriyle son derece duygusal ve dokunaklı bir durumdu. Smithler'in konuştuğu ve bir grup fotoğrafçının yerel basın için fotoğraf çektiği sırada, Metts'in adamları sessizce oradan geçen arabaların plakalarını kaydetti. Mezarlığın yola çok yakın olması canımı sıkmıştı. Fail bu kadar açık bir alana gelerek yaklaşmaktan çekinebilirdi ve istediği şeyi yoldan da görebilirdi. Fakat bu konuda herhangi bir şey yapamazdık.

Ertesi gün gazetede fotoğraflar çıktı. Shari'nin katili umduğumuz gibi koalayı almak için o gece gelmemişti. Yola olan yakınlığın onu korkuttuğunu düşünüyordum. Ancak yine aradı. Gece yarısından kısa bir süre sonra Dawn telefonu açtı, "Shari Faye Smith'ten" karşı ödemeli bir arama vardı. Hattaki kişinin Dawn olduğunu an-

ladıktan sonra, "Bunun bir oyun olmadığını biliyorsun, değil mi?" dedi ve şimdiye kadar söylemiş olduğu en ürkütücü cümleyi kurdu:

"Tamam, biliyorsun ki Tanrı Shari Faye'e katılmanı istiyor. An meselesi. Bu ay, gelecek ay, bu yıl, gelecek yıl. Her zaman için korunamazsın." Ardından Debra May Helmick'i duyup duymadığını sordu.

"Ah, hayır."

"Dokuz yaşındaki kız? H-E-L-M-I-C-K?"

"Ah, Richland County?"

"Evet."

"Hı hı."

"Pekala, dikkatlice dinle. Kuzeye, ardından batıya git, Peach Festival Caddesi'nden veya Bill'in Lokantası'ndan sola dön, Gilbert boyunca beş buçuk kilometre ilerle, sağa dön, Two Notch Caddesi'ndeki dur işaretine gelmeden önceki toprak yoldan geç, kırk beş metre ilerle, ardından sola dön, dokuz metre ilerle. Debra May orada bekliyor olacak. Tanrı hepimizi affetsin."

Gittikçe daha cesur ve daha ukala olmaya başlamıştı. Artık ses değiştirme cihazını kullanmıyordu. Dawn açıkça hayatına yönelik tehdit aldığı halde, onu mümkün olduğunca hatta tutmak için elinden geleni yaptı, ustalıklı bir şekilde sükûnetini koruyarak, gönderdiğini söylediği ama ellerine geçmemiş olan kız kardeşinin fotoğraflarını istedi.

Savunur şekilde, "Görünüşe bakılırsa FBI'ın eline geçmiş olmalı," dedi. Vakada nasıl bir rolümüz olduğunu düşündüğünü gösteriyordu.

Dawn, "Hayır, bayım," diye bağırdı, "çünkü ellerinde bir şey olsaydı, bizim de elimize geçerdi. Fotoğrafları gönderecek misiniz?"

Çekimser bir şekilde "Ah, evet," diye yanıtladı.

"Sanırım beni oyalıyorsunuz, çünkü fotoğrafların geleceğini söylediniz ama gelmedi."

Gittikçe yaklaşıyorduk, fakat Dawn'ı daha da tehlikeye atıyor olmanın sorumluluğu beni düşündürmeye başlamıştı. Ron ile ye-

rel yetkililere yardımcı olduğumuz sırada, Columbia'daki SLED laboratuvarlarındaki teknisyenler, ellerindeki tek sağlam delile – Shari'nin son arzusu ve vasiyetine – akla gelebilecek tüm testleri uyguluyorlardı. Bir not defterinden koparılmış çizgili bir kağıda yazılmıştı, bu da bir analistin aklına bir şey getirmişti.

Esta makinesi denen bir cihaz, kağıt üzerindeki neredeyse mikroskobik şekilde ufak izleri algılayabiliyordu. Bu cihazı kullanarak, eksik bir market listesi ve bir sayı dizisi gibi görünen bir bulguya ulaştı. Sonunda, on numaralık bir sayı dizisinin dokuz rakamını çıkarmayı başardı: 205-837-13-8.

Alabama'nın alan kodu 205, Huntsville telefon santralinin kodu ise 837'ydi. Southern Bell'in Güvenlik Bölümü ile birlikte çalışan SLED, Huntsville'deki olası on telefon numarasının üzerinden geçti ve ardından bunların herhangi birinin Columbia Lexington Bölgesi'yle bağlantılı olup olmadığını görmek için çapraz kontrol yaptı. Shari'nin kaçırılmasından birkaç hafta önce Smithler'in evinin yalnızca yirmi dört kilometre uzağındaki bir konuttan içlerinden birine birkaç arama yapılmıştı. Şimdiye kadar ulaşılan en büyük iz buydu. Belediyenin kayıtlarına göre, aramanın yapıldığı ev Ellis ve Sharon Sheppard adında orta yaşlı bir çifte aitti.

Bu bilgi ile birlikte McCarty, birkaç yardımcısını da alarak derhal Sheppardlar'ın evine gitti. Evin sakinleri candan ve kibardı, fakat Ellis'in elli küsur yıldır elektrik tesisatçısı olması dışında profile uyan hiçbir özelliği yoktu. Sheppardlar'ın uzun yıllardır mutlu bir evlilikleri vardı ve geçmişlerinde katilde olmasını tahmin ettiğimiz hiçbir niteliği taşımıyorlardı. Huntsville'e arama yaptıklarını kabul ettiler. Oğulları buradaki orduya atanmıştı. Fakat iki korkunç cinayetin gerçekleştiği sırada şehir dışında olduklarını söylediler. Bu kadar umut verici bir adli izin ardından, umut kırıcı bir sonuçla karşılaşılmıştı.

Ancak McCarty bizimle birlikte oldukça uzun bir süre çalışmıştı ve profilin doğru olduğuna inancı tamdı. Profili Sheppardlar'a tanımladı ve bu profile uyacak birini tanıyıp tanımadıklarını sordu.

Bir an birbirlerine baktılar. O anda birini düşündükleri belliydi. Bu kişinin Larry Gene Bell olabileceğini söylediler.

McCarty'nin titiz sorgulaması ile şerif yardımcısına Bell hakkında bildikleri her şeyi anlattılar. Otuzlarının başındaydı, boşanmıştı ve bir oğlu vardı. Oğlu eski karısı ile yaşıyordu. Utangaç ve tıknazdı, Ellis için çalışıyor, çeşitli evlerde elektrik tesisatı yapıyor ve diğer ufak tefek işlerde çalışıyordu. Titiz ve düzenliydi, Sheppardlar'ın evde bulunmadıkları altı hafta boyunca eve göz kulak olmuş, ardından birlikte yaşadığı ebeveynlerinin yanına dönmüştü. Sharon Sheppard, Gene oradayken birinin araması ya da evle ilgili herhangi bir şey çıkması durumunda not defterine araması için oğullarının telefon numarasını yazdığını anımsadı. Şimdi düşündüklerinde fark ettiler ki onları havaalanından almaya geldiğinde konuşmak istediği tek şey Smithler'in kızının kaçırılması ve öldürülmesiydi. Gene'i ilk gördüklerinde dış görünümü onları şaşırtmıştı: Kilo vermişti, tıraş olmamıştı ve bir hayli tedirgin görünüyordu.

McCarty Bay Sheppard'a silahı olup olmadığını sordu. Ellis, evde koruma amaçlı .38'lik bir tabanca bulundurduklarını söyledi. McCarty tabancayı görmek istedi, Ellis McCarty'yi nazik bir şekilde silahı sakladıkları yere götürdü. Ancak silah orada değildi. İki adam evin her tarafını aradılar ve sonunda silahı Gene'in uyuduğu yatağın altında buldular. Ateşlenmişti ve şu anda sıkışıktı. Yatağın altında, çarmıha gerilmiş bir pozisyonda esir alınmış güzel bir sarışını gösteren *Hustler* dergisinin bir kopyası vardı. Ve McCarty Dawn'a yapılan aramaların bir kısmını dinlettiğinde, Ellis dinlediği sesin Larry Gene Bell'e ait olduğundan emindi: "Hiç şüphe yok," demişti.

Gece saat ikide Ron Walker kapımı çaldı ve beni yatağımdan kaldırdı. McCarty aramış, Larry Gene Bell'den bahsetmişti ve derhal ofise gitmemizi istiyordu. Hepimiz kanıtlarla profil arasındaki bağlantıyı kurmuştuk. Ne kadar uyumlu olduğuna inanamamıştık. Tam isabetti. Şerifin fotoğraflarında mezarlığın ya-

nındaki yolda Bell'in adına kayıtlı bir araba görünüyordu, fakat sürücü dışarı çıkmamıştı.

Metts, Bell sabah işe gitmek için çıktığında onu tutuklamayı planlıyordu ve sorgulama konusunda benden tavsiye almak istemişti. Ofisin arkasında, birimin uyuşturucu baskını sırasında ele geçirdikleri bir vagon vardı ve burası yardımcı ofis olarak kullanılıyordu. Benim önerim üzerine burayı dava için hızla bir "görev gücü" karargahına dönüştürdüler. Duvarlara olay yerlerinin vaka fotoğraflarını ve haritalarını astılar ve masalara büyük dosyaları ve vaka materyallerini yığdılar. Katile karşı muazzam miktarda delil toplandığı izlenimi vermesi için, vagonu meşgul görünümlü polislerle doldurmalarını söyledim.

İtiraf ettirmenin zor olabileceği konusunda onları uyardık. Güney Carolina eyaletinde idam cezası vardı ve adam çocuk tacizi ve katili olmaktan dolayı en azından ağır hapis cezası almayı beklerdi – yaşamına ve bedensel bütünlüğüne değer veren biri için ideal koşullar sayılmazdı. En iyi ihtimalle durumu kurtarmaya yarayan bir senaryoydu – ya her ne kadar sorgulayıcılar için nahoş olsa da suçu kurbanlara yükleyecekti ya da akıl hastalığı savunmasıyla konuyu savuşturmaya çalışacaktı. Başka hiçbir yolu olmayan suçlanan insanlar sıklıkla bu yola başvursa da, istatistiklere göre jürinin bunu ciddiye aldığı nadir olarak görülür.

Şerifin yardımcıları, sabahın erken saatlerinde işe gitmek için ebeveynlerinin evinden ayrıldığı sırada Larry Gene Bell'i tutukladı. "Görev gücü" karargahına getirildiği sırada Jim Metts yüzünü dikkatle izledi. Şerif, "Suratı kireç gibiydi," demişti. "Onu uygun psikolojik bakış açısına soktum." Tutuklama sırasında yasal hakları okundu ve soruşturmacılar ile konuşmayı kabul ederek haklarından feragat etti.

Memurlar onu gün boyunca sıkıştırırken, Ron ile birlikte Metts'in ofisinde bekledik. Bizi sürecin nasıl gittiğine dair bilgilendirdiler ve bir sonraki adımda yapmaları gerekenler üzerine onları yönlendirdik. Bu sırada arama izni olan polisler Bell'in evini in-

celiyorlardı. Tahmin ettiğimiz üzere ayakkabıları yatağının altına muntazam bir şekilde sıralanmıştı, masası titizlikle düzenlenmişti, üç yaşındaki, bakımlı arabasının bagajındaki aletler bile düzenliydi. Masasının üzerinde tıpkı Smithler'in ve Helmickler'in çocuklarının cesetlerini bıraktığı yeri tarif ettiği şekilde, ebeveynlerin evinin yol tarifi yazılıydı. Beklediğimiz gibi masasında esaret ve sadomazoşizm temalı pornolar bulundu. Teknisyenlerin, yatağının üzerinde bulduğu saçlar Shari'ninkilerle örtüşüyordu. Aynı zamanda Shari'nin vasiyetini gönderdiğinde kullandığı hatıra pulu, çekmecesindeki bir kağıtla uyuşuyordu. Ve daha sonra televizyon haberlerinde fotoğrafı gösterildiğinde, Debra Helmick'in kaçırıldığını gören görgü tanıkları onu derhal tanımışlardı.

Geçmişi hızlıca ortaya çıkmıştı. Beklediğimiz gibi çocukluğundan beri birkaç cinsel olaya karışmış, yirmi altı yaşına geldiğinde ve on dokuz yaşındaki evli bir kadını bıçak zoruyla arabasına bindirmeye çalıştığında ise durum çığırından çıkmıştı. Hapisten kaçmak için psikiyatrik danışma almayı kabul etmiş, fakat iki seans sonra bırakmıştı. Beş ay sonra üniversite öğrencisi bir kızı silah zoruyla arabasına bindirmeye çalışmıştı. Beş yıl hapis cezası almış ve yirmi bir ay sonra şartlı tahliye edilmişti. Şartlı tahliye sırasında on yaşındaki bir kızı seksenden fazla kez arayarak taciz etmişti. Suçunu kabul etmiş ve sadece daha fazla şartlı tahliye almıştı.

Fakat Bell vagondayken konuşmuyordu. Suçlarla herhangi bir ilgisi olduğunu reddetti, yalnızca onlarla ilgilendiğini kabul etti. Kayıtları dinlettikten sonra bile tepkisizdi. Altı saat sonra bizzat Şerif Metts ile konuşmak istediğini söyledi. Metts gittiğinde yine ona haklarını hatırlattı, fakat hiçbir şeyi itiraf etmiyordu.

Akşamüzeri olmuştu ve Ron ile birlikte hâlâ şerifin ofisindeydik. Metts ve Bölge Başsavcısı Don Meyers (Güney Carolina'da bölge savcısı deniyor) Bell ile birlikte içeri girdi. Şişmandı ve formda değildi, bana Pillsbury Çöreği'ni anımsatıyordu. Ron da ben de şaşırmıştık. Meyer, Bell'e Carolina aksanıyla, "Bu çocukların kim olduklarını biliyor musun? Bu çocuklar F-B-I'dan. Öyle bir profil çıkardılar ki cuk oturdu! Bu çocuklar seninle bi-

raz konuşmak istiyorlar." Duvarın karşısındaki beyaz kanepeye oturttular ve ikisi de dışarı çıkarak bizi Bell ile yalnız bıraktılar.

Bell'in tam karşısında, sehpanın kenarında oturuyordum. Ron ise arkamdaydı. Üzerimde gün doğmadan önce motelden ayrıldığım sırada giydiğim şeyler, beyaz tişört ile beyaz pantolon vardı. Buna Harry Belafonte kıyafeti diyorum, fakat bu bağlamda, beyaz kanepeli beyaz odada, başka bir dünyadan gelen klinik bir vaka gibi duruyordum.

Bell'e seri katil araştırmamız hakkında bilgi verdikten sonra, araştırmamız sonucunda bu cinayetlerden sorumlu bireyi harekete geçiren nedenleri tamamıyla anladığımı açıkça ifade ettim. Hoşuna gitmeyen düşünceleri bastırmak için tüm gün boyunca işlediği suçları reddediyor olabileceğini söyledim.

"Hapishanelere gidip birçok suçluyla görüşme yaptığımızda bulduğumuz şeylerden biri, gerçeğin, kişinin geçmişinden kaçamayacağıydı. Ve genellikle böyle bir suç işlendiğinde, bu suçu işleyen kişiye her şey bir kabus gibi gelir. Hayatlarında tetikleyici birçok stres etmeni vardır – ekonomik sorunlar, evlilik sorunları ya da kız arkadaşla sorunlar." Bunu söylediğim sırada, bu problemlerin hepsini yaşıyormuş gibi başını sallıyordu.

Ardından şöyle söyledim: "Larry, sorun şu ki mahkemeye gittiğinde avukatın büyük olasılıkla sorulara cevap vermeni istemeyecek ve hiçbir zaman kendini açıklama imkanın olmayacak. Senin hakkında bildikleri tek şey senin kötü tarafın olacak. Senin hakkında iyi hiçbir şey bilmeyecekler, sadece duygusuz bir katil olduğunu düşünecekler. Söylediğim gibi, insanlar böyle bir şey yaptıklarında her şey kabus gibidir ve ertesi sabah uyandıklarında bu suçu gerçekten işlediklerine inanamazlar."

Konuştuğum süre boyunca Bell aynı fikirdeymişçesine başını sallamaya devam ediyordu.

O noktada cinayetleri işleyip işlemediğini doğrudan sormadım, çünkü o şekilde ifade edersem inkar edeceğini biliyordum. Ben de ona doğru yaklaştım ve şöyle söyledim: "Suçtan dolayı kendini ilk kez ne zaman kötü hissettin, Larry?"

"Ailenin mezarlıkta dua ettiğini anlatan bir gazete yazısını okuduğumda ve fotoğrafa baktığımda," diye yanıtladı.

"Larry, şu an burada oturan kişi olarak bunu yaptın mı? Bunu yapabilir miydin?" diye sordum. Böyle bir ortamda öldürmek, suç ve *cinayet* gibi suçlayıcı ve tahrik edici kelimelerden kaçınmaya çalışınız.

Gözleri yaşlı bir şekilde bana baktı ve "Tek bildiğim şey burada oturan Larry Gene Bell'in bunu yapamayacağı, fakat kötü Larry Gene Bell'in yapmış olabileceği," dedi.

İtirafa çok yaklaştığımızı biliyordum. Fakat Don Meyers bir şeyi daha denememizi istedi ve ben de onunla aynı fikirdeydim. Bell, Shari'nin annesiyle ve kız kardeşiyle yüz yüze gelirse, ondan ani bir tepki alabileceğimizi düşünüyordu.

Hilda ve Dawn bunu kabul ettiler. Neler söylemeleri gerektiğini ve nasıl davranmaları gerektiğini anlattım. Ardından Metts'in ofisine gittik. Devasa masasının ardında oturuyordu, Ron Walker ve ben odanın her iki tarafında bir üçgen oluşturmuştuk. Bell'i getirip tam ortaya, kapıya karşı oturttular. Ardından Hilda ve Dawn'ı getirdiler ve Bell'e bir şeyler söylemesini söylediler. Sanki onlara bakmaya cesareti yokmuş gibi başını kaldırmıyordu.

Fakat tam ona öğrettiğim gibi, Dawn doğrudan gözlerinin içine bakıyordu ve "O sensin! Sen olduğunu biliyorum. Sesini tanıdım," dedi.

Reddetmedi, kabul de etmedi. Onu konuşturmak için ona verdiğim her şeyi geri vermeye başladı. Orada oturan Larry Gene Bell'in bunu yapamayacağını ve diğer saçmalıkları anlattı. Hâlâ akıl hastalığı savunması olasılığını değerlendireceğini ve onlara içini dökeceğini umuyordum.

Bu bir süre böyle devam etti. Bayan Smith sorular sormaya, bir itiraf almaya çalışmaya devam etti. İçeride, bunu dinlemek zorunda kalan herkesin midesinin bulandığına emindim.

Daha sonra aniden aklıma bir şey geldi. Dawn'ın ve Hilda'nın silahı olup olmadığını merak ediyordum. Silahları var mı diye kontrol edilmişler miydi, kimsenin kontrol ettiğini hatırlamıyor-

dum. Şimdi koltuğumun ucundaydım, yerimde duramıyordum. Eğer biri elini çantasına doğru götürürse silahı yakalamaya hazır pozisyondaydım. Benim çocuğum söz konusu olsaydı, böyle bir durumda yapmak isteyeceğim şey bu olurdu ve birçok ebeveyn böyle hissederdi. Bu adamı öldürmek için mükemmel bir fırsattı ve dünyadaki hiçbir jüri onları suçlu bulamazdı.

Neyse ki Dawn ve Hilda içeriye gizlice silah sokmaya çalışmamışlardı. Bana kıyasla kendilerine daha iyi hakim olabilmişlerdi ve sisteme daha fazla güveniyorlardı, fakat sonradan Ron kontrol ettiğinde, aranmadıklarını öğrenmişti.

Larry Gene Bell, takip eden ocak ayının sonunda Shari Faye Smith'in cinayeti için yargılandı. Dava toplumda çok fazla ilgi gördüğü için, mahkeme yeri Charleston yakınlarındaki Berkeley County olarak değiştirildi. Don Meyers, profil ve bu profilin nasıl oluşturulduğu, davalıyı nasıl sorguladığım hakkında bilirkişi olarak tanıklık etmemi istedi.

Bell sorulara yanıt vermeyi reddetti ve hiçbir suçlamayı kabul etmedi. İtirafa en çok yaklaştığı an Şerif Metts'in ofisinde söylediklerivdi. Mahkemenin büyük bir kısmında Shari Smith'in son arzusunun ve vasiyetinin yazıldığı not defteriyle aynı türden bir deftere bol bol, kompülsif notlar aldı. Yine de deliller oldukça ikna ediciydi. Yaklaşık bir ay süren tanıklık sonrasında jürinin adam kaçırma ve birinci dereceden cinayet suçundan mahkumiyet kararı vermesi yalnızca kırk yedi dakika sürdü. Dört gün sonra, jürinin müzakereleri ve tavsiyesi üzerine, elektrikli sandalye ile idamına karar verildi. Debra May Helmick'in kaçırılması ve cinayeti için ayrıca yargılandı. Bunda da jürinin aynı hükmü ve cezayı vermesi uzun sürmedi.

Bana göre Larry Gene Bell davası kolluk kuvvetlerinin en başarılı örneğiydi. Birçok bölge, eyalet ve devlet müessesesi arasında muazzam bir işbirliği kurulmuştu, duyarlı ve çalışkan bir yerel liderlik ile iki kahraman aile vardı ve profil çıkarma ile suç analizi ve geleneksel polis ve adli tıp teknikleri arasında mükemmel bir uyum sağlanmıştı. Tüm bu faktörler birlikte çalışa-

rak gittikçe daha da tehlikeli olan bir seri katili, olası kariyerinin başlarında durdurmayı başarmıştı. Bunun gelecek soruşturmalar için bir model olmasını istiyordum.

Dawn Smith, hayatı boyunca etkileyici şeyler yapmaya devam etti. Duruşmadan bir yıl sonra Güney Carolina Güzeli unvanını kazandı ve Amerika Güzeli yarışmasında ikinci oldu. Evlendi ve müzik tutkusunun peşinden gitti ve country ve gospel müziği şarkıcısı oldu. Onu zaman zaman televizyonda görüyorum.

Bu yazı itibariyle Larry Gene Bell, Güney Carolina Merkezi Islahevi'nde, derli toplu tuttuğu ölüm hücresinde. Polis hem Kuzey hem de Güney Carolina'daki kızların ve genç kadınların cinayetlerinden sorumlu olabileceğini düşünüyor. Bana göre, araştırmama ve deneyimlerime dayanarak, böyle bir bireyi rehabilite etme olanağı yoktur. Eğer dışarı çıkarsa, tekrar öldürecek. Ve idam edilmeden önce bu kadar uzun bir süre ölüm hücresinde kalmasının acımasız ve olağandışı bir ceza olduğunu ileri sürenlerle bir noktaya kadar hemfikir olabilirim. Smith ve Helmick aileleri için, bu iki kızı tanıyanlar ve sevenler için ve adaletin yerini bulduğunu görmek isteyen geri kalanımız için nihai cezanın ertelenmesi acımasız ve olağandışıdır.

17. BÖLÜM

Herkes Kurban Olabilir

1 Haziran 1989'da bir balıkçı Florida'nın Tampa Koyu'nda teknesinde olduğu sırada, sahile vurmuş üç ceset gözüne ilişmişti. Sahil güvenliği ve St. Petersburg polisini aramıştı. Fena bir şekilde çürümüş cesetleri sudan çıkarmışlardı. Cesetlerin hepsi kadındı, elleri sarı renkte lastik ip ve beyaz ip ile bağlıydı. Hepsinin boynunda yirmi kilo ağırlığında beton bloklar vardı. Bu bloklar, daha yaygın olan üç delikli tipten ziyade iki delikliydi. Gümüş renkli koli bandıyla ağızları bantlanmıştı ve kalıntılara bakılırsa suya düştüklerinde gözleri de bantlıydı. Üçünde de tişört ve bikini üstü vardı. Bikinilerin altı kayıptı, bu da suçun cinsel içerikli olabileceğini gösteriyordu. Fakat cesetler suyun içinde kaldığından, adli açıdan cinsel saldırıya uğrayıp uğramadıklarını belirlemeye olanak yoktu.

Sahildeki arabadan üç cesedin kimliği otuz sekiz yaşındaki Joan Rogers ve iki kızı, on yedi yaşındaki Michelle ve on beş yaşındaki Christie olarak saptanmıştı. Ohio'daki bir çiftlikte yaşıyorlardı ve bu onların ilk gerçek tatiliydi. Disney World'e gitmişlerdi ve eve dönmeden önce St. Petersburg'daki Day's Oteli'nde kalıyorlardı. Bay Rogers çiftlikten uzaklaşamayacağını düşündüğü için eşine ve kızlarına eşlik etmemişti.

Ölen kadınların midesindekiler, Day's Oteli'ndeki restoran çalışanlarının söyledikleriyle örtüşüyordu, bu sayede ölüm zamanının yaklaşık kırk sekiz saat öncesine dayandığı tespit edildi. Ellerindeki tek somut adli delil arabada bulunan, Day's Oteli'nden arabanın bulunduğu yeri tarif eden karalanmış bir nottu.

Kağıdın diğer tarafında St. Petersburg'da işlek bir ticari cadde olan Dale Mabry'den otele giden yönlendirmeler ile çizilmiş bir harita vardı.

Vaka kısa süre içerisinde haber değeri taşıyan büyük bir olay haline geldi. St. Petersburg ve Tampa ile Hillsborough County Şerif Departmanı vakayla ilgileniyordu. Halk korku içindeydi. İnsanlar şöyle düşünüyordu: Ohio'dan gelen üç masum turist bu şekilde öldürülebiliyorsa, o zaman herkes kurban olabilir.

Polis notu araştırmaya ve yönlendirmelerin başladığı Dale Mabry bölgesindeki dükkanlar, ofis çalışanları ve otel çalışanları ile nottaki el yazısını karşılaştırmaya çalıştı ama hiçbir şey bulamadı. Ancak cinayetlerin vahşi ve cinsel içeriği endişe vericiydi. Hillsborough Şerif Ofisi, "Elimizde bir seri katil vakası olabilir," diyerek FBI'ın Tampa Bölge Ofisi ile iletişime geçti. FBI ile üç polis birimi birlikte çalışmasına rağmen dikkate değer bir ilerleme kaydedilemedi.

Jana Monroe, Tampa Bölge Ofisi'nde ajandı. Büro'ya gelmeden önce polis memuru olarak görev almış, ardından Kaliforniya'da cinayet masası dedektifi olarak çalışmıştı. 1990 yılının Eylül ayında, birimdeki boşalan bir kadro için Jim Wright ve benimle görüştüğünde, Quantico'da görevlendirilmesini istedik. Jana bölge ofisinde profil koordinatörü olarak çalışıyordu ve birime katıldığından beri, bizim için çalıştığı ilk vaka Rogers'dı.

St. Petersburg polis temsilcileri Quantico'ya geldi. Jana, Larry Ankrom, Steve Etter, Bill Hagmaier ve Steve Mardigian'a vakayı sundu. Ardından bir profil oluşturdular. Otuzlarının ya da kırklarının ortasında, mavi yakalı, ev bakımı gibi işlerle uğraşan, eğitim düzeyi düşük, geçmişte cinsel ya da fiziksel saldırı suçu olan ve cinayetin hemen öncesinde tetikleyici stres etmenlerine maruz kalan beyaz bir adamdı. Soruşturmanın yoğunluğu azaldığında bölgeden ayrılmış olabilirdi, ancak John Prante ve Karla Brown vakalarında olduğu gibi, daha sonra geri dönmesi ihtimal dahilindeydi.

Ajanlar profilden eminlerdi, fakat katil tutuklanamadı. Çok az ilerleme kaydedilmişti. Daha proaktif bir yaklaşıma ihtiyaçla-

rı vardı, bu sebeple Jana, faillerin kimliklerini ve yerlerini tespit etme konusunda genellikle iyi sonuçlara ulaşan televizyon programlarından biri olan *Unsolved Mysteries*'e (Çözülmemiş Gizemler) gitti. Jana programa çıktıktan ve suçu anlattıktan sonra binlerce çözüm yolu oluşturdu, fakat yine de hiçbiri başarıya ulaşmadı.

Her zaman söylerim, eğer bir şey işe yaramazsa, daha önce hiç denenmemiş olsa bile farklı bir şey denemeniz gerekir. Jana da böyle yaptı. Yol tarifinin karalandığı not, kurbanları katile bağlayan tek şeydi, fakat şimdiye kadar işe yaramamıştı. Vaka Tampa ve St. Petersburg halkı tarafından iyi bilindiğinden, el yazısını tanıyacak biri olup olmadığını görmek için, yazıyı büyüterek ilan panolarına koyma fikrini ortaya attı. Kolluk kuvvetleri çevrelerinde, birçok insanın birinci dereceden akrabaları ve yakın arkadaşları dışındakilerin el yazısını tanımayacağı düşünüldü, fakat Jana tanıyan birinin ortaya çıkabileceğini düşünüyordu; özellikle de suçlu istismarcı biriyse ve eşi ya da partneri onu polise vermek için bahane arıyorsa.

Yerel işadamlarından birkaçı ilan panolarını bağışladı ve not herkesin görmesi için çoğaltıldı. Birkaç gün içinde, birbirini tanımayan üç farklı kişi polisi aradı ve el yazısının kırklarının ortasında beyaz bir adam olan Oba Chandler'a ait olduğunu söyledi. Ruhsatsız bir alüminyum kaplama tesisatçısıydı. İlk şiddetli yağmurdan sonra yeni kapladığı dış cephe yerinden çıktığı için bu üç adam tarafından dava edilmişti. Doğru kişinin ismini verdiklerinden eminlerdi, çünkü her birinin elinde adamın suçlamalar karşısında el yazısı ile yazdığı yasal yanıtın birer kopyası vardı.

Yaşının ve mesleğinin yanı sıra, can alıcı birkaç noktada daha profile uyuyordu. Mülkiyet suçu, saldırı ve darp etme ve cinsel saldırı kayıtları vardı. Bölgeden ayrılmaya ihtiyaç duymasa da, ortalık sakinleşir sakinleşmez bulunduğu yerden taşınmıştı. Tetikleyici stres etmeni ise, karısının kısa bir süre önce istemediği bir bebeği doğurmuş olmasıydı.

Davanın kontrolünü elinize aldığınızda sıklıkla görüldüğü gibi, cinayetin detaylarını öğrenen bir başka kurban ortaya çıkmıştı. Bir

kadın ve kız arkadaşı, Chandler'ın eşkaliyle uyumlu bir adamla tanışmıştı. Adam kadınlardan onunla birlikte Tampa Koyu'ndaki teknesine gelmelerini istemişti. Kadının kız arkadaşı kötü bir hisse kapılmış ve reddetmişti, kadın ise tek başına gitmişti.

Koyun ortasında kadına tecavüz etmeye çalışmıştı. Kadın karşı koymaya çalıştığında onu uyarmış, "Çığlık atma, yoksa ağzına bant yapıştırır, seni beton bloklara bağlar ve suda boğarım!" demişti.

Oba Chandler tutuklandı, yargılandı ve Joan, Michelle ve Christie Rogers'ı kasten öldürmekten suçlu bulundu. Ölüme mahkum edildi.

Kurbanları sıradan ve güvenilir insanlardı ve hepsini gelişigüzel seçmişti. Bazen seçim rastgeledir ve herkesin kurban *olabileceği* yönündeki korkutucu iddiayı kanıtlar niteliktedir. Ve bu gibi durumlarda, Rogers vakasında olduğu gibi, proaktif teknikleri kullanmak büyük önem taşır.

1982'nin sonlarına doğru Chicago bölgesindeki insanlar birdenbire ve gizemli bir şekilde ölmeye başlamıştı. Chicago polisi çok geçmeden ölümler ile istisnai bir neden arasında bağlantı kurdu: Hepsi içine siyanür katılmış Tylenol kapsüllerinden almıştı. Kapsül midede parçalandığında hızla öldürüyordu.

Chicago Sorumlu Özel Ajanı Ed Hagarty, benden soruşturma için gelmemi istedi. Ürünlerin değiştirildiği vakalarda daha önce hiç çalışmamıştım, fakat hapishane görüşmeleri ve diğer çeşitli suçlularla edindiğim deneyimlerin burada da geçerli olacağım düşündüm. FBI kodunda vaka "Tymurs" olarak biliniyordu.

Soruşturmacıların karşı karşıya oldukları temel sorun, zehirlenmelerin rastgele olmasıydı. Fail belirli bir kurbanı hedef almadığından ya da olay yerinde bulunmadığından, normalde yaptığımız analizler hiçbir şeyi doğrudan açıklamayacaktı.

Görünüşe bakılırsa cinayetler nedensizdi – yani aşk, kıskançlık, hırs ya da intikam gibi normalde karşılaştığımız belirli bir mo-

tivasyon kaynağı yoktu. Zehirleyen kişi imalatçıyı, Johnsons & Johnsons'ı, ürünü satan herhangi bir dükkanı, bir ya da birden fazla kurbanı veya genel olarak tüm toplumu hedef alıyor olabilirdi.

Bu zehirlenmeleri, üstgeçitten aşağıda geçen arabaları bombalamak ya da arabalara taş atmakla aynı türde bir eylem olarak görüyordum. Bu suçların tümünde fail kurbanının yüzünü görmez. Bu failin – David Berkowitz'in camı karartılmış arabalara ateş etmesi gibi – belirli bir kurban grubunu hedef almak yerine öfkesini dışa vurduğunu düşünüyordum. Eğer böyle bir suçlu kurbanlarının yüzlerini görmek zorunda kalsaydı, tereddüt yaşayabilir ya da vicdan azabı duyabilirdi.

Gelişigüzel, korkakça işlenen diğer suçlarla kıyaslandığında, failin nasıl biri olduğunu anlamaya başladım. Farklı türde bir suçla karşı karşıya olmamıza rağmen, profile birçok açıdan aşinaydık. Araştırmamız ayrım gözetmeksizin ve tanınmaksızın öldüren suçluların öncelikli olarak öfke ile motive olduğunu gösteriyordu. Bu adamın ağır depresyon geçirdiği dönemler olduğuna ve tüm yaşamı boyunca okulda, işte ve ilişkilerinde başarısızlığa uğramış, yetersiz ve umutsuz bir tip olduğuna inanıyordum.

İstatistiklere göre, fail suikastçı yapısına uyuyordu. Yirmilerinin sonları, otuzlarının başlarında geceleri kendi başına takılan beyaz erkek olmalıydı. Kurbanların evlerine ya da mezarlıklara gidebilir, buralara önemli bir şey bırakabilirdi. Ambulans şoförü, güvenlik görevlisi, mağaza dedektifi ya da yardımcı polis memuru gibi, güç ve otoriteye en yakın olabileceği bir konumda çalışmasını beklerdim. Ve orduda ya da deniz kuvvetlerinde askeri bir deneyimi olmalıydı.

Geçmişte psikiyatrik tedavi aldığını ve problemini kontrol altında tutmak için reçeteli ilaç kullandığını düşünmüştüm. Arabası en az beş yaşında olmalıydı. Bakımlı değildi, fakat polis teşkilatlarının kullandığı Ford gibi güç ve kuvveti simgeliyor olmalıydı. İlk zehirleme sırasında – 28 ya da 29 Eylül civarlarında – genel olarak toplumu suçladığı, öfkesini besleyen tetikleyici bir stres etmenine maruz kalmış olabilirdi. Ve vaka kamuda duyulduğunda barlarda,

eczanelerde onu dinleyecek herhangi biriyle ya da polisle vaka hakkında konuşabilirdi. Bu suçların temsil ettiği güç, egosunu büyük ölçüde destekliyor olmalıydı. Bu sebepten dolayı medyadaki haberleri içeren bir günlük ya da albüm tutuyor olabilirdi.

Polise, suçlunun güçlü konumda olan insanlara – başkan, FBI direktörü, vali, belediye başkanı – yazabileceğini ve ona yapıldığını düşündüğü yanlışlardan yakınabileceğini düşündüğümü söyledim. Önceki mektuplarda imzasını atardı. Zaman geçtikçe kimseden uygun bir yanıt alamadığında, yok sayıldığı için öfkesi artabilirdi. Bu gelişigüzel cinayetler, onu ciddiye almayan herkesten intikam alma şekli olabilirdi.

Son olarak, zehirleme aracı olarak Tylenol'un seçilmesinden çok fazla anlam çıkarılmamasına karşı uyarıda bulundum. Bu operasyon son derece acemice ve dikkatsizdi. Tylenol yaygın olarak kullanılan bir ilaçtı ve kapsülleri kolay açılıyordu. Johnson & Johnson'a karşı kin beslemesi kadar, ilacın ambalajını beğenmiş olması da olasıydı.

Seri bombacılarda, kundakçılarda ve buna benzer diğer vakalarda olduğu üzere, Chicago gibi büyük bir şehirde birçok insan genel profile uyabilirdi. Bu sebeple, Rogers vakasında olduğu gibi proaktif tekniklere odaklanmak daha önemliydi. Polis suçlunun üzerindeki baskıyı korumalı ve başa çıkmasına izin vermemeliydi. Bunu yapmanın bir yolu, yalnızca olumlu ifadeler yayınlamaktı. Aynı zamanda ona deli diyerek kışkırtmamaları konusunda uyardım, fakat ne yazık ki bu şimdiden gerçekleşmişti.

Ancak bundan da önemlisi, basını kurbanları insancıllaştıracak nitelikte yazılar yazmaları konusunda cesaretlendirmek gerekiyordu. Çünkü işlediği suçun doğası gereği fail kurbanları zihninde kişiliksizleştiriyordu. Bilhassa ölen on iki yaşındaki kızın yüzüyle karşı karşıya gelirse, suçluluk duymaya başlayabileceğini düşünüyordum, bu sayede onu rahatsız edebilirdik.

Atlanta'da ve Shari Smith vakasında denediklerimizin bir benzeri olarak, kurbanların bazılarının mezarlıklarında gece nöbeti tutmayı önerdim. Fail buralara gidebilirdi. Suçlunun içinin

rahat olmadığını düşünerek, suç ile ilişkili yıldönümlerine önem verilmesini önerdim.

Milwaukee ve Detroit'te soyguncuları beklediğimiz belirli banka şubelerini soymaları için "yönlendirdiğimiz" gibi, suçlunun belirli mağazalara gitmesini sağlayabileceğimizi düşündüm. Örneğin, polis belirli bir mağazada müşterileri korumak için aldıkları önlemler konusunda dışarıya bilgi sızdırabilirdi. Suçlunun davranışlarının etkilerini ilk elden görmek için o mağazayı görmek zorunda hissedebileceğini düşünüyordum. Bunu yapmanın bir yolu, gazetede kurumunun güvenliğinden ne kadar emin olduğunu ve Tylenol zehirleyicisinin raflarındaki herhangi bir ürüne dokunmasının imkansız olduğunu söyleyen kibirli bir mağaza müdürü hakkında bir yazı yaymlamak olabilirdi. Bu taktiğin bir başka yolu da polisin ve FBI'ın "içeriden alınan bir bilgi" üzerine belirli bir mağazaya gelmesi ve bunun duyurulmasıydı. Sonunda bu uyarının yanlış alarm olduğu ortaya çıkardı. Fakat daha sonra polis memuru kameralara teşkilatının istihbarat kabiliyetinin çok etkili olduğunu ve failin zehirli Tylenol yerleştirmekten vazgeçtiğini söyleyebilirdi. Bu sayede bu meydan okumayı kaçırmak istemeyebilirdi.

Suçluya sempatiyle yaklaşan ve suçluyu toplumun kurbanı olarak sınıflandırarak suçluya yönelik destekleyici açıklamalar yapan ve bu sayede itibarını kurtarmaya yarayan bir senaryo sunan bir psikiyatristin konuşmasını yayınlayabilirdik. Bu sayede fail doktorun ofisini arar ya da oraya giderdi ve onu tuzağa düşürürdük.

Ve yetkililer polise yardım edecek gönüllü bir sivil görev gücü kurarsa, şahsın da büyük olasılıkla yardım etmeye gönüllü olacağını düşündüm. Atlanta'daki gibi bir şey kurabilirsek, Wayne Williams'ı görebilirdik. Bu sırada Ted Bundy, Seattle tecavüz kriz merkezinde gönüllü olmuştu.

Suçla mücadele tarafında medyayla yakından işbirliği kurma ya da medyayı kullanma konusunda daima aşırı bir hassasiyet söz konusu olmuştur. Kariyerimde bu durumla defalarca karşı-

laştım. 1980'lerin başlarında, profil çıkarma programının nispeten yeni olduğu zamanlarda, Ceza İşleri Soruşturma Dairesi'ne ve Büro hukuk müşavirine proaktif tekniklerim hakkında bilgi vermek için genel merkezden çağrılmıştım.

"John, basına yalan söylemiyorsun, değil mi?"

Son zamanlarda medya ile başarılı olmuş bir proaktif yaklaşımın örneğini verdim. San Diego'da tepelik bir alanda genç bir kadının cesedi bulunmuştu. Kadın boğazlanmış ve tecavüze uğramıştı, boynunda bir köpek tasması ve kayışı vardı. Arabası otobanların birinde bulunmuştu. Görünüşe bakılırsa benzini bitmiş ve katili onu arabasına almıştı – ya merhametli bir şekilde ya da zorla – ve cesedinin bulunduğu yere götürmüştü.

Polise basına belirli bir sıra ile bilgi vermelerini önermiştim. İlk olarak, işlenen suçu ve suç analizimizi tanımlamalılardı. İkinci olarak, FBI'ın eyalet ve yerel yetkililerle olan bağlantısının tam olarak vurgulanması gerektiğini ve "yirmi yıl sürse de, bu adamı yakalayacağız!" mesajının verilmesi gerektiğini söyledim. Ve üçüncü olarak, genç kadının arabasının bozulduğu böylesine işlek bir yolda, birileri bir şey görmüş olmalıydı. Üçüncü hikaye ise, kadının kaçırıldığı sırada etrafta şüpheli biri ya da bir şeyler olduğuydu ve polis, bilgisi olan kişinin ortaya çıkmasını istiyordu.

Burada kurduğum mantık şuydu: Katil bir aşamada herhangi birinin onu gördüğünü düşünürse (ki muhtemelen düşünüyordur), o zaman bunun polis üzerindeki etkisini azaltması, polise olay yerinde olma nedenini açıklaması ve bu durumu mazur göstermesi gerektiğini düşünecekti. Ortaya çıkabilir ve "Oradan geçiyordum ve yolda mahsur kaldığını gördüm. Arabamı kenara çektim ve yardım isteyip istemediğini sordum, o ise gerek olmadığını söyledi, ben de yoluma devam ettim," diyebilirdi.

Artık polis sürekli olarak medya aracılığıyla halktan yardım istiyor. Ancak çoğu zaman bunu proaktif bir teknik olarak değerlendirmiyorlar. Ne aradığını bilemedikleri için ortaya çıkan suçluları kaç kez ellerinin arasından kaçırdıklarını bilmiyorum. Sırası gelmişken, bu gerçek görgü tanıklarının hikayelerini an-

latmak için ortaya çıkmaktan korkmaları gerektiği anlamına gelmiyor. Bir şüpheli konumuna düşmezsiniz, şüpheli birinin tutuklanmasına yardımcı olabilirsiniz.

San Diego vakasında teknik tam da belirttiğim şekilde işe yaradı. Fail kendisini soruşturmaya dahil etti ve yakalandı.

FBI genel merkez çalışanları gönülsüzce, "Tamam John, ne demek istediğini anlıyoruz. Sadece bu yöntemi kullanacağın zaman bize haber ver," dediler. Yeni ya da yaratıcı herhangi bir şey bürokrasiye korkutucu gelebilirdi.

O ya da bu şekilde basının Tylenol zehirleyicisini ortaya çıkarmaya yardımcı olabileceğini umuyordum. *Chicago Tribune*'ün ünlü köşe yazarı Bob Greene, polis ve FBI ile görüştü. Ardından on iki yaşındaki Mary Kellerman hakkında dokunaklı bir yazı yazdı. Mary Kellerman, zehirleyicinin öldürdüğü en küçük kurbandı ve daha fazla çocuk sahibi olmaları mümkün olmayan bir çiftin tek çocuğuydu. Hikaye yayınlandığında, polis ve FBI ajanları kurbanın evinin ve mezarının etrafında, bu bölgeleri izlemeye hazırdı. Bence bu vakadaki birçok kişi bunun bir saçmalık olduğunu düşünüyordu. Onlara göre suçluluk duygusuyla dolu veya eski anılarını mutlu bir şekilde anımsayan katiller mezarlıklara geri dönmezdi. Fakat onları bir hafta zaman tanımaya zorladım.

Polisin mezarlığı kontrol altında tuttuğu sırada hâlâ Chicago'daydım ve hiçbir şey bulamazlarsa kızacaklarının farkındaydım. Polis gözetimleri en iyi koşullar altında bile sıkıcı ve rahatsız edici bir iştir. Gece vakti mezarlıkta ise daha da kötüdür.

İlk gece hiçbir şey olmadı. Ortalık sessiz ve sakindi. Fakat ikinci gece bir ara gözetim ekibi bir şey duyduklarını sanmıştı. Görüş alanına girmemeye çalışarak mezarlığa yaklaşmışlardı. Tam da profilin öngördüğü yaşlardaki bir adamın sesini duymuşlardı.

Adam gözleri yaşlıydı, görünüşe bakılırsa hıçkırarak ağlamak üzereydi. "Üzgünüm. Böyle olsun istemedim. Kazaydı!" diyor, ölü kızdan af diliyordu.

Vay canına be, diye düşünmüş olmalılar. *John haklıymış.* Birden üzerine atıldılar.

Ama bir dakika! Kullandığı isim Mary değil.

Adamın korkudan ödü patlamıştı. Polis yakından baktığında, Mary'nin mezarının *yanındaki* mezarda durduğunu gördü.

Mary Kellerman'ın yanındaki mezarda arabayla çarpıp kaçma sonucu ölmüş bir kurbanın yattığı ortaya çıktı. Ne yaptığının farkında olmayan katil, suçunu itiraf etmek için geri dönmüştü.

Chicago polis teşkilatı beş altı yıl sonra aynı taktiği, çözülmemiş bir cinayet vakasında kullandı. FBI eğitim koordinatörü Bob Sagowski'nın başı çektiği vakada, cinayetin yıldönümü zamanında gazetelere bilgi vermeye başladılar. Polisin katili mezarlıkta yakaladığı sırada katil basitçe şöyle söylemişti: "Niye bu kadar geciktiğinizi merak ediyordum."

Tylenol zehirleyicisini bu yolla yakalayamadık. Aslına bakılırsa katili hiçbir zaman yakalamadık. Cinayetlerle ilgili gasp suçlamalarıyla yakalanan bir şüpheli suçlu bulunmuştu, fakat cinayetlerle yargılayacak kadar delil yoktu. Profile uyuyordu, fakat polis mezarlıkta gözetimde olduğu sırada Chicago'dan ayrılmıştı. Ancak suçlu hapse girdikten sonra, başka bir zehirlenme olayı daha bildirilmedi.

Elbette ki duruşma gerçekleşmediği için yasal bir kesinlikle katilin bu adam olduğunu söyleyemeyiz. Ama çözülmemiş seri cinayetlerin faillerinin belirli bir kısmının, vakaları soruşturan memurların ve dedektiflerin haberi olmadan yakalandığı açıktır. Aktif bir katil aniden öldürmeyi bıraktığında, basitçe bir köşeye çekilme kararının dışında, üç kuvvetli açıklama vardır. İlki katilin intihar etmiş olabileceğidir, belirli kişilik tipleri için bu doğru olabilir. İkincisi bölgeyi terk etmiş ve cinayetleri başka bir yerde işlemeye devam ediyor olabilir. FBI'ın VICAP (Şiddet Suçlularını Yakalama Programı) bilgisayar altyapısı ile binlerce polisin bilgi paylaşımını kolayca sağlayacağını düşünerek bunu önlemeye çalışıyoruz. Üçüncü açıklama ise katilin başka bir suçtan dolayı – genellikle hırsızlık, gasp ya da saldırı – tutuklanmış olmasıdır ve yetkililerin failin işlediği ağır suçlardan haberdar olmamalarından dolayı, fail daha kısa süre hapis cezası çekiyordur.

Tylenol vakasından beri, ürünlerin içeriği ile oynama olayı pek çok kez görüldü, fakat bu suçların birçoğu daha alışılageldik güdülerle işlenmişti. Örneğin aile içi vakalarda, eşin cinayeti ürünün içeriğinin değiştirilmesi gibi gösterilebilir. Böyle bir vakayı değerlendirirken polisin ihbar edilen olayların sayısını, o bölgede gerçekleştiğini ya da yayıldığını, ürünün kurcalandığı yere yakın bir yerde tüketilip tüketilmediğini ve olayı ihbar eden kişi ile kurbanın nasıl bir ilişkisi olduğunu göz önünde bulundurması gerekir. Herhangi bir şüpheli kişisel nedene dayalı cinayette olduğu gibi anlaşmazlık geçmişi olup olmadığına bakmalı ve suç öncesi ile sonrasına dair toplayabildikleri tüm bilgileri toplamalıdırlar.

Görünürde belirli bir kurban hedeflemeyen suçların, aslında belirli bir hedefi olabilir. Ve genel bir öfke ya da hayal kırıklığı sonucu işlenmiş gibi görünen bir suç, aslında bir evlilikten temiz bir şekilde kurtulmak ya da sigorta veya miras alma arzusu gibi klasik bir nedenden dolayı işlenmiş olabilir. Tylenol olayı halk arasında duyulduktan sonra, kadının biri zehirli Tylenol kullanarak eşini öldürmüş, bu olayın da başlangıçtaki katille ilişkilendirileceğini düşünmüştü. Olayın kurmaca olduğu çok belliydi ve detaylar o kadar farklıydı ki kimse kandırılamadı. Bu gibi vakalarda adli delil genellikle suçluyla bağlantı kurar. Örneğin, laboratuvarlar siyanür ya da diğer zehirlerin kaynağını analiz edebilir.

Aynı analiz soruşturmacıların parasal tazminatlar için dava açmayı amaçlayarak bir ürünü değiştiren; örneğin makarna sosunun kavanozunun içine ölü bir fare koyan, meşrubat kutusuna sıçan yerleştiren ya da çerez paketinin içine iğne koyan birini tespit etmeyi de oldukça kolaylaştırmaktadır. Şirketler çoğunlukla hızlıca anlaşmaya varmak isterler, çünkü haklarında kötü haberler çıkmasından ve mahkemelik olmaktan kaçınmak isterler. Fakat adli bilim artık o kadar çok gelişti ki, eğer şirket ürünün içeriğinin değiştirildiğinden şüpheleniyorsa, anlaşmaya varmayı reddedebilir, vakayı FBI'a taşıyabilir. Bu durumda ürünü kurcalayan kişi büyük ihtimalle bulunur ve cezalandırılır. Aynı şekilde iyi bir soruşturmacı, akranları ya da toplum arasında ka-

bul görmek için kahramanlıkmış gibi sahnelenen hareketlerin – dikkatlice tasarlanan planların – farkına varacaktır.

Tylenol vakası, yarattığı tüm dehşetle birlikte anormallikten başka bir şey değildi. Öncelikle bir şantaj gibi görünmüyordu. Bir şantajcının başarılı olabilmesi için, sözünü yerine getirebilme becerisi olması gerekir. Bu sebepten dolayı, ürünün içeriğini değiştirmekle tehdit eden şantajcılar genellikle bir şişe ya da bir paket ürünü değiştirirler ve herhangi bir yolla işaretlerler. Telefon ya da bir not aracılığıyla polisi uyarırlar. Diğer taraftan Tylenol zehirleyicisi işe tehditle başlamamıştı. Doğrudan öldürmeye başlamıştı.

Şantajcıların standartlarına göre, Tylenol zehirleyicisi sofistike bir adam değildi. Kurcalamanın basit yapısına bakılacak olursa (bu cinayetlerden sonra Johnson & Johnson kurcalamaya karşı dayanıklı ambalaj üretmek için bir servet harcadı), bu adamın çok düzenli olmadığını biliyordum. Fakat o tehditleri savuranlar için, tehdit eden kişinin gerçekten tehlikeli olup olmadığını ve açıkladığı tasarıyı gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceğini saptamak için, politik tehdit analizinde geçerli olan esasların bazıları kullanılabilir.

Aynısı bombacılar için de geçerlidir. Eğer bir bomba tehdidi yapıldıysa, bu her zaman için ciddiye alınır. Fakat yaşamın durma noktasına gelmemesi için yetkililerin hızlıca tehdidin gerçek olup olmadığını belirlemesi gerekir. Bombacılar ve şantajcılar, sanki gölgeler içinden büyük bir grup onları izliyormuş gibi bir mesaj vermek için, konuşmaları sırasında *biz* kelimesini kullanırlar. Fakat aslında bu insanların çoğu kimseye güvenmeyen, şüpheci ve yalnız insanlardır.

Bombacılar genellikle üç kategoriden birine girerler. Güç ihtiyacı duyan ve yok etmek isteyen bombacılar vardır. Aletleri tasarlamanın, hazırlamanın ve yerleştirmenin heyecanına kendini kaptıran, görev odaklı bombacılar vardır. Bir de tasarımlarından ve yapılarından haz alan teknisyenler vardır. Nedenlerine gelince, işçi-işveren anlaşmazlıklarından intikama, hatta intihara kadar değişiklik gösterir.

Bombacılar üzerine yaptığımız çalışmalar, tekrarlı olarak genel bir profili göstermektedir. Genellikle beyaz erkeklerden oluşur ve yaşları kurban ya da hedefe göre değişir. Zekaları en azından ortalama düzeyde olan, sıklıkla da ortalamanın üzerinde olmasına rağmen beklendiği kadar başarılı olamamış kişilerdir. Titiz, düzenli ve dikkatlidirler, planlarını dikkatli yaparlar. Çatışan bir yapıları yoktur, atletik değildirler. Cesaretsiz ve yetersiz bir kişilikleri vardır. Tıpkı olay yerine bakarak seri katilin profilini çıkardığımız gibi, bunda da hedefi ya da kurbanı veya cihazı (örneğin, daha çok patlayıcı mı yoksa yangın bombası mı) değerlendirerek profil oluşturulur. Hem kurban hem de fail ile ilişkili risk faktörlerini, örneğin kurban seçiminin rastlantısal mı planlı mı olduğu, kurbanın ne kadar erişilebilir olduğu, saldırının gerçekleştiği sırada saatin kaç olduğu, ihbar (örneğin mail yoluyla) yönteminin yanı sıra bombanın parçalarındaki özgün nitelikleri ve belirleyici özellikler ya da bombanın işçiliğini değerlendiririz.

Profil çıkarma kariyerimin başlarındayken, çıkardığım ilk profil ünlü Unabomber'dı (FBI kod adı Unabom'dan). Takma adı hedef aldığı üniversitelerden ve profesörlerden gelmektedir.

Bombacılardan, en çok kurdukları iletişim yoluyla bilgi ediniriz. Unabomber, halk ile gazetelerde yayınlattığı uzun bir manifesto aracılığıyla iletişim kurmaya karar verdiğinde, on yedi yıllık kariyerinde üç ölüm ve yirmi üç yaralanmaya yol açmıştı. Diğer marifetlerinin yanında, Los Angeles Uluslararası Havaalanı'na bomba bırakılacağını söyleyerek, bütün ticari havayolu endüstrisini bir süreliğine yavaşlatmayı başarmıştı.

Birçok bombacı gibi, yarattığı terörden sorumlu olan bir gruptan ("FC" ya da "Özgürlük Kulübü) bahsediyordu. Yine de bahsettiğim gibi yalnız bir tip olmasından az da olsa şüpheleniliyordu.

Profil şu ana kadar büyük ölçüde yayınlandı ve kararımı değiştirecek herhangi bir sebep görmedim. Ne yazık ki Dr. Brussel'ın Metesky, "Çılgın Bombacı" vakasındaki çığır açan çalış-

malarına rağmen, Unabomber ilk saldırdığında, o zamanlar suçla mücadele dünyası şimdiki gibi analizimizi kullanmaya hazır değildi. Bu adamların çoğu kariyerlerinin başlarında yakalanabilirler. Yaptıklarını geliştirmeden ve ülkenin etrafında dolaşmadan önce işledikleri ilk ve ikinci suçlar davranış, konum ve hedef açısından en önemli olanlarıdır. Yıllar geçtikçe, başlangıçta harekete geçmelerine neden olan, topluma karşı duydukları basit ve ilkel kinlerinin ötesine geçerek ideolojilerini de genişletirler. 1979 yılında, profil çıkarma konusunda şu anda bulunduğumuz noktada olsaydık, Unabomber yıllar önce yakalanabilirdi.

Bomba tehditleri çoğu zaman bir bireye veya belirli bir gruba karşı gerçekleştirilen bir gasp aracıdır. 1970'lerin ortalarında, Teksas'ta bir bankanın müdürüne telefon aracılığıyla bir bomba tehdidi bildirilmişti.

Uzun ve karmaşık bir durumdu. Arayan kişi, birkaç gün önce Southwest Bell'in bankaya gönderdiği teknisyenlerin, aslında kendi adamları olduğunu söylemişti. Mikrodalga düğmesine basarak bombayı patlatabilirdi, fakat müdür taleplerine boyun eğerse böyle bir şey yapmayacaktı.

Şimdi en tüyler ürpertici kısım geliyor. Elinde müdürün karısı Louise'in olduğunu söylemişti. Louise Cadillac kullanıyordu, sabah önce şuraya, sonra buraya gitmişti, vesaire, vesaire. Paniğe kapılan müdür sekreterinden başka bir hattan evi aramasını istemişti, çünkü karısının evde olması gerektiğini biliyordu. Fakat evde telefonu açan olmadı. Artık adama inanıyordu.

Ardından arayan kişi para talebinde bulundu: Onluklardan yüzlüklere kadar kullanılmış senetler. Polisle iletişime geçme, sivil arabalarını kolaylıkla tanırız. Sekreterine kırk beş dakika içinde bankadan ayrılacağını söyle. Hiç kimseyle iletişime geçme. Yalnızca ayrılmadan önce ofisindeki ışıkları üç kez yakıp söndür. Grubum bu sinyali bekliyor olacak. Parayı arabanda bırak. Arabanı yoğun bir yola park et, motoru ve park lambalarını açık bırak.

Bu vakada bomba ya da adam kaçırma yoktu, sadece en olası kurbanı hedef alan zeki bir düzenbaz vardı. Bu senaryodaki her

şeyin bir amacı bulunuyordu. Zamanlaması, telefon şirketinin bankada çalıştığı saate dayanıyordu, bu sayede onların bombayı yerleştirdiklerini söyleyebilmişti. Herkes telefon şirketinin kimsenin anlamadığı ve dikkat etmediği teknik işler yaptığını bilir, bu sebeple içlerinde sahtekarlar olması oldukça inandırıcıydı.

Şantajcı, banka müdürünün karısını kontrol etmek için evi arayacağını bildiğinden, o sabah kadını aramış, Southwest Bell'den aradığını söylemiş, mahallesinde taciz telefonları ile ilgili bir sürü şikayet aldıklarını ve arayanı yakalamaya çalıştıklarından bahsederek, eğer telefon çalarsa on iki ile on ikiyi kırk beş geçe arası telefonu açmaması gerektiğini, arayana tuzak kuracaklarını söylemişti.

Arabanın ışıkları açık ve motor çalışır durumdayken, arabaya para bırakma talimatı muhtemelen planın en zeki tarafıydı. Müdür, ışıkların sinyalin bir parçası olduğunu düşünüyordu, fakat aslına bakılırsa bu arayan kişinin firar sisteminin bir parçasıydı. Polisle iletişime geçme uyarısına rağmen şantajcı, kurbanın polisi işin içine karıştıracağını biliyordu ve fail için en tehlikeli kısım paranın takas edildiği kısımdı. Bu aşamada polisin izleyeceğini farz ediyordu. Bu senaryoda fail, polis tarafından arabada yakalanacak kadar şanssız olursa, bu işlek caddede yürüdüğünü, ışıkları açık ve motoru çalışan bir araba gördüğünü ve sorumlu bir insan olarak ışıkları ve motoru kapattığını söyleyebilirdi. Polis onu o anda yakalarsa, ellerinde hiçbir şey olmazdı. Onu parayla yakalasalar bile, arabada olmasını mazur gösterecek bir neden ileri sürdüğünden, çantanın koltukta durduğunu ve polise teslim edeceğini söyleyebilirdi.

Şantajcı için bu bir yüzde oyunuydu. Senaryosu yazılmıştı ve yapması gereken tek şey detayları doldurmaktı. Bugün hedeflediği kurban bunu yapmazsa, ertesi gün başka birini denerdi. Eninde sonunda içlerinden biri oltaya gelecekti ve birini gerçekten kaçırmak ya da bir yeri bombalamak zorunda kalmadan çabalarının sonucunu alacaktı. Bu vakalarda genellikle senaryo iyi bir delildir, çünkü fail ileride faydalı olacağını düşünerek bu senaryoyu saklar. Basit birkaç düzenleme ile herhangi birinin kurbanı olabileceğini bilir.

Yetkililer izini bulduklarında yakalanmış, yargılanmış ve tutuklanmıştı. Eski bir DJ olduğu ortaya çıktı; konuşma yeteneğini kısa vadede avantaja çevirmeye karar vermişti.

Böyle biri ile gerçekten adam kaçıran biri arasındaki fark nedir? İkisi de kâr sağlamak için bunu yapar, ikisi de kendini kurbana gereğinden fazla deşifre etmek istemez, çünkü öldürmek amaçlarının bir parçası değildir. En büyük fark, gerçekten adam kaçıran birinin genellikle entrikasını yerine getirecek birine ihtiyaç duyarken, basit bir şantajcının esasında zeki bir dolandırıcı olduğu, adam kaçıran kişinin ise sosyopat olduğudur. Şantajcının niyeti kurbanı öldürmek değildir, fakat şüphesiz ki amacına ulaşmak için bunu yapmaya da hazırdır.

Exxon Şirketi genel müdür yardımcısı New Jersey'deki evinden kaçırıldığında ve fidye için rehin alındığında, Steve Mardigian vakada görev almıştı. Mücadele sırasında kazayla kolundan vurulmuştu. Kaçıranlar – eski bir güvenlik görevlisi ve karısı – kaçırma işine devam etmişlerdi ve yaralı adamı (adamın ayrıca kalp rahatsızlığı vardı) bir kutuda tutmuşlardı ve adam bu kutunun içinde ölmüştü. Adamı kutuda – ya da ona benzer bir şeyde – tutmalarının nedeni, kaçıranların kurbanla olabildiğince az temas kurmaları ve onu insani niteliklerden arındırmalarıydı. Bu durumda, kaçıranlar ortaya çıkan sonuçtan dolayı pişmanlık duydular ve ilk etapta onları suç işlemeye yönelten nedenlerden dolayı çaresizlik duygusu hissettiler. Ama sonuç her ne olursa olsun bunu yaptılar ve tereddüt etmeden süreci adım adım yürüttüler. Bencil amaçları uğruna başka birilerinin ölmesine razılardı ve bu da sosyopatik davranışın tanımlarından biridir.

Her ne kadar dehşet verici olsa da, diğer ciddi suçların bazılarının aksine adam kaçırma durumunda yakayı ele vermeden kaçmak oldukça zordur. Soruşturmacının şüpheci bir gözle çok dikkatli bir değerlendirme yapması, mağdur bilimini ve suç öncesi davranışları yakından incelemesi gerekir. Ve herhangi birinin kurban olabileceğini kabul ederken, şu soruyu yanıtlaması gerekmektedir: Neden bu kurban?

Birkaç yıl önce evde olduğum bir gece, acil bir telefon çağrısı aldım. Oregon'dan bir dedektif, semtindeki okuluna giden genç bir kadının hikayesini anlatmaya başladı. Biri tarafından takip ediliyordu, fakat ne kadın ne de başkası takipçi sapığın kimliğini öğrenebilmişti. Ormana her gittiğinde takip ediliyordu. Ancak babası ya da erkek arkadaşı olduğunda gitmiş oluyordu. Evi arıyordu, ama evi aradığı zamanlarda evde kadından başka kimse olmuyordu. Kadın umutsuz bir durumdaydı. Böyle sinir bozucu geçen birkaç haftanın sonunda, erkek arkadaşıyla bir restorana gitmişti. Tuvaletten çıktığı sırada biri tarafından çekilmiş ve hızla otoparka doğru sürüklenmişti. Saldırgan vahşice kurbanın vajinasına tüfeğin namlusunu sokmuş, polise giderse öldüreceğini söyleyerek tehdit etmiş ve ardından da serbest bırakmıştı. Duygusal açıdan travma yaşamıştı ve polise iyi bir eşkal verememişti.

Görünüşe bakılırsa şimdi de bir gece kütüphaneden çıktığı sırada kaçırılmıştı. Arabası otoparkta bulunmuştu. Hiçbir iletişim kurulamamıştı ve durum ümitsiz görünmeye başlıyordu.

Dedektiften kurban hakkında bilgi vermesini istedim. Okulda her zaman için başarılı olmuş güzel bir kızdı. Fakat geçtiğimiz sene bebeği olmuştu ve ailesiyle, özellikle babasıyla, onlardan destek alma konusunda sorunlar yaşamıştı. Notları son zamanlarda, özellikle de takip edilmeye başladıktan sonra çok kötüydü.

Yanılıyor olma ihtimalime karşın, dedektiften şu an için kadının babasına bir şey söylememesini istedim, fakat anlattıklarına baktığımda ortada bir oyun var gibiydi. Kadını kim takip ediyordu? Düzenli bir ilişkisi vardı ve yakın zamanda ayrılık yaşamamıştı. Genellikle ünlü olmayan biri takip edildiğinde, takip eden kişi bu kişiyi bir şekilde tanıyordur. Kadın onu takip eden kişiyi gördüyse, babası ve erkek arkadaşı her seferinde takipçiyi kaçırmamalıydı. Hiç kimseye telefon gelmemişti. Polis hattı dinlemeye başladığında aramalar aniden sonlanmıştı. Bir de tam final sınavları bittikten sonra kaçırılmıştı – bu hiç de tesadüfi bir bulgu değildi.

Proaktif bir strateji olarak babanın medya ile görüştürülme-

sini, ilişkilerinin olumluluğunun vurgulamasını, onu ne kadar sevdiğini ve geri dönmesini istediğini söylemesini, kızını kaçıran kişiden onu bırakması için yalvarmasını önerdim. Eğer haklıysam, bir ya da iki gün sonra nasıl kaçırıldığını, nasıl tacize uğradığını ve arabadan yolun kenarına nasıl atıldığını anlatan bir hikayeyle canına okunmuş bir durumda çıkıp gelmeliydi.

Tam olarak da böyle oldu. Berbat bir durumdaydı ve kaçırılma hikayesiyle iğrenç bir haldeydi. Soruşturmada – bu durumda bilgi alma formunda – gerçekten inandığımız hikayeye odaklanılmalıydı. Suçlayıcı olmamalıydı, fakat ebeveynleriyle çok sorun yaşadığını, stresli bir dönemden geçtiğini, travma yaşadığını ve acı çektiğini, sınavları dolayısıyla telaşlandığını ve durumu kurtaracak bir yola ihtiyacı olduğunu kabul etmeliydi. Cezalandırılmaya ihtiyacı olmadığı, ihtiyacı olan şeyin rehberlik ve anlayış olduğu ve bunu alacağı söylenmeliydi. Bunlar netleştirildikten sonra, oyunu itiraf etti.

Bununla birlikte, bu oldukça zor vakalardan biridir. Yanılıyorsanız sonuçları korkunç olur, çünkü gerçekten takip ederek taciz etme söz konusuysa bu oldukça korku verici bir durumdur ve genellikle ölümcül bir suçtur.

Çoğunlukla ünlü birinin ya da sıradan bir insanın takip edilmesi durumunda, takip etme aşk ya da hayranlık duyguları ile başlar. John Hinckley Jodie Foster'ı "sevmiş" ve aşkına karşılık vermesini istemişti. Fakat Jodie Foster, Yale'e giden güzel bir film yıldızıydı, o ise yetersiz biriydi. Durumu eşitlemek ve onu etkilemek için bir şeyler yapması gerektiğine inanıyordu. Amerika Birleşik Devletleri'nin başkanına suikast düzenlemek gibi tarihi bir eylemden daha "etkileyici" ne olabilirdi ki? Aklı başında olduğu anlarda, ikisinin mutlu bir şekilde sonsuza kadar yaşadığı hayalinin gerçekleşmeyeceğini fark etmiş olmalıydı. Fakat eylemi ile hedeflerinden birini gerçekleştirdi. Ünlü oldu, artık halkın zihninde sapkın bir şekilde Foster ile sonsuza kadar bağlı kalabilirdi.

Birçok vakada olduğu gibi, Hinckley için de ani bir stres etmeni söz konusuydu. Başkan Reagan'ı vurduğu zamanlarda,

babası ona ültimatom vererek bir işe girmesini ve kendi başına geçinmesini söylemişti.

Gizli Servis ajanı Ken Baker, John Lennon'ın suikastçısı Mark David Chapman ile hapishanede bir görüşme gerçekleştirmişti. Chapman eski Beatle ile güçlü bir bağ hissediyordu ve yüzeysel olarak ona benzemeye çalışıyordu. Lennon'ın tüm şarkılarını toplamış ve bir grup Asyalı kız arkadaşı ile Lennon'ın Yoko Ono ile evliliğini taklit etmeye çalışmıştı. Fakat bu tiplerin birçoğunda olduğu gibi, en sonunda yetersizliğinin bunaltıcı olduğu bir noktaya gelmişti. Kendisi ve kahramanı arasındaki uyumsuzlukla daha fazla başa çıkamıyordu, bu yüzden onu öldürmek zorundaydı. Ürpertici bir şekilde, Hinckley'i suç işlemeye ve ünlü olmaya iten şeylerden biri (aslmda *kötü şöhretli* çok daha uygun bir kelime) Chapman'ın bir örneğiydi.

Alabama valisi George Wallace'ı Maryland'de başkanlığa adaylığını koyduğu sırada takip eden ve onu öldürmeye çalışan ve Wallace'ı yaşamının geri kalanı boyunca felçli bırakan ve kronik ağrı çekmesine neden olan Arthur Bremmer ile görüşmüştüm. Bremmer Wallace'dan nefret etmiyordu. Ateş etmeden önce birkaç hafta boyunca başkan Nixon'ı takip etmiş fakat ona yeterince yaklaşamamıştı. Dünyaya değerini göstermek için çaresizce bir şeyler yapmak istiyordu ve Wallace da ulaşılabilir bir konumda, esasen yanlış bir zamanda yanlış bir yerde bulunan bir başka kurbandı.

Suikast ile sonuçlanan takip ederek taciz etme vakaları, ulaştığı sayılar açısından endişelendiriciydi. Devlet adamlarının vakalarında, öldürme "nedeninin" bir yapısı vardı, bu neredeyse her zaman için önemli biri olmak isteyen, ancak son derece yetersiz olan bir kişinin kılıfıydı. John Lennon gibi film yıldızlarında ve ünlülerde bu bahane anlamsızdı. Bu vakalardan en trajik olanı, yirmi bir yaşındaki Rebecca Schaeffer'ın 1989 yılında Los Angeles'daki dairesinin önünde öldürülmesiydi. Güzel ve yetenekli genç oyuncu, *My Sister Sam* dizisinde Pam Dawber'ın küçük kız kardeşi olarak tanınıyordu. Kapısını çalan Tucsonlı on dokuz yaşındaki işsiz Robert John Bardo tarafından vurulmuştu. Robert John Bardo en son

Jack in the Box'da hademe olarak çalışmıştı. Bardo da ilk başta Chapman gibi sevgi dolu bir hayrandı. Zamanla ona duyduğu hayranlık takıntı haline geldi ve onunla eğer "normal" bir ilişki kuramayacaksa, o zaman ona başka bir şekilde "sahip olmalıydı".

Hepimizin bildiği gibi, takip ederek tacizde bulunulan kişiler sadece ünlülerle sınırlı değildi. Elbette eski eşleri ya da sevgilileri tarafından takip edilen kişilerin vakalarıyla da sıklıkla karşılaşıyorduk. Takipçi en sonunda "Ona sahip olamıyorsam, kimse sahip olamaz," şeklinde düşünmeye başladığında ölümcül aşamaya ulaşılmış oluyordu. Fakat birimimizin takip ederek taciz etme alanında en deneyimli uzmanı ve suçla mücadelede önde gelen uzmanlardan biri olan Jim Wright, kamu ile ilgili olan herhangi birinin, özellikle kadınların takipçilere maruz kalabileceğini söyler. Bir başka ifadeyle, takipçinin arzu nesnesi televizyonda ya da beyazperdede olmak zorunda değildir. Caddedeki restoranda bir garson ya da yerel bankada bir veznedar da olabilir. Aynı mağazada ya da aynı iş kolunda bile çalışabilir.

Missoula, Montana'da Conlans Mobilya Şirketi'nde çalışan Kris Welles isimli genç kadının da başına bu gelmişti. Kris, 1985 yılında satış müdürü pozisyonundan genel müdür pozisyonuna yükselmiş, saygın bir kadındı.

Kris'in ofiste çalıştığı dönemde, depoda Wayne Nance isminde bir adam çalışıyordu. Kendi halinde bir adamdı, fakat görünüşe bakılırsa Kris'den hoşlanıyordu. Kris ona karşı her zaman için candan ve arkadaşça yaklaşmıştı. Yine de Wayne'in yanar-döner bir kişiliği vardı ve Kris'in Wayne'in gösterdiklerinin altında var olduğunu hissettiği öfke, Kris'i korkutmuştu. Gerçi kimsenin Wayne'in iş alışkanlıklarından şikayet ettiği yoktu. Depoda her gün herkesten daha fazla çalışıyordu.

Ne Kris ne de tabanca tüccarı kocası Doug, Wayne Nance'in onu saplantı haline getirdiğinden haberdardı. Sürekli olarak Kris'i izliyor ve ona ait eşyalarla dolu karton bir kutu saklıyordu. Bu kutuda fotoğraflar, ofiste yazdığı notlar ve ona ait olabilecek her şey vardı.

Wellesler'in ve Missoula polisinin bilmediği bir başka şey ise Wayne Nancc'in bir katil olduğuydu. 1974 yılında beş yaşındaki bir kıza cinsel tacizde bulunmuş ve onu bıçaklamıştı. Sonradan annesinin en yakın arkadaşı da dahil olmak üzere birkaç yetişkin kadını bağladığı, ağızlarını kapatarak onları vurduğu ortaya çıktı. Korkunç bir şekilde, bunların hepsi şimdi yaşadığı komşu bölgelerde gerçekleşmişti. Yine de seyrek nüfuslu Montana'da bile, bir polis yargısının başka bir yargı bölgesinde kaydedilen suç faaliyetleri hakkında hiçbir fikri yoktu.

Kris Welles, Nance şehrin dışındaki evlerine zorla girinceye kadar bunların hiçbirinden haberdar değildi. Kris ve Doug'ın dişi bir golden retriever'ı vardı. Fakat köpek ona hiç direnç göstermemişti. Tabancasıyla Doug'ı vurmuş, bodrum katında bağlamış, ardından tecavüz etmek için Kris'i yukarıya, yatak odasına çıkarıp yatağa bağlamıştı. Belli ki onu iyi tanıyordu ve o da kimliğini saklamak için hiçbir girişimde bulunmamıştı.

Bu sırada bodrum katındaki Doug, ellerindeki ipi çözmeyi başarmıştı. Çektiği acıdan ve kan kaybmdan dolayı zayıf ve bilincini kaybetmek üzere olduğu sırada, üzerinde iş yerinden getirdiği bir tüfek yükleyicisi bulunan masaya çarpmıştı. Tüfeği doldurdu, sonra kalan tüm gücünü topladı, kendini yavaşça ve çok acı verici şekilde bodrum katın merdivenlerinden yukarı çekti. Olabildiğince sessiz bir şekilde merdivenlerden yukarı çıkıp ikinci kata yöneldi ve koridorda, gözleri bulanık bir şekilde tek atışını kullanarak Nance'e nişan aldı.

Nance onu görmeden onu yakalamalı ve kendi silahını aramalıydı. Nance yara almamıştı ve ateş edebilirdi. Doug onunla aşık atamazdı.

Tetiği çekti. Nance'i vurdu ve Nance yere devrildi. Fakat tekrar ayağa kalktı ve ona doğru gelmeye başladı. Doug'ın atışı yeterince öldürücü değildi. Nance merdivenlere doğru ilerlemeye devam etti. Doug'ın gidebileceği hiçbir yer yoktu ve Kris'i orada yalnız bırakamazdı, bu yüzden yapabileceği tek şeyi yaptı. Boş tüfeğini sopa olarak kullanarak Nance'e saldırdı. Kris

iplerden kurtulana ve ona yardım edene kadar güçlü kuvvetli Nance'e vurmaya devam etti.

Bugün bile Welles vakası, seri bir katilin hedeflediği kurbanların karşı koyabildiği ve kendilerini korumak için saldırganı öldürebildiği birkaç kayıttan biri. Hikayeleri oldukça mucizevi. İsteğimiz üzerine Quantico'daki derslerde birkaç kez konuştular. Bu mütevazı çift, bize kahraman olan kurbanların perspektifinden nadir bilgiler verebildiler. O gece ölüp ölüp dirilen bu insanlar şaşırtıcı bir şekilde samimi, duyarlı ve "aklı başında" insanlar.

Quantico'daki sunumlarının sonunda sınıftaki bir polis memuru onlara, "Wayne Nance hayatta kalsaydı ve idam cezası olmasaydı – yani sizinle aynı dünyada yaşıyor olsaydı – ikinizin de akıl sağlığı şimdiki gibi yerinde olur muydu?" diye sordu.

Dönüp birbirlerine baktılar ve sessizce verecekleri yanıt üzerine anlaştılar. Doug Welles, "Kesinlikle hayır," dedi.

18. BÖLÜM

Psikiyatristlerin Savaşı

Nasıl bir insan böyle bir şey yapabilir?

Seri katil araştırmamız sırasında, Bob Ressler ile birlikte Joliet, Illionis'da Richard Speck ile görüşmüştük. O akşam oteldeki odamdaydım ve CBS haberlerinde Dan Rather'ın Thomas Vanda isimli bir katille röportaj yaptığını gördüm. Thomas Vanda da Joliet Hapishanesi'ndeydi. Bir kadını bıçakla öldürmekten içerideydi. Hayatının çoğunu akıl hastanelerine girip çıkarak geçirmişti ve ne zaman "iyileştirilse" ve dışarıya çıkmasına izin verilse, başka bir suç işliyordu. Şu anda cezasını çektiği cinayeti işlemeden önce bir kez daha öldürmüştü.

Ressler'ı aradım ve hazır buradayken onunla konuşmamız gerektiğini söyledim. Televizyonda yayınlanan röportajdan mükemmel bir yetersiz tip örneği olduğunu söyleyebilirdim. Katil olarak rahatlıkla bir kundakçı da olabilirdi. Ya da gerekli araçlara ve becerilere sahipse, bombacı da olabilirdi.

Ertesi gün hapishaneye geri döndük ve Vanda bizimle görüşmeyi kabul etti. Orada ne yaptığımızı merak ediyordu, pek fazla ziyaretçisi de yoktu. Görüşmeden önce dosyasını gözden geçirdik.

Vanda beyaz, bir yetmiş beş boyunda ve yirmilerinin ortasındaydı. Duygusal açıdan sığ bir görüntü çiziyordu ve çok gülüyordu. Gülümserken bile her zaman o "görüntüdeydi" – gözleri sürekli olarak aşağı yukarı oynuyor ve seğiriyor, ellerini birbirine sürtüyordu. Bu adama rahatça arkanızı dönemezdiniz. İlk olarak televizyondaki görüntüsü hakkında ne düşündüğümü öğ-

renmek istedi. İyi göründüğünü söylediğimde güldü ve gevşedi. Hapishanede İncil çalışma grubuna katıldığını ve bu grubun ona çok faydası dokunduğunu söyledi. Gerçekten de faydalı olmuş olabilirdi. Fakat şartlı tahliye duruşmaları yaklaşan birçok mahkumun serbest kalmak amacıyla doğru yolda olduklarını göstermek için dini gruplara katıldığına çoğu kez şahit oldum.

Bu adamın maksimum güvenlikli bir hapishanede mi yoksa akıl hastanesinde mi olması gerektiği konusunda tartışabilirsiniz, fakat görüşmeden sonra onu tedavi eden uzman psikiyatristi görmeye gittim. Vanda'nın nasıl olduğunu sordum.

Elli yaşlarındaki psikiyatrist, Vanda'nın "ilaç tedavisi ve terapiye oldukça iyi yanıt verdiğini" söyleyerek olumlu konuştu. Buna örnek olarak İncil çalışma grubundan bahsetti ve bu ilerleme devam ederse Vanda'nın şartlı tahliye için hazır olabileceğini söyledi.

Vanda'nın yaptıkları hakkında detaylı bilgiye sahip olup olmadığını sordum. "Hayır, bilmek istemiyorum" diye yanıtladı. "Burada uğraşmam gereken o kadar çok mahkum var ki, buna zamanım yok," dedi. Buna ilave olarak hasta ile olan ilişkisini yanlı bir biçimde etkilemek istemediğini söyledi.

"Pekala doktor, size Thomas Vanda'nın ne yaptığını söyleyeyim," diye üsteledim. Karşı çıkmadan önce bu asosyal, yalnızlığı seven tipteki kişiliğin kilise grubuna nasıl katıldığını ve toplantıdan sonra herkes gittiğinde toplantının ev sahipliğini yapan genç kadına nasıl uygunsuz bir teklifte bulunduğu hikayesini anlattım. Kadın onu reddeder, Vanda ise reddedilmeyi kaldıramaz. Genellikle onun gibi adamlar reddedilmeyi kabul edemez. Kadını yere devirir, mutfağına gider, elinde bir bıçakla geri döner ve kadını sayısız kez bıçaklar. Daha sonra, kadın yerde ölmek üzereyken kadının karnındaki açık bir yaraya penisini sokar ve boşalır.

Bunu hayret verici bulduğumu söylemeliyim. Bu noktada kadın bir bez bebek gibiydi. Vücudu sıcaktı, kanaması vardı. Adamın üzerine kan bulaşmış olmalıydı. Onu kişiliksizleştiremezdi de. Ama yine de penisi sertleşmiş ve boşalabilmişti. Bu durumda

bunun neden seks değil de öfke suçu olduğunda ısrarcı olduğumu anlamalısınız. Aklından geçen şey seks değildi – öfke ve hiddetti.

Bu arada, kimilerimiz için bu fikir ne kadar tatmin edici ve doyurucu olsa da, tekrar eden tecavüzcüleri hadım etmenin hiçbir işe yaramamasının nedeni bu. Sorun şu ki bu, fiziksel ya da duygusal açıdan onları durdurmaz. Tecavüz kesinlikle bir öfke suçudur. Birinin hayalarını keserseniz, öfkeli bir adamla karşı karşıya kalmanız kaçınılmazdır.

Vanda hakkındaki hikayemi tamamladım. Psikiyatrist, "İğrençsin, Douglas! Defol git ofisimden!" dedi.

"Ben mi iğrencim?" diye karşılık verdim. "Thomas Vanda'nın terapiye olumlu yanıt verdiği ve serbest bırakılacağı yönünde tavsiye verecek bir konumdasın ve bu mahkumlarla karşı karşıya olduğunda kimle konuştuğunun farkında değilsin. Olay yeri fotoğraflarına ya da raporlarına bakmak, otopsi tutanaklarını incelemek için zaman ayırmıyorsan onları nasıl anlayacaksın? Suçun nasıl işlendiğine baktın mı? Planlı olup olmadığını biliyor musun? Suça yol açan davranışları anladın mı? Olay yerinden nasıl ayrıldığını biliyor musun? Kaçmaya çalışıp çalışmadığını biliyor musun? Suç işlendiği sırada başka bir yerde olduğunu kanıtlamaya çalıştı mı? *Tehlikeli olup olmadığını nereden biliyorsun?*"

Bana verecek bir cevabı yoktu. O gün inancını değiştirdiğimi de düşünmüyorum, ama bu benim güçlü bir şekilde hissettiğim bir şey, birimimde yaptığımız şeyin temeli. Önceden birçok kez belirttiğim gibi buradaki ikilem, psikiyatrik terapinin büyük bir kısmının öz bildirime dayalı olmasıdır. Normal şartlarda terapiste gelen bir hasta, gerçek düşüncelerini ve duygularını açığa vurmaktan çıkar sağlar. Ve terapist, kişi ile ilişkili diğer bilgileri değerlendirmeden, rapora işin görünen yüzünü taşırsa, bu sistemin büyük bir başarısızlığı haline gelir. Birkaç isim vermek gerekirse, Ed Kemper ve Monte Rissell, suçlarını işledikleri sırada terapiye gidiyorlardı ve ikisi de fark edilmemeyi başardı. Hatta terapistlerine göre her ikisi de "ilerleme" kaydetti.

Bana göre sorun şu: Genç ve idealist psikiyatrlara ve psikologlara, üniversitelerinde onlara bir fark yaratabilecekleri öğretiliyor. Daha sonra hapishanede bu adamlarla karşı karşıya kalıyorlar ve onları değiştirdiklerini hissetmek istiyorlar. Genellikle bu mahkumları değerlendirirken, aslında onların, insanları değerlendirme konusunda uzman olduklarının farkında olmuyorlar! Kısa bir süre içerisinde mahkumlar doktorun dersine çalışıp çalışmadığını anlıyorlar, eğer çalışmadıysa suçu ve suçun kurbanlar üzerindeki etkisini önemsiz gibi gösterebiliyorlar. Konunun ayrıntılarını bilmeyen birine kendi isteğiyle asıl meseleyi anlatan suçlu sayısı çok azdır. Hapishane görüşmelerimizde hazırlık aşamasının çok önemli olmasının nedeni budur.

Thomas Vanda'nın doktorunda olduğu gibi, uzmanlık alanı yardım etmek olan insanlar genellikle suçlunun yaptıklarının korkunç ayrıntılarını öğrenerek önyargılı davranmak istemezler. Fakat derslerimde hep söylediğim gibi, Picasso'yu anlamak istiyorsanız, onun sanatı üzerine çalışmalısınız. Suçlu kişiliğini anlamak istiyorsanız, işlediği suç üzerine çalışmanız gerekir.

Fark şu ki ruh sağlığı uzmanları kişilik ile başlar ve bu bakış açısmdan davranışı çıkarmaya çalışır. Adamlarım ve ben ise davranış ile başlar, kişiliği *o* bakış açısından çıkarırız.

Elbette cezai ehliyet konusunda farklılaşan bakış açıları var. Stanton Samenow, Psikiyatrist Dr. Samuel Yochelson ile Washington'daki St. Elizabeth Hastanesi'nde suç davranışları konusunda öncü bir çalışma yürüten bir psikolog. Samenow, yıllar boyu ilk elden yaptığı araştırmalarının önyargılı fikirlerinin çoğunu yavaş yavaş değiştirmesinin ardından, etkili ve açıklayıcı kitabı *Inside the Criminal Mind*'da "suçlular, sorumlu insanlardan farklı biçimde düşünür," demişti. Samenow'un inancına göre suçlu davranışı akıl hastalığından değil, karakter zayıflığından kaynaklanıyor.

Bizimle sık sık çalışan Dr. Park Dietz, "Araştırma ya da inceleme olanağı bulduğum seri katillerden hiçbirinin cezai ehliyeti olmadığı söylenemezdi, ancak hiçbiri normal de değildi. Hepsi-

nin ruhsal hastalıkları vardı. Fakat cinsel istekleri ve karakterleriyle ilişkili ruhsal hastalıkları olmasına rağmen, hepsi de ne yaptığını bilen insanlardı. Yaptıklarının yanlış olduğunu biliyorlardı, fakat yine de öyle davranmayı seçtiler," demişti.

Yani Thomas Vanda gibi birinin akıl hastası olduğuna inanıyorsanız, pekala. Bunun gerekçelerinin açıklanabileceğini düşünüyorum. Fakat verileri dikkatli bir şekilde incelediğimizde, dünyada her nasıl Thomas Vandalar varsa, bunlar tedavi edilemeyebilir. Bunu kabul edersek, o kadar hızlı bir şekilde serbest bırakılmazlar ve yaptıklarını tekrar tekrar yapmaya geri dönmezler. Unutmayın, bu işlediği ilk cinayet değildi.

Son zamanlarda suçluların akıl hastalığı kavramı hakkında çok fazla konuşuldu ve bu yeni bir konu değil. Bu kavram, Anglo-Amerikan hukukunda en az yüzlerce yıl geriye, William Lambard'ın *Eirenarcha*'sına ya da 1500'lerin "Barış Hakkı Ofisi"ne kadar uzanıyor.

Cezai kovuşturmalara karşı bir savunma olarak kullanılan ilk akıl hastalığı ifadesi, 1843 M'Naghten Kuralı'dır. İsmini Britanya Başbakanı Sir Robert Peel'i öldürmeye çalışan ve Peel'in özel sekreterini öldürmeyi başaran Daniel M'Naghten'dan (bazen McNaughten veya McNaghten diye yazılır) almıştır. Bu arada Peel, Londra'nın kolluk kuvvetlerini organize etmekten sorumluydu. Bugün bile Londra polislerinden, onu onurlandırmak adına, isminden türetilen bir sözcük olan Bobbies olarak bahsedilir.

M'Naghten suçsuz bulunduktan sonra, halk o kadar öfkeliydi ki yüksek mahkeme başkanı, durumun mantığını açıklaması için Lordlar Kamarası'na çağrıldı. Temel unsurlara göre akli durumu failin eylemlerinin yanlış olduğunu bilmesine veya hareketlerinin doğasını ve niteliğini anlamasına engel oluyorsa; diğer bir deyişle doğru ile yanlış arasındaki farkı anlayamıyorsa suçlu bulunamayacağı ifade ediliyordu.

Akıl hastalığı doktrini yıllar içinde "karşı konulamaz suç işleme güdüsü testi" olarak değişti, bu da failin akıl hastalığı dolayısıyla

hareketlerini kontrol edemediği veya hukuka ayak uyduramadığı durumda suçlu bulunamayacağı anlamına geliyordu.

Bu kavram, 1954 yılında Yargıç David Bazelon'ın *Durham* v. *Amerika Birleşik Devletleri* davasında Temyiz Mahkemesi kararı ile revize edildi. Zanlının işlediği suç "akıl hastalığı ya da zihinsel kusur neticesi" ise ve o hastalığa ya da kusura sahip olmasaydı o suçu işlemeyeceği saptanırsa, zanlı suçtan sorumlu tutulmayacaktı.

Böylesine geniş bir tolerans sağlayan ve esas olarak doğru ve yanlış arasındaki farkı değerlendirmekle ilgilenmeyen *Durham*, yasa uygulayıcıları ve birçok yargıç ile savcı arasında çok popüler değildi. 1972 yılında bir başka Temyiz Mahkemesi'nde görülen *Amerika Birleşik Devletleri* v. *Brawner* davasmda Amerikan Hukuk Enstitüsü (AHE) Örnek Ceza Yasası Testi lehine değiştirildi. Bu kararda M'Naghten ve karşı konulamaz güdüye kulak veriliyordu: Zihinsel kusur failin hareketlerinin yanlışlığını değerlendirebilme becerisine ya da hareketlerini hukuki gerekliliklere göre düzenleme becerisine engel olmalıydı. O veya bu şekilde AHE Testi, zaman geçtikçe mahkemelerde popülerlik kazanmıştır.

Fakat cevabı bulunamayan bu tartışmanın yanı sıra, bence daha temel bir kavrama değinmeliyim. Bahsettiğim bu kavram *tehlikelilik*.

Psikiyatristler arasındaki süregiden çatışmanın klasik meydan okumalarından biri, 1990 yılında Rochester, New York'ta gerçekleşen Arthur J. Shawcross'un seri cinayet duruşmasıydı. Shawcross bir dizi fahişeyi ve evsizleri öldürmekten suçlanıyordu. Bu insanların cesetleri Genesee Nehri'nin kenarındaki ormanlık alanlarda bulunmuştu. Cinayetler neredeyse bir yıl sürmüştü. Öldürüldükten sonra vücutları parçalara ayrılmıştı.

Oldukça detaylı – ve sonradan ortaya çıktığı üzere oldukça kesin – bir profil hazırladıktan sonra, Gregg McCrary failin davranışlarını incelemeye başladı. Polis uzuvları kesilmiş bir ceset bulduğunda, Gregg katilin avıyla zaman geçirmek için cesedi bıraktığı yerlere geri döndüğünü fark etti. Polise hâlâ kayıp olan

kadınlardan birinin cesedinin bulunması için ormanı aramalarını söyledi. bunu yapabilirlerse ve gizlice cesetten kurtulduğu alanı belirleyebilirlerse, Gregg cninde sonunda katili orada bulacaklarından emindi.

Birkaç gün süren hava keşfinden sonra, New York Eyalet Polisi, State Route 31'in kenarındaki Salmon Deresi'nde bir ceset buldu. Aynı zamanda Müfettiş John McCaffrey, suyun üzerindeki alçak bir köprüde park edilmiş bir arabada bir adam olduğunu fark etti. Eyalet ve şehir polisinin adamı takip etmesi istendi. Tutukladıkları adam Arthur Shawcross'du.

Eyalet Polisi Dennis Blythe ve Rochester Polis Teşkilatı'ndan Leonard Boriello tarafından yönetilen bir ekip tarafından sorgulanan Shawcross, işlediği suçların birkaçını itiraf etti. Yoğun bir şekilde ilerleyen on cinayet duruşmasındaki kilit mesele, cinayetler sırasında akli dengesinin yerinde olup olmadığıydı.

Savunma, şiddetin çocuklar üzerindeki etkileri konusunda önemli çalışmalar yürüten, New York'ta Bellevue Hastanesi'nde tanınmış bir psikiyatrist olan Dr. Dorothy Lewis'i getirdi. Lewis, hepsi olmasa bile suçlu davranışının çocuklukta uğranılan istismar ya da yaşanan travma ve epilepsi, yaralanma, bir tür sakatlık, kist ya da tümör gibi fiziksel bir durumdan kaynaklandığına emindi. Bir de elbette 1966 yılında Austin'deki Texas Üniversitesi'nde saat kulesinin tepesine tırmanan ve aşağıdaki yoldan geçen insanlara ateş açan yirmi beş yaşındaki mühendislik öğrencisi Charles Whitman'ın davası vardı. Polis kulenin etrafını sarmadan ve doksan dakika sonra onu öldürmeden önce, on altı erkek ve kadın ölmüş ve otuz kişi de yaralanmıştı. Olayın öncesinde Whitman, düzenli aralıklarla ölümcül öfke ataklarından şikayet etmişti. Doktorlar otopsi sırasında beyninin temporal lobunda tümör bulmuşlardı.

Whitman'ın ölümcül davranışına sebep olan şey tümör müydü? Bunu bilmemize imkan yok. Fakat Lewis jüriye Shawcross'un MRI'ında çıkan temporal lobdaki iyi huylu ve küçük bir kistin "kompleks parsiyel nöbet" olarak nitelendirilen bir

epilepsi türü olduğunu, Vietnam'dan kalma travma sonrası bir stres olduğunu ve annesi yüzünden çocukluk döneminde şiddetli bir şekilde yaşadığı fiziksel ve cinsel istismar sonucu olduğunu, bu sebeple Arthur Shawcross'un aşırı şiddet epizodlarından sorumlu tutulamayacağını göstermek istemişti. Hatta kadınları öldürdüğü sırada bir çeşit füg halinde olduğunu; bu anlara yönelik hafızasının bozulduğunu ya da olmadığını söylemişti.

Bu bakış açısındaki sorunlardan biri, Shawcross cinayetlerden haftalar ve aylar sonra Boriello ve Blythe'a olayları dakikası dakikasına anlatabilmiş olmasıydı. Hatta bazı durumlarda onları polisin bulamadığı, cesetleri bıraktığı alanlara götürdü. Muhtemelen bunu yapabilmesinin nedeni her biri hakkında birçok kez hayal kurmuş olmasıydı. Bu sayede her biri zihninde canlıydı.

Polisin onu bulmasını engellemek için delillerin bazılarını yok etmeye çalışmıştı. Tutuklandıktan sonra kız arkadaşına (bir karısı da vardı) oldukça analitik bir mektup yazdı. Mektupta akıl hastalığı savunmasından olumlu bir sonuç çıkmasını umduğundan, hapishanede olmaktansa cezasını akıl hastanesinde çekmesinin çok daha kolay olacağmdan bahsetmişti.

O nedenle Shawcross her şeyin farkındaydı. Yasalarla yaşadığı sıkıntılar Syracuse'un kuzeyinde, Watertown'da hırsızlık ve kundakçılıktan suçlu bulunduğu zamanlarda, 1969 yılında başlamıştı. Bir yıl geçmeden tekrar tutuklanmış ve küçük bir erkek ve kız çocuğunu boğduğunu itiraf etmişti. Kız aynı zamanda cinsel saldırıya uğramıştı. Shawcross bu iki suç dolayısıyla yirmi beş yıllık hapis cezasına mahkum edilmişti. On beş yıl sonra şartlı tahliyeyle serbest kalmıştı. Önceki bölümden hatırlarsanız, Gregg McCrary'nin çıkardığı profilde yaşı yanlış tahmin etmesinin nedeni de buydu. Shawcross'un hapiste geçirdiği on beş yıl, aktif geçmemişti.

Şimdi adım adım ilerleyelim. İlk olarak, bana ya da kariyerim boyunca birlikte çalıştığım binlerce polise, savcıya ve federal ajana soracak olursanız, iki çocuğun yaşamına son vermenin cezasının yirmi beş yıl olmasının oldukça korkunç olduğu konusunda fikir birliğine vardığımızı görürsünüz. Fakat ikinci olarak,

bu adamın erken dışarı çıkmasına izin vermek konusunda, birbirine zıt iki önerme karşınıza çıkacaktır:

Önerme bir: Bu adamın geçmişine, işlevsiz ailesine, iddia edilen tacizlerine, iyi bir eğitim almamış olmasına, şiddetli geçmişine ve diğer her şeye rağmen hapishane hayatının harikulade, manen moral yükseltici, kişinin gözlerini açan ve iyileştirici bir deneyim olduğudur. Bu sayede Shawcross kendine çekidüzen vermiştir, davranışlarındaki hataları görmüştür ve hapishanenin tüm olumlu etkileri sayesinde hayatını daha iyi bir yola koymuştur; o andan itibaren kanunlara uyan bir vatandaş olacaktır.

Pekala, birinci önermeyi kabul etmezseniz ikinci önermeye ne dersiniz: Hapishane hayatı her gün o kadar berbat, o kadar nahoş, sevimsiz ve travmatik, bütün yanlarıyla o kadar yorucu ki, geçmişine ve çocuklara tecavüz etme ve onları öldürme arzusuna rağmen, hiçbir zaman hapse geri dönmek istemez ve oraya geri dönmemek için elinden gelen her şeyi yapmaya hazırdır.

İkinci önermenin de en az ilki kadar olasılık dışı göründüğüne katılıyorum. Fakat bu önermelerin hiçbirini onaylamıyorsanız, o zaman tekrar öldüreceği ihtimali bu kadar kuvvetli olmasına rağmen, nasıl bu ihtimali göz ardı ederek böyle bir adamı serbest bırakıyorsunuz?

Bazı katil tiplerinin, işledikleri suçları tekrar etme ihtimallerinin diğer katil tiplerine göre daha yüksek olduğu açıktır. Ancak şiddet içeren, cinsel dürtülerle hareket eden seri katiller için, kendimi Dr. Park Dietz'in düşüncesiyle aynı fikirde buluyorum: "Tekrar serbest bırakılarak toplumun içine karışmaları gereken bir durum düşünemiyorum." Konuştuğum diğer katillerden çok daha zeki ve çok daha fazla içgörüye sahip olan Ed Kemper, serbest bırakılmaması gerektiğini açık yüreklilikle kabul ediyor.

O kadar çok korku hikayesi var ki... Görüştüğüm bir suçluya, Oregon'da yirmili yaşlarındayken ona yöneltilen bir dizi genel ahlaka aykırı davranış, tecavüz girişimi, saldırı ve darp suçlamaları yapılmıştı. Ardından Portland'da bir barda tanışıp evine götürdüğü bir kadınla başarısız bir cinsel deneyim sonrası kadına

tecavüz etmiş, onu öldürmüş ve vücudunu parçalara ayırmıştı. Bölgeden kaçmış, FBI'ın En Çok Arananlar Listesine girmiş ve Kaliforniya'da tutuklanmıştı. Kasten adam öldürmeden suçlu bulunmuş ve ömür boyu hapis cezasına mahkum edilmişti. On iki yıl sonra şartlı tahliye ile serbest bırakıldığında, tekrar yakalanmadan önce iki kadını daha öldürmüş ve cesetlerini parçalara ayırmıştı. Tanrı aşkına, şartlı tahliye kurulu bu adamın artık tehlikeli olmadığını nasıl düşündü?

FBI, Adalet Bakanlığı ya da herhangi biri adına konuşamam. Fakat kendi adıma şunu söyleyebilirim ki, masum bir adamın, kadının ya da çocuğun o katilin serbest bırakılması sonucu ölmesindense; serbest bırakıldığı durumda tekrar öldürecek ya da öldürmeyecek bir katili hapiste tutarak vicdanımın sızlamasını tercih ederim.

İşlerin her zaman daha iyiye gittiğini, her zaman geliştirilebileceklerini, yola koyduğumuz her şeyi başarabileceğimizi düşünmek biz Amerikalılara has bir özelliktir. Fakat daha fazla şeyle karşılaştıkça, belirli suçlu tipleri için ıslah kavramı hakkında daha karamsar bakmaya başlıyorum. Çoğunlukla çocukken başlarından geçen şeyler korkunç. Bu hasarın ileriki bir tarihte kesinlikle çözülemeyeceğini söylemiyorum. Ve yargıçların, savunma avukatlarının ve ruh sağlığı uzmanlarının inanmak istediklerinin aksine, hapishanedeki iyi hal, dış dünyada kabul edilebilir davranışları her zaman için öngörmez.

Shawcross neredeyse her yönden örnek bir mahkumdu. Sessiz ve kendi halindeydi, ona söylenenleri yaptı, kimseyi rahatsız etmedi. Fakat meslektaşlarım ve ben, ıslah ve adli psikoloji alanındaki diğer çalışanlara can havliyle şunu aktarmaya çalıştık: *Tehlikelilik, duruma bağlıdır.* Eğer birini herhangi bir seçim yapamayacağı, düzenli bir ortamda tutarsanız, her şey yolunda olabilir. Fakat o kişiyi önceden kötü bir şekilde davrandığı çevreye geri koyarsanız, davranışı hızlıca değişebilir.

Hapishane anılarını dokunaklı ve etkileyici bir şekilde anlattığı *In the Belly of the Beast* isimli kitabı yazan hükümlü katil Jack

Henry Abbot'ın durumunu düşünün. Norman Mailer gibi edebiyat çevrelerinden kimi kişiler, yazar olarak olağanüstü bir yeteneği olduğunu fark etmiş ve bu kadar hassas ve anlayışlı birinin ıslah edilmiş olması gerektiğine inanmıştı. Bu sebeple Abbot'ın şartlı tahliye ile serbest bırakılması için mücadele başlatmışlardı. Abbot, New York'ta hayranlık duyulan biri haline gelmişti. Fakat serbest bırakıldıktan birkaç ay sonra, Greenwich kasabasında çalışan bir garsonla tartışmaya girmiş ve onu öldürmüştü.

Şu anda Araştırma Destek Birimi üyesi olan eski Davranış Bilimleri eğitmeni Al Brantley, Ulusal Akademi derslerinden birine bunu koydu: "Gelecekteki davranışların ya da gelecekteki şiddet eylemlerinin en iyi göstergesi, şiddet geçmişidir."

Kimse Arthur Shawcross'u, Jack Henry Abbot kadar parlak ve yetenekli birinin yakınında olmakla suçlayamazdı. Aynı zamanda serbest bırakılması için şartlı tahliye kurulunu da ikna edebiliyordu. Şartlı tahliyesinden sonra, Shawcross ilk olarak Binghamton'a yerleşmişti. Buradaki öfkeli halk kendisine karşı bir kampanya başlattı ve iki ay sonra buradan ayrıldı. Rochester'ın daha büyük ve daha anonim bir metropol alanına taşındı ve burada bir yiyecek dağıtım şirketinde salata hazırlayıcılığı görevini üstlendi. Buraya geldikten bir yıl sonra tekrar öldürmeye başladı – bu sefer en az eskisi kadar savunmasız fakat farklı bir kurban hedeflemişti.

Dorothy Lewis Shawcross'u incelediği sırada onu birkaç kez hipnotize etmişti. Onu annesinin Shawcross'un bağırsağına süpürge sapı soktuğu suiistimal dönemlerine kadar "geriye götürmüştü." Kaydedilen bu seanslar sırasında annesininki dahil olmak üzere farklı kişilikler arasında geçiş yapmış, ürkütücü bir şekilde *Psycho* filmini anımsatmıştı. (Fakat Shawcross'un annesi, oğlunu suiistimal ettiğini reddetmiş ve onu yalancılıkla suçlamıştı.)

Lewis, Bellevue'deki çalışmaları sırasında, suiistimal edilen çocuklarda çoklu kişilik bozukluğu olduğunu belgeledi. Çocuklar o kadar küçüklerdi ki, böyle bir durumu taklit etmelerini dü-

şünmek oldukça zordu. Fakat Lewis'in gösterdiği üzere çoklu kişilik bozukluğu vakaları oldukça nadir olarak görülür ve çocukluk döneminde, çoğunlukla konuşma öncesi dönemde başlar. Yetişkinlerde ise yalnızca biri cinayetten yargılandığı sırada çoklu kişilik bozukluğunu duyarsınız. Her nasılsa o zamana kadar ortaya çıkmaz. 1970'li yıllarda Hillside Boğazlayıcısı cinayetlerini işleyen kuzenlerden biri olan Kenneth Bianchi, tutuklandıktan sonra çoklu kişilik bozukluğu olduğunu iddia etmişti. John Wayne Gacy de aynı yöntemi denemişti.

(Elimizde çoklu kişilikleri olan bir suçlu varsa, suçlu kişiliği hapsedebildiğim sürece masum kişiliklerin gitmesine izin veririm diye takılırım.)

Shawcross duruşmasında usta bir iş yapan başsavcı Charles Siragusa, Park Dietz'i diğer tarafı sunması için çağırmıştı. Dietz Shawcross'u en az Lewis kadar kapsamlı bir şekilde sorgulamıştı ve Shawcross cinayetlere dair spesifik birçok detay vermişti. Dietz suiistimal öykülerinin gerçekliği konusunda kesin bir yargıya varmamış olsa da, kulağa inandırıcı geldiğini düşünmüştü. Bununla birlikte Shawcross'un hezeyanları olduğunu düşünmüyordu, baygınlık ya da hafıza kaybından muzdarip olduğuna dair hiçbir kanıta rastlamamış, davranışları ile nörolojik bulguları arasında bir ilişki bulamamıştı. Ruhsal ya da duygusal problemleri her ne olursa olsun, Arthur Shawcross'un doğru ile yanlış arasındaki farkı ayırt edebildiği ve öldürüp öldürmeme yönünde seçim yapabildiği kanısına varmıştı. Ve burada en az on ya da muhtemelen daha fazla kez öldürmeyi seçmişti.

Len Boriello bu kadınları neden öldürdüğünü sorduğunda, basitçe şöyle yanıtlamıştı: "İşime bakıyordum."

Gerçek psikoz hastaları – gerçeklikle bağlantısını kaybedenler – çoğunlukla ciddi suçlar işlemezler. İşlediklerinde ise o kadar düzensizlerdir ve yakalanmamak için o kadar az önlem alırlar ki, genellikle oldukça hızlı bir şekilde yakalanırlar. Hayatta kalmak için kanlarına ihtiyaç duyduğunu sandığından dolayı, kadınları öldüren Richard Trenton Chase psikotikti. İnsan kanı

alamazsa, elindekiyle yetinirdi. Chase akıl hastanesine yatırıldığında tavşanları yakalamaya, kanlarını akıtıp koluna enjekte etmeye devam etti. Bu vaka gerçekti. Fakat katilin yakalanmadan on cinayetten kaçabilmesi için, bu işte gerçekten iyi olması gerekir. Psikopatlar ile psikozluları karıştırma yanılgısına düşmeyin.

Shawcross duruşma sırasında jüriye karşı sabırlı ve sakin, neredeyse taş kesilmiş bir tavır sergiledi. Etrafta olanları anlayamıyormuş gibi, kafası karışmış bir durumdaydı. Fakat ona eşlik eden polis ve refakat memurlarının söylediğine göre, duruşmadan ve jürinin görüş alanından çıktığı andan itibaren gevşediğini, çenesinin düştüğünü hatta etrafına şakalar yaptığını söylemişti. Akıl hastalığı savunmasını satmaya çalışırken birçok şeyin tehlikede olduğunu biliyordu.

Çalıştığım ve görüştüğüm en zeki, en becerikli – ve en çekici olduğunu söylemeden edemeyeceğim – suçlulardan biri Gary Trapnell'di. Erişkin yaşamının büyük bir kısmında sürekli olarak hapse girip çıkmıştı ve bir keresinde genç bir kadını hapishane avlusunun ortasına helikopter indirerek onu kurtarması için ikna etmişti. İşlediği unutulmaz suçların birinde – 1970'lerin başlarında uçak kaçırmıştı – Trapnell uçaktaydı ve kaçış koşullarını çözümlemeye çalışıyordu. Tam bu arada yumruğunu kameraların görebileceği şekilde havaya kaldırmış ve "Angela Davis'i serbest bırakın!" demişti.

"'Angela Davis'i serbest bırakın?' Angela Davis'i serbest bırakmak da ne?" Bu, vaka üzerinde çalışan kolluk kuvvetlerinin çoğunu şok etmişti. Trapnell'in geçmişinde Kaliforniyalı siyahi profesörün radikal davasına duygusal olarak bağlı olduğunu gösteren hiçbir şey yoktu. Politikayla ilgilendiğini gösteren hiçbir belirti yoktu ve şimdi, burada, taleplerinden biri Angela Davis'in hapisten çıkarılmasıydı. Bu adam kaçık olmalıydı. Mantıklı tek açıklama buydu.

Daha sonra, teslim olduktan ve suçlu bulunduktan sonra Marion, Illinois'daki federal cezaevinde onunla görüştüğümde, ona bu talebini sordum.

"Buradan bir çıkışım olmadığını anladığımda, zor zamanlar geçireceğimi biliyordum. Büyük siyahi kardeşler siyasi bir tutuklu olduğumu düşünürlerse, duşta tecavüze uğrama ihtimalimin daha az olacağını düşündüm," gibisinden bir şey söyledi.

Trapnell o zamanlarda hem tamamıyla mantıklıydı hem de ileriyi planlıyordu, hemen hemen deli olmanın zıttı bir durumdaydı. Hatta *The Fox Is Crazy, Too* adı altındaki bir kitapta anılarını yazmıştı. Verdiği yararlı bilgiler, pazarlık konusunda muazzam bir içgörü kazanmamızı sağlamıştı. Eğer aniden çok değişik talepler gelirse, bu suçlunun kendi zihninde bir sonraki aşamaya geçtiği ve arabulucunun buna göre davranabileceği anlamına gelirdi.

Trapnell çok ilginç bulduğum başka bir şey daha söylemişti. Ona *DSM*'in (*Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı*) güncel bir kopyasını verirsem ve orada tanımlanan herhangi bir rahatsızlığı gösterirsem, ertesi gün içinde herhangi bir psikiyatristi gerçekten bu hastalıktan muzdarip olduğuna ikna edebileceğini söyledi. Trapnell'in kafası Shawcross'dan çok daha iyi çalışıyordu. Fakat psikiyatristinize kendinizi çok daha iyi hissettiğinizi ve artık küçük çocukları taciz etmek istemediğinizi söylerseniz, şartlı tahliye şansınızın daha yüksek olduğunu kolaylıkla tahmin edebilirsiniz. Jüri sizi transa geçmiş bir halde görürse, füg durumunu daha rahat açıklayabilirsiniz.

Suçla mücadele çevreleri uzun bir süre boyunca neyin ciddi bir ruhsal bozukluk teşkil edip neyin etmediğini belirlemek için *DSM*'e bel bağlamıştı. Fakat çoğumuz, başvurulan bu kitabı yaptığımız işte yetersiz bulmuştuk. 1992 yılında yayınlanan *Suç Sınıflandırması El Kitabı*'nın geliştirilmesindeki çıkış yollarından biri de buydu. Kitabın temeli doktora tezimden alınmıştı. Ressler, Ann Burgess ve Boston'da işletme profesörü olan kocası Allen, eş yazar olarak benimle işbirliği yaptı. Greg Cooper, Roy Hazelwood, Ken Lanning, Gregg McCrary, Jud Ray, Pete Smerick ve Jim Wright dahil olmak üzere Araştırma Destek ve Davranış Bilimleri birimlerinin diğer üyeleri de katkıda bulundular.

Suç Sınıflandırması El Kitabı ile ciddi suçları davranışsal niteliklerine göre organize etmek ve sınıflandırmak ve katı bir psikolojik yaklaşımı olan *DSM*'in hiç yapamadığı bir şekilde açıklamak amacıyla yola çıktık. Örneğin, O. J. Simpson'ın suçladığı türde bir cinayet senaryosunu *DSM*'de bulamazsınız. Fakat Suç Sınıflandırması El Kitabı'nda bulabilirsiniz. Davranışsal delillere göre sapla samanı birbirinden ayırmaya ve soruşturmacıların ve adli topluluğun ilişkili olabilecek noktalara odaklanmalarına yardımcı olmaya çalışıyorduk.

Beklendiği gibi, sanıklar ve avukatları davranışlarının sorumluluğunu üzerine almaktan kaçınmak için imkan dahilindeki her türlü konuyu gündeme getiriyorlardı. Shawcross'un takımının ortaya sunduğu upuzun listenin içinde, Vietnam'dan sonra yaşadığı travma sonrası stres bozukluğunun, akıl hastalığının gelişmesinde rol oynadığı yer alıyordu. Araştırmalara göre Shawcross muharebe görmemişti. Fakat bu yeni bir durum değildi. Daha önce defalarca kullanılmıştı. 9 Aralık 1975 akşamında Silverton, Oregon'da iki kadının bağırsaklarını çıkaran Duane Samples, savunma olarak travma sonrası stres bozukluğu olduğunu iddia etmişti. Kadınlardan yalnızca biri ölmüştü, fakat olay yeri fotoğraflarını görmüştüm. Her ikisi de otopsi gibi görünüyordu. Robert Ressler, Samples'ın da iddialarına rağmen muharebe görmediğini ortaya çıkarmıştı. Fakat Samples, saldırıdan önceki gün, uzun zamandır güzel bir kadının bağırsaklarını çıkarmaya yönelik fanteziler kurduğunu anlatan bir mektup yazmıştı.

Ressler, 1981 yılında savcıların valiye Samples'ın neden şartlı tahliye edilmemesi gerektiğini açıklamalarına yardımcı olmak için Oregon'a gitti. Argümanı işe yaradı, fakat yine de Samples on yıl sonra şartlı tahliye edildi.

Samples deli miydi? İki kadını doğradığı sırada geçici olarak delirmiş miydi? Bu kadar korkunç ve ahlaksız bir şey yapabilen birinin "hasta" olduğunu söylemek çok doğaldır. Ve kimse bu argümana karşı çıkamaz. Fakat yanlış bir şey yaptığının farkında mıydı? Ve yine de bunu yapmayı seçti mi? Bana göre bunlar önemli sorulardı.

Arthur Shawcross'un Rochester Şehir Mahkemesi'ndeki yargı süreci beş haftadan fazla sürdü. Bu süreç boyunca savcı Siragusa, neredeyse hiçbir doktorun adli psikiyatri hakkında sahip olmadığı kadar derin ve tam bir anlayışa sahipti. Yargılama sırasında, televizyonda yayınlanan duruşmanın her dakikasında yerli bir kahraman haline geldi. Kapanış konuşmalarının ardından jürinin tüm suçlamalarda ikinci dereceden cinayet kararına varması bir günden kısa sürdü. Hakim ise Shawcross'un davranışlarını tekrarlamayacağını garanti altına almak istiyordu. Shawcross'u eyalet hapishanesinde iki yüz elli yıl hapis cezasına mahkum etti.

Bu da pek çok insanın fark edemediği delilik savunmasının bir başka boyutunu, gündeme getiriyor: Jüriler bundan hoşlanmazlar ve genellikle buna göre hareket etmezler.

Benim fikrim, iki nedenden dolayı buna göre hareket etmezler. Bunlardan bir tanesi, seri katillerin sanki başka hiçbir seçenekleri yokmuş gibi suç işlemeye kendilerini mecbur hissettiği düşüncesinin doğruluğunu süzgeçten geçirirler. Unutmamak gerekir ki, karşılaştığım hiçbir seri katil, üniformalı bir polis memurunun karşısında adam öldürecek kadar kendini mecbur hissetmemiştir.

Jürilerin delilik savunmasına göre hareket etmemelerinin ikinci nedeni daha da basittir. Aşama aşama gerçekleştirilen tüm yasal, psikiyatrik ve akademik argümanlardan sonra, en sonunda davalının akıbetinin düşünülüp taşınılacağı noktaya gelindiğinde, jüri üyeleri içgüdüsel olarak bu adamların *tehlikeli* olduğunu fark ederler. Milwaukee'nin dürüst kadınları ve erkekleri, Jeffrey Dahmer'ın akıl sağlığının yerinde olup olmaması hakkında ne düşündülerse, onun geleceğini (ve topluluklarının geleceğini) güvenceleri ve kararları hakkında emin olamadıkları bir akıl hastanesine emanet etmeye istekli olduklarına inanmıyorum. Onu hapishaneye atarlarsa, tehlikeliliğinin kontrol altında tutulma olasılığı artar.

Çoğu psikiyatristin veya ruh sağlığı uzmanının tehlikeli suçluları hapsetmeyerek, onları daha fazla zarar verecekleri durumlara geri soktuklarını kastetmiyorum. Deneyimlerime göre

birçok olayda bu insanların, yaptıklarımızı bilinçli kararlar alabilecek kadar anlamadıklarını düşünüyorum. Adli deneyimleri olsa dahi, bu deneyim çoğunlukla belirli bir alanla kısıtlı oluyor ve onlar da bu deneyime göre hareket ediyorlar.

Profil uzmanı olarak aldığım ilk vakalardan biri, Anna Berliner ismindeki yaşlı bir kadının Oregon'daki evinde öldürülmesiydi. Yerel polis, aradıkları failin tipi hakkında bir klinik psikoloğa danışmıştı. Yaraları arasında, göğsünde dört derin kalem yarası vardı. Psikolog cinayetle suçlanan veya cinayetten hüküm giyen elli adamla görüşmeler yaptı. Deneyimlerine göre suçlunun muhtemelen uyuşturucu satıcısı olduğunu ve belirli bir süre boyunca hapishanede kaldığını düşünmüştü. Çünkü keskin bir kalem yalnızca hapishanede ölümcül bir silah olarak değerlendirilirdi. Ona göre dışarıdaki insanlar birine saldırmak için sıradan bir kalemi kullanmayı aklına getirmezdi.

Polis benimle iletişim kurduğunda, onlara karşı bir görüş sundum. Kurbanın yaşı ve savunmasızlığı, katilin aşırı güç kullanması, suçun gündüz işlenmiş olması ve değerli hiçbir şeyin kaybolmamış olması, deneyimsiz bir çocuk suçluya işaret ediyordu. Kalemin silah olarak kullanışlılığını dikkatli bir biçimde analiz ettiğini düşünmüyordum. Orada bir kalem vardı, o da kullanmıştı. Katilin aslında katılmayacağı bir maratona katkıda bulunması için kadının evine giden, on altı yaşında deneyimsiz biri olduğu ortaya çıktı.

Davranışsal tüm kanıtların katilin kendinden emin olmadığını göstermesi, bu olay yerinin temel özelliğiydi. Yaşlı bir kadına, kadının evinde saldıran eski bir mahkum, kendinden oldukça emin olurdu. Yalnızca belirli bir kanıta bakmak (Francine Elveson vakasındaki Afro Amerikalı saç gibi) resmin tamamını göstermez. Hatta bunu yapmak, Anna Berliner cinayetinde gerçeğin tam tersine yönlendirebilirdi.

Bu işte çalışan herhangi birinin karşılaştığı en zor soru, belirli bir bireyin tehlikeli olup olmadığı veya tehlikeli olup olmayacağıdır. Psikiyatristler bunu genellikle "kendilerine veya başkalarına yönelik bir tehdit" olarak ifade ederler.

1986 yılında Colorado'da bir fotoğraf laboratuvarına basılması için gönderilen fotoğraflar için FBI ile iletişime geçilmişti. Fotoğraflarda yirmilerinin sonlarında, otuzlarının başlarında, kamuflaj giysisi giymiş, 4X4'ünün bagajında tüfeği ve çeşitli işkencelere ve sakatlanmalara maruz kalmış bir Barbie bebekle poz veren bir adam vardı. Burada yasalara aykırı hiçbir şey yoktu, adamın da sabıka kaydı olmayacağını söylemiştim. Fakat onun yaşında oyuncak bebekle kurduğu fantezinin uzun süre tatmin edici olmayacağı konusunda uyardım. Bu fantezi yavaş yavaş gelişecekti. Sırf fotoğraflara bakarak bunun, hayatında ne kadar önemli olduğunu anlayamazdım, ama bu kadar sıkıntıya girdiğine göre onun için önemli bir anlamı olmalıydı. Bu adamın izlenmesi ve bu adamla görüşülmesi gerektiğini söyledim, çünkü burada gerçekleşmesi beklenen tehlikeli bir durum söz konusuydu. Çoğu psikiyatristin aynı bakış açısına sahip olup olmayacağından emin değilim.

Bu olay her ne kadar kulağa tuhaf gelse de, yıllar içinde hepsinde yetişkin erkeklerin yer aldığı çeşitli "Barbie bebek vakaları" aklıma geliyordu. Orta batıdaki bir şahıs, bebeğin her tarafına yaka iğneleri batırıp yerel akıl hastanesine bırakmıştı. Böyle bir şeyi ara ara şeytani tarikatlarda, büyülerde ya da büyücülükle ilgilendiğini düşünen insanlarda görürsünüz. Fakat burada böyle bir durum söz konusu değildi. Bebeğe isim vermemişti, vermiş olsaydı belirli bir kişiye yönelik olduğu anlaşılırdı. Burada kadınlarla ciddi bir sorunu olan birinin özelliği olarak genel bir sadist eğilim vardı.

Bu kişi hakkında başka ne söyleyebilirdik? Büyük olasılıkla küçük hayvanlara işkence ederek deney yaptığını ve bunu düzenli aralıklarla yapıyor olabileceğini söyleyebilirdik. Kendi yaşmdaki insanlarla, kadınlarla veya erkeklerle başa çıkmada zorlanıyor olabilirdi. Büyürken kendinden küçük çocuklara zorbalık yapmış veya sadistçe davranmış olabilirdi. Ve fantezilerini oyuncak bebek üzerinde canlandırmasının yeterli olmadığı evreye geçmişti ya da geçecekti. "Hasta" olup olmadığı üzerine tartışabilirsiniz, ama bu kişinin tehlikeli olduğundan endişelendiğimi söyleyebilirim.

Peki tehlikeli bu davranış ne zaman meydana gelir? Bu adam

yetersiz ve beceriksiz biriydi. Kendi kafasında herkes onunla uğraşmak için fırsat kolluyordu ve kimse yeteneklerini anlamıyordu. Hayatındaki stres etmenleri katlanılmaz bir hale gelirse, bu noktada fantezisini bir nokta ileriye taşıyabilirdi. Oyuncak bebeği parçalayan biri olarak, bir nokta ilerisi kendi yaşıtlarından birinin peşine düşmesi anlamına gelmezdi. Daha küçük, daha zayıf ve daha aptal birinin peşine düşerdi. Korkak biriydi, yaşıtının peşine düşmezdi.

Bu illa ki çocukların peşine düşeceği anlamına gelmiyordu. Barbie ergenliğe girmemiş bir kız olarak değil; olgun ve gelişmiş bir kadın olarak tasvir edilirdi. Bu adam her ne kadar sapık olsa da, olgun bir kadınla ilişki kurmayı arzuluyordu. Oyuncak bir bebeği kesiyor ve taciz ediyorsa, bu farklı bir sorundu.

Yine de oyuncak bebeğe yaka iğneleri saplayıp hastaneye bırakan adam oldukça işlevsiz olmalıydı. Sürücü ehliyeti yoktu, kalabalığın içinde tuhaf biri olarak göze çarpıyor olması muhtemeldi. Kamuflaj elbisesi içindeki adam çok daha tehlikeliydi. Bir işi vardı, çünkü tüfeğini, kamyonunu ve kamerasını alacak parası vardı. Etrafta gezinebilir ve toplum içinde "normal bir şekilde" günlük işlerini yerine getirebilirdi. Fakat patladığı anda biri gerçekten tehlike altında olurdu. Çoğu psikiyatristin ve sağlık hizmetleri uzmanının bu ayrımı yaptığına inanıyor muyum? Hayır. Bunu yapacak deneyime sahip değiller. Bulgularını doğrulamıyorlar.

Seri katil araştırmamızın temel niteliklerinden biri, somut deliller üzerinde çalışarak insanların bize anlattıklarını doğrulamak. Aksi takdirde öz bildirime güvenmiş olursunuz, bu da en iyi ihtimalle eksiktir ve en kötü ihtimalle anlamsızdır.

Tehlikelilik değerlendirmesinin birçok kullanım ve uygulama alanı vardır. 1982 yılında, 16 Nisan Cuma günü ABD Gizli Servis ajanları, Şubat 1979'da başlayıp, başkanın (ilki Jimmy Carter'ı, diğerleri ise Ronald Reagan'ı hedef almıştı) ve diğer politik figürlerin hayatını tehdit eden bir kişi tarafından yazılan bir dizi mektup hakkında görüşmek için benimle bir araya geldiler.

Mektupların ilki, "Yalnız ve Bunalımlı" tarafından New

York'taki Gizli Servis'e gönderilmişti. İki sayfa uzunlukta, defter kağıdına el yazısı ile yazılmıştı. "Başkan Carter'ı ya da güçlü başka birini vurup öldürmek" ile tehdit ediyordu.

1981 yılının Temmuz ayı ile 1982 yılının Şubat ayı arasında sekiz mektup daha gönderildi. Bunlardan üç tanesi New York'taki Gizli Servis'e, bir tanesi New York'taki FBI'a, bir tanesi Washington'daki FBI'a, bir tanesi *Philadelphia Daily News*'a ve iki tanesi doğrudan Beyaz Saray'a gönderilmişti. "Yalnız ve Bunalımlı" tarafından aynı el yazısı ile yazılmıştı, fakat hepsi "C.A.T." diye imzalıydı. Mektuplar New York, Philadelphia ve Washington'dan gönderilmişti. Mektuplarda C.A.T.'in Başkan Reagan'ı öldürme amacından bahsediliyordu. Başkan Reagan'dan "Tanrı'nın kötülüğü" ve "Şeytan" olarak bahsediliyordu. Başkan Reagan'ı destekleyen diğer politikacılar da tehdit ediliyordu. Yazar John Hinckley'den de bahsediyor, onun başarısızlığa uğrayan misyonunu gerçekleştireceğine söz veriyordu.

Temsilciler meclisi üyesi Jack Kemp ve Senato Üyesi Alfonse D'Amato'ya da mektuplar gönderilmişti. Gizli Servis, Senatör D'Amato ve New York şehrinin Meclis Üyesi Raymond McGrath'ın fotoğrafları ile yakından ilgileniyordu. Fotoğraflar yakın mesafeden çekilmişti, bu da C.A.T.'in tehditlerini gerçekleştirecek kadar yakına gelebildiğini gösteriyordu.

Son olarak 14 Haziran 1982'de, on dördüncü mektup *New York Post*'un editörüne gönderildi. "Şeytan" olarak bahsettiği başkanı öldürdükten sonra herkesin onu tanıyacağını söylüyordu. Kimsenin onu dinlemediğini ve herkesin ona güldüğünü söylüyordu, ki bunların hiçbiri beni şaşırtmamıştı.

Ancak bu haberleşme metninde, tarihi misyonunu tamamladıktan sonra gazetenin onunla konuşmasına "izin" vermişti. Aradığımız açık buydu. C.A.T. gazetenin editörü ile diyalog içerisinde olmaya hevesliydi, büyük olasılıkla buna can atıyordu. Biz de bunu sağlamalıydık.

Mektubun dili ve sözcüklerin kullanış biçiminin yanı sıra, nereye ve kime gönderildiklerine bakıldığında, bu adamın New

Yorklu olduğuna oldukça emindim. Yirmilerinin ortalarında, otuzlarının başlarında, şehrin kenar mahallelerinde muhtemelen yalnız yaşayan yerli, New Yorklu bir adam profili çıkarmıştım. Zekasının ortalama düzeyde olduğunu tahmin ediyordum. Lise diplomasının yanında siyaset bilimi ve edebiyat dersleri almış olabilirdi. Büyük olasılıkla ailesinin en genç ya da tek çocuğuydu. Geçmişte ciddi ölçüde uyuşturucu ve/veya alkol kullandığından şüpheleniyordum, fakat şimdi ara sıra kullanıyor olmalıydı. Kendini başarısız biri olarak görüyordu, ebeveynlerinin onun için kurduğu hayalleri hiçbir zaman gerçekleştirememişti. Hayatı boyunca eksik bıraktığı görevler ve hedefler olmalıydı. Yirmilerinin ortalarına doğru muhtemelen askerlik hizmeti, boşanma, hastalık ya da aile üyesinin kaybı gibi kontrol edilemez bir stres etmeni ile psikolojik açıdan zorlanmış olmalıydı.

"C.A.T.'in" ne anlama geldiği ya da neyi simgelediği yönünde çok fazla tahmin yürütülmüştü. Gizli Servis'e bu konuda çok fazla zaman harcamamalarını, bu ifadenin hiçbir anlamı olmayabileceğini söyledim. Genellikle her bir detaydan çok fazla anlam çıkarma eğilimi olabilir. Doğrusu fail sadece bu ifadenin okunuşunu ya da yazıldığındaki görünüşünü sevmiş olabilir.

Her zaman olduğu gibi Gizli Servis'in ilgilendiği nokta bu adamın gerçekten tehlikeli olup olmadığıydı, çünkü tehditler sarf eden ve mektuplar ile hararetli yazılar yazan birçok insan işi tamamlamıyordu. Fakat onlara bu gibi kişiliklerin her daim bir şeyler aradığını söyledim. Politik gruplara ya da tarikatlara yönelirler, fakat aradıklarını bulamazlar. Diğer insanlar tuhaf olduklarını düşünürler ve onları ciddiye almazlar, bu yüzden zaman geçtikçe problem daha da kötüleşir. Yaşamlarına anlam katacak bir misyona odaklanırlar. Bu noktada hayatlarında ilk kez kontrol hissederler ve bu his hoşlarına gider, bu da onları daha sık ve daha büyük riskler almaya yönlendirir. Riske giren insanlar tehlikelidir.

Silahlara aşina olduğunu ve sonucunda kaçamayacak da olsa yakın mesafeden saldırmak istediğini düşünmüştüm. Misyonu intihara eğilimli olabilirdi, gelecek nesiller için günlük tutuyor ola-

bilirdi, bu sayede dünya onun hikayesini öğrenebilecekti. Tylenol zehirleyicisinin kişiliğinin aksine, C.A.T. anonim kalmak istemiyordu. Yaşam korkusu ölüm korkusunu aştığında, şiddet eylemini gerçekleştirecekti. Eylemi öncesinde oldukça sakin görünebilirdi. Kendisini kamufle edebilir ve etraftaki insanların içine karışabilirdi. Etraftaki polislerle ya da Gizli Servis ajanları ile sohbet edebilir, sıradan ve tehdit teşkil etmeyen bir görünüm sergileyebilirdi.

Belirli açılardan davası ve duruşması haberlere sahne olan John Hinckley ile aynı tipti. O da hakkında bir hayli şey bildiği Hinkcley'e kafayı takmış gibiydi. Mahkeme kararını ya da hükmünü duymak isteyebilir ve o sıralarda Gizli Servis'e, Abraham Lincoln'un vurulduğu ve Başkan Reagan'ı vurmadan önce Hinckley'in gittiği Washington'daki Ford'un Tiyatrosu'na gitmelerini önerebilirdi. Onlara aynı zamanda Hinckley'in kaldığı yakınlardaki oteli izlemelerini söyledim. Herhangi biri Hinckley'in odasını isterse, bu kişi o olabilirdi.

Otel bu spesifik odanın istendiğini bildirmişti. Gizli Servis ajanları baskın yapmış ve düğün gecelerini o otelde geçiren ve o zamandan beri birçok kez tekrar oraya gelen yaşlı bir çifti basmıştı.

Gizli Servis, ağustos ayında "Başkanın Ofisi, Washington, D. C.'ye" gönderilen "C.A.T." imzalı iki mektup daha almıştı. Bu iki mektuba da Bakersfield, Kaliforniya'da posta damgası basılmıştı. Birçok suikastçı avlarını izleyerek ülkenin dört bir yanında gezdiğinden, bu adamın hareket halinde olduğundan endişe duyuluyordu. Bu mektuplarda, "Ruh ve beden sağlığı yerinde olarak, elimden geldiği kadar çok ABD vatandaşını teşkilatlandırmayı, silah taşımayı ve ülkemizdeki düşmanların kökünü kazımayı kendime vazife ediniyorum," diyordu.

Uzun uzun, paranoyakça ve konudan konuya atlayarak nasıl bir "İşkence & Cehennem" içinde olduğundan bahsediyor ve "tüm çabalarım Adalet getirmek için" diyerek nasıl öldürülebileceğini anlatıyordu.

Bu mektupları dikkatlice inceledim ve bir taklitçiyle karşı

karşıya olduğumuzu düşündüm. Bir kere bu mektuplar önceki gibi büyük harflerle değil küçük el yazısıyla yazılmıştı. Başkan Reagan'dan "Şeytan" veya "Yaşlı Adam" yerine "Ron" olarak bahsediliyordu. Yazarın kadın olabileceğini düşündüm. İfade edilen fikirler ve tehditler her ne kadar sevimsiz olsa da bu kişinin tehlikeli olabileceğini düşünmüyordum.

Gerçek C.A.T. farklı bir meseleydi. Buradaki en iyi yaklaşım "taktiksel oyalama" olacaktı, yerini tespit edene kadar onunla diyalog kuracaktık. Bir tane Gizli Servis ajanına gazete editörü rolü verdik ve nasıl görünmesi ve neler söylemesi gerektiği konusunda talimatlarda bulunduk. "Tüm hikayenin" anlatılması için C.A.T.'in ona açılmasını sağlamalıydı. "Editör" güvenini kazandığında buluşmalarını önermeliydi. Fakat gece geç bir saatte, sapa bir yerde buluşmalılardı, çünkü editör bunu gizli tutma konusunda C.A.T.'den daha fazla kaygılıydı.

New York Post'a dikkatlice planladığımız bir seril ilan verdik, C.A.T. ise bunu yanıtladı. Adamla devamlı olarak konuşmaya başladık. Grand Central ya da Pennsylvania İstasyonu veya kütüphaneler ya da müzeler gibi büyük bir kamu tesisinden aradığını düşünüyordum.

Bu sırada FBI, Syracuse Üniversitesi'nde tanınmış bir psikolinguistik uzmanı olan Dr. Murray Miron'dan farklı bir değerlendirme almıştı. Murray ve ben, tehdit analizi konusunda ortaklaşa araştırmalar yapmış ve makaleler yayınlamıştık. Bu adamın bu alandaki en iyilerden biri olduğunu düşünüyordum. Telefon diyaloğu başladıktan sonra, Murray FBI için yaptığı analizde C.A.T.'in artık tehlikeli olmadığını düşündüğünü, aslında tüm bu önemli insanları manipüle etmekten zevk alan, şöhret arayışında bir sahtekar olduğunu söylemişti. Murray bu adamın kesinlikle yakalanması gerektiğini düşünüyordu, fakat benim düşündüğüm gibi tehlikeli biri olduğunu düşünmüyordu.

Onu telefonda gitgide yerini tespit edecek kadar uzun süre tutmayı başarmıştık. 21 Ekim 1982 tarihinde Gizli Servis-FBI ekibi, Penn İstasyonu'nda "editörle" konuştuğu sırada yakala-

mışlardı. Adı Alphonse Amodio Jr.'dı. Lise mezunu, yirmi yedi yaşında, beyaz, yerli bir New Yorkluydu.

FBI ve Gizli Servis ajanları, Floral Park'daki sıkışık, hamam böceği ile dolu dairesine gittiler. Aile düzeni oldukça bozuk görünüyordu. Bayan Amodio ile görüşüldüğünde, oğlu için yaptığı tanımlar profille eşleşiyordu. Ajanlara,"[Dünyadan] nefret eder ve [dünyanın] ondan nefret ettiğini düşünür," demişti. Şiddet içeren duygu değişimlerini tanımladı. Yıllardır gazete haberlerini kesip topluyordu ve çeşitli politikacıların isimlerinin yer aldığı iki klasör doldurmuştu. Küçükken o kadar çok kekeliyordu ki, bu durum okula başlamasına engel olmuştu. Orduya katılmış, ancak temel eğitim sonrası asker kaçağı olmuştu. Kendisinden "sokak kedisi" olarak bahsettiği birkaç günlük yazısı dışında, ajanlar C.A.T. lakabı için mantıklı bir açıklama bulamamıştı.

Amodio, Bellevue'deki psikiyatrik ceza evine yerleştirildi. Duruşmadan önce ABD Bölge Mahkemesi yargıcı David Edelstein, psikiyatrik sosyal çalışma uzmanından bir değerlendirme talep etti. Uzman, failin duygusal yönden şiddetli bir hastalığı olduğunu ve bu sebeple başkana ve diğer hükümet yetkililerine ciddi bir tehlike teşkil ettiğini belirtmişti.

Amodio C.A.T. olduğunu itiraf etti. Onu sorgulayan ajanlar, düşüncelerinde politik bir bileşen bulamadılar. Tüm bunları yalnızca güç kazanmak ve dikkat çekmek için yapmıştı.

Artık akıl hastanesinde değil. Böyle bir insan hâlâ tehlikeli midir? Şu anda tehlikeli olduğunu düşünmüyorum, fakat stres etkenleri tekrardan artarsa ve bunlarla hiçbir şekilde başa çıkamazsa, yine endişelenmeye başlarım.

Peki neye bakarım? Temel etmenlerden biri üsluptur. Bir politikacıya, film yıldızına, sporcuya ya da herhangi bir ünlüye gönderilen mektuplardaki üslup giderek katı ve ısrarcı bir hale geliyorsa ("Mektuplarımı yanıtlamıyorsun!"), bunu ciddiye alırım. Bu obsesif-kompülsif katılığı sürdürmek, zihinsel ve fiziksel açıdan çok yorucu bir hale gelir. Zamanla kişi ruhen yıkılır. Davranışı ruhsal

hastalık biçiminde adlandırabilirsiniz, fakat benim yakından ilgilendiğim mesele ne kadar *tehlikeli* olabileceğidir.

Suikast girişiminde bulunan ve Manson ailesi sempatizanları Lynette "Tiz Sesli" Fromme ve Sarah Jane Moore gibi kadınlarla görüşme yapmamıza rağmen, yayınlanan hapishane araştırmamız yalnızca erkeklerden oluşuyordu. Nadiren kadın suikastçılara denk gelseniz de, bahsettiğim her bir seri cinayet ya da şehvet cinayetinde erkek fail bulunduğunu fark etmişsinizdir. Araştırmalarımız neredeyse tüm seri katillerin cinsel ya da fiziksel taciz, uyuşturucu ya da alkol bağımlılığı ya da bunlarla bağlantılı problemlere sahip, işlevsiz bir geçmişten geldiklerini göstermektedir. Kadınlar da aynı geçmiş yaşantılardan gelebilirler ve bilakis, kızlar erkeklere kıyasla suiistimal ve tacize daha fazla maruz kalırlar. Peki neden büyüdüklerinde bu kadınların çok azı erkeklerle aynı suçları işler? Florida'da eyaletler arası otoyolda erkekleri öldürmekle suçlanan Aileen Wuornos gibi kadın bir seri katil zanlısı, akla gelmeyecek kadar nadir olarak görülür.

Bu konu bizim için oldukça belirsiz, çünkü bu soruyu kesin olarak cevaplamaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmedi. Bu sorunun yanıtı kimilerinin tahmin ettiği gibi testosteron düzeylerine veya hormonsal ve kimyasal etmenlere dayalı olabilir. Deneyimsel bir otorite ile şunu söyleyebiliriz ki, kadınlar stres etkenlerini içselleştirirler. Diğerlerine sert ve ani çıkışlar yapmaktansa alkol bağımlılığı, uyuşturucu, fahişelik ve intihar gibi şeylerle kendilerini cezalandırma eğilimi gösterirler. Kimileri de Ed Kemper'ın annesi gibi, ailelerinde yer alan psikolojik ya da fiziksel tacizi tekrarlarlar. Ruh sağlığı açısından bu oldukça sakıncalıdır. Bununla birlikte şu var ki kadınlar erkeklerle aynı şekilde ve onlar kadar öldürmezler.

Peki tehlike konusunda neler yapılabilir? Akli dengesizlik veya karakter zayıflığı vakalarına çok geç olmadan nasıl müdahale edebiliriz? Ne yazık ki bunun hızlı ya da basit bir yanıtı yok. Çoğu kez kolluk kuvvetleri düzen ve disiplin sağlama konusunda aileden önce rol oynamıştır. Bu toplum için tehlikeli bir

durumdur, çünkü bizim devreye girdiğimiz noktada, artık faydalı bir şeyler yapmak için çok geçtir. Yapabileceğimiz en iyi şey, daha fazla kötü şey olmasını engellemektir.

Okulların bu soruna yanıt olmasını bekliyorsanız, çok fazla şey istiyorsunuz demektir. Kötü bir geçmişe sahip bir çocuğu alıp, aşırı iş yükü olan öğretmenlerin günde yedi saat içinde çocuğu yola getirmesini beklerseniz, bu gerçekleşebilir de gerçekleşmeyebilir de. Peki ya günün diğer on yedi saati?

İnsanlar çoğu kez, araştırmalarımız ve deneyimlerimiz yoluyla ileride hangi çocukların tehlikeli olma olasılığı olduğunu tahmin edip edemeyeceğimizi soruyor. Roy Hazelwood'un buna verdiği yanıt şu "Elbette. Tıpkı herhangi iyi bir ilkokul öğretmeninin fark edebileceği gibi." Ve onların yeterince erken bir dönemde ve yeteri kadar yoğun bir tedavi almalarını sağlayabilirsek, fark yaratabiliriz. Fakat büyüme yıllarında yer alan önemli bir rol modeli olan bir yetişkin, çok büyük bir fark yaratabilir.

Quantico'da "gelecek bilimci" olarak çalışan Özel Ajan Bill Tafoya, Basra Körfezi'ne gönderdiğimiz şeyin büyüklüğü için minimum on yıllık para ve kaynak taahhüdü gerekeceğini söylemişti. Tarihin suçla mücadele programlarından, uzun vadede en etkili olanlarından Project Head Start'ın geniş çaplı bir şekilde yeniden başlamasını talep ediyordu. Cevabın daha fazla polis olduğunu düşünmüyordu, ama şiddete uğramış kadınlara ve çocukları olan evsiz ailelere yardım etmek, iyi bir koruyucu aile bulmak için "bir sosyal hizmet görevlisi ordusu" getirecekti. Ve vergi teşvik programları ile hepsi desteklenecekti.

Yanıtın tamamının bu olduğuna emin değilim, ama şüphesiz önemli bir başlangıç olacaktır. Çünkü üzücü gerçek şu ki, psikiyatristler istedikleri kadar mücadele edebilirler ve benim adamlarım ve ben suçluların yakalanmasına yardımcı olmak için psikolojiyi ve davranış bilimini kullanabiliriz. Fakat biz bunları kullanana kadar, ağır hasar çoktan verilmiştir.

19. BÖLÜM

Bazen Ejderha Kazanır

1982 yılının Haziran ayında, on altı yaşındaki bir kızın cesedi Seattle'ın dışındaki Green River'da bulunduğunda, kimse bunun üzerine çok fazla düşünmemişti. Rainier Dağı'nı Puget Boğazı'na bağlayan nehir, popüler bir yasa dışı çöp boşaltma alanıydı. Kurban ise genç bir fahişeydi. Polis için bu durumun önemi, yazın ilerleyen günlerine – 12 Ağustos'ta başka bir kadın nehirde ölü bulununcaya – kadar açığa çıkmamıştı. Üç gün sonra üç ceset daha bulunmuştu. Kurbanların yaşları ve ırkları birbirinden farklıydı, fakat hepsi de boğulmuştu. Bazılarına yüzeye çıkmamaları için ağırlık bağlanmıştı. Hepsinin kıyafetleri çıkarılmıştı ve iki vakada, kurbanların vajinasında küçük taşlar bulunmuştu.

Suçların seri yapısı önlenemezdi. Seattle'ın son seri cinayetlerinin rahatsız edici anılarını canlandırmıştı. 1974 yılında yalnızca "Ted" adıyla bilinen bir şahıs tarafından bölgedeki en az sekiz kadın kaçırılmış ve öldürülmüştü. Bu vakalar, Florida'da vahşi bir şekilde işlenen bir dizi kız öğrenci yurdu cinayetlerinden dolayı tutuklanan yakışıklı, ifade gücü yüksek ve genç bir adam olan Theodore Robert Bundy tutuklanıncaya kadar, dört yıl boyunca çözüme kavuşmamıştı. O zamana kadar tüm ülke çapında dolaşmış, en az yirmi üç genç kadını öldürmüş ve kolektif ruhumuzun dehşet odasında kendine kalıcı bir yer kazanmıştı.

Bu soruşturmanın başında King County Cezai İşleri Soruşturma Dairesi'nden Richard Kraske vardı ve öğrendiklerini uygulamak istiyordu. "Green River Katili'nin" psikolojik profilinin çıkarılması için FBI'ın yardımını istiyordu. Her ne kadar yeni kurulmuş

ve birden çok yetki alanı olan görev gücünün soruşturmacıları, tüm vakaların gerçekten birbirleriyle bağlantılı olup olmadığı konusunda ikiye bölünmüş olsa da ortak bir etkenin olduğu açıktı: Ölü kadınların hepsi Seattle-Tacoma Uluslararası Havaalanı'nın yanında, Pasifik Kıyısı Otobanı'ndaki Sea-Tac Striptiz'de çalışan fahişelerdi. Ve şimdi daha da fazla sayıda genç kadın kayıptı.

Eylül ayında Seattle Sorumlu Özel Ajanı Allen Whitaker, bize Quantico'da beş vaka için detaylı bir sunum yapmıştı. Gündelik işlerden ve telefon kesintilerinden uzaklaşmak istediğimde yaptığım gibi kütüphanenin üst katına çekilmiştim. Burada yalnız kalabiliyor ve pencereden bakabiliyor (yeraltında çalışanlar için hoş bir değişikliktir) ve kendimi fail ile kurbanların zihinlerine sokabiliyordum. Vaka materyallerini – olay yeri raporları ve fotoğrafları, otopsi raporları, kurbanların eşkalleri – inceleyerek bir gün geçirdim. Yaş, ırk ve hareket tarzındaki farklılıklara rağmen, benzerlikler tüm cinayetlerin aynı şahıs tarafından işlendiğini gösterecek kadar kuvvetliydi.

Detaylı bir profil oluşturdum. Fiziksel açıdan güçlü fakat yetersiz, beyaz bir erkekti ve yaptıklarından dolayı pişmanlık duymuyordu. Tam aksine, kadınlarla onur kırıcı deneyimleri olmuştu ve şimdi görevdeydi, şimdi en aşağılık olduğunu düşündüğü kadınları cezalandırmaya çalışıyordu. Fakat aynı zamanda işlenen suçların yanı sıra kurbanların niteliği dolayısıyla birçok insanın bu profile uyacağı yönünde polisi uyardım. Mesela Ed Kemper'ın aksine, bu adam kaçık bir dev değildi. Sıradan, yüksek riskli suçlarla karşı karşıyaydık. Faili polisle bir tür iletişim kurmaya itecek proaktif tekniklere önem verilmeliydi. Whitaker Quantico'dan ayrıldığında profili de beraberinde götürdü.

O ayın ilerleyen günlerinde, havaalanının yakınındaki yaşama elverişsiz evlerin bulunduğu bir bölgede, bir başka genç kadının kötü bir şekilde parçalara ayrılmış cesedi bulundu. Kadın çıplaktı, boynuna bir çift siyah erkek çorabı bağlanmıştı. Adli tabip, nehir kurbanları ile aynı zaman dilimi içerisinde öldürül-

düğünü tahmin etmişti. Belki de katil nehrin izlendiğini duyduktan sonra hareket tarzını değiştirmişti.

Carlton Smith ve Thomas Guillen'in özenli araştırmaları sonucu yayımlanan *The Green River Killer*'da da görüldüğü gibi, profille neredeyse her açıdan uyumlu olan en güçlü şüpheli, kırk dört yaşındaki bir taksi şoförüydü. Kendini erkenden soruşturmaya dahil etmişti ve katili nasıl bulacaklarına yönelik tüyolar vermek için polisi arıyor ve onlara diğer taksi şoförlerini aramalarını öneriyordu. Strip'te fahişeler ve sokak insanlarıyla çok fazla zaman geçirmişti. Geceleri aktifti, kompülsif bir şekilde arabayla gezerdi, profilde bahsedildiği gibi alkol alıyor ve sigara içiyordu ve fahişelerin güvenliğinden endişe duyduğunu ifade ediyordu. Beş başarısız evliliği olmuş, nehrin yakınlarında büyümüş ve dul babasıyla yaşamıştı. Bakımsız, eski ve gösterişsiz bir araba kullanıyordu. Vakayı basında yakından takip ediyordu.

Polis eylül ayı için onunla bir görüşme belirlemişti ve bir strateji geliştirmek için beni aramıştı. O zamanlarda günlerim çok koşuşturmalı geçiyordu. Neredeyse her hafta ülkenin dört bir yanında geziyor, davalarımı takip etmeye çalışıyordum. Polis aradığı sırada şehir dışındaydım. Birim şefi Roger Depue ile konuşmuştu. Depue birkaç gün içinde geri döneceğimi söylemiş ve benimle konuşmadan önce görüşmeyi ertelemelerini şiddetle tavsiye etmişti. Şahıs şimdiye kadar işbirliği yapmıştı ve bölgeyi terk etmeyi planlamıyordu.

Fakat görüşmeyi yine de yapmıştı. Görüşme tüm gün sürmüş ve sonunda yüzleşme haline dönüşmüştü. Fakat şimdi bakıldığında, belki de her şey daha farklı yapılabilirdi. Yalan makinesi sonuçları belirsizdi ve polis sürekli gözetlediği ve ikinci derece kanıtlar edinmeye devam ettiği halde, aleyhinde delil gösteremediler.

Soruşturmanın o aşamasında bizzat yer almadığımdan, bu kişinin kuvvetli bir şüpheli olup olmadığından emin değildim. Fakat genellikle şahsın yakalanabilme ihtimalinin en yüksek olduğu, soruşturmanın ilk aşamalarında koordinasyon ve dikkat

eksikliği bulunması, soruşturmayı ciddi anlamda geciktirmişti. Şüpheli bu aşamada endişeliydi ve neler olacağını bilmiyordu, stres en yüksek seviyedeydi. Zaman geçtikçe ve fail yakayı ele vermeden kaçtığını fark ettikçe, daha da rahatlamaya başladı. Sakinleşti ve hareket tarzını değiştirdi.

Vakanın başlarında polisin bir bilgisayarı bile yoktu. Soruşturma uzadığında ipuçlarını o kadar yavaş inceliyorlardı ki, ellerindekini düzgün bir şekilde değerlendirebilmeleri elli yıl sürerdi. Green River türünde bir soruşturma bugün açılmış olsaydı, organizasyonun daha etkin olacağına ve geliştirilecek stratejilerin daha belirli olacağına inanıyorum. Yine de zorlu bir görev olabilirdi. Fahişeler göçebe bir hayat yaşıyorlardı. Çoğu kez, bir erkek arkadaş ya da bir pezevenk bir fahişenin kayıp olduğunu bildirdiğinde, fahişenin kasıtlı olarak ortadan kaybolduğu ya da sahilin yukarısına ya da aşağısına doğru başka bir yere taşındığı ortaya çıkıyordu. Birçoğu farklı isimler kullanıyordu, bundan dolayı cesetlerin kimliklerinin saptanması ve vakaların takip edilmesi adeta bir kabustu. Bu sebeple hastalık ve diş kayıtlarının yerinin saptanması ve belgelenmesi çok zordu. Bunun yanı sıra polis ile fahişe topluluğu arasındaki ilişki, en iyimser ifadeyle zayıftı.

1983 yılının Mayıs ayında genç bir fahişe, dikkatlice düzenlenmiş bir sahnede tamamen giyinik bir halde bulunmuştu: Boğazına bir balık, sol göğsüne başka bir balık ve bacaklarının arasına bir şarap şişesi yerleştirilmişti. İnce bir ip ya da halatla boğazlanmıştı. Polis, ölümünü Green Nehri Katili ile ilişkilendirmişti. Fakat bulunan son kurbanı düşündüğüm zaman, bu cinayet daha çok kişisel nedenlere dayalı bir cinayet gibi gelmişti. Bu cinayet rastgele işlenmemişti. Ortada çok fazla öfke vardı. Katil bu kurbanı iyi tanıyor olmalıydı.

1983 yılının sonlarına geldiğimizde bulunan ceset sayısı on ikiye yükselmiş, yedi tane daha kayıp raporu bildirilmişti. Ölen kadınlardan biri sekiz aylık hamileydi. Görev gücü gelmemi ve olay mahallini inceleyerek tavsiyelerde bulunmamı istemişti. Daha önce bahsettiğim gibi, Atlanta'da Wayne Williams, Buffa-

lo'da .22 Kalibrcli Katil, San Francisco'da Sapa Yol Katili, Anchorage'da Robert Hansen vakası, Hartford'da Yahudi aleyhtarı seri kundakçı ve yüzden fazla aktif vakanın farklı aşamalarını idare etmeye çalışıyordum. Tüm bunlarla başa çıkabilmemin tek yolu, kendimi geceleri bunlar hakkında hayal kurmaya zorlamaktı. Kendimi helak ettiğimin farkındaydım. Sadece kendimi ne kadar yorduğumun ve ne kadar hızlı gittiğimin farkında değildim. Green Nehri Görev Gücü bana ihtiyaçları olduğunu söylediğinde, bunu da sıkıştırmak zorunda olduğumu biliyordum.

Çıkardığım profilin katile uyacağını biliyordum, fakat aynı zamanda birçok insana uyacağını ve şimdiye dek bu insanlardan birkaçının karıştığını biliyordum. Bu süreç uzadıkça, taklitçilerden ya da yalnızca bölgeden ve kurbanlardan dolayı daha fazla katilin işin içine girme ihtimali artardı. Sea Tac Striptiz Kulübü, katil için kolay bir bölgeydi. Eğer cinayet işlemek gibi bir isteğiniz varsa, böyle bir yere gitmeliydiniz. Fahişelere kolaylıkla ulaşılabilirdi ve birçoğu Batı Yakasında Vancouver'dan (Washington eyaletinde bir şehir) San Diego'ya gidip geldiğinden, bir kız ortadan kaybolduğunda, bu durum fark edilmiyordu.

Proaktif tekniklerin şu anda her zamankinden daha fazla önemli olduğunu düşünüyordum. Kasaba okullarında cinayetler üzerine kasaba toplantıları düzenlenebilir, elden ele kayıt formları dağıtılabilir ve katılanların araç plakaları kaydedilebilir, medya aracılığıyla soruşturmacılardan biri "güçlü polis memuru" olarak gösterilebilir ve bu sayede katilin onunla iletişime geçmesi sağlanabilirdi. Ayrıca medya aracılığı ile hamile bir kadını canlandıran hikayeler anlatılabilir ve bu sayede katilin vicdan azabı duyması sağlanarak cinayet yerini tekrar ziyaret etmesi teşvik edilebilir, kamuya duyurulmayan cesetlerin bırakıldığı alanlar gözetim altına alınabilir, katili tuzağa düşürmek için polis memurları kullanılabilir ve bunun gibi birçok olasılık değerlendirilebilirdi.

Aralık ayındaki Seattle gezisine yeni profil uzmanları Blaie McIlwain ve Ron Walker'ı da götürmüştüm. Yerinde deneyim kazanmaları için uygun bir vaka olduğunu düşünmüştüm. Tanrı

ya da evrensel bir düzen bunu planlamış gibi, iyi ki de onları da getirmiştim. Hayatımı kurtardılar.

Otel odama kilitli, sürgülü ve zincirlenmiş kapıyı kırarak içeri girip beni bilinçsiz ve yerde

kıvranır bir halde bulduklarında, beynimi mahveden ateş yüzünden ölmek üzereydim.

En sonunda toparlanıp 1984 yılının Mayıs ayında işe geri döndüğümde, Green Nehri Katili şimdi, on yıldan fazla süre geçtiğinde bu yazı yazıldığında olduğu gibi, hâlâ kayıplardaydı. Amerikan tarihinde organize olmuş en büyük insan avlarından biri haline gelen görev gücüyle görüşmeye devam ediyordum. Soruşturma uzadıkça ve bulunan cesetlerin sayısı artmaya devam ettikçe birkaç katille karşı karşıya olduğumuza, hepsinin benzer karakter özellikleri olduğuna fakat her birinin kendi başına hareket ettiğine ikna olmaya başladım. Spokane ve Portland polisi, şehirlerinde öldürülen ve kaybolan fahişe grubunu göstermişti, fakat bunlarla Seattle çevresinde işlenen cinayetler arasında bir bağlantı bulamamıştım. San Diego polisi şehirlerindeki bir başka grubun ilişkili olabileceğini düşünmüştü. Neticede Green Nehri Görev Gücü elliden fazla ölümü araştırıyordu. Bin iki yüzden fazla olan sağlam şüpheli sayısı, seksene düşürülmüştü. Şüpheliler ölü kadınların erkek arkadaşlarından ve pezevenklerinden, fahişenin işkence tehditlerinin ardından kaçtığı Portlandlı bir müşteriden Seattlelı avcıya kadar değişiklik gösteriyordu. Kolluk kuvvetinin üyelerinden bile olası şüpheli olarak değerlendirilenler oldu. Fakat bunların hiçbiri davayı kapatmak için yeterli değildi. Bu noktada en az üç, belki de daha fazla katille karşı karşıya olmamızın ihtimaller dahilinde olduğunu düşünmeye başlamıştım.

Son büyük proaktif baskı 1988 yılının Aralık ayında, ulusal olarak yayınlanan iki saatlik canlı bir televizyon programı ile yapıldı. İnsan *Avı ... Canlı* başlığı altında *Dallas* yıldızı Patrick Duffy tarafından sunulan programda katilin ya da katillerin aranması için fon sağlanıyordu. Bunun yanı sıra izleyicilerin ipucu verebilmeleri için arayabilecekleri ücretsiz bir telefon hattı sağlanmıştı.

Programa çıkmak ve polisleri aramaları incelemeleri ve uygun sorular sorabilmeleri için eğitmek amacıyla Seattle'a uçtum.

Yayını takip eden hafta içinde telefon şirketi tahminen on binden fazla kişinin aramaya çalıştığını, fakat on binden daha az sayıda kişinin ulaşabildiğini söyledi. Üç hafta sonrasında suç durdurma destek hatlarına eleman atamaya yetecek kadar mali kaynak ya da gönüllü yoktu. Sonuç olarak birçok açıdan Green Nehri'nin birçok yönünün sembolü olmuştu. Kendini buna adamış bir sürü insan, üstün gayret göstermişti, fakat en sonunda iş işten geçmişti.

Gregg McCrary yıllar boyunca ofisinde panoya asılmış bir karikatür bulundurdu. Karikatürde yere serilmiş bir şövalyenin başına dikilmiş, ateş soluyan bir ejderha resmediliyordu. Altındaki yazıda şöyle diyordu: "Bazen ejderha kazanır."

Bu hiçbirimizin asla kaçamayacağı bir gerçek. Suçluların hepsini yakalayamayız. Yakaladığımız kişiler de çoktan öldürmüş, tecavüz etmiş, işkence etmiş, bombalamış, yakmış ya da yaralamış oluyor, yani hiçbiri yeterince erken yakalanmıyor. Yüz yıldan fazla süre önce ilk seri katil olarak toplumun hayal gücüne yerleşen Karındeşen Jack'te olduğu gibi, bu durum bugün de geçerli.

İronik bir biçimde, İnsan Avı yayını Green Nehri cinayetlerini çözmese de, aynı yıl çıktığım bir televizyon programı sayesinde, gelmiş geçmiş en alçak seri katillin profilini çıkarabildim. Karındeşen Jack'in Whitechapel cinayetlerinin yüzüncü yıldönümüyle aynı zamana denk geliyordu, yani çıkardığım profilimin yüz yıl geç kalarak hiçbir işe yaramayacağı anlamına geliyordu.

Acımasız fahişe cinayetleri, 31 Ağustos ve 9 Kasım 1888 tarihleri arasında Victoria dönemi Londra'sının yabani ve kalabalık Doğu Yakası'nın gazlı sokaklarında gerçekleşti. O zamandan beri cinayetlerin ahlaksızlığı ve öldürdükten sonra cesedi parçalama gitgide arttı. 30 Eylül sabahının erken saatlerinde bir ya da iki saat içinde iki kadını öldürmüştü. O zamanlarda hiç duyulmadık bir olaydı. Polis alay edici birkaç mektup aldı. Bu mektuplar gazetelerde yayınlanmıştı ve dehşet verici olaylar büyük bir medya olayı haline geldi. Londra Emniyet Müdürlüğü Dedektif Masası'nın

yoğun çabalarına rağmen Karındeşen hiçbir zaman yakalanmadı ve kimliği o zamandan beri yoğun bir spekülasyon konusu olmaya devam etti. William Shakespeare'in "gerçek" kimliği gibi, şüphelilerin seçimi genellikle gizemin kendisindense, spekülasyon yapan insanlar hakkında daha fazla şey açığa çıkarır.

Yıllar içinde en gözde ve en etkileyici olasılıklardan biri Clarence Dükü, Kraliçe Victoria'nın en büyük torunu ve babasının ardından taht sırasındaki bir sonraki kişi olan Prens Albert Victor'du. Clarence Dükü'nün 1892 yılındaki büyük grip salgınında ölmüş olması gerekiyordu, fakat Karındeşen teoristlerinin çoğu aslında frengiden ya da monarşiden skandal lekesini temizlemek için zehirlenerek kraliyet doktorunun ellerinde öldüğünü söylemektedir. Bu olasılığın ilgi çekici olduğu kesin.

Görgü tanığı eşkallerine uyan diğer güçlü adaylar arasında erkekler okulunda öğretmen olan Montague John Druit, baş kraliyet doktoru William Gull, bölgedeki akıl hastanelerine girip çıkan, fakir bir Polonyalı olan Aaron Kosminski ve amatörce kara büyüyle uğraştığı bilinen gazeteci Dr. Roslyn D'Onstan vardı.

Karındeşen cinayetlerinin birdenbire durması ile katilin kendini öldürmüş olabileceği, Clarence Dükü'nün kraliyet seyahatine gönderildiği, diğer şüphelilerden birinin ölmüş olabileceği yönünde spekülasyonlara yol açtı. Şu anki bilgilerimizle geriye baktığımda birçoğu gibi bu katilin de daha ufak bir suçtan dolayı yakalandığını ve bu sebeple cinayetlerin durduğunu düşünüyorum. Bir diğer mesele ise "deşmek" işleminin kendisi. Tıp eğitimi olan birine odaklanmanın nedenlerinden biri, daha sonraki kurbanların iç organlarının çıkarılmasıydı.

1988 yılının Ekim ayında yayına giren *The Secret Identity of Jack the Ripper*'ın (Karındeşen Jack'in Gizli Kimliği) amacı, vakadaki mevcut tüm delilleri sunmak ve çeşitli bilim dallarından gelen uzmanların Jack'in gerçekte kim olduğuna yönelik hazırladıkları analizleri sunmalarını sağlayarak bu asırlık bilmeceyi "kesin olarak" çözmekti. Programa çıkmak üzere Roy Hazelwood ve ben davet edildik. FBI, devam etmekte olan soruşturmaları ve

duruşmaları tehlikeye atmadan nasıl çalıştığımızı göstermek için bunun iyi bir fırsat olduğunu düşündü. İki saat süren canlı yayın İngiliz aktör, yazar ve yönetmen Peter Ustinov tarafından sunuldu.

Şimdi, bu türden herhangi bir alıştırmada, güncel bir araştırmanın kuralları ve kısıtlılıkları geçerlidir; yani sonuç, yalnızca üzerinde çalıştığımız kanıt ve veriler kadar iyi olabilir. Yüz yıl önce adli soruşturma, modern standartlara göre ilkeldi. Ama Karındeşen cinayetleriyle ilgili bildiklerime dayanarak, bugün böyle bir vakayla karşı karşıya kalsaydık, bu vakanın oldukça çözülebilir olacağını düşünürdüm, bu yüzden şansımızı denememiz gerektiğine kanaat getirdim. Bizimki gibi bir iş yaptığınızda, hataya düşmeniz durumunda tehlikede olacak tek şey, başka bir masum kurbanın ölmesindense, ulusal bir televizyonda kendinizi gülünç duruma düşürmek olduğunda, bu sizin için gerçekten de eğlenceli ve rahatlatıcı bir şey haline gelir.

Program yayına girmeden önce, bugünkü bir vakada yapacağım gibi aynı türden bir başlıkla bir profil oluşturdum:

MEÇHUL FAİL, NAMI DİĞER KARINDEŞEN JACK
CİNAYETLER DİZİSİ
LONDRA, İNGİLTERE
1888
NCAVC – CİNAYET (SUÇ ARAŞTIRMA ANALİZİ)

Son satırdaki NCAVC, Ulusal Şiddet Suçları Analiz Merkezi anlamına geliyor. 1985 yılında Quantico'da kurulan program, Davranış Bilimleri ve Araştırma Destek Birimleri, VICAP – Şiddet Suçlularını Yakalama Programı bilgisayar veritabanı – ve diğer hızlı müdahale ekipleri ve birimlerini bünyesinde bulundurmaktadır.

Gerçek bir danışmada olduğu gibi bir profil oluşturduğumda, bize olası suçluları açıkladılar. Dramatik bir açıdan bakıldığında Clarence Dükü her ne kadar cazip gelse de, Roy ile birlikte elimizdeki tüm delilleri incelediğimizde, birbirimizden bağımsız olarak ikimiz de en uygun adayımızın Aaron Kosminski olduğuna karar vermiştik.

Doksan yıl sonraki Karındeşen vakasında olduğu gibi, polise gönderilen alaycı mektupların "gerçek" Jack" dışında bir sahtekar tarafından yazıldığına emindik. Bu suçları işleyen bir bireyin kişiliği, polise meydan okuyacak bir yapıda değildir. Cesedin parçalanması aklen dengesiz, genel olarak kadınlara karşı bir öfke duyan, cinsel açıdan yetersiz bir kişiye işaret ediyordu. Her bir saldırının ani gerçekleştirilmesi, kişilik ve sosyal açıdan yetersiz olduğunu söylüyordu. Sözlü olarak karşı koyacak biri değildi. Suçların gerçekleştiği fiziksel koşullar, bu kişinin çevresiyle uyum sağlayabildiğini ve fahişeleri şüphelendirmediğini ya da korkutmadığını gösteriyordu. Maço bir katil değil, yalnızlığı seven, sessiz biri olabilirdi. Her gece caddelerde sinsice dolanıp olay yerlerine geri dönerdi. Hiç şüphesiz polis soruşturma sırasında onu sorgulamıştı. Bize sunulan tüm ihtimaller içinde, Kosminski profile herkesten fazlasıyla uyuyordu. Öldürdükten sonra cesetlerin kesilerek parçalara ayrılması için gerekli olan sözde tıbbi bilgiye gelince, bu basit anlamda kasaplıktan başka bir şey değildi. Ve seri katillerin tek ihtiyaçlarının, ceset üzerinde istedikleri zulmü gerçekleştirme isteği olduğunu uzun zaman önce öğrenmiştik. Birkaç isim vermek gerekirse Ed Gein, Ed Kemper, Jeffrey Dahmer ve Richard Marquette'in tıp eğitimleri olmaması onları hiçbir şekilde bundan geri tutmamıştı.

Bu analizi sunduktan sonra, yüz yıl sonraki bakış açımla, Aaron Kosminski'nin Karındeşen olduğundan emin olamam. Aaron Kosminski, bize sunulan şüphelilerin yalnızca biriydi. Fakat büyük bir güvenle söyleyebilirim ki Karındeşen Jack, Kosminski *gibi* biriydi. Bu suç soruşturması bugün gerçekleşmiş olsaydı, verilerimiz polisin ve Londra Emniyet Müdürlüğü Dedektif Masası'nın odağını daraltabilir ve failin kimliğini saptayabilirdi. Çağdaş standartlara göre bu vakanın fazlasıyla çözülebilir olduğunu söyleme nedenim bu.

Bazı vakalarda yöntemlerimiz bir tip şüpheliye işaret ediyor, fakat tutuklama ve dava açma için yeteri kadar delil toplayamı-

yoruz. 1970'lerin ortasında Wichita, Kansas'taki "BTK Boğazlayıcısı" böyle bir vakaydı.

15 Ocak 1974 tarihinde, Otero ailesinin öldürülmesiyle başlamıştı. Otuz sekiz yaşındaki Joseph Otero ve karısı Julie çamaşır ipi ile bağlanmış ve boğulmuştu. Dokuz yaşındaki oğulları Joseph II kendi yatak odasında, kafasının üzerine bir plastik torba geçirilmiş ve bağlanmış bir halde bulunmuştu. On bir yaşındaki Josephine'in üzerinde yalnızca bir kazak ve çorap vardı ve bodrum tavanındaki bir boruya boynundan asılmıştı. Bütün kanıtlar bunun dürtüsel bir eylem olmadığını gösteriyordu. Telefon hatları kesilmiş ve kablo olay yerine getirilmişti.

On ay sonra yerel bir gazete editörü, onu halk kütüphanesindeki bir kitaba yönlendiren, isimsiz bir telefon almıştı. Kitabın içerisinde failin bıraktığı bir not vardı. Notta Otero cinayetlerini işlediğini iddia ediyor, daha fazlasını yapacağını vaat ediyor ve şöyle söylüyordu: "Şifre kelimelerim şöyle: Bağla, İşkence Et, Öldür."

Sonraki üç yıl içinde birkaç kadın daha öldürüldükten sonra, yerel bir televizyon istasyonuna gönderilen mektupta kendisine itina ile takma isim koyan failin kişiliği hakkında çok daha fazlası ortaya çıkmıştı. Mektupta şöyle söylüyordu: "İsmimin gazetede yazılması ya da yurt genelinde dikkat çekebilmem için kaç cinayet işlemem gerekiyor?"

Yayınlanan mesajlarının birinde, işlediği suçları Karındeşen Jack, Sam'in Oğlu ve Hillside Boğazlayıcısı ile kıyaslıyordu. Bu kişilerin hepsi işlediği suçlar aracılığıyla medyada tanınmış hale gelen, gözlerden uzak, başarısız kişilerdi. Eylemlerini "şeytana" ve "faktör X'e" bağlıyor, gazetelerde kişiliğine yönelik geniş çaplı psikolojik spekülasyonlara yol açıyordu.

Fakat aynı zamanda bağlanan, tecavüz ve işkence edilen çıplak kadınların çeşitli pozlarını resmeden grafik çizimler eklemişti. Bu korkunç çizimler yayınlanmadı, ne var ki aradığımız kişinin nasıl biri olduğunu zihnimde canlandırmamı sağladı. Bundan sonra şüphelilerin daraltılması gerekiyordu.

Tıpkı kahramanı Karındeşen'de olduğu gibi, BTK'nın cina-

yetleri de birdenbire durmuştu. Bu durumda bence polis onunla görüşmüştü ve polisin yakında ona yaklaşacağını anlamıştı. Yeterli delil toplanmadan duracak kadar zeki ve tecrübeli olmalıydı. En azından onu etkisiz hale getirdiğimize inanıyorum, fakat ejderha bazen kazanır.

Bazen ejderha kendi hayatlarımızda da kazanır. Katil bir kişiyi öldürdüğünde, o kişi ile birlikte birçok kurban alır. Aile sorunları ve evlilik çatışması örnekleri, kaygılanmayı gerektirmeyecek kadar sık görülür.

Pam ile evliliğimiz 1993 yılında, yirmi iki yıllık birlikteliğin ardından sona erdi. Muhtemelen aramızda olanlara farklı açılardan bakıyorduk, fakat ortada inkar edilemeyecek belirli şeyler vardı. Kızlarımız Erika ve Lauren'ın büyüdüğü sırada genellikle evden uzaktaydım. Şehirde olduğum sırada da yaptıklarımla o kadar meşguldüm ki, Pam çoğunlukla kendini çocuğunu yalnız büyüten bir anne gibi hissediyordu. Evi çekip çevirmesi, faturaları ödemesi, çocukları okula götürmesi, öğretmenlerle görüşmesi, tüm ev ödevlerinin yapıldığından emin olması ve tüm bunları yaptığı sırada kendi öğretmenlik kariyerine ayak uydurması gerekiyordu. 1987 yılının Ocak ayında oğlumuz Jed doğduğunda, benimle birlikte çalışan başka profil uzmanları da vardı ve yolda eskisi kadar vakit geçirmiyordum. Fakat kabul etmem gerekiyor ki, üç tane zeki, sevgi dolu, sevimli, harika çocuğum vardı ve Büro'dan emekli olana kadar onları gerçekten tanımamıştım. Ölen çocukların kurban bilimi hakkında bilgi edinmek için o kadar zaman harcamıştım ki, hayatta olan pırıl pırıl çocuklarımı mahrum bırakmış ve onları yeterince tanıyamamıştım.

Pam çoğu kez çocuklarla ilgili örneğin bir kesik ya da bisikletten düşmeleri sonucu oluşan sıyrıklar gibi, tipik ve ufak tefek problemlerle bana gelirdi. İkimiz de üzerimdeki onca stres ve baskı sonucu ne kadar sıklıkla sert ve ani çıkışlar yaptığımı, ona aynı yaştaki çocukların parçalanan cesetlerini tanımladığımı, bisikletten düşmenin normal olduğunu ve abartılacak bir şey olmadığını nasıl olur da fark etmediğini söylediğimi hatırlıyoruz.

Kendinizi hiçbir zaman korkunç şeylere karşı duyarsızlaştırmaya çalışmayın, bunu yaparsanız yeterince korkunç olmayan şeylere karşı bağışıklık kazandığınızı fark edersiniz. Bir keresinde çocuklarla yemek yediğim sırada Pam mutfakta bir paket açıyordu. Bıçak kaymış ve kendisini fena bir şekilde kesmişti. Çığlık atmıştı ve hepimiz aceleyle yanına koşmuştuk. Fakat yaranın hayatını ya da bir uzvunu tehdit etmediğini gördüğüm anda kanın sıçrama şeklini ne kadar ilginç bulduğumu ve gördüklerimi zihnimde cinayet yerleri ile ilişkilendirdiğimi hatırlıyorum. Dalga geçiyor ve gerginliği azaltmaya çalışıyordum. Ona ve çocuklara, elini her hareket ettirişinde nasıl farklı bir şekil gördüğümü ve saldırgan ile kurban arasında geçenleri anlamamızı sağlayan yöntemlerden birinin bu olduğunu anlatmaya başladım. Ama benim dışımda kimsenin bunu sıradan bir olay gibi karşıladığını sanmıyorum.

İş sırasında gördüklerinizle baş etmek için savunma mekanizmaları geliştirmeye çalışırsınız, fakat sonunda ilgisiz ve soğuk bir aşağılık gibi görünürsünüz. Ailenizin bütünlüğü bozulmamışsa ve evliliğiniz sağlamsa, işte karşı karşıya kaldıklarınızın çoğuna katlanabilirsiniz. Fakat evde herhangi bir zayıflık varsa, tıpkı peşinde olduğumuz insanlarda olduğu gibi çeşitli stres etkenleri her şeyi olduğundan daha da büyük gösterebilir.

Pam ile arkadaş gruplarımız ayrılmıştı. Onun arkadaş grubunda yaptığım şeylerden bahsedemiyordum, bu yüzden etrafımda benim gibi insanlara ihtiyaç duyuyordum. Büro ya da kolluk kuvvetleri grubu dışında sosyalleştiğimizde, konuşulan sıradan konulardan çok sıkıldığımı fark ediyordum. Kulağa her ne kadar antipatik gelse de gününüzü katilleri anlamaya çalışarak geçirdiğinizde, komşuların çöp kutularını nereye koydukları ya da çitlerini ne renge boyadıkları ilgi çekici gelmiyor.

Fakat neyse ki yaşadığımız duygusal karmaşadan sonra Pam ve ikimiz iyi birer arkadaş olmanın yolunu bulduk. Çocuklar benimle yaşıyor (Erika üniversite için ayrıldı), fakat çoğunlukla birlikteyiz ve ikimiz de birer ebeveyn olarak eşit roller üstleni-

yoruz. Lauren ve Jed, büyüdükleri yılların tadını çıkarabileceğim kadar küçük oldukları için minnettarım.

1980'lerde FBI'da tam zamanlı profil çıkarma personeli olarak tek başıma çalıştığım yıllardan sonra – Roy Hazelwood, Bill Hagmaier ve birkaç kişi fırsat buldukça yardımcı oluyordu – birimin kadrosu on kişiden fazlaydı. Bu rakam hâlâ karşı karşıya olduğumuz vakalarla ilgilenmeye yetmiyor, fakat muhtemelen olabileceğimiz kadar kalabalığız ve yine de birbirimizle ve hareket tarzımızın ayırıcı niteliği olan yerel teşkilatlarla birebir bağlantıda kalabiliyoruz. Birimi arayan polis şeflerinin ve dedektiflerin çoğu bizimle ilk olarak Ulusal Akademi derslerinde tanışıyorlar. Şerif Jim Metts, Shari Smith'in ve Debra Helmick'in katilinin bulunmasına yardımcı olmam için benimle iletişime geçmişti. Yüzbaşı Lynde Johnston ise Rochester'daki faḥişeleri katleden kişinin tespit edilmesine yardımcı olması için Gregg McCrary'yi ziyaret etmişti, çünkü ikisi de Ulusal Akademi mezunuydu.

1980'lerin ortasına geldiğimizde Davranış Bilimleri, Davranış Bilimleri Eğitim ve Araştırma Birimleri olarak bölündü ve ben de Davranış Bilimleri Araştırma Destek Birimi'nde suçlu-kişiliği profili çıkarma program yöneticisi olarak görev aldım. Benim Araştırma Destek Birimi'min dışındaki temel iki bölüm, Jim Wright'ın Bob Ressler'dan devraldığı VICAP ve Mühendislik Hizmetleri'ydi. Eğitim ve Araştırma'nın başında Roger Depue, Araştırma Destek'in başında ise Alan "Polis memuru" Burgess vardı. (Ann Burgess ile bir bağlantısı yok, fakat kocası Allen Burgess Suç Sınıflandırma El Kitabı'mızda eş yazardı.)

Mesleğim birçok açıdan külfetli ve zorlu olsa da, kendim için seçkin ve tatmin edici bir kariyer oluşturmayı başardım. Neyse ki neredeyse örgütte ilerleme gösteren herkesin istediği adımdan – yönetimden uzak durmayı başarabildim. Bu durum 1990 yılının bahar döneminde değişti. Smokey Burgess birim şefi görevinden emekliye ayrılacağını duyurduğu sırada birim toplantısındaydık. Daha sonra Milwaukee'de ekip denetmenim olan ve

Özel Silahlar ve Taktikler Takımı üyesi, vekil müdür yardımcısı Dave Kohl beni ofisine çağırdı ve niyetimi öğrenmek istedi.

Ona fazlasıyla tükendiğimi ve bezdiğimi, bu yüzden şehrin dışında şiddet suçunda masa başı bir işe başvurmayı ve kariyerimi bu şekilde sonlandırmayı düşündüğümü söyledim.

Kohl, "Bunu yapmak istemezsin," dedi. "Orada kendini kaybedersin. Ancak birim şefi olarak daha büyük bir katkıda bulunabilirsin."

"Birim şefi olmak istediğimden emin değilim," dedim. Zaten birim şefinin yükümlülüklerinin çoğunu yerine getiriyor ve kurumsal bellek olarak çalışıyordum, çünkü çok uzun zamandır buradaydım. Fakat kariyerimin bu aşamasında yönetimde çıkmaza saplanmak istemiyordum. Burgess harika bir idare amiriydi, sorunları çözmede o kadar iyiydi ki onun için çalışan herkes işlerini etkin bir şekilde yürütebiliyordu.

Kohl, "Senin birim şefi olmanı istiyorum," dedi. Enerjik, çalışkan ve girişken bir tipti.

Vakalara, duruşma stratejilerine, mahkeme tanıklıklarına ve kamuya yönelik konuşmalara devam etmek istediğimi söyledim. Bana kalırsa başarılı olduğum alanlar bunlardı. Kohl bunları yapmaya devam edeceğime söz verdi ve beni bu göreve atadı.

Daha önce birçok kez belirttiğim gibi, birim şefi olarak yaptığım ilk şey ismimizden "Davranış Bilimleri'ni" çıkarmak ve sadece Araştırma Destek Birimi adını vermek oldu. Yerel polis müvekkillerimize ve FBI'ın geri kalanına nereden geldiğimize – ve gelmediğimize – yönelik net bir mesaj vermek istedim.

Çalışanlardan sorumlu Roberta Beadle'ın yardımı ve bitmez tükenmez desteği ile birlikte, VICAP kadrosunu dörtten on altıya çıkardım. Birimin geri kalanı da büyüdü ve kısa süre içerisinde tam olarak kırk kişiye ulaştık. Büyüdüğümüz için artan idari yükün birazını hafifletmek adına ajanların ülkenin belirli bir bölgesinden sorumlu olacağı bölgesel yönetim programı kurdum.

Program, tüm Ulusal Akademi Davranış Bilimleri Birimi derslerini denetlemeyi, iki tane Silahlı Kuvvetler Patoloji Ensti-

tüsü dersi alınayı, Virginia Üniversitesi'nde psikiyatri ve hukuk alanında çalışmayı (o zamanlar orada Park Dietz vardı), John Reed'in sorgulama okuluna katılmayı, Tıbbi Muayene Ofisi'nde cinayet soruşturmaları üzerine çalışmayı, New York Polis Teşkilatı cinayet birimlerini gezmeyi ve bölgesel yöneticilerin biri altında profil yazmayı içeriyordu.

Aynı zamanda daha önce hiç yapmadığımız kadar uluslararası çalışmalara dahil olduk. Örneğin, Gregg McCrary geçen sene emekli olmadan önce Kanada ve Avusturya'da büyük seri cinayetlerde görev aldı.

İşlevsel olarak birimdeki işler yolundaydı. İdari açıdan sıkı bir yönetim uygulamıyordum ki bu da kişiliğimin bir yansımasıydı. Birinin tükendiğini gördüğümde kanun ve yönetmelikleri inceler, çıkışını not eder ya da biraz izin kullanmalarını söylerim. En sonunda kurallara göre çalıştıkları hallerinden çok daha etkin bir duruma gelirler. Üstün çalışanlarınız olduğunda ve parasal yönden karşılığını veremediğinizde, onlara farklı yollarla yardım etmelisiniz.

Destek ekibiyle de her zaman için iyi anlaşmıştım ve emekli olduğumda gidecek olmama en çok üzülen ekip onlar gibi görünüyordu. Bunun nedeni muhtemelen Hava Kuvvetleri'nde çalıştığım dönemlere dayanıyor. Büro'daki birçok lider eskiden askeri memurlardı (ve benim sonuncu Sorumlu Özel Ajan'ım Robin Montgomery gibi birçoğu kendini işine adamış savaş kahramanlarıydı) ve memur bakış açısıyla yaklaşıyorlardı. Bunda hiçbir sorun yok, idarecilerin çoğu benim gibi olsaydı, büyük kuruluşlar daha sorunlu işlerdi. Fakat ben bir askerdim ve bu yüzden kendimi duygusal açıdan destek ekibiyle özdeşleştirmiştim. Bu sebeple diğer amirlere kıyasla ihtiyaç duyduğumda yardım alabilme olasılığım daha yüksekti.

Birçok insan FBI'ı, eskiden IBM'i gördükleri şekilde görüyor: Zeki ve başarılı fakat değiştirilebilir, espri anlayışı olmayan beyaz gömlekli ve siyah takım elbiseli kadınlar ve erkeklerden oluşan devasa bir bürokratik teşkilat. Fakat her biri kendi ba-

şanları sonucu göze çarpan, eşsiz insanlardan oluşan küçük bir grubun parçası olduğum için çok şanslıydım. Zaman geçtikçe ve davranış biliminin kolluk kuvvetleri alanındaki rolü arttıkça, hepimiz kendi özel ilgi ve uzmanlık alanlarımızı geliştirdik.

Kuzuların Sessizliği filmi çıktıktan ve yaptıklarımıza böylesine yoğun bir ulusal ilgi yoğunlaştıktan sonra, bazen birime yeni gelen kişiler için tüm bu "yıldızların" arasına karışmak göz korkutucu olabiliyordu. Fakat seçilme nedenlerinin ekibin asil ve eşit üyeleri olmak için gereken niteliklere sahip olduklarına inanmamız olduğu konusunda güven vermeye çalışıyoruz. Hepsi de güçlü araştırma geçmişlerinden geliyorlar ve bize katıldıklarında onları iki tam yıl boyunca görev başı eğitimine tabi tutuyoruz. Buna diğer insanların görüşlerini dinlemek ve değerlendirmek için eşit bir kapasiteye sahip olmaları ile birlikte zekalarını, sezgilerini, dikkat ve tedbirlerini, dürüstlüklerini ve kendine güvenlerini ekleyin. Benim açımdan FBI Akademisi'ni dünyada alanındaki en iyi kurum haline getiren şeylerden biri, ortak bir amaç uğruna, her biri kendi ilgilerinin ve yeteneklerinin peşinden giden bireylerden oluşmasıdır. Dolayısıyla bu kişiler, diğerlerinde de aynı niteliklerin gelişmesini cesaretlendirir. Birimde kurduğumuz, eşit oranda sorumluluk sahibi ve karşılıklı olarak destekleyici sistemin, birinci kuşak olan bizler emekli olana kadar ayakta kalacağına inanıyorum.

1995 yılının Haziran ayında Quantico'da düzenlenen emeklilik yemeğimde, birçok kişinin benim hakkımda söyleyecek güzel şeyleri vardı, ki bu benim için hem mahcup edici hem de fazlasıyla duygulandırıcıydı. Açık söylemek gerekirse fırçalanacağımı ve herkesin, içinde tuttuğu şeyleri söyleyebilecekleri son şansı kullanacağını düşünüyordum. Sonradan erkekler tuvaletinde Jud Ray'le karşılaştım, çekindiği için pişman olduğunu ifade ediyordu. Şanslarını kaybetmişlerdi ve şimdi benim sıram gelmişti. Kendimi geri tutmaya mecbur hissetmedim ve söyleyeceklerini duyduğum an, en etkili yollarla kendimi müdafaaya hazırdım: O gece söyleyecek bilgece şeylerim ya da verecek

ciddi bir tavsiyem yoktu, sadece onlara örnek olmaya çalışarak, onlar üzerinde bir etki bırakmayı umuyordum.

Emekliliğimden beri ders vermek ve danışmanlık yapmak için Quantico'ya gidiyorum, meslektaşlarım da bana her daim ulaşabileceklerini biliyorlar. Her zaman yaptığım gibi ders vermeye ve konuşmaya devam ediyorum. Cinayetin zihnini derinlemesine araştırarak kazandığım yirmi beş yıllık deneyimimin kazandırdığı bakış açısını aktarmaya çalışıyorum. FBI'dan emekli oldum, fakat yaptığım şeyi hiçbir zaman tam anlamıyla bırakabileceğimi sanmıyorum. Ne yazık ki bizimki çok gelişmiş bir sektör; müşterilerimiz hiçbir zaman tükenmeyecek.

İnsanlar genellikle korkunç şiddet suçu istatistikleri konusunda neler yapılabileceğini soruyorlar. Yapılabilir ve yapılması gereken pratik şeylerin olmasının yanı sıra, suç problemini çözmemizin tek yolunun, bunu çözmeyi yeteri kadar insanın istemesi olduğuna inanıyorum. Daha fazla polis, daha fazla mahkeme, daha fazla hapishane ve daha iyi soruşturma tekniklerinin olması güzel, fakat suç oranlarının azalmasının tek yolu hepimizin ailemiz, arkadaşlarımız ve iş arkadaşlarımız arasında suçu kabul etmeyi ve buna müsamaha göstermeyi bırakmamız gerektiğidir. Bu, bizim ülkemizden çok daha düşük suç oranlarına sahip ülkelerden alman bir ders. Bana göre yalnızca böylesine kökleşmiş bir çözüm etkili olacaktır. Suç ahlaki bir sorundur, bu sebeple yalnızca ahlaki bir düzeyde çözümlenebilir.

Araştırma yaparak ve şiddet suçlularıyla uğraşarak geçirdiğim onca yıl boyunca iyi bir geçmişi olan, işlevsel ve destekleyici bir aile birimi olan birine bir kez bile rastlamadım. Şiddet suçlularının çok büyük bir çoğunluğunun davranışlarından sorumlu olduklarına, kendi tercihlerini yaptıklarına ve yaptıklarının sonuçlarıyla yüzleşmeleri gerektiğine inanıyorum. Birinin yalnızca on dört ya da on beş yaşında olduğu için yaptığı şeyin ciddiyetini anlayamadığını söylemek çok anlamsız. Benim oğlum Jed sekiz yaşındayken, o yaşa kadar yıllardır neyin doğru neyin yanlış olduğunu biliyordu.

Ancak yirmi beş yıllık gözlem, bana aynı zamanda suçluların "doğuştan" suçlu doğduklarını değil de, suçlu "yapıldıklarını" söylüyor. Yani büyüme evresinde şiddetli bir olumsuz etki bırakan kişi, bunun yerine olumlu bir etki de bırakabilirdi. Yani asıl olarak inandığım şey şu: Daha fazla para, daha fazla polis ve daha fazla cezaevinin yanı sıra, en ihtiyaç duyduğumuz şey sevgi. Böyle söyleyerek basite indirgemiyorum; asıl meselenin özünde bu yatıyor.

Kısa süre önce Amerika Polisiye Yazarları New York Bölge Toplantısı'nda konuşma yapmak üzere çağrıldım. Konuşmaya katılım yüksekti ve resepsiyon sıcak ve içten geçti. Geçimlerini cinayet ve yaralama üzerine hikayeler yazarak sağlayan bu kadınlar ve erkekler, bu vakalarla binlerce kez gerçekten çalışmış birinin anlattıklarıyla bir hayli ilgilendiler. Aslına bakılırsa Thomas Harris ve *Kuzuların Sessizliği*'nden beri yazarlar, gazeteciler ve film yapımcıları "gerçek bir hikaye" bulma isteğiyle bize geliyorlardı.

Fakat hızlıca şunu fark etmiştim; daha ilgi çekici ve çarpıcı vakalarımın bazılarının detaylarını aktardığım sırada, dinleyiciler arasında birçok kişinin canı sıkılıyor ve birçok kişi anlattıklarımı duymazdan geliyordu. Benim ve adamlarımın her gün gördüğümüz şeyleri duymaktan ciddi ölçüde iğreniyorlardı. Detayları öğrenmeye ilgi duymadıklarını gördüm. Tam da o anda olayları olduğu gibi yazmak istemedikleri kafalarına dank etmiş olmalı, ki bu da gayet makul. Her birimizin müşteri kitlesi farklı.

Ejderha her zaman için kazanmaz ve daha az kazandığını görmek için elimizden geleni yapıyoruz. Ancak temsil ettiği kötülük, yani kariyerim boyunca yüzleştiğim şey çekip gitmeyecek ve birileri gerçek hikayeyi anlatmak zorunda. Ben de burada bunu yapmaya çalıştım, tıpkı yaşadığım gibi.